

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

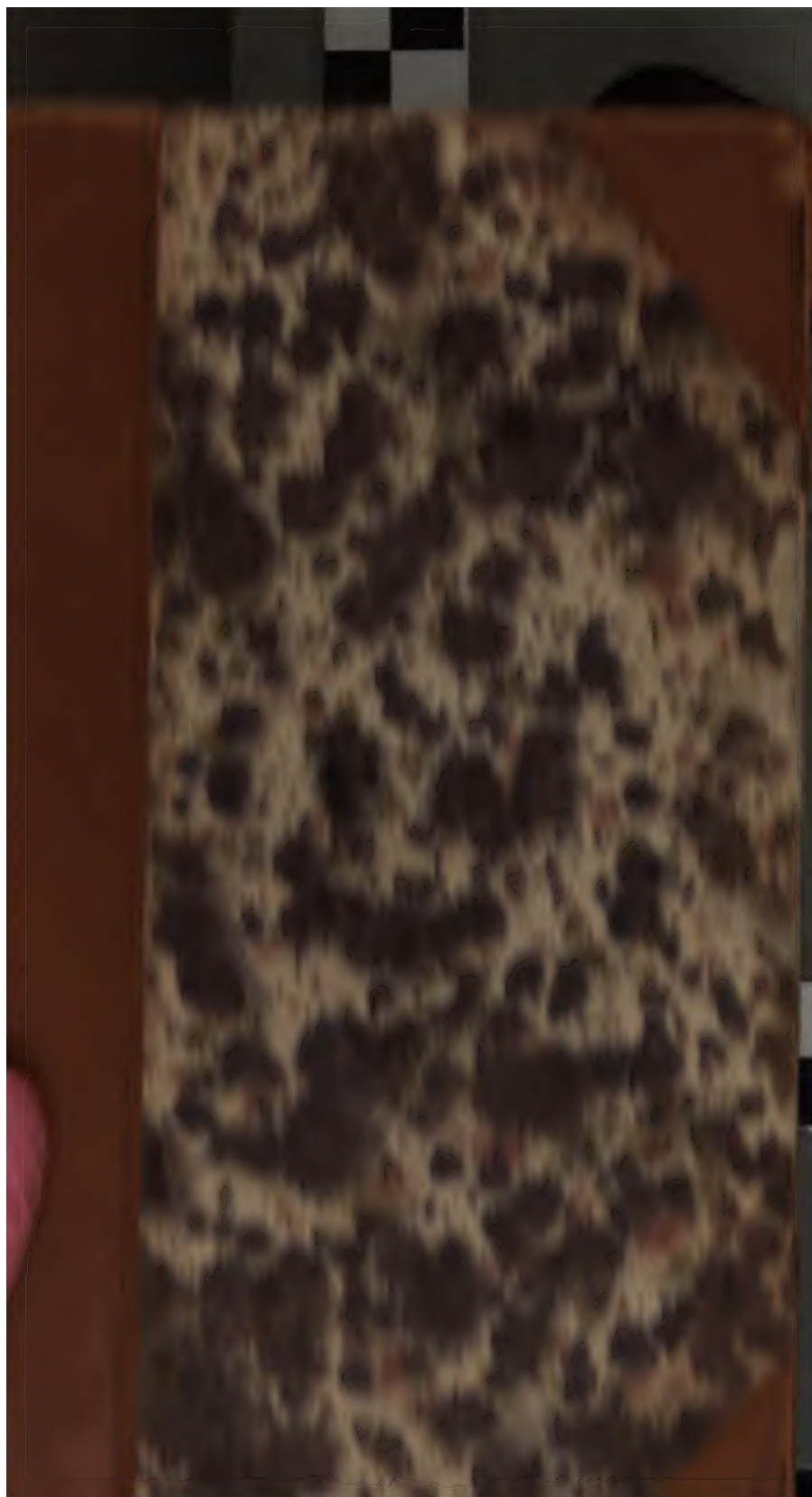
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

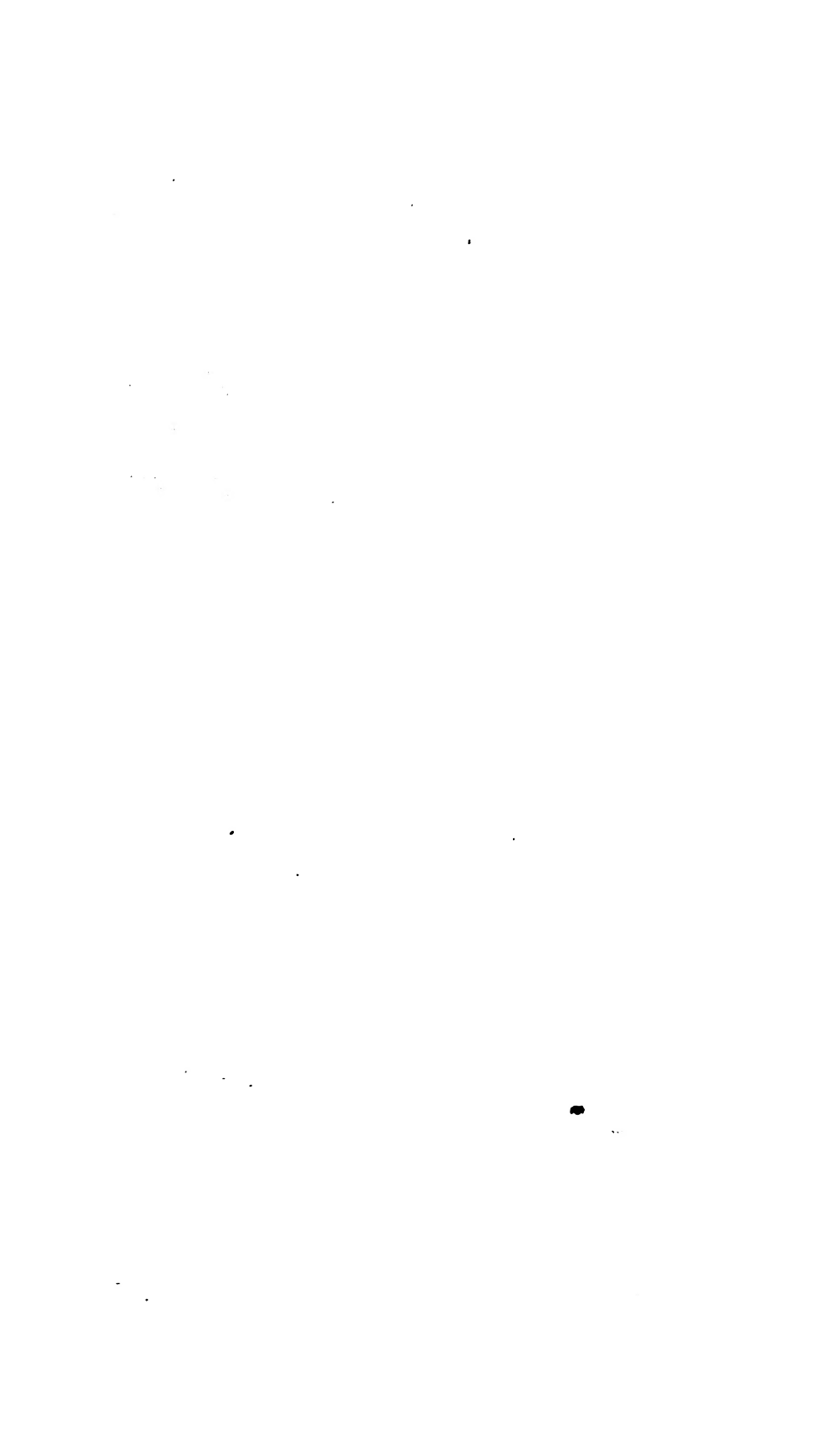
829W

34.

682.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

XENOPHONTIS

COMMENTARII

CUM ANNOTATIONIBUS EDIDIT

GUSTAVUS ALBERTUS SAUPPE,

PH. DR. GYMNASII TORGOVANI CONRECTOR.

LIPSIAE

APUD AD. WIENBRACK

1834.

582.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

RECEIVED

275

Quam cum hominibus litterarum graecarum studiosis communicavi Xenophonteorum de Socrate Commentariorum editionem, eam equidem vix ausus essem foras dare, nisi aliunde excitatus ad eam rem animum appulissem. Habuit enim hic quoque libellus sua fata, quae quamvis narrare cuperem, quod inde excusationis aliquid ad me redundare scirem, tamen lectoris otio parcere quam ita iudicum benevolentiam captare malui.

Meae editionis rationem omnem ex scholarum usu, cui destinata est, iudicari velim. In textu exhibendo intra receptae a plerisque scripturae limites, quantum id quidem ex singulorum locorum ratione et natura fieri potuit, me retinui. Verba scriptoris servare et restituere quam vexare et novare malui. Has enim rationes schola postulat. Meas igitur qualescunque coniecturas fere omnes et si quid esset emendationum, silentio praetermittendum esse ratus illud tamen non potui tacere, Fridericum Frankium, Rinteliensem, virum doctissimum et studiis meis benevolentissimum, suas mecum communicavisse de aliquot locis coniecturas. Praeter ea, quae ad III, 8, 10 annotata sunt, I, 3, 6 legi suasit ille ταῦτ' ἔφη εἶναι. II, 1, 7 μὲν δ' ἂν ἀντινομισαμένους. Plurimis in locis ad pristinam eandemque, ut videbatur, veteriorem scripturam redii. Codex Parisinus littera F significari solitus bellus quidem est, ut qui scholarum in usum editionem curat, videri possit eum fere solum atque unum sequi debere. Cavi tamen, ne iusto plus auctoritatis ei tribuerem; ipsae enim illae, quae praestantissimae videntur esse, eius codicis emendationes ita comparatae sunt, ut saepius non tam ipsius Xenophontis quam correctoris cuiusdam manum, doctam illam quidem atque in litteris graecis satis bene versatam, sapere videantur.

*

Annotationum rationem hanc institui, ut et discipuli iis cognitis bene praeparati ad lectionem publicam accederent et praeceptores in iis invenirent, quae ad iustam interpretationem pertinerent. Cohærentiam et sententiam singulorum locorum fere nunquam demonstravi, demonstrandam praeceptoribus reliqui, qui quidquid rerum ad linguae rationes grammaticas pertinentium congestum in annotationibus viderint, facile quidem largae editoris manui ignoscunt, moleste autem eum ferunt, qui hoc sibi sumit, ut sententiam locorum, de qua minime illi dubitant, et cuius enarratio inexhaustus interpretationis fons est, fusius demonstrant. Qua omni in re etsi non difficile est, aliqua cum veri specie nec sine magna doctrinae simulatione res antiquas et satis notas novis quibusdam formis exprimere, quae ingeniosae alicuius inventionis speciem prae se ferant, sciens tamen omnem doctrinae qualiscunque ostentationem a discipulorum institutione longe alienam esse satius duxi probatis ducibus tuti, atque eo quidem potissimum, cuius expositio planissima esset intellectuque facillima. Ea quae leviora essent et quae quisque facile in libris suis grammaticis explicata videret, neque explicavi equidem neque indicavi. Neque vero iusto largior visus mihi sum in comparandis locis similibus: qua in re modum excedere tam facile quam captiosum est. Equidem id potissimum egi, ut ex ipsius Xenophontis vel Commentariis vel libris reliquis locos eos componerem, qui et ad cuiusque loci interpretationem et ad cognoscendam dicendi consuetudinem Xenophonteam facere aliquid possent. Raro autem sola grammaticorum appellatione acquievi. Nam quemadmodum in lectionibus publicis parum recte agunt, qui ubi locus ad eam rem aptus videtur esse, discipulos suos grammaticam conferre vel etiam coram legere iubent ac deinde quasi re bene gesta in lectione pergunt: ita quibus id scribentibus ubique sufficit, nescire videntur, quid scholis conveniat. In interrogationibus ponendis parcior fui; facile est enim in-

terrogare; neque id feci nisi ubi locus ad discipulos de re quadam admonendos esset idoneus haberentque interrogationes in iis, quae adiecta sunt, respondendi subsidia. Denique in demonstrando meae doctrinae fonte diligens fui, neque ab ea consuetudine recessi, nisi ubi quid afferrem, quod facile quisque vel diceret vel dictam videret. Adeoque aliquoties prioribus auctoribus sua reddidi. Ubi vero ab editorum reliquorum sententia recedendum esset, id non feci sine verecundia ea, quae et illorum meritis et discipulorum rationibus deberi videretur.

Interpunctionem feci eam, quae neque graecae linguae ingenio repugnaret et scholarum usui accommodata esset.

Eram quidem de vita et scriptis Xenophontis introductionis loco copiosius expositurus. Sed quum viderem eius disputationis materiam nimium accrevisse neque alteram eius partem posse sine alterius enarratione absolvi, satius duxi eam omnem rem singulari libro iudicio hominum harum rerum studiosorum proponere, aequiescens hic Xenophontis vita e Diogene Laërtio descripta et brevi de Commentariis deque philosophia in iis tradita notatione et expositione, cuius eam futuram esse utilitatem existimabam, ut et discipuli ea cognita singularum disputationum mutuam rationem et cohaerentiam facilius perspicerent et praeceptoribus ipsum interpretationis negotium aliquo modo sublevaretur.

Curavi quidem ipse, ut verba et scriptoris et mea quam accuratissime exscriberentur typis; sed quae tamen relicta me invito viderem vitia, saltem hic correctâ volui.

p.	14.	v.	28.	leg.	ἀν
—	44.	—	25.	—	γαγένηται
—	45.	—	47.	—	ἦν
—	46.	—	18.	—	Συ
—	75.	—	17.	—	ἔστιν
—	100.	—	29.	—	sequente
—	109.	—	38.	—	οὐ
—	204.	—	33.	—	ἄλλος

V I T A
X E N O P H O N T I S
E D I O G E N E L A E R T I O .

---

1. Ξενοφῶν Γρύλλου μὲν ἦν υἱός, Ἀθηναῖος, τῶν δῆμων Ἐρχιεύς· αἰδήμων δὲ καὶ εὐειδέστατος εἰς ὑπερβολήν.

2. Τούτῳ ἐν στενωπῇ φασιν ἀπαντήσαντα Σωκράτην διατείνει τὴν βακτηρίαν καὶ κωλύειν παριέναι, πυνθανόμενον, ποῖ πιπράσκειτο τῶν προσφερομένων ἕκαστον· ἀποκριναμένου δὲ πάλιν πυνθέσθαι, Ποῦ δὲ καλοὶ κάγαθοι γίνονται ἄνθρωποι; ἀπορήσαντος δέ, Ἔπον τοίνυν, φάναι, καὶ μάθανε. Καὶ τὸν τεύθειν ἀκροατῆς Σωκράτους ἦν.

3. Καὶ πρῶτος ὑπόσημειωσάμενος τὰ λεγόμενα εἰς ἀνθρώπους ἤγαγεν, ἀπομνημονεύματα ἐπιγράψας. Ἀλλὰ καὶ ἱστορίαν φιλοσόφων πρῶτος ἔγραψε.

4. Καὶ αὐτὸν φησιν Ἀρίστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς ἐρασθῆναι Κλεινίου· πρὸς ὃν καὶ ταῦτα εἰπεῖν· Νῦν γὰρ ἐγὼ Κλεινίαν ἡδιστον μὲν θεωῶμαι ἢ τὰλλα πάντα [τὰ] ἐν ἀνθρώποις καλὰ· τυφλὸς δὲ τῶν ἄλλων πάντων δεξαίμην ἂν ἡ Κλεινίου ἐνὸς ὄντος γενέσθαι· ἄχθομαι δὲ καὶ νυκτὶ καὶ ὕπνῳ, ὅτι, ἐκεῖνον οὐχ ὁρῶ· ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡλίῳ τὴν μεγίστην χάριν οἶδα, ὅτι μοι Κλεινίαν ἀναφαίνουσι.

5. Κύρῳ δὲ φίλος ἐγένετο τοῦτον τὸν τρόπον. Ἦν αὐτῷ συνήθης, Πρόξενος ὄνομα, γένος Βοιωτίας, μαθητῆς μὲν Γοργίου τοῦ Ἀσποντίου, φίλος δὲ Κύρῳ. Οὗτος ἐν Σάρδεσι διατρίβων παρὰ τῷ Κύρῳ ἔπεμψεν εἰς Ἀθή-

νας ἐπιστολὴν Ξενοφῶντι, καλῶν αὐτόν, ἵνα γένηται Κύρῳ φίλος. Ὁ δὲ τὴν ἐπιστολὴν δεικνύει Σωκράτει, καὶ συμβουλον ἤρείτο. Καὶ ὃς ἀπέστειλεν αὐτόν εἰς Δελφοὺς, χρησόμενον τῷ θεῷ. Πείθεται Ξενοφῶν ἥκει παρὰ τὸν θεόν· πυνθάνεται οὐχὶ εἰ χρή ἀπιέναι πρὸς Κύρον, ἀλλ' ὅπως· ἐφ' ᾧ καὶ Σωκράτης αὐτόν ἤτιατο μὲν, συνεβούλευσε δὲ ἐξελθεῖν. Καὶ ὃς γίνεται παρὰ Κύρῳ, καὶ τοῦ Προξένου φίλος οὐχ ἦττον ἢν αὐτῷ. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα τὰ κατὰ τὴν ἀνάβασιν γεγόμενα καὶ τὴν κάθοδον ἱκανῶς αὐτὸς ἡμῖν διηγείται.

6. Ἐχθρῶς δὲ διέκειτο πρὸς Μένωνα τὸν Φαρσά-
λιον περὶ τὸν χρόνον τῆς ἀναβάσεως, τὸν ξεναγόν· ὅτε καὶ λοιδορῶν αὐτόν φησιν αὐτοῦ μέλλουσι κεκρησθαι παι-
δικοῖς. Ἀλλὰ καὶ Ἀπολλωνίδη τινὶ ὀνειδίξει τετρησθαι
τὰ ὦτα.

7. Μετὰ δὲ τὴν τε ἀνάβασιν καὶ τὰς ἐν τῷ Πόντῳ
συμφορὰς καὶ τὰς παρασπονθήσεις τὰς Σεύθου, τοῦ τῶν
Ὀδρυσῶν βασιλέως, ἦκεν εἰς Ἀσίαν πρὸς Ἀγησίλαον,
τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, μισθοῦ τοὺς Κύρου στρα-
τιώτας αὐτῷ παρασχών· φίλος τε ἦν εἰς ὑπερβολήν.
Παρ' οὗν καιρὸν ἐπὶ Λακωνισμῷ φυγὴν ἐπ' Ἀθηναίων
κατεγνώσθη. Γεγόμενος δ' ἐν Ἐφέσῳ, καὶ χρυσίον ἔχων,
τὸ μὲν ἡμισυ Μεγαβύζῳ δίδωσι, τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεῖ,
φυλάττειν, ἕως ἄν ἐπανέλθῃ· εἰ δὲ μὴ, ἄγαλμα ποιησά-
μενον ἀναθεῖναι τῇ θεῷ· τοῦ δὲ ἡμίσεος ἔπεμψεν εἰς
Δελφοὺς ἀναθήματα. Ἐντεῦθεν ἦλθεν μετὰ Ἀγησιλέου
εἰς τὴν Ἑλλάδα, κεκλημένον εἰς τὸν πρὸς Θηβαίους πό-
λεμον· καὶ αὐτῷ προξενίαν ἔδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι.

8. Ἐντεῦθεν ἑάσας τὸν Ἀγησίλαον ἦκεν εἰς Σκι-
λοῦντα, χωρίον τῆς Ἠλείας, ὅλγον τῆς πόλεως ἀπέχον.
Ἔπειτο δὲ αὐτῷ καὶ γέναιον, ὄνομα Φιλησία, καθά
φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης, καὶ δύο υἱεῖς, Γρύλλος καὶ
Διόδωρος, ὡς φησι Λειναρχος ἐν τῷ πρὸς Ξενοφῶντα
ἀποστασίου, οἳ καὶ Διόσκουροι ἐπεκαλοῦντο. Ἀφικομέ-

νομι δὲ τοῦ Μεγαβύζου κατὰ πρόφασιν τῆς πατηγύρεως, χομισάμενος τὰ χρήματα χωρίον ἐπρίστα, καὶ καθιέρωσε τῇ θεῷ, δι' οὗ ποταμὸς ἔρρει Σελινοῦς, ὁμώνυμος τῇ ἐν Ἐφέσῳ. Τούνταυθ' ἐν διετέλει κυνηγετῶν, καὶ τοὺς φίλους ἐστιῶν, καὶ τὰς ἱστορίας συγγράφων. Φησὶ δ' ὁ Λείναρχος, ὅτι καὶ οἰκίαν καὶ ἀγρὸν αὐτῷ ἔδωσαν Λακεδαιμόνιοι. Ἀλλὰ καὶ Φιλοπίδαν τὸν Σπαρτιάτην φασὶν αὐτῷ πέμψαι αὐτόθι διαρὰν ἐνδράτοδα αἰχμάλωτα ἐκ Λαρδάου, καὶ τὸν διαθέσθαι αὐτά, ὡς ἐβούλετο, Ἡλείους τε στρατευσαμένους εἰς τὸν Σκιλλαῦντα καὶ βραδυρνήτην Λακεδαιμονίων ἐξελεῖν τὸ χωρίον.

9. "Ὅτε καὶ τοὺς υἱέας αὐτοῦ εἰς Λέπρεον ὑπεξελεῖν μετ' ὀλίγων οἰκετῶν, καὶ αὐτὸν Ξενοφῶντα εἰς τὴν Ἥλιν πρῶταρον, εἶτα καὶ εἰς Λέπρεον πρὸς τοὺς παῖδας, κἀκεῖθεν σὺν αὐτοῖς εἰς Κόρινθον διασωθῆναι, καὶ αὐτόθι κατοικῆσαι.

10. Ἐν τούτῳ δὲ ψηφισαμένων Ἀθηναίων βοηθεῖν Λακεδαιμονίοις, ἔπεμψε τοὺς παῖδας εἰς τὰς Ἀθήνας στρατευσομένους ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων. Καὶ γὰρ ἑταπαιδεύοντο αὐτόθι ἐν τῇ Σπάρτῃ, καθά φησι Διοκλῆς ἐν τοῖς βίοις τῶν φιλοσόφων. Ὁ μὲν οὖν Διόδωρος, οὐδὲν ἐπιφανὲς πράξας, ἐκ τῆς μάχης ἀνασώζεται· καὶ αὐτῷ υἱὸς ὁμώνυμος γίγνεται τῷ ἀδελφῷ. Ὁ δὲ Γρύλλος, τεταγμένος κατὰ τοὺς ἵππεας· ἦν δὲ ἡ μάχη περὶ Μαρτίρειαν· ἰσχυρῶς ἀγωνισάμενος ἐτελεύτησεν, ὡς φησιν Ἐφορος ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ, Κηφισοδώρου μὲν ἵππαρχοῦντος, Ἡγησίλεω δὲ στρατηγαῦντος. Ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ Ἐπαμινώνδας ἔπεσε. Τηνικαῦτα δὲ καὶ τὸν Ξενοφῶντά φασι θύειν ἐσταμμένον· ἀπαγγελλθέντος δ' αὐτῷ τοῦ θανάτου ἀποστεφανώσασθαι· ἔπειτα μαθόντα, ὅτι γυναικίως, πάλιν ἐπιθέσθαι τὸν ἀτέφανα. Ἕνιοι δὲ οὐδὲ δακρυῖν φασιν αὐτόν· Ἀλλὰ γὰρ, εἰπὺν, ἦδειν θνητὸν γυναικῶς. Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι ἐγκώμια καὶ ἐπιτάφιον Γρύλλον μυρίοι ὄσοι συνέγραψαν, τὸ μέ-

ρος καὶ τῷ πατρὶ χαρίζομενοι. Ἀλλὰ καὶ Ἑρμιππος ἐν τῷ περὶ Θεοφράστου καὶ Ἰσοκράτην φησὶ Γρύλλου ἐγκώμιον γεγραφέναι. Τίμων δ' ἐπισκώπτει αὐτὸν ἐν τοῖς·

Ἀσθενική τε λόγων δρᾶς ἢ τριάς, ἢ ἔτι πόρσω,
Οἷος Ξεινοφῶν, ἢτ' Αἰσχίνου οὐκ ἐπιπειδῆς
Γράψαι.

11. Καὶ ὁ μὲν βίος αὐτῷ τοιόσδε. Ἡκμαΐς δὲ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τετάρτης καὶ ἐννενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ ἀναβέβηκε σὺν Κύρῳ ἐπὶ ἄρχοντος Ξεινοφάντου, ἐν προτέρῳ ἔτει τῆς Σωκράτους τελευτῆς. Κατέστρεψε δέ, καθά φησι Σησικλείδης ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων καὶ Ὀλυμπιονικῶν ἀναγραφῇ, ἔτει πρώτῃ τῆς πέμπτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ ἄρχοντος Καλλιδημίδου, ἐφ' οὗ καὶ Φίλιππος ὁ Ἀμύντου Μακεδόνων ἤρξε. Τέθνηκε δὲ ἐν Κορίνθῳ, ὡς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης, ἥδη δηλαδὴ γηραιὸς ἱκανῶς.

12. Ἀνὴρ τὰ τε ἄλλα γεγονῶς ἀγαθός, καὶ δὴ καὶ φίλιππος, καὶ φιλοκύνηγος, καὶ ταχτικός, ὡς ἐκ τῶν συγγραμμάτων δῆλον· εὐσεβής τε καὶ φιλοθύτης, καὶ ἱερεῖα διαγινῶναι ἱκανός, καὶ Σωκράτη ζηλώσας ἀκριβῶς.

13. Συνέγραψε δὲ βιβλία πρὸς τὰ τετταράκοντα, ἄλλων ἄλλως διαιρούντων· τὴν τε ἀνάβασιν, ἧς κατὰ βιβλίον μὲν ἐποίησε προοίμιον, ὅλης δὲ οὐ· καὶ Κύρου παιδείαν, καὶ Ἑλληνικά, καὶ ἀπομνημονεύματα· συμποσίον τε, καὶ οἰκονομικόν, καὶ περὶ ἵππικῆς, καὶ κυνηγετικόν, καὶ ἵππαρχικόν, ἀπολογίαν τε Σωκράτους, καὶ περὶ πόρων, καὶ Ἰέρωνα ἢ τυραννικόν, Ἀγηςίλαόν τε, καὶ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων πολιτείαν, ἣν φησιν οὐκ εἶναι Ξεινοφάντος ὁ Μάγνης Δημήτριος. Λέγεται δ' ὅτι καὶ τὰ Θουκυδίδου βιβλία λανθάνοντα, ὑφελέσθαι δυνάμενος, αὐτὸς εἰς θόξαν ἤγαγεν.

14. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀττικὴ μοῦσα γλυκύτητι τῆς ἐρμηνείας· ὅθεν καὶ πρὸς ἀλλήλους ζηλοτύπως εἶχον

κ VITA XENOPHONTIS E BIOGENE LAËRTIO

αὐτός τε καὶ Πλάτων, ὥς ἐν τῷ περὶ Πλάτωνος λέξομεν. Ἔστι δὲ καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν ἐπιγράμματα τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον·

Οὐ μόνον ἐς Πέρσας ἀνέβη Ξενοφῶν διὰ Κύρον,

Ἀλλ' ἀνοδὸν ζητῶν ἐς Διδς ἦτις ἔργοι.

Παιδείης γὰρ ἔης Ἑλληνικὰ πράγματα δειξας,

Ὡς καλὸν ἡ σοφίη μνήσατο Σωκράτους.

Ἄλλο, ὥς ἐτελεύτα·

Εἰ καὶ σέ, Ξενοφῶν, Κραναοῦ Κέρκοπος τε πολῖται

Φεύγειν κατέγγων, τοῦ φίλου χάριν Κύρου·

Ἀλλὰ Κόρινθος ἔδεκτο φιλόξενος, ἥ σὺ φιληθῶν

Οὕτως ἀρέσκη, κεῖθι καὶ μένειν ἔγνω.

15. Εὐρον δὲ ἀλλαχόθι, ἀκμάσαι αὐτὸν περὶ τὴν ἐννάτην καὶ ὀγδοηχοστὴν Ὀλυμπιάδα σὺν τοῖς ἄλλοις Σωκρατικοῖς· καὶ Ἰστρος φησὶν αὐτὸν φνεῖν κατὰ ψήφισμα Εὐβούλου, καὶ καταλθεῖν κατὰ ψήφισμα τοῦ αὐτοῦ.

16. Γεγόνاسι δὲ Ξενοφῶντες ἑπτὰ· πρῶτος αὐτὸς οὗτος· δεύτερος Ἀθηναῖος, ἀδελφὸς Πυθοσιγράτου, τοῦ τὴν Θησηίδα πεποιηκότος, γεγραφῶς ἄλλα τε καὶ βίον Ἐπαμινώνδου καὶ Πελοπίδου· τρίτος ἱατρὸς Κῶος· τέταρτος ἱστορίαν Ἀννιβαϊκὴν γεγραφῶς· πέμπτος μυθώδη τερατείαν πεπραγματευμένος· ἕκτος Πάριος, ἀγαλματοποιός· ἑβδομος κωμωδίας ἀρχαίας ποιητής.

DE
COMMENTARIIS XENOPHONTEIS
BREVIS DISPUTATIO.

De titulo ambigitur. *Ἀπομνημόνευμα* quum sit narratio rerum memorabilium ex memoria facta, sunt qui *ἱπομνήματα* hos libros dictos malint, quo nomine simul significetur ratio, qua conscripti esse videantur. Atque eo nomine usus est Moeris Atticista s. v. *ἐπιτηδεύς*, et qui codicem Parisinum F scripsit. V. Gail, Oeuvres complètes de Xénophon. T. VII. p. 501. Auctar. Xenoph. p. 402. Verum qui hoc nomen in usitatoris illius locum succedere voluerunt, non magno cum discrimine utrumque vocabulum iam antiquitus dici coeptum esse obliti sunt. Commentarios Iulianos Strabo IV, p. 177 *ἱπομνήματα*, qui eos libros in graecum sermonem convertit, Maximus, ut videtur, Planudes, *ἀπομνημονεύματα* dicit. Sed hos commentarios dictorum atque factorum Socratis, quos interpretatur A. Gellius N. A. XIV, 3, qui primus dixit Memorabilia, parum apte dixit. Quare commodiore Commentariorum nomine uti coeperunt.

Cohaeret autem haec disputationis pars cum ea, quae de *caussa et ratione* agit, qua *Commentarios conscriptos esse probabile sit*. Socrates quum post mortem potissimum nobis

litari coepisset, Xenophon tam varia ac diversa de magistro dilectissimo in vulgus emanare vidit iudicia tamque discrepantes a vero de illius sermonibus dictisque ferri narrationes, ut ipse sibi pro viribus ad laudationem viri honestissimi conferre aliquid debere videretur. Qua in re errare videntur si qui putant Xenophontem; quotiescunque Socrates habuisset colloquia, omnia fideli calamo consignavisse, ubi plus otii contigisset Musisve placuisset, dispersa in unum redacturum, et amplius elaboraturum. Quamquam illud quidem concedi facile potest, Xenophontem scidas quasdam habuisse, quibus primas rei tractandae lineas consignaret et quibus in conscribendo libro suo uteretur, ut fere eadem ratione in ea re versatus sit atque de se narrat Euclides apud Platonem Theaet. 142 e. Ἐγραψάμην — τότ' ἐνθ' ἵς οἶκάδ' ἑλθὼν ἐπομνήματα, ὕστερον δὲ κατὰ σχολὴν ἀναμνησκόμενος ἔγραφον. Quae si recte reputaveris, de indole et ingenio Commentariorum non amplius haesitabis. Ex hac quidem ratione facillime explicari posse videtur indoles libri, qui neque iustum habet orationis et singularum disputationum decursum, et cuius partes singulae tam diversa ratione sunt compositae, ut altera alteram longe superare, illa bene, emendate, eleganter perpolita; haec manca et hiulca oratione conscripta esse, scriptor crimine negligentiae vix posse absolvi videatur. Quapropter facile eo deducare, ut in nonnullis capitibus, quarti potissimum libri, eiusmodi ἐπομνήματα habere tibi videre, qualia historicum contexere iubet Lucianus in libello, Quomodo historiam conscribi oporteat, c. 48., primum dico commentarium et corpus decore et membrorum distinctione destitutum. Vid. C. Fr. Hermann. p. 286. Verum in omni ea re diiudicanda meminisse attinet, Xenophontem, quae eius esset religio, ita sibi satisfacisse, si quo modo habita a Socrate colloquia recordaretur, eum in conscribendo libro retineret, ita quidem fidelissimam magistri imaginem a se depingi ratum. Ac solet ea narrare, quae ipse audit. Vid. I,

2, 53. 3, 1 τούτων δὴ γράψω ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω. 4, 2. II, 4, 1. 5, 1. IV, 3, 2 ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι παραγινόμενοι διηγοῦντο· ἐγὼ δέ, ὅτε πρὸς Ἐυθύδημον τοιαύδε διελέγετο, παρεγινόμεην. Ad haec usus est aliis testium oculatorum eorundemque certorum hominum narrationibus. Quae quum ita sint, de *consilio*, quo conscripti videantur Commentarii esse, dubitatio esse nequit. Versantur enim omnes in defendendo Socrate, ita quidem ut ipsae accusatorum criminationes primis duobus capitibus redarguantur, reliquis omnibus Socratem amicis suis et exemplo vitae honestae et disciplina oris plurimum profuisse (I, 3, 1), ipsumque optimum felicissimumque virum fuisse (IV, 8, 11) demonstraretur.

De *tempore*, quo Xenophon Commentarios hos conscripsisse putandus sit, difficilior iudicatio est. Esse autem non solum Commentarios, sed illōs etiam libros, qui eundem finem apologeticum persequuntur, Oeconomicum et Convivium, eo tempore conscriptos a Xenophontē, quo Socrates iam esset supplicio affectus, ipsorum librorum ratio et indoles satis luculente ostendit. Iam vero quum quo tempore Xenophon Cyri castra sequutus in Asia abesset, Socrates interfectus sit, Commentarios certe post annum Ol. 95, 1. a. Chr. 399, quo Socrates mortuus est quoque Xenophon in Mysiam revertit, compositos esse apparet. Illud vero ambiguum est utrum Xenophon eos tribus illis annis, qui a Socratis inde morte usque ad Agesilai adventum in Asia praeterierunt, quae sententia est Delbrückii (Vindic. Xenoph. p. 59), an postquam cum Agesilao Ol. 96, 2. a. Chr. 394. rediit, et Scyllunte quidem, quo non multo post pugnam ad Coroneam commissam se contulisse videtur, conscripserit. Saltem accuratior temporis, quo Commentarios conscriptos esse probabile sit, significatio ex ipso libro praeteritorum tantum temporum memoriam recolente non videtur extricari posse.

Restat, ut de *philosophia Socratica* in his Commentariis

tradita paucis exponam. Philosophi, qui ante Socratis tempora atque ipsius Socratis aetate exstiterunt, quum inanibus quibusdam inutilibusque quaestionibus implicarentur atque in iis mirifice sibi placerent, Socrates, ingruente in dies morum pravitate, quae tantum aberat ut illorum hominum disciplinis exagitaretur et corrigeretur, ut mirum in modum adiuuaretur, de civibus suis philosophia de coelo vocata traditaque doctrina ad vitae usus et rationes accommodatiore optime mereri studuit. Cuius quidem viri doctrinam moralem, quae in his Commentariis enarratur, ducem maxime sequutus Dissenium (De philosophia morali in Xenophontis de Socrate commentariis tradita), servatis ipsis huius viri verbis, non neglectis tamen reliquorum eius rei arbitrorum sententiis, etiam recentiorum, ut Brandisii, H. Ritteri, C. Fr. Hermanni, hic brevi notatione concinnare conatus sum.

Triplex est quaestio philosophiae moralis, de summo bono, de virtute, de officiis. Missis autem ceterorum philosophorum disputationibus commentitiis Socrates bene vivendi rationem exploraturus hoc potissimum agit, ut quid utile sit, quaerat et demonstret. Utile illud esse dicit, quod ad vitam domesticam et civilem feliciter degendam pertineat. Illud (*ὠφέλιμον, χρήσιμον, λυσιτελές*) verum bonum esse; utile autem per se nihil esse, sed adesse debere, quo referatur, cui sit utile. III, 8, 3. IV, 6, 8. Quam quidem utilitatem ut nanciscare, agendo opus est, I, 2, 57. III, 9, 14: distinguuntur *τυχή* et *πραξις*, *εὐτυχία* et *εὐπραξία*, bona fortuito accepta et virtute parta. Inde efficitur *summum bonum*, quod nihil aliud est quam felicitas opera et labore parta, omnibus utilitatibus ad vitam bene beateque agendam conspirantibus. IV, 2, 34. Ut bonum, ita etiam pulchrum non differt ab utili; pulchrumque est aliquid ratione eius, ad quod utile est. III, 8, 7. IV, 6, 9. Constat autem illa felicitas singulis bonis, virtute vel singulis virtutibus, officiorum observatione.

1. *Singula bona sunt* a) valetudo et robur corporis. Faciunt enim ad summum bonum, vitae felicitatem. III, 12, 4. Accedit corporis pulchritudo. b) Mentis vigor facultatumque omnium sanitas. III, 12, 6. c) Disciplinae studiis hominum inventae et excultae variosque usus habentes, si vitae quotidianae inserviunt. Laudatur omne studium, quod ponitur in rebus necessariis et facilibus; vituperatur, quod in obscuris et difficilibus versatur. Quae remotiora sunt ab hominum oculis, omnino non sunt investiganda. Primaria disciplina est philosophia sive ars apte commodeque disserendi de bono, utili, pulchro ceterisque rebus ad vitam recte instituendam necessariis. IV, 5, 12. Accedunt arithmetica, geometria, astronomia, aliae. IV, 7, 2. 4. 8. d) Artes elegantiores, ut pictura et statuaria, quae et ipsae ad utilitatis rationes revocandae sunt. III, 10. e) Amicitia. II, 4, 5, sqq. cuius laus omnis eo redit, quod amicorum ope et consilio sublevemur, pericula et damna propulsemus, utilitates adipiscamur. Docetur, quales amici esse debeant, et quomodo sint conciliandi, II, 6. 10. qui homines ad amicitiam inutiles sint, II, 6, 1—4. 19. III, 9, 8. f) Prosper rei familiaris status et propinqui bene convenientes. Oecon. II, 9 de divitiis honeste parandis et augendis agitur. Nec talia improbanda, si recte quaeras et utaris. De amore, qui debet esse inter consanguineos, v. Comment. II, 3, 19. IV, 4, 4. Quae quum propter utilitatem laudentur, non fit idem loco praeclaro, qui de matris amore agit, II, 2. g) Societas civilis, sine qua nulla est utilitatis perceptio neque magna felicitas. Unde videndum est, ut quantum sit in nobis, rempublicam augeamus atque ita cum felicitate communi nostrae ipsorum felicitati prospiciamus. III, 7, 9. Huc pertinet etiam bona civium de nobis existimatio. II, 1, 19.

2. Ut vero illam tibi compares felicitatem, opus est *virtute*, quae est scientia quaedam docerique propterea potest. Cuius, ut accuratiorem imaginem exhiberent, plures eius par-

XVI DE COMMENTARIIS XENOPHONTEIS

tes fecerunt philosophi primarias. a) Temperantiam Socrates dicit fundamentum virtutis esse. I, 5, 4. Haec est enim quae cupiditates maxime cibi, potus, veneris, somni pravas cohibet. Quae mala ex intemperantia nascantur, v. I, 5. IV, 5. quae bona et gaudia ex temperantia, I, 5. IV, 5, 9. b) Fortitudo. Quis non sit fortis, quis sit fortis, v. IV, 6, 10. 11. c) Iustitia, quae in servandis legibus cernitur quaeque et ipsa ad utilitatis rationes exigitur. IV, 4, 12. Unde νόμιμος et δίκαιος idem. Duplex legum genus, 13. 19. Poenae propositae certissimae, IV, 4, 21 sqq. Ex legum observatione nascitur etiam concordia. IV, 4, 16. d) Sapientia. Sapiens is est, qui accurate novit, quid utile sit, quid non, et illud in omnibus sequitur, hoc autem fugit. I, 1, 16. Non potest igitur sapiens facere, quod scientiae suae contrarium sit. I, 2, 19. III, 9, 4. IV, 6, 6. 11. Vera scientia a falsa discernitur IV, 2, 33, illa in cognitione sui posita esse dicitur IV, 2, 26. pertinere ad id, quod bonum est, 22. 31 sqq. IV, 5, 2 sqq. 11. Unde sapientia est i. q. σοφροσύνη, quae fere est universa virtus. III, 9, 4. 5. complectiturque reliquas virtutes, illas tres, quae sunt nominatae.

2. *Officiorum* suprema lex haec est, ut semper sequaris id, quod maxime utile esse videatur. Hinc non facies furum, nec lites et iurgia quaeres. Hinc te fortiter oppones hostibus et inimicis. III, 4, 11. Hinc hostes vincendi, III, 2, 1. adeoque mendaciis fallendi, II, 4, 36. IV, 2, 14. Hinc quam paucissima expetenda sunt, quia quo plura desideramus vitae subsidia, eo maior est numerus eorum, quae nocere possunt. I, 6, 10. Omnium autem officiorum rationes quum ex variis vitae casibus atque ex utilis et periculosi discrimine pendeant, divino auxilio opus est: Non sunt quidem res divinae cognoscendae, quod ea cognitio facultatem humanam longe superat. Esse autem deum mundi creatorem et rectorem, ipsius mundi contemplatio luculente docet. Est is

deus unus ac solus, I, 4, 17. IV, 3, 2. 13. Atque qui deus vires nobis dedit ad bene beateque vivendum, idem curat et providet, ut eum finem attingamus. I, 4. IV, 3. Dedit illé animam, I, 4, 13. rationem tribuens docuit, quid utile sit, quid non, IV, 3, 11, et adhuc docet signis et portentis, IV, 3, 12. 7, 10. Quare pietatis, qua deus colatur, primaria lex est, quamquam ne illa quidem ab omni utilitatis ratione libera. II, 1, 28. 4, 6. 10. IV, 3, 14. 17. 4, 19. Denique in loco, qui est II, 1, 28, quasi summam doctrinae Socraticae morales habes.

Fuit haec, quam descripsimus, philosophia Socratis moralis utilitatis rationibus nimis coarctata. Bonum quidem nonnunquam finis agendi est. I, 6, 10. sed ad id, quod utile est, tanquam summum finem, usque recurritur. III, 8, 5 sqq. IV, 4, 20 sqq. 24. IV, 5, 9. 6, 8. 9. Ad illas autem utilitatis rationes quum omnia revocentur, summarum artium optimarumque rerum vis et dignitas mirifice spernitur et abiicitur. Artium elegantiorum opera domos ornare negantur, III, 8, 10. Amicitiae summa virtus in utilitate ponitur, II, 4, 5 sqq. Meliora subinde effulgent, ut quae II, 2 de amore matris leguntur. — De virtutibus pene idem iudicandum est. Commune est et ad omnes homines pertinens studium felicitatis, ad quam quod sola ducat scientia, inscitiam non minus extra voluntatem hominis positam esse Socrates dicit quam iniuriam. Errorem autem omnem et scientiae simulationem tollendi studium tanquam principium philosophiae ponit. Quod si mirum videtur, virtutes ex fonte scientiae repeti, non esse ex Socratis sententia veram scientiam meminerimus, nisi quae re vera se exhibeat et comprobet. Quare sapientiam vel scientiam quandam ethicam vitae moralis fundamentum ponit, virtutes scientiae partes dicens, unde virtutem cognovisse et exercere idem esse, neque eam exercere videri debere nisi qui recte eam perspexerit. Bonum quemque esse, quatenus sapiat, malum, quatenus ignoret; bonum solum fe-

*

licem esse; adeo neminem sapientem deteriora sequi, et qui sit malus, invitum esse malum. Quamquam quum Socrates *εὐτυχίας* et *εὐνοίας* tam diligenter discernat, eundem vix credideris bonum et pulchrum ad utile vel commodum revocare et virtutem in facultate utilia comparandi vel commoda assequendi ponere; et si propterea subtilioribus de rerum natura quaestionibus vult abstinere, quod piaculum sit quae dii celaverint, aperiri (I, 1, 11. 13. 14, IV, 7, 6), scientiaeque omnis pretium in utilitate ponit: aut parum apte de ea re iudicavisse Socrates aut non satis intellexisse Xenophon videri potest magistrum potius ethicis quaestiones physicis praestare iisque antecedere debere docentem. Denique ad bona summa comparanda sapientiam vel triplicem illam virtutem si vix sufficere intellexeris, eam doctrinam popularibus sermonibus traditam esse recordator. — Postremo officiorum omnium tam fuit ex doctrina Socratica incerta ratio, ut quid faciendum esset, quid fugiendum, ex utilis ac periculosi cognitione, non minus fere illa dubia et incerta, penderet. Neque multum admodum ad eam dubitationem diluendam adiuvit divinatio. Quid quod ne a divinae quidem providentiae cultu utilitatis rationes alienae esse perhibentur.

Quae omnia si recte iudicare volumus, duo sunt, quae non possunt sine magno erroris periculo negligi: rationem dico, qua doctrina est exposita a Socrate, et scriptoris, a quo conservatam eam videmus, ingenium. Fuit Socrates vir admodum ieiunus, qui a philosophorum, qui illa aetate vivebant, quaestionibus inutilibus longe alienus quae ad vitam bene feliciterque agendam convenirent, satis habuit considerare et docere. Docuit vero sermonibus popularibus: quumque intima philosophiae sacraria sive non intraverit sive noluerit intrare, nihil aliud animum induxit quam discipulis et civibus suis, quorum mores pessime ruere videret, eam salutem impertire, quae cum rationis et pietatis diis debitae legibus congrueret et ad vitam feliciter agendam adjuvaret; idque

quam non videretur sibi melius et certius efficere posse quam emolumentis, quae ex virtutibus redundarent, proponendis: facere non potuit, ut non omnem suam doctrinam ad utilitatis rationes revocaret. Denique quam attica illius temporis ratio subtilitatem disquisitionum sperneret, Socrates, ionicae physiologiae disceptationibus, quas bene cognitae habebat (I, 6, 14. IV, 2, 8. 7, 3. 5), parum contentus illius indolem philosophiae sermonibus expressit, ethicae quidem et teleologicae, physicas rationes aspernantis; atque quam non quidem legislator et novae reipublicae conditor, sed novae tamen aetatis quasi auctor et princeps exstiterit, initium recentioris doctrinae fecisse et scientiam certioribus formis expressisse patendus est. Xenophon autem, non natus ille quidem ad perscrutanda philosophiae penetralia, sed factus ad rectam vitae institutionem, suaeque ipsius vitae factis et memoria satis occupatus, quos sermones Socratis vel ipse audivisset vel a certis hominibus accepisset, religiose descripsit, ita optimam a se Socratis Socraticaeque disciplinae defensionem et descriptionem exhiberi ratus. Quod ut efficeret, satis habuit, quae in memoria recondita essent magistri de gravissimis disciplinae moralis partibus colloquia, fideliter enarrare atque ita demonstrare, pietatem erga deos illum nunquam violasse, iuventutem nunquam corrupisse. Dubitaveris quidem, quem Xenophon describit, num is verus sit habendus Socrates. Mirum est enim ex Xenophontis descriptione Socratem optima quidem quaeque, quibus virtutem adiuveret, docuisse, verum etiam virtutis pretium in utilitate posuisse et miris quibusdam controversiis ita se implicuisse in doctrina sua, ut id vix dignum videretur viro eo, qui tanquam exemplar imitatione dignissimum propositus esset Platoni, Euclidi, Antistheni, quique per omnem antiquitatem summis laudibus efferretur. Ad ea hoc unum respondeo, errare eos, qui Socratem aut philosophum summum, disciplinae perfectae omnibusque numeris absolutae conditorem, aut mirificum quendam praesti-

IN DE COMMENT. XENOPH. BREVIS DISPUTATIO

gisterem habendum esse dicant. Neutrum verum aut credibile: alioquin enim aut discipulorum, maxime Xenophontis fides valde imminuitur etque de eorum virtute et gloria detrahitur aut inexplicabilis est vis fascinationis, qua praestantissima antiquitatis ingenia irretivisse illum dicas. Verius iudicaverunt Herderus, Tennemannus, Wiggersius, Schleiermacherus.

A.

CAPUT I.

Πολλάκις θαυμάσα, τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ ἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὥς ἄξιός ἐῖη θανάτου τῇ πόλει. ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιούδε τις ἦν· Ἀδικεῖ Σωκράτης οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.

Πρῶτον μὲν οὖν ὥς οὐκ ἐνόμιζεν οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, πόλιν ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίω; θύων τε γὰρ φα-

CAP. I. Socratem neque patriorum deorum contemptorem neque novorum auctorem fuisse docetur.

1. οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, qui actionem instituerant, Meletus, malus quidam tragoediarum et cantilenarum scriptor, Anytus coriarius et Lyco rhetor. Plat. Apol. 23 e. Euthyphr. 2 b. — Σωκράτην. Hunc accusativum, ab Atticistis minus probatum, Xenophontis, Σωκράτη Platonis proprium esse volunt. Heterocliton est, Buttm. 56. n. 4. Matth. gr. mai. I. p. 195. Quamquam libri parum sibi constant. Vulgo edebatur Σωκράτη III, 8, 1. Apol. 20. Dativus est Σωκράτει, libris hic illic Σωκράτη exhibentibus. — αἷς ἄξιός — πόλει, merere eum mortem de republica; dignum esse, qui a republica capitis condemnaretur. Relationem ad personam, cui aliquid convenit et pretium aliquod habet, idem dativus indicat 3, 3. II, 1, 34. 3, 6. ἄξιόν ἐστιν ἐμὸν μισεῖν αὐτόν. 5, 1. ἐξετάζειν ἑαυτόν, ὅπου τοῖς γίλοις ἄξιός ἐστι. 4. Matth. 387. Rost. p. 508. Similiora habes I, 2, 62. 64. Porson. Eurip. Hec. 309. ἡμῖν δ' Ἀχιλλεύς ἄξιός τιμῆς. Sublata est relatio, quamvis eadem significatione iustum est retenta, Cyrop. VII, 5, 56. ἡδὴ καὶ οὐκ ἔστιν σε τυχεῖν ἄξιον. Transitus est ab altero casu ad alterum Lys. Epitaph. in. ἄξιον γὰρ πᾶσιν ἀνθρώποις κακείνων μεμνησθαι, ὑμνοῦντας μὲν ἐν ταῖς ψαῖσι etc. — τοιᾶδε τις, talis quaedam, fere huiusmodi. Ita τις pronomen cum modestia quadam appropinquationem ad alicuius rei similitudinem indicat. II, 5, 3. τὸν μὲν τινα, alium quidem nescio quem. III, 6, 5. πόσαι τινὲς εἰσιν, quanti forte sint (reditus). 7, 1. ποῖόν τινα, qualem fere. IV, 5, 5. πόλους δὲ τινας δεσποτίας ἡγῇ τοὺς τὰ ἄριστα κωλύοντας. Anab. IV, 3, 33. οἱ μὲν τινες — οἱ δὲ πολλοί, et sexcentia. Krüger. Anab. II, 3, 15. Aristoph. Plut. 164. ὁ δὲ κναφεύει τις, fullo quidam est. Matth. 487. 4.

2. Πρῶτον μὲν. Ubinam δὲ respondens est? Alterum crimen c. 2. redarguitur. — διετεθερῶλητο, vulgo διετεθερῶλητο. Eustath. II. XXIII, 396. ἡ πλείων χρηστὴς δι' ἐνὸς λ' οἶδε

νερός ἦν πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν
 τῆς πόλεως βωμῶν, καὶ μαντικῇ χρώμενος οὐκ ἀφανὴς ἦν·
 διετεδρύλητο. γάρ, ὡς φαίη Σωκράτης, τὸ δαιμόνιον ἐαυτῷ
 σημαίνει· ὅθεν δὴ καὶ μάλιστα μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιά-
 8 σασθαι καὶ τὰ δαιμόνια εἰσφέρειν. ὁ δὲ οὐδὲν καινότερον εἰς-
 ἔφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι μαντικὴν νομίζοντες ὀλιγοῖς τε χρῶν-
 ται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. οὗτοι τε γὰρ
 ὑπολαμβάνουσιν, οὐ τοὺς ὕμνους οὐδὲ τοὺς ἀπαντῶντας
 εἰδέναι τὰ συμφέροντα τοῖς μαντευστέοις, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς.
 διὰ τούτων αὐτὰ σημαίνει, κἀκείνος δὲ οὕτως ἐνόμιζεν.
 14 ἀλλ' οἱ μὲν πλείστοι φασὶν ὑπὸ τῶν ὀρνέων καὶ τῶν
 ἀπαντῶντων ἀποτρέπασθαι τε καὶ προτρέπασθαι· Σωκράτης
 δὲ ὥσπερ ἐγίνωσκεν, οὕτως ἔλεγε. τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη
 σημαίνει. καὶ πολλοῖς τῶν ξυνόντων προηγόρευε τὰ μὲν
 ποιεῖν, τὰ δὲ μὴ ποιεῖν, ὡς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος.
 καὶ τοῖς μὲν πειδομένοις αὐτῷ συνέφερε, τοῖς δὲ μὴ πει-
 20 δομένοις μετέμελε. καίτοι τίς οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν, αὐτὸν
 βούλεσθαι μήτ' ἡλίθιον μήτ' ἀλαζδὸνα φαίνεσθαι τοῖς συν-
 οῦσιν; ἐδόκει δ' ἂν ἀμφοτέρω ταῦτα, εἰ προυγορεύων ὡς

προφέρειν. Schneider. Plat. Civ. 358 c. — τὸ δαιμόνιον ad-
 iectivum est, vim quandam divinam, quae in homine inest,
 significans, illud divinum quiddam (Cic. Div. I, 54.), quo So-
 crates Xenophonteus se et impelli et revocari, Platonius re-
 vocari tantum, ac futura sibi significari aiebat.

3. οὐδὲν καινότερον. Quum comparationis notio magis
 ad verbum quam ad adiectivum pertineat, videri potest dictum
 esse pro μᾶλλον καινόν. Sed ea est graecae dictionis consue-
 tudo, ut comparativus etiam cum verbo εἶναι ita coniungatur.
 II, 6, 12. οὕτω μὲν γὰρ ἐχθίων τ' ἂν εἴη καὶ ἀπελαύνει τοὺς ἀν-
 δρώπους ἀφ' ἐαυτοῦ. De usu vocabulorum καινός, καινότερος,
 νέος, νεώτερος absoluto, quem dicunt, ab hoc loco alieno, v.
 Nitzsch. De Comparativis post Platon. Ion. 56. sq. Engelhardt.
 Plat. Euthyphr. p. 87. sq. — νομίζοντες, v. ad IV, 4, 19. —
 φῆμαι, voces humanae, (v. Homer. Odys. XX, 100. 105 sqq.);
 σύμβολα, quaecunque indicia fortuita, ut occursus (infra of
 ἀπαντῶντες), ostenta maxime coelestia. — κἀκείνος δέ. Cum
 Bornemann et L. Dindorfio ex cod. F. δέ addidi. Eandem
 dignitatem habere videtur Anab. IV, 8, 19. ἱστοραπιδεύοντο ἐν
 πολλαῖς κώμαις καὶ ταπεινὰ δὲ πολλὰ ἔχουσαι. Vid. ad §. 15.

4. τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνει. Schneidero γὰρ
 of ἔφη legendum videbatur. Sed quemadmodum deinde legitur
 ὡς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος, h. e. λέγων τὸ δαιμόνιον προση-
 μαίνειν (Matth. 568. Rost. 130. n. 8. 131. n. 3.), ita pronomini
 reflexivi, maxime autem indefiniti ommissio admodum frequens
 est. II, 2, 6, 6, 32. 7, 12. III, 3, 5.

5. ἀμφοτέρω ταῦτα, καὶ ἡλίθιος καὶ ἀλαζών. Matth. 443.
 Buttm. p. 438. Rarius εἶναι in his omitti solet. 7, 4. λαχρόν μὴ

ὑπὸ Θεοῦ φαινόμενα κῆτα ψευδόμενος ἐφαίνεται. δῆλον οὖν ὅτι οὐκ ἂν προέλεγε, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύειν. ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλω πιστεύσειεν ἢ Θεῷ; πιστεύων δὲ Θεοῖς πῶς οὐκ εἶναι Θεοὺς ἐνόμιζεν; ἀλλὰ μὴν ἐποίει καὶ τῷδε πρὸς τοὺς ἐπιτηδεύοντας. τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα συνεβούλευε καὶ πρᾶττειν, ὡς ἐνόμιζεν ἄριστ' ἂν πραχθῆναι· περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ὅπως ἀποβήσοιτο μαντευσομένους ἔπεμπεν, εἰ ποιητέα· καὶ τοὺς μέλλοντας οἴκους τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκήσειν μαντικῆς ἔφη

ὄντα δοκεῖν. Anab. VII, 2, 16. Cyrop. VII, 5, 2. Plat. Euthyphr. 11 d. σύ μοι δοκεῖς ὁ Λαδάκιος. — ἐδόκει — ἐφκίλετο — προέλεγε — ἐπίστευεν. Sunt cum conditione enunciata atque rem e praeterito tempore in praesens continuatam indicant. Matth. 508 b. Buttm. 139. 9. Rost. 116. 8. — κῆτα ψευδόμενος. Quemadmodum εἶτα pro καὶ εἶτα post tempus finitum saepissime infertur (IV, 5, 3. ad II, 2, 14.), ita, quum solum εἶτα post participia subiici soleat, rarius anteponatur, h. l. καὶ negligentius additum esse videtur. Cyrop. IV, 3, 14. δ γε μὴν μάλα σιά γε ἂν τις ὑποβηδεῖ, μή, εἰ δεήσει ἐφ' ἑππου κινδυνεύειν πρότερον ἡμῶς, πρὶν ἀκριβοῦν τὸ ἔργον τοῦτο, κάπειτα μήτε πεσοῖ ἐτι ὦμεν μήτε πω ἱππεῖς ἱκανοί, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἀμύχανον. Plat. Gorg. 457 b. ἐὰν δὲ, οἶμαι, ῥητορικὸς γενόμενός τις κατὰ ταύτην τῇ δυναμεί καὶ τῇ τέχνῃ ἀδικῇ, οὐ τὸν διδάξαντα δεῖ μισεῖν. Phaedon. 98 c. Vid. ad II, 2, 14. IV, 5, 3. Nonnullorum codicum scriptura καὶ οὐ ψευδόμενος, quam fuerunt qui καὶ οὐ, ψευδόμενος scriberent, vel φαινόμενα (Seidenstücker. in Günther. et Wachsmuth. Athen. II, 1, 92.) vel προσαγορεύων (Finckh. Diar. schol. Darmstad. 1829. 108.) intelligentes, neque satis graeca est (debebat esse μή) et sententia laborat. Nam neque res futuras, tanquam quae sibi divinitus significatae non essent, praedicere vel suadere, neque quum talia non suaderet, in mendacii crimen cadere potuit. — ταῦτα, quae cum probabilitate aliqua de tempore futuro praedici possunt. — πῶς οὐ, quidni, nonne. 2, 64. Etiam sine negatione πῶς cum indicativo coniungitur. Soph. Phil. 250. πῶς γὰρ ἄτοιδ' ὃν γ' εἶδον οὐδεπώποτε;

6. τὰδε — γάρ. De arcta, quae inter has voces intercedit, ratione exposuit Buttm. p. 432. Idem pronomien 2, 35. infinitivum, 37. substantivum introducit. Cf. II, 6, 38. ad IV, 2, 4. 4, 12. — καὶ πρᾶττειν, h. e. ὡς ἐνόμιζεν —, οὕτω καὶ πρᾶττειν. Herbst. Cf. ad II, 7, 14. — ὅπως ἀποβήσοιτο, quem eventum sint aliquando habitura. Rost. 123. 2. Vid. 3, 2. Alii ὅπως ἂν ἀποβήσοιτο, quem eventum possint futuro quodam tempore habere. Id non dicitur sine aliqua dubitationis de eventu significatione, cui profecto hic nullus locus est. Particulam tamen praetulit etiam Böckh. In Plat. Min. 62, atque eius aliquam explicationem vix haurias ex iis, quae ad II, 4, 1. dicta sunt. Vid. Hermann. Soph. Ai. 1200.

7. καὶ τοὺς μέλλοντας. Particula ad exemplum rei tractatae vel in universum indicatae proferendum pergit. Anab. I, 9, 6. φιλοθηρότατος ἦν καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. καὶ ἄριστον ποιεῖ ἐπιφερομένην οὐκ ἔρισεεν κ. τ. λ. V, 5, 17. Comment. IV, 4, 2. Ac II, 1, 5. quod pro ὥσπερ codex F. habet καί, fortasse vera scriptura est, quam illud interpretatur. Quarum par-

προςδεῖσθαι· τεκτονικὸν μὲν γὰρ ἢ χαλκευτικὸν ἢ γεωργικὸν ἢ ἀνθρώπων ἀρχικὸν ἢ τῶν τοιούτων ἔργων ἐξεταστικὸν ἢ λογιστικὸν ἢ οἰκονομικὸν ἢ στρατηγικὸν γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώπου γνώμη αἰρετέα ἐνόμizen εἶναι· τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις ἔφη τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς καταλείπεσθαι, ὧν οὐδὲν δῆλον εἶναι ταῖς ἀνθρώποις. οὔτε γὰρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσασμένῳ δῆλον, ὅστις καρπώσεται, οὔτε τῷ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησασμένῳ δῆλον, ὅστις οἰκήσει, οὔτε τῷ στρατηγικῷ δῆλον, εἰ συμφέρει στρατηγεῖν, οὔτε τῷ πολιτικῷ δῆλον, εἰ συμφέρει τῆς πόλεως προστατεῖν, οὔτε τῷ καλῇ γήμαντι, ἵν' εὐφραίνεται, δῆλον, εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσεται, οὔτε τῷ δυνατοῦς ἐν τῇ πόλει κηδεύας λαβόντι ὁ δῆλον, εἰ διὰ τούτους στερῆσεται τῆς πόλεως. τοὺς δὲ μηδὲν

ticularum. non rarior est confusio quam particularum καὶ et ὡς. Hermann. Lucian. Conscrib. Hist. p. 319. Iacob. Luc. Alex. p. 24. Aptē comparaveris latinum αἰque, quod sequentia cum adaucta comparationis vi adiungit. Bremi Corn. Eum. X, 3. Herzog. Caes. B. G. IV, 25. Hand. Tursell. I, 465. Neque minus eundem usum habet et. Liv. II, 13. Ita honorata virtute feminae quoque ad publica decora excitatae. Et Cloelia virgo — dux agminis virginum inter tela hostium Tiberim tranavit. — αἰρετέα, alii αἰρετά ex conlectura Schneideri; sed καὶ oppositionem respicit: has artes solo humano consilio, h. e. etiam non adhibitis deorum oraculis suscipiendas esse. μαθήματα enim non est pro praedicato habendum. Thucyd. I, 121. ὃ δ' αὖτοι ἐπιστήμη προῦντοι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μέλеть.

8. τῶν ἐν τούτοις, eorum, quae in his artibus insunt, quae in iis exercendis evenire possunt. Bornem. Non est autem otiosum, quod dicitur, circumscribendi genus, quamquam brevius dici potuit τούτων. — οὔτε δῆλον, εἰ. Ubi dubitanter negant Graeci, post verba dubitationis aliquid habentia, veluti σέπτομαι, οὐκ οἶδα, τίς οἶδεν, ἀδελόν ἐστι, solum εἰ inferunt, ubi ex nostra dicendi ratione negatio additur. Sic etiam Latini post dubito, haud scio, alia an usurpant. Krüger. Anab. III, 2, 22. Vid. ad 3, 5. — ἵν' εὐφραίνεται. Non dixit εὐφραίνοντο. Coniunctivo ubique effectus significatur tanquam in ipsa actione positus atque ex illa ipsa suspensus; optativo vero tanquam ex aliqua, quae inest in subiecto, cogitatione pendens; unde ille post praesens, hic post praeteritum usum habet frequentem. Nitzsch. ad Odyss. I. p. 149. Rost. 122. II. n. 4. Hermann. Vig. 850. sq. Soph. El. 56. — στερῆσεται, futurum medii passiva significatione, ut saepe, quamquam nec passiva forma spernitur, immerito sprete a Grauerto Aristid. Declam. Lept. II, 9. Cf. ad 6, 14. Buttmann. 113, 5.

9. ἐπὶ τὴν ναῦν. Articulus ita dicitur, ut si ναῦν ad νεβρῶν appositum esset. Bornem. Antea legebatur ἐπὶ ζεύγος. Similiter II, 6, 38. est ἐπιτρέπειν τὴν ναῦν, sc. quam quis habet. III, 9, 11. primum est ἐν νηί, deinde ἐν τῇ νηί. — ἃ τοῖς ἀνθρώποις — διακρίνειν. Nota attractio. Paullo infra legitur μαθόντας, scilicet quia illic non est dativus ἀνθρώποις diserte

τῶν τοιούτων οιομένους εἶναι δαιμόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς ἀνθρωπίνης γνώμης, δαιμονῶν ἔφη· δαιμονῶν δὲ καὶ τοὺς μαντευομένους, ἃ τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκαν οἱ θεοὶ μαθοῦσι διακρίνειν, οἷον εἴ τις ἐπερωτήσῃ, πότερον ἐπιστάμενον ἡγιοχεῖν ἐπὶ ζεύγος λαβὼν κριῖτον ἢ μὴ ἐπιστάμενον, ἢ πότερον ἐπιστάμενον κυβερνᾶν ἐπὶ τὴν ναῦν κριῖτον λαβεῖν ἢ μὴ ἐπιστάμενον, ἢ ἃ ἔξεστιν ἀριθμήσαντας ἢ μετρήσαντας ἢ στήσαντας εἰδέναι· τοὺς τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεῶν πυνθανομένους ἀθέμιστα ποιεῖν ἡγείτο. ἔφη δὲ δεῖν ἃ μὲν μαθόντας ποιεῖν ἔδωκαν οἱ θεοί, μανθάνειν, ἃ δὲ μὴ δῆλα τοῖς ἀνθρώποις ἐστί, πειρᾶσθαι διὰ μαντικῆς παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι· τοὺς θεοὺς γὰρ οἷς ἂν ὧσιν ἕλειψ, σημαίνειν.

Ἀλλὰ μὴν ἐκείνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερώ. πρῶτ¹⁰ τε γὰρ εἰς τοὺς περιπαύτους καὶ τὰ γυμνάσια ἦμι καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερὸς ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν αἰεὶ τῆς ἡμέρας ἦν, ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι· καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν. οὐδεὶς δὲ πώποτε¹¹ Σωκράτους οὐδὲν ἀρεβῆς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πρᾶττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν, οὐδὲ γὰρ περὶ τῶν πάντων

expressus: quamquam hoc etiam addito accusativus participii locum habebat. Cf. II, 6, 26. III, 9, 9. Cyrop. II, 1, 15. ἔξεσι δ' ὑμῖν λαβόντας ὅπλα εἰς τὸν αὐτὸν ἡμῖν κίνδυνον ἐμβαίνειν. Accusativo potuit scriptor uti III, 11, 1, οὐ γὰρ δὴ ἀκούσασί γε τὸ λόγου κριῖτόν ἐστι καταμαθεῖν. Utriusque nostri loci rationem explicatam v. apud Buttmann. 144. n. 5. 142. n. 2. Matth. 536. Rost. 127. n. 2. Stallbaum. Plat. Euthyphr. 5a. Crit. 5td. Accusativus, qui arcte cum infinitivo cohaeret, in enuntiationibus potissimum universe dictis locum habere, vel distinctior in eo actionis notio inesse videtur. III, 12, 8. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ἀμελοῦντα. Vid. ad 1, 2, 49. III, 3, 10. IV, 5, 11.

10. ὅπου — συνέσεσθαι, ubi cum plurimis esset conversaturus. Soph. Trachin. 899. κρύψας' ἑαυτήν, ἔνθα μή τις εἰσέλδοι.

11. οὐδεὶς — ἤκουσεν. Est haec attractio, qua ἰδεῖν, sequente nimirum verbo ἀκούειν, cum genitivo construitur, praecunte Hermann. Soph. Trach. 393. ita fere solvenda: οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀρεβῆς οὐδὲ ἀνόσιον πρᾶττοντος εἶδε τοῦτο vel Σωκράτην τοιοῦτόν τι πρᾶττοντα. Lucian. Dial. Mort. VI, 2. ἐμφραξαμένη τὰ ὅσα, ὡς μηδὲ ἀκούσασαι αὐτοῦ ὕβριστικὰ ἰκετεύοντος, ἀπήλθον. Matth. 317. Rost. 108. n. 11. — ἡπερ τῶν ἁλλων οἱ πλείστοι. Quia non modo non ut reliqui, sed prorsus non de rerum natura disseruisse dicendus fuisset Socrates, vir doctus Diar. Hal. 1827. 213. ἡπερ ἐν ὧσπερ mutari; Finckhius, coll. Euseb. Praepar. evang. I, 8. XV, 62. et A. Gell. N. A. XIV, 3, Diar. Darmstad. 1829. 108. legi voluit ἡ περὶ τῶν ἁλλων ὧν οἱ πλείστοι. Sed dicitur Socrates omnino aliter de rerum natura quam reliquorum plerique iudicasse et disseruisse. Nam loquutus quidem est de ea (περὶ τῶν φυσικῶν) disputavisse ex

φύσεως, ἥπερ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι, διελέγετο σκοπῶν, ὅπως
 δ̄ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔφν καὶ τίσιν ἀνάγ-
 καις ἑκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων, ἀλλὰ καὶ τοὺς φρον-
 12 τίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυε, καὶ πρῶτον
 μὲν αὐτῶν ἐσκόπει, πότερά ποτε νομίσαντες ἱκανῶς ἦδη
 τὰνθρώπινα εἶδέναι ἔρχονται ἐπὶ τὸ περὶ τῶν τοιοῦτων φρον-
 τίζειν, ἢ τὰ μὲν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκο-
 13 ποῦντες ἡγούνται τὰ προσήκοντα πρῶττεν. Ἐθαύμαζε δ' εἰ
 μὴ φανερόν αὐτοῖς ἔστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἔστιν ἀν-

ipso Xenophonte I, 4. intelligens testatur Diog. Laërt. II, 45.),
 non tamen eam in partem ut (ἥπερ) reliqui, σκοπῶν ὅπως etc.
 Vid. Stallbaum, Plat. Apol. 18 b. — τοὺς φροντίζοντας τὰ
 τοιαῦτα. Φροντίζειν rarius cum accusativo adiectivorum et pro-
 nominiū constructur, et ibi tantum, ubi meditandi, excogitandi
 potestatem habet; v. II, 1, 34. Sed si, quod solet, simpliciter
 sollicitudinem, qua quis afficitur, significat, vel genitivum vel
 περὶ secum habet. Matth. 348. n. 2. De sententia cf. IV, 7, 6.
 ἀπεδείκνυε, Codex F. habet ἀπεδείκνυ. Vid. ad I, 6, 3.

12. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐσκόπει. Respondet §. 15,
 ubi quae leguntur ἐσκόπει δὲ περὶ αὐτῶν καὶ τὰδε, faciunt ad
 genitivum αὐτῶν explicandum, qui ad τοὺς φροντίζοντας pertinet
 et ex enuntiato sequente pendet, quod pro substantivo habendum
 est. Poterat dici τὸδε αὐτῶν, ut Plat. Theaet. 182a. εσκόπει δὴ
 μοι τὸδε αὐτῶν. Similem genitivum habes 6, 1. III, 6, 17. ἐνθυμού
 δὲ καὶ τῶν εἰδόντων ὃ τί τε λέγουσι καὶ ὃ τι ποιοῦσι. 7, 8. θαυμάζω
 σου, εἰ τοῦτοις μηδὲνα τρόπον οἷε δυνήσεσθαι προσερχθῆναι.
 Cyrop. I, 6, 44. μάθε δὲ μου καὶ τὰδε. V, 2, 18. ἐγενόησε δὲ αὐ-
 τῶν καὶ ὡς ἐπηρώτων ἀλλήλους τοιαῦτα. VIII, 1, 40. Anab. III,
 1, 19. διαδεώμενος αὐτῶν ὅσῃν μὲν χάραν καὶ οἶαν ἔχοιεν. IV, 6,
 17, 8, 5. μάθε πρῶτον αὐτῶν τίνες εἰσίν. Hell. II, 3, 53. VII, 5,
 8. ἐπαίρω αὐτοῦ ὅτι τὸ στρατόπεδον — ἐποίησται. Engelh. Plat.
 Lach. p. 42 sq. Buttm. 132. n. 7. Matth. 317. — τὰνθρώ-
 πινα εἶδέναι. Licet τὰ ἀνθρώπεια infra sequatur, hic tamen
 exhibitam a plerisque libris, in quibus etiam codex F. est, alteram
 formam bis tueri praestat. Horum enim adiectivorum de discrimi-
 mine quidquid dicant, veluti ἀνθρώπιος significare id, quod ad
 hominem pertineat, ἀνθρώπινος quod hominis proprium sit: parum
 tamen ipsi Graeci distinxisse videntur. ἀνθρώπινα πράγματα
 IV, 1, 2, 27. Plat. Apol. 27b. ἀνθρώπεια πράγματα 6, 5. Hero-
 dot. I, 32. ἀνθρωπίνῃ φύσει Hellen. VII, 1, 2. Plat. Civ. 452e.
 ἀνθρωπεῖα φύσις Thucyd. I, 76. II, 50. Quare perpetua harum
 vocum in libris permutatio est. Ellendt. Arrian. VII, 20. —
 τὰ μὲν ἀνθρώπινα — τὰ δαιμόνια δὲ. Hac particularum
 inversione nihil frequentius. v. 2, 24, 42. II, 1, 16. III, 9, 8. IV, 2,
 20. 26. 5, 11. Utramque rationem habes 2, 14: ubi vide, quid
 utraque differat. Cf. ad IV, 1, 3. Bornem. Anab. III, 2, 7. Sym-
 pos. II, 2, p. 61. De particula μὲν cf. Anab. V, 8, 24.

13. εἰ μὴ — ἔστιν. De εἰ post verba animi affectum signifi-
 cantia illato v. Buttm. p. 427. Rost. 121. n. 5. de indicativo
 εἰσίν Matth. 507. 3. — ἐπεὶ — δοξάζειν. Plat. Sympos. 189c.
 ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσιν ἀνθρώποι παντίπασι τὴν τοῦ ἔρωτος δύναμιν

θρώποις εὔρεῖν· ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταῦτὰ δοξάζειν ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς μαινομένοις ὁμοίως διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους. τῶν τε γὰρ 14 μαινομένων τοὺς μὲν οὐδὲ τὰ δεινὰ διδέναι, τοὺς δὲ καὶ τὰ μὴ φοβερά φοβεῖσθαι, καὶ τοῖς μὲν οὐδ' ἐν ὄλῳ δοκεῖν αἰσχρὸν εἶναι λέγειν ἢ ποιεῖν ὅτιοῦν, τοῖς δὲ οὐδ' ἐξιτητέον εἰς ἀνθρώπους εἶναι δοκεῖν, καὶ τοὺς μὲν οὐθ' ἱερὸν οὔτε βωμὸν οὔτ' ἄλλο τῶν θείων οὐδὲν τιμᾶν, τοὺς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θηρία σέβεσθαι· τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοῖς μὲν δοκεῖν ἐν μόνον τὸ ὄν εἶναι, τοῖς δ' ἄπειρα τὸ πλήθος, καὶ τοῖς μὲν αἰετὶ κινεῖσθαι πάντα, τοῖς δ' οὐδὲν ἄν ποτε κινήσῃναι, καὶ τοῖς μὲν πάντα γίνεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὐτ' ἄν γενέσθαι ποτὲ οὐδὲν οὔτ' ἀπολεῖσθαι. ἐσκόπευε δὲ περὶ αὐτῶν 15 καὶ τάδε· ἄρ' ὥσπερ οἱ τὰν θρώπεια μανθάνοντες ἡγοῦνται τοῦθ' ὅ τι ἂν μάθωσιν, ἐαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτω ἂν βούλωνται, ποιήσιν, οὔτω καὶ οἱ τὰ θεία ζητοῦντες νομίζουσιν; ἐπειδὴν γινώσκιν, αἷς ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται, ποιήσιν, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὥρας καὶ οἶου δ' ἂν ἄλλου δέωνται τῶν τοιοῦτων, ἢ τοιοῦτο μὲν

οὐκ ἡσθῆσθαι, ἐπεὶ αἰσθανόμενοι γε μέγιστ' ἂν αὐτοῦ ἱερὰ κατασκευάσαι. ubi v. Stallbaum, Matth. 538. Rost. 121. n. 4. Apud Herodotum nihil fere ea re frequentius.

14. τῶν τε γὰρ μαινομένων — τῶν τε — μεριμνώντων. Ubi duo similia componuntur, etiam apud pedestris orationis scriptores ita sibi τέ — τέ respondent. v. 2, 4, 3, 1. II, 1, 9. Anab. IV, 8, 13. quadruplex τέ est. Matth. 626. — ἐν μόνον τὸ ὄν εἶναι, unum esse omnia, quae erat sententia Xenophanis. — τοῖς μὲν, repete δοκεῖν. — τοῖς δὲ — κινήσῃναι. Materiae aeternitatem mutatione et motu carentem defendebat Zeno Eleates, qui mundi ortum et finem simul negabat. Schneider.

15. καὶ οἶου δ' ἂν. Voculam δὲ omisit Schneiderus, scilicet quod propter sequentia καὶ — δὲ particularum significatio supervacanea esse videretur; sed quum καὶ — δὲ sit atque etiam, maxime in novae rei accessione (III, 9, 15), tum particulae singularis usus et continuationis significatio est in enuntiationis universalibus post relatiiva, quem usum quamquam ceterioris graecitatis proprium esse contendunt viri docti, ad singula tamen melioris notae scriptorum exempla pertinere docet Bernhardy Syntax. ling. graec. p. 483 sq. Cf. 2, 43. Plat. Sympos. 199b. Bast. ep. crit. p. 219. — ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς γινώσκειν μόνον. Docet hic locus et qui legitur II, 2, 6. καὶ οὐκ ἀρκεῖ θρέψαι μόνον, hoc vocabulum μόνον cum verbo ἀρκεῖν cum aliqua abundantia coniunctum non tam ad hoc verbum quam ad infinitivum pertinere. I, 4, 13. Sed v. Hellen. III, 2, 21. οὐ μόνον ταῦτ' ἥρκει. ubi v. Schneider. Cyrop. VIII, 8, 16. 17. Wolf. Demosth. Leptin. 497,

οὐδὲν οὐδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς γινῶμαι μόνον, ἥ τῶν
 16 τοιοῦτων ἕκαστα ῥήγεται; περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγμα-
 τισμένων τοιαῦτα ἔλεγεν· αὐτοὶ δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων
 ἂν αἰεὶ διελέγετο σκοπιῶν. τί εὖσεβές, τί ἀσεβές· τί καλόν,
 τί αἰσχρόν· τί δίκαιον, τί ἀδίκον· τί σωφροσύνη, τί μανία·
 τί ἀνδρεία, τί δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τί ἀρχὴ ἀν-
 θρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων· καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ
 τοὺς μὲν εἰδότας ἤγειτο καλοὺς καγαθοὺς εἶναι, τοὺς δ'
 ὑγνοῦντας ἀνδραποδώδεις ἢν δικαίως κεκλήσθαι.

17 Ὅσα μὲν οὖν μὴ φανερὸς ἦν ὅπως ἐξηγώσκειν, οὐδὲν
 θαυμαστὸν ἐπέρ τοῦτων περὶ αὐτοῦ παραγινῶναι τοὺς δι-
 18 καστὰς· ὅσα δὲ πάντες ᾔδεισαν, οὐ θαυμαστὸν, εἰ μὴ τοῦτων
 ἐνεθυμήθωσαν; βουλεύσας γὰρ ποτε, καὶ τὸν βουλευτικόν

13. Isocr. Aegin. c. 22. ubi hanc esse duarum constructionum confusionem dicit Baiter. Panegy. p. 81. Idem valet de ἐξαρκεῖν. Isocr. Aegin. 394a. Lys. Simon. 23. Bekk.

16. ἂν αἰεὶ διελέγετο. In particula nonnullis displicuit propter additum, opinor, αἰεὶ: sed cum indicativo cuiusvis temporis coniunctam nihil aliud significare, quam accidere vel accidisse aliquid, quotiescunque occasio ita ferret, docuit Herm. Vig. 820. Matth. 599. 1. v. IV. 6. 13: neque desunt similia. cfr. 7, 2n. IV. 1. 2. πολλάκις γὰρ ἔρη μὲν ἂν. Hellen. VI. 2. 28. πολλάκις — ἐπαύρησεν ἂν τὸ κεφάλαιόν τῆς ἡς κατὰ ταῦτα τὰ χωρία. Plat. Sympos. 217b. ὅσπερ εἰδοὶ ἂν ἔχειτο. Aristoph. Av. 1601. ἀλκυονίδες δ' ἂν ἤσαν ἡμετέρας αἰ. Rost. p. 594. Neque vero ab graecae linguae ingenio abhorrent exempla vel abunde positae vel ibi etiam additae vocis αἰεὶ et similium, ubi non sermo est nisi de re saepius facta. Plat. Menex. 235b. τὰ πολλὰ αἰεὶ, meistentheils immer. Non dissimile latinum *plerique omnes*. Gorg. 491a. αἰεὶ σκεπτάς τῶν οὐδὲν παύει. Xen. Anab. IV. 3. 2. πάσας ἡμέρας μαχόμενοι διακίεσαν. Ceterum non alieno hic loco posita est particula; pendet enim fere eius collocatio ex aurium arbitrio. — ἀνδρεία, alii ἀνδρία. Quomodo utrumque differat, expositum a me est Quaest. Xen. 1, 11 sq. Est autem (derivatum ab ἀνδρεῖσθαι, i. q. ἀνδρῆσαι) eius, qui virum sese exhibet, ἀνδρεῖσθης. Utrumque quid sit, interpretatur Xenophon IV. 6, 10. (cf. Cic. Tusc. IV. 24. Offic. I. 23.) et Plato Cratyl. 413a. Ἀνδρία, quod recte scribitur III. 9. 1. IV. 6, 10. est virtus, ἀνδρεία virilitas. De Platonico harum vocum usu v. Schneider. Cir. 361b. — εἶναι — ἂν κεκλήσθαι. V. ad IV. 7, 9.

17. ὅσα μὲν — ἐξηγώσκειν. Ἐξηγώσκειν si iudicandi de aliqua re habet significationem, construi solet cum τῷ et genitivo. v. 2, 19. ὅσα δὲ πάντες ᾔδεισαν, intell. ὅτιος ἐξηγώσκειν. — τοῦτων ἐνεθυμήθωσαν. IV. 5, 9. sine discrimine significationis verbum cum accusativo rei coniunctum est, quamquam pronominum paullo liberior usus est. Cyrop. IV. 2. 3. ταῦτα ἐξηγώσκειν εἰδὲν αὐτοῖς. Matth. 349. Genitivum personae, qui III. 6, 16. 17. invenitur, ad §. 12. vidimus aliter explicandum esse. Rost. p. 408 sq. Engelh. Plat. Lach. p. 43.

18. βουλευέσας, quum factus esset de senatu quingentorum:

ὄρκον ὁμόσας, ἐν ᾧ ἦν κατὰ τοὺς νόμους βουλευέσθαι, ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος, ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς μὴ ψήφω τοὺς ἀμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην ἀποκτείνει πάντας, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι, ὑργιζομένου μὲν αὐτῷ τοῦ δήμου, πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν ἀπειλούντων· ἀλλὰ περὶ πλείονος ἐποιήσατο εὖορκεῖν ἢ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ παρὰ τὸ δίκαιον καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας. καὶ γὰρ ἐπιμελεῖσθαι θεοὺς ἐνόμι- 19
ζεν ἀνθρώπων οὐχ ὅν τρόπον οἱ πολλοὶ νομίζουσιν· οὗτοι μὲν γὰρ οἴονται τοὺς θεοὺς τὰ μὲν εἰδέναι, τὰ δ' οὐκ εἰδέναι· Σωκράτης δὲ πάντα μὲν ἡγείτο θεοὺς εἰδέναι, τὰ τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ σιγῇ βουλευόμενα, παν-

qui secundum decem populi attici tribus in decem prytanias divisus res publicas ita administrabat, ut singulae tribus per 35 vel 36 dies rebus praesent. Ex quibus qui singulis hebdomadibus decenviri sorte legebantur, qui senatui praesiderent, *πρόεδροι*, eorumque princeps *ἐπιστάτης* dicebatur. Et Socrates quidem cum fuit *ἐπιστάτης* tribus suae Antiochidos, quum de praetoribus publice puniendis ageretur, qui quum pugna ad Arginusas insulas; Ol. 93, 2. an 3, incertum, v. L. Dindorf. ad Hellen. apud Reimerum edita p. 286; contra Laeodaeomonios feliciter pugnata, tempestate coorta impediti, caesos sepeliri non curavissent, capitis damnati sunt. Cf. IV, 4, 2. Plat. Apol. 32b. ibique Stallb. et Engelh. Gorg. 473e. De nominibus non convenit inter scriptores. Decem creati sunt bello coorto; supplicio sex periisse narrat Xenoph. Hellen. I, 7, 2. 34. Periclem (de quo v. ad III, 5), Diomedontem, Lysiam vel Leontem, Aristocratem, Thrasyllum, Erasinidem. Nomina reliquorum v. ib. I, 5, 16; ex quibus Protomachus et Aristogenes non erant Athenas reversi, Conon non interfuerat proelio. Accusatores subornavit Theramenes. — *βουλευέσας* — *γενόμενος*. De participiis sine copula coniunctis v. ad III, 13, 5. II, 8, 3. Matth. 557, 5. — *μὴ ψήφω*, de omnibus simul, quum leges iuberent de singulis seorsum sententiam ferri, *κρίνειν δίκην ἕκαστον*, Hell. I, 7, 37. — *ἐπιψηφίσαι*, in *suffragia mittere*. Cf. IV, 4, 2, ubi eadem res narratur, οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ ψηφίσασθαι. — *περὶ πλείονος ἐποιήσατο*. In his dictionibus *περὶ* idem esse quod *ἀντὶ* docet Matth. 589. Sed praestantiae significationem in vulgari sermone non amplius conspicuam, quam olim tanquam adverbium habebat, in his loquutionibus tenere videtur. Krüger. Anab. I, 9, 7. ed. min. Bernhard. Syntax. 260.

19. τὰ τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα non repetito articulo coniungi satis frequens est; non repetitur enim, ubi scriptor plura nomina una natione complecti vult. II, 1, 20. 2, 5. Verum ubi novum deinde vel oppositum aliquod additur, quod per se stare indicandum est, articulo opus est. III, 10, 3. 5. τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον. Plat. Civ. 334e. τὸν δοξοφῶνιάν τε καὶ τὸν ὄντα χρηστὸν ἡέλον. ubi v. Schneider. 341b. τὸν ἀρχοντιάν τε καὶ τὸν κρείττονα. Pausan. I, c. 17, 2. ἡ Κενταύρων καὶ ἡ Λαπιῶν μάχη. Contra Anab. VII,

ταχοῦ δὲ παρῆναι καὶ σημαίνει τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀνθρωπείων πάντων.

- 20 Θαυμάζω οὖν, ὅπως ποτὲ ἐπελοθῆσαν Ἀθηναῖοι, Σωκράτην περὶ τοὺς θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδὲν ποτε περὶ τοὺς θεοὺς οὔτ' εἰπόντα οὔτε πρῶξαντα, τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν, οἷά τις ἂν καὶ λέγων καὶ πράττων εἴη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

CAPUT II.

- 1 Θαυμαστὸν δὲ φαίνεται μοι καὶ τὸ πεισθῆναι τινὰς, ὡς Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν, ὃς πρὸς τοῖς εἰρημένοισι πρῶτον μὲν ἀφροδισίων καὶ γαστρὸς πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν, εἶτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρους καὶ πάντας

7, 36. ἡ δύναμις τοῦ τε ἀποδιδόντος καὶ λαμβάνοντος, ubi nunc alterum τοῦ additur. Vid. Engelh. Plat. Menex. 237 a, ubi ex Charmide 160 b. est τὰ τοῦ τάχους τε καὶ τῆς δξύτητος καλλίω φαίνεται ἢ τὰ τῆς βραδύτητός τε καὶ ἡσυχιότητος. et ad Euthyphr. 7 d, ubi (sub litt. c.) primum est περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἐλάττοντος, deinde περὶ τοῦ βαρυτέρου τε καὶ κορυφώτερου. Phaed. 94 d. τὰ τε κατὰ τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν ναυτικὴν, quod dici quidem potuit omisso altero loco articulo τὴν, non potuit addito iterum articulo τὰ. Neque omnino eam legem accurate ubique observavisse videntur Graeci, ut sint qui eos negligentiae crimine absolvi posse negent. V. ad 2, 53.

20. οὐδὲν ποτε περὶ τοὺς θεοὺς, nihil quod ad deos pertineret. Genitivus proprie significat *super diis*, quod quum paullo post dici vix sit consentaneum, verba περὶ θεῶν ambiguum est utrum excusanda an damnanda videantur. Sed neque in ipsa casuum varietate quidquam inest offensionis; v. Plat. Euthyphr. 3 b. καινοτομεῖν περὶ τὰ θεῖα, 5 a. καινοτομεῖν περὶ τῶν θεῶν; neque desunt exempla promiscui eorum casuum usus, de quo v. Abresch. Dilucid. Thucyd. 387 sqq. vel alterius casus pro altero positi: accusativi pro genitivo Isocr. Euag. 177, 21. ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὴν ἐκείνου φύσιν δηθῆναι μάλιστα ἂν ἀρμόσειεν, quo ex oratore exempla insolentiora composita v. apud Strang. Demonic. p. 38.; genitivi pro accusativo Hellen. VI, 1, 19. ἐγὼ δὲ πάντων ἐπ' ἀνέμει, ὅθεν εἰς τὰς περὶ Ἰάσονος πράξεις ἐξέβην. quem ad locum Dindorfius comparavit Diod. V, 35. ἐλεῖται ἡμῖν καὶ ἐν ταῖς περὶ Ἡρακλέους πράξεσι τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ὄρη. Plat. Cratyl. 424 c. οὕτως γὰρ που λέγουσιν οἱ δεινοὶ περὶ τούτων. Usum autem hunc promiscuum maxime ad adiectiva pertinere observat Lürs. Plat. Menex. 235 e., ubi est διδάσκαλος οὕσα οὐ πάντων φαῦλη περὶ ἡθροικῆς, ut Lach. 186 e. μαθητῆς οὐδενὸς περὶ τῶν τοιούτων.

CAP. II. Socratem iuventutem non corrupisse ostenditur.

1. εἶτα et ἔπειτα post πρῶτον μὲν sine δέ tam saepe infertur, ut is usus sit pro legitimo habendus. Vid. 4, 11, 7, 2. III, 6, 2, ubi maior codicum auctoritas δέ tolli iussit; 9, 8, 5, 11, 12, 14.

πόνους καρτερικώτατος, ἔτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δέσθαι πεπαιδευμένος οὕτως, ὥστε πᾶν μικρὰ κεκτημένος πᾶν ῥαδίως ἔχειν ἀρκοῦντα. πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλους; ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἢ λίχνους ἢ ἀφροδισίων ἀκρατεῖς ἢ πρὸς τὸ πονεῖν μαλακοὺς ἐποίησεν; ἀλλ' ἔπαισε μὲν τούτων πολλοὺς, ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν καὶ ἐλπίδας παρσχών, ἂν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται, καλοὺς κἀγαθοὺς ἔσθαι, καίτοι γε οὐδενῶποτε ἐπὶ σῶχτρο διδάσκαλος εἶναι;

IV, 2, 31. 5, 1. 8, 1. Cf. Bornem. Anab. I, 3, 2. Heindorf. Plat. Phaedon. 86 e, qui εἶτα δὲ ἔλεξε rarius dici putat. Idem fit post τῶς μὲν, v. Hellen. II, 2, 17. Lucian. Tox. c. 17. Particulam omittendi consuetudo fuit maxime, ut videtur, oratorum; additae apud Isocratem duo esse exempla demonstrat Baiter. Panegy. 91; apud Demosthenem nullum Krüger. Annot. Dem. Phil. I. p. 9. Vid. tamen Schaef. Appar. II, 348, — κεκτημένος. Recto casui iungitur ὥς vel ὥστε, si verbum, e quo pendet particula, de eadem re vel persona intelligitur, de qua nominativus. Hermann. Vig. 743. 852. Matth. 536. cf. III, 9, 7. Non aliter iudicandum est de articulo cum infinitivo coniuncto. III, 3, 1. τοῦ πρώτος τῶν ἱππέων ἐλαύνειν (ἐνεκα); v. ad §. 55; eademque de causa scriptum est III, 11, 8. ποδάρεις εἶσιν, ὥστε καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τρέχοντες ἀποφεύγειν. Sed Thucyd. I, 91, ubi est ἡ πόλις τετελεγισται ἤδη, ὥστε ἱκανὴ εἶναι σώζειν τοὺς ἐνοικοῦντας, posse etiam ἱκανὴν εἶναι ferri censet Loheck. Phrynich. 750. Vid. ad II, 5, 4.

2. ἀλλ' ἔπαισε μὲν. Pars orationis, in qua de sequi debebat, omissa est; ut 5, 5. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, h. e. at aliis fortasse secus videtur. Cf. III, 5, 9. ad III, 12, 1. Anab. II, 1, 20. ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις. Locus simillimus, qui est §. 4. φανερός ἦν τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας τούτων μὲν παύων, πᾶς δὲ — ἀρετῆς — προτρέπων ἐπιθυμεῖν, docet, ita fuisse scriptorem pertractum: ἐποίησε δ' ἀρετῆς ἐπιθυμεῖν καὶ ἐλπίδας παρσχέιν. Deflexit autem ab orationis continuatione, quum vidisset, Socratem eo ipso, quod studio virtutis imbuisset, discipulos suos a vitiis, quae nominavit, absterruisse: quod non fecit altero illo loco propter participiorum coacervationem. IV, 3, 17. post verba Ἀλλὰ χρητὴς τῆς μὲν δυνάμεως μηδὲν ὄφλεσθαι orationem recte vidit Bornemannus scriptorem, nisi alia quaedam ei interponere placuisset, ita continuaturum fuisse: τιμῶντα δὲ οὕτως τοὺς θεοὺς θαρσύνειν. Vid. id. ad Cyrop. III, 3, 35. Nonnunquam opposita enuntiatio ex antecedentibus ellici potest: quae ratio ne a romana quidem lingua abhorret. Cic. Verr. IV, 33. Hoc (simulacrum Dianae) translatus Carthaginem locum tantum hominesque mutavit: religionem quidem pristinam conservabat. Easdem illas particulas ἀλλὰ — μὲν II, 6, 21. paragrapho 22. sequitur ἀλλ' ὁμοῦς. III, 3, 3. ἀλλὰ. IV, 2, 26. δέ. Dicitur autem in his μὲν cognationem cum μὴν ostendere. Krüger, Anab. I, 7, 6. Simili ratione δέ scribitur suppressa ea parte sententiae, cui altera opposita est. V. Hermann. Soph. Phil. p. 22 sq. Nec minus frequens ἐμοὶ δὲ δοκεῖ et similia, haec ut vel iis, quae ante dicta sunt, vel iis, quae tanquam ante dicta cogitantur, opposita sint. Krüger. Anab. V, 5, 13.

3. Καίτοι γε, fortius quam καίτοι. Herm. Vig. 840. Lob.

τούτου, ἀλλὰ τῷ φανερὸς εἶναι τοιοῦτος ὢν ἐλπίζειν ἐποίη-
 τούς συνδιατρίβοντας ἑαυτῷ, μιμουμένους ἑκείνον τοιούτουςδε
 4 γενήσεσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σώματος αὐτός τε οὐκ ἤμελει
 τοὺς τ' ἀμελοῦντας οὐκ ἐπῆναι. τὸ μὲν οὖν ὑπερεσθίοντα
 ὑπερπονεῖν ἀπεδοκίμαζε, τὸ δὲ ὅσα γ' ἡδέως ἡ ψυχὴ δέχεται,
 ταῦτα ἱκανῶς ἐκπονεῖν ἐδοκίμαζε. ταύτην γὰρ τὴν ἕξιν
 5 ὑγιεινὴν τε ἱκανῶς εἶναι καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν οὐκ
 ἐμποδίζειν ἔφη. ἀλλ' οὐ μὴν θροπτικός γε οὐδὲ ἀλαζονικός
 ἦν οὔτ' ἀμπεχόνῃ οὔθ' ὑποδέσει οὔτε τῇ ἄλλῃ διαίτῃ. οὐ
 μὴν οὔδ' ἐρασιχημάτων γε τοὺς συνόντας ἐποίη. τῶν μὲν
 γὰρ ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἔπανε, τοὺς δὲ ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας
 6 οὐκ ἐπράττετο χρήματα. τούτου δ' ἀπεχόμενος ἐνόμιζεν ἐλευ-
 θερίας ἐπιμελεῖσθαι· τοὺς δὲ λαμβάνοντας τῆς ὀμιλίας μισθὸν
 ἀνδραποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπεκάλει διὰ τὸ ἀναγκαῖον αὐτοῖς

Phryn. 342. v. IV, 2, 7. Anab. VII, 7, 41. Cyrop. VIII, 1, 38.
 Ubi alia vox interposita est, III, 12, 7. IV, 7, 5. Sympos. VIII,
 32, vim encliticae ad proxima referri debere praeunte Schaefero
 App. Dem. V. 21. docet Bornem. IV, 2, 7. — ὑπέσχετο δι-
 δάσκαλος εἶναι. Praesentis infinitivo post verba promittendi
 res, futuri infinitivo tempus potissimum respicitur. Hermann.
 Lucian. Conscr. Hist. 219. Illa autem verba quoniam sua natura
 futuras potissimum vel diuturniores res spectant, sine perspi-
 cuitatis damno infinitivus etiam praesentis, cum res duratura vel
 praesens complexa significanda est, aut auristi, cum res cito ab-
 solvenda vel exigui temporis, ut Anab. I, 2, 2. ὑποσχόμενος αὐ-
 τοῖς μὴ πρόσθεν παύσασθαι, iis subiungitur. Buttm. et Stallb.
 Plat. Crit. 52 c. Herm. Eurip. Med. 750. III, 1, 1. futurum habes,
 ut Plat. Men. 90 c. παρὰ τοὺς ὑπισχνουμένους διδάξιν, quorum
 locorum facilis ad intelligendum differentia est. ὑπισχνεῖσθαι au-
 tem est profiteri, ut Sympos. IV, 1. i. q. ἐπαγγέλλεσθαι III, 1, 1.
 Vid. ad §. 10. — ἐκεῖνος h. l., ut saepius, non est nisi ter-
 tiae personae pronomen et ad subiectum refertur. Anab. II, 6, 19.
 VII, 3, 4. Krüger. ad IV, 3, 20. Nonnunquam cum vi quadam di-
 citur, Eurip. Hippol. 321. Θησεύς τιν' ἡμάρτηκεν εἰς σ' ἀμαρτίαν;
 Μὴ δρῶς' ἐγώ γ' ἑκείνον ἀφθελὴν κακῶς. Isocr. Dem. 8.

4. ἡ ψυχὴ ut nonnunquam est libido animi, Cyrop. I, 3,
 18. μέτρον δὲ αὐτῷ οὐχ ἡ ψυχὴ, ἀλλ' ὁ νόμος ἐστίν, ita hic ani-
 mus s. appetitus edendi et bibendi. Herbst. Sympos. IV, 41.
 Apol. 8. Cyrop. VI, 2, 26. VIII, 7, 4.

5. πρᾶττεσθαι τινα χρήματα, sibi exigere pecuniam
 ab aliquo. Matth. 417. Activum significat vel exigere simpliciter
 vel alii. Anab. VII, 6, 17. Genitivus rei, pro qua pecunia solvi-
 tur, additus est Comment. I, 6, 11.

6. παρ' ὧν ἂν λάβοιεν. ὧν cum relativo et optativo raro
 quidem in oratione obliqua conjungi, non tamen sollicitandum
 esse docebit te Buttm. 139. n. 3. cf. IV, 1, 2. Matth. 527. Poppo
 Cyrop. I, 6, 22. Krüg. Anab. I, 5, 9. Diversa composuit Bornem.
 Anab. II, 4, 26.

εἶναι διαλέγεσθαι παρ' ὧν ἂν λάβοιεν τὸν μισθόν. ἐθαύμαζε γὰρ εἴ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πράττειτο καὶ μὴ νομίζοι τὸ μέγιστον κέρδος ἔξαι φιλὸν ἀγαθὸν κτησάμενος, ἀλλὰ φοβοῖτο, μὴ ὁ γενόμενος καλὸς καγαθὸς τῷ τὰ μέγιστα εὐεργετήσαντι μὴ τὴν μεγίστην χάριν ἔξοι. Σωκράτης δὲ ἐπηγγέλματο μὲν οὐδενὶ πώποτε τοιοῦτον οὐδέν, ἐπίστευε δὲ τῶν ξυνόντων ἑαυτῷ τοὺς ἀποδεξαμένους, ἅπερ αὐτὸς ἔδοκίμαζεν, εἰς τὸν πάντα βίον ἑαυτῷ τε καὶ ἀλλήλοις φίλους ἀγαθοὺς ἔσεσθαι. πῶς ἂν οὖν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστιν.

Ἀλλὰ τῇ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπεροχὰν ἐπολεῖ τῶν καθιστώτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων, ὡς μωρὸν εἶη τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυρίου καθιστάναι, κυβερνήτῃ δὲ μηδὲν θέλειν χρῆσθαι κυμαεντῷ, μηδὲ τέκτονι, μηδ' αὐλητῇ, μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ἃ πολλῶν ἐλάτ-

7. τῷ τὰ μέγιστα εὐεργετήσαντι dictum ad modum loquutionis ποιεῖν τί τινα. III, 5, 26. πολλὰ τὴν χώραν κακοποιεῖν. IV, 1, 1. οὐ μικρὰ ὠφελει τοὺς εἰωθότας αὐτῷ συνεῖναι. 8, 11. ὠφελεῖν τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ. Cf. 3, 17. Matth. 415. n. 3. — μὴ — μὴ — ἔξοι, si quis metueret, ne, qui probus honestusque factus esset, pro maximis beneficiis gratiam, quae non esset maxima, rependeret, h. e. ne exiguam rependeret. Conditio certa est; si μὴ — οὐ scripsisset, sensus esset: sed timeret, ne non maximam gratiam persolveret. Hermann. Vig. 796 sq. Soph. Antig. 4. Alterum enim μὴ quum priorem negationem non repetat quidem, sed novum quid sententiae negativae adjiciat, ἀνὴρ putandae sunt hae negationes sese tollere. Thucyd. VIII, 46. ἢν μὴ ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι. Comment. II, 3, 10. δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ἐγὼ τοσαυτὴν σοφίαν, vereor, ne non habeam tantum sapientiae. Quod cum dubitatione dictum est ab eo, qui nescit an non habeat.

8. εἰ μὴ ἄρα, nisi forte, ironice dictum. Matth. 617. c. Cf. Cld. S. Rosc. 45. Quid miramur, Sullam aliqua animadvertere non potuisse? Nisi hoc mirum est, quod vis divina assequi non possit, si id mens humana adepta non sit. Similiter nisi forte esse formulam corrigentis, certe mitigantis ea, quae indefinitius aut confidentius confirmata videantur, aut quoquo modo de iis addubitantis omninoque exceptionem quandam vel serio concedentis vel concedere se assimilantis docet Beier. Cic. Offic. I, 33. 120.

9. ὁ κατήγορος ἔφη. Verbum ἔφη et similia, si mediae loquentis orationi inseruntur, nomini suo, pariter ac latinum inquit et similia verba recentiorum hominum, praemitti solent. Repugnant tamen ei regulae multa exempla: II, 1, 18. Frotscher. Hieron. I, 1. et apud Poppon. Cyrop. I, 6, 19. Cic. De Orat. I, 33, 149. Equidem probo ista, Crassus inquit, quae vos facere soletis. Quod existimat Stallbaum. Plat. Protag. 317 d. praeponi nomen cum vi quadam et oppositione, id licet in loco Platonico verum sit, non est in multis aliis. — καθιστάναι, alii καθίστασθαι, quo oratio concinnior fieri videtur: Stultum esse, magi-

τονους βλάβας ἀμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τὴν πόλιν ἀμαρτανομένων· τοὺς δὲ τοιοῦτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέους καταφρονεῖν τῆς καθιεστώσης πολιτείας καὶ ποιεῖν βιαί-
10 ονς. ἐγὼ δ' οἶμαι τοὺς φρόνησιν ἀσκοῦντας καὶ νομίζοντας ἱκανοὺς εἶναι τὰ συμφέροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας ἥκιστα

stratus publicos fabis creari, gubernatore autem neminem velle uti fabis lecto. Non desunt tamen liberioris illius constructionis exempla. II, 1, 8. καὶ γὰρ πᾶν μοι δοκεῖ ἄφρονος ἀνθρώπου εἶναι τὸ μεγάλου ἔργου ὄντος τοῦ ἐαυτῷ τὰ θεόντα παρασσευάζειν μὴ ἀρκεῖν τοῦτο, ἀλλὰ προσαναθέσθαι τὸ καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις ὧν θεόνται πορθεῖν, καὶ ἐαυτῷ μὲν πολλὰ ὧν βούλεται ἐλλείπειν, τῆς δὲ πόλεως προσεστώτα, ἐὰν μὴ πάντα ὅσα ἡ πόλις βούλεται καταπραΰνῃ, τοῦτον δίκην ὑπέχειν, τοῦτο πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη ἐστὶ; Krüger. De Authent. et integr. Anab. 32. V. ad II, 7, 11. — *ῥέλειν* retinui, alii *ῥέλειν*. Est autem Xenophon in eorum numero Atticorum, qui utraque forma usi sunt. Dicuntur quidem Plato et Demosthenes unice *ῥέλειν* habere, nisi in dictione ἂν θεός *ῥέλι* et ubi hiatus sit vitandus, ut post μή; Bremi Demosth. Philipp. 1. p. 42; sed v. Lobeck. Phryn. 7, qui Corajum *ῥέλειν* iniuria ex toto Isocrate expunxisse criminatur; deque usu Platónico Schneider. Civ. 391 a, de poetarum Passov. lex. s. *ῥέλω*. Cf. censur. Diar. Jen. 1822. 155. p. 257 sqq. Carentem augmento formam habes II, 1, 17. 6, 4. 8, 2. — *χρησθῆναι*, alii *κεχρησθῆναι*, quod non caret sua commendatione. Raro enim hoc perfectum praeteriti temporis significationem habere dicitur, ut *Cyrop.* III, 1, 30. εἰ δὲ τί σοι μέλει καὶ τοῦ ὡς πλείστην στρατιῶν ἐξάγειν, τίν' ἂν οἶμαι μάλλον ἐξετάσαι ταύτην ὁρθῶς τοῦ πολλάκις αὐτῇ κεχρημένου; Eurip. Hippol. 349. ἡμεῖς δ' ἂν εἴμεν θατέρῳ κεχρημένοι. Verba sunt Phaedrae se alterum modo, quod in amore est, amaritudinem, expertam dicentis. Sed solere eandem cum praesente habere significationem dicitur, ut *De re equestri* IV, 5. ἀνίσχη *κεχρησθῆναι* ταῖς ὁπλαῖς. ubi de suo Dindorfius *χρησθῆναι* scripsit. V. Butt. gr. max. II. p. 256. Quamquam id non videtur valere nisi de egendi significatione; v. Elmslej. Eurip. Heracl. 801; tamen II, 6, 7. *κεχρημένον* dici videmus praesentis quidem temporis atque utendi significatione. Ceterum quod *καθιστάναι* et *χρησθῆναι* scripsi, feci duorum auctoritate codicum D. et F. Parisinorum: inter quos quum codex F. bonitate et dignitate excellere omnibus dicatur, non refragor quidem, sed dubito tamen, num quas ille dat scripturas bonas, eadem omnes verae vel a Xenophonte perfectae dici debeant. — ἀπὸ κυάμου, sortiundo per fabas. Matth. 573. — *μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα* sc. *χρησθῆναι* τινι κυαμεντῷ.

10. *ἱκανοὺς εἶναι*. Quod ante Schneiderum legebatur *ἔσεσθαι*, non est omnino improbabile, quia de tempore sermo est, quo etiamnunc juvenes artem res publicas administrandi docentur. Sed quamquam post verba quaedam ad tempus futurum spectantia infinitivum futuri pro infinitivo praesentis poni non rarum est, tamen illam duorum codicum scripturam tuiti sumus, quia verbum *νομίζειν* quum potius cum praesente pro futuro construatur, ut Thucyd. I, 127. *νομίζοντες* ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥῆγον σῆσαι προχωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, tum apud Xenophontem, si construitur cum nominativo, ubique additum habere videtur praesens. Similem eorundem vocabulorum constructionem videbis *Anab.* II, 6, 17. V, 4, 20. Ages. I, 15. Hellen. III, 4, 12. Vid. ad §. 3. — *βια-*

γίγνεσθαι βίαιους, εἰδότας, ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πρόσκειναι ἔχθραι καὶ κίνδυνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καὶ μετὰ φι-
λίας ταῦτα γίγνεται. οἱ μὲν γὰρ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες
μισοῦσιν, οἱ δὲ πεισθέντες ὡς κεχαρισμένοι φιλοῦσιν. οὐκ οὖν
τῶν φρόνησιν ἀσκούντων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχὺν
ἄνευ γνώμης ἐχόντων τὰ τοιαῦτα πράττειν ἐστίν. ἀλλὰ μὴν 11
καὶ συμμάχων ὃ μὲν βιάζεσθαι τολμῶν δέοιτ' ἂν οὐκ ὀλέγων,
ὃ δὲ πείθειν δυνάμενός οὐδενός· καὶ γὰρ μόνος ἤγοιτ' ἂν
δύνασθαι πείθειν. καὶ φρονεῦν δὲ τοῖς τοιούτοις ἥκιστα
συμβαίνει· τίς γὰρ ἀποκτεῖναι τινα βούλοιτ' ἂν μᾶλλον ἢ
ζῶντι πειδομένῳ χρῆσθαι;

Ἄλλ' ἔφη γε ὁ κατήγορος, Σωκράτει ὁμιλητὰ γενομένῳ 12
Κριτίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης πλείστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποίησά-

σθέντες passive dictum, ut De Reditt. V, 7. ubi oppositum est
εὐ πάσχοντες. Graeci enim, ut Romani perfectis, deponentibus
perfectis et aoristis significationem nonnunquam passivam tribuunt,
adeoque praesenti et imperfecto eorum verborum, quibus olim
activa forma fuit. Poppo de Elocut. Thucyd. p. 184. Vid. ad
III, 10, 9. Verbum est autem deponens medium, cuius tamen
perfectum fere passivam significationem induere solet praeter
illum aoristum, cum quo cfr. ἑωνήθη II, 7, 12. βιάζειν antiquorum
poëtarum est, Hom. Odys. XII, 297. rarum apud prosaicos scri-
ptores. Dorvill. Charit. p. 511. Lips. Bekk. Anecd. I, 86. Prae-
sens nisi Sympos. II, 26. apud Xenophontem non dicitur passive.
Cf. Thucyd. I, 2. 77. IV, 10. VII, 44. Plat. Legg. IX, 874 c. ἐὰν
ἀνὴρ ἐπιτύχῃ γαμετῇ γυναῖκα βιαζομένην, κτείνας τὸν βιαζόμενον ἔστιν
καθαρὸς ἐν τῷ νόμῳ. Sunt autem deponentia ea, quae quum
formam habeant vel passivam vel mediam, ei significationem acti-
vam tribuunt, formis activis autem aut plane carent, aut
apud scriptores tantum obsoleta vel nova sectantes semel ite-
rumve utuntur, aut denique, si passim vel adeo saepe, immo
saepius recipiant, plane eandem vim assignant. Poppo De
Graecorum verbis mediis, passivis, deponentibus recte discernen-
dis. Francof. 1827. p. 7. — κεχαρισμένοι, h. e. εὐ πάσχοντες.
Habet perfectum huius deponentis medii passivam significatio-
nem. Buttm. 113. n. 6. Herodot. VIII, 5. οὔτοι δὲ ἀναπεπεισμέ-
νοι ἦσαν καὶ τοῖσι Εὐβοέσι ἐκεχάριστο. Plura aliorum verborum
exempla affert Poppo l. c. p. 24 sqq. — τὰ τοιαῦτα, alii τὸ
τοιαῦτα cum Schaefero Dionys. Halic. 111. Sed v. ad III, 14, 1.

12. Ἄλλ' ἔφη γε, Egregiam G. Dindorfii conjecturam
Ἄλλα Σωκράτει γε, ἔφη ὁ κ. (cf. §§. 49. 51.) recepissem, nisi γὰρ
per hyperbaton, quod vocant, explicandum iudicarem et liberio-
rem illarum particularum usum esse meminisssem. Cf. Cyrop.
VIII, 6, 18. ἀλλ' ὅτι γε τῶν ἀνθρωπίνων περὶ πορείων αὐτὴ τα-
χίστη, τοῦτο εὐδην, h. e. ἀλλὰ τό γε — ταύτην ταχίστην εἶναι
εὐδην. Ceterum haec dictio concedit aliquatenus praecedentia,
sed magis urget sequentia, at nimirum; adeoque non interposito
aliquo vocabulo coniungi eam posse docet Schneider. Plat. Civ.
331 b. — τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τῶν τριάκοντα. — De se-
quentium superlativorum formis v. Buttm. 66. n. 1. sq. Borne-

την. Κριτίας μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων πλεονε-
κτιστάτος τε καὶ βιαιότατος ἐγένετο, Ἀλκιβιάδης δὲ αὐτῶν
ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων ἀκρατέστατος τε καὶ ἑβριστότατος.
13 ἐγὼ δ' εἰ μὲν τι κακὸν ἐκείνῳ τὴν πόλιν ἐποίησάτην, οὐκ
ἀπολογήσομαι· τὴν δὲ πρὸς Σωκράτην συνουσίαν αὐτοῖν,
14 ὥς ἐγένετο, διηγῆσομαι. ἐγενέσθην μὲν γὰρ δὴ τῷ ἄνδρι τούτῳ
φύσει φιλοτιμοτάτῳ πάντων Ἀθηναίων, βουλομένῳ τε πάντα
δι' ἑαυτῶν πράττεσθαι καὶ πάντων ὀνομαστοτάτῳ γενέσθαι.
ἤδεισαν δὲ Σωκράτην ἀπ' ἐλαχίστων μὲν χρημάτων αὐταρκέ-
στατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πασῶν ἐγκρατέστατον ὄντα,
τοῖς δὲ διαλεγόμενοις αὐτῷ πᾶσι χρώμενον ἐν τοῖς λόγοις,
15 ὅπως βούλοιο. ταῦτα δὲ ὁρῶντε καὶ ὄντε οἷω προείρησθον,
πότερόν τις αὐτῷ φῆ τοῦ βίου τοῦ Σωκράτους ἐπιθυμήσαντε
καὶ τῆς σωφροσύνης, ἣν ἐκεῖνος εἶχεν, ὀρεξασθαι τῆς ὁμιλίας
αὐτοῦ, ἢ νομίσαντε, εἰ ὁμιλησάτην ἐκείνῳ, γενέσθαι ἂν
16 ἱκανωτάτῳ λέγειν τε καὶ πράττειν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι,
θεοῦ διδόντος αὐτοῖν ἢ ζῆν ὅλον τὸν βίον, ὥσπερ ζῶντα
Σωκράτην ἑώρων, ἢ τεθνάναι, ἐλθεῖν ἂν αὐτῷ μᾶλλον
τεθνάναι. δῆλῳ δ' ἐγενέσθην ἐξ ὧν ἐπραξάτην· ὥς γὰρ τά-
χιστα κρείττονε τῶν συγγιγνομένων ἡγησάσθην εἶναι, εὐθὺς
ἀποπηδήσαντε Σωκράτους ἐπραττέτην τὰ πολιτικά, ὧν περ
ἕνεκα Σωκράτους ὠρεχθῆτην.

mannus et L. Dindorfius ex codice F. scripserunt πάντων κλεπί-
στατός τε καὶ βιαιότατος καὶ φονικώτατος ἐγένετο. Bornemannus
ex eodem post ἑβριστότατος adiecit καὶ βιαιότατος. Nos vulgatam
tueri satius duximus, ut in loco, qui ambiguitatis bonam partem
haberet. De Critia v. Hell. II, 3, 16. 4, 10.

13. τὴν συνουσίαν, Matth. 296. cf. IV, 2, 33, ubi duo
habet eius rei exempla. 7, 2, 8, 11. Apud Romanorum scriptores
loci rariores paullo. Cic. pro r. Dei. 11. Quis tum patrem ante,
qui esset, quam cuius gener esset, audivit? Liv. II, 57. distra-
ctam laceratamque rempublicam magis, quorum in manu sit,
quam ut in oculis sit, quaeri. XLII, 40. Expectari nos arbi-
tror, ut respondeamus.

15. πότερόν τις — φῆ. Coniunctivo dubitanter interrogatur.
cf. §. 45. Idem fere valet de indirectis interrogationibus. v. II,
1, 21. 23. Matth. 515, 2. Rost. 119, 2. b.

16. δῆλῳ δ' ἐγενέσθην, intell. τοιούτῳ ὄντι vel οὕτῳ δια-
κειμένῳ. — ἀποπηδήσαντε. Hoc verbum et ἀποικοιτῶν et
ἀποδιδράσκων dicuntur de discipulis, qui magistri scholam temere
aut cum contentu relinquunt. Ruhnken. Mör. Atticist. 295. ed.
Lips. — ὠρεχθῆτην, antea ὀρεξασθαι, nullo significationis
discrimine. Deponens est igitur tam passivum quam medium.
Rost. p. 278.

Ἰσως οὖν εἴποι τις ἂν πρὸς ταῦτα, ὅτι χρῆν τὸν Σω-17
κράτην μὴ πρότερον τὰ πολιτικὰ διδάσκειν τοὺς συνόντας ἢ
σωφρονεῖν. ἐγὼ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐκ ἀντιλέγω· πάντας
δὲ τοὺς διδάσκοντας ὁρῶ αὐτοὺς δεικνύντας τὰ τοῖς μαν-
θάνουσιν, ἥπερ αὐτοὶ ποιοῦσιν ἃ διδάσκουσι, καὶ τῷ λόγῳ
προσβιβάζοντας. οἶδα δὲ καὶ Σωκράτην δεικνύντα τοῖς ἕξ-18
ουσιν ἑαυτὸν καλὸν κάγαθόν ὄντα καὶ διαλεγόμενον κάλ-
ιστα περὶ ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων. οἶδα δὲ καί-
κινῶ σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην, οὐ φοβουμένῳ,
μὴ ζημιοῖντο ἢ παλοῖντο ὑπὸ Σωκράτους, ἀλλ' οἰομένῳ τότε
κράτιστον εἶναι τοῦτο πρᾶττειν.

Ἰσως οὖν εἴποιεν ἂν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν,19
οἳ οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο, οὐδὲ ὁ σώφρων
ὑβριστής, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν μύθησίς ἐστιν ὁ μαθὼν ἀνε-
πιστήμων ἂν ποτε γένοιτο. ἐγὼ δὲ περὶ τούτων οὐχ οὕτω
γηνώσκω· ὁρῶ γὰρ ὥσπερ τὰ τοῦ σώματος ἔργα τοὺς μὴ
τὰ σώματα ἀσχοῦντας οὐ δυναμένους ποιεῖν, οὕτω καὶ τὰ
τῆς ψυχῆς ἔργα τοὺς μὴ τὴν ψυχὴν ἀσχοῦντας οὐ δυνάμε-
νους· οὔτε γὰρ ἃ δεῖ, πρᾶττειν οὔτε ὧν δεῖ, ἀπέχεσθαι δύ-
ναιται. διὸ καὶ τοὺς νείεις οἱ πατέρες, κἂν ὧσι σώφρονες20

17. σωφρονεῖν. Repete διδάσκειν. De sententia v. IV, 3, 1.

19. οὐδ' ἄλλο οὐδ' ἐν. Non est accusativus absolute positus, sed pendet ex participio μαθὼν. Ita enim articulum per hyperbaton postponi non rarum est. Vid. ad 6, 7 τῷ σώματι αἰεὶ τὰ συντηγάνοντα. II, 2, 4 τοῦτου γε τῶν ἀπολυσόντων μεσθαί μὲν αἱ ὁδοί. Sympos. II, 4 μύρω ὁ ἀλευράμενος, ubi v. Herbst. praesertim ubi accusativus objecti praecessit, ut infra 6, 13 τὴν σοφίαν τοὺς ἀργυρίου τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας, ubi cur accusativus primum locum teneat, facile apparet. IV, 4, 5 φασὶ δὲ τινες καὶ ἔμπον καὶ βοῦν τῷ βουλομένῳ δικαίους ποιήσασθαι πάντα μεσθὰ εἶναι τῶν διδασκόντων. Lys. Epitaph. 29 Bekk. αὐτοὺς τὰ πελθόντα. Soph. Antig. 33 ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσι. Plat. Apol. 39 c. πλείους ἔσονται ὑμᾶς οἱ ἐλέγχοντες. Insolentioris verborum collocationis exempla ex oratoribus sumpta composuit Förtsch. Ohss. critt. in Lys. oratt. p. 38 sq. Iam vero licet, ubi tempus finitum et participium, etiam diversa rectione, coniunguntur, obiectum commune ex participio pendere soleat, nostro tamen loco quod sequitur ἀνεπιστήμων, illius constructionis particeps est; nam ἀνεπιστήμων γένοιτο fere est i. q. ἀγνοῶν. Oecon. XIX, 16 ἐπειδὴ καὶ γεωργεῖν ἀνέπεισας με ὥς ἐπιστήμην εἶην. Cyrop. III, 3, 9 ἐπιστήμονες τὰ προσήκοντα. Plat. Alcib. II. 141 d. οἶμαι δὲ σε οὐκ ἀνήκοον εἶναι ἔνια, i. q. ἀκηκόεντα ἔνια. Matth. 346. n. 2. — ὁρῶ γὰρ ὥσπερ. Notanda constructio ex attractione quadam explicanda; etenim dici oportuit ὥσπερ τὰ τ. σ. ἔργα οἱ μὴ τὰ σώματα ἀσχοῦντες οὐ δύνανται ποιεῖν, οὕτω καὶ — vel ὥσπερ γὰρ ὁρῶ τὰ τ. σ. — ποιεῖν, οὕτως ὁρῶ καὶ τὰ τ. ψυχῆς —. Similiter §. 21. Bornem.

20. ὁμῶς praegressis iunxerunt interpretes, quasi scriptum sit

ΞΕΝΟΦ. ΜΕΜΟΡ.

ὁμως, ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἀσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατὰλυσιν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ὃ τε λέγων,

ἑσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἑσθλὰ διδάξεται· ἣν δὲ κακοῖσιν
συμμισγῆς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον·

καὶ ὃ λέγων,

αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ'
ἑσθλός.

21 καὶ γὰρ δὲ μαρτυρῶ τούτοις· ὁρῶ γὰρ ὥσπερ τῶν ἐν μέτροις
παινημένων ἐπὶ τοὺς μὴ μελετῶντας ἐπιλανθανομένους,
οὕτω καὶ τῶν διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι λήθην ἐγ-
γιγνομένην. ὅταν δὲ τῶν νοθευτικῶν λόγων ἐπιλάβηται τις,
ἐπιλέλησται καὶ ὣν ἡ ψυχὴ πάσχουσα τῆς σωφροσύνης ἐπε-
θύμει· τούτων δ' ἐπιλαθόμενον οὐδὲν θαυμαστόν καὶ τῆς
22 σωφροσύνης ἐπιλαθέσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ τοὺς εἰς φιλοποσίαν

ὄντας σώφρονας ὁμως. Quemadmodum enim cum participio solet coniungi, II, 1, 4 ἐνια δυνωπούμενα ὁμως ἀλλοκεται. Anab. III, 1, 10 φροβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν ἄκοντες ὁμως οἱ πολλοὶ συνηκολούθησαν. Aesch. S. c. Th. 694 πείθου γυναῖξί, καίπερ οὐ στέργων ὁμως. Eurip. Hippol. 358 οἱ σώφρονες γὰρ οὐχ ἐκόντες ἀλλ' ὁμως κακῶν ἐρωσιν: ita etiam post εἰ καὶ et καὶ ἂν inferitur, wenn auch gleich. Soph. Oed. C. 961 καὶ δίκαι' ὁμως λέγω. Aj 15 κἄν ἀποπτος ἦς ὁμως. Matth. 566. 3. Ceterum de collocatione vocabuli libri minime sibi constant. Alibi ὁμως initio enuntiati posterioris poni solet, ut II, 1, 15. Nonnunquam vero adeo participio praemittitur, Cyrop. VIII, 2, 21 ὁμως ἐνδον ἔχοντες τοσαῦτα οὔτε ἐσθίουσι πλείω ἢ δύνανται φέρον οὔτε ἀμυιέννυνται πλείω cet. Plat. Phaed. 91 d. Σιμίας — φοβεῖται, μὴ ἡ ψυχὴ ὁμως καὶ θεϊότερον καὶ κίλλιον ὄν τοῦ σώματος προαπολλύηται ἐν ἀρμονίας εἶδει οὖσα. Stallb. Plat. Polit. 495 d. — ὡς — οὖσαν. Ita ὡς cum accusativo participii coniungitur, sive verbum putandi vel dicendi praecessit sive non praecessit. Praecessit 3, 2, ubi ex εἵχετο est νομῶν intelligendum. Matth. 568. Constructionem particulae ὡς cum accusativo iuxta genitivum vide II, 2, 13, cum casu participii ex substantivo apto II, 7, 8. Similem structuram vocis ὥσπερ v. ad II, 3, 3. — Ἐσθλῶν —. Est distichon Theognidis, gnomici Megarei, quod quia iam antiquitus celebritatem quandam nactum est et a philosophis in rem suam verti coepit (legitur etiam Sympos. II, 4. Plat. Men. 95 d), factum est, ut vario modo scriberetur. — Qui sequitur versus hexameter, eum non item esse Theognidis, verba ὃ τε λέγων — καὶ ὃ λέγων docent.

21. ὦν — ἐπεθύμει, quibus ita afficiebatur animus, ut sapientiam concupisceret.

22. εἰς ἐρωτας ἐκκυλισθέντας, alii ἐγκυλ. Neutrum omnino spernendum. Certe praeter locum a Bornemannio allatum ex Aspasio ad Aristot. Nicomach. IX. p. 149. εἰς φανότητα ἐκκυλισθέντα Finckhiius Diar. scholast. Darmstadt. 1830. 47. excitat quidem Max. Tyr. 30, 3 εἰς κακίαν ἐσχάτην παντίανσιν ἐκκεκυλισμέ-

προαχθέντας καὶ τοὺς εἰς ἔρωτας ἐκκυλισθέντας ἦττον δυ-
 νάμενους τῶν τε δεόντων ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν μὴ δεόντων
 ἀπέχεσθαι. πολλοὶ γὰρ καὶ χρημάτων δυνάμενοι φεῖδεσθαι,
 πρὶν ἔρᾶν, ἐρασθέντες οὐκέτι δύνανται, καὶ τὰ χρήματα
 καταναλίσσαντες, ὧν πρόσθεν ἀπείχοντο κερδῶν, αἰσχρὰ
 νομίζοντες εἶναι, τούτων οὐκ ἀπέχονται. πῶς οὖν οὐκ ἐν-
 δέχεται σωφρονήσαντα πρόσθεν αὐθις μὴ σωφρονεῖν, καὶ
 δίκαια δυνηθέντι πράττειν αὐθις ἀδυνατεῖν; πάντα μὲν οὖν
 ἔμοιγε δοκεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰ γαθὰ ἀσκητὰ εἶναι, οὐχ ἥκιστα
 δὲ σωφροσύνη. ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ σώματι συμπεφυτευμέναι
 τῇ ψυχῇ αἱ ἡδοναὶ πείθουσιν αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν, ἀλλὰ
 τὴν ταχίστην ἑαυταῖς τε καὶ τῷ σώματι χαρίζεσθαι.

Καὶ Κριτίας δὴ καὶ Ἀλκιβιάδης, ἕως μὲν Σακράτους

von, excitat vero etiam Dionys. Hal. Antt. Rom. 11. p. 2249, 2.
 Reisk. εἰς τὰς πολιτικὰς πράξεις ἐκκυλισθεῖς. Diversus paullulum
 est locus a Schneidero Venat. VIII, 8. commemoratus Plutarch.
 Garrul. c. 11. εἰς ἀγορὰν τοῦ διηγήματος ἐκκυλισθέντος. — πρὶν
 ἔρᾶν. Coniunctio πρὶν ubi cum infinitivo componitur, simplex
 est temporis definitio, nulla mentis cogitatione in rem conversa.
 Ubi coniunctivus cum ἂν particula positus est, altera actio ex al-
 tera pendet: Anab. V, 7, 12 μὴ ἀπέλθῃτε, πρὶν ἂν ἀκούσῃτε. quam-
 quam non opus est ita pendeat, ut, si illa fiat, ipsa quoque fu-
 tura sit: sed omnino ne fiat is cupit, qui alteram illam actionem
 prius fieri vult, quam hanc, quia sperat, altera si facta sit, eam
 fore rerum conditionem, ut haec fieri non debeat: Aristoph.
 Acharn. 296 Ἀπολεῖ κατὰ σ' αὐτὸν χάσσομεν τοῖς λίθοις. Μηδαμῶς γε,
 πρὶν ἂν ἀκούσῃ, ἀλλ' ἀνάσχοισθ' ὀργισθῶς. Vesp. 920 πρὸς τῶν
 θεῶν μὴ προκαταγγίνωσκ' ὡς πᾶτερ, πρὶν ἂν γ' ἀκούσῃς ἀμφοτέρων.
 Engelhardt. Annot. Dem. 42 sq. Ceterum praesentia temporis in-
 finitivo utitur Xenophon, quia perfecto status indicatur, qui factum
 sequitur, aoristo perfectio rei, praesente initium. Hermann. An-
 nott. ad Elmsl. Eurip. Med. 78. Infra IV, 4, 9 ἀλλὰ μὰ Δί' οὐκ
 ἀκούσῃ, πρὶν γ' ἂν αὐτὸς ἀποιρήνῃ, ὃ τι νομίζεις τὸ δίκαιον εἶναι.
 Non solet autem usurpari a Graecis coniunctio cum particula et
 coniunctivus, nisi ubi in priore membro est negandi aut prohibi-
 bendi significatio: cuius rei naturam explicavit Hermannus ib. ad
 v. 215. Quamquam sicubi sententiae ratio iam per se pateret aut
 minus diligenter esset significanda, etiam in soluta oratione ἂν
 omitti potuisset existimat Stallbaum. Plat. Phaedon. 62 c. et ex-
 empla contra illam regulam testantia aliquot Platonica compo-
 suit Graser. Adverss. Plat. 33 sq. — κερδῶν. Dicitur hoc vo-
 cabulum in iis esse, quae genitivi pluralis formam non contra-
 hunt. At vero in his non constant sibi scriptores. κερδῶν Hell.
 II, 4, 21. 40. Cyrop. IV, 2, 45. κερδῶν ib. VIII, 1, 26. Poppo Cyrop.
 III, 3, 58. Iacobs. Achill. Tat. II, 1. Buttm. 49. n. 4.

23. σωφροσύνη. Virtutum et artium nomina haud raro
 articulo carent, sive ea certiore aliqua notatione non egent sive
 ita pars quaedam artis vel virtutis significatur. III, 9, 5 extr. δι-
 καισύνη. IV, 6, 7 σοφία.

24. ἀπαλλάγντε cave putes esse nominativum absolutum,

την. Κριτίας μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων πλεονε-
κτιστάτος τε καὶ βιαιότατος ἐγένετο, Ἀλκιβιάδης δὲ αὐτῶν
ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων ἀκρατέστατος τε καὶ ὑβριστότατος.
13 ἐγὼ δ' εἰ μὲν τι κακὸν ἐκείνῳ τῇ πόλιν ἐποιήσάτην, οὐκ
ἀπολογήσομαι· τὴν δὲ πρὸς Σωκράτην συνουσίαν αὐτοῖν,
14 ὥς ἐγένετο, διηγέσομαι. ἐγενέσθην μὲν γὰρ δὴ τῷ ἄνδρι τούτῳ
φύσει φιλοτιμοτάτῳ πάντων Ἀθηναίων, βουλομένῳ τε πάντα
δι' ἐαυτῶν πράττεσθαι καὶ πάντων ὀνομαστοτάτῳ γενέσθαι.
ἥδεσαν δὲ Σωκράτην ἀπ' ἐλαχίστων μὲν χρημάτων αὐταρχέ-
στατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πασῶν ἐγκρατέστατον ὄντα,
τοῖς δὲ διαλεγόμενοις αὐτῷ πῶσι χρώμενον ἐν τοῖς λόγοις,
15 ὅπως βούλοιο. ταῦτα δὲ ὁρῶντε καὶ ὄντε οἶω προεῖρησθον,
πότερόν τις αὐτῷ φῆ τοῦ βίου τοῦ Σωκράτους ἐπιθυμήσαντε
καὶ τῆς σωφροσύνης, ἣν ἐκεῖνος εἶχεν, ὀρέξασθαι τῆς ὀμιλίας
αὐτοῦ, ἣ νομίσαντε, εἰ ὀμιλησάτην ἐκείνῳ, γενέσθαι ἂν
16 ἱκανωτάτῳ λέγειν τε καὶ πράττειν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι,
θεοῦ διδόντος αὐτοῖν ἢ ζῆν ὅλον τὸν βίον, ὥσπερ ζῶντα
Σωκράτην ἐώρων, ἢ τεθνάναι, ἐλέσθαι ἂν αὐτῷ μᾶλλον
τεθνάναι. δῆλῳ δ' ἐγενέσθην ἐξ ὧν ἐπραξάτην· ὥς γὰρ τά-
χιστα κρείττονε τῶν συγγιγνομένων ἡγησάσθην εἶναι, εὐθὺς
ἀποπηδήσαντε Σωκράτους ἐπραττέτην τὰ πολιτικά, ὥνπερ
ἐνεκα Σωκράτους ὠρεχθήτην.

mannus et L. Dindorfius ex codice F. scripserunt πάντων κλεπτι-
στατός τε καὶ βιαιότατος καὶ φονικώτατος ἐγένετο. Bornemannus
ex eodem post ὑβριστότατος adiecit καὶ βιαιότατος. Nos vulgatam
tueri satius duximus, ut in loco, qui ambiguitatis bonam partem
haberet. De Critia v. Hell. II, 3, 16. 4, 10.

13. τὴν συνουσίαν, Matth. 296. cf. IV, 2, 33, ubi duo
habet eius rei exempla. 7, 2, 8, 11. Apud Romanorum scriptores
loci rariores paullo. Cic. pro r. Dei. 11. Quis tum patrem ante,
qui esset, quam cuius gener esset, audivit? Liv. II, 57. distra-
ctam laceratamque rempublicam magis, quorum in manu sit,
quam ut incolumis sit, quaeri. XLII, 40. Expectari nos arbi-
tror, ut respondeamus.

15. πότερόν τις — φῆ. Coniunctivo dubitanter interrogatur.
cf. §. 45. Idem fere valet de indirectis interrogationibus. v. II,
1, 21. 23. Matth. 515, 2. Rost. 119, 2. b.

16. δῆλῳ δ' ἐγενέσθην, intell. τοιοῦτῳ ὄντι vel οὕτῳ δια-
κειμένῳ. — ἀποπηδήσαντε. Hoc verbum et ἀποιγοιτῶν et
ἀποδιδράσκειν dicuntur de discipulis, qui magistri scholam temere
aut cum contemptu relinquunt. Ruhken. Mür. Atticist. 295. ed.
Lips. — ὠρεχθήτην, antea ὀρέξασθαι, nullo significationis
discrimine. Deprensus est igitur tam passivum quam medium.
Rost. p. 278.

ἴσως οὖν εἴποι τις ἂν πρὸς ταῦτα, ὅτι χρῆν τὸν Σω-17
κράτην μὴ πρότερον τὰ πολιτικά διδάσκειν τοὺς συνόντας ἢ
σωφρονεῖν. ἐγὼ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐκ ἀντιλέγω· πάντα
δὲ τοὺς διδάσκοντας ὁρῶ αὐτοὺς δεικνύντας τὰ τοῖς μα-
θήνουσιν, ἥπερ αὐτοὶ ποιοῦσιν ἃ διδάσκουσι, καὶ τῷ λόγῳ
προσβιβάζοντας. οἶδα δὲ καὶ Σωκράτην δεικνύντα τοῖς ξυν-18
οῦσιν ἑαυτὸν καλὸν κάγαθὸν ὄντα καὶ διαλεγόμενον κάλ-
ιστα περὶ ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων. οἶδα δὲ κα-
κίῳ σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην, οὐ φοβουμένῳ,
μὴ ζημιοῖντο ἢ παλοῖντο ὑπὸ Σωκράτους, ἀλλ' οἰομένῳ τότε
κράτιστον εἶναι τοῦτο πράττειν.

ἴσως οὖν εἴποιεν ἂν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν,19
ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο, οὐδὲ ὁ σώφρων
ὑβριστής, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν μάθησίς ἐστιν ὁ μαθὼν ἀνε-
πιστήμων ἂν ποτε γένοιτο. ἐγὼ δὲ περὶ τούτων οὐχ οὕτω
γινώσκω· ὁρῶ γάρ ὥσπερ τὰ τοῦ σώματος ἔργα τοὺς μὴ
τὰ σώματα ἀσχοῦντας οὐ δυναμένους ποιεῖν, οὕτω καὶ τὰ
τῆς ψυχῆς ἔργα τοὺς μὴ τὴν ψυχὴν ἀσχοῦντας οὐ δυνάμε-
νους· οὔτε γὰρ ἂν δεῖ, πράττειν οὔτε ὧν δεῖ, ἀπέχεσθαι δύν-
ανται. διὸ καὶ τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κἄν ὧσι σώφρονες20

17. σωφρονεῖν. Repete διδάσκειν. De sententia v. IV, 3, 1.

19. οὐδὲ ἄλλο οὐδέεν. Non est accusativus absolute positus, sed pendet ex participio μαθὼν. Ita enim articulum per hyperbaton postponi non rarum est. Vid. ad 6, 7 τῷ σώματι ἀεὶ τὰ συντηγάνοντα. II, 2, 4 τοῦτον γε τῶν ἀπολυσόντων μεσσιὰ μὲν αἱ ὁδοί. Sympos. II, 4 μύρω ὁ ἀλειψόμενος, ubi v. Herbst. praesertim ubi accusativus objecti praecessit, ut infra 6, 13 τὴν σοφίαν τοὺς ἀργυροῦ τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας, ubi cur accusativus primum locum teneat, facile apparet. IV, 4, 5 φασὶ δὲ τινες καὶ ἵππον καὶ βοῦν τῷ βουλομένῳ δέκαλους ποιήσασθαι πάντα μεσσιὰ εἶναι τῶν διδασκόντων. Lys. Epitaph. 29 Bekk. αὐτοὺς τὰ πείθοντα. Soph. Antig. 33 ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσι. Plat. Apol. 39 c. πλείους ἔσονται ὑμᾶς οἱ λέγοντες. Insolentioris verborum collocationis exempla ex oratoribus sumpta composuit Förtsch. Obs. critt. in Lys. oratt. p. 38 sq. Iam vero licet, ubi tempus finitum et participium, etiam diversa rectione, coniunguntur, obiectum commune ex participio pendere soleat, nostro tamen loco quod sequitur ἀνεπιστήμων, illius constructionis particeps est; nam ἀνεπιστήμων γένοιτο fere est i. q. ἀγνοοῖ. Oecon. XIX, 16 ἐπειδὴ καὶ γεωργεῖν ἀνέπεισας με ὥς ἐπιστήμων εἶην. Cyrop. III, 3, 9 ἐπιστήμονες τὰ προσήκοντα. Plat. Alcib. II. 141 d. οἶμαι δὲ σε οὐκ ἀνήσχοον εἶναι ἐγία, i. q. ἀκηχεῖναι ἐγία. Matth. 346. n. 2. — ὁρῶ γὰρ ὥσπερ. Notanda constructio ex attractione quadam explicanda; etenim dici oportuit ὥσπερ τὰ τ. σ. ἔργα οἱ μὴ τὰ σώματα ἀσχοῦντες οὐ δύνανται ποιεῖν, οὕτω καὶ — vel ὥσπερ γὰρ ὁρῶ τὰ τ. σ. — ποιεῖν, οὕτως ὁρῶ καὶ τὰ τ. ψυχῆς —. Similiter §. 21. Bornem.

20. ὁμῶς praegressis iunxerunt interpretes, quasi scriptum sit
κενοφν, μεμωρ.

ὁμως, ἀπὸ τῶν ποτηρῶν ἀνδρώπων εἰργοσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν ποτηρῶν κατὰλυσιν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ὃ τε λέγων,
 ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλὰ διδάξεται· ἦν δὲ κακοῖσιν
 συμμίσσης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον·

καὶ ὁ λέγων,

αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ'
 ἐσθλός.

21 καὶ γὰρ δὲ μαρτυρῶ τούτοις· ὁρῶ γὰρ ὥσπερ τῶν ἐν μέτρῳ πεποιημένων ἐπὶ τὸν μὴ μελετῶντας ἐπιλανθανομένους, οὕτω καὶ τῶν διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι λήθην ἐγγυγνομένην. ὅταν δὲ τῶν νοουθετικῶν λόγων ἐπιλύθῃται τις, ἐπιλέλησται καὶ ὧν ἡ ψυχὴ πάσχουσα τῆς σωφροσύνης ἐπεθύμει· τούτων δ' ἐπιλαθόμενον οὐδὲν θαναμαστὸν καὶ τῆς 22 σωφροσύνης ἐπιλαθέσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ τοὺς εἰς φιλοποσίαν

ὄντας σώφρονας ὁμως. Quemadmodum enim cum participio solet coniungi, II, 1, 4 ἐνια θυσιζομένα ὁμως ἀλλοκεται. Anab. III, 1, 10 φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν ἄγοντες ὁμως οἱ πολλοὶ συνηκολούθησαν. Aesch. S. c. Th. 694 πείθου γυναιξί, καίπερ οὐ σιέγων ὁμως. Eurip. Hippol. 358 οἱ σώφρονες γὰρ οὐχ ἐχόντες ἀλλ' ὁμως κακῶν ἐρωσιν· ita etiam post εἰ καὶ et καὶ ἂν infertur, wenn auch gleich. Soph. Oed. C. 961 καὶ δίκαι' ὁμως λέγω. Aj 15 καὶ ἀποπτος ἦς ὁμως. Matth. 566. 3. Ceterum de collocatione vocabuli libri minime sibi constant. Alii ὁμως initio enuntiati posterioris poni solet, ut II, 1, 15. Nonnunquam vero adeo participio praemittitur, Cyrop. VIII, 2, 21 ὁμως ἐνδον ἔχοντες ἰσαυτὰ οὐτε ἐσθίουσι πλείω ἢ δύνανται φέρειν οὐτε ἀμυιέννυνται πλείω cet. Plat. Phaed. 91 d. Συμίας — φοβεῖται, μὴ ἡ ψυχὴ ὁμως καὶ θειότερον καὶ κάλλιον ὢν τοῦ σώματος προαπολλύηται ἐν ἀρμονίᾳ εἰδεῖ οὖσα. Stallb. Plat. Polit. 495 d. — ὡς — οὖσαν. Ita ὡς cum accusativo participii coniungitur, sive verbum putandi vel dicendi praecessit sive non praecessit. Praecessit 3, 2, ubi ex εἵχετο est νομίζων intelligendum. Matth. 568. Constructionem particulae ὡς cum accusativo iuxta genitivum vide II, 2, 13, cum casu participii ex substantivo apto II, 7, 8. Similem structuram vocis ὥσπερ v. ad II, 3, 3. — Ἐσθλῶν —. Est distichon Theognidis, gnomiei Megarei, quod quia iam antiquitus celebritatem quandam nactum est et a philosophis in rem suam verti coepit (legitur etiam Sympos. II, 4. Plat. Men. 95 d.), factum est, ut vario modo scriberetur. — Qui sequitur versus hexameter, eum non item esse Theognidis, verba ὃ τε λέγων — καὶ ὁ λέγων docent.

21. ὧν — ἐπεθύμει, quibus ita afficiebatur animus, ut sapientiam concupisceret.

22. εἰς ἐρωτας ἐκχυλισθέντας, alii ἐχλν. Neutrum omnino spernendum. Certe praeter locum a Bornemannio allatum ex Aspasio ad Aristot. Nicomach. IX. p. 149. εἰς γαυλόγητα ἐκχυλισθέντα Finckhiius Diar. scholast. Darnistad. 1830. 47. excitat quidem Max. Tyr. 30, 3 εἰς κακίαν ἐσχάτην παντάπασιν ἐκκεχυλισμέ-

προαχθέντας καὶ τοὺς εἰς ἔρωτας ἐκκυλισθέντας ἦττον δυ-
ναμένους τῶν τε δεόντων ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν μὴ δεόντων
ἀπέχεσθαι. πολλοὶ γὰρ καὶ χρημάτων δυνάμενοι φείδεσθαι,
πρὶν ἔρᾶν, ἐρασθέντες οὐκέτι δύνανται, καὶ τὰ χρήματα
καταναλώσαντες, ὧν πρόσθεν ἀπείχοντο κερδῶν, αἰσχροῦ
νομίζοντες εἶναι, τούτων οὐκ ἀπέχονται. πῶς οὖν οὐκ ἐν-
δέχεται σωφρονήσαντα πρόσθεν αὖθις μὴ σωφρονεῖν, καὶ
δίκαια δυνηθέντι πρῶττειν αὖθις ἀδυνατεῖν; πάντα μὲν οὖν
ἔμοιγε δοκεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰ γαθὰ ἀσκητὰ εἶναι, οὐχ ἥκιστα
δὲ σωφροσύνη. ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ σώματι συμπεφυτευμέναι
τῇ ψυχῇ αἱ ἡδοναὶ πείθουσιν αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν, ἀλλὰ
τὴν ταχίστην ἑαυταῖς τε καὶ τῷ σώματι χαρίζεσθαι.

Καὶ Κριτίας δὴ καὶ Ἀλκιβιάδης, ἕως μὲν Σωκράτει

ρον, excitat vero etiam Dionys. Hal. Antt. Rom. 11. p. 2249, 2.
Reisk. εἰς τὰς πολιτικὰς πράξεις ἐκκυλισθεῖς. Diversus paullulum
est locus a Schneidero Venat. VIII, 8. commemoratus Plutarch.
Garrul. c. 11. εἰς ἀγορὰν τοῦ διηγλήματος ἐκκυλισθέντος. — πρὶν
ἐρᾶν. Coniunctio πρὶν ubi cum infinitivo componitur, simplex
est temporis definitio, nulla mentis cogitatione in rem conversa.
Ubi coniunctivus cum ἂν particula positus est, altera actio ex al-
tera pendet: Anab. V, 7, 12 μὴ ἀπέλθῃτε, πρὶν ἂν ἀκούσῃτε. quam-
quam non opus est ita pendeat, ut, si illa fiat, ipsa quoque fu-
tura sit: sed omnino ne fiat is cupit, qui alteram illam actionem
prius fieri vult, quam hanc, quia sperat, altera si facta sit, eam
fore rerum conditionem, ut haec fieri non debeat: Aristoph.
Acharn. 295 Ἀπολεῖ κατὰ σ' αὐτὸν χάσμεν τοῖς ἰσθμοῖς. Μηδαμῶς γε,
πρὶν ἂν ἀκούσῃ, ἀλλ' ἀνάσχοισθ' ὄγκους. Vesp. 920 πρὸς τῶν
θεῶν μὴ προκαταγγινώσκ' ὧ πάτερ, πρὶν ἂν γ' ἀκούσης ἀμφοτέρων.
Engelhardt. Annot. Dem. 42sq. Ceterum praesentis temporis in-
finitivo utitur Xenophon, quia perfecto status indicatur, qui factum
sequitur, aoristo perfectio rei, praesente initium. Hermann. An-
not. ad Elmsl. Eurip. Med. 78. Infra IV, 4, 9 ἀλλὰ μὰ Δ' οὐκ
ἀκούσῃ, πρὶν γ' ἂν αὐτὸς ἀποφῇ, ὃ τι νομίζεις τὸ δίκαιον εἶναι.
Non solet autem usurpari a Graecis coniunctio cum particula et
coniunctivus, nisi ubi in priore membro est negandi aut prohib-
endi significatio: cujus rei naturam explicavit Hermannus ib. ad
v. 215. Quamquam sicubi sententiae ratio iam per se pateret aut
minus diligenter esset significanda, etiam in soluta oratione ἂν
omitti potuisset existimat Stallbaum. Plat. Phaedon. 62 c. et ex-
empla contra illam regulam testantia aliquot Platonica compo-
suit Graser. Adverss. Plat. 33 sq. — κερδῶν. Dicitur hoc vo-
cabulum in his esse, quae genitivi pluralis formam non contra-
hant. At vero in his non constant sibi scriptores. κερδῶν Hell.
II, 4, 21. 40. Cyrop. IV, 2, 45. κερδῶν ib. VIII, 1, 26. Poppo Cyrop.
III, 3, 58. Jacobs. Achill. Tat. II, 1. Buttm. 49. n. 4.

23. σωφροσύνη. Virtutum et artium nomina haud raro
articulo carent, sive ea certiore aliqua notatione non egent sive
ita pars quaedam artis vel virtutis significatur. III, 9, 5 extr. δι-
καιοσύνη. IV, 6, 7 σοφία.

24. ἀπαλλαγέντε cave putes esse nominativum absolutum,

συνήστην, ἰδυνάσθην, ἐκείνω χρωμένω συμμάχῳ, τῶν μὴ καλῶν ἐπιθυμιῶν κρατεῖν· ἐκείνου δ' ἀπαλλαγέντε, Κριτίας μὲν φηγὼν εἰς Θετταλὴν ἐκεῖ συνῆν ἀνθρώποις ἀνομία μᾶλλον ἢ δικαιοσύνη χρωμένοις, Ἀλκιβιάδης δ' αὖ διὰ μὲν κάλλος ὑπὸ πολλῶν καὶ σεμνῶν γυναικῶν θηρώμενος, διὰ δυνάμιν δὲ τὴν ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς συμμάχοις ὑπὸ πολλῶν καὶ δυνατῶν κολακεύειν ἀνθρώπων διαθρυπτόμενος, ὑπὸ δὲ τοῦ δῆμου τιμώμενος καὶ ῥαδίως πρωτεύων, ὥσπερ οἱ τῶν γυμνικῶν ἀγῶνων ἀθλῆται ῥαδίως πρωτεύοντες ἀμελοῦσι τῆς ἀσκήσεως, οὕτω καὶ ἐκεῖνος ἡμέλησεν αὐτοῦ. τοιοῦτων δὲ συμβάντων αὐτοῖν, καὶ ὠγκωμένῳ μὲν ἐπὶ γένει, ἐπηρμένῳ δ' ἐπὶ πλούτῳ, περυσσημένῳ δ' ἐπὶ δυνάμει, διατεθρυπμένῳ δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις διεφθαρμένῳ καὶ πολὺν χρόνον ἀπο Σωκράτους γεγονότε, τί θαυμαστόν, καὶ ὑπερηφάνῳ ἐγενέσθην; εἴτα εἰ μὲν τι ἐπλημμυησάμην, τούτου Σωκράτην ὁ κατήγορος αἰτιᾷται; ὅτι δὲ νέω ὄντε

cujus nomen quum omnino ad anacoluthorum genus referri debere soleat, tum hoc loco quem casum malueris? Buttm. 145. n. 1. Matth. 562. n. Rost. 131. 6. Hellen. II, 3, 54 ἐκείνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις — εἶπε μὲν ὁ Κριτίας. Quo insolentius illud est ib. 2, 3 ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τευχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων. Est haec autem quae dici solet constructio καθ' ὅλον καὶ μέρος, qua pars toti per appositionem additur. V. Jacobs. Delect. epigr. gr. XI, 64. Vid. ad II, 1, 4. IV, 2, 31. Matth. 319. — Κριτίας postquam in Thessaliam fugit, Penestas, servile hominum genus, concitare contra dominos conatus est. Hellen. II, 3, 36. De morte huius hominis v. Cornel. Nep. Thrasyb. 2 extr. — θηρώμενος passive dictum iam ab antiquis grammaticis notatum est. θηρᾶν autem et θηρᾶσθαι quum promiscue dicatur, Attici tamen fere futuro medii utuntur; quamquam θηρᾶσων est Cyrop. I, 4, 16. Anab. IV, 5, 24. θηρᾶσειν Comment. III, 11, 7. v. ad II, 6, 39. De sententia cf. Iacobi. Quaest. Luc. post Toxar. p. 3 sq. — καὶ ἐκείνος cum vi repetitum in oppositione. Matth. gr. ampl. 472. 1. b.

25. τοιοῦτων δὲ συμβάντων καὶ ὠγκωμένῳ cet. Non rara participia duo, quorum alterum relative, absolute alterum positum est, per καὶ vel δέ inter se coniuncta. Thuc. I, 65 Ἀριστιεύς δὲ ἀποτειγισθείσης τῆς Ποτιδαίας καὶ ἐλλείφα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας συνεβούλευε κ. τ. λ. Hermann. Luc. Conscr. Hist. 87. Cf. infra II, 2, 13. — ἄπο. Significatio retracto accentu postulat scribi praepositionem adverbii vice fungentem. Symp. II, 10. ἀπο σκοποῦ, secus, quam quo tendas. Herm. Vig. 749. Buttm. 117. n. 3. max. 117. n. 9. Thuc. I, 76 ἀπο τοῦ ἀνθρωπίνου τρόπου. Plat. Phil. 34 a. ἀπο τρόπου, quod ἀπὸ τρόπου scripsit Bekkerus, scribi iussit Lehrs Quaest. Epic. spec. 1. 12—24. Quid differat ἀπό τινος γεγονέναι, v. Rost. 11. n. 3. — τὰ ἄλλα uter casus? paullo infra legitur Σωκράτην κρίνειν.

26. εἴτα, v. ad 4, 11.

αὐτῷ, ἥνικα καὶ ἀγνωμονεστιάτω καὶ ἀκρατεστιάτω εἰκὸς εἶναι, Σωκράτης πυρέσχε σώφρονε, οὐδενὸς ἐπαίνου δοκεῖ τῷ κατηγόρῳ ἄξιος εἶναι; οὐ μὴν τὰ γε ἄλλα οὕτω κρίνεται. τίς μὲν γὰρ ἀλλήτης, τίς δὲ [καὶ] καθαριστής, τίς δὲ ἄλλος διδάσκαλος ἱκανοὺς ποιήσας τοὺς μαθητάς, ἐὼν πρὸς ἄλλους ἐλθόντες χείρους φανῶσιν, αἰτίαν ἔχει τούτου; τίς δὲ πατήρ, ἐὼν ὁ παῖς αὐτοῦ συνδιατρέβων τῷ σώφρονι ἢ, ὕστερον δὲ ἄλλῳ τῷ συγγενόμενος πονηρὸς γένηται, τὸν πρόσθεν αἰτιᾷται; ἀλλ' οὐχ ὅσῳ ἂν παρὰ τῷ ὑστέρῳ χείρων φαίνεται, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπαινεῖ τὸν πρότερον; ἀλλ' οἱ γε πατέρες αὐτοὶ συνόντες τοῖς νύκτι, τῶν παιδῶν πλημμελοῦντων, οὐκ αἰτίαν ἔχουσιν, ἐὰν αὐτοὶ σωφρονῶσιν. οὕτω δὲ καὶ Σωκράτην δίκαιον εἶναι κρίνειν· εἰ μὲν αὐτὸς ἐπολεῖ τι φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι· εἰ δ' αὐτὸς σωφρονῶν διέτελει, πῶς ἂν δικαίως τῆς οὐκ ἐνούσης αὐτῷ κακίας αἰτίαν ἔχοι;

Ἄλλ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν ἐκείνους φαῦλας πρῆττοντας ὁρῶν ἐπῆναι, δικαίως ἂν ἐπετιμᾷτο. Κριτίαν μὲν τοίνυν αἰσθανόμενος ἐρῶντα Εὐθυδήμου καὶ πειρῶντα χρῆσθαι, καθάπερ οἱ πρὸς τὰ φροδίδια τῶν σωμάτων ἀπολαύοντες, ἀπέτρεπε, φύσκων ἀνελεύθερόν τε εἶναι καὶ οὐ πρόπον ἀνδρὶ καλῷ κἀγαθῷ, τὸν ἐρώμενον, ᾧ βούλεται πολλοῦ ἄξιος φαίνεσθαι, προσαιτεῖν ὥσπερ τοὺς πτωχοὺς ἱκετεύοντα καὶ δεόμενον προσδοῦναι, καὶ ταῦτα μηδενὸς ἄγασθαι. τοῦ δὲ Κρι-30 τίου τοῖς τοιοῦτοις οὐχ ὑπακούοντος οὐδὲ ἀποτρεπομένου, λέ-

27. ἀλλ' οὐχ ὅσῳ — Ἄλλ' ἀδ negationem, quae in antecedente latet interrogatione, relatum quid potius fiat faciendumve sit, indicat. — ἀλλ' οἱ γε πατέρες, at parentes certe, v. ad §. 12.

29. πειρᾶν, quod fere dicitur de tentanda pudicitia (Ruhnck. Tim. 176 Lips.), hic secundum Thucydidis exemplum (I, 50) conandi significatione dictum est, qua dici solet medium. Nec minus quod est πειρᾶσθαι τινός Anab. III, 2, 38. Cyrop. III, 5, 7, apud Thucydidem active dicitur, I, 61. IV, 70. VII, 12. Id quod 4, 18 est πειραν λαμβάνειν τινός. — προσαιτεῖν — ἀγαθοῦ. Haec verba, quae mirificas turbas dederunt, quemadmodum in libris scripta leguntur, servare quam tentare malui. Genitivus partitionem significat, partitivum vocant. Matth. 323. Similem verbi προσδιδόναι structuram habes Aristoph. Pac. 1111 οὐδεὶς προσδώσει μοι σπλάγγνων. Est enim fere i. q. μεταδιδόναι. Xen. Sympos. VIII, 23 eadem de re est προσαιτῶν καὶ προσδεόμενος ἢ φιλήματος ἢ ἄλλου τινός ψηλαφήματος. Beryhard. Syntax. 150.

30. ὅτι — δοκοῦν, alii ὅτι οἱ δίκον τι vel δίκον δοκοῦν. — προσκνήσθαι inter ea verba numeratur, quae more dorico ae in η contrahunt. Buttm. gramm. 105. n. 5. et ad Plat. Gorg. p. 488. ed. Heindorf. Contra Herodot. VII, 239 est κνῶν. — τὰ ὑδία atticam formam esse negat Buttm. II. 335. Vult ὑδία. Cf. I. 107.

γεται τὸν Σωκράτην ἄλλων τε πολλῶν παρόντων καὶ τοῦ
 Εὐθυδήμου εἰπεῖν, ὅτι εἰκὸν αὐτῷ δοκοῖν πύσχειν ὁ Κριτίας,
 ἐπιθυμῶν Εὐθυδήμῳ προσκνήσθαι, ὥσπερ τὰ ἴδια τοῖς λ-
 31 θοῖς. ἔξ ὧν δὴ καὶ ἐμύσει τὸν Σωκράτην ὁ Κριτίας, ὥστε
 καί, ὅτε τῶν τριάκοντα ὧν νομοθέτης μετὰ Χαρικλέους ἐγέ-
 νητο, ἀπεμνημόνευσεν αὐτῷ καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἔγραψε, λόγων
 τέχνην μὴ διδάσκειν, ἐπηριάζων ἐκείνῳ καὶ οὐκ ἔχων, ὅπῃ
 ἐπιλάβοιτο, ἀλλὰ τὸ κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις ὑπὸ τῶν πολλῶν
 ἐπιτιμώμενον ἐπιφέρων αὐτῷ καὶ διαβάλλων πρὸς τοὺς πολ-
 32 λούς. οὔτε γὰρ ἔγωγε οὔτ' αὐτὸς τοῦτο πώποτε Σωκράτους
 ἤκουσα οὔτ' ἄλλον φάσκοντος ἀκηκοέναι ᾗσθῆναι. ἐδήλωσε

31. τῶν τριάκοντα nomina Xenophon refert Hell. II, 3, 2.
 Ex quibus Critiam et Chariclem propter singularem potentiam,
 quam appetebant, nominare videtur. Plat. ep. 7. τριάκοντα πάν-
 των ἄρχοντες αὐτοκράτορες. Laërt. II, 24. οἱ περὶ Κριτίαν vocan-
 tur. — ἀπομνημονεῦειν τινα in malam partem dictum, i. q.
 μνησικακεῖν, acceptae iniuriae memorem esse. — ἔγραψε, edi-
 xit; unde qui sequitur infinitivus imperativi significationem habet
 non addito verbo δεῖν vel simili. Cf. Plat. Charm. 157 b. ἐνετέλ-
 λετο μήτε πλοῦσιον οὕτω μηδένα εἶναι μήτε καλόν. v. infra §. 35.
 — ἐπιλάβοιτο, intell. αὐτοῦ. — τὸ κοινῇ — ἐπιτιμώμενον
 quid sit, ex Plat. Apol. 18. b. intelligitur, ubi postquam Socrates
 dixit, magis se timere eos, qui iam dudum se calumniati essent
 et falsis criminationibus insectati, quam accusatores suos, hanc
 illorum criminationem ipse efficit: ἔστι τις Σωκράτης, σοφὸς ἀνὴρ,
 τὰ τε μετέωρα φροντιστὴς καὶ τὰ ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἀνεξηγητῶς καὶ
 τὸν ἥτις λόγον κρείττω ποιῶν. — οὔτε γὰρ — Sententia haec
 est: Ista vero maligna obtreectatio est; nam Socratem illas res,
 maxime artem rem inferiorem dicendo superiorem reddendi, pro-
 fiteri neque ego audivi unquam neque, quod sciam, alius quis-
 quam. Sed observandum bene est, vocabuli οὔτε repetitionem
 paullulum a graecae linguae consuetudine recedere. Quare qui
 οὔτε γὰρ vel οὔτε γὰρ ἔγωγε αὐτὸς scribi iusserunt, non nullo Xe-
 nophonti consultum voluerunt. Nam comparant quidem Apol. 24
 οὔτε γὰρ ἔγωγε ἀντὶ Διὸς καὶ Ἥρας καὶ τῶν σὺν τούτοις θεῶν οὔτε
 θύων τισὶ καίνοις δαίμοσιν, οὔτε ὁμνὺς οὔτε ὀνομάζων ἄλλους θεοὺς
 ἀναπέμνηνα. sed primum οὔτε ibi respicere sequentia videtur, ubi
 de altero corruptae iuventutis crimine loquitur Socrates. Verum
 quum repetendarum ad singulas enuntiati partes negationum satis
 sint amantes Graeci, ut οὔτε γὰρ οὔδε aliaeque eiusmodi repeti-
 tionis usum habeant iustum defensorem vel a parentia nanciscan-
 tur excusationem, haec consuetudo, sive est negligentia sive
 non est, ad οὔτε etiam, quippe disiunctarum notionum signum,
 pertinere aliquo modo putanda est. Quamquam nostro quidem
 loco talia non sequuntur, quae demonstrent, scriptorem decursu
 orationis deceptum ad aliam conformationem transisse. Alia ra-
 tio est loci II, 6, 19.

32. ἐδήλωσε, i. q. δῆλόν ἐγένετο, v. §. 38. Stallb. Plat. Phila-
 139. De persona usus absolutus rarior, nisi ut facile ex antece-
 dentibus cogitatione aliquid addi possit aut participium rem si-
 gnificans, in qua aliquis se ostendit, adiungatur. De re intelligi

δέ· ἐπεὶ γὰρ οἱ τριῶντα πολλοὺς μὲν τῶν πολιτῶν καὶ οὐ τοὺς χειρίστους ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ προετρέποντο ἀδικεῖν, εἰπέ που ὁ Σωκράτης, ὅτι θαυμασιόν οἱ δοκοῖη εἶναι, εἴ τις γενόμενος βοῶν ἀγέλης νομεὺς καὶ τὰς βοῦς ἐλάττους τε καὶ χείρους ποιῶν μὴ ὁμολογῇ κακὸς βουκόλος εἶναι· ἔτι δὲ θαυμασιώτερον, εἴ τις προσιτάτης γενόμενος πόλεως καὶ ποιῶν τοὺς πολίτας ἐλάττους καὶ χείρους μὴ αἰσχύνεται μηδ' οἴεται κακὸς εἶναι προσιτάτης τῆς πόλεως. ἀπαγγελλθέντος δὲ αὐτοῖς αὐτοῦ τούτου, καλέσαντες ὃ τε Κριτίας καὶ ὁ Χαρικλῆς τὸν Σωκράτην τὸν τε νόμον ἐδεικνύτην αὐτῷ καὶ τοῖς νέοις ἀπειλήτην μὴ διαλέγεσθαι. ὃ δὲ Σωκράτης ἐπήρετο αὐτῷ, εἰ ἐξείη πυνθάνεσθαι, εἴ τι ἄγνοοῖτο τῶν προηγορευμένων. τῷ δ' ἐφάτην. ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, πυρεσκύασμαι μὲν πείθεσθαι τοῖς νόμοις· ὅπως δὲ μὴ δι' ἄγνοιαν λάθω τι παρανομήσας, τοῦτο βοῶλομαι σαφῶς μαθεῖν παρ' ἐμῶν, πότερον τὴν τῶν λόγων τέχνην σὺν τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις εἶναι νομιζόντες ἢ σὺν τοῖς μὴ ὀρθῶς ἀπέχεσθαι κεινέτε αὐτῆς. εἰ μὲν γὰρ σὺν τοῖς ὀρθῶς, δῆλον ὅτι ἀφεκτέον εἴη τοῦ ὀρθῶς λέγειν· εἰ δὲ σὺν

docet Demosth. De male gesta legat. 390, 20. οἷτινες δὲ οἱ τοῖων μετεσχηκότες, αὐτὸ δηλώσει, *res ipsa docebit*. Buttm. 129. 10. Matth. 630. 4. Eventus docuit, Critiam ante acceptae iniuriæ memorem illa sua lege Socratem potissimum petisse. — αἰσχύνεται — οἴεται. Qui vulgo legitur optativus, ei ille indicativus praeferendus est. Nam quum antea de re non ea, quae sit, sed quae possit esse, sermo sit, quam ad rem accommodatus est optativus, pergitur ad eam rem, quae re vera esse a Socrate dicitur, ut iis verbis praesens reipublicae status depingi ab eo putandus sit. Vid. ad II, 6, 4. IV, 1, 5. ad II, 2, 7.

33. καλέσαντες — ἐδεικνύτην. Numerorum dualis et pluralis, si de duobus sermo est, sempiterna conmutatio est. Matth. 301. Atque ipsum adeo vocabulum δύο cum plurali componitur. V. Göttling. Arist. Polit. 367 sq. Poppo Thucyd. I. 225. Bornem. Anab. II, 2, 12. — μὴ διαλέγεσθαι. Post verba vetandi, negandi, prohibendi, similia ad infinitivum μὴ infertur. Matth. 533. n. 5. Omissum est §. 44. 3, 6. 7. IV, 4, 11. 21.

34. ὅπως μὴ λάθω τι παρανομήσας. Docent quidam aoristo λαθεῖν non praesentis, sed aoristi participium adiungi. At contra plurimi loci testantur, in quibus est III, 5, 23 ὅπως μὴ λάθης σεαυτὸν ἄγνοῶν τι τῶν εἰς στρατηγίαν ὠφελίμων. Illud est: ne me fugiat, me leges violasse; hoc: ne te fugiat, te quidquam rerum ad imperatoris munus pertinentium ignorare. cf. III, 6, 13. Cyrop. V, 3, 9 ὅπως λάθῃ φίλος ὢν ἡμῖν. Errores Stallbaumii ad Plat. Phileb. p. 86 correxit ipse auctor append. crit. p. 15 et ad Phaedon. 76 d. et Graser. Adverss. Plat. 63 sqq. Schaeferi App. Dem. II. 244. Bornemannus Cyrop. VIII, 1, 41. Vid. Krüger. Anab. I, 3, 14 ed. min. — πότερον — αὐτῆς, utrum artem dicendi in iis, quae recte dicuntur, positam esse rati an in iis, quae non recte dicuntur, abstinere ea iubeatis.

35 τοῖς μὴ ὁρθῶς, δῆλον ὅτι πειρατέον ὁρθῶς λέγειν. καὶ ὁ Χαρικλῆς ὀργισθεὶς αὐτῷ, Ἐπειδὴ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄγνοεῖς, τάδε σοι εὐμαθέστερα ὄντα προαγορευόμεν, τοῖς νέοις ὅλους μὴ διαλέγεσθαι. καὶ ὁ Σωκράτης, Ἵνα τοίνυν, ἔφη, μὴ ἀμφιβολον ᾖ, ὡς ἄλλο τι ποιῶ ἢ τὰ προηγορευμένα, ὀρίσατέ μοι, μέχρι πόσων ἑτῶν δεῖ νομίζειν νέους εἶναι τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ὁ Χαρικλῆς, Ὅσον περ, εἶπε, χρόνον βουλευεῖν οὐκ ἔστιν, ὡς οὐπω φρονίμοις οὖσι· μηδὲ σὺ διαλέγον νεωτέρους 36 τριάκοντα ἑτῶν. Μηδέ, ἂν τι ὠνύμαι, ἔφη, ἣν πωλῇ νεώτερος τριάκοντα ἑτῶν, ἔρωμαι, ὁπόσον πωλεῖ; Ναὶ τὰ γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς· ἀλλὰ τοι σὺ γε, ὦ Σώκρατες, εἴωθας, εἰδὼς πῶς ἔχει, τὰ πλεῖστα ἑρωτῶν. ταῦτα οὖν μὴ ἑρώτα. Μηδ' ἀποκρινώμαι οὖν, ἔφη, ἂν τίς με ἑρωτᾷ νέος, εἰάν εἰδῶ, ὅλον, πόῦ οἰκεῖ Χαρικλῆς; ἢ, ποῦ ἔστι Κριτίας; Ναὶ τὰ γε

35. *Ἐπειδὴ*. Addicentibus libris soloecismus *Ἐπειδὴν* vulgati correctus est. Error compendio deberi videtur, quo utrumque vocabulum saepe *d* super diphthongum *ei* posito scribitur. Idem vitium erat IV, 3, 4. 6. 9. Talia posterioribus peioribusque scriptoribus, ut Aesopo, condonari iudicat Frotscher. Hier, VIII, 7. — *ὡς ἄλλο τι ποιῶ* —, adeo ut aliud faciam quam quae praescripta sunt.

36. *ἂν* et *ἣν* nihil differunt. Utraque particula et, unde oratae sunt, *ἐάν* non dicuntur nisi de re futura, quae qualis sit, potestate experientia docere debet. Herm. Vig. 835. Bekkerum vocabulo monosyllabo *ἂν* apud Platonem infestum non sequutus est Schneiderus, v. ad Civ. 574 a. De repetita in protasi particula v. ad II, 3, 9. — *πῶς ἔχει*. Saepe rectae interrogandi formae etiam in obliqua oratione admittuntur, ac fieri quidem id videtur cum aliqua orationis vi. Infra 6, 4 est *ἐπισχευώμεθα, τί χαλεπὸν ᾔσθησαι*. cf. III, 1, 10. 5, 7. IV, 3, 16, ubi *πῶς* bis diversa vi positum videbis. Herm. Soph. Antig. 372. Matth. 611. Memorabilior locus est IV, 4, 13, ubi utraque forma eadem vi dicta est, οὐ γὰρ αἰσθάνομαι σου, ὁποῖον νόμιμον ἢ ποῖον δίκαιον λέγεις. ubi iterum hiatus vis parum adhuc perspecta apparet (v. ad III, 12, 6); et IV, 6, 2, ubi primum est εἰπέ μοι, ποῖόν τι νομίζεις εὐσέβειαν εἶναι; ac deinde ἔχεις οὖν εἰπεῖν, ὁποῖός τις ὁ εὐσεβής ἐστιν; quamquam prioris formae excusationem inde facile repetas, ut dicas, esse illam per se constantem interrogationem rectam. Minus rara obliquae interrogationis exempla, in quibus primum rectae, deinde obliquae formae inveniuntur. Stallbaum. Plat. Crit. 48 a. De rectis formulis in interrogationis, quam fecit alter, repetitione positae v. Herm. Eurip. Med. ed. Elmsl. Lips. 388. Denique quum notum sit, articulum praeponi interrogativis, quum vel interrogatio propius quasi subeat sub antecedentem sermonem eumque quodam modo continuat, vel res interrogata certa et in certo genere comprehensa significetur; v. Herm. Vig. 705 sq., Plat. Civ. 375 a; ubi neutrum sit, non addendum esse demonstrat Schneider. Plat. Civ. 421 e. Vid. ad IV, 5, 9. Difficilior paullo quaestio est de interrogativis indirectis in recta interrogatione ponendis: v. Engelh. Plat. Lach. p. 61.

τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς. Ὁ δὲ Κριτίας, Ἀλλὰ τῶνδὲ τοίσ' ἴσ' σε ἀπέχεσθαι, ἔφη, δεήσει, ὦ Σωκράτες, τῶν σκυτέων καὶ τῶν τεκτόνων καὶ τῶν χαλκέων· καὶ γὰρ οἷμαι αὐτοὺς ἤδη κατατετριῖσθαι διαθρυλουμένους ὑπὸ σοῦ. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῶν ἐπομένων τούτοις, τοῦ τε δικαίου καὶ τοῦ ὀσίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων; Ναὶ μὰ Δι' ἔφη ὁ Χαρικλῆς, καὶ τῶν βουκόλων γε· εἰ δὲ μή, φυλάττου, ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάτιους τὰς βοῦς ποιήσης. Ἐνθα καὶ δῆλον ἐγένετο, ³⁸ ὅτιν ἀπαγγελθέντος αὐτοῖς τοῦ περὶ τῶν βοῶν λόγου ὠργίζοντο τῷ Σωκράτει. Οἷα μὲν οὖν ἡ συνουσία ἐγεγόνει Κριτία πρὸς Σωκράτην καὶ ὡς εἶχον πρὸς ἀλλήλους, εἴρηται. φαίην δ' ἂν ἔγωγε, μηδενὶ μηδεμίαν εἶναι παιδευσιν παρὰ ³⁹ τοῦ μὴ ἀρέσκοντος. Κριτίας δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους ὠμιλῆσάτην ὃν χρόνον ὠμιλεῖτην αὐτῷ, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὠρμηκότε προσιτάνει τῆς πόλεως. ἔτι γὰρ Σωκράτει συνόντες οὐκ ἄλλοις τισὶ μᾶλλον ἐπεχείρουν διαλέγεσθαι ἢ τοῖς μάλιστα πράττουσι τὰ πολιτικά. λέγεται ⁴⁰ γὰρ Ἀλκιβιάδην, πρὶν εἰκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περικλεῖ ἐπιτρόπῳ μὲν ὄντι ἑαυτοῦ, προσιτάτῃ δὲ τῆς πόλεως, τοιῶδε διαλεχθῆναι

37. τῶν σκυτέων — nimirum praeceptis, quae a coriario-
rum, fabrorum, fullonum, figulorum, pastorum exemplis ad nau-
seam usque petere soles. v. IV, 4, 6. Plat. Gorg. 491 a. — τῶν
ἐπομένων τούτοις, iis, quae illorum hominum commemora-
tioni adiungere in disputando vel colloquendo soleo. — βουκό-
λων, v. §. 32. — τὰς βοῦς, ut supra §. 32. Eadem accusativi
forma praeter hos locos invenitur Anab. III, 5, 9, ubi Bornem.
excitavit Thom. M. p. 169 sq. λέγεται ἐπ' εὐθείας τῶν πληθυντι-
κῶν βόες· εἰ καὶ Ἀριστοφάνης ἀπαξ βοῦς εἶπεν· ἐπὶ δὲ τῆς αἰτιατι-
κῆς βοῦς. V, 10, 3. VI, 3, 22. VII, 7, 53. Hell. VI, 4, 29. De ani-
malibus autem genus femininum saepe, masculinum vero ubique
de hominibus praefertur, ac pluralis βόες et ἑπιοι fere solet epi-
coenum femininum esse; quumque a poetis genus femininum ad
significandam aliquam fortitudinem vel praestantiam praeferri di-
catur, id fere cadit etiam in IV, 1, 3. — ποιήσης, v. ad II, 1,
19. Docet autem hic locus errare eos, qui ὅπως μὴ apud Atticos
cum futuro construi dicunt, ubi praesens aut futurum, cum aori-
sti coniunctivo, ubi aoristus praecesserit. Göttling. Aristot. Polit.
p. 305. Docent idem loci, qui sunt Cyrop. III, 1, 27 ὅρα, μὴ ἄμα
τε εὖ ποιήσης καὶ ἄμα οὐ γέλον νομίσωσί σε, ubi vid. Porppo, et
Anab. VII, 3, 34 καὶ Σεύθην ἐκέλευον παραγγεῖλαι, ὅπως εἰς τὰ
Ἑλληνικά στρατόπεδα μηδεὶς τῶν Θρακῶν εἰσέλθῃ νυκτός.

39. οὐκ ἀρέσκοντος —. Negatio pertinet ad ὠμιλῆσάτην:
non quod Socrates ipsis placeret, eius consuetudine usi sunt, sed
quia statim ab initio principatum appetebant. Vid. ad 55. Cete-
rum de genitivo absoluto ante dativum illato v. Matth. 561. Anab.
II, 6, 3 οἱ Ἑρμοροι ἤδη ἔξω ὄντος αὐτοῦ ἀποστρέφειν αὐτὸν ἐπει-
ρώσαντο ἐξ Ἰσθμοῦ.

41 περὶ νόμων· Εἰπέ μοι, φάναι, ὦ Περικλεις, ἔχοις ἢ με δι-
 δάξαι, τί ἐστι νόμος; Πάντως δήπου, φάναι τὸν Περικλέα.
 Αἰδαζον δὴ πρὸς τῶν θεῶν, φάναι τὸν Ἀλκιβιάδην· ὥς ἐγὼ
 ἀκούων τινῶν ἐπαινουμένων, ὅτι νόμμοι ἄνδρες εἰσὶν, οἷμαι
 μὴ ἂν δικαίως τοῦτον τυχεῖν τοῦ ἐπαίνου τὸν μὴ εἰδότα, τί
 42 ἐστι νόμος. Ἀλλ' οὐδέν τι χαλεποῦ πράγματός ἐπιθυμεῖς, ὦ
 Ἀλκιβιάδη, φάναι τὸν Περικλέα, βουλόμενος γινῶναι, τί ἐστι
 νόμος· πάντες γὰρ οὗτοι νόμοι εἰσὶν, οὓς τὸ πλῆθος συνελ-
 θὼν καὶ δοκιμάσαν ἐγράψε, φράζον ἢ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἢ μὴ.
 Πότερον δὲ τάγαθὰ νομίσαν δεῖν ποιεῖν, ἢ τὰ κακὰ; Τά-
 43 γαθὰ νῆ Δία, φάναι, ὦ μειράκιον, τὰ κακὰ δὲ οὐ. Ἐὰν δὲ
 μὴ τὸ πλῆθος, ἀλλ' ὥσπερ ὅπου ὀλιγαρχία ἐστίν, ὀλίγοι συν-
 ελθόντες γράψωσιν, ὅ τι χρὴ ποιεῖν, ταῦτα τί ἐστι; Πάντα,
 φάναι, ὅσα ἂν τὸ κρατοῦν τῆς πόλεως βουλευσάμενον, ἢ χρὴ
 ποιεῖν, γράψῃ, νόμος καλεῖται. Καὶ ἂν τύραννος οὖν κρατῶν
 τῆς πόλεως γράψῃ τοῖς πολίταις, ἢ χρὴ ποιεῖν, καὶ ταῦτα
 νόμος ἐστί; Καὶ ὅσα τύραννος ἄρχων, φάναι, γράφει, καὶ
 44 ταῦτα νόμος καλεῖται. Βία δέ, φάναι, καὶ ἀνομία τί ἐστιν,
 ὦ Περικλεις; ἄρ' οὐχ ὅταν ὁ κρείττων τὸν ἥττω μὴ πείσας,
 ἀλλὰ βιασάμενος ἀναγκάσῃ ποιεῖν, ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ; Ἐμοιγε
 δοκεῖ, φάναι τὸν Περικλέα. Καὶ ὅσα ἄρα τύραννος μὴ πεί-
 σους τοὺς πολίτας ἀναγκάζει ποιεῖν γράφων, ἀνομία ἐστί; Δο-
 κεῖ μοι, φάναι τὸν Περικλέα· ἀνατίθεται γὰρ τὸ ὅσα τύραν-
 45 νος μὴ πείσους γράφει, νόμον εἶναι. Ὅσα δὲ οἱ ὀλίγοι τοὺς

42. οὐδέν τι, nihil quidquam, fortissima negatio. — οὗτος νόμος. Antea τί ἐστι νόμος. IV, 4, 13, ubi eandem habes legum definitionem, τίνος τούτους νομίζεις; Vid. ad II, 4, 2. — τὰ κακὰ δέ. Vulgatum τὰ δὲ κακὰ ex aliquot codicibus correximus. Vid. ad 1, 12. — οὐ εἰ in fine enuntiati ponitur, non accipit x, sive vocalis sive consonans sequitur. Buttm. 26. 5. Lobeck. Phryn. p. 51. v. IV, 7, 7. Aliis in locis similibus libri x tuentur, ut II, 6, 12. 13. IV, 6, 2. 5. 11. Hell. I, 7, 19 arctiore paullo, ut videtur, orationis vinculo. Bornem. Sympos. VI, 2. Schaefer. App. Dem. I. 653. Schneider. Plat. Civ. 425 c.

43. ὅσα ἂν, alii ὅσα δ' ἂν, v. ad 1, 15.

44. τὸ ὅσα —, quod dixi, quidquid tyrannus non usus persuasione scripsisset, legem esse, eam sententiam nunc retracto. Articulus quum universae enuntiationi tanquam substantivo praemittatur; Matth. 280; non opus est negatio sequatur, velut Plat. Men. 89 d. οὐκ ἀνατίθεται μὴ οὐ καλῶς λέγεσθαι, sententiam non retracto, ut nunc censeam, non bene hoc dici. Vid. ad §. 33. 3, 6. 7.

45. γράφει. Hic et antea legitur activum. Sermo est enim de iis, qui aliis leges scribunt, quum iisdem ipsos legibus obnoxios esse non referat dici; cives rectius dicuntur νόμους γράφεισθαι IV, 4, 13. Oecon. IX, 14. Eodem modo cives dicuntur νόμους

πολλοὺς μὴ πείσαντες, ἀλλὰ κρατοῦντες γράφουσι, πότερον βίαν φῶμεν ἢ μὴ φῶμεν εἶναι; Πάντα μοι δοκεῖ, φάναι τὸν Περικλέα, ὅσα τις μὴ πείσας ἀναγκάζει τινὰ ποιεῖν, εἴτε γράφων εἴτε μὴ, βία μᾶλλον ἢ νόμος εἶναι. Καὶ ὅσα ἄρα τὸ πᾶν πληθὺς κρατοῦν τῶν τὰ χρήματα ἔχόντων γράφει μὴ πείσαν, βία μᾶλλον ἢ νόμος ἂν εἴη; Μάλα τοι, φάναι τὸν ⁴⁶ Περικλέα, ὃ Ἀλκιβιάδῃ, καὶ ἡμεῖς τηλικούτοι ὄντες δεινοὶ τὰ τοιαῦτα ἤμεν· τοιαῦτα γὰρ καὶ ἐμελετώμεν καὶ ἐσοφισόμεθα, οἷά περ καὶ σὺ νῦν ἐμοὶ δοκεῖς μελετᾶν. Τὸν δὲ Ἀλκιβιάδην φάναι· Εἴθε σοι, ὦ Περικλείης, τότε συνεγενόμην, ὅτε δεινό-

τίεσθαι; de legislatore vel simpliciter activum, vel, quum suis ipse legibus obnoxius sit, medium; de diis denique (v. IV, 4, 19) activum adhibetur. Plat. Legg. 820 e. legislatoribus (τοῖς θεῖσι) opponuntur οἱ θεμενοί, qui praecepta sibi dari volunt. Matth. 492 b.

46. Μάλα τοι cum Coraio cum δεινοί coniunxi. Alii post Ἀλκιβιάδῃ inciderunt. Μάλα ita ab adiectivo vel adverbio suo diremti exempla Herbst. Sympos. II, 2 affert ex Sympos. I, 4. III, 10. Hell. IV, 5, 1. Cyrop. VII, 4, 15. Cf. II, 6, 35, ubi πάντῃ eodem modo diremtum est ab adiectivo. Idem valere de μᾶλλον, exempla a Bornem. Cyrop. III, 1, 30 composita ostendunt. Omnium autem maxime πολὺ ita usurpatur. Vid. Bornem. Sympos. I, 4. Krüger. Anab. III, 1, 2. — καὶ ἡμεῖς — ἤμεν, nos quoque, quum id aetatis essemus, artis disputandi periti eramus. Ἡμεῖς pluralis usus pro ἐγώ singulari, ubi nulla est loquentium communio, rarior est apud Xenophontem et Platonem. v. II, 7, 1. A Thucydide nuper abiudicavit Poppo. Oratores de se loquentes facile ad usum pluralis feruntur, Anab. III, 2, 9 ἡμῶν λεγόντων de solo Xenophonte. Isocr. Panath. c. 21. περὶ μὲν οὖν τῶν προαχθέντων — ἐν τῷ παρόντι ταῦτ' εἰχομεν εἰπεῖν. Anab. I, 7, 7 Krügerus de dignitate interpretabatur. Vid. Homer. Odyss. XVI, 44. Quae significatio sive vera sive simulata sane quam multis locis inest. Apud tragicos liberior usus, ut ne iuxta se quidem de eadem atque una persona positi ambo numeri spernantur, ut Eurip. Troad. 897 οὐ δικαίως, ἣν θάνω, θανούμεθα. Androm. 435 δόλω μ' ὑπῆλθες, ἡπατήμεθα. ubi v. Körner; neque masculino genere de femina, Barnes. Eurip. Alc. 395 ἀρχοῦμεν ἡμεῖς οἱ προδνήσκοντες σέθεν, quod apud Soph. Antig. 543 est ἀρχέσω θνήσκουσ' ἐγώ. Vid. Körner. Eurip. Androm. 422. Secundae personae pronomen adiectivum eum usum apud senioris aetatis scriptores habet. Iacobs. Del. epigr. p. 161. 413. — ὅτε — ἤσθα, quum hac arte te ipse superabas. Ita enim secum ipsa persona comparatur, ut quasi naturam suam et indolem aliquoties superare dicatur. Plat. Rep. 421 d. ἀργὸς καὶ ἀμελὴς γενήσεται μᾶλλον αὐτὸς αὐτοῦ. quae ratio dicendi Herodoto satis usitata est. V. Steger. I, 193. At invenitur etiam apud Xenophontem dictio βελτίων ἑαυτοῦ. De re equ. I, 14. Venat. XII, 20. Matth. 452. Ac superlativus summum gradum significat, quem quis aliqua in re consequi possit. Matth. 460. qui ubi dicitur pro comparativo positus esse, Graeci haec duo simul indicare volunt, et maius quid esse alio, et omnino maximum. Herodot. II, 35 ἐρχομαι δὲ περὶ Αἰγύπτου μηχανεύων τὸν λόγον, οἷε πλείστα θωρυμίασι ἔχει ἢ ἄλλη πάσα χώρα. Herm. Viger. 718. Eurip. Med. Elmsl. p. 343. ed. Lips. Pflugk. Eurip. Androm. 7. Matth. 464. Steger. Herod. I. c.

47τατος σαντοῦ ταῦτα ἦσθα. Ἐπεὶ τοίνυν τάχιστα τῶν πολι-
τευομένων ἐπέλαβον κρείττονες εἶναι, Σωκράτει μὲν οὐκ ἐτι
προσῆσαν· οὔτε γὰρ αὐτοῖς ἄλλως ἤρεσκεν, εἴ τε προσέλ-
θοιεν, ὑπὲρ ὧν ἡμάρτανον ἐλεγχόμενοι ἤχθοντο· τὰ δὲ τῆς
πόλεως ἔπραττον, ὥνπερ ἔνεκεν καὶ Σωκράτει προσῆλθον.

48Ἀλλὰ Κρίτων τε Σωκράτους ἦν ὁμιλητῆς καὶ Χαιρεφῶν καὶ
Χαιρεκράτης καὶ Ἑρμοκράτης καὶ Σιμμίας καὶ Κίβης καὶ
Φαιδῶνδης καὶ ἄλλοι, οἱ ἐκείνῳ συνῆσαν, οὐχ ἵνα δημηγορι-
κοὶ ἢ δικανικοὶ γένοιτο, ἀλλ' ἵνα καλοὶ τε καγαθοὶ γενόμε-
νοι καὶ οἰκῶ καὶ οἰκέταις καὶ οἰκείοις καὶ φίλοις καὶ πόλει
καὶ πολίταις δύναιτο καλῶς χρῆσθαι. καὶ τούτων οὐδεὶς οὔτε
νεώτερος οὔτε πρεσβύτερος ὧν οὐτ' ἐποίησε κακὸν οὐδὲν οὐτ'
αἰτίαν ἔσχεν.

49 Ἀλλὰ Σωκράτης γ' ἔφη ὁ κατήγορος, τοὺς πατέρας προ-
πηλακίζειν ἐδίδασκε, πείθων μὲν τοὺς συνόντας αὐτῷ σοφω-
τέρους ποιεῖν τῶν πατέρων, φάσκων δὲ κατὰ νόμον ἐξεῖναι
παρανοίας ἐλόντι καὶ τὸν πατέρα δῆσαι, τεκμηρίῳ τούτῳ χρῶ-
μενος, ὡς τὸν ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ σοφωτέρου νόμιμον εἶη
50 δεδέσθαι. Σωκράτης δὲ τὸν μὲν ἀμαθίας ἔνεκα δεσμεύοντα
δικαίως ἂν καὶ αὐτὸν ᾔετο δεδέσθαι ὑπὸ τῶν ἐπισταμένων ἅ
μὴ αὐτὸς ἐπίσταται· καὶ τῶν τοιούτων ἔνεκα πολλάκις ἐσκόπει,
τί διαφέρει μανίας ἀμαθίας· καὶ τοὺς μὲν μαινομένους ᾔετο
συμφερόντως ἂν δεδέσθαι καὶ αὐτοῖς καὶ τοῖς φίλοις, τοὺς δὲ
μὴ ἐπισταμένους τὰ δέοντα δικαίως ἂν μανθάνειν παρὰ τῶν ἐπι-
51 σταμένων. ἀλλὰ Σωκράτης γε, ἔφη ὁ κατήγορος, οὐ μόνον τοὺς
πατέρας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς ἐπολεῖ ἐν ἀτιμίᾳ εἶναι
παρὰ τοῖς ἑαυτῷ συνοῦσι, λέγων, ὡς οὔτε τοὺς κάμνοντας

47. Ἐνεκεν ante consonantem pro ἔνεκα positum non magis
offendit quam οὕτως. v. II, 4, 7. ἔνεκε non dixerunt Attici. De
ἐμπροσθεν, aliis ante consonam positus v. Lobeck. Phryn. 284 sq.
Schaeff. App. Dem. II. 273. Lobeckius in libello academico Atticos
prosa oratione ubique πρόσθεν, ὀπισθεν, ὑπερθεν dixisse iterum
demonstravit.

48. Ἑρμοκράτης. Hermogenis nomen requiritur a nonnul-
lis, quum celeberrime ille dux Syracusanorum inter viros Socratis
studiosos referri non possit, alium cognitum non habeamus. De-
inde Σιμμίας, ut III, 11, 7, scripsit L. Dindorf, eiusdem originis
nominibus motus. — οἰκέταις. οἰκέται οὐ μόνον οἱ δοῦλοι, ἀλλὰ
καὶ πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, γυνὴ καὶ τέκνα. Thoni. Mag. Vid.
IV, 4, 17.

49. αὐτῷ. Num necesse est legatur ἑαυτῷ, ut § 51? V. ad
II, 6, 5. IV, 5, 11. — ποιεῖν, intell. αὐτούς. V. ad 4, 18. —
παρανοίας ἐλόντι, si quis patrem dementiae conviciasset. Matth.
369. Ἄλλι ἐλόντι. v. ad 1, 9. — τεκμηρίῳ, v. ad §. 56.

οὔτε τοὺς δικαζομένους οἱ συγγενεῖς ὀφειλοῦσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἱ ἰατροί, τοὺς δὲ οἱ συνδικεῖν ἐπιστάμενοι. ἔφη δὲ καὶ 52 περὶ τῶν φίλων αὐτὸν λέγειν, ὡς οὐδὲν ὄφελος εἶνους εἶναι, εἰ μὴ καὶ ὀφελεῖν δυνήσονται· μόνους δὲ φάσκειν αὐτὸν ἀξιόους εἶναι τιμῆς τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα καὶ ἐρμηνεύσαι δυναμένους. ἀναπείθοντα οὖν τοὺς νέους αὐτόν, ὡς αὐτὸς εἴη σοφώτατός τε καὶ ἄλλους ἱκανώτατος ποιῆσαι σοφοὺς, οὕτω διατιθέναι τοὺς αὐτῷ συνόντας, ὥστε μηδαμοῦ παρ' αὐτοῖς τοὺς ἄλλους εἶναι πρὸς ἑαυτόν. ἐγὼ δ' αὐτὸν οἶδα μὲν καὶ 53 περὶ πατέρων τε καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν [τε] καὶ περὶ φί-

52. μηδαμοῦ εἶναι, nullo numero et loco esse. οὐδαμοῦ πιδέναι Eur. Androm. 210. τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω Soph. Antig. 183. nullo loco numerare Cic. Fin. II, 28. aliquo numero atque honore esse Caes. B. G. VI, 13. — πρὸς ἑαυτόν, *prae se*, si comparantur cum ipso. Zeugn. Matth. 591. γ. Vid. ad III, 5, 4. IV, 8, 7. Eandem comparandi potestatem habet παρὰ cum accusativo. 4, 14. παρὰ τὰ ἄλλα ἔφα ὥσπερ θεοὶ ἄνθρωποι βιοτεύουσι. IV., 4, 1. παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτῶν. Matth. 588 c). Denique ne cum Ernestio αὐτόν praeferas, cf. Buttm. 127. n. 4.

53. Particula τε post συγγενῶν propter repetitam, opinor, praepositionem et quia καὶ περὶ φίλων ad verba καὶ περὶ πατέρων referenda esse viderentur, offensionem fuit, Bornemannum tamen locum tuente et III, 10, 5. comparante. Prius τε a tribus codicibus omittitur. Neque vero vocabula idem significantia conjungantur, veluti si Soph. Trach. 234 cum Erfurdio legas ἐγὼ γέ τοι σφ' ἐλείπον ἰσχύοντά τε καὶ σὼν τε καὶ θάλλοντα. Vid. ad IV, 2, 28. Ceterum quamquam, ubi singula vel loco a se remota sunt vel re diversa ac seorsum intelligenda, praepositionis repetitio necessaria videtur esse, non est illa tamen ubique repetita; v. Hell. V, 2, 11 ἀκούσαντες δὲ οἱ ἔμποροι ὧν ἕνεκα ἦκον, προσήγαγον αὐτοὺς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς συμμάχους. — Deinceps δὲ ἡ vim καὶ — γέ particularum, quae in responsione, gradatione et complurium rerum enumeratione cernitur, apte h. l. augeat, quum scriptor plus concedat, quam vult accusatur. — Vulgatum est καὶ πρὸς τοῖς γε δίοτι. Sed Xenophontea δίοτι pro διῖ positi exempla tam sunt rara et incerta, ut neque hic, ubi codex Voss. 1. γε, διῖ praebet, neque IV, 1, 1, ubi tres codices Valckenarii scripturam διῖ οὐδὲν confirmant, formam δίοτι a Langio et Coraë ad IV, 1, 1 defensam tueri, ausim. Qui reliquus est locus De rep. Athen. III, 3, in eo libro fortasse feras εὐ οἶδα διότι ab optimis libris datum. Ut enim aliam habent explicationem Oecon. VIII, 8 et Sympos. VIII, 19, ubi est διῖ — δίοτι, quod — propterea quod: ita similem IV, 2, 9 ἄγαμαί σου, διότι. Libri in his fluctuare solent. §. 54 duo codices dant διῖ ὀφελεῖ. Aliis scriptoribus usum vocis δίοτι pro altera διῖ, *dass*, non abjudicaverim: neque is caret suis defensoribus, ut Schaefero App. Dem. II, 223. 255, Baiteiro Isocr. Paneg. c. 13, qui ubicunque Isocrates διότι usurpaverit, id fecisse videri dicit hiatus vitandi causa. — Denique Bornemannus scripsit γίγνεται, quamquam non desunt apud Xenophontem loci, in quibus fere omnes codices more recentioris Atticismi hoc in vocabulo et in γίγνωσκειν γ omittant. Platonem γίνομαι nunquam, γινώσκω interdum, sed raro scripsisse, ex codicum autia

λων ταῦτα λέγοντα· καὶ πρὸς τούτοις γε δὴ, ὅτι τῆς ψυχῆς ἐξεληθούσης, ἐν ᾗ μόνη γίγνεται φρόνησις, τὸ σῶμα καὶ τοῦ οἰκιοτάτου ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξενέγκαντες ἀφανίζου-
 σιν. ἔλεγε δ' ὅτι καὶ ζῶν ἕκαστος ἑαυτοῦ ὃ πάντων μάλιστα φιλεῖ, τοῦ σώματος ὃ τι ἂν ἀρκεῖον ᾗ καὶ ἀνωφελές, αὐτὸς τε ἀφαιρεῖ καὶ ἄλλω παρέχει. αὐτοὶ τε γὰρ αὐτῶν ὄνυχάς τε καὶ τρίχας καὶ τύλους ἀφαιροῦσι καὶ τοῖς ἰατροῖς παρέχουσι μετὰ πόνων τε καὶ ἀλγηδόνων καὶ ἀποτέμνειν καὶ ἀποκάειν, καὶ τούτου χάριν οἶονται δεῖν αὐτοῖς καὶ μισθὸν τίνειν· καὶ τὸ σῶμα ἐκ τοῦ στόματος ἀποπτύουσιν ὥς δύναται πορρωτάτα, διότι ὠφελεῖ μὲν οὐδὲν αὐτοὺς ἐνόν, βλάπτει δὲ πολὺ μᾶλλον. ταῦτ' οὖν ἔλεγεν οὐ τὸν μὲν πατέρα ζῶντα κατορύττειν διδάσκων, ἑαυτὸν δὲ κατατέμνειν, ἀλλ' ἐπιδεικνύων, ὅτι το ἄφρον ἄτιμόν ἐστι, παρεκάλει ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ὥς φρονιμώ-

vetustorum ac fide dignorum testimonio demonstrat Bekkero ea in re diligentior Schneiderus Civ. 472 a. Formam littera γ carentem ab Demosthene abjudicavit Schaeferus. — ἐξενέγκαντες, v. ad II, 2, 5.

54. ἑαυτοῦ ὃ — φιλεῖ, pr. quod in se omnium maxime amat, corporis quidquid etc. σώματος per epexegetin additum, cf. III, 11, 1. Matth. 439 n. Vid. ad 3, 8. — παρέχει, sc. ἀφαιρεῖν. — αὐτοὶ τε γάρ, v. ad III, 14, 5. — ἐνόν, v. ad 4, 17.

55. παρεκάλει, alii καὶ παρεκάλει. Ita sane Xenophon, quum non dixerit οὐκ ἔλεγεν, videtur ab initio dictionem conformaturus fuisse. Cf. Anab. III, 1, 10 ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεὶς οὐχ ὑπὸ Προξένου· — ἐπεὶ μέντοι εἰς Κιλικίαν ἦλθον, σαφὲς πᾶσιν ἦδη ἔδοκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἰς ἐπὶ βασιλέα. V. ad 39. — τοῦ ὥς φρονιμώτατον εἶναι. Deinde est τῷ οἰκεῖος εἶναι. Adverte hic accusativum, illic nominativum positum. Hic habes universalem enuntiationem φρόνιμον εἶναι: ita enim infinitivo additur accusativus, etiam ubi nos nominativo utimur, Aristoph. Plut. init. ὥς ἀργαλέον πρᾶγμα ἐστίν, ὃ Ζεὺ καὶ θεοί, δοῦλον γενέσθαι παραιροῦντος δεσπότου: illud ratione habita personae verbo ἀμελῇ subiectae dictum est, ὅτι οἰκεῖός ἐστιν, cf. 1. 3. II, 1, 15. διὰ τὸ ξένος εἶναι, h. e. ὅτι ξένος εἶ. 3, 11. κατ' ἀρχομὶ ἂν αὐτὸς καλεῖν ἐκείνον, h. e. πρότερος ἂν αὐτὸς καλοῖν ἐκείνον. III, 11, 14 τῷ φαίνεσθαι βουλομένη χαρίζεσθαι. Idemque valet de διὰ praepositione cum infinitivo constructa. III, 9, 11 διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως χρῆ ταλασιουργεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι. IV, 3, 4 ἡ δὲ νῦξ διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι ἀσαφιστέρα ἐστίν. V. etiam annotata ad §. 1. Krüger. Anab. II, 6, 9. Matth. 540 sq. Buttm. 142. 2. 3. Rost. 126. 127. — βούληται — ἀμελῇ. Ex ἐπιμελεῖσθαι subiectum τίς intelligendum est, ut Plat. Apol. 29 a. τὸ γὰρ τοι θάνατον δεδιέναι οὐδὲν ἄλλο ἐστίν ἢ δοκεῖν σοφὸν μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναι ἐστίν ἢ οὐκ οἶδεν. ubi ambigunt utrum τίς an ὁ δοκῶν εἰδέναι intelligendum dicant. Certe participii repetitio plurimis locis inepta est, nisi quod in enuntiationibus iis, in quibus a pluribus ad unum quempiam transitur, facile ex antecedentibus participium verbi intelligi potest. Herodot. IV, 172 μαντιεύονται δὲ

τατον εἶναι καὶ ὠφελιμώτατον, ὅπως, εἰάν τε ὑπὸ πατρὸς εἰάν τε ὑπὸ ἀδελφοῦ εἰάν τε ὑπ' ἄλλον τινὸς βούληται τιμᾶσθαι, μὴ τῷ οἰκείῳ εἶναι πιστεύων ἀμελεῖν, ἀλλὰ πειρᾶται ὑφ' ὧν ἂν βούληται τιμᾶσθαι, τούτοις ὠφέλιμος εἶναι.

Ἔργη δ' αὐτὸν ὁ κατήγορος καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ποιη-⁶⁸ τῶν ἐκλεγόμενον τὰ πονηρότατα, καὶ τούτοις μαρτυρίοις χρω-
μενον διδάσκειν τοὺς συνόντας κακούργους τε εἶναι καὶ τυ-
ραννικούς· Ἡσιόδου μὲν τὸ

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος,
τοῦτο δὴ λέγειν αὐτόν, ὡς ὁ ποιητὴς κελεύει μηδενὸς ἔργον
μῆτε ἀδίκου μῆτε αἰσχροῦ ἀπέχσθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ποι-
εῖν ἐπὶ τῷ κέρδει. Σωκράτης δ' ἐπεὶ διομολογῆσαιτο, τὸ μὲν⁵⁷

ἐπὶ τῶν προγόνων φοιτῶντες τὰ σήματα καὶ κατευξάμενοι ἐπικατα-
κοιμῶνται· τὸ δ' ἂν ἴδῃ ἐν τῇ ὕψει ἐνύπνιον, τούτῳ χαῖται. Ste-
ger. ad I, 132. cf. Plat. Crit. 49 b. Menon. 97 a. Xenoph. Sympos.
IV, 57. Buttm. 129. obs. 6. Matth. 295. 2. Infinitivus ubique de
aliquo subiecto, quamvis incerto, intelligendus est. Oblitus autem
hic vocabuli ἑκαστος (v. §. 54.) scriptor ad universalem dicendi
rationem pergit. Cf. ad 4, 14. III, 12, 8 γηρᾶσαι, πρὶν ἰδεῖν ἑαυτὸν.

56. τοῦτοις μαρτυρίοις. Ajunt ὡς esse intelligendum.
Est vero substantivum. appositionis loco pronomini adjectum. Cf.
§. 49. II, 1, 12. 30. 6, 26. III, 11, 6. 14, 4. Anab. I, 4, 15. II, 1, 6.
IV, 2, 28. V, 4, 29. Hier. V, 4. Additae particulae exempla v. Anab.
II, 6, 25 τοῖς δ' ὅσοις καὶ ἀλήθειαν ἀσχοῦσιν ὡς ἀνάνδροις ἐπειράτο
χεῖσθαι, tractare tanquam imbecillos. III, 1, 30, ubi omisso αὐτῷ
est ὡς τοιοῦτοι, h. e. σχευοφόροι. Item Cyrop. III, 1, 3 omissum est
αὐτῷ. cf. ib. 39. IV, 2, 8. 25. VII, 5, 27. VIII, 2, 17. Ceterum v. ad
II, 1, 30. — Ἡσιόδου Ἔργων καὶ Ἡμερῶν v. 313. Spohn., ubi de
opere rustico sermo est et οὐδὲν ad ὄνειδος referri videtur. —
ἀεργίη. Illic et infra codex F. ἀεργίη habet, quae lectio ejus
fidem potius minuit quam augeat. Formam ιη ποesis metri legi-
bus parens accepit vel longo vel brevi ι. Hom. Odyss. XXII, 374
κακοεργίης. XXIV, 251 ἀεργίης. Alia v. Matth. gr. maj. I. p. 70.
514. Hermann. El. doct. metr. 56. Spohn. De extr. Odyss. parte
177. — τοῦτο δὴ, hoc igitur. Quum redeunt Graeci ad supe-
riora, solent post parenthesin vel idem vocabulum vel simile re-
petere, eique comites addunt particulas γάρ, δὴ, οὖν, Stallbaum.
Plat. Apol. 21 a. Cf. §. 58.

57. Ἐπεὶ διομολογῆσαιτο. Ἐπεὶ cum optativo constru-
ctum h. l. non cogitationem aliquam, sed rei fieri solitae repeti-
tionem significat: quotiescumque ei conveniret cum colloquentibus.
v. III, 8, 9. 9, 11. 12. 13. 10, 1. eademque potestate §. seq. in versu
Homericō primo optativus post relativum illatus est. Rost. p. 604.
Matth. 521. 527. Buttm. 139. n. 6. Herm. Vig. 786. Vulgo legebatur
ἐπειδὴ ὁμολογῆσαιτο, apud alios aliter. Nos codicem F. sequuti
sumus. Ὁμολογεῖν est idem sentire cum aliquo; ὁμολογεῖσθαι ef-
ficere disputando, ut idem sentias cum aliquo, convenire cum ali-
quo, sicl versutändig; διομολογεῖσθαι persequendo et perlustrando
singulas alicuius rei partes et rationes efficere, ut de ea conve-
niat: quod quum omnino duorum sit, quorum communis est dis-
putatio, si de uno dicitur, id certe, ubi impares sunt partes dis-

ἐργάτην εἶναι ὠφελιμὸν τε, ἀνθρώπων καὶ ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀργὸν βλαβερόν τε καὶ κακόν, καὶ τὸ μὲν ἐργάζεσθαι ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀργεῖν κακόν, τοὺς μὲν ἀγαθὸν τι ποιούντας ἐργάζεσθαι τε ἔφη καὶ ἐργάτας ἀγαθούς εἶναι, τοὺς δὲ κινεούντας ἢ τι ἄλλο πονηρὸν καὶ ἐπιζήμιον ποιοῦντας ἀργούς ἀπεκάλει. ἐκ δὲ τούτων ὁρθῶς ἂν ἔχοι τὸ

"Εργον δ' οἷδ' ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.

κατὰ δὲ Ὁμήρου ἔφη ὁ κατήγορος πολλάκις αὐτὸν λέγειν, ὅτι Ὀδυσσεύς

"Οὔτινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔσοχον ἄνδρα κιχείη,
τὸν δ' ἄγανοις ἐπέεσσιν ἐρητίσασκε παρασιῖς·
δαιμόνι', οὐ σε ἔοικε κακὸν ὥς δεῖδ' ὀφείσθαι,
ἀλλ' αὐτὸς τε κέρησο καὶ ἄλλους ἴδρουε λαούς.
ὃν δ' αὖ δῆμον τ' ἄνδρα ἴδοι βοῶντά τ' ἐφείροι,
τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν ὁμοκλήσασκέ τε μῦθῳ·
δαιμόνι', ἀτρέμας ἦσο καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε,
οἳ σέο φέρετεροί εἰσι· σὺ δ' ἀπτόλεμος καὶ ἄναλκις,
οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρτήμιος οὔτ' ἐνὶ βουλῇ.

ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, ὥς ὁ ποιητὴς ἐπαινοῖ τὴν παῖσθαι κατὰ τοὺς δημότας καὶ πέντητας. Σωκράτης δ' οὐ ταῦτ' ἔλεγε, καὶ γὰρ ἐαυτὸν οὕτω γ' ἂν ᾤετο δεῖν παῖσθαι, ἀλλ' ἔφη δεῖν τοὺς μῆτε λόγῳ μῆτε ἔργῳ ὠφελίμους ὄντας, μῆτε στρατεύ-

putationis, proprie in eum cadit, ex quo omnis disputandi ratio pendet. Graser. Spec. Adversas. in Sermi. Plat. p. 74—84. Dindorf. Sympos. IV, 56. De uno dictum Plat. Phil. 14 e. πάντα ταῦτα τὸ ἐν ἐκείνῳ εἶναι διομολογησάμενος, quod vocabulum ibi explicant δι' ὁμολογίας βεβαιοῦσθαι. Cfr. 472 e. πάλιν μοι πρὸς τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν τὰ αὐτὰ διομολόγησαι.

58. Ὁμήρου II. II, 188 sqq. 198 sqq. — δημότας i. q. δημοτικούς, plebeios. Cyrop. II, 3, 7. VIII, 3, 5. De rep. Athen. I, 4, ubi dicti sunt etiam δημοτικοί. Δημότης enim quum soleat esse tribulatio, praeter Iones unum Xenophontem de plebeio dixisse, auctor est Zonaras T. I. p. 494. Tittm. §. 60. δημοτικός est popularis.

59. ἄλλως τε, qua in formula prius membrum omittitur (ut quodammodo cogitatione tibi addas per se), alioque modo, et *in super, und vollends*. ἄλλως τε καὶ, quum alia quavis ratione, tum *hac*; quod quum ita dicatur, ut ἄλλως ad ea spectet, quae nunc praeterimus, καὶ autem ad illud, quod ut praecipuum ponimus, est denique praesertim: Herm. Vig. p. 780 sq. cum quo non consentit Buttm. Plat. Men. c. 20. extr., qui, ubi post conjunctionem, qualis est *εἰ*, ἐπειδὴ, infertur καὶ, superius καὶ post ἄλλως τε euphoniae caussa omissum putat. Non dissimile καὶ ἄλλως καὶ δὴ καὶ Plat. Lach. 181 a. Phaedon. 116 c. τὰ τε ἄλλα καὶ Herodot. V, 83. Infra II, 6, 30 sequitur *εἰ*, II, 8, 1 participium. Ubi modus finitus sequitur sine conjunctione, est praetereaue etiam. Förtsch. Comm. crit. de Iys. et Dem. p. 30 sq.

ματι μήτε πόλει μήτε αὐτῷ τῷ δήμῳ, εἴ τι δέοι, βοηθεῖν
 ικανούς, ἄλλως τ' ἐὰν πρὸς τούτῳ καὶ θρασείας ὦσι, πάντα
 τρόπον κωλύεσθαι, καὶ πάνν πλούσιοι τυγχάνωσιν ὄντες. ἀλλὰ οὐ
 Σωκράτης γε τάναντία τούτων φανερός ἦν καὶ δημοτικός καὶ
 φιλόανθρωπος ὢν. ἐκείνος γὰρ πολλοὺς ἐπιθυμητὰς καὶ ἀστοὺς
 καὶ ξένους λαβὼν οὐδένα πώποτε μισθὸν τῆς συνουσίας ἐπρά-
 ξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀρθρώνως ἐπήρχε τῶν ἑαυτοῦ. ὢν τινες
 μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου προῖκα λαβόντες πολλοὺ τοῖς ἄλλοις
 ἐπώλουν καὶ οὐκ ἦσαν, ὥσπερ ἐκεῖνος, δημοτικοί. τοῖς γὰρ μὴ
 ἔχουσι χρήματα δίδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. ἀλλὰ Σω-
 κράτης γε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κόσμον τῇ πόλει

60. τάναντία τούτων, v. ad II, 6, 5. — ἐπήρχε τῶν ἑαυ-
 τοῦ, *de suis impertiebat*. Genitivus partitionem significat. Paulo
 post τὰ ἑαυτοῦ δαπανῶν. Simile illud Homericum est ταμὴ χα-
 ριζομένη παρεόντων. — τινές. Oblique carpit tum alios Socratis
 discipulos tum inprimis Aristippum, qui primus Socraticorum phi-
 losophiam mercede docere instituit, *Ruhnken*.

61. πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Praepositio hic non
 comparationem cum reliquis hominibus (ut §. 52); neque enim
 comparatur hic nisi cum Licha; sed pertinentem ad reliquos ho-
 mines, h. e. ad externos usque gloriam Athenis a Socrate partem
 indicat. Sententiam fere eandem exprimit codicis F. lectio dati-
 vum exhibens. Sed πρὸς et εἰς praepositiones hunc usum habent
 non ita rarum. Plat. Gorg. 526 b. εἰς δὲ καὶ πάνν ἐλλόγιμος γέ-
 γονε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, Ἀριστείδης ὁ Λυσιστράχου. ubi er-
 rat Heindorfius εἰς pro ἐν dictum putans. Andocid. De myster.
 extr. οἵτινες ἀρετῆς ἡδὴ τῆς μεγίστης εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον
 ἔλεγχον ἔδσαν. Eurip. Or. 21. Κλυταιμνήστρας λέχος ἐπίσημον εἰς
 Ἕλληνας. Stallbaum. Plat. Symp. 179 b. Engelh. Menex. 239 a.
 πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἀπεφῆναντο εἰς πάντας ἀνθρώπους. Matth.
 578. Exempla accusativi cum εἰς ut ἐπὶ famam longe lateque di-
 manantem bene indicantis composuit Nitzsch. Plat. Ion. p. 83. Cf.
 Caesar. B. G. IV, 16 tantum esse nomen atque opinionem eius
 exercitus etiam ad ultimas Germanorum nationes. Herzog. III, 9.
 Held. B. C. III, 60. Eadem nostra praepositio πρὸς cum genitivum
 constructa non diffusam et pertinentem ad aliquem, sed ortam et
 profectam ab aliqua parte gloriam significat. Oecon. IV, 2 ἀδο-
 ξοῦνται πρὸς τῶν πόλεων. VI, 10 ἐνδοξοτάτη πρὸς τῶν πόλεων αὕτη
 ἡ βοιοτεία. Anab. VII, 6, 33 ἔχων μὲν ἔπαινον πολὺν πρὸς ὑμῶν
 ἀπεπορευομένη, ἔχων δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὐ-
 κλειαν. — Λίχας. Ruhnkenius comparat Plutarch. Clomon. p. 484 c.
 (c. 10.) Καίτοι Ἀλγαν γε τὸν Σπαρτιάτην ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου γινώ-
 σκομεν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὀνομασίῳν γεγόμενον, ἧ ὅτι τοὺς ξένους ἐν
 ταῖς γυμνοπαιδαῖς ἐδείκνυν. — ταῖς γυμνοπαιδαῖς. Ἐν
 Σπάρτῃ παῖδες γυμνοὶ παιᾶνας ᾄδοντες ἐχόρευον ἀπόλλωνι τῷ
 Καρονίῳ κατὰ τὴν αὐτοῦ πανηγυρίαν. Intelliguntur dies festi, qui-
 bus Sparta pueri nudi circa statuas Apollinis, Dianae et Latonae,
 in honorem Bacchi atque eorum, qui ad Thyream ceciderant, cho-
 ros ducebant. Athen. XV. 678 b. c. Bekk. Anecd. I. 32. 234. Wachsmuth.
 Notit. antiq. gr. II. 2. 171. 257 sq. Ut hic dativum (Matth. 406. Rost.
 106. 1. d.), ita ablativum *iudis* videre licet Liv. II, 36. Cic. Brut. 18.

παραίχε, πολλὸν μᾶλλον ἢ Αἰχας τῇ Λακεδαιμονίων, δς ὀνομαστός ἐπὶ τούτῳ γέγονε. Αἰχας μὲν γὰρ ταῖς γυμνοπαιδαῖς τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε, Σωκράτης δὲ διὰ παντός τοῦ βίου τὰ ἑαυτοῦ δαπανῶν τὰ μέγιστα πάντας τοὺς βουλομένους ὠφέλει· βελτίους γὰρ ποιῶν τοὺς συγγιγνομένους ἀπέπεμπεν.

- 62 Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης ταιοῦτος ὢν ἐδύκει τιμῆς ἄξιός εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου. καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἂν τις τοῦθ' εὔροι. κατὰ γὰρ τοὺς νόμους ἕαν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν, τούτοις θάνατός ἐστιν ἡ ζημία· ὢν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώπων πλεῖστον ἐξυπέχεν. ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου κακῶς συμβέβητος οὔτε στύσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλον κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἐγένετο. οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν οὔτε κακοῖς περιέβαλεν, 64 ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς πώποτε ἔσχε. πῶς οὖν ἔνοχος ἂν εἴη τῇ γροφῇ; ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζεν

62. τούτοις pluralis post τις pronomen illatus, ut Cyrop. I, 2, 2 ἢν δέ τις τούτων τι παραβαίῃ, ζημίαν αὐτοῖς ἐπανεθέσαν, et saepe. Hom. II. XI, 503. Matth. 434. Stallbaum. Plat. Phil. 138. Cf. Terent. Eunuch. prol. 1—3. Si quisquam est, qui placere se studeat bonis, — in his poeta hic nomen profitetur suum. Andr. IV, 1, 1—4. Vid. ad II, 3, 1. III, 10, 1.

64. δς, v. ad 4, 11. — ἡμίatio, Imperfectum tempus illud, quo accusator Socrati haec crimini dabat, respicere videtur. Fortasse similem excusationem habet ἀπέλειπεν IV, 8, 1: quo tempore moriebatur, relinquebat. coll. ib. §. 10: ἡδίκησα μὲν οὐδένα πώποτε, βελτίους δὲ ποιεῖν ἐπειρώμην αἰετὸς ἐμοὶ συνόντας. — Quod praecedit plusquamperfectum γέγραπτο, eius hanc formam ex cod. F. loco vulgatae ἐγγράπτο restituit Bornemannus. Quod dicunt plusquamperfectum apud atticos quoque prosae orationis scriptores augmentum omittendi libertatem habere neque eius rei exempla deesse apud Xenophontem; v. Bornem. Anab. IV, 5, 15. Poppo Cyrop. III, 2, 24; id ita videtur accipiendum esse, ut omissum putemus augmentum euphoniae gratia, maxime hiatus vitandi causa. Poppo Thucyd. I. 1. 228. Bähr. Plutarch. Flamin. p. 129. Grauert. Aristid. p. 89. Boisson. Syntip. p. 6. 175. Iacob. Luc. Tox. p. 68. Buttm. gr. max. I. 324 sq. Kost. p. 196. 707. Rem diligentissime absolvit Carol. Grasshof. Diar. schol. Darmstadt. 1832. 54. p. 428—431. — οἰχοῦσι, administrantur. οἶχοι lectio codicis F., reliquorum οἶκους. Sed quemadmodum οἰκεῖν nonnunquam est situm esse, Hell. VII, 1, 3 πλείσται γὰρ πόλεις περὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν οἰκοῦσι, id quod alibi passive dicitur, ut passim in Anabasi: ita non raro passivam illam significationem induit, Plat. Legg. III, 16 πῶς ποί' ἂν πόλις ἀριστὰ οἰκώ; Cyrop. VIII, 1, 1. Hell. IV, 8, 5. Quamquam id verbum potius de urbe quam de domo dici consentaneum est. Eadem

θεοὺς; ὥς ἐν τῇ γραφῇ γέγραπτο, φανερός ἦν θεραπέων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθείρειν τοὺς νέους, ὃ δὴ ὁ γραψάμενος αὐτὸν ᾔτιᾶτο, φανερός ἦν τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας τούτων μὲν παύων; τῆς δὲ καλλίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ἥ πόλεις τε καὶ οἴκοι εὖ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμεῖν· ταῦτα δὲ πρᾶττων πῶς οὐ μεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

CAPUT III.

Ὡς δὲ δὴ καὶ ὠφελεῖν ἐδόκει μοι τοὺς ζυνόντας, τὰ μὲν ἔργω δεικνύων ἑαυτὸν οἷος ἦν, τὰ δὲ καὶ διαλεγόμενος, τούτων δὴ γράψω ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τοὺς θεοὺς φανερός ἦν καὶ ποιῶν καὶ λέγων, ἥπερ ἡ Πυθία ἀποκρίνεται τοῖς ἐρωτῶσι, πῶς δεῖ ποιεῖν ἢ περὶ θυσίας ἢ περὶ προγόνων θεραπέως ἢ περὶ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων· ἢ τε γὰρ Πυθία νόμῳ πόλεως ἀνδρείῃ ποιοῦντας εὐσεβῶς ἂν ποιεῖν, Σωκράτης τε οὕτως καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήγει, τοὺς δὲ ἄλλως πως ποιοῦντας περιέρχους καὶ μεταίους ἐνόμιζεν εἶναι· καὶ εὐχετό δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς

significatione passivum non raro invenitur. Isocr. Areop. c. 16. — προτρέπων. Medium est 32. III, 3, 8. 5; 3. IV, 5, 1. additis aut praepositionibus ἐπὶ et πρὸς aut infinitivo; quem activa forma asciscit etiam II, 1, 1. 7, 1. Vid. ad IV, 5, 1. Matth. 496. n. 3. mai. p. 935.

CAP. III. Socratem optimum deorum cultorem fuisse et in cibo, potu et venere sibi temperasse.

1. Καὶ ὠφελεῖν. Καὶ respicit superiora capita, quibus non nocuisse Socratem discipulis demonstratum iverat scriptor. — τὰ μὲν τοίνυν. His opponuntur verba Διατὴ δὲ §. 5, quamquam illic laxior a religione ad victum Socratis transitus sit. — ἀποκρίνεται. Codices tantum non omnes dant ἀποκρίνεται. Quam formam non minus frequentatam de oraculi responsis atque Herodoti propriam (191, ταῦτα μὲν ἡ Πυθίη ἀπεκρίνατο τοῖσι Λυδοῖσι) aliis Ionismis vix ausim apud Xenophontem addere; quamquam idem invenitur apud Thucyd. VII, 44. Sed v. IV, 3, 16. — οὕτως καί. Haec plurimorum librorum scriptura ad Bornemannum usque neglecta iacuit. οὕτως, quae primaria forma est, etiam consona sequente Attici, ubi maior vis in vocabulo reposita esset, retinuisse videntur. Vid. ad III, 1, 4. II, 1, 12, 7, 11. III, 3, 4, 9, 8. IV, 4, 5. Frotscher. Hier. 1, 3. Schaeff. App. Dem. I. 207. 249.

2. εὐχετο; unus codex Voss. 2. dat ἡχeto, quod Buttmannus gr. 84. n. 2. magis atticum videtur. Sed verba ex εὐ particula et consona incipiente composita augmentum spernere solent. Paucis in locis, si codices sequeris, εὐχασθαι augmentum asciscit apud

τάγαθὰ διδόναι, ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότες, ὅποια ἀγαθὰ ἔστι· τοὺς δ' εὐχομένους χρυσὸν ἢ ἀργύριον ἢ τυραννίδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδὲν διάφορον ἐνόμιζεν εὐχεσθαι, ἢ εἰ κυβείαν ἢ μάχην ἢ ἄλλο τι εὐχοίεντο. οὕτως φανερώς ἀδήλων ὅπως ἀποβήσοιτο. Θυσίας δὲ θύων μικρὰς ἀπὸ μικρῶν οὐδὲν ἡγεῖτο μειοῦσθαι τῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων πολλὰ καὶ μεγάλα θύόντων. οὔτε γὰρ τοῖς θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον ἢ ταῖς μικραῖς ἔχωρον· πολλάκις γὰρ ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν εἶναι κεχαρισμένα· οὐτ' ἂν τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον εἶναι ζῆν, εἰ τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἢν κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν· ἀλλ' ἐνόμιζε τοὺς θεοὺς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων τιμαῖς μάλιστα χαίρειν. ἐπαινέτης δ' ἦν καὶ τοῦ ἔπους τούτου,

Κὰδ δύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

καὶ πρὸς φίλους δὲ καὶ ξένους καὶ πρὸς τὴν ἅλλην δαίταν ἀκαλὴν ἔφη παραίνεσιν εἶναι τὴν Κὰδ δύναμιν ἔρδειν. εἰ δὲ τι

Xenophontem, cuius in scriptis rara scripturae quae sunt vestigia. Poppo Cyrop. p. XXXVIII. Anab. I, 4, 17. Thucyd. I. 1. p. 227. Vid. ad II, 2, 3. — πρὸς τοὺς θεοὺς. Dativo uti solent, sequente potissimum nominis aliquo accusativo, ut II, 2, 10. III, 14, 3. Cyrop. II, 3, 1 εὐχόμενοι τοῖς θεοῖς τὰ ἀγαθὰ. Plat. Civ. 394 a. πολλὰ τῷ Ἀπόλλωνι εὐχετο. Sed v. IV, 2, 36. Sympos. IV, 55. Pflugk. Eurip. Hel. 1054. — ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότες, v. ad I, 2, 20.

3. οὔτε γὰρ. Schneiderus de suo addiderat ἄν, id quod non recte fecit. Pertinet loquutio καλῶς εἶχε ad eas, in quibus ἄν omitti fere solet (significant autem vel quod debet vel quod potest fieri), ut χρῆν, ἔδει, προσῆκεν, ἄξιον ἦν, v. Matth. 510. gr. mai. p. 967sq. quo pertinet etiam θάνατον προαιρειέον ἡμ, mors praefenda erat, II, 7, 10. Similia nostris sunt I, 1, 16. 7, 4. IV, 7, 9. Proponuntur autem ita fere res, quae non acciderunt quidem, sed si accidissent, non oportuisset mirari vel recte factae essent. Nam ubicunque aliquid etiam sine conditione verum est, abesse debet ἄν; ubi autem aliquid nominamus, quod nonnisi certa conditione verum est, necessaria est particulae adiectio, Hermann. De part. ἄν I. 12. Opusc. IV. p. 61 sqq. Stallbaum. Plat. Sympos. 190 c. Rost. 120. n. 2. — Κὰδ δύναμιν, Hesiod. Έργ. 338. Spohn. Deinde scripsit τὴν Κὰδ δύναμιν, non τὸ, illud ad παραίνεσιν referens. Matth. 280.

4. εἰ temporale cum optativo coniunctum rem saepe factam indicat, sequente nonnunquam imperfecti vel aoristi indicativo cum ἄν. IV, 6, 13. Matth. 525. cf. §. 6. init. — παρὰ τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαίνοντα, alii παρὰ τὰ ὑπό —; sed eadem praepositio quum non raro iteretur; Hellen. VII, 5, 6 εἰς τὸ εἰς ἀντιμῶν ἱμπεσιῶν; tum ne diversa quidem significatione repetita

δόξειεν αὐτῷ σημαίνεσθαι παρὰ τῶν Θεῶν, ἥτιον ἂν ἐπεισθῇ παρὰ τὰ σημαίνόμενα ποιῆσαι, ἢ εἴ τις αὐτὸν ἐπειθεν ὁδοῦ λαβεῖν ἡγεμόνα τυφλὸν καὶ μὴ εἰδότα τὴν ὁδὸν ἀντὶ βλέποντος καὶ εἰδύτος· καὶ τῶν ἄλλων δὲ μωρὸν κατηγόρει, οὔτινες παρὰ τὰ παρὰ τῶν Θεῶν σημαίνόμενα ποιοῦσι τι, φυλατόμενοι τὴν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀδοξίαν. αὐτὸς δὲ πάντα τὰνθρώπινα ἐπεριεώρα πρὸς τὴν παρὰ τῶν Θεῶν ξυμβουλίαν.

Διαίτη δὲ τὴν τε ψυχὴν ἐπαίδευσε καὶ τὸ σῶμα, ἥ χροῶ-
μενος ἂν τις, εἰ μὴ τι δαιμόνιον εἴη, θαρσύνεως τε καὶ ἀσφαλῶς δίκαιοι, καὶ οὐκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης δαπάνης. οὕτω γὰρ εὐτελής ἦν, ὥστ' οὐκ οἶδ' εἴ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο, ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκούντα. σίτιον μὲν γὰρ τοσούτῳ ἐχρῆτο, ὅσον ἡδέως ἦσθι· καὶ ἐπὶ τοῦτο οὕτω παρεσκευασμένος ἦν, ὥστε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὕψον αὐτῷ εἶναι· ποτόν δὲ πῦν ἥδ' ἦν αὐτῷ διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῶν. εἰ δὲ ποτε κληθεὶς ἐθελήσειεν ἐπὶ δεῖπνον

omnino debet offendere. *Cyrop.* I, 6, 2 prorsus eadem verba leguntur. Accedit quod Xenophon ita videtur scripsisse respiciens quod antecessit σημαίνεσθαι παρὰ τῶν Θεῶν. v. 1, 20. 6, 8. Eurip. *Androm.* 123 ἀμφὶ λέκτρων διδύμων ἐπίκεινον ἐούσαν ἀμυγλὰ παιδ' Ἀχιλλέως. *Apoll. Rhod.* IV, 1320. 1359. Wesseling. *Herodot.* IV, 122. Adeoque diversi casus semel positam praepositionem habent. *Herodot.* I. c. *Οἱ Πέρσαι ἐδιωκον πρὸς ἡῶ τε καὶ τοῦ Τανταύδος.* *Herm.* Vig. 854. Sed is locus consuetudine Homericæ excusatur, et qui legitur in epigr. Leonidae Del. epigr. Iacoba. I, 7 ἀνδ' ὧν σοι καὶ πολλὰ προνήα καὶ παρὰ βωμῶν Παρθενικὴν ἐτίναξ' ἐνθα καὶ ἐνθα κόμην, in eo legendum censuit Passovius παρὰ πολλά vel κατὰ πολλά.

5. εἰ μὴ τι δαιμόνιον εἴη. De re equestri XI, 13 ἦν μὴ τι δαιμόνιον κωλύη. *Cyrop.* I, 6, 18 ἦν μὴ τις θεὸς βλάπτη. — τοσαύτης, quanta opus est ad victum Socraticum. *Schneid.* — οὐκ οἶδ' εἴ τις — ἐργάζοιτο. Solet illa loquutio οὐκ οἶδα εἴ dubitanter negandi significationem habere: ut *haud sciam an nemo iam pauca tibi parat.* *Cyrop.* I, 6, 41 εἰ τοιαῦτα ἐθελήσεις καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους μηχανᾶσθαι, οὐκ οἶδ' ἔγωγε, εἴ τινα λίποις ἂν τῶν πολεμίων, nescio equidem, an neminem hostium superstitem relicturus sis. v. ad 1, 18. 5, 3. Discrepat igitur hac in formula graeci sermonis ratio a latino. *Heindorf.* *Plat. Gorg.* 458 d. — ἐπὶ τοῦτο, ἐπὶ τὸ ἐσθλεῖν. Alii τοῦτον. Eurip. *Androm.* 332 οἱ δοκοῦντες εὐ φρονεῖν — πᾶσιν ἀνθρώποις ἴσοι, πλὴν εἴ τι πλούτῳ τοῦτο (h. e. τὸ πλουτεῖν) δ' ἰσχύει μέγα. V. *Pflugk.* Vulgatam ἐπὶ τοῦτῳ defendas cum C. H. *Funkhaenel.* *Quaest. Demosth.* p. 26, ἐπὶ cum dativo illud ipsum significare dicente, propter quod aliud fiat, ut sit igitur: ut *cibo frueretur.* V. ad 7, 1.

6. ὥστε proprie antecedens aliquod demonstrativum respicit; sed etiam ubi abundare videtur, vim verbi intendere, ut aut per adeo aut vel exprimi possit, demonstrat *Herm. Soph. Oed. Col.* 1352. v. *Matth.* 531. not. *Heindorf.* *Plat. Phaedr.* 258 b. Hic vero enuntiatum, quod sequitur, explicationis causa adnectit. — τὰ

ἐλθεῖν, ὃ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατόν ἐστιν ὥστε φυλάξασθαι τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν ἐμπέλασθαι, τοῦτο ῥηδὶως πάνυ ἐφυλάττετο. τοῖς δὲ μὴ δυναμένοις τούτο ποιεῖν συνεβοῦλεν φυλάττεσθαι τὰ πείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν μηδὲ διψῶντας πίνειν· καὶ γὰρ τὰ λυμαινόμενα γαστέρας καὶ κεφαλὰς καὶ ψυχὰς ταύτ' ἔφη εἶναι. οἶσθαι δ' ἔφη ἐπισκώπτων καὶ

πείθοντα. Quum de ferculis delicatis ad edendum allicientibus potius τὰ ἀναπείθοντα requiri videretur, editores hoc verbum ex scriptoribus nostrum locum imitatis dederunt. Sed vide sis I, 2, 23 αἱ ἡδοναὶ πείθουσι τὴν ψυχὴν μὴ σωφρονεῖν. Qecon. XIX, 16, ubi sine ullo significationis discrimine primum πείσαι, deinde ἀναπείσαι legitur, Stegerique correctionem καὶ περὶ αὐλητῶν δὴ δυναμένην ἂν πείσαι probarem, nisi viderem sequi ἀνπεισας, Lys. Epitaph. 29 Bekk. ἀμφοτέρω δ' ἢ αὐτοὺς τὰ πείθοντα, κέρδος καὶ δέος. Ac similiter de pecunia dicitur Hell. VII, 3, 4. 7. ubi cum διαφθεῖρειν compositum est. Contra ἀναπείθειν Anab. I, 4, 11 est I. q. πείθειν.

7. Κίρκην. Fabula de Circe narratur Hom. Odys. X, 210 sqq. — ἀποσχόμενον τό. Alii τοῦ. Codices habent accusativum, qui quum tam latum usum habeat, ut innumerae ad eum explicandum ellipses temere inventae sint, nescio an debeat defendi, ut sit fere I. q. §. 6. φυλάττεσθαι τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν ἐμπέλασθαι. quod dictum est sine negatione, ut IV, 4, 11 διαφεύγειν τὸ ἀποδεικνυσθαι γνώμην. 21. διαφεύγουσι τὸ δίκην δίδοναι. Nam quemadmodum articulus saepe cum infinitivo eadem potestate, qua alibi ὥστε, coniungitur; effectum significans, cuius rei simplex testis est locus Sympos. III, 3 οὐδέ τις σοι ἀντιλέγει τὸ μὴ οὐ λέγειν, ὃ τι ἕκαστος ἡγεῖται πλείστου ἄξιον ἐπίστασθαι, ubi v. Herbst. Cyrop. V, 1, 25 τίς Μήδων σοῦ ἀπείλερθη τὸ μὴ σοι ἀκολουθεῖν; Thucyd. II, 87 ἡ ναυμαχία οὐχὶ δίκαιαν ἔχει τέκμαρσιν τὸ ἐκροβῆσαι, de quo loco v. Poppo De Eloc. Thuc. p. 113. Hermann. Soph. Aj. 114. Vig. 800. 808. Matth. 543. n. 2; quam ad observationem accommodatum est μὴ infinitivi adiectum: ita illud adeo fit, ubi verbum praecedit genitivum postulans. Cyrop. I, 6, 32 οὐκ ἀπείχοντο οὐδ' ἀπὸ τῶν φίλων τὸ μὴ οὐχὶ πλεονεκτεῖν παρ' αὐτῶν πειρᾶσθαι. De rep. Lac. V, 7 περιπατεῖν τε γὰρ ἀναγκάζονται καὶ μὴν τὸ ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι ἐπιμελεῖσθαι, quam scripturam restituit L. Dindorfius, ut scripsit idem Anab. II, 5, 22 ὃ ἐμὸς ἔρωσ τούτου αἰκίος τὸ τοῖς Ἕλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι. Plat. Civ. I. 354 b. οὐκ ἀπεσχόμην τὸ μὴ οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἐλθεῖν ἀπ' ἐκείνου. ubi γ. Schneid. Eurip. Phoen. 1191 τὸ πῦρ εἰργάθειν Λιδὸς τὸ μὴ οὐκ εἶλεν πόλιν. Anab. IV, 8, 14 οὗτοί εἰσιν ἐμποδῶν τὸ μὴ ἡδὴ εἶναι, ἐνθα πάσαι σπεύδομεν, ut nunc recte scripsit Krügerus pro τοῦ. Hell. VI, 1, 16 ὥστε οὐδὲ διὰ ταῦτα ἀσχολίαν ἔχει τὸ μὴ πράττειν αἰὲ τὸ δέον. ita enim scribendum. De rep. Lac. IV, 6 καθιστάται βουλούμενοι εἰς τὸ μήποτε ἀργὴν τὸ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις κρατῆσαι, ut pro τοῦ μὴ πείθεσθαι scribi maluit Hermannus narrante Voigtlaendero apud Frotscher. Obs. in Xen. Mem. p. 20 sq. Est vero is usus ex iis locis explicandus, ad quos pertinet IV, 3, 1. Quamquam observandum bene est, solere ita sequi negationem, ut in Phoenissarum loco; quo de usu v. Buttm. Dem. Mid. p. 143. Matth. 543. n. 3. — διὰ ταῦτα post participium cum quadam abundantia illatum, ut saepius εἶτα, ἔπειτα,

τὴν Κίρκην ὅς ποιεῖν τοιούτοις πολλοῖς δειπνίζουσαν· τὸν δὲ Ὀδυσσεύα, Ἑρμοῦ τε ὑποθημοσύνη καὶ αὐτὸν ἐγκρατὴ ὄντα καὶ ἀποσχόμενον τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν τῶν τοιούτων ἄπτεσθαι, διὰ ταῦτα οὐδὲ γενέσθαι ἔν.

Τοιαῦτα μὲν περὶ τούτων ἔπαιξεν ἡμᾶ σπουδάζων· ἀφρο-

σῆως, μετὰ ταῦτα. Locus Xenophonteus praebet Krüger. De authent. et integr. Anab. p. 56.

8. ἀφροδισίων genitivum interpretari solent περὶ praepositione intellecta. Genitivum per se initio enuntiati poni, ut obiectum eorum, quae sequuntur, contineat, docet Matth. 342. 3. Quod quodam modo utrumque vim suam h. l. videtur habere. Herbatius construit ἀπέχεσθαι ἀφροδισίων τῶν καλῶν, abstinere voluptatibus, quae e congressu cum pulchris capiuntur, ut II, 6, 22 est τοῖς τῶν ἀφροδισίοις. De illorum autem genitivorum conjunctione v. Frotscher, Hier. I, 10. Genitivus sane non sine vi antepositus est, quam ad rem alibi περὶ adhibetur. Ages. V, 4 περὶ γὰρ μὴν ἀφροδισίων ἐγκρατεῖας αὐτοῦ αὐτὸ οὐχ ἔστιον μνησθῆναι; De rep. Ath. I, 14. Herodot. VII, 102. Ac si non alias, certe hic potest ad genitivum περὶ intelligi, quia praecedunt περὶ τούτων. Late enim patet libertas Graecorum praepositiones ad sequentia negligendi. Bernhardt Syntax. graec. 204. Videturque haec explicatio simplicissima esse et in qua acquiescere facile possis. Sed quum quae Matthiaeus demonstrat, nostro loco aptissima esse videantur, pauca de ea re attinet disputare. Expeditioniora quidem illa sunt Cyrop. V, 1, 10 τῶν δὲ καλῶν τῶν μὲν ξῶσι, τῶν δ' οὐ. Plat. Menex. 240 c. τούτων δὲ τῶν μὲν παραθέντων, τῶν δὲ ἐπιχειρουμένων. Haec enim nota illa est appositio partis ad totum, de qua v. ad 2, 24. II, 1, 4. Cf. I, 2, 54 αὐτοῦ δ' πάντων μάλιστα φιλεῖ, τοῦ σώματος ὅτι ἂν ἀχρεῖον ἦ, ἀφαιρεῖ. 4, 8 τῶν ἄλλων δῆπου μεγάλων ὄντων ἐκείνου μικρὸν μέρος λαβόντι τὸ σῶμα συνήρμοσται σοι. Quodsi II, 1, 8 legitur οὐ δοκεῖ σοι τῶν τοιούτων διαφέρειν τὰ ἐκούσια τῶν ἀκούσιων; genitivus τῶν ἀκούσιων non minus sub τῶν τοιούτων subiectus est quam nominativus τὰ ἐκούσια. Ac Plat. Lach. 188 d. Σωκράτους δ' ἐγὼ τῶν μὲν λόγων οὐκ ἔμπειρός εἰμι, ἀλλὰ πρότερον τῶν ἔργων ἐπειράθην non magis desideratur transitus ab universali ad singulare, quam Xen. Hier. I, 33 ἐγὼ γὰρ δὴ ἐρῶ μὲν Αἰυλάχου ὥννερ ἴσως ἀναγκάζει ἡ φύσις ἀνθρώπου δεῖσθαι παρὰ τῶν καλῶν. Difficiliora paullo haec. Demosth. Olynth. II. 4. p. 19, 4 τούτων οὐχ ἔνν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. quo loco tamen τούτων praecedente ὥν attractum videtur. Convertit Hermannus Soph. Trach. 57: Horum non video opportunitatem dicendi, Matth. 380 coll. Zumpt. 661. Fritzsch. Quaest. Luc. 110 sqq. C. H. Funkhaenel. Quaest. Demosth. 9 sq. His bene perspectis appareat, credo, genitivum nonnunquam ita alteri praeponi, maxime ab initio enuntiati, ut scriptor constructionem vel eam, quae sequitur, vel similem in mente habeat, utque singularia post universale quiddam posita inveniantur. Quare non absimiles illi sunt loci, in quibus ratione sequentium habita interrogatio per τί δὲ voculas praepositur. Plat. Legg. 704 c. τί δ' αὐτὸ πεδίων τε καὶ ὁρῶν καὶ ἔλης; πῶς μέρος ἐκείνων ἡμῖν εἴληξε; vel si mavis cum Bekkero post αὐτὸ incidere. Quod dicitur adeo, ubi non sequitur alter genitivus, unde prioris excusatio sumatur. Vid. Stallbaum. Plat. Phaedon. 78 d. Heindorf. Gorg. 500 d. Charmid. 165 d. — τὸν Ἀλκιβιάδου υἱόν, Alcibi-

δισίων δὲ παρῆναι τῶν καλῶν ἰσχυρῶς ἀπέχεσθαι· οὐ γὰρ ἔφη ῥάδιον εἶναι τῶν τοιούτων ἀπτόμενον σωφρονεῖν. ἀλλὰ καὶ Κριτόβουλόν ποτε τὸν Κρίτωνος πυσθόμενος ὅτι ἐφθλησε τὸν Ἀλκιβιάδου νῖδον καλὸν ὄντα, παρόντος τοῦ Κριτοβούλου, ἔφητο Ξενοφῶντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ξενοφῶν, οὐ σὺ Κριτόβουλόν ἐνόμιζες εἶναι τῶν σωφρονικῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τῶν θρασέων, καὶ τῶν προνοητικῶν μᾶλλον ἢ τῶν ἀνοήτων τε καὶ ῥιποκινδύνων; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν. Νῦν τοίνυν νόμιζε αὐτὸν θερμουργότατόν τε εἶναι καὶ λεωργότατον· οὗτος κἂν εἰς μαχαίρας κυβιστήσῃ, κἂν εἰς πῦρ ἄλλοιτο. Καὶ τί δή, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἰδὼν ποιοῦντα ταῦτα κατέγνωκας αὐτοῦ; Οὐ γὰρ οὗτος, ἔφη, ἐτόλμησε τὸν Ἀλκιβιάδου νῖδον φιλῆσαι, ὄντα εὐπροσώποτατον καὶ ὠραιότατον; Ἄλλ' εἰ μέντοι, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, τοιοῦτόν ἐστι τὸ ῥιποκινδύνον ἔργον, κἂν ἐγὼ δοκῶ μοι τὸν κίνδυνον τοῦτον ὑπομεί-

biadis celeberrimi filium, circa initium Olymp. 91. natum (Isocr. or. περὶ ζεύγους p. 356); alii intelligunt illius ἀνεψιόν, quem Thrasyllus dux cum patruo exulem et captum dimiserit Ol. 92. a. 3. (Hell. I, 2, 13). Mirum est autem, Xenoph. Sympos. IV, 12 Critobulum dici Cliniam amare, quem loco Platon. Alcib. I. 118 e. commoti dicunt Alcibiadis fratrem iuniorem esse, Krügero apud Herbstium Prolegg. Sympos. p. XVI Cliniam Astyocho filium interpretante. Groen van Prinsterer, doctus Batavus, in Prusographia Platonica p. 221 vel νῖδον deletο nepotem intelligi vel νῖδον scribi vult.

9. λεωργότατον. Vituperatus est propter hoc vocabulum Xenophon a Polluce III, 134 φορτικόν appellante. In nullo autem plura notata sunt a grammaticis poetica et glossematica vocabula quam in Xenophonte, Lobeck. Phryn. 89. De ipsius autem vocabuli notatione magna dubitatio est. Alii a λαός λεώς, alii a λᾶς, alii a λαῖός, alii a τελώς derivant. Videtur a λείος, levis, derivandum esse, ut λέως sit plane, eben. Denique λεωργός est i. q. ῥαδιουργός vel πανουργός. Neque aliam significationem habet apud Aeschyl. Prom. 5, ubi qui post Etymol. M. a λεώς derivant, apud Aeschylum non esse fabricatorem hominum Prometheum obliti sunt. — ἄλλοιτο. Malit fortasse cum duobus codicibus quispiam ἄλλοιτο. Hunc aoristum, quem compluribus in locis Xenophontis editores dubitant recipere, ut Anab. V, 9, 5 ὠρχήσαντο καὶ ἦλοντο, tuiti sunt Herm. Soph. Oed. T. 1311 et Buttm. gr. max. II. p. 73. Cf. Schaef. Plutarch. V. 186. Bornem. Anab. IV, 2, 17. Hellen. IV, 5, 7 ex duobus codicibus καθάλαμνος pro secundi aoristi participio damnato scripsit L. Dindorf. Ut sit, aliae huius, aliae alterius aoristi formae in usu fuisse videntur: sed cavendum tamen, ne in ea re iusto simus fastidiosiores.

10. ῥιποκινδύνον, alii cum uno codice Voss. 2. ῥιποκινδύνου. Illud quamquam non solet de re dici, reposui tamen cum Bornemann, qui nustum *halsbrechend* comparat, ita orationis facetam ironiam aliquantum amplificari dicens.

ναι. Ὡς τλημον, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τί ἂν οἷε παθεῖν κα- 11
λὼν φιλήσας; ἄρ' οὐκ ἂν αὐτίκα μάλα δοῦλος μὲν εἶναι ἀντ'
ἐλευθέρου, πολλὰ δὲ δαπανᾷν εἰς βλαβεράς ἡδονάς, πολλήν
δὲ ἀσχολίαν ἔχειν τοῦ ἐπιμεληθῆναι τινος καλοῦ καγαθοῦ,
σπουδάζειν δ' ἀναγκασθῆναι ἐφ' οἷς οὐδ' ἂν μαινόμενος σπου-
δάσειεν; Ὡς Ἡράκλεις, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ὡς δεινὴν τινα λέγεις 12
δύναμιν τοῦ φιλήματος εἶναι. Καὶ τοῦτο, ἔφη ὁ Σωκράτης,
θαυμάζεις; οὐκ οἶσθα, ἔφη, ὅτι τὰ φαλάγγια, οὐδ' ἡμιωβο-
λαιᾶ τὸ μέγεθος ὄντα, προσανύμενα μόνον τῷ στόματι ταῖς
τε ὀδύνας ἐπιτρίβει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοῦ φρονεῖν ἐξί-
στησι; Ναὶ μὰ Δί' ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἐνίησι γάρ τι τὰ φα-
λάγγια κατὰ τὸ δῆγμα. Ὡς μωρέ, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοὺς δὲ 13

11. ἀσχολίαν ἔχειν τοῦ ἐπιμ., impediri, quo minus (quippe amore tuo occupatus et distractus) honesta cures. Ἀσχο-
λία est enim occupatio, deinde, quum infinitivo vel nudo, vel ge-
nitivo articuli vel εἰς τὸ μὴ addito, iungatur, fit, ut sit fere im-
pedimentum. Omissi articuli exempla exstant Oecon. IV, 3 καὶ
ἀσχολίας δὲ μάλιστα ἔχονσι καὶ γλῶν καὶ πόλεως συνεπιμελείσθαι
αἱ βανανισκαὶ καλούμεναι. VI, 9. De rep. Lac. XIII, 1. Cyrop. VIII,
1, 13. Dativus additus est Cyrop. VIII, 7, 12. Ambiguus locus
est Ages. I, 7. Adde Hellen. VI, 1, 16, de quo loco dixi ad §. 7.
De simili verbi σχολάζειν ratione v. ad III, 9, 9. Cf. Cyrop. II, 4,
13 ἐν ἀσφαλείῃ εἶναι τοῦ μὴδ' αὐτὸς ὑποχέριος γενέσθαι. Bernhard.
Synt. 162. Matth. 542 b.

12. ἡμιωβολισαῖα, dimidii oboli magnitudinem aequantia.
Comparatio formam rotundam et minutam arguit insecti. Schnei-
der. — ἐξιστάναι, suo loco movere, verrücken. ἀνθρώπους
ἐαυτῶν Demosth. Mid. p. 537. Reisk. mente privare; infra μαίνε-
σθαι ποιεῖν. II, 1, 4 πέρδικες ἐξιστάμενοι τοῦ τὰ δεινὰ ἀναλογίζε-
σθαι, perdicæ facultate imminens periculum reputandi privatae.
Simile est ἐκπλήττειν IV, 5, 6. cuius verbi usum de rerum iucun-
darum vi ad animum ita capiendum, ut non maneat sui compos,
illustravit Weiskius collatis locis Platonis Protag. 355 b. Gorg.
523 d. Cf. Sympos. IV, 26. ad III, 7, 1.

13. τοὺς δὲ καλοὺς, v. ad II, 9, 2. — ὅτι. Stobaei edit.
Trinc. δ, quod necessarium est, si ὁ τι scribitur, non ὅτι. L. Din-
dorf. — ὅσῳ, non sequente comparativo, vel intellecto μάλλον
vel ut sit idem quod ὅτι, accipi solet. Utrum hoc loco valet? V.
Matth. 455. n. 6. Tacit. Annal. III, 46 Quanto pecunia dites et
voluptatibus opulentos, tanto magis imbelles Aeduos evincite. Liv.
I, 25 eo maiore cum gaudio, quo prope metum res fuerat. Ita
ubi rerum, quae iunguntur, dispar ratio est, post τοσούτῳ attrac-
tionis vi sequi ὅσῳ nemo non videt. Matth. 480. n. 2. Neque
aliter de Latinis iudicandum est. Possis igitur nonnunquam ὅσῳ
quum vel quod vel quatenus convertere. Hier. X, 2 οἶδα γάρ, ὅτι
ὥσπερ ἐν Ἰπποῖς, οὕτω καὶ ἐν ἀνθρώποις τισὶν ἐγγίγνεται, ὅσῳ ἂν
ἐκπλεω τὰ δέοντα ἔχωσι, τοσούτῳ ὑβριστοτέροις εἶναι. Plat. Euthy-
phr. 11 d. κινδυνεύω ἔκλειναι τοῦ ἀνδρὸς δεινότερος γεγρονέται τὴν
τέχνην τοσούτῳ, ὅσῳ ὁ μὲν τὰ αὐτοῦ μόνα ἐπολεῖ οὐ μένοντα, ἐγὼ
δὲ πρὸς τοῖς ἑμαυτοῦ, ὡς εἶκε, καὶ τὰ ἀλλότρια. Nitzsch. Pla-
ton. p. 76. Engelh. Plat. Euthyphr. 11 d. Funkhaen. Quacst. De-

καλοὺς οὐκ οἶμι φιλοῦντας ἐνέειναι τι, ὅτι σὺ οὐχ ὀρεῖς; οὐκ οἶσθ' ὅτι τοῦτο τὸ θηρίον, ὃ καλοῦσι καλὸν καὶ ὠραῖον, τοσούτῳ δεινότερόν ἐστι τῶν φαλαγγίων, ὅσῳ ἐκείνα μὲν ἀνέμενα, τοῦτο δὲ οὐδ' ἀπιόμενον, ἐὰν δέ τις αὐτὸ θεῖται, ἐνλήσῃ τι καὶ πᾶν πρόσσωθεν τοιοῦτον, ὥστε μαίνεσθαι ποιεῖν; ἴσως δὲ καὶ οἱ Ἑρωτες τοξόται διὰ τοῦτο καλοῦνται, ὅτι καὶ πρόσσωθεν οἱ καλοὶ τιτρώσκουσιν. ἀλλὰ συμβουλευέω σοι, ὦ Ξενοφῶν, ὁπόταν ἴδῃς τινὰ καλόν, φεύγειν προτροπάδην. σοὶ δέ, ὦ Κριτάβουλε, συμβουλευέω ἀπειναντίσαι· μόλις γὰρ 14 ἂν ἴσως ἐν τοσούτῳ χρόνῳ τὸ δῆγμα ὕγιης γένοιτο. Οὕτω δὲ καὶ ἀφροδισιαῶν τοὺς μὴ ἀσφαλῶς ἔχοντας πρὸς ἀφροδισία ᾗτο χρῆναι πρὸς τοιαῦτα, οἷα, μὴ πᾶν μὲν δεομένου τοῦ σώματος, οὐκ ἂν προσδέξαιτο ἡ ψυχὴ, δεομένου δέ, οὐκ ἂν πράγματα παρέχοι. αὐτὸς δὲ πρὸς ταῦτα φανερός ἦν οὕτω παρεσκευασμένος, ὥστε ῥῆον ἀπέχεσθαι τῶν καλλίστων καὶ 15 ὠδωριωτάτων, ἣ οἱ ἄλλοι τῶν ἀσχιότων καὶ ὠροτάτων. περι

mosth. 11 sqq. Neque magis mirum propterea est ὅσῳ sine τοσούτῳ illatum, siye additus est comparativus siye non est additus, ut Thucyd. V, 108. Lucian. Alex. c. 2. ἡμεῖς δὲ πολὺ ὠμότερου ληστοῦ μνήμην ποιησόμεθα, ὅσῳ μὴ ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεισιν οὗτος ἐλήστευεν. Stallbaum. Plat. Apol. 30 a. et Euthyphr. l. c. De Romanis v. Held. Caes. B. C. I, 52. — ἐκείνα ad id, quod propius situm est, pertinere apertum est. Nonnunquam enim ita magis ea, quae cogitationi, quam quae loco propiora sunt, pronominis demonstrativo οὗτος significantur. Similiter IV, 3, 10 ἐκείνων ad plantas proxima sede collocatas referendum est. Bernh. Synt. 276 sq. V. ad IV, 1, 1. — ἴσως δὲ καὶ — τιτρώσκουσιν. Haec verba Xenophontis esse negat Dindorfius uterque, coll. Sympos. IV, 26. Indicia alienae manus Ludovico sunt verba scholiastis usitata ἴσως δὲ καὶ, loci color, ignoti Xenophonti et supparis aetatis scriptoribus Ἑρωτες (diversa sunt Sympos. VIII, 9 sqq. Cyrop. VII, 5, 2). — μόλις. Stobaeus μόγισ dat. Quae perpetua scripturae varietas est. Quod a quibusdam proponitur discrimen, ut μόλις sit breviter, ὀψέ· μόγισ μετὰ βίας, μετ' ἀνάγκης, id non ubique comprobatur. Μόλις autem, quod Atticorum magis proprium esse dicitur, ita praefertur, ut alterum adeo a nonnullis spernatur. Semel et iterum tamen μόγισ admissum est a Thucydidē; v. Poppo I. 208; a Platone; v. Schneider. Civ. 502 c. Atque idem de Xenophonte iudicandum est. Krüger. Anab. V, 8, 14. — τὸ δῆγμα ὕγιης, morsum sanatum habens. Herodot. III, 33 τὰς τρέφας ὕγιαίνειν. Matth. 424. 4. De morsu amoris v. Valcken. Eurip. Hipp. p. 347. ed. Lips.

14. ἀφροδισιαῶν πρὸς τινὰ, veluti παιδικά. Loquutionis duritiem exemplis παλὴν πρὸς τινὰ Cyrop. VI, 1, 6; ταῖς πρὸς τοὺς παῖδας ἐπιθυμίαις De rep. Lac. II, 14; τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμέλειας Demosth. emollire studuerunt. Nam πρὸς praepositio in universum videtur relationem aliquam ad aliquid significare.

15. οὐδὲν ἂν ἦτιον. Voculam ἄν in suspensionem vocavit

μὲν δὴ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ ἀφροδισίων οὕτω κατεσκευασμένος ἦν, καὶ ᾤετο οὐδὲν ἂν ἦττον ἀρκούντως ἡδισθαι τῶν πολλὰ ἐπὶ τούτοις πραγματευομένων, λυπεῖσθαι δὲ πολὺ ἔλαττον.

CAPUT IV.

Εἰ δὲ τίνας Σωκράτην νομίζουσιν, ὥς ἔνιοι γράμμοι τε ἠὲ λέγουσι περὶ αὐτοῦ τεκμαιρόμενοι, προτρέψασθαι μὲν ἀνθρώπους ἐπ' ἀρετὴν κρῆτιστον γεγενῆναι, προαγαγεῖν δ' ἐπ' αὐτὴν οὐκ ἱκανόν, σκεψάμενοι μὴ μόνον ἃ ἐκείνος κολαστηρίου ἔνεκα τοὺς πάντ' ὀλομένους εἰδέναι ἐρωτῶν ἤλεγχεν, ἀλλὰ καὶ ἃ λέγων συνημέρετε τοῖς συνδιατρίβουσι, δοκιμάζοντων, εἰ ἱκανὸς ἦν βέλτους ποιεῖν τοὺς σγρόντας. λέξω δὲ

L. Dindorf. Hipparch. I, 15, in editione sustulit. Sed num dici possit οὐδὲν ἂν ἦτοκ ἀρκούντως ἡδοίτο, nimirum si occasio vel animus ita ferat, vel si non ita multum labore quam reliqui? Nam tale quid saepe cogitatione addendum est. Anab. II, 6, 27 πηδᾶσθαι δὲ καὶ θραπνεύεσθαι ἡξίαν ἐπιδεικνύμενος, ὅτι πλείστα δύναίτο καὶ ἐξέλοι ἂν ἠδίκηιν, nimirum si nollent sibi obsequi. I, 9, 23 λέγειν αὐτὸν ἔρασαν, ὅτι τὸ μὲν ἑαυτοῦ σῶμα οὐκ ἂν δύναίτο τοῦτοις πᾶσι κοσμηθῆναι, h. e. etiamsi vellet. V. ad II, 4, 1. De repetenda ad λυπεῖσθαι particula v. ad II, 1, 27.

CAP. IV. Socrates deos esse atque hominibus consulere demonstrat.

1. ὥς — τεκμαιρόμενοι. Finckhiius Diar. Darmst. 1829. p. 890 antevertit conciliens οἷς, ex iis, quae nonnulli scribunt; qua scriptura tollitur si quid miri inest in participio absolute posito τεκμαιρόμενοι, quamquam esse potest: non bene eum cognovimus habentes neque omnia, quae ad iudicium de eo ferendum facere possint, satis perpendentes, sed coniecturam tantum facientes. Ex praepositio addita IV, 1, 2. Cyrop. VII, 5, 62. VIII, 1, 28. Plat. Menex. 246 c. φράσω δὲ ὑμῖν — οἷα νῦν ἡδέως ἂν εἴποιεν ὑμῖν λαβόντες δύναμιν, τεκμαιρόμενος ἐξ ὧν τότε ἔλεγον. Crit. 44 a. Hipp. mai. 288 c. ἀπὸ III, 5, 6. De re equ. I, 14. Plat. Civ. 501 b. Phaedon. 108 a. Krüger. Dionys. Hist. p. 116. dativus II, 6, 6. Cyrop. I, 3, 5 καὶ γίνε δὴ σὺ τεκμαιρόμενος, ὦ παῖ, λέγεις; Anab. IV, 2, 4. Apol. 12. Sympos. VIII, 11. Plat. Euthyd. 289 b. Matth. 396. Rost. 106. n. 3. Saepe autem hoc verbum absolute dicitur, non addita obiecti significatione. Stallbaum. Plat. Crit. 44 a.

2. Ἀριστοδόημος. Plat. Sympos. 173 b. Ἀρ. τις, Κυδαθηναίως (ad pagum Cydathenaeum pertinens), σικιρός, ἀνυπόδητος ἀέ, — ἔστιν οὗς τις, suntne quos miraris? Ita ἔστιν omnis generis relativis praeponitur. Matth. 482. Buttm. p. 439 sq. Rost. 99. n. 9. Propert. III, 7, 17. Est quibus Eleae concurrat palma quadrigae; est quibus in celeres gloria nata pedes. Ac solet ἔστιν or intermedium poni, ut sit fere i. q. τινός. v. III, 5, 3. Idem in interrogatione habes II, 3, 6. Indicativus sequitur de re certa, optativus de re in cogitatione posita vel de incerto tempore, ἂν cum optativo de eo, quod fieri potest. II, 3, 6 vulgo male legabatur ἔστιν οἷς καὶ πανν ἀρέσχη; Herm. Soph. Aj. 1200. Quid

πρῶτον, ἃ ποτε αὐτοῦ ἤκουσα περὶ τοῦ δαιμονίου διαλεγόμε-
νου πρὸς Ἀριστόδημον τὸν μικρὸν ἐπικυλούμενον. καταμα-
θὼν γὰρ αὐτον οὔτε θύοντα τοῖς θεοῖς οὔτε μαντικῇ χρῶ-
μενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιούντων ταῦτα καταγελῶντα, Εἰπέ
μοι, ἔφη, ὦ Ἀριστόδημε, ἔστιν οὔστινας ἀνθρώπους τεθαύ-
μακας ἐπὶ σοφίᾳ; Ἐγὼ γ', ἔφη. Καὶ ὅς, Ἀἴξον ἡμῖν, ἔφη, τὰ
ὀνόματα αὐτῶν. Ἐπὶ μὲν τοίνυν ἐπὶ τῶν ποιήσει Ὀμηρον ἔγωγε
μάλιστα τεθαύμακα, ἐπὶ δὲ διθυράμβῳ Μελανιππίδην, ἐπὶ
δὲ τραγῳδίᾳ Σοφοκλέα, ἐπὶ δὲ ἀνδριαντοποιίᾳ Πολύκλειτον,
ἐπὶ δὲ ζωγραφίᾳ Ζεῦξιν. Πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ ἀπεργαζό-
μενοι εἰδῶλα ἄφρονά τε καὶ ἀκίνητα ἀξιοθαυμαστότεροι εἶ-
ναι ἢ οἱ ζῆα ἔμφρονά τε καὶ ἐνεργά; Πολὺν νῆ Δία οἱ ζῆα,
εἴπερ γε μὴ τύχῃ τινί, ἀλλὰ ἐπὶ γνώμῃς ταῦτα γήνεται.
Τῶν δὲ ἀτεκμάρτως ἐχόντων ὅτου ἔνεκά ἐστι, καὶ τῶν φανε-
ρῶς ἐπ' ὠφελείᾳ ὄντων πότερα τύχῃς καὶ πότερα γνώμῃς

optimi codices Parisini praebent ἀνθρώπους, bene habet. Vulgo
ἀνθρώπων. Cf. Plat. Menon. 85b. ἔστιν ἥτινα δόξαν οὐχ αὐτοῦ
οὗτος ἀπεκρίνατο; quamquam idem Apol. 27b. ita loquitur: ἔστιν
ὅστις ἀνθρώπων ἀνθρώπεια μὲν νομίζει πρᾶγμα εἶναι, ἀνθρώπους
δὲ οὐ νομίζει;

3. Μελανιππίδης, Melius, Critonis filius, circa Ol. 65.
Σοφοκλῆς, Atheniensis, natus Ol. 70, 4. Πολύκλειτος, Sicyo-
nius, circa Ol. 87. Ζεῦξις, Heracleotes, circa Ol. 91.

4. γήνεται, quod tres codices praebent, vulgatae lectioni
γένηται et Stephani coniecturae γέγενηται praetuli. Etenim tanta
virorum doctorum de εἰ particulae cum coniunctivo constructione
dissensio est, et, quamquam illius structurae aliqua apud Xeno-
phontem vestigia supersunt, eorum tamen pleraque tam sunt in-
certa, ut neque hoc loco, quo coniunctivus parum aptus sit, neque
II, 1, 12 et IV, 8, 11 coniunctivi patrocinium ausim suscipere.
Εἰ cum coniunctivo apud eos tantum scriptores ferri posse, qui
particulam αὖ etiam alibi supprimant, ubi ab atticis prosae ora-
tionis scriptoribus constanter addatur (ut εἰ loco ἦν particulae
ponatur), atque hos esse Homerum, reliquos Iones, Pindarum et
tragicos docet Poppo ad Cyrop. III, 3, 50. Roat. 121. n. 10. Quam-
quam cavendum est, ne ubique coniunctivum damnemus. V.
Herbst. Sympos. VIII, 36. Krüger. Anab. III, 1, 36. et Dionys.
Hist. 270 sq. Hermann. Eurip. Bacch. 200. Soph. Antig. 706. Ai.
491. Oed. R. 199. De part. αὖ II. 7. Poppo Thucyd. I. 1. 139 sq.
Apud Lucianum, Plutarchum, alios nulli de eo usu dubitationi
locus est. Lucian. Diall. Mortt. III, 2. Baehr. Plut. Artax. p. 24.
Iacob. Luc. Tox. p. 53. — εἴπερ γε ταῦτα γήνεται, si qui-
dem haec non forte quadam, sed consilio fiunt. Nec minori iure
quo hoc loco, quo praecedit ἀπεργαζόμενοι, infra legitur praesens
γινόμενα, ubi quod unus liber habet γένόμενα, praetulerunt
prioris editores, et §. 4. γινόμενων. Sed Aristodemus digniori
quae sunt et quae fiunt, hic non multum referre bene intelli-
gens rem, ut quae saepius fieri possit, in universum exprimit.
cf. II, 1, 21.

ἔργα κρίνεις; Πρέπει μὲν τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ γιγνόμενα γνώμης ἔργα εἶναι. Οὐκ οὖν δοκεῖ σοι ὁ ἔξ ἀρχῆς ποιῶν ἀνθρώπους ἐπ' ὠφελείᾳ προσθεῖναι αὐτοῖς δι' ὧν αἰσθάνονται, ἔκαστα, ὁφθαλμοὺς μὲν, ὥςθ' ὄραν τὰ ὁρατά, ὦτα δέ, ὥστ' ἀκούειν τὰ ἀκουστά; ὁσμῶν γε μὴν, εἰ μὴ ῥῖνες προσετέθησαν, τί ἂν ἡμῖν ὄφελος ᾗν; τίς δ' ἂν αἰσθήσις ᾗν γλυκίων καὶ δριμέων καὶ πάντων τῶν διὰ στόματος ἡδέων, εἰ μὴ γλῶττα τούτων γνώμων ἐνεργασθῇ; πρὸς δὲ τούτοις οὐ δοκεῖ σοι καὶ τόδε β προνοίας ἔργον εἰκέναι, τό, ἐπεὶ ἀσθενὴς μὲν ἐστὶν ἡ ὕψις, βλεφάροις αὐτὴν θυρῶσαι, ἃ, ὅταν μὲν αὐτῇ χρῆσθαι τι δέη,

5. τὰ διὰ στόματος ἡδέα, *suavia, quae ore percipiuntur.* cf. 5, 6. αἱ διὰ τοῦ σώματος ἡδοναί. II, 1, 20 αἱ διὰ καρτερίας ἐπιμέλεια: quo pertinent complures aliae dictiones, in quibus διὰ cum genitivo ponitur. Nostra propter omissum articulum notabilior paullo est, cf. διὰ στόματος ἔχειν, in ore semper habere. Vid. ad IV, 5, 3. Sed IV, 2, 35 διὰ cum accusativo constructum ter habet articulum, semel non habet, non magno quidem cum discrimine.

6. ἔργον. Quod alii codices ἔργον habent, alii ἔργοις, videntur eae scripturae librariorum emendationes esse. Neque enim nominativo deest sua a codicibus commendatio, neque δοκεῖν εἰσφέρειν maiorem habet offensionem quam δοκεῖν γαίνεσθαι, de qua dictione v. ad II, 1, 22. De constructione v. ad IV, 3, 8. — οἷς δ' ἂν. Deinde ἂν omissum est. Post coniunctiones finem significantes ὥς et ὅπως sequente coniunctivo particulam, qua effectum ex rerum rationibus pendere significatur, omitti quam addi apud Xenophontem frequentius est; post ἵνα nusquam additur. V. Rost. 122. 10. Matth. 519. n. 1. — τὸ δὲ τὴν ἀπορίαν δέχεσθαι. Qui praecedunt infinitivi, sensu pertinentes ad πρόνοιαν, introducebantur pronomine τάδε; qui sequuntur, partim illi per se constantes, partim eodem, quo reliqui, modo intelligendi, pronomine οὗτος in fine paragraphi comprehenduntur. — οὗτος τέμνειν. Relativorum cum infinitivo coniunctorum rationem apud Matth. 479. a. n. 2. Rost. 125. 8. loci nostri apud Buttm. p. 437. explicatam videbis. v. §. 12. II, 9, 4. III, 11, 1. Articulus additus IV, 6, 11 κακοὺς δὲ ἄρα (νομίζεις) τοὺς οὗτους τούτοις κακῶς χρῆσθαι; Verum II, 1, 15 legitur τοιοῦτος, οἷος μὴδὲν δεσπότην λυσιτελεῖν. cf. 6, 37. ut Odys. XXI, 173 οὐ γάρ τοι σέ γε τοῖον ἐγέλναιτο πότνια μήτηρ, οἷόν τε θυτῆρα βιοῦ τ' ἔμειναι καὶ δίσσων. Est autem οἷος I, 3, 14. II, 1, 15. III, 6, 16 cum tempore finito coniunctum. Vid. ad IV, 8, 11. Ab infinitivo neglecta constructione ad tempus finitum transitum est II, 6, 37. — προσωτάτω, in nonnullis codicibus πορρώτατω. Quod Buttmannus gr. max. II. 264 statuit discrimen, ut πρόσω sit ultra vel ulterius, vorwärts, πόρρω procul, weit, fern, minus nostro loco, quo utrumque ferri potest, quam III, 5, 15 λέγεις πόρρω που εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκαγαθίαν. IV, 8, 1 πόρρω τῆς ἡλικίας ᾗν. Anab. VI, 6, 1 ἀπήγοντο τὰ χρήματα ὅποι ἐδύναντο προσωτάτω confirmari videtur. Sed non omnino valere apud Xenophontem eam legem disci potest ex Poppon. indic. Anab. Supra 3, 13 vulgo cum plerisque codicibus bis legebatur πορρώθεν. 4, 6 nonnulli libri πορρώτατω exhibent.

ἀνάπετάννυται, ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ συγκαλείται; ὥς δ' ἂν μηδὲ ἄνεμοι βλάπτωσιν, ἡθμὸν βλεφαρίδας ἐμφῦσαι· ὁφροῖσι τε ἀπογεισῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων, ὥς μηδ' ὃ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἰδρώς κακουργῇ· τὸ δὲ τῇν ἀκοὴν δέχεσθαι μὲν πάσας φωνάς, ἐμπέπλασθαι δὲ μήποτε· καὶ τοὺς μὲν πρόσθεν ὁδόντας πῦσι ζῳοῖς οἴους τέμνειν εἶναι, τοὺς δὲ γομφίους οἴους παρὰ τούτων δέξαμένους λεαίνειν· καὶ τὸ στόμα μὲν, δι' οὗ ὢν ἐπιθυμεῖ τὰ ζῶα, εἰσπύμπεται, πλησίον ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν καταθεῖναι· ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα δυσχερῇ, ἀποστρέφαι τοὺς τούτων ὀχετοὺς καὶ ἀπενεγκεῖν ἢ δυνατόν πρῶτωτάτω ἀπὸ τῶν αἰσθησέων· ταῦτα οὕτω προνοητικῶς πεπραγμένα ἀπὸ τοῦ πότερος τυχῆς ἢ γνώμης ἔργα εἰσὶν; Οὐ μὰ τὸν Δι' ἔφη, ἀλλ' οὕτω γε σκοπούμεν πάνυ ἔοικε ταῦτα βοφοῦ τινος δημιουργοῦ καὶ φιλοζῴου τεχνήματι· Τὸ δὲ ἐμφῦσαι μὲν ἔρωτά τῆς τεκνὸς ἐκείνης, ἐμφῦσαι δὲ ταῖς γειναμέναις ἔρωτά τοῦ ἐκτρέφειν, τοῖς δὲ τραφεῖσι μέγιστον μὲν πόθον τοῦ ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον τοῦ θανάτου; Ἀμέλει καὶ ταῦτα ἔοικε μηχανήματι τινος ζῴα εἶναι βουλευσαμένου. Σὺ δὲ συντὸν φρόνιμόν τι δοκεῖς ἔχειν; ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν οἷε φρόνιμον εἶναι; καὶ ταῦτα εἰδώς, ὅτι γῆς τε μικρὸν μέρος ἐν τῷ σώματι πολλῆς οὐσης ἔχεις καὶ ὑγροῦ βραχὺ

8: σὺ δὲ σὺν τῷ φρόνιμῳ — ἔχειν; quidni autōs? Non ita raro scriptores a consueta dicendi ratione deflexerunt, maxime ubi oppositio vel singularis vis in subiecto inesset. II, 6, 35 πάνυ ἐν οἷμαί σοι ἐπιπύθειον εἶναι με σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν φιλῶν. Anab. VII, 1, 30 ἐγὼ μὲν τοίνυν εὐχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιθεῖν ὑφ' ὑμῶν γεγόμενα, μυριάς ἐμέ γε κατὰ γῆς ὀργυῖας γενέσθαι. Quapropter quum nulla oppositio inesset in loco, qui est Plat. Civ. 400 b, Schneiderus recte scripsit οἷμαί δέ γε (non με) ἀπχοεῖναι. Diversi paullo illi loci sunt, in quibus duo enuntiata, altero subiecto manente, altero novo illato, sibi opponuntur. IV, 8, 4 ἔφη γὰρ αὐτός — λέγειν αὐτῷ, ὡς χρὴ σκοπεῖν ὃ τι ἀπολογῆσται· τὸν δὲ — ἐλπίζει. Et legi quidem solet Hellen. II, 1, 26 οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπείναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὺς γὰρ γὺν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκείνον. sed Güller. Dionys. 43 et L. Dindorfius datum a duobus codicibus αὐτοὶ praetulerunt. Ac sane utriusque causae quum videantur esse loci qui suscipiant patrociniū; Matth. 536. gr. mai. p. 1054. Buttm. 142. n. 2. 3. Rost. 126. n. 3. Lob. Phryn. 750 sq.: ubi αὐτός pronomen aliis nominibus vel pronomibus opponitur, ex subiecti sui casu aptum esse solet. Ita pronomen αὐτός, nominativo quidem casu, pronominis ἐκείνος accusativo oppositum est Thucyd. IV, 28 οὐκ ἔφη αὐτός, ἀλλ' ἐκείνον στρατηγεῖν. ubi unus codex αὐτὸν habet; et VIII, 76 recte nunc legitur τοὺς μὲν ἡμαρτηκέναι, αὐτοὶ δὲ σφῆναι pro vulgato αὐτοὺς. IV, 98. VI, 64. Plutarch. Pyrrh. 5. V: Fritzsche. Quaeest. Luc. 101 sqq., nominativi ille in eiusmodi formulis defensor.

πολλοῦ ὄντος καὶ τῶν ἄλλων δήπου μεγάλων ὄντων ἐκάστου μικρὸν μέρος λαβόντι τὸ σῶμα συνήρμοσταί ποί· νοῦν δὲ ἄρα μόνον οὐδ' αὖτοῦ ὄντα σε εὐτυχῶς πως δοκεῖς συναρπάσαι, καὶ τάδε τὰ ἐπερμεγέθη καὶ πλῆθος ἄπειρα δι' ἀφροσύνην τινὰ οὕτως οἶε εὐτάκτως ἔχειν; Μὰ Δί' οὐ γὰρ ὁρῶ τοὺς κν-9 ρίους, ὥσπερ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων τοὺς δημιουργοὺς. Οὐδὲ γὰρ τὴν ἑαυτοῦ σύ γε ψυχὴν ὁρᾷς, ἢ τοῦ σώματος κυρία εἶσιν· ὥστε κατὰ γε τοῦτο ἔξεστί σοι λέγειν, ὅτι οὐδὲν γινώμη, ἀλλὰ τύχη πάντα πράττεις. Καὶ ὁ Ἀριστοδῆμος, Οὔτοι, ἔφη, 10 ἐγώ, ὦ Σώκρατες, ὑπερορῶ τὸ δαιμόνιον, ἀλλ' ἐκείνο μεγαλοπρεπέστερον ἡγοῦμαι, ἢ ὡς τῆς ἐμῆς θεραπείας προσδεῖσθαι. Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον ἀξιοῖ σὲ θερα-

9. *Μὰ Δία* quum, etiam non addita particula aliqua, negativa sit iurandi formula, h. l. vim suam retinet; arcte enim cohaeret cum verbis sequentibus: Profecto enim non video; quod utique est: profecto puto hoc ita esse, non enim video. Idem iudicandum est de III, 4, 3 *μὰ Δί'* ἔφη ὁ Νικομαχίδης; ἀλλ' οὐδὲν ὁμοίον ἐστίν. Bornemannus ad Sympos. p. 107 excitavit Cyrop. VIII, 3, 45 *Ἀνάγκη* ἐστὶ τὸν πολλὰ ἔχοντα πολλὰ καὶ δαπανᾶν· δαίς οὖν ἰσχυρῶς χρημασὶν ἡδεῖται, εὐ ἴσθι τοῦτον καὶ δαπανῶντα ἰσχυρῶς ἀνίστασθαι. *Μὰ Δί'* ἔφη ὁ Σάκας, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ τούτων εἰμί. Adde I, 4, 28; II, 2; 22; V, 1, 3. Symp. IV, 52. Comment. III, 4, 7, 13, 3. Verum formula *μὰ Δία* quamquam negare recte dicitur; Bornem. Sympos. p. 107. 157; per se sola tamen non negat, sed accedat necesse est aliunde negationis vis et significatio. Itaque aut diserte addenda est negandi particula aut, si ea omittitur, formula referri debet vel ad praecedentem aliquam interrogationem cum negatione coniunctam vel ad sententiam subsequentem, quae aut particulam adversantem habeat aut negandi vi praedita sit. Stallbaum. Plat. Gorg. 489 c. Non magis dividenda sunt ad sententiam III, 6, 2 *Νῆ Δί'* ἔφη, καλὸν γάρ, cf. ad IV, 6, 10. Mediae orationi insertum est *νῆ Δία* quum alibi tum II, 1, 2. 3. Sympos. IV, 55 *ἐπὶ νῆ Δία* τοῖς ἀφροσίν; Bernh. Synt. 198. — οὐδὲ γάρ. *Γάρ* ubique rationem reddit sententiae vel expressae vel intellectae et locum habet in omni interrogatione; intellecto vel οὐκ οἶδα vel alia dictione, et in responsione, intellecto vel *ναί*, καλῶς λέγεις vel, ut h. l. et 3, 10, quo loco interrogandi formam induit responsio; οὐ, οὐ καλῶς λέγεις, vel etiam οὐ θαύμαστον τοῦτο. Neque aliter iudicandum est de καὶ γάρ particulis passim obviis, ut II, 6, 7. III, 4, 2. de οὐ γάρ 3, 10. v. ad III, 4, 1. 11, 7. ubi cogitatione praeponendum συμβουλευέω, deque solo γάρ II, 6, 15. Similiter et re et verbis Cyrop. VIII, 7, 17 Cyrus moriens οὐδὲ γάρ, inquit, νῦν τοι τὴν γ' ἐμὴν ψυχὴν ἑωρᾶτε. Cic. Sen. 22, 79. Nec enim, dum eram vobiscum, animum meum tidebatis. — *ἑαυτοῦ*. Nonnulli codices habent explicationem *ἑαυτοῦ*. v. ad II, 1, 31.

10. ἢ ὥς, quam ut. III, 5, 17 est ἢ ὥστα. Matth. 448 b. Vid. ad III, 13, 3. — ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον. Requiritur ὄν. Hoc participium post nomen generis neutrius omitti rarius est. V. 6, 2. ad IV, 6, 8. Matth. 568. n.

11 πένειν, τοσοῦτω μᾶλλον [καί] τιμητέον αὐτό. Εὖ ἴσθι, ἔφη, ὅτι, εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι φροντίζειν, οὐκ ἂν ἀμολοῖην αὐτῶν. Ἐπειτ' οὐκ οἷε φροντίζειν; οἱ πρῶτον μὲν μόνον τῶν ζώων ἄνθρωπον ὀρθὸν ἀνέστησαν· ἡ δὲ ὀρθότης καὶ προορᾷν πλεῖον ποιεῖ δύνασθαι καὶ τὰ ὑπερθεῖν μᾶλλον θεῦσθαι καὶ ἤττον κακοπαθεῖν· [καὶ ὄψιν καὶ ἀκοὴν καὶ στόμα ἐνεποίησαν·] ἔπειτα τοῖς μὲν ἄλλοις ἐρπετοῖς πόδας ἔδωκαν, οἱ τὸ πορεύεσθαι μόνον παρέχουσιν· ἀνθρώπῳ δὲ καὶ χεῖρας προσέθεισαν, αἱ τὰ πλείστα οἷς εὐ-
12 δαιμονέντεροι ἐκείνων ἰσμέν, ἐξεργάζονται. καὶ μὴν γλῶττάν γε

11. Ἐπειτα οὐκ οἷε; itane vero non putas? Eita et ἔπειτα saepe vituperandi vel corrigendi accipiunt significationem, ut vel caussa quadam praemissa sit et tamen vel in initio interrogationis itane. Buttm. p. 432. II, 7, 5 cum miratione transitur ad interrogationem: Num verstehen sie denn nichts? qui usus facile explicatur his locis, quales sunt 2, 26 εἴτα εἰ μὲν τι ἐπλημελησάτην, τοῦτου Σωκράτης ὁ κατηγοροῦς αἰτιάται; et II, 7, 13 εἴτα οὐ λέγεις αὐταῖς τὸν τοῦ κυνὸς λόγον; ubi quum sit proprie tum, haec quum ita sint, ex sententia indignationis significatio explicanda est. Eundem usum nostrum nun habet. Neque dissimile est gallicum ensuite. Les plus vastes génies finissent par l'imbécillité. Pautres humains, ensuite glorifiez-vous, si vous l'osez! Frédéric II, Hist. de mon temps, chap. I. — Deinde pronomen οἱ praegressa interrogatione cum vi quadam infertur: sie, die; ut supra 2, 64 πῶς οὐν ἐνοχὸς ἂν εἴη τῇ γραφῇ; ὅς — γανερὸς ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Usum autem illum pronominis relativi cum vi quadam positi maxime a Lysia amari demonstrat Förtsch. Comm. de Lys. et Demosth. p. 8 sq. Vid. III, 5, 15 sq. IV, 3, 34. Matth. 477 c. Γέ particula adiungi solet aliquo cum discrimine. Nam ὅς quum simpliciter rem definiat, ὅς γε cum restrictione, exclusis aliis, est certe qui, unde rationi reddendae inservit. Herm. Soph. Oed. T. 688. Vid. II, 3, 15. IV, 4, 14. 19. 23. Utrumque coniunctum v. III, 5, 15 sq. Cf. Cic. Verr. IV. 35. Tibi illa Diana in pace atque in otio religionem nullam attulit? Quae — quae etc. — καὶ ὄψιν — ἐνεποίησαν. Haec verba concinnitatem orationis turbare videntur, quum haec non sint commoda solius hominis propria. Heindorfio placebat ἄνω ἐποίησαν. L. Dindorfius ut inepta secluit. — ἐρπετοῖς, i. q. προβάτοις, animalibus, quae pedibus incedunt. Neque enim respuit Xenophon vocabula potius ad poësis usum accedentia, accipitque vocabulum h. l. aliquam excusationem ex pedum commemoratione.

12. Καὶ μὴν — γέ, iam vero, atqui, porro. — σημαίνειν. Adverte ampliorem infinitivi vim et significationem. Expectaveris καὶ ὥστε ἡμᾶς σημαίνειν. — τὸ δὲ — δοῦναι; Est infinitivus emphaticus cum apostrophe quadam prolatus, qui multiplicem patitur explicationem, ut τί δοκεῖ σοι; οὐ θαυμαστόν ἐστιν; οὐ προνοίας ἔργον ἐστίν; Cf. IV, 3, 5—12. Apol. 17. Cyrop. II, 2, 3 τὸ ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο τυχεῖν. Plat. Phaedon. 99 b. τὸ γὰρ μὴ διελέσθαι οἷόν τ' εἶναι. ubi ἀτοπὸν ἐστι intelligi posse demonstrat Bernh. Synt. 355. Matth. 543. n. 4: c.

πάντων τῶν ζώων ἐχόντων, μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν οἷαν ἄλλοτε ἀλλαγῇ ψαύουσιν τοῦ στόματος ἀρ-
θροῦν τε τὴν φωνὴν καὶ σημαίνειν πάντα ἀλλήλοις, ἃ βου-
λόμεθα. τὸ δὲ καὶ τὰς τῶν ἀφροδισίων ἡδονὰς τοῖς μὲν ἄλ-
λοις ζήοις δοῦναι περιγράφαντας τοῦ ἔτους χρόνον, ἡμῖν δὲ
συνεχῶς μέχρι γήρως ταύτας παρέχειν; οὐ τοίνυν μόνον ἡρ-
13 κесе τῷ θεῷ τοῦ σώματος ἐπιμεληθῆναι, ἀλλ' ὑπὲρ μέγιστόν
ἐστι, καὶ τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε. τίνας
γὰρ ἄλλου ζώου ψυχὴ πρῶτα μὲν θεῶν τῶν τὰ μέγιστα καὶ
κάλλιστα συνταξάντων ᾗσθηται ὅτι εἰσὶ; τί δὲ φῦλον ἄλλο
ἢ οἱ ἄνθρωποι θεοὺς θεραπεύουσι; ποῖα δὲ ψυχὴ τῆς ἀν-
θρώπινης ἱκανωτέρα προφυλάττεσθαι ἢ λιμὸν ἢ ὄψις ἢ ψυχὴ
ἢ θάλη, ἢ νόσοις ἐπικουρῆσαι, ἢ ῥώμην ἀσκήσαι, ἢ πρὸς
μάθησιν ἐκπονῆσαι, ἢ ὅσα ἂν ἀκούσῃ ἢ ἴδῃ ἢ μάθῃ, ἱκανω-
τέρα ἐστὶ διαμεμνησθαι; οὐ γὰρ πᾶν σοι κατάδηλον, ὅτι 14
παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα ὥσπερ θεοὶ ἄνθρωποι βιοτεύουσι; φέσει

13. τοίνυν, quod pr. est igitur, consecutionem dialecticam indicans, nonnunquam cum specie quadam conclusionis transitum facit ad ipsam orationem, ut convertendum sit iam, porro. Krüger. Anab. VII, 2, 29. — μόνον, v. ad II, 2, 6. — κρατίστην, v. ad IV, 7, 7. — θεῶν — ᾗσθηται ὅτι εἰσὶ, frequens attractio. Matth. 296. Buttm. 151. I. 6. V. ad 2, 13. — θεραπεύουσι pluralis vel ita explicandus est, ut, quod fere fit, propius substantivum ἄνθρωποι respiciat vel cum φύλον, quae vox collectiva est, coniungatur, veluti IV, 3, 10. πολὺ δὲ γένος ἀνθρώπων ἀπὸ βοσκημάτων ζῶσι. Quae dictio tamen et ipsa in addito ἀνθρώπων suam habet causam. Matth. 302. 305. — πρὸς μάθησιν, discendarum artium causa labores perferre. Ἐκπονῆν quum soleat cum accusativo construi, alii ἐαυτὴν intelligunt, alii προσμάθησιν scribunt.

14. παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα, v. ad 2, 52. — ἄνθρωποι. Necessarium videri potest scribi addito articulo ἀνθρώποι. Sed quamquam cavendum est, ne Graecos ἀνθρώπος et ὁ ἀνθρώπος, ὁῦρος et ὁ ἀνὴρ nullo discrimine dixisse putes; id quod non fecisse iam exinde apparet, quod ubi definite loquuntur, ad casus obliquos ubique articulum addidisse inveniuntur, v. Schneider. Plat. Civ. 331e; ubi tamen de genere in universum sermo est, ad haec similiaque vocabula omitti solet articulus. Cf. ad IV, 1, 2, 2, 26. 6, 6. Adeoque ubi talia sibi opponuntur, deest articulus, ut Plat. Sympos. 202e. πᾶν τὸ δαιμόνιον μεταξὺ ἐστὶ θεοῦ τε καὶ θνητοῦ — διαπορθμεῖον θεοῖς τὰ παρ' ἀνθρώπων καὶ ἀνθρώποις τὰ παρὰ θεῶν, ut taceam eos locos, in quibus utrumque nomen copulatum invenitur. Euthyphr. 8d. οὐδεὶς οὔτε θεῶν οὔτε ἀνθρώπων. Civ. 612c. παρ' ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν, quod non abhorret ab usu nostro. Atque §. 16. in codicibus plerisque est ἀνθρώπους sine articulo praecedenti τοῖς θεοῖς oppositum. Brem. et Schaefer. App. Dem. I. 328 sq. G. Dindorfius hic et III, 12, 5 scribi curavit ἀνθρώποι, cui scribendi rationi posteriore loco ex-

καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ κρατιστεύοντες; οὔτε γὰρ βοὸς ἂν ἔχων σῶμα, ἀνθρώπου δὲ γνώμην, ἡδύνατ' ἂν πράττειν ἢ ἐβούλετο, οὐδ' ὅσα χεῖρας ἔχει, ἄφρονα δ' ἐστὶ, πλεον οὐδὲν ἔχει. σὺ δὲ ἀμφοτέρων τῶν πλείστον ἄξιων τετυχηκώς οὐκ οἶε σοῦ θεοῦς ἐπιμελεῖσθαι; ἀλλ' ὅταν τί ποιήσωσι, νοῦμεῖς αὐτοὺς σοῦ φροντίζεις; Ὅταν πέμπωσιν, ὥσπερ σὺ φῆς πέμπειν αὐτούς, συμβούλους ὃ τι χρὴ ποιεῖν καὶ μὴ ποιεῖν. Ὅταν δὲ Ἀθηναίους, ἔφη, πυνθανομένοις τι διὰ μαντικῆς φράζωσιν, οὐ καὶ σοὶ δοκεῖς φράζειν αὐτούς; οὐδ' ὅταν τοῖς Ἕλλησι τέρατα πέμποντες προσημαίνωσιν, οὐδ' ὅταν πᾶσιν

eo aliquid commendationis accedit, quod in nonnullis libris est præbitum; hiatus enim a quibusdam ante aspiratam vocalem admittitur. V. ad III, 12, 6. IV, 7, 2. Contra IV, 2, 26 legendum est πάσχουσιν ἄνθρωποι. Denique ubi non additus est articulus, vel non additus est propterea, quod non est necessaria adiectio ad notionem vocabulorum, ut θεός, πατήρ, aliorum certius definiendam, vel videtur tantum omissus esse, ubi perinde est ponatur an non ponatur, quum ad substantivum articulo carens idem prædicatum pertineat atque eo addito. — ἔχων ἂν, εἰ τις εἴχεν. De subiecto indefinito in sententiis generalibus omitti ad participia solito v. ad 2, 55. In mente ex superioribus habet ἄνθρωπος. Vid. Sympos. I, 8 εὐθύς οὖν ἐννοήσας τὰ γινόμενα ἡγήσατ' ἂν φῦσει βασιλικόν τι τὸ κάλλος εἶναι. ubi non recte videtur Herbstius τις propter adverbium temporale ex Aristide addidisse. Hellen. II, 1, 8 ἡ δὲ κόρη ἐστὶ μακρότερον ἢ χεῖρας, ἐν ἣ τὴν χεῖρα ἔχων οὐδὲν ἂν δύνατο ποιῆσαι. ubi parum recte Weiskius pronomen desiderabat. Oecon. I, 4 ἔστιν ἄρα τὴν τέχνην ταύτην ἐπισταμένῳ — μισθοφορεῖν; In his pronomen non magis desideres quam in illis γέγωνε βοήσας, ἐπαυμένη νοήσας, ἐλὶς ἀμάροτο. Bernhardt Synt. 317. Romani commodiore persona secunda utuntur. Cic. quae fertur or. post red. in sen. VI, 13. Quem praeteriens quum incultum, horridum moestumque vidisses, etiamsi agrestem et inhumanum existimares, tamen libidinosum et perditum non putares. An particulam autem cave credas ad participium pertinere; quae quamquam his posita est, et priore quidem loco ad demonstrandam, ut videtur, hypotheticam, quae in participio ἔχων inest, significationem, utraque tamen cum ἡδύνατο construenda est. Isocr. Panath. c. 18. ὢν ἐπιχειρήσας ἂν τις κατηγορεῖν τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας συνεχῶς οὐδὲν ἂν μέρος εἰρηκέναι δοξείε τῶν ἐκείνοις ἡμαρτημένων. Rost. 120. n. 4. Thiersch. 335. 6. not. Hermann. De ἂν IV, 3. Sed v. IV, 4, 4 ὁμοίως ἂν ἀφελθὲς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρώς τι τοῦτων ἐποίησε, προσέλετο — ἀποθανεῖν. cuius cum ἂν coniuncti participii facile perspicias rationem, ubi in orationem rectam converteris. Rost. p. 699. Matth. 598 b. Alia ratio est Anab. I, 1, 10 ὥς οὕτω περιγεγόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν, h. e. λέγων, ὅτι οὕτως ἂν περιγένοιο. Ibidem IV, 7, 16 ἀποτέμνοντες ἂν τὰς κεφαλὰς ἔχοντες ἐπορεύοντο particulae vis etiam ad participium pertinet. V. infra III, 3, 2. — ἡδύνατ' ἂν. In duobus codicibus est ἐδύνατ' ἂν. V. ad III, 6, 1. — ἐβούλετο, v. ad III, 5, 8. — ὅταν τί ποιήσωσι, quidnam ubi fecerint dii, eos tui curam habere putabis? v. ad II, 2, 1.

ἀνθρώποις, ἀλλὰ μόνον σὲ ἑξαιροῦντες ἐν ἀμελείᾳ κατατίθενται; οἷε δ' ἂν τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμφύσῃ, 16 ὥς ἱκανοὶ εἰσιν εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ θάνατοι ἦσαν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἑξαπατωμένους τὸν πάντα χρόνον σὺδέποτ' ἂν αἰσθίσθαι; οὐχ ὁρᾷς, ὅτι τὰ πολυχρονιώτατα καὶ σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη, θεοσεβέστατά ἐστι καὶ αἱ φρονιμώταται ἡλικίαι θεῶν ἐπιμελέσται; ὡγαθέ, 17 ἔφη, κατάμαθε, ὅτι καὶ ὁ σὸς νοῦς ἐνὼν τὸ σὸν σῶμα, ὅπως βούλεται, μεταχειρίζεται: οἰεσθαι οὖν χρή, καὶ τὴν ἐν τῷ παντὶ φρόνησιν τὰ πάντα, ὅπως ἂν αὐτῇ ἡδὺ ᾖ, οὕτω τίθισθαι, καὶ μὴ τὸ σὸν μὲν ὄμμα δύνασθαι ἐπὶ πολλὰ στάδια ἑκκνεῖσθαι, τὸν δὲ τοῦ θεοῦ ὀφθαλμὸν ἀδύνατον εἶναι ἅμα πάντα ὁρᾶν· μηδὲ τὴν σὴν μὲν ψυχὴν καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε καὶ περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Σικελίᾳ δύνασθαι φροντίζεν, τὴν δὲ τοῦ θεοῦ φρόνησιν μὴ ἱκανὴν εἶναι ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι. ἦν μὲντοι, ὥσπερ ἀνθρώπους θεραπεύων γινώσκεις τοὺς ἀντιθεραπεύειν ἐθελοντας καὶ χαριζόμενος τοὺς ἀπαραχριζόμενους καὶ συμβουλευόμενος κατιμυανθάνεις τοὺς φρονίμους, οὕτω καὶ τῶν θεῶν πείραν λαμβάνης θεραπεύων,

15. κατατίθενται alacrius dictum pro ἑξαιροῦντας — κατατίθεσθαι.

17. ὡγαθέ, v. ad II, 3, 16. — ἐνὼν, ἐν τῷ σῶματι, quamdiu in corpore inest 2; 54 τὸ σῶμα — ὡφελεῖ μὲν οὐδὲν αὐτοὺς ἐνόν, sc. ἐν τῷ σῶματι. Ita enim graece non minus quam latine praepositio iteratur. Cf. II, 6, 31. Herbat. Sympos. VIII, 15. Ceterum quod Hell. V, 2, 4 est αἰσθόμενος δέ, ὅτι ὁ σῖτος ἐν τῇ πόλει πολὺς ἐνέη etc. adstrictius est ib. III, 2, 11 πυθόμενος δέ, ὅτι πολὺς αἶτος ἐνὴν αὐτοῖς. itemque Anab. II, 3, 14 ἐνὴν δέ (sc. ἐν ταῖς ψύμασι) σῖτος καὶ οἶνος φρονέων πολὺς. Itaque quod Hellen. II, 3, 48 legitur καὶ τοῖςδὲ γ' αὐτὸ ἀεὶ ἐναντίος εἰμὶ, οὗ οὐκ ὀνται καλὴν ἂν ἐγγενέσθαι ὀλιγοσχίαν, a Schneideri suspitione tuendum est. Cf. quod supra 2, 20 codex F. praebet τὸν ἐνόντα νόον, quodque antea est §. 11. ἐνεποίησαν.

18. αὐτοὺς in fine paragraphi expunxerunt recentiores editores. Sed et optimo librorum praesidio defenditur et excusationem habet a plurimorum locorum comparatione, in quibus pronomen suspiciose vel ex abundantia post nomen substantivum vel pronomen, maxime in fine periodi, appositum invenitur. Vid. 10. 2, 30. II, 3, 9. III, 6, 14. 9, 8. Anab. VII, 1, 17. 4, 15. Cyrop. I, 3, 15. Hermann. Soph. Trach. 288. Matth. 468. Neque vero hic usus is pronominis, post relativa potissimum et participia, a Romanis abhorret. Liv. I, 19 in. 58 extr. Cultrum, quem sub veste abditum habebat, eum in corde defigit. Beier. Cic. Offic. I, 10. Matth. I. Manil. XII, 33. Contra idem pronomen αὐτός non raro omittitur, ubi positum expectaveris. v. 2, 49. II, 6, 1. Quod alii codices exhibent αὐτό, apparet esse emendationem alicuius, qui, quum τῶν θεῶν longius absit, pronomen ad τὸ θεῖον, quod proprius est, referri debere putabat.

εἴ τι σοὶ θελήσουσι περὶ τῶν ἀθλήων ἀνθρώποις συμβουλευ-
ειν, γνώσῃ τὸ θεῖον ὅτι τοσοῦτον καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, ὥςθ'
ἅμα πάντα ὁρᾶν καὶ πάντα ἀκοῦειν καὶ πανταχοῦ παρεῖναι
19 καὶ ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι [αὐτούς]. Ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα
λέγων οὐ μόνον τοὺς συνόντας ἐδόκει ποιεῖν, ὁπότε ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων δοῶντο, ἀπέχεσθαι τῶν ἀνοσιῶν τε καὶ ἀδίκων
καὶ αἰσχρῶν, ἀλλὰ καὶ ὁπότε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν, ἐπέπερ ἡγή-
σαιντο, μηδὲν ἄν ποτε ὧν πρᾶττοιν, θεοὺς διαλαθεῖν.

CAPUT V.

1 Εἰ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν ἀνδρὶ κτῆμα

19. εἶεν, alii εἴσαν; quod etiam rarius est, non abhorret ta-
men a dictione Xenophontea. Vid. Cyrop. I, 2, 13. VIII, 2, 23.
Anab. I, 1, 15. Hellen. I, 4, 18. Sympos. V, 5. Alioquin εἶεν sin-
gularis dictio est, *estō*, qua utitur qui prioribus contentus vel de
his parum sollicitus ad alia pergit. II, 6, 8. Quam dictionem ex
εἶη ortam docti vix crediderim Buttmanno I. 549. Rectius ex
illo vetustatis usu, quo nominibus pluralibus generis neutrius nu-
merus verbi pluralis additur (ταῦτα εἶεν), derivat Schneider. Plat.
Civ. 353 b. Ceterum quod 5, 1 legitur *οὐκ ἐθέλειν*, rarioris eius
formae, quae ne a tertia quidem optativi persona omnino aliena
est (v. Hellen. VI, 5, 25. 42. VII, 1, 39. Anab. II, 1, 10. ubi v.
Dindorf.) exempla dedit Bornemannus II, 1, 3. Cyrop. II, 1, 8.
Conviv. V, 9. Hell. I, 3, 17. II, 4, 28. Anab. III, 4, 29.

CAP. V. Temperantia commendatur. Idem sit IV, 5.

1. δὴ confirmandi et intendendi vini habet: Si vero est tem-
perantia bonum, ut est certe magnum. *Ernesti*. Usum autem il-
lum et particulae atticam esse rationem, quae per ironiam quan-
dam res verbis extenuare videatur, quas re ipsa multum efferat,
iudicat Weisk. Hier. (p. 163) IX, 9 *εἰ δὲ καὶ ἐμπορία ὠφελεῖ τι*
πόλιν, quia vero mercatura magnam civitati praestat utilitatem.
V. Herbst. Sympos. IV, 18. — *ἤτιτω*. Intelligunt *ὄντα*. Matth.
549. n. 3. Verba *ἡ πόλις* fuerunt qui damnarent, utpote co-
pulata cum rebus dissimilibus. Sed *ἤτιτων* est qui aliqua re in-
feriorem vel rei impotentem sese exhibet; *ἤτιτων πόλις*, qui la-
bori sustinendo impar est. Est autem et re et structura fere
i. q. *ἀκρατής* vel *ἐνδεής*. Lys. Epitaph. 31 Bekk. Matth. 361. II,
6, 1 vide opposita. IV, 5, 11 *ἀνδρὶ ἤτιτον τὸν διὰ τοῦ σώματος*
ἡδονῶν. Adde Latina. Cic. De Rep. II, 34 ed. Heinrich. Volupta-
tibus erant inferiores nec pecuniis ferme superiores. Epist. Fam.
XIII, 5. Gravissimum autem est, quum superior factus sit or-
dine, inferiore esse fortuna. — *τοὺς πολέμους κρατῆσαι*.
Quem casum expectaveris? Matth. 360. Rost. 108. n. 4. Vid. IV,
5, 10. et II, 6, 1. ubi est quidem *ἄρχειν γαστήρας*, sed *ἄρχεσθαι*
ὑπὸ τινος non minus dicitur illic et IV, 5, 3, quam *κρατεῖσθαι*. —
σῶσαι — *κρατῆσαι* infinitivi non praeteriti temporis, sed rei
cito transeuntis significationem habent; atque ea saepe futurum
tempus spectat, maxime ubi verba *μύλω*, *ἐλπίσω*, *δοξώ*, *νομιζώ*,
οἶμαι, *φημί*, similia praecesserunt. §. 2. hoc modo constructum
v. *βούλωμαι*. Herm. Soph. Ai. 1061. Bremi Demosth. Olynth. I.
Schaeef. App. I. 204 sq. Matth. 506. 2. Vid. ad II, 7, 10.

ἔστιν, ἐπισκεπώμεθα, εἴ τι προὔβριβαζε λέγων εἰς αὐτὴν τοι-
 ᾶδε· Ὡς ἄνδρες, εἰ πολέμου ἡμῖν γενομένου βουλοίμεθα ἐλ-
 σθαι ἄνδρα, ὑφ' οὗ μάλιστα ἂν αὐτοὶ μὲν σωζοίμεθα, τοὺς
 δὲ πολεμίους χειροίμεθα, ἄρ' ὄντιν' ἂν αἰσθανοίμεθα ἥττω
 γαστρὸς ἢ οἴνου ἢ ἀφροδισίων ἢ πόνου ἢ ὕπνου, τοῦτον ἂν
 αἰροίμεθα; καὶ πῶς ἂν οἰηθείημεν τὸν τοιοῦτον ἢ ἡμᾶς σῶ-
 σαι ἢ τοὺς πολεμίους κρατῆσαι; εἰ δ' ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου
 γεγόμενοι βουλοίμεθά τω ἐπιτρέψαι ἢ παιδᾶς ἤρῃνας παι-
 δεῦσαι ἢ θυγατέρας παρθένους διαφυλάττειν ἢ χρήματα δια-
 σῶσαι, ἄρ' ἀξιόπιστον εἰς ταῦτα ἡγησόμεθα τὸν ἀκρατῆ;
 δούλω δ' ἀκρατεῖ ἐπιτρέψαιμεν ἂν ἢ βροσκήματα ἢ ταμεῖα ἢ
 ἔργων ἐπιλοτασιν; διάκονον δὲ καὶ ἀγοραστὴν τοιοῦτον ἐθελή-
 σαιμεν ἂν προῖκα λαβεῖν; ἀλλὰ μὴν εἴ γε μηδὲ δούλον ἀκρατῆς
 δεξαίμεθ' ἂν, πῶς οὐκ ἄξιον αὐτόν γε φυλάσασθαι τοιοῦτον
 γενέσθαι; καὶ γὰρ οὐχ ὥσπερ οἱ πλεονέκτιι τῶν ἄλλων ἀφρά-
 ροῦμενοι χρήματα ἑαυτοὺς δοκοῦσι πλουτίζειν, οὕτως ὁ ἀκρά-

2. ἐπὶ τελευτῇ. Haec vox videtur ex earum esse numero,
 in quibus usus omissionem articuli concesserit, Krüger. Anab. init.
 — παιδεύσαι, Matth. 535. — τοιοῦτον. Alii articulum ad-
 dunt. Quatenam haec est in constructione diversitas? Articulo
 omisso dictum est, ut antea et deinde δούλος ἀκρατῆς et infra §. 5.
 δούλος τοιοῦτος: ubi quod sequitur ὁ τοιοῦτος, in universum est
 hic, qui talis est. Nam ὁ τοιοῦτος vel certus quidam est, qui ta-
 lis est, vel aliquis, qui ad genus eorum, qui tales sunt, pertinet.
 Voigtlaend. Luc. Diall. Mortt. XIV, 6.

3. εἰ — ἂν. Harum particularum conjunctionem fuerunt qui
 improbarent; quamquam certe unus Xenophon plurima habet ex-
 emplā. V. 3, 5. IV, 2, 30. alia apud Bornem. Sympos. IV, 3. *Εἰ*
 cum optativo conditionem ita indicat, ut fieri posse vel futurum
 esse id significetur, de quo est dubitatio: cum indicativo sic, ut
 utrum sit an non sit, prorsus incertum relinquatur, nisi quod
 saepe indicativus imperfecti, plusquamperfecti et aoristi rem non
 esse aut fuisse indicat. *Hermaen.* Vig. p. 830. Iam vero ubi ad-
 ditur ἂν, enunciatio per se hypothetica est, neque hypothesis
 inest in sola εἰ particula, indicatque ἂν, id quod pronimus, fere
 fieri posse. Schaeff. App. Dem. I. 340. v. ad 3, 5, Rost. 121. n. 8.
 Similis usus est obliquae interrogationis. Anab. IV, 8, 7 ἡρώτων
 ἐκείνοι, εἰ δοίεν ἂν τούτων τὰ πιστά. Interrogabant enim: ἄρα
 δοῖτε ἂν; Poppo Cyrop. I, 6, 10 ἐρωτᾷς, εἰ τις ἂν ἀπὸ σοῦ πόρος
 γένοιτο; Nonnunquam nova conditionis enuntiatio cogitatione ad-
 iicienda est. Lucian. Lexiph. c. 21. ἄμεινον δέ, εἰ καὶ κάτω δια-
 χωρήσειεν ἂν ξίνα. Fritsch. Quaest. Luc. 185. — ἀφ' αἰρεῖσθαι
 constitui solet cum duplici accusativo, aliquoties cum accusativo
 rei et genitivo personae, Cyrop. V, 4, 29 καὶ ἐπ' οὖς δὲ ἦγε πολ-
 λούς ἀφελόμενος τῶν ἑαυτοῦ ἐπ' αὐτῶν, rarissime cum genitivo rei et
 accusativo personae, Cynege. VI, 4 οἱ διμυζόμενοι ἀφαιροῦνται τὰς
 μὲν κύνας τοῦ εὐρεῖν τὸν λαγῶν, αὐτοὺς δὲ τῆς ἀφελείας. V. ad 7, 5.
 — κακοῦργος τῶν ἄλλων. Constructio a dictione ἐργάζεσθαι
 τινὰ κακά derivanda. Matth. 344.

τῆς τοῖς μὲν ἄλλοις βλαβερός, ἐαυτῷ δ' ὠφέλιμος, ἀλλὰ κα-
κῶργος μὲν τῶν ἄλλων, ἐαυτοῦ δέ' πολὺ κακουργότερος· εἴ
γε κακουργότατός ἐστι μὴ μόνον τὸν οἶκον τὸν ἐαυτοῦ φθει-
ρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. ἐν συνοσίᾳ δὲ τίς
ἂν ἡσθίῃ τῷ τοιοῦτῳ, ὃν εἰδείῃ τῷ ὄψῳ τε καὶ τῷ οἴῳ
χαίροντα μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις καὶ τὰς πόρνας ἀγαπῶντα
μᾶλλον ἢ τοὺς ἐταίρους; ἄρ' αὖ γε οὐ χρὴ πάντα ἄνδρα, ἡγη-
σάμενον τὴν ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι κρηπίδα, ταύτην πρῶτον
ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι; τίς γὰρ ἄνευ ταύτης ἢ μάθοι
τι ἂν ἀγαθόν ἢ μελετήσειεν ἀξιολόγως; ἢ τίς οὐκ ἂν ταῖς
ἡδοναῖς δουλεύων ἀσχερῶς διατεθείῃ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν
ψυχὴν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ νῆ τὴν Ἑραν ἐλευθέρῳ μὲν ἄνδρι
εἰκότων εἶναι μὴ τυχεῖν δούλου τοιούτου, δουλεύοντα δὲ ταῖς
τοιαύταις ἡδοναῖς ἱκετεύειν τοὺς θεοὺς δεσποτῶν ἀγαθῶν τυ-
χεῖν· οὕτως γὰρ ἂν μόνως ὁ τοιοῦτος σωθείῃ. Τοιαῦτα δὲ
λέγων ἔτι ἐγκρατέστερον τοῖς ἔργοις ἢ τοῖς λόγοις ἐαυτὸν
ἐπεδείκνυν· οὐ γὰρ μόνον τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν ἐκρά-
τει, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ τῶν χρημάτων, νομίζων τὸν παρὰ τοῦ
τυχόντος χρήματα λαμβάνοντα δεσπότην ἐαυτοῦ καθιστάναι
καὶ δουλεύειν δουλείαν οὐδεμιᾶς ἥττον ἀσχεράν.

5. νῆ τὴν Ἑραν dicitur mulierum iusiurandum esse; sed a
Socrate etiam usurpatum invenitur. III, 10, 9, 11, 5. IV, 2, 9, 4, 8.
Oecon. X, 1. XI, 19. Sympos. IV, 45. 54. adeoque ab Hydaspe
Persa Cyrop. VIII, 4, 12. Apud Platonem nihil frequentius. —
εὐκτόν. Cur non εὐκτόν? εὐκτός, optabilis, erwünsch. Cyrop.
III, 2, 25 εἰπέ τις, οὗτοι τοῖς ἄλλοις ταῦτ' εὐκτὰ εἰη. — δουλεύοντα
— ἱκετεύειν. Haec subiiciuntur, quasi praecesserit ἐλευθέρων
ἄνδρα εὐχεσθαι δεῖν. Cf. Plat. Crit. 51 c. ποιητέον αὖ ἂν κελεύῃ ἢ
πόλις καὶ ἡ παῖς, ἢ πείθειν αὐτήν. Saepe autem post verba
ἡγεῖσθαι, φάναι, οἰεσθαι, δοκεῖν et cognatae significationis formu-
las verba δεῖν, προσήκειν, χρῆναι et similia in constructione deli-
tescunt. Lobeck. Phrynich. 753 sqq. Cf. 2, 34. II, 2, 1. 11. III, 9, 4.
Inest igitur in formula ἐμοὶ δοκεῖ hic sensus: mihi aequum, ne-
cessarium videtur. Denique transitum a dativo ad accusativum
habet eundem II, 8, 1 δοκεῖ δέ μοι τοῦτο κρεῖττον εἶναι ἢ δέεσθαι
τινος ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ μηδὲν ἔχοντα, ἐρ' ὅτω ἂν δανειζό-
μην. Vid. ad 1, 9. — δουλεῖοντα δέ, si quis autem servus est.
Referas ad eum, qui quum cupiditatibus nimis sit deditus atque
in servitutem quasi detrusus, non potest alio modo sanari, quam
ut hominum prudentem nanciscatur. cf. III, 9, 6. De Rep. Ath.
II, 4, καὶ τοῦτο ποιῶν ἥττον ἀπορεῖ ἢ ὁ περὶ παραβολῶν.

6. δουλεύειν δουλείαν, servitutem servire, Matth. 408.
οὐδεμιᾶς ἥττον ἀσχεράν, nulla minus turpem, h. e. quae
turpitudine nulli cedit, quavis alia turpiore. Id quod est IV,
5, 5 τὴν κακίστην ἴρα οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσιν. IV, 2, 12 οἶμαι οὐ-
δενὸς ἂν ἥττον φανῇναι δίκαιος, i. q. οἶμαι οὐδένα ἐμοῦ δίκαιότε-
ρον εἶναι.

CAPUT VI.

Ἄξιον δ' αὐτοῦ καὶ ἂ πρὸς Ἀντιφῶντα τὸν σοφιστὴν διελέχθῃ, μὴ παραλιπεῖν. ὁ γὰρ Ἀντιφῶν ποτὲ βουλόμενος τοὺς συνονοσιαστὰς αὐτοῦ παρελθεῖν, προσελθὼν τῷ Σωκράτει παρόντων αὐτῶν ἔλεξε τάδε· Ὡ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ὤμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονιστέρους χρῆναι γίγνεσθαι· σὸ δέ μοι δοκαῖς τὰναντία τῆς σοφίας ἀπολειπανέκναι. ἤς γοῦν

CAP. VI. Antiphontem sophistam obliicientem sibi victum habitumque tenuem et gratis docendi consuetudinem refellit Socrates.

1. Ἄξιον — παραλιπεῖν. De genitivo, quem quae sequuntur verba pro accusativo obiecti habenda sunt, v. ad 1, 12. Cf. Plat. Menex. 241 b. τοῦτο δὴ ἄξιον ἐπαινεῖν τῶν ἀνδρῶν. Xenoph. De rep. Lac. IX, 1. ἄξιον δὲ τοῦ Λυκούργου καὶ τόδε ἀγασθῆναι.

2. ἀπολαύειν, quod construi solet cum genitivo, etiam accusativum appositum habet, quo non significatur, qua re fruaris, sed qualis ad ta fructus redundet. Gallice *profiter*. 2, 29. IV, 3, 10 τί γὰρ ἄλλο ζῆλον αἰῶν τε καὶ οἰῶν — καὶ τῶν ἄλλων ζήων τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει; 5, 10. Hier. VII, 9 ἀπολαθεῖν αὐτοῦ ἀγαθὰ, commoda ab eo percipere. Matth. 327 n. Rost. 108. n. 10. — οὐδ' ἂν εἴς, v. ad IV, 2, 22. — σιτῆα τε σιτῇ — διατελεῖς. Adverte asyndeton, quo Antiphon quae dixerat ἤς — μελεναι, amplificat. Est autem asyndeton ea forma dicendi, qua singulae sententiae iuxta se positae copula grammatica carent. Id quod vel commotioris animi est, sententias vinculis grammaticae non constrictas pronuntiare amantis; quale habemus h. l.; vel novi potissimum enuntiati accessioni exprimendae inservit, cuius rei natura nonnunquam spernit copulam, sive ea accessione prorsus novi aliquid ita inferitur, ut quae antea dicta sunt, missa facias, ut IV, 2, 34; sive illa est rerum antecedentium vel explicatio, ut I, 1, 18, vel amplificatio, ut III, 13, 5; sive denique, ubi sententia est aliquo modo antea praeparata, eius sententiae diserta enuntiatio. Hom. II. XI, 196 sq. βῆ δὲ καὶ Ἰδαίων ὄρεων εἰς Ἴλιον ἱρὴν· εὐρ' οὖν Προιάμοιο δαΐφρονος, Ἐκτορα δῖον· ἀρχοῦ δ' Ἰσάμενη προσέφη πόδας ὠκεία Ἴρις. Adde Herodot. IV, 143 τῷ Δαρείῳ κατεῖδεν γέρας, τοιόνδε εἶπας ἐν Πέρσῃσι ἔπος. ὠρμημένου Δαρείου ῥοιῶς τρώγειν — εἰρετο αὐτόν cett. Infra III, 4, 12 Socrates postquam commoda, quae rei familiaris administrandae peritia praebet, demonstravit, sermonem sic absolvit: μὴ καταφρόνεις, ὦ Νικομαχίδη, τῶν οἰκονομικῶν ἀνδρῶν. Vid. Funkhaen. Quaest. Demosth. 36. Dissen. Exc. II. ad Pindar. edit. Hermann. Annal. phil. et paedag. 1831. I. p. 53 sqq. Krüger. Anab. III, 4, 42. — ἀλλὰ τὸ αὐτό. Ubi post οὐ μόνον ponitur ἀλλὰ sine καὶ, gradatio est, qua prius membrum non solum augetur, sed etiam vel corrigitur vel tollitur; qua in re Latini quoque *sed sine etiam* dicunt. Herm. Vig. 837. Stallb. Plat. Symp. 206 a. Non multum differt οὐ — ἀλλὰ καὶ, quod qui dicit, alterum primum negat, deinde vero non omnino excludendum esse concedit. Lucian. Diall. Deor. XII in. οὐ τὰ ἐν τῇ γῇ λέγω, — ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τῇ αὐρανῷ. — ἀνυπόδητος. Codices Xenophontis et Platonis (v. Schneider. Civ. 372 a.) in η tuendo fere conspirant, praecepta veterum grammaticorum comprobantes. Lobeck. Phryn. 445. 765. — Post ἀχλὺν (is est, qui pallium sine tunica gestat) sine caussa qui-

οὕτως, ὡς οὐδ' ἂν εἰς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτῶμενος μέν-
ναι· σιτία τε σιτῇ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φανλύτατα, καὶ ἱμά-
τιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ
χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. καὶ μὴν χρή-
ματί γε οὐ λαμβάνεις, ἃ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτη-
μένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. εἰ οὖν, ὥσπερ
καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς
ἐαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθή-
σεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκρά-
της πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ἔφη, ὦ Ἄντιφῶν, ὑπειλη-
φέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀπο-
θανεῖν ἂν ἐλθεῖν ἢ ζῆν, ὥσπερ ἐγώ. Ἴδι οὖν ἐπισκεψώμεθα,
τί χαλεπὸν ἦσθησιν τοῦμοῦ βίον. πότερον ὅτι τοῖς μὲν λαμ-
βάνουσιν ὑργύριον ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀπεργάζεσθαι τοῦτο, ἐφ'
ᾧ ἂν μισθὸν λαμβάνωσιν, ἐμοὶ δὲ μὴ λαμβάνοντι οὐκ ἀνάγκη
διαλέγεσθαι ᾧ ἂν μὴ βούλωμαι; ἢ τὴν δίαίτάν μου φανλ-

dam voluerunt ὦν addi. Agen. X, 4 ἀήττητος διετέλεσεν. Hellen.
VII, 3, 1 ἄλκιμοι διετέλεσαν. Matth. 552. n.

3. ἀποδεικνύουσιν. Δεικνύσι προπερισπωμένως, Ἀττικῶς.
δεικνύουσιν, Ἑλληνικῶς. δεικνύασι δὲ οἱ δεῦτεροι Ἀττικοί. Moeris p.
94. ed. Lips. coll. p. 19. De formis, quae ille dixit hellenicis,
ab Xenophonte abiudicandis magna est virorum doctorum dissen-
sio. At quum codicum consensu tum interpretum opera factum
merito est, ut et huic scriptori restituerentur neque ab aliis scrip-
toribus crederentur fuisse alienae. V. Buttm. gr. max. I. 525.
Bornem. III, 14, 5. idemque, Krüger. et Poppo Anab. IV, 6, 24.
V, 9, 31. 10, 2. VI, 1, 5. Cyrop. IV, 5, 20. Hell. VI, 5, 23. Herbst.
Sympos. IV, 10. Cf. I, 1, 11. 6, 3. IV, 1, 3. Schaefer. Appar. De-
mosth. III. 419.

4. ἔφη, ut φησί, φάναι, post εἰπεῖν et λέγειν sexcenties infer-
tur. Quorum de vocabulorum repetitione quam parum solliciti
Graeci fuerint, docet Oecon. XVII, 10 Καὶ ὁ Ἰσχύμαχος γελάσας
εἶπεν· Ἀλλὰ παῖσις μὲν σύ γε, ἔφη, ὦ Σωκράτης. εὐ γε μέντοι
ἴσθι, ἔφη, κ. τ. λ. Quamquam incerta nostrae voci fides est. —
ἂν pertinet ad ἐλθεῖν. Solvenda est enim oratio ἀποθανεῖν ἂν
ἔλοιτο. Matth. 598. — ὥσπερ ἐγώ. Non dixit ἐμέ, quia non inter
se comparantur σέ et ἐγώ, sed ἀποθανεῖν et ζῆν, ut sit ζῶ intel-
ligendum. Isocr. pac. extr. τοῖς νεωτέροις καὶ μᾶλλον ἀκμάζουσιν,
ἢ ἐγώ, παλαιῶ. Cf. II, 1, 6. Matth. 448. a.

5. πότερον, sc. τοῦτο χαλεπὸν τοῦ ἐμοῦ βίου ἦσθησιν. De
verbis sequentibus ὅτι τοῖς μὲν sqq. v. ad II, 7, 11. — ἢ ὡς
χαλεπώτερα. Exspectes additum ὄντα. Matth. 568. n. Dictum,
ac si praecesserit ἢ φανλῆις τὰ ἐμὰ διαιτήματα ὡς χαλεπώτερα.
— παρασκευάζει. Stephanus dat παρασκευάζει, Castalio παρα-
σκευάζει. Ut his in formis perpetua scriptorum varietas, ita in
hoc ipso verbo admodum frequens est. II, 1, 30 primum παρα-
σκευάζει Stobaeus, deinde vulgata παρασκευάζεις exhibet. — τοῦ
μὴ παρόντος ποιοῦ explicationem sumas ex §. 9. ᾧ τὸ παρὸν
ἀρκοῖ et ὁ τοῖς ῥήσις ἐντυγχάνειν ἀρκούντως χωμένος.

ξεις, ὡς ἦττον μὲν ὑγιεινὰ ἐσθλόντος ἐμοῦ ἢ σοῦ, ἦττον δὲ ἰσχὺν παρέχοντα; ἢ ὡς χαλεπώτερα πορίσασθαι τὰ ἐμὰ διαιτήματα τῶν σῶν διὰ τὸ σπανιώτερά τε καὶ πολυτελέστερα εἶναι; ἢ ὡς ἡδίω σοι ἢ σὺ παρασκευάζει, ὄντα ἢ ἐμοὶ ἢ ἐγώ; οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ μὲν ἡδίστα ἐσθίων ἤκιστα ὕψου δέεται, ὁ δὲ ἡδίστα πίνων ἤκιστα τοῦ μὴ παρόντος ἐπιθυμεῖ πατοῦ; τά γε μὴν ἱμάτια οἶσθ' ὅτι οἱ μεταβαλλόμενοι ψύχους καὶ θάλλους ξέκα μεταβάλλονται, καὶ ὑποδήματα ὑποδοῦνται, ὅπως μὴ διὰ τὰ λυποῦντα τοὺς πόδας κωλύονται πορεύεσθαι· ἤδη σὺν ποτε ἦσθον ἐμὲ ἢ διὰ ψύχος μᾶλλον τοῦ ἔνδον μένοντα ἢ διὰ θάλλος μαχόμενόν τω περὶ σκιᾶς ἢ διὰ τὸ ἀλγεῖν τοὺς πόδας οὐ βαδίζοντα ὑπὸν ἀν' ὀφθαλμῶμαι; οὐκ οἶσθ' ὅτι οἷ τ' φύσει ὑσθενέστατοι τῷ σώματι μελετήσαντες τῶν ἰσχυροτάτων ἀμελησάντων κρείττους τε γίνονται πρὸς ἃν μελετῶσι καὶ ῥᾶον αὐτὰ φέρουσιν; ἐμὲ δὲ ἄρα οὐκ οἶε τῷ σώματι αἰετὰ συντυγχάνοντα μελετῶντα καρτερεῖν πάντα ῥᾶον φέρειν σοῦ μὴ μελετῶντος; τοῦ δὲ μὴ δουλεύειν γαστρὶ μηδὲ ὕπνῳ καὶ λαγνείᾳ οἶε τι ἄλλο αἰτιώτερον εἶναι ἢ τὸ ἕτερα ἔχειν τούτων ἡδίω, ἢ οὐ μόνον ἐν χρεῖα ὄντα εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ

6. γὰρ μὴν, certe vero. Eurip. El. 754 μακρὰν γὰρ ἔρπει γῆρας, ἐμφανὴς γὰρ μὴν, e longinquo accidit vox, at vero clara. Herm. Vig. 828. H. l. continuandae orationis seriei inservit.

7. De crasi ἃν cf. Soph. Antig. 1044. ἀρ' οἶσθα ταγοὺς ὄντας, ἃν λέγῃς, λέγων. Ai. 1064. καὶ μὴ δοκῶμεν, δρῶντες ἃν ἡδῶμεθα, οὐκ ἀντιτίσιν αὐθις, ἃν λυπώμεθα. Schneider. Plat. Civ. 606 c. — τῷ σώματι αἰετὰ συντυγχάνοντα. Debebat pr. dici τὰ τῷ σώματι αἰετὰ συντυγχάνοντα, v. ad 1, 2, 19. ac solet αἰετὰ post articulum iungi participio; sed v. Cyrop. V, 4, 50 αἰετὰ ὑπολειπόμενον. VII, 1, 1 μετεδίδω αἰετὰ τῷ μάλιστα δεομένῳ. 4, 2 αἰετὰ οἱ ἐπιχώριοι βασιλεύοντες. Anab. IV, 1, 7 ἐρεπέτο αἰετὰ τὸ ὑπερβάλλον, ubi ad utrumque vocabulum pertinet vox intermedia. Aliiter supra 1, 10 τὸ λοιπὸν αἰετὰ τῆς ἡμέρας. — Quum plurimi iidemque optimi libri ἐμοὶ — μελετῶντι habeant, suspicetur fortasse quispiam ἐμὲ — μελετῶντι scribendum esse, quamquam qui ita existunt dativi absoluti, haud scio an sint cuiquam placituri. Quorum unum apud Xenophontem exemplum certum esse dicit A. Wannowski Init. theor. cas. abs. I. 2. II. 1—6. Hellen. V, 2, 4 τάδερον ὥρυντε κύκλῳ περὶ τὴν πόλιν, τοῖς μὲν ἡμέτεσι τῶν στρατιωτῶν προκαθημένοις σὺν τοῖς ὅπλοις τῶν ταφρευόντων, τοῖς δὲ ἡμέτεσι ἐργαζομένοις. Alia v. Matth. 562. Buttm. 145. 5. Sed ne est quidem ille qui dicitur absolutus dativus; dictio est enim: corpore aliquid ferre. Non magis absoluti sunt dativi Anab. VI, 1, 10 Ξενοφῶντι δὲ διὰ τῆς μεσογαίης πορευομένῳ οἱ ἱππεῖς προκαταδόντες τυγχάνουσι πρεσβύταις πορευομένοις ποι. Omnino qualenam sint hi dativi, cognosci potest ex gramm. Rust. 131. 3.

8. εὐφραίνει quum nihil in sequentibus habeat quod sibi respondeat, concinnitatem loci sublatam ratus ad emendationem

ἐλπίδας παρέχοντα ὠφελήσιν αἰ; καὶ μὴν τοῦτο γε οἶσθα, ὅτι οἱ μὲν οἰόμενοι μηδὲν εὖ πράττειν οὐκ εὐφραίνονται, οἱ δὲ ἡγούμενοι καλῶς προχωρεῖν ἑαυτοῖς ἢ γεωργίαν ἢ ναυκληρίαν ἢ ἄλλ' ὃ τι ἂν τυγχάνωσιν ἐργαζόμενοι ὥς εὖ πράττοντες εὐφραίνονται. οἷμι οὖν ἀπὸ πάντων τούτων τοσαύτην ἡδονὴν εἶναι, ὅσην ἀπὸ τοῦ ἑαυτὸν τε ἡγεῖσθαι βελτίω γίνεσθαι καὶ φίλους ἀμείνους κτᾶσθαι; ἐγὼ τοίνυν διατελῶ ταῦτα νομίζων. ἂν δὲ δὴ φίλους ἢ πόλιν ὠφελεῖν δέῃ, ποτέρῳ ἢ πλείων σχολῇ τούτων ἐπιμελεῖσθαι, τῷ ὥς ἐγὼ νῦν ἢ τῷ ὥς σὺ μακαρίζεις διαιτωμένῳ; στρατεύοιτο δὲ πότερος ἂν ῥᾶον,

aufugiendum censuit Schneiderus. Sed errare eum Bornemannus locis II, 4, 2, 7, 1. Cyrop. I, 5, 3, 6, 10. II, 2, 1. III, 1, 16 comparatis ostendit. — ὥς εὖ πράττοντες, tanquam qui rem bene gerant, quippe qui felicitatis suae ipsos se auctores esse opinentur. Antea εὖ πράττειν erat felices esse. Rari sunt loci, in quibus idem vocabulum repetitum diversam habet significationem. Animadvertenda est autem consuetudo philosophorum Socraticorum ex nomine rei interpretationem naturae eius derivandi; ac videntur duplici huius dictionis sensu cognitionem alterius εὖ πράττειν, rem suam bene gerere, cum altero, felicem esse, demonstrare neque felicem esse, nisi qui recte agat, inde docere voluisse. Plura de hac re disputavi Qu aest. Xenoph. I. 7. Cf. III, 9, 14, 15 τὸ δὲ μαθόντα τε καὶ μελετήσαντά τι εὖ ποιεῖν εὐπραξίαν νομίζω. — τὸν δὲ μηδὲν εὖ πράττοντα οὔτε χρησίμῳ οὐδὲν ἐφη εἶναι οὔτε θεοφιλῆ. IV, 1, 5 εἰ τις μὴ δυναμένος τὰ συμφέροντα πράττειν εὖ τε πράττειν οἴεται καὶ etc. Platon. Gorg. 507 c. πολλὴ ἀνάγκη — τὸν ἀγαθὸν εὖ τε καὶ καλῶς πράττειν ἂ ἢν πράττη, τὸν δ' εὖ πράττοντα μακάριον τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι, τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα ἄθλιον. Plutarch. Cat. m. c. 8. ἦν. βούλεσθαι δ' ἔλεγε μᾶλλον εὖ πράξας ἀποστρεφθῆναι χάριν ἢ κακῶς μὴ τυχεῖν κολάσεως.

9. φίλους ἀμείνους κτᾶσθαι, amicos, quos acquisiveris, meliores reddere. Schneider. — τοίνυν, v. ad 4, 13. — ταῦτα νομίζων, sc. μέλω ἡδονὴν εἶναι ἀπὸ τοῦ ἑαυτὸν — κτᾶσθαι. — πατέρῳ ἢ πλείων σχολῇ; uter plus otii habet? Vulgo editur ποτέρῳ ἂν εἴη πλείων σχολῇ; Eodem modo articulus additus est II, 5, 5 διὰν ἐξῇ τὸ πλεῖον τῆς ἀξίας λαβεῖν. Cyrop. I, 3, 18 ἐν τῷ τυραννικῷ ἔστι τὸ πλεῖον οἰεσθαι χρῆναι πάντων ἔχειν. Anab. VII, 6, 16 οἶμαι, εἰ ἐδίδου, ἐπὶ τούτῳ ἂν ἐδίδου, ὅπως ἐμοὶ δοῦς μείον μὴ ἀποδοῇ ὑμῖν τὸ πλεῖον, ubi praecedente μείον quid sibi velit τὸ πλεῖον, facile est ad intelligendum. De rep. Lac. IX, 2 πᾶζεσθαι εἰς τὸν πλείω χρόνον, coll. Venat. V, 7 ὅζει δὲ τῶν ἰγνῶν ἐπὶ πλείω χρόνον τῶν εὐναίων ἢ τῶν δορμαίων. Soph. Trach. 371 σιγῶν τὸν πλείω λόγον, maiorem orationis partem tacere. Nos tum fere superlativo utimur. Nec minus quam οἱ πολλοὶ dicuntur οἱ πλείους, plebs. Hellen. II, 3, 18 τοῖς πλείοσι πείθεσθαι. Thucyd. VIII, 73. quibus opponi solent οἱ ὀλίγοι. Vid. ad II, 5, 5. Matth. gr. maj. 266. n. — εὐρεῖν in plurimis libris deest. Pendet autem infinitivus ex χαλεπωτάτων, ut ἐντυγχάνειν ex ῥάστοις, et passivam habet significationem. II, 1, 22 εὐπρεπῆς ἰδεῖν. III, 8, 8 οἷα ἡδίστη ἐνδιατᾶσθαι. Vid. Matth. 534. b. 535, n. 1. Rost. 125. n. 9.

ὁ μὴ δυνάμενος ἄνευ πολυτελοῦς διαίτης ζῆν ἢ ὧ τὸ παρὸν ἀρκοίη; ἐκπολιορκηθεὶς δὲ πότερος ἂν θάπτον, ὁ τῶν χαλεπωτάτων εὐρεῖν δέεμενος ἢ ὁ τοῖς ῥύστοις ἐντυγχάνειν ἀρκούντως χρῶμενος; ἔοικας, ὦ Ἀντιφῶν, τὴν εὐδαιμονίαν οὐ μὲν τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν εἶναι· ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ μὲν μηδενὸς δέεσθαι θεῖον εἶναι, τὸ δὲ ὡς ἐλαχίστων ἐγγυτάτω τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ μὲν θεῖον κράτιστον, τὸ δὲ ἐγγυτάτω τοῦ θεοῦ ἐγγυτάτω τοῦ κρατίστου.

Πάλιν δὲ ποτε ὁ Ἀντιφῶν διαλεγόμενος τῷ Σωκράτει εἶπεν· ὦ Σώκρατες, ἐγὼ τοι σὲ δίκαιον μὲν νομίζω, σοφὸν δὲ οὐδ' ὅπωςτιοῦν. δοκεῖς δέ μοι καὶ αὐτὸς τοῦτο γινώσκειν· οὐδένα γοῦν τῆς συνοουσίας ἀργήριον πράττει, καί τοι τό γε ἱμῶτιον ἢ τὴν οἰκίαν ἢ ἄλλο τι ὧν κέκτησαι νομίζων ἀργυρίου ἄξιον εἶναι οὐδενὶ ἂν μὴ ὅτι προῖκα δόσης, ἀλλ' οὐδ' ἔλαττον τῆς ἀξίας λαβών. δῆλον δὲ ὅτι, εἰ καὶ τὴν συνοουσίαν ἔωον τινὸς ἀξίαν εἶναι, καὶ ταύτης ἂν οὐκ ἔλαττον τῆς ἀξίας

10. οὐτομέμφω, v. ad IV, 3, 8. — τὴν εὐδαιμονίαν — τρυφῇ v. V. ad III, 1, 8. — δέεσθαι. Duo codices habent δέισθαι. Sitne autem illa forma δέεσθαι, quae Ionum propria est, ab Xenophonte abiudicanda, magna virorum doctrum dissensio est. Formam solutam defendunt Buttm. gr. mai. II. 107 sq. 432. Matth. 52. Schaefer. Greg. Cpr. 431. Krüger, Xen. Anab. VII, 4, 8. Bornem. Comment. III, 6, 13. damnant Lobeck. Phrynich. 220. L. Dindorf. Anab. VII, 7, 31. Poppo Anab. VII, 4, 8. Nos codices sequi satius duximus, quum parum verisimile sit, ex serioris aetatis consuetudine uni Xenophonti Ionismum inculcatum esse, ex quo potius qui sequuti sunt scriptores consuetudinem suam hausisse videantur.

11. ἐγὼ τοι σὲ δίκαιον μὲν νομίζω. Plerique codices alium ordinem habent ἐγὼ τοι σὲ μὲν δ. v., ut II, 4, 7 in plerisque est Ἀλλ' ὅμως ἐνιοι μὲν δένδρα etc. Vid. ad III, 9, 4. — οὐδ' ὅπωςτιοῦν, ne tantillum quidem, nequaquam. Cyrop. I, 4, 15 οὐδ' ὅπωςτιοῦν φθονερῶς, ne cum minima quidem invidentiae suspicionē. — γοῦν, v. ad II, 5, 3. — μὴ ὅτι. Quemadmodum οὐχ ὅτι explicant οὐ λέγω, ὅτι (v. ad II, 9, 8), ita μὴ ὅτι, μὴ ὑπολάβης, noli putare, μὴ εἰπω, ὅτι, ne dicam, non modo, quod hoc loco, quum negatio et verbum commune sequatur, est i. q. non modo non, sed ne — quidem. Matth. 624. 3. p. Buttm. p. 436. — τῆς ἀξίας, v. ad II, 1, 22.

12. εἰ καὶ utrum est etsi an si etiam? Hermann. Vig. p. 832. cf. 7, 1. II, 6, 20. III, 2, 2. et ad IV, 1, 1. — ἔλαττον, v. ad III, 11, 3. — οὐν ἄν. Inversus vocum ordo dicitur magis in usu esse. Sed cf. II, 6, 6. III, 5, 9. 11, 14. 15. IV, 3, 16. atque aliis vocibus interpositis I, 2, 17. 19. II, 6, 11. III, 1, 3. IV, 4, 23. quem ad locum vehementer errantem Schneiderum correxit Bornemannus. V. id. Anab. II, 5, 20. — σοφὸς δὲ οὐκ ἄν. Quid repeti postulat particula? v. ad 7, 3. III, 8, 7 extr. Eurip. Alc. 181 σὲ δ' ἄλλη τις γυνὴ κερήσεται, σώφρων μὲν οὐκ ἂν μάλιστα, εὐτυχὲς δ' ἴσως. Matth. 600. n. 2. Rost. 120. η. 4.

ἀργυρίουον ἱπράττου. δίκαιος μὲν οὖν ἂν εἴης, ὅτι οὐκ ἐξαπα-
 τᾷς ἐπὶ πλεονεξίᾳ, σοφὸς δὲ οὐκ ἂν, μηδενός γε ἄξια ἐπιστά-
 13 μενος. Ὁ δὲ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπεν· Ὡς Ἀντιφῶν, παρ'
 ἡμῖν νομίζεται τὴν ὥραν καὶ τὴν σοφίαν ὁμοίως μὲν καλόν,
 ὁμοίως δὲ αἰσχρὸν διατίθεσθαι εἶναι. τὴν τε γὰρ ὥραν ἐὰν
 μὲν τις ἀργυρίουον πωλῇ τῷ βουλομένῳ, πόρνον αὐτὸν ἀποκα-
 λοῦσιν, ἐὰν δὲ τις, ὃν ἂν γινῶ καλόν τε κἀγαθὸν ἐραστὴν
 ὄντα, τοῦτον φίλον ἐαυτῷ ποιῇται, σώφρονα νομίζομεν· καὶ
 τὴν σοφίαν ὥσαύτως τοὺς μὲν ἀργυρίουον τῷ βουλομένῳ πω-
 λοῦντας σοφιστὰς ὥσπερ πόρνους ἀποκαλοῦσιν, ὅστις δὲ ὃν
 ἂν γινῶ εὐφυνῶ ὄντα, διδάσκων ὃ τι ἂν ἐχῇ ἀγαθόν, φίλον
 ποιεῖται, τοῦτον νομίζομεν ἂν τῷ καλῷ κἀγαθῷ πολλὴν προς-
 14 ἡκῃ, ταῦτα προεῖν. ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτός, ὦ Ἀντιφῶν, ὥσπερ

13. παρ' ἡμῖν — διατίθεσθαι. Locum difficiliorem ita optime interpretaberis: Apud nos credi solet, pulchritudinem et sapientiam aliis vendere tam honestum quam turpe esse. Summum doctrinae finem Socrates ponit in probi amici comparatione: id quod etiam verba, quae sequuntur, et locus II, 7. luculenter ostendit. Quare aequae turpe est ex eius sententia lucri caussa vel sapientiam vel pulchritudinem vendere, atque honestum, alterutram amici probi consequendi caussa aliis impertire. Διατίθεσθαι est fere i. q. πωλεῖν quod sequitur. Similiter utrumque verbum coniungitur Cyrop. IV, 5, 42 κηρυξάτω — πωλεῖν τοῖς κατήλως ὃ τι ἔχει ἕκαστος πράσιμον, καὶ ταῦτα διαθεμένους ἄλλα ἀγειν. Diversus locus est Plutarch. Brut. 6. εἰσθεὶ λέγειν, ὡς οἱ μηδὲν ἀρνεῖσθαι δυνατόμενοι δοκοῦσιν αὐτῷ μὴ καλῶς τὴν ὥραν διατεθεῖσθαι. — ὁμοίως μὲν — ὁμοίως δέ, cf. Cyrop. VI, 4, 17. Hier. X, 5. — ἐαυτῷ num otiosum est? Soph. Ai. 946. ὦν γὰρ ἡράσθη τυχεῖν, ἐκτῆσαθ' αὐτῷ, θάνατον, ὅνπερ ἤθελεν. Poppo Thuc. I. 189. Bornem. Anab. I, 8, 29. — τὴν σοφίαν — τοὺς πωλοῦντας. v. ad I, 2, 19. — ὥσπερ πόρνους. Haec verba, quae tanquam a manu aliena profecta a quibusdam damnata sunt, hanc habent sententiam: istos sophistas nomine non honestiore, quam scorta, nominant; in malam enim partem ἀποκαλεῖν fere usurpatur. — εὐφυνῶ, vulgo εὐφυνῇ. V. Matth. 107. n. 1. Buttm. 53. Rost. 42. 2. III, 1, 11 est ἐνδεᾶ, IV, 2, 17 et 3, 13 ὑγιᾶ; II, 7, 2 Πειραιᾶ. In his vero libri minime sibi constant. εὐφυνῇ et ἀφυνῇ est Plat. Civ. 455 b. εὐφυνῇ in optimis libris Gorg. 486 b. Alia v. apud Schneider. Plat. Civ. 386 b. — ποιεῖται. Vulgo ποιῇται. Sed ubi coniunctivus sequitur pronomina relativa, quae in sententia generali conjunctionis quandam notionem involvunt, de tempore praesente vel futuro dici solita, particula ἂν deesse quidem potest apud poetas, non potest apud eos prosae orationis scriptores, qui familiarem sermonem expriment. Poppo Cyrop. II, 2, 25. Ex antecedentibus tamen ἂν repetit Matth. gr. uber. p. 1025. Particulae ita post relativa omittendae maiorem libertatem concedunt Buttmann. Plat. Alcib. I. 134 c. ὃ γὰρ ἐξουσία μὲν ἦ. Stallbaum. Philob. p. 61. Cf. Phaedr. 247 b. ὃ μὴ καλῶς ἢ τεθραμμένος τῶν ἡνίοχων, ubi particulam in nullo codice inventam Buttmannus in editione Heindorfiana posuit.

ἄλλος τις ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἡδεται, οὕτω καὶ ἔτι μᾶλλον ἡδομαι φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐὰν τι σχῶ ἀγαθόν, διδάσκω καὶ ἄλλοις συνίστημι, παρ' ὧν ἂν ἡγῶμαι ὠφελή-
θῆσθαι τι αὐτοὺς εἰς ἀρετὴν. καὶ τοὺς θησανροὺς τῶν πά-
λαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν βιβλίοις γρά-
ψαντες, ἀνελίττων κοινῇ σὺν τοῖς φίλοις διέρχομαι, καὶ ἂν τι
ὁρῶμεν ἀγαθόν, ἐκλεγόμεθα, καὶ μέγα νομίζομεν κέρδος, ἐὰν
ἀλλήλοις φίλοι γιγνώμεθα. Ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούοντα
ἐδόκει αὐτὸς τε μακάριος εἶναι καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ καλο-
κἀγαθίαν ἕγειν.

Καὶ πάλιν ποτὲ τοῦ Ἀντιφῶντος ἐρομένου αὐτόν, πῶς¹⁵
ἄλλους μὲν ἡγοῖτο πολιτικοὺς ποιεῖν, αὐτὸς δὲ οὐ πράττει τὰ
πολιτικά, εἴπερ ἐπίσταιτο; Ποτέρως δ' ἂν, ἔφη, ὦ Ἀντιφῶν,
μᾶλλον τὰ πολιτικά πράττοιμι, εἰ μόνος αὐτὰ πράττοιμι ἢ
εἰ ἐπιμελούμεν τοῦ ὥς πλείστους ἱκανοὺς εἶναι πράττειν αὐτά;

CAPUT VII.

Ἐπισκεψόμεθα δέ, εἰ καὶ ἀλαζονείας ἀποτρέπων τοὺς¹
συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν· αἶε γὰρ ἔλεγεν,
ὥς οὐκ εἴη καλλίων ὁδὸς ἐπ' εὐδοξίᾳ, ἢ δι' ἧς ἂν τις ἀγα-

14. ὠφελήθῃσσεσθαι, alii ὠφελήσεσθαι: utrumque bonum.
Formam passivam hic habet codex F, ac syllaba θη, utpote supra
scripta, facile potuit delitescere. Futurum medii passive dictum
legitur III, 7 extr. passiva forma II, 7, 8. III, 3, 15. 11, 3.
Vid. Buttm. 113. 5. et ad Demosth. Mid. p. 23. Matth. 496. n. 4.
Rost. 114. n. 1. Cf. ad I, 1, 8. Idem de verborum τιμάσθαι, ζημιού-
σθαι, δηλοῦσθαι, aliorum futuris valet. Cf. μαρτυρήσεσθαι IV, 8, 10.
Schneid. Plat. Clt. 470 a. — κατέλιπον cuiusnam temporis si-
gnificationem habet? Buttm. 137. 3. — φίλοι, alii ὠφέλῃμοι ex
cod. Voss. I.

15. αὐτὸς δὲ οὐ πράττει τὰ πολιτικά, ad sententiam
i. q. αὐτὸς οὐ πράττων τ. π. De re cf. Plat. Apol. 32b. ἐγὼ γάρ,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδεμίαν πώποτε ἤρξα ἐν τῇ
πόλει, ἐβούλευσα δέ, v. ad 1, 18, ubi ἐπιστάτης in senatu Quin-
gentorum fuisse traditur.

CAP. VII. Docetur, quomodo Socrates a iactantia averterit
homines:

1. ἐπ' εὐδοξίᾳ. Maluerunt alii iure suo accusativum. Sed
dativo saepe ita utuntur scriptores graeci, ut simul insit condi-
tionis aut consilii significatio. V. ad 3, 5. III, 14, 2. IV, 4, 3.
Cyp. VIII, 6, 2. ἐφ' οἷς ἴασιν. Anab. V, 7, 34. ἀγεσθαι ἐπὶ θα-
λάτῃ. De Venat. VI, 5 ἐπὶ θήρᾳ ἐξέναι, exire eo consilio, ut ve-
neris, ubi accedit reliquorum verborum ratio; sed ἐξέρχεσθαι ἐπὶ
τὴν θήραν (Cyp. I, 2, 11) dici etiam potest is, qui non ipse ve-
naturus exit in eum locum, ubi venantur alii. V. Lobeck. Phryn.
474 sq. Ac dicitur sane ὁδὸς ἐπὶ τὸ φιλεῖσθαι Cyp. I, 6, 24. ἐπὶ
τὸ καταργεῖσθαι Anab. II, 6, 22. Sed οὐκ ἔστι καλλίων ὁδὸς ἐπ'

αὐτὸς τοῦτο γένοιτο, ὃ καὶ δοκεῖν βούλοιο. ὅτι δ' ἀληθῆ ἔλε-
γεν, ὥδε ἐδίδασκεν· Ἐνθυμώμεθα γάρ, ἔφη, εἴ τις μὴ ὦν
ἀγαθὸς ἀλητῆς δοκεῖν βούλοιο, τί ἂν αὐτῷ ποιητέον εἴη;
ἄρ' οὐ τὰ ἔξω τῆς τέχνης μιμητέον τοῦ ἀγαθοῦ ἀλητῆς;
καὶ πρῶτον μὲν ὅτι ἐκείνοι σκευή τε καλὰ πύκνυνται καὶ ἀκο-
λουθῶνς πολλοὺς περιάγονται; καὶ τούτῳ ταῦτα ποιητέον.
ἔπειτα ὅτι ἐκείνους πολλοὶ ἐπαινοῦσι, καὶ τούτῳ πολλοὺς ἐπαι-
νέτας παρασκευαστέον. ἀλλὰ μὴν ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον,
ἢ εὐδὸς ἐλεγχθήσεται γελοῖος ὦν καὶ οὐ μόνον ἀλητῆς κα-
κός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἀλαζών. καίτοι πολλὰ μὲν δαπανῶν,
μηδὲν δὲ ὠφελούμενος, πρὸς δὲ τούτοις κακοδοξῶν πῶς οὐκ
ἐπιπόνως τε καὶ ἀλυσιτελῶς καὶ καταγελάστως βιώσεται; ὥς
δ' αὐτως εἴ τις βούλοιο στρατηγὸς ἀγαθὸς μὴ ὦν φαίνεσθαι,

εὐδοξία est: nulla via melius proceditur ad consequendam gloriam.
Contra neque cum verbis quietem significantibus coniunctas prae-
positiones accusativum habere rarum est. Anab. IV, 2, 3 ἦσαν ἐπὶ
χαράσσαν. Plat. Euthyd. 274 a. ἐπ' αὐτὸ γε τοῦτο πάρεσμεν. Ac de
aula regis Persarum non minus dicitur ἐπὶ τὰς θύρας εἶναι, ut
Cyrop. VI, 1, 1, ubi v. Bornemannius, quam ἐπὶ ταῖς θύραις ἐρχε-
σθαι. V. Sintenis Plutarch. Themist. p. 180 sq.

2. Ἐνθυμώμεθα γάρ. Γάρ illatum, quasi praecesserit
ἀληθῆ λέγω. Sequenti verbo ἔφη quod tres codices praeponunt
ἄν, aliquam habet veri speciem. Antecessit enim imperfectum.
V. ad 1, 16. IV, 1, 2 πολλάκις γάρ ἔφη μὲν ἂν τινος ἔραν. Erra-
visse enim Buttmannum Soph. Phil. 443, aoristum cum ἂν parti-
cula hac ratione negantem usurpari; nisi ubi per particulam cum
optativo latinum *quoties* exprimentem tempus in singula momenta
disiundatur, quum alii demonstraverunt tum Krüger. De authen-
tia et integritate Anab. p. 53. Contra Hellen. VII, 1, 38 in ver-
bis οὐκ ἂν ἔφη particulam recte delevit L. Dindorfius. — τί ἂν
αὐτῷ ποιητέον εἴη; Adiectiva verbalia in εὐς desinentia si ge-
nere neutro dicuntur (nam possunt etiam ab substantivo aptari,
III, 6, 3. ὠφελήεα σοι ἢ πόλις εἶσιν, quum II, 1, 28 sit τὴν πόλιν
ὠφελήεον, v. III, 10, 8. ubi utramque rationem coniunctam vides),
constructionem verbi sui retinere solent, ut persona subiecti da-
tivo, vel etiam, quum illa adiectiva vim verbi δεῖν vel χρῆναι ha-
beant, accusativo exprimitur. Vide quae sequuntur exempla et
II, 1, 28. et ad III, 11, 1. Accusativum habes III, 11, 1 ταύτην
ἡμῖν χάριν ἔχτεον — ἡμᾶς ταύτην, quod antea est ἡμᾶς δεῖ μάλλον
θεοδοτῆ χάριν ἔχειν — ἡ ταύτην ἡμῖν. Ubi cum dativus alter ac-
cedat, necessarium est subiectum accusativo significetur: ab hac nobis
gratia habenda est. Isocr. Euag. p. 190 b. οὐ μὴ δουλεύειον τοὺς
γε νοὺν ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν, h. e. οὐ μὴ δεῖ δου-
λεύειν κτλ. Thiersch. 280: 5 sq. Matth. 447. Rost. 110 b. extr.
Schaeff. Melett. critt. p. 89. — σκευή, supellex, quam admodum
divitem habere solebant tibicines, maxime vestitus, *Garderobe*.

3. ὥς δ' αὐτως, vulgo ὡσαύτως. De hoc vocem scriptura
v. Buttn. Lexil. I. p. 41. — αὐτῷ tres codices bonae notae in-
terserunt. — ταύτην λυπηρόν. Elegans sane coniectura Hein-
dorffii est τοῦτ' εἰη λυπηρόν. Sed v. IV, 3, 12. Certe vulgata

ἢ κυβερνήτης, ἐννοῶμεν, τί ἂν αὐτῷ συμβαίνοι. ἄρ' οὐκ ἂν εἰ μὲν ἐπιθυμῶν τοῦ δοκεῖν ἱκανὸς εἶναι ταῦτα πράττειν μὴ δύναιτο πείθειν, ταύτη λυπηρόν, εἰ δὲ πείσειεν, ἔτι ἀθλιώτερον; ὁ γὰρ δὴ κυβερνᾷν κατασταθεὶς ὃ μὴ ἐπιστάμενος ἢ στρατηγεῖν ἀπολέσειεν ἂν οὗς ἥμισυ βούλοιοτο, καὶ αὐτὸς ὑποσχετῶς ἂν καὶ κακῶς ἀπαλλάξειεν. Ὡς αὐτῶς δὲ καὶ τὸ πλοῦσιον καὶ τὸ ἀνδρεῖον καὶ τὸ ἰσχυρὸν μὴ ὄντα δοκεῖν ἀλυσίτελές ἀπέφαινε· προστάτεσθαι γὰρ αὐτοῖς ἔφη μέλλω ἢ κατὰ δύναμιν, καὶ μὴ δυναμένους ταῦτα ποιεῖν, δοκοῦντας ἱκανοὺς εἶναι, συγγνώμης οὐκ ἂν τυγχάνειν. ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει οὐ μικρὸν μὲν, εἴ τις ἀργύριον ἢ σκεῦος παρὰ τοῦ πειθοῖ λαβὼν

non debuit propter praecedens ἂν et omissum εἶη damnari, cuius rei exempla affert Bornemann. Vid. 6, 12. Cyrop. I, 4, 12 τίς γὰρ ἂν, ἔφασαν, σοῦ γε ἱκανώτερος πείσαι; quamquam frequentior post ἱκανὸς verbi εἶναι omissio est. Neque ab Homero inde omissi adeo post εἰ verbi εἶναι exempla desunt. Il. XXII, 52 εἰ δ' ἦδη τεθῆσσι καὶ εἰν Ἰλίου δόμοισιν. Herm. Soph. Phil. 491 παῖρ, ὃν δὴ παῖρ' ἂν ἐξοῦτο δέδοικ' ἐγὼ μὴ μοι βεβήκη. De modorum praeter indicativum omittendi libertate v. Buttman. Add. ad Demosth. Mid. Hermann. Soph. Ai. 399. Krüger. Dionys. Hist. 291. 302. Bernh. Synt. 330 sq. — κυβερνᾷν κατασταθεὶς. De infinitivo post verba creandi v. Matth. 420. n. 1. 531. III, 2, 1 στρατηγεῖν ἡρημένος. 3, 1 ἱππαρχεῖν ἡρημένος. Anab. VI, 4, 22 ἀρεθεὶς ἄρχειν. De particula τέ, quam plerique codices post κυβερνᾷν interserunt, v. ad III, 12, 4. — ἀπαλλάξειεν, v. ad III, 13, 6.

4. μέλλω ἢ κατὰ δύναμιν, maiora quam pro viribus. IV, 4, 24 βελτίονες ἢ κατὰ ἀνθρώπων νόμοθετου. 7, 10 μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἀνθρώπινην σοφίαν. Matth. 449. Röst. p. 503. — προστάτεσθαι — οὐκ ἂν τυγχάνειν. Haec recta oratione quomodo dices? Vid. ad 1, 16. 3, 3. IV, 7, 9.

5. ἐκάλει οὐ μικρόν. Herbstius ex diversa admodum librorum scriptura lectionem extraxit τὸν οὐ μικρόν, coll. Matth. 268 extr. Leunclavius οὐ τὸν μικρόν, ut est II, 1, 6 οὐ τὰς ἐλαχίστας, fere i. q. τὰς μεγίστας, τὰς πλείστου ἀξίας. — ἀποστρέφω. Num dici potest ἀποστρέφω τι παρὰ τοῦ? Exempla accusativi rei vel solius vel addito personae accusativo non rara sunt. Idem valet de ἀφαιρεῖσθαι. Neque desunt genitivi personae exempla; v. Cyrop. III, 1, 11 τοὺς δεσπότης ἀποστρέφω ἐαυτοῦ. Thucyd. 1, 40 ὅστις μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν ἀσφαλείας δεῖται. Quapropter Hell. IV, 1, 41 tuendum est νομῶν ὅποσα ὅπισθεν ποιῆται ξυνη, πάντα ἀποστερήσει βασιλέως, neque opus est ἀποστρέφω scribatur, cui sane Voigtlaenderi coniecturae magna commendatio accedit ex Ages. VII, 7. Ἀφαιρεῖσθαι eodem modo positum v. 5, 3 οἱ πλεονέχται τῶν ἄλλων ἀφαιρούμενοι χοήματα. Idem vero illud verbum quum nonnunquam cum solo rei obiecto dicatur, III, 8, 10 γραφαὶ δὲ καὶ ποικίλαι πλείονας εὐφροσύνας ἀποστεροῦσιν ἢ παρέχουσι. Lys. Simon. 25 ἀποστερήσαι βουλομένους τὰς τριακοσίας δραχμάς. Soph. Oed. T. 324 τὴνδ' ἀποστερῶν φάιν: neque assentiendum est Stallbaumio Plat. Phaedr. p. 59. ἀποστερηκώς in ἀπειρηκώς mutari volenti, et nostro loco ex ea com-

ἀποστεροῖ, πολὺ δὲ μέγιστον, ὅστις μηδενὸς ἄξιός ὢν ἐξ-
πατῆκει πείθων, ὥς ἱκανὸς εἶη τῆς πόλεως ἡγεῖσθαι. ἐμοὶ
μὲν οὖν ἰδούκει καὶ τοῦ ἀλαζονεύεσθαι ἀποτρέπειν τοὺς συν-
όντας τοιαῦδε διαλεγόμενος.

paratione aliquid lucis affulget. Dicitur enim ἀποστερεῖν maxime
de rerum depositarum suppressione; v. Schol. Aristoph. Plut. 373,
ubi adeo accusativus personae ea significatione additus est, ἀλλ'
οὐδὲ μὴν ἀπειστήρηναι γ' οὐδένα, ut Anab. I, 9, 19 οὐδένα ἂν πώ-
ποτε ἀφείλετο, omninoque de circumscriptione et fraudatione. Iam
licet non male compares De Venat. XII, 9 οἱ πόνοι τὰ μὲν αλ-
σχερά καὶ ὑβριστικά ἐκ τῆς γυγῆς καὶ τοῦ σώματος ἀφαιρούνται,
praestat tamen solum obiectum cum verbo ἀποστερεῖν construi, ut
neque exempla solius obiecti ad ἀφαιρεῖσθαι additi; IV, 3, 14 ἐάν
τις αὐτὸν (τὸν ἥμιον) ἀναιδῶς ἐγχειρῇ θείῃσθαι, τὴν οὖν ἀφαιρεῖ-
ται, neque loci desunt, in quibus facile potest ad hoc verbum ob-
iectum intelligi. Hellen. I, 2, 16 Αἰχιζιάδης δὲ ἔδλωκε, μέχρι σπό-
τος ἀφείλετο. Denique quod sexcenties dicitur ἀποστερεῖν τινὰ τι-
νος, aliquem privare aliqua re, id minus quidem de verbo ἀφαι-
ρεῖσθαι valet; iterum tamen ea ipsa constructione in signifi-
catione impediendi congruunt. De Venat. XII, 8 εἰ τι βούλονται
ἐπιτηδεύειν καλῶν, οὐδενὸς ἀποστερεῖ (τὰ κυνηγέσια). VI, 4 ἐξίέναι,
δὲ πρῶτ', ἵνα τῆς ἰγνέσεως μὴ ἀποστερῶνται, ὡς οἱ ὑψιζόμενοι ἀφαι-
ροῦνται τὰς μὲν κύνας τοῦ ἐνθεῖν τὸν λαγῶν, αὐτοὺς δὲ τῆς ἀφείλεας.
v. ad 5, 3. — ὅστις ἐξήπατήκει, si quis fefellisset; intell. τὴν
πόλιν. — τοιαῦδε διαλεγόμενος. Pronomina ὅδε et τοιόσδε
et adverbium ὥδε sequentia respicere solent, οὗτος, τοιοῦτος et οὗ-
τως praecedentia. Sed haec quum nonnunquam ad sequentia re-
ferantur (Anab. II, 2, 2 οὕτω, quod §. 4. ὥδε est; V, 6, 32. VII,
6, 39), illa ad praecedentia spectare rarum est; v. tamen infra
IV, 3, 13, loco sane suspicioso τὰδε οἰκονομῶν, quod ad anteco-
dens τὰ μέγιστα spectat, eodem modo de mundi miraculis nostris
oculis subiectis dictum, quo Cyrop. VIII, 7, 22 οἱ καὶ τῇδε τὴν
τῶν ὄλων τάξιν συνέχουσιν ἀκριβῆ. Atque ibidem III, 5, 35. 39
est ἐν τῇ τοιῷδε, quod Anab. V, 8, 20 est ἐν τῇ τοιοῦτῳ. Matth.
gr. mai. 470. 1. cum obs. Quamquam magnam habet probabilitatem
sententia Krügeri De authentia et integr. Anab. p. 16 verba τοι-
αῦδε διαλεγόμενος cum vocabulis τοιαῦτα λέγων II, 1, 1. sedes per-
mutavisse censentis. Ceterum verbum διαλέγεσθαι hic et II, 4, 1
non ipsam formam respicit colloquii habitū, sed quaedam ex ali-
quo colloquio allata indicat. Quid proprie sit, ipse Socrates do-
cet IV, 5, 12. Denique IV, 4, 4 est coram iudicibus dicere.

B'.

CAPUT I.

Ἐδόκει δέ μοι καὶ τοιαῦτα λέγων προτρέπειν τοὺς συνόντας· ἄσκειν ἐγκράτειαν πρὸς ἐπιθυμίαν βρωτοῦ καὶ ποτοῦ καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ῥίγους καὶ θάλλπους καὶ πόνου. γνοὺς

CAP. I. Socratis de voluptate et temperantia cum Aristippo Cyrenaeo disputatio. Is primus Socraticorum discipulorum mercede philosophiam docuit.

1. *ἐγκράτειαν* — *πόνου*. Xenophon ubi dixit: Videbatur mihi haec quoque disputans discipulos ad exercitandam abstinentiam a cibi et potus et veneris somnique cupiditate, duplici, ut videtur, quam *ἐγκράτεια* habet, significatione motus ex more suo frigoris, aestus et laboris mentionem inlicit. Est autem *ἐγκράτεια* tum abstinentia vel temperantia, tum tolerantia vel patientia. Cyrop. VIII, 1, 36 duo codices habent *ἐπικράτησιν*. Hellen. V, 3, 21 *ἐγκράτεια γαστρός*. Cyrop. I, 2, 8 *ἐγκρατεῖς γαστρός καὶ ποτοῦ*. Minus liberum usum habet latinum vocabulum *patientia*, Herzog. Caes. B. G. VI, 36; vetustiorē gallicum *patience*, ut fere sit i. q. *portée*. *La moindre surcharge brise les barrières de la patience*, et: *Les accidens nous accablent surpassans nostre portée*, Montagne. Illas autem res singulas ubi persequutus est Xenophon, prorsus eadem vi §. 7. dicit *ἐγκρατεῖς τούτων πάντων*. Cf. Plat. Legg. XII, 2. p. 493 c. *κατεργήσεις σίτων τε καὶ ποτῶν καὶ χειμῶνων καὶ τῶν ἐναντίων καὶ κοίτης σκληρᾶς*. Iam vero omnis huius loci difficultas vertitur in eò, quod verba *πρὸς ἐπιθυμίαν* ad quattuor tantum próximos genitivos sunt referenda. Quod quum non bene fieri posse sibi persuaderent, uncinis tanquam spuria incluserunt editores. *Πρὸς* praepositionem similiter cum *κατεργήσεις* et *μαλακός* adiectivis coniunctam praeter statim sequentia et §. 6. videbis I, 2, 1. 2. Relationem enim significat, IV, 2, 15 *πρὸς τοὺς φίλους ἐρωτᾶν*, ratione habita amicorum. III, 7, 2 *πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾶς*; quo tendens? Comparavit L. Dindorf. Plutarch. Ti. Gracch. 3. *πρὸς τὰς ἡδονὰς ἐγκράτειαν ἀπαλλάττον*. Denique negligentius Xenophon duo membra coniunxit, alterum *ἄσκειν ἐγκράτειαν πρὸς ἐπιθυμίαν* — *ὕπνου*, alterum *ἄσ. ἐγκρ. ῥίγους* — *πόνου*. Idem iudicium ferendum esse vidimus de I, 5, 1. V. Matth. 361. b. — *γνοὺς δέ*. Expectaveris *γὰρ*; sed ubi quid in reddenda ratione sic affertur, ut id partem aliquam rei, de qua sermo est, constituat, δέ et *autem* locum habent, quippe ob id ipsum, quod novum quid accedit, oppositionem quandam fieri indicantes. Herm. Vig. 845. Ceterum is, cuius causa hoc colloquium habitum est, incertum est Aristippus fuerit an aliquis eius amicus. — *βούλει σκοπῶμεν*. Non addita conjunctione neque particula utrumque vocabulum per se constat.

δέ τινα τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀρίστιππε, εἰ δέοι σε παιδεύειν παραλαβόντα δύο τῶν νέων, τὸν μὲν, ὅπως ἱκανὸς ἔσται ἄρχειν, τὸν δέ, ὅπως μὴδ' ἀντιποιήσεται ἀρχῆς, πῶς ἂν ἐκάτερον παιδεύοις; βούλει σκοπῶμεν, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς τροφῆς, ὥσπερ ἀπὸ τῶν στοιχείων; Καὶ ὁ Ἀρίστιππος ἔφη· Δοκεῖ γοῦν μοι ἡ τροφή ἀρχὴ εἶναι· οὐδὲ γὰρ ζῶν γ' ἂν τις, εἰ μὴ τρέφοιτο. Οὐκ οὖν τὸ μὲν βούλεσθαι σίτου ὑπτεσθαι, ὅταν ὥρα ἦκη, ἀμφοτέροις εἰκὸς παραγίγνεσθαι; Εἰκὸς γάρ, ἔφη. Τὸ οὖν προαιρεῖσθαι τὸ κατεπείγον μᾶλλον πρῶταιν ἢ τῇ γαστρὶ χαρίζεσθαι πότερον ἂν αὐτῶν ἐθίζοιμεν; Τὸν εἰς τὸ ἄρχειν, ἔφη, ἢ Δία παιδευόμενον, ὅπως μὴ τὰ τῆς πόλεως ἄπρακτα γίγνηται παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν. Οὐκ οὖν, ἔφη, καὶ ὅταν πιεῖν βούλωνται, τὸ δύνασθαι διψῶντα ἀνέχεσθαι τῷ αὐτῷ προσθετόν; Πάννυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ ὑπνον ἐγκρατῇ εἶναι, ὥστε δύνασθαι καὶ ὄψι κοιμηθῆναι καὶ πρῶτ' ἀναστῆναι καὶ ἀγρυπνήσαι, εἴ τι δέοι, ποτέρῳ ἂν προσθείημεν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ αὐτῷ. Τί δέ; ἔφη, τὸ ἀφροδισίων ἐγκρατῇ εἶναι, ὥστε μὴ διὰ ταῦτα κωλύεσθαι πρῶταιν, εἴ τι δέοι; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ αὐτῷ. Τί δέ; τὸ μὴ

Duplex est autem interrogatio in unam conflata. Atque ita optime apparet cognatio, quae dubitandi vel deliberandi inter et exhortandi significationem, quam coniunctivus exprimit utramque, intercedit. Matth. 515. 3.

2. μᾶλλον ut comparativis additur, ita verbo προαιρεῖσθαι, ut I, 6, 4 μᾶλλον ἐλέσθαι. v. III, 5, 16. 13, 5 not. IV, 2, 9. Matth. 458. Nitzsch. Plat. Ion. 65. Cic. pr. Balbo c. 7 extr. Illud peto, ut hominis ipsius ornamenta adiumento causae potius quam impedimento esse malitis. V. Bremi Cornel. Nep. Con. V, 2. — ἐθίζοιμεν cum duplici accusativo constructur. Hell. VI, 1, 15 καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ δὲ ταῦτα εἰδίκην. Infinitivus additur Cyrop. VI, 2, 26 ἱκανὸς ἔσται ἐθίσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ὑδροποιεῖν. Liberiorem accusativi pronominum usum v. etiam ad 30. 5, 5. — παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν, illo imperante. Plat. Phaedon. 116 d. καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσήει. Lucian. Diall. Mortt. XV, 4. XVI, 4. XXIX, 1. est παρὰ τὸν βίον. Isocr. Paneg. p. 58, 32. Vömel. Demosth. Philipp. p. 229. Παρά enim ita de tempore praesente vel durante usurpatur. Alii ea praepositione putant indicari summum rei momentum eamque causam efficacissimam, quam effectus statim sequatur; vel causam, per quam stet, ut aliquid fiat vel ne fiat. V. Hermann. Lucian. Conscrib. Hist. p. 83 sq.

3. τί δέ; vel cum admiratione adversantis est vel oratione ad aliud, quam de quo antea sermo fuerat, maxime ad aliam quandam interrogationem pergentis. — ἄρχειν, supra ὅπως ἱκανὸς ἔσται ἄρχειν. εἰς τὸ ἄρχειν. Matth. 535. Rost. 125. 7. — καὶ γὰρ, vulgo addebatur καὶ. Sed καὶ γὰρ quamquam plerumque etenim, nonnunquam tamen nam etiam, scilicet etiam significat,

φεύγειν τοὺς πόνοὺς; ἀλλὰ ἐθελοντὴν ὑπομένειν, ποτέρῳ ἂν
 προςθείημεν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ ἄρχειν παιδευομένῳ. Τί
 δέ; τὸ μαθεῖν εἴ τι ἐπιτήδειόν ἐστι μάθημα πρὸς τὸ κρα-
 τεῖν τῶν ἀντιπάλων; ποτέρῳ ἂν προσεῖναι μᾶλλον πρέπει; **Πολὺ νῆ Δί'** ἔφη, τῷ ἄρχειν παιδευομένῳ· καὶ γὰρ τῶν
 ἄλλων οὐδὲν ὄφελος ἄνευ τῶν τοιούτων μαθημάτων. Οὐ-
 4 κουν ὁ οὕτω πεπαιδευμένος ἦτιον ἂν δοκεῖ σοι ὑπὸ τῶν ἀν-
 τιπάλων ἢ τὰ λωπὰ ζῆα ἄλλοκεσθαι; τούτων γὰρ δήπου
 τὰ μὲν γαστρὶ δαλεαζόμενα, καὶ μάλᾳ ἐνία δυσωπούμενα ὁμῶς
 τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ φαγεῖν ἀγόμενα πρὸς τὸ δέλεαρ ἄλλοκεται,
 τὰ δὲ ποτὶ ἐνεδρευέται. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκουν καὶ
 ἄλλα ὑπὸ λαγνείας, οἷον οἱ τε ὄρνυγες καὶ οἱ πέρδικες, πρὸς
 τῇ τῆς θηλείας φωνῇ τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ ἐλπίδι τῶν ἀφρο-
 5 διῶν φερόμενοι καὶ ἐξιστάμενοι τοῦ τὰ δεινὰ ἀναλογίζεσθαι
 τῷς θηράτορις ἐμπέπτουσι; Συνέφη καὶ ταῦτα. Οὐκουν δο-
 κεῖ σοι αἰσχρὸν εἶναι ἀνθρώπῳ, ταῦτα πάσχειν τοῖς ἀφρο-
 6 πιστάτοις τῶν θηρίων; ὥσπερ οἱ μοιχοὶ εἰσέρχονται εἰς τὰς
 εἰρκτάς, εἰδότες, ὅτι κίνδυνος τῷ μοιχεύοντι ἂν τε ὁ νόμος
 ἀπειλεῖ παθεῖν καὶ ἐνεδρευθῆναι καὶ ληφθέντα ὑβρισθῆναι·
 καὶ τηλικούτων μὲν ἐπικειμένων τῷ μοιχεύοντι κακῶν τε καὶ
 αἰσχυρῶν, ὄντων δὲ πολλῶν τῶν ἀπολυσόντων τῆς τῶν ἀφρο-
 7 διῶν ἐπιθυμίας [ἐν ἀδείᾳ], ὁμῶς εἰς τὰ ἐπικίνδυνα φέρε-

nec tantum ubi inter καὶ et γάρ aliud vocabulum interpositum,
 sed etiam ubi hae particulae iuxta positae sunt. Cuius rei igno-
 ratio effecit; ut hic illic καὶ additum mallent, ut III, 1, 6. 8. 7, 8;
 9, 9. Anab. III, 3; 4, ubi v. Krüger. V, 8; 11, ubi v. Poppo. 18:
 Oecon. V, 4. Vid. ad 6, 7.

4. ὁμῶς arcte cohaeret cum verbis καὶ μάλᾳ ἐνία δυσωπού-
 8 μενα (v. ad I, 2, 20), ac nonnulla quidē quāvis instans pericu-
 lam suspicantia. In his autem ἐνία continet appositionem par-
 tis ad totum (Matth. 289. n. 8: Anab. II, 4, 1 ἀπικνούνται οἱ ἀδελ-
 φοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ Περσῶν ἱνες, παραθαλάσσοντες τε
 καὶ δεξιὰς ἐνιοὶ παρὰ βασιλέως γέροντες. III, 1, 46: IV, 2, 7, οἱ δὲ
 — καταλιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγοντες ὀλίγοι ἀπέδνησχοι, v. ad I, 2,
 24), et καὶ, quod solet ante ea vocabula, quae aliquod augmen-
 tum recipiunt, intendere, hic et III, 11, 10, sequente participio
 simul copulandi vim retinet: et quādem vel maxime. Quam utram-
 9 que vim ne a latinae quidem linguae rationibus abhorreere quā-
 10 alis docent tum Caes. B. G. VI, 13 extr. Disciplina in Britannia
 reperta atque inde in Galliam translata esse existimatur: et nunc
 qui diligentius eam rem cognoscere volunt, plerumque eo discendi
 causa proficiuntur. — ἐξιστάμενοι, v. ad I, 3, 12.

5. παθεῖν de poena publica intelligitur, quae qualis fuerit
 non constat; ἐνεδρευθῆναι καὶ ληφθέντα ὑβρισθῆναι de
 privata ultione, qualis erat vel παραιλύσις vel ὑπερπαιδείσις vel
 adeo caedes, si quis moechum in flagitio deprehendisset.

σθαι, ἄρ' οὐκ ἤδη τοῦτο παντάπασι κακοδαιμονῶντός ἐστιν;
 ὅ' ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Τὸ δὲ εἶναι μὲν τὰς ἀναγκαιοτάτας πλεί-
 στας πράξεις τοῖς ἀνθρώποις ἐν ὑπαίθρῳ, οἷον τὸς τε πολε-
 μικὰς καὶ τὰς γεωργικὰς καὶ τῶν ἄλλων οὐ τὰς ἐλαχίστας,
 τοὺς δὲ πολλοὺς ἀγυμνάστως ἔχειν πρὸς τε ψύχῃ καὶ θάλπῃ,
 οὐ δοκεῖ σοι πολλὴ ἀμέλεια εἶναι; Συνέφη καὶ τοῦτο. Οὐκ οὐκ
 δοκεῖ σοι τὸν μέλλοντα ἄρχειν ἀσκεῖν δεῖν καὶ ταῦτα εὐπειτῶς
 φέρειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκ οὐκ, εἰ τοὺς ἐγκρατεῖς τού-
 των ἀπάντων εἰς τοὺς ἀρχικοὺς τάττομεν, τοὺς ἀδυνάτους
 ταῦτα ποιεῖν εἰς τοὺς μὴδ' ἀντιποιησομένους τοῦ ἄρχειν τά-
 ξομεν; Συνέφη καὶ τοῦτο. Τί οὖν; ἐπειδὴ καὶ τούτων ἑκα-
 τέρου τοῦ φύλου τὴν τάξιν οἶσθα, ἤδη ποτ' ἐπεσκέψω, εἰς
 ποτέραν τῶν τάξεων τούτων σαντὸν δικαίως ἂν τάττοις;
 ὅ' ἔγωγ' ἔφη ὁ Ἀρίστιππος· καὶ οὐδαμῶς γε τάττω ἑμαυτὸν εἰς
 τὴν τῶν ἄρχειν βουλομένων τάξιν. καὶ γὰρ πᾶν μοι δοκεῖ
 ἄφρονος ἀνθρώπου εἶναι τό, μεγάλου ἔργου ὄντος τοῦ ἑαυτοῦ
 τὰ δέοντα παρασκευάζειν, μὴ ἀρκεῖν τοῦτο, ἀλλὰ προσανα-
 θέσθαι τὸ καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, ὧν δέονται; πορίξαι·
 καὶ ἑαυτοῦ μὲν πολλὰ ὧν βούλεται ἐλλείπειν, τῆς δὲ πόλεως
 προεσιτῶτα, ἐὰν μὴ πάντα, ὅσα ἡ πόλις βούλεται, κατα-
 πράττει, τούτου δίκην ὑπέχειν, τοῦτο πῶς οὐ πολλὴ ἀφρο-
 σύνη ἐστὶ; καὶ γὰρ ἀξιοῦσιν αἱ πόλεις τοῖς ἄρχουσιν, ὥς περ

6. τὸ δὲ εἶναι μὲν — τοὺς δὲ πολλοὺς κτλ. Insigne ex-
 emplum habes liberioris usus vocularum μὲν et δέ, de quo v. ad
 7, 11. — ἄρχειν — φέρειν. En quattuor infinitivi, quorum de
 coacervatione parum solliciti fuerunt Graeci. Cf. III, 6, 15. Εἴτε
 Ἀθηναίους — νομίζεις δυνήσεσθαι ποιῆσαι σοι πείθεσθαι; IV,
 5, 12. Anab. II, 3, 18 εἰ πως δυνάμην πικρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι
 δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Cyrop. I, 3, 13. ἀκοντα
 — τὸν παῖδα χαλεπὸν εἶναι νομίζειν καταλιπεῖν. Matth. p. 1071.

7. εἰς τοὺς μὴδ' ἀντιποιησομένους τοῦ ἄρχειν, in-
 ter illos, qui ita instituendi sunt, ut ne in animum quidem sibi
 inducant imperare. cf. §. 1. ὅπως μὴδ' ἀντιποιήσεται ἀρχῆς. Vul-
 gatae aoristum ἀντιποιησάμενους tuendum censuit Herm. Vig. 774.
 Ex codice F. Bornemannus recepit οὐδ' ἀντιπ.

8. τό inserta aliqua sententia a participio suo separatam v.
 IV, 4, 5; ab infinitivo I, 4, 6. IV, 3, 9. — ἀρκεῖν. Potest in-
 telligi *πνέ* vel *αὐτῷ* ex verbis ἄφρονος ἀνθρώπου. Idem valet de
 sequente βούλεται. Matth. 632. 3. Dativum autem saepe non
 habet additum verbum ἀρκεῖν, ut 2, 6 potest intelligi αὐτοῖς. V.
 ad IV, 4, 9. De subiecti mutatione v. ad I, 2, 9.

9. ἀξιοῦσι χρῆσθαι, *ut se posse credunt*, ut Plaut. Am-
 phitr. I, 1, 205 'Tun' domo prohibere peregre me advenientem
postulas? Nam ἀξιοῦν est dignum, conveniens existimare, et
 ἀξιοῦν πράττειν *est iure aliquid se facere posse existimare, sibi*
arrogare. Plat. Menon. 91 d. *χρήματα ἀξιοῦσι πράττεσθαι, tantum*

ἐγὼ τοῖς οἰκέταις, χρῆσθαι. ἐγὼ τε γὰρ ἀξιῶ τοὺς θεράπον-
 τας ἐμοὶ μὲν ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια παρασκευάζειν, αὐτοὺς δὲ
 μηδενὸς τούτων ἕπτεσθαι, αἳ τε πύλεις οἴονται χρῆναι τοῖς
 ἄρχοντας ἑαυταῖς μὲν ὥς πλείστα ἀγαθὰ πορίζειν, αὐτοὺς δὲ
 πάντων τούτων ἀπέχεσθαι. ἐγὼ οὖν τοὺς μὲν βουλομένους
 πολλὰ πράγματα ἔχειν αὐτοὺς τε καὶ ἄλλοις παρέχειν οὕτως
 ἂν παιδεύσας εἰς τοὺς ἀρχικοὺς καταστήσοιμι· ἐμavτὸν τοί-
 ρυν τάττω εἰς τοὺς βουλομένους ἢ ὅσῳ τε καὶ ἥδιον βιο-
 τεύειν. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Βούλει οὖν καὶ τοῦτο σκε-
 ψώμεθα, πότεροι ζῶσιν ἡδιον, οἱ ἄρχοντες ἢ οἱ ἀρχόμενοι;
 Πάνσο μὲν οὖν, ἔφη. Πρῶτον μὲν ποίνυν τῶν ἐθνῶν ὧν ἡμεῖς
 ἴσμεν ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ Πέρσαι μὲν ἄρχουσιν, ἄρχονται δὲ
 Σύροι καὶ Φρύγες καὶ Λυδοί· ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ Σκύθαι μὲν
 ἄρχουσι, Μαιῶται δὲ ἄρχονται· ἐν δὲ τῇ Αἰβύῃ Καρχηδό-
 νιοι μὲν ἄρχουσι, Αἰβύες δὲ ἄρχονται. τούτων οὖν ποτέρους
 ἡδιον οἶε ζῆν; ἢ τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς εἰ, πότε-
 ροί σοι δοκοῦσιν ἡδιον, αἱ κρατοῦντες ἢ οἱ κρατούμενοι, ζῆν;
 Ἀλλ' ἐγὼ τοι, ἔφη ὁ Ἀρίστιππος, οὐδὲ εἰς τὴν δουλείαν¹¹
 αὐτὸν ἐμavτὸν τάττω· ἀλλ' εἶναι τίς μοι δοκεῖ μέση τούτων
 ὁδός, ἣν περῶμαι βαδίζειν, οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δου-
 λείας, ἀλλὰ δι' ἐλευθερίας, ἥπερ μάλιστα πρὸς εὐδαιμονίαν
 ἄγει. Ἀλλ' εἰ μέντοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ οὔτε δι' ἀρ-
 χῆς οὔτε διὰ δουλείας ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει, οὕτως μηδὲ δι'
 ἀνθρώπων, ὥσας ἂν τι λέγοις· εἰ μέντοι ἐν ἀνθρώποις ὧν

sibi sumunt, ut quaestum faciant. Xen. Anab. VII, 3, 10 ὁπόσα
 δ' ἂν ἀλλασχῇται, ἀξιῶσω αὐτοὺς ἔχειν. Inde facillimo transitu facto
 est velle, postulare, ut in verbis statim sequentibus. Itaque etiam
 εἶν post ἀξιῶν ex abundanti additur, ut Plat. Apol. 35 c. Vid.
 Buttm. Ind. Plat. diall. IV. p. 208. Cf. gallicum *prétendre*. —
 ἔχειν αὐτοὺς τε. Codices dant αὐτοῖς τε. Malis certe αὐτοὺς
 τε ἔχειν; sed loco, quem comparavit L. Dindorfius, Anab. VI, 1, 2
 πέμπει παρὰ τοὺς Ἕλληνας πρέσβεις λέγοντας ὅτι Κορύλας ἔτοιμος
 εἴη τοὺς Ἕλληνας μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι, similiter neglectam
 videmus severiorem rationem. — ἐμavτὸν τοίνυν. Pergendum
 erat τοὺς δὲ βουλομένους θεδῶς καὶ ἡδέως βιοτεύειν εἰς τοὺς μὴδ'
 ἀντικοιμησόμενους τοῦ ἄρχειν. sed scriptor oppositionis oblitus ma-
 gis conclusionem quandam vult exprimi, qua postquam §. 8. δι-
 τὰ καὶ οὐδαμῶς γε τάττω ἐμavτὸν εἰς τὴν τῶν ἄρχειν βουλομένων
 τάττω, quid denique de se statui velit, indicat Aristippus, ita si-
 mul oppositione servata, Heindorf. Plat. Theaet. 197 c. Quamquam
 in codice F. est ἐμavτὸν μέντοι.

12. δι' ἀνθρώπων, sc. φέροι vel etiam φέρει. Cf. Herm.
 Soph. Ai. 179. Anab. V, 3, 3 οἱ δὲ ἄλλοι ἀπώλοντο ὑπὸ τε τῶν
 πολεμίων καὶ τῆς χύονος, καὶ εἴ τις νόσφ. Hell. IV, 2, 21 ὥστε οὐκ
 ἀπέθανον αὐτῶν πλην εἴ τις ἐν τῇ συμβολῇ ὑπὸ Τεγεατῶν. V. ad

μήτε ἄρχην ἀξιώσεις μήτε ἄρχεσθαι, μήτε τοὺς ἄρχοντας ἐκὼν θεραπεύσεις, οἶμαί σε ἑρᾶν. ὥς ἐκίσταται οἱ κρείττο-
νες τοῖς ἥττοσι καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ κλειόντας καθιστάντες
ἰσδοσίως χρῆσθαι. ἢ Λαοδάμονοι σε οἱ ὕλων σκερύντων καὶ
φτυεκσάντων τὸν τε οἶτον τέμνοντες καὶ δειδροκοποῦντες καὶ
πάντα τρόπον πυλορκοῦντες τοῖς ἥττοσι καὶ μὴ θέλοντας
θεραπεύειν, ἕως ἄν πείσωσιν ἔλθουσι δοτλέειν ἀντὶ τοῦ πο-
λεμεῖν τοῖς κρείττοσι; καὶ ἰδίᾳ αὖ οἱ ἀνδρεῖοι καὶ δυνατοὶ
τοῖς ἀνάνδροις καὶ ἀδυνάτοις οἷα οἶδα οὐ καταδουλωσά-
μενοι καρποῦνται; Ἀλλ' ἐγὼ τοι, ἔφη, ἵνα μὴ πάσχω ταῦτα,
οὐδ' εἰς πολιτείαν ἑμαντὸν κατακλείω, ἀλλὰ ξένος πανταχῶς
ἵεμαι. Καὶ ὁ Σαρκάτης ἔφη· Ταῦτο μέντοι ἤδη λέγεις δυνὸν

23. 1, 7, 3. Post participium εἰ elliptice illatum γ. III, 5, 14
ὁμοίως τοῖς αὐτοῖς χωρίοις οὐδὲν ἄν χείρους ἐκείνων εἴη, εἰ δ'
ἐπιμελέστερον (sc. αὐτοῖς χωρίοις), καὶ βελτίους. In his vero dictio-
nibus εἰ fere coniunctionis hypotacticae significationem amittit,
vel ea significatio adeo imminuitur, ut haec nihil fere significant
quam: et fortasse aliquis morbo; nemo eorum occisus est, for-
tasse tamen aliquis in congressu a Tegeatis. — ἴσως ἂν τι λέ-
γοις, *audirem, fortasse aliquid diceres*, h. e. quod alicuius mo-
menti esset, Matth. 487. 5. Herm. Vig. p. 731. — εἰ μέντοι ἐν
ἀνθρ. Quum μέντοι in oppositione locum habeat vel expressa
vel intellecta, hic cogita scriptum esse ἴσως μὲν ἂν τι λέγοις. Cf.
Bornem. Cyrop. V, 2, 12. — ἀξιώσεις — θεραπεύσεις. Vulgo
legebatur aoristi coniunctivus, qui num possit cum εἰ coniungi,
vide ex observatione ad I, 4, 4 scripta. — καθιστάντες. Cor-
rexit Schneiderus *καθίσαντες*. Sed quamquam Sympos. III, 11 le-
gitur *κλειόντα καθίζειν* et Cyrop. II, 2, 14 *κλειειν καθίζειν*, habe-
mus tamen nostrae scripturae testem locum Eurip. Androm. 635.
Pflugk. *ὅς κλειονιά σε καὶ τὴν ἐν οἴκοις σὴν καταστήσει κόρην*,
eadem sententia: fletum alicui extorquere, male aliquem tractare,
— *δούλοις*, v. ad I, 2, 56.

14. μέντοι ἤδη, utpote particulae graviter asseverantis, h. l.
ἰσωνίας inserviunt: At vero istud dicis callidum artificium. — Σέ-
νις — ἀπέθανον. Plutarch. Thes. c. 8. Ἐν δ' Ἰσθμῷ Σίνιν τὸν
πιτυοκάμπτην, ὃν τρόπον πολλοὺς ἀνήρει, τούτῳ διέφθειρεν αὐτός (δ'
Θησεύς). Scilicet Sinis homines duabus inflexis pinibus alligabat,
quibus subito dimissis illi foede lacerarentur. c. 10. Σκίωνα δὲ
πρὸ τῆς Μεγαρικῆς ἀνείλε ὄβριος κατὰ τῶν πετρῶν, ὥς μὲν ὁ πολὺς
λόγος, ληστεύοντα τοὺς παριόντας· ὥς δ' ἐνιοὶ λέγουσιν, ὕβρει καὶ
τυμῆνῃ προσιένοντι τὸ πόδε τοῖς ξένοις, καὶ κελεύοντα νύπτιν, εἴτα
λατίζοντα καὶ ἀπωθόντα νύπτιον εἰς τὴν θάλασσαν. c. 11. Καὶ
Ἀμασσην ἐν Ἑρμιῶν τὸν Προκρούστην (ἀνείλεν), ἀναγκάσας αὐτὸν
ἀπισοῦν τοῖς κλινηρσί, ὥσπερ τοὺς ξένους ἐκείνος. Mensuram
enim hospitem hic ad lectum aptabat, et si longiores essent lecto,
amputabat prominentes corporis partes, sin breviores, in eade sup-
posita extundeat pedes. — οἷς ἀμύνονται τοὺς ἀδικούν-
τας, quibus eos, a quibus iniuriam passi sunt, a se propulsant
vel propulsare conantur. Alii malunt ἀμύνονται, γ. §. 30. Matth.
528. 3. αἱ ἀμύνονται, id. 484. — ὁμῶς, v. ad I, 2, 20. II, 1, 4.

πάλαισμα. τοὺς γὰρ ξένους, ἐξ οὗ ὃ τε Σίνις καὶ ὁ Σκείρων καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ· ἀλλὰ τῶν οἱ μὲν πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι καὶ νόμους τίθενται, ἵνα μὴ ἀδικῶνται, καὶ φίλους πρὸς τοῖς ἀναγκαίοις καλουμένοις ἄλλους κτῶνται βοηθούς, καὶ ταῖς πόλεσιν ἐρύματι περιβάλλονται, καὶ ὅπλα κτῶνται, οἷς ἀμύνονται τοῖς ἀδικοῦντας, καὶ πρὸς τοῦτοις ἄλλους ἐξωθεν συμμάχους κατασκευάζονται· καὶ οἱ μὲν πάντα ταῦτα κεκτημένοι ὅμως ἀδικοῦνται· σὺ δὲ οὐδὲν μὲν τούτων ἔχων, ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς, ἐνθα¹⁵ πλείστοι ἀδικοῦνται, πολλὸν χρόνον διατρίβων, εἰς ὅποιαν θ' ἂν πόλιν ἀφίκη, τῶν πολιτῶν πάντων ἥττων ὢν καὶ τοιοῦτος, οἷσις μάλιστα ἐπιτίθενται οἱ βουλόμενοι ἀδικεῖν, ὅμως διὰ τὸ ξένος εἶναι οὐκ ἂν οἶε ἀδικηθῆναι; ἢ διότι αἱ πόλεις σοὶ κηρύττουσιν ἀσφάλειαν καὶ προσιόντι καὶ ἀπιόντι, θαρραῖς; ἢ διότι καὶ δοῦλος ἂν οἶε τοιοῦτος εἶναι, ὅλος μὴδὲν δεσπότη λυσιτελεῖν; τίς γὰρ ἂν ἐθέλοι ἄνθρωπον ἐν οἰκίᾳ ἔχειν πονεῖν μὲν μὴδὲν ἐθέλοντα, τῇ δὲ πολυτελεστάτῃ διαίτῃ χαίροντα; σκεψώμεθα δὲ καὶ τοῦτο, πῶς οἱ δεσπότες τοῖς¹⁶ τοιοῦτοις οἰκέταις χρῶνται. ἄρα οὐ τὴν μὲν λαγνείαν αὐτῶν τῷ λιμῷ σωφρονίζουσι; κλέπτειν δὲ κωλύουσιν, ἀποκλειόντες ὅθεν ἂν τι λαβεῖν ἦ; τοῦ δὲ δραπετεύειν δεσμοῖς ἀπεργουσι; τὴν ἀργίαν δὲ πληγαῖς ἐξαναγκάζουσιν; ἢ σὺ πῶς ποιεῖς, ὅταν τῶν οἰκετῶν τινὰ τοιοῦτον ὄντι καταμανθάνης; Κολάζω,¹⁷ ἔφη, πᾶσι κακοῖς, ἕως ἂν δουλεύειν ἀναγκάσω. ἀλλὰ γάρ, ὦ Σώκρατες, οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παιδευόμενοι, ἦν δοκεῖς μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι, τί διαφέρουσι τῶν ἐξ ἀνάγκης κακοπαθούτων, εἴ γε πεινῆσουσι καὶ διψήσουσι καὶ

15. τοιοῦτος, οἷοις. Cf. Hom. *Odyss.* XIX, 40 ἡ μάλα τις θεὸς Ἰνδόν, ὃς οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν. — ἢ διότι καὶ δοῦλος ἂν οἶε τοιοῦτος εἶναι. Burnemannus explicat ἢ διότι οἶε, ὅτι καὶ εἰ δοῦλος εἴης, τοιοῦτος ἂν εἴης, οἷος — λυσιτελεῖν. ut IV, 8, 7 διὰπερ ὀλονται, ὅτι, εἰ ἐμοὶ συνεῖεν, καὶ αὐτοὶ ἂν βέλτεστοι γίγνοιτο, ὥςπερ ἐγὼ εἰμὶ.

17. εἴ γε πεινῆσουσι, si quidem iis eumendum est. Inest enim in his futuris quaedam necessitatis significatio. Matth. 498. atque εἴ γε particulae dicuntur de re, quae iure sumpta creditur. Herm. Vig. 834. cf. 5, 4. III, 8, 9. — τὸ αὐτὸ δέγμα — μαστιγοῦσθαι. Graece non solum τὸ δέγμα μαστιγοῦνται καὶ ἐπὶ, sed etiam, atque adeo saepius dicitur τὸ δέγμα μαστιγοῦνται τις ἐπὶ. Matth. 424. 3. Buttm. 134. 5. 6. 7. *Herbst.* — ἄλλο γε — ὁπομένειν; Loci admodum vexati explicandi ratio simplicissima haec esse videtur, ut sententiam eius ita nobis informemus: ἀλλὰ γὰρ — οὐδὲν διαφέρουσιν — ἐκόντες· οὐδὲ τι διαφέρει — μαστιγοῦσθαι ἢ — πολεμικῶσθαι· καὶ οὐκ ἄλλο γε ἢ ἀγρο-

ἐργάσουσι καὶ ἀγρυπνήσουσι καὶ τὰλλα πάντα μοχθήσουσιν ἐκόντες; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι διαφέρει τὸ αὐτὸ δέρμα ἐκόντα ἢ ἄκοντα μαστιγοῦσθαι, ἢ ὅλως τὸ αὐτὸ σῶμα πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἐκόντα ἢ ἄκοντα πολιορκεῖσθαι· ἄλλο γε ἢ 18 ἀφροσύνη πρόσεστι τῷ θέλοντι τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν; Τί δέ, ὦ Ἀρίστιππε, ὁ Σωκράτης ἔφη, οὐ δοκεῖ σοι τῶν τοιούτων διαφέρειν τὰ ἐκούσια τῶν ἀκουσίων, ἢ ὁ μὲν ἐκὼν πεινῶν φάγοι ἄν, ὁπότε βούλοιο, καὶ ὁ ἐκὼν διψῶν πίνοι, καὶ τὰλλα ὡσαύτως, τῷ δ' ἐξ ἀνάγκης ταῦτα πάσχοντι οὐκ ἔξεστιν, ὁπότ' ἂν βούληται, παύεσθαι; ἔπειτα ὁ μὲν ἐκουσίως ταλαιπωρῶν ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι πονῶν εὐφραίνεται, οἷον οἱ τὰ θη- 19 ρα θηρῶντες ἐλπίδι τοῦ λήψεσθαι ἡδέως μοχθοῦσι. καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἄλλα τῶν πόνων μικροῦ τινος ἕξιά ἐστι· τοὺς δὲ πονοῦντας, ἵνα φίλους ἀγαθοὺς κτήσωνται, ἢ ὅπως ἐχθροὺς χειρώσωνται, ἢ ἵνα δυνατοὶ γένόμενοι καὶ τοῖς σώμασι καὶ

σύνη — ὑπομένειν. Verba ἐγὼ μὲν γὰρ — ὑπομένειν uncis inclusit G. Dindorf. Comma post πολιορκεῖσθαι posuissimus, ut verba ὅ τι διαφέρει ἄλλο cohaerent, si conjunctionis ὅτι tam post ἢ omissae exempla in promtu essent, quam post οἶμαι, εὐ οἶδα, similia. V. Bornem. Conviv. p. 71. 179. Anab. V, 8, 22.

18. ὁ Σ. ἔφη, v. ad I, 2, 9. — τῶν τοιούτων, sc. τοῦ πεινῆν, διψῆν, ἡγοῦν, ἀγρυπνεῖν. De genitivo v. ad I, 3, 8. IV, 5, 8. — ἢ, quatenus. Matth. 480. c. 486. 2. v. ad IV, 3, 12. — πῶσι. Num ἂν deest? Est vero hoc usitatum Graecis, ubi oratio ex duobus membris constat, quorum alterum cum altero vel alia ratione confunctum est vel eius repetitionem aliquam continet, in posteriore omitti ἂν. Herm. Vig. 944. Matth. 514. n. ed. mai. 515. n. extr. v. ad 27. et IV, 2, 5. Rarius ἂν ad superius omittitur, ut Hellen. II, 3, 27 εἰ μὲν τολῶν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἐγχεῖνωσκε, πόλει μὲν ἦν, οὐ μέντοι πονηρός γ' ἂν δικαίως ἐνομίζετο. quod qua diversitate dicatur, facile intelligitur. V. ad IV, 7, 9. — τὰλλα, rarius τὰ ἄλλα, ut I, 2, 27 inserto γέ. Poppo Thucyd. I. 1. 215. Alii τὰλλα scribunt, rectius, ut videtur, quia vocalium, quae contractae sunt, posterior acuebatur, ut si duae voces crasin patiantur, nunquam circumflectantur, nisi fuerint iam antea circumflexo notatae. Quamquam optimi veterum scriptorum codices vocabulum circumflectunt; cuius rei quum caussam facile intelligatur inesse in penultima syllabae productione, praeferendam eam pronuntiationem duximus, quum credibile sit hanc legem, quae, si ultima brevis sit vel positione tantum producat, penultimam longam circumflecti iubeat, graecis auribus plus valuisse quam illius consuetudinis observationem. Nec minus quam δίδες, ἐστὼς scribendum τοῦπος, τούργον, τάρρα, τῶναρ, τῶνδον. Elmslei. Eurip. Med. 888. Buttmann. gr. I. p. 115 sq. II. 391. Merleker. De gr. accent. p. 109 sq. Bekker. Plat. Sympos. 421; 18. Schneider. Civ. I. p. 23. Alteram scripturam tuentur F. A. Wolf. Praef. Hom. II. p. I.X. Analect. I. 431 sqq. Schaefer. App. Demosth. I. 197. — παύεσθαι, sc. πεινῶντι, διψῶντι κτλ.

19. ὅπως — χειρώσονται. Alii χειράσονται. Quem Dawesius Britannus edixit canonem, ὅπως μὴ cum coniunctivo tantum

ταῖς ψυχαῖς καὶ τὸν ἑαυτῶν οἶκον καλῶς οἰκῶσι καὶ τοὺς φίλους εὖ ποιῶσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετῶσι, πῶς οὐκ οἶσθαι χρὴ, τούτους καὶ παρὲν ἡδέως εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ ζῆν εὐφραίνον-
 μένους, ἀγαμένους μὲν ἑαυτούς, ἐπαινουμένους δὲ καὶ ζηλου-
 μένους ὑπὸ τῶν ἄλλων; ἔτι δὲ αἱ μὲν ῥαδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ
 παραχρῆμα ἡδοναὶ οὔτε σώματι εὐεξίαν ἱκανὰ εἰσιν ἐνε-
 γάζεσθαι, ὥς φασιν οἱ γυμνασταί, οὔτε ψυχῇ ἐπιστήμην ἀξι-
 ὄλογον οὐδεμίαν ἐμπριοῦσιν, αἱ δὲ διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαι

aoristi primi passivi et aoristi secundi omnium formarum, non cum aoristi primi coniunctivo formae activae et mediae coniungi: eum quum essent qui etiam de ὅπως valere contenderent, nuper infringi coepit recentiorum opera temporum. Probe autem discernendus est duplex particulae usus. Alter is est, quo verbis deliberativis addita vim relativam, ὅ τρόπῳ, servat. In eiusmodi sententiis proprius est futuri usus, etiam post praeterita. Alter usus consilium indicat, quem si habet particula, postulat futurum de re certa, coniunctivum de eventu incerto, ut tamen solius consilii ratio habeatur. Utraque constructio coniuncta est II, 2, 10, 4, 2. Quod cur factum sit, posteriore potissimum loco facili negotio poterit intelligi. Adde Ages. VII, 7 ἐπεμελήθη δὲ τις ἄλλος πῶποτε πλὴν Ἀγησίλαος ἢ ὅπως φύλῳ τι ἀποστήσεται τοῦ Πέρσου ἢ ὅπως τὸ ἀποστῆναι μὴ ἀπόληται ἢ τὸ παράπαν ὡς καὶ βασιλεὺς κατὰ ἔχων μὴ δύνηται τοῖς Ἕλλησι πράγματα παρέχειν; Cf. Nitzsch. Plat. Ion. p. 24. Lobeck. Phryn. 716. Engelh. Annot. in Demosth. p. 11 sqq. Bremi Demosth. Olynth. III. p. 28. 6. apud Schaeff. Buttm. 139. 4. Matth. 519. n. 2. Rost. 122. 10. Ceterum de coniunctionum ἵνα et ὅπως permutatione Bornemannus confert IV, 4, 16. Anab. II, 6, 21. Isocr. Nicoel. 3. in. p. 29. 2. Bekk. Quorum particularum diversitatem facilius erit ex ipsarum natura derivare quam usu comprobare. Nam quod Vömel. Demosth. Phil. I. p. 192. ἵνα non finem vel consilium, sed effectum significare dicit, is est usus senioris aetatis, qui romanam consuetudinem causam habet. — τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς. V. ad IV, 1, 4. — τούτους num supervacaneum? v. ad III, 7, 4. — ἀγαμένους μὲν ἑαυτούς, v. ad IV, 2, 9.

20. καὶ — ἡδοναί. Dicendumne erat καὶ αἱ? v. ad I, 1, 19. De sententia cf. Cyrop. II, 2, 24 αἱ παραντίχα ἡδοναί, deliciae et voluptates praesentes, quae statim percipiuntur et quarum usus breve tempus durat; cf. σπουδάζειν περὶ τὰς ἐγγυτάτω ἡδονάς IV, 5, 10. Oppositae sunt αἱ διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαι, studia, quae quis cum perseverantia quadam persequitur. — Ἱστοδός Ἑργ. x. Ἡμ. 289 sqq. Spohn. — νάλει, ἡ κακότης. Schneiderus Plat. Civ. 364 d., ubi idem locus excitatur, eiusdem poematis comparat v. 343 et 700. — ἔκχεται non tam τὸς pronomine quam vocabulo ὁδός vel οἶμος intellecto optime habet. Alii cum codice F. ἔκχαι, quae scriptura non tam reprobatum quam commendatum loco Plat. Protag. 340 d. διὰν δὲ τις αὐτῆς εἰς ἄχρον ἔκχεται. — Ἐπιχαρμος, veteris comoediae princeps, Ceus patria, qui circiter a. 480. a. Chr. Syracusis vixisse fertur. Qui sequuntur eius versus, sunt tetrametri trochaici. Sed quum scriptores veteres locum libri non soleant τόπον dicere, quae de Epicharmo hic leguntur, non libera sunt ab alienae manus suspitione. Quamquam et Herodot. II, 117 et Thucyd. I, 97 similiter dictum est χωρὶον.

τὸν εὐροίς, ἢ τί ἂν ἰδὼν ἢ τί ἀκούσας περφθείης, ἢ τίνων
 δοφραίνόμενος ἢ ἀπτόμενος ἡσθεΐης, τίσι δὲ παιδικοῖς ὁμιλῶν
 μάλιστ' ἂν εὐφρανθείης, καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις,
 25 καὶ πῶς ἂν ἀπονότατα τούτων πάντων τυγχάνοις. εἰ δέ ποτε
 γένηται τις ὑποψία σπάνεως ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα, οὐ φόβος,
 μή σε ἀγῶγω ἐπὶ τὸ πονοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα τίς σώ-
 ματι καὶ τῇ ψυχῇ ταῦτα πορρίξομαι· ἀλλ' οἷός ἂν οἱ ἄλλοι
 ἐργάζωνται, τούτοις σὺ χρήσῃ, οὐδενὸς ἀπεχόμενος, ὅθεν ἂν
 δυνατόν ἦ τι κερδᾶναι. πανταχόθεν γὰρ ὠφελῆσθαι τοῖς ἐμοὶ
 26 ξυνοῦσιν ἐξουσίαν ἐγωγε παρέχω. καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα,
 ὦ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἐστίν; ἡ δέ, Οἰμὴν ἐμοὶ φίλοι,
 ἔφη, καλοῦσθε με Εὐδαίμονιαν, οἱ δὲ μισοῦντές με ὑποκορίζο-
 27 νται οὐνομάζουσά [με] Κακίαν. καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνή
 προσελθοῦσα εἶπε· Καὶ ἐγὼ ἦκα πρὸς σέ, ὦ Ἡράκλεις, εἰ-
 δοῦτα τοὺς γεννήσαντάς σε καὶ τὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ παι-
 δεῖα καταματοῦσα, ἐξ ὧν ἐλλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμέ ὁδὸν τρά-

πολλῶν σοι ἴσως ὄντων ἐπιμελείας δεομένων, vel ut status aliquis
 tempore aliquo iam perfectus esse dicatur, Hellen. I, 2, 2 διεσπαρ-
 μένους ὄντας. II, 1, 28 διεσχεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων ὄντων,
 vel ut, quod ex illo enascitur, futurum exactum existat, Anab.
 VII, 1, 26 πολέμοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεειγμένοι. 6, 36 καταχεκα-
 νότες ἔσεσθε. Isocr. Archid. §. 10. ἐστὶ γεγεννημένον, denique ut
 verbi notio circumscribatur, Soph. Oed. R. 1139 οὐ σιωπήσας ἔσει;
 Bremi Aeschin. Ctesiph. II. 284. Isocr. Archid. I. c. Alii διόλση
 vel διόλσει ex coniectura Bastii Greg. Cor. 895. Schaeff., quam
 Hesychius διόλσεται· διάξει, βιάσεται et locus defendit, qui est
 Soph. Ai. 506 σὺ διόλσεται μόνος, ubi v. Herm. — σιττον. Vulgo
 legebatur σίτον; sed τὸ σίτον singulariter non dicitur. Confu-
 sione autem vocabulorum σίτος et σιλον, maxime in numero plu-
 rali additaque voce ποτά, nihil apud Xenophontem frequentius.
 I, 2, 6. V. Quæst. Xen. I. 10.

25. οἷός dictum attractionis vi. cf. 3, 10. Rost. 99. 9. Bornem.
 Anab. I, 3, 15. Inversus ordo est Plat. Lys. 221 b. οἷόν τε οὖν
 ἐστὶν ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐρῶντα τούτου, οὐ ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ μὴ γι-
 λεῖν; — ὠφελῆσθαι. Nonne expectabas τοῦ additum? Sim-
 plex infinitivus rem effectam denotat; cf. III, 6, 11. ad IV, 4, 15.
 7, 1. 5. Matth. 542. b.

26. ὄνομα δέ, v. ad 9, 3. — ὑποκορίζεσθαι quum soleat
 esse rei turpitudinem nomine mitigare (τὸ ἀσχαρὸν εὐφημῶς ὀνο-
 μαζειν, ὡς Δημοσθένης, Schol. Plat. Civ. apud Bekk. II. 401), hic,
 quæ est Socratis ironia ex industria aliam vocabulo subilicentis
 significationem, ut Voluptas (haec est enim, quam dicit Κακίαν,
 Vitiositatem interpretatur Cicero Tusc. IV, 15, 34. Voluptatem
 Offic. I, 32, 118) deridenda praebeatur, esse potius videtur rem
 bonam foedo nomine ad invidiam vocare; unde factum est, ut
 veteres lexicographi explicarent διασφαιρῆν. Thiersch. Aristoph. Plut.
 1008. Herbstius comparat Aristot. Rhet. III, 2. p. 269 ἐστὶ δὲ ὁ
 ὑποκορισμὸς ὅς ἐλαττον ποιεῖ καὶ τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθόν. Mor.
 Attic. 360. Lips.

ποιῶ, σφόδρ' ἂν σε τῶν καλῶν καὶ σεμνῶν ἐργάτην ἀγαθὸν γενέσθαι καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμοτέραν καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς διαπρεπεστέραν φανῆναι. οὐκ ἔξαπατήσω δέ σε προοιμίῳ ἡδονῆς, ἀλλ' ἥπερ οἱ θεοὶ διέθεσαν, τὰ ὄντα διηγῆσομαι μετ' ἀληθείας. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πό-²⁸νου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδῶσιν ἀνθρώποις, ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ἵλεως εἶναι σοι βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεοὺς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργετητέον, εἴτε ὑπὸ τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφελήτέον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θανατῶεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν, εἴτε γῆν βούλει σοι καρποὺς ἀφρόνους φέρειν, τὴν γῆν θεραπευτέον, εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἶκε δειν πλουτίζεισθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελητέον, εἴτε διὰ πολέμου ὀρμῆς αὐξέσθαι καὶ βούλει δύνασθαι τοὺς τε φίλους ἑλευθεροῦν καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ τῶν ἐπισταμένων μαθητέον καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι, ἀσκητέον, εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατός εἶναι τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν, ἐθιστέον τὸ σῶμα καὶ

27. ἂν etiam ad φανῆναι pertinet. Saepe enim ex antecedentibus particula etiam ad sequentia referenda est. Similia v. 18. I, 3, 15. III, 3, 2. IV, 2, 5. 4, 17. Bornem. Anab. II, 3, 23. Cyrop. VIII, 1, 2.

28. τῶν ὄντων, eorum, quae vere sunt. Nam ut τὰ ὄντα saepe ταῖς δοκοῦσιν opponuntur, velut Hell. II, 3, 39 Λέοντος ἀνδρὸς καὶ ὄντος καὶ δοκοῦντος ἱκανοῦ εἶναι. Plat. Civ. 334 e. τὸν δοκοῦντα καὶ τὸν ὄντα χρηστὸν φίλον, addito nonnquam alio vocabulo: ita ὁ ὢν per se non raro est is, qui vere est. Dictio Herodotea est, v. III, 108 καὶ κως τοῦ θεοῦ ἡ προνοή, ὥσπερ καὶ οἰκός, ἔστι ἐοῦσα σοφίη. — θεραπευτέον, σοί an σέ; v. ad I, 7, 2. — ἀσκητέον, usu discendum est, ἀσκήσει μαθητέον. Quod τέ post αὐτάς positum est, inde intelligimus, scriptorem primum ἀσκητέον non fuisse additurum. Cyrop. VIII, 2, 22 τοῦτοις τάς τ' ἐνδείας τῶν φίλων ἔξακοῦμαι καὶ — εὐνοίαν ἐξ αὐτῶν πτώμα. Quam dicendi rationem non debebat ellipticam vocare Bornemannus. — εἰ δὲ post εἴτε infertur, ut δὲ post τέ (v. Sympos. VIII, 2. Anab. V, 5, 8 τέ — ἔπειτα δὲ καὶ. Hellen. VII, 1, 24 πρότερόν τε — νῦν δέ) atque οὐδὲ post οὔτε (2, 5. 6, 19). Ubiqueque vero particulam τέ vel καὶ subsequitur δέ, in altera orationis parte inesse debet aliqua adversandi sive augendi significatio, quoniam δέ vim disiunctivam, quae ei propria est, nunquam potest amittere. Stallbaum. Plat. Phileb. p. 36. Transitur igitur a partitione ad oppositionem; v. Herm. Soph. Phil. 1297. — ἐθιστέον raro absolute dicitur. De re equestri III, 8 μαθόντες δὲ καὶ ἐθισθέντες καὶ μελετήσαντες καλῶς ἂν ταῦτα πάντα ποιῶντες. Finckh. Annal. philol. Lips. 1828. I. 289. et Diar. schol. Darmstadt. 1830. 48. collatis locis Oecon. XVII, 7 et Max. Tyr. XXXVII, 3 coniungit verba τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον, id quod voluit etiam Herbstius.

ἀγυμναστίον σὸν πόνοις καὶ ἰδρῶτι. Καὶ ἡ Καρία ἑπολα-
βοῦσα εἶπεν, ὡς φησι Πρόδικος· Ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλεις, ὡς
χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ γυνή σοι
αὕτη διηγείται; ἐγὼ δὲ ῥαδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν
σοῦδαίμονίαν ἄξω σε. Καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν· Ὡς τλήμων, τί δὲ
σὺ ἀγαθὸν ἔχεις; ἢ τί ἡδὺν οἶσθα, μὴδὲν τούτων ἕνεκα πρῶ-
τειν ἐθέλουσα; ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμύ-
νεις, ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι πάντων ἐμπέπλασαι, πρὶν μὲν
πυρρὴν ἐσθίουσα, πρὶν δὲ δεψῆν πίνουσα, ἵνα μὲν ἡδέως φά-
γης, ὁποποιοῦς μηχανωμένη; ἵνα δὲ ἡδέως πίνῃς, οἶνους τε

30. ἵνα μὲν ἡδέως — ὁποποιοῦς μηχανωμένη. Haec
arctius cum antecedentibus cohaerent, ut vix opus sit huic mem-
bro cum quibusdam libris καὶ anteponi. Erat autem vel pergen-
dum παρασκευαζομένη etc. vel potius dicendum καὶ ἵνα — μη-
χανῇ. — καὶ τοῦ θέρους — ζητεῖς. Aquam nivalem, ex di-
luta nive, veteribus in deliciis fuisse Martialis Epigr. XIV, 117
docet: Non potare nivem, sed aquam potare rigentem De nive
commenta est ingeniosa sitis. Et vero etiam vinum nive et gla-
cie refrigerari solebat aestivo tempore. — οὐ μόνον — παρα-
σκευάζει. Ita locum praeunte Clemente Alexandrino cum Di-
dorsii scripsimus; alii ex interpretamento, ut videtur, οὐ μ. τὰς
σιρωμνάς μαλακᾶς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίνας καὶ τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλι-
ναῖς παρασκευάζεις. Adiectivi μαλακός sententia h. l. praecipua
est, non ad substantivum, cui postpositum est, sed ad verbum
pertinens (v. ad IV; 7, 7), ut est Cyrop. VIII, 8, 16 τὰς εὐνάς
μαλακῶς ὑποστύρνουσθαι. Vulgatae lectionis defensor exstitit
Schmidt. Quaest. de locis quibusdam Xenophontis, Isocratis, Lu-
ciani p. 19 sq., activum παρασκευάζεις activa significatione verbi
καθυπνύσης fulciens, contra reliquorum verborum conformationem.
V. ad I, 6, 5. — τὰ ὑπόβαθρα Schneiderus interpretatur ful-
cra diagonalia, pedibus lecti subiecta, ita ut concussio lecti locum
haberet. Alii de scabellis ad lectum appositis cogitant. — τὰ
ἀφροδίσια ἀναγκάζεις non est τὰ ἀφρ. ἀναγκάια νομίζεις,
quae sententia Bornemannii in indice est, ducti annotatione Hein-
dorsii Plat. Cratyl. 432 c., sed per vim et contra naturam efficere
vel consequi, qua vi alias dicitur παραναγκάζειν. Quod IV, 5, 4
legitur δοκοῦσι ταῦτα ἀναγκάζεσθαι ἢ ἐκείνα κολύεσθαι, id perti-
net ad constructionem ad §. 2. observatam, hoc in vocabulo satis
frequentem. Plat. Civ. 473 a. τοῦτο μὲν δὴ μὴ ἀνάγκη με. Inest
autem in multis eiusmodi verbis significatio eius efficientiae, quae
verbis ποιεῖν et λέγειν explicari potest. Bornemannus in editione
minore ad l. c. comparat Virgil. Aen. III, 56. Quid non mortalia
pectora cogit, auri sacra fames? Adde Liv. IV, 26. cogi aliquid.
Heindors. Plat. Phaedr. 242 a. Contra Soph. Phil. 1225 εἰσιν τινες
ἔστιν, ὅς σε κολύσει τὸ δρῶν. Matth. 419. 421. n. 1. Rost. 104. n. 7.
Quamquam probe tenendum est, hunc usum extra pronemina et
adiectiva fere non excedere. — τοῖς ἀνδράσι. Stephanus ita
correxit vulgatum καὶ ἀνδράσι; ediderunt plerique, comprobavit
Schaefer. App. Dem. I. 288. Quemadmodum enim καὶ et ὡς non
raro confusa inveniuntur in codicibus, ita etiam καὶ et articulus.
Vid. C. Fr. Hermann. Specim. comment. Plutarch. De superstit.
p. 5. Schneiderus errat, quum ὡς ante γυναιξί ponendum fuisse

πολυτελείς παρασκευάζη καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσι
 ζητεῖς, ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς κλῖνας μα-
 λακῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλῖναις παρασκευάζῃ. οὐ
 γὰρ διὰ τὸ πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν, ὃ τι ποιῇς,
 ἔπνου ἐπιθυμεῖς. τὰ δὲ ἀφροδίσια πρὸ τοῦ δέεσθαι ἀναγκά-
 ζεις, πάντα μηχανωμένη καὶ γυναιξὶ τοῖς ἀνδράσι χρωμένη·
 οὕτω γὰρ παιδεύεις τοὺς ἑαυτῆς φίλους, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρί-
 λουσα, τῆς δὲ ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον κατακοιμίζουσα.
 ἀθάνατος δὲ οὐσα ἐκ θεῶν μὲν ἀπέχρηται, ὑπὸ δὲ ἀνθρώ-
 πων ἀγαθῶν ἀτιμάζῃ· τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκούσματος,
 ἐκείνου ἑαυτῆς, ἀνήκους εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θεά-
 ματος ἀθέατος· οὐδὲν γὰρ πώποτε σεαυτῆς ἔργον καλὸν τε-
 θέασαι. τίς δ' ἂν σοι λεγούσῃ τι πιστεύσεις; τίς δ' ἂν δεο-
 μένῃ τινὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς ἂν εὖ φρονῶν τοῦ σοῦ θιά-
 σου τολμήσειεν εἶναι; οἱ νέοι μὲν ὄντες τοῖς σώμασιν ἀδύ-
 νατοὶ εἰσι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι ταῖς ψυχαῖς ἀνόητοι,
 ἀπῶνως μὲν λιπαροὶ διὰ νεότητος φερόμενοι, ἐπιπῶνως δὲ
 σκληροὶ διὰ γήρως περῶντες, τοῖς μὲν πεπραγμένοις αἰσχυρό-
 μενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι, τὰ μὲν ἡδέα ἐν
 τῇ νεότητι διαδραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γῆρας ἀπο-
 θέμενοι. ἐγὰρ δὲ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖςδε
 ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῶν οὔτε ἀνθρώπων χωρὶς
 ἐμοῦ γίγνεται· τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς

dicat. Vid. ad I. 2, 56. Erat sane hoc quidem loco proprie ὡς
 addendum; additur enim ubicunque dicendus est aliquis tractari,
 tanquam sit alter aliquis, qui non est. Verum hac quoque signi-
 ficatione nonnunquam ὡς omittitur, ut Anab. VII, 2, 25 ὑπισχνού-
 μενος σὲ φίλω μοι χρήσεσθαι, ubi non est ὡς desiderandum, licet
 χρῆσθαι τινι φίλω sit experiri aliquem amicum, χρῆσθαι τινι ὡς
 φίλω, tractare aliquem tanquam amicum. Cf. II, 5, 11. 13. IV, 2, 26
 ἔχωρτο δὲ αὐτοῖς (τοῖς τοξεύμασιν) οἱ Ἕλληνες ἀκοντίους ἐναγκυλῶν-
 τας. Krüger. V, 4, 29. Apud Romanos particula saepius omittitur
 quam additur; v. Caes. B. G. IV, 38. Ramshorn. gr. 144. 4. n. 1.

31. ἐπαίγου ἑαυτῆς. Potest hic locus ad explicandam ἑαυ-
 τοῦ loco reliquorum pronominum cum αὐτός compositorum po-
 nendi consuetudinem aliquid conferre: Habet enim fere hoc pro-
 nomen communem potestatem adiectivi ἰδῖος. Matth. 489. II.
 Buttm. 127. n. 5. Rost. 99. n. 4. — οἱ. Ex θιάσου intellige θια-
 σάτας. Quomodo igitur Anab. II, 1, 6 τὸ σιγάτευμα ἐπορίζετο σῖ-
 τον — κόποντες τοὺς βοῦς explicabis? quomodo ibi. IV, 8, 18 τὸ
 ἀλλεττικόν, ὃν ἤχεε Κλεάνωρ? Vid. 2, 3; ad III, 5, 20. Hell. II, 2,
 21. εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεγείτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρα-
 κτοι ἦσαν. 3, 55. Cyrop. V, 1, 14. VII, 5, 2. Matth. 434. 2. Cae-
 sar. B. G. I, 40. factum est periculum servili tumultu, quos ta-
 men aliquid usus ac disciplina sublevarent.

καὶ παρὰ ἀνθρώποις, οἷς προσήκει, ὕμνητὴ μὲν συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπόταις, εὐμενὴς δὲ παρὰ-
στάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πό-
νων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ
33 φίλλας κοινωνός. ἔστι δὲ τοῖς μὲν ἑμοῖς φίλοις ἡδεῖα μὲν καὶ
ἀπράγμων σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονται γάρ, ἕως
ἂν ἐπιθυμήσωσιν αὐτῶν. ὕπνος δὲ αὐτοῖς πάρεστιν ἡδίων ἢ
τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὐτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἄχθονται οὐτε
διὰ τοῦτον μεθιῶσι τὰ δέοντα πράττειν. καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς
τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνους χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς
τῶν νέων τιμαῖς ἀγύλλονται, καὶ ἡδέως μὲν τῶν παλαιῶν
πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς παρούσας ἡδύονται πράττοντες,
δι' ἑμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ
πατρίσιν. ὅταν δ' ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος, οὐ μετὰ λήθης
ἄτιμοι κῆνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν αἰὶ χρόνον ὑμνοῦμε-
νοι θάλλουσι. τοιούτῃ σοι, ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν Ἡράκλεις,
ἔξεστι διαπονησμένῳ τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν κεκτῇ-
84 σθαι. Οὕτω πως διώκει Πρόδικος τὴν ὑπ' Ἀρετῆς Ἡρα-
κλέους παιδευσιν· ἐκόσμησε μέντοι τὰς γνώμας ἔτι μεγαλειο-
τέροις ῥήμασιν ἢ ἐγὼ νῦν. σοὶ δ' οὖν ἄξιον, ὦ Ἀρίστιππε,
τούτων ἐνθυμουμένῳ πειρᾶσθαι τι καὶ τῶν εἰς τὸν μέλλοντά
χρόνον τοῦ βίου φροντίζειν.

32. οἷς προσήκει, h. e. παρ' οἷς προσήκει ἑμὲ τιμᾶσθαι. Quae
praepositionum praetermissio tum apud Graecos tum apud Roma-
nos frequentissima est. Cf. III, 7, 3. ἐν ταῖς συνουσίαις, αἷς σύνει
τοῖς τὰ τῆς πόλεως πράττουσι. Matth. 595. Stallbaum. Plat. Phaed.
76 d. Heindorf. Gorg. 516 c. Körner. Eurip. Androm. 439. Cic.
Legg. III, 15, 33. Nam ego sum in ista sententia, qua te fuisse
semper scio. Heindorf. Cic. N. D. I, 12, 31. Matth. or. Sex. Rosc.
XI. IV. 127. Bremi Cornet. Nep. Cim. III, 1. Zumpt. 778. De in-
finitivo intellecto cf. II, 6, 22 μὴ λυπεῖν, οὐς μὴ προσήκει. III, 11, 1.
IV, 5, 7. ἐπιμελεῖσθαι ὧν προσήκει, h. e. ἐπιμελεῖσθαι ἐκείνων, ὧν
ἐπιμελεῖσθαι προσήκει. Similia v. ad 7, 6. I lat. Protag. 312 b.
(μᾶθῃν) ἐκείτην οἶκ' ἐπὶ τέχνῃ ἑμαῖες, ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος,
ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον πρέπει. Eurip.
Hel. 80. ὁρχῇ δ' εἴξα μᾶλλον ἢ μ' ἐχοῖν. ubi v. Pflugk. Isocr. Pan-
egy. c. 21. ἀμφωτέρων κρατήσαντες ὡς ἐκατέρων προσήκει.

33. εὖ pertinet ad πρῶτοντες.

34. τὴν ὑπ' Ἀρετῆς Ἡρακλέους παιδευσιν. Plat. Po-
litic. 291 d. τὴν ὑπὸ τῶν πολλῶν δυναστείαν. Bernh. Synt. 268. —
σοὶ δ' οὖν ἄξιον. Particulae conclusionem cum oppositione
indignant, quod cum ironia fit Plat. Apol. init. Alibi a librariis ad
frequentius γ' οὖν aberratum est. Bornem. Anab. I, 2, 12. Reisig.
Enarr. Oed. Col. CLXXV. Strang. Obs. Isocr. I. c. XXXV. Non-
nunquam, id quod in verborum cohaerentia situm est, *verumtamen*,
et tamen, nihilominus significant. Held. Plutarch. Aem. P. p. 155.

CAPUT II.

Αισχύμενος δὲ ποτε Λαμπροκλέα, τὸν προεδρύτατον υἱὸν ἱκανοῦ, πρὸς τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ παῖ, οἷσθ' ἂν τινες ἀνθρῳποὺς ἀχαρίστους καλουμένους; Καὶ μάλα, ἔφη ὁ νεανίσκος. Καταμεμάθηκας οὖν τοὺς τί ποιοῦντας τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποκαλοῦσιν; Ἐγωγε, ἔφη· τοὺς γὰρ εὖ παθόντας, ὅταν δυνάμειν χάριν ἀποδοῦναι μὴ ἀποδώσιν, ἀχαρίστους καλοῦσιν. Οὐκοῦν δοκοῦσί σοι ἐν τοῖς ἀδίκους καταλογίζεσθαι τοὺς ἀχαρίστους; Ἐμοιγε, ἔφη. Ἦδη δὲ ποτε ἰσκέψω, εἰ ἔρα, ὥσπερ τὸ ἀνδραποδιζεσθαι τοὺς μὲν φίλους ἄδικον εἶναι δοκεῖ, τοὺς δὲ πολεμίους δίκαιον, καὶ τὸ ἀχαρίστην πρὸς μὲν τοὺς φίλους ἄδικόν ἐστι, πρὸς δὲ τοὺς πολε-

CAP. II. Socrates Lamprocleum filium suum matri iratum placat et pietatis causas docet. Praeter hunc, qui erat natu maximus, habuit, ex Xantippe an ex Myrtone, quam quidam alteram Socratis uxorem fuisse contendunt, incertum, Sophroniscum et Menexenum, qui aliis dicitur Menedemus.

1. τοὺς τί ποιοῦντας — ἀποκαλοῦσιν; Graeci, quas ingenii eorum erat alacritas, poterant interrogationes duas una complecti; ut §. 3. *τίνας ὑπὸ τίνων εὐροίμεν ἂν μέλονα εὐεργετημένους;* vel pronomine interrogativo ita uti, ut aptum esset ex participio, ut h. l. Sympos. VIII, 36 *τῷ ποτέρως παιδί φιληθέντι μάλλον ἢ τις πιστεύσειεν;* pariter atque ex nomine, ut Plat. Euthyphr. 7 b. *ἐχθρον ἢ περὶ τίνων διαφορὰ ποιεῖ;* Xen. Anab. III, 1, 14 *τὸν ἐκ πόλεως πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν;* vel ex coniunctione, ut I, 4, 14 *ὅταν τί ποιήσωσι, νομεῖς αὐτοὺς σοῦ φροντίζειν;* Plat. Gorg. 448 c. *ἐπειδὴ τίνος τέχνης ἐπιστήμων ἐστί, τίνα ἂν καλοῦντες αὐτὸν ὀρθῶς καλοῦμεν;* ubi utraque enuntiatio interrogative effertur. Alcib. I. c. 7. *ἐπειδὴ περὶ τίνος Ἀθηναῖοι διαποροῦνται βουλευέσθαι, ἀνίστασαι συμβουλευέσθων;* et 8. *ὅταν οὖν περὶ τίνος βουλευώμεναι;* quod Buttmannus interpretatur *τί οὖν ἐστὶ περὶ οὗ ὅταν βουλευώμεναι.* Atque eodem denique modo relativa et exclamationes tractare poterant. Plat. Sympos. 195 a: *ἰδὼν διελθεῖν, οἷος οἶων αἴτιος ὢν τυγχάνει.* De hac libertate enuntiationes etiam aliunde pendentes; h. e. finales, temporales, conditionales et relativas interrogative efferendi v. Krüger. Annot. Dem. Phil. I. p. 23 sq., ubi nostri loci verba sic solvuntur: *αἱ ἂν τί ποιῶσι, τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποκαλοῦσιν;* Matth. 567. 630. 1. Similiter Cic. pr. M. Tullio p. 69. ed. Beier. Quam ob causam? quid ut proficerent? Liv. XXX, 42. Miserabilior oratio fuit commemorantium, ex quantis opibus quo recidissent Carthaginien- sium opes. XL, 13 ut quibus aliis deinde sacris contaminatam omni scelere mentem expiarem? Plaut. Poenul. V, 3, 47. Haecine sunt meae filiae? Quantae et quantillae iam sunt factae! Heindorf. Horat. Sat. p. 315. — τὸ ὄνομα τοῦτο, h. e. ἀχαρίστους. Matth. 420. n. 2. b. Stallbaum. Plat. Sympos. 212 b.

2. καὶ τὸ ἀχαρίστην. Editores ex Stephano οὕτω anteponunt. Sed v. IV, 4, 7. ὥσπερ σύ, καὶ ἐγώ. Omittitur autem οὕτως ibi potissimum, ubi ὥσπερ in posteriore enuntiati membro est. Cyrop. I, 6, 3. V, 2, 12. v. ad III, 10, 11. — ὅφ' οἱ — ἀπο-

πάντα ποιῶντες, ὅπως ἂν οἱ παῖδες αὐτοῖς γένοιτο ὡς δυνατὸν βέλτιστοι. Πρὸς ταῦτα ὁ νεανίσκος ἔφη· Ἀλλὰ τοι εἰ καὶ πάντα ταῦτα πεποίηκε καὶ ἄλλα τούτων πολλαπλάσια, οὐδεὶς ἂν δύναίτο αὐτῆς ἀνυσχέσθαι τὴν χαλεπότητα. Καὶ ὁ Σωκράτης, Πότερα δὲ οἴει, ἔφη, θηρίον ἀγριότητα δυσφορωτέραν εἶναι ἢ μητρός; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη, τῆς μητρός, τῆς γε τοιαύτης. Ἦδη πώποτε οὖν ἢ δακοῦσα κακὸν τί σοι ἔδωκεν ἢ εὐλαχίσασα, οἷα ὑπὸ θηρίων ἤδη πολλοὶ ἔπαθον; Ἀλλὰ νῆ Διᾶ, ἔφη, λέγει, ἡ οὐκ ἂν τις ἐπὶ τῷ βίῳ παντὶ βούλοιτο ἀκοῦσαι.

7. εἰ — πεποίηκε, οὐδεὶς ἂν δύναίτο. 5, 4 εἰ γε ταῦτα τοιαῦτά ἐστι, καλῶς ἂν ἔχοι ἐξετάζειν. III, 6, 14. IV, 2, 31. εἰ μὴδὲ ταῦτα οἶδα, καὶ τῶν ἀνδραπόδων γαυρότερος ἂν εἴην. Res cum conditione prolata ubi in re vera posita est aut vere sit, indicativo utuntur; sed ubi in cogitatione sita est, optativo. Plat. Apol. 25a. πολλὴ γὰρ ἂν τις εὐδαιμονία εἴη περὶ τοὺς νέους, εἰ εἰς μὲν μόνος αὐτοὺς διαφθείρει, οἱ δ' ἄλλοι ὠφελούσιν. 37c. πολλὴ μὲν ἂν με φιλοφροσύνη ἔχοι, εἰ οὕτως ἀλόγιστός εἰμι. quod Socrates, quasi illud verum sit, ex accusatorum mente ironice dicit. Engelh. Plat. Lach. p. 54. εἰ τις καοτερεῖ ἀναλίσκων ἀργύριον φρονίμως, τοῦτον ἀνδρεῖον καλοῖς ἂν; ubi illud tanquam verum proponitur, non item quae statim sequuntur εἰ τις λατρός ὢν μὴ κάμπιτοιο, quia hoc in cogitatione sola repositum est. Herbst. Sympos. IV, 10. V. ad III, 5, 8, 6, 14. Heindorf. Horat. Sat. II, 3, 154. — τῆς μητρός. Articulum addit Lamproles, quia quae huc usque disputavit pater, ad Xanthippen referri bene intelligit, et, qui ipsius est animus commotior, de hac tantum cogitat; quapropter dixit πεποίηκε non addito ἢ μήτηρ. Ceterum Xanthippes patrocinium suscepit Chr. Theoph. Schuch Ladenburgensis Diar. Darmstad. 1830. 113. — πώποτε, noch jemals, quod usum habet in enuntiationis negativis (Buttm. p. 433), neque in interrogationibus, quippe negationem aliquam continentibus, (IV, 2, 24. 4, 11. Hell. III, 5, 14 πῶς οὖν οὐκ εἰκός, νῦν ὑμᾶς πολὺ ἤδη μεγίστους τῶν πώποτε γένεσθαι;) infrequens est, et post coniunctiones, maxime post conditionales (Cyrop. VI, 4, 5. Anab. V, 4, 6. Aristoph. Acharn. 405. Ran. 147.) et pronomina (Plat. Apol. 19 d.) nescio an non sit omnino damnandum. V. Bornem. ad IV, 2, 24. — δακοῦσα, ita ut te momorderit, fere i. q. ἔδωκε καὶ — ἔδωκε; δάκνουσα, ut te morderet. Buttm. 144. n. 7. cf. III, 6, 2. Cyrop. I, 4, 13 καλῶς ἐποίησας προειπών, h. e. καλῶς ἐποίησας, ὅτι προεῖπες, bene fecisti, quod praedixisti. III, 1, 1. ἐννοήσας, ὅτι ἀδικοῦν καὶ τὸν δασμὸν λιπὼν καὶ τὸ στράτευμα οὐ πέμπων. Soph. El. 47. ἀγγέλλε δ' ὅρα προσειδὲς, addendo iureiurando; προσεῖδς foret addito, v. Hermann. Graser. Adversus. Plat. p. 68 sq.

8. ἐπὶ τῷ βίῳ παντί, für sein ganzes Leben. ἐπὶ pretium vel conditionem indicat, Cyrop. III, 1, 43. ἐπὶ πόσῳ ἂν ἐθέλοις; Matth. 585. — αὐτὴν etiam ad εἴπα pertinet, quamquam rariore structura. §. sq. ἀλλήλους τὰ ἑαυτὰ λέγειν. 3, 8 εὐ λέγειν τὸν εὐ λέγοντα. Hom. Odys. XVIII, 15 δαίμονι, οὔτε τί σε ῥέσω κακὸν οὐδ' ἀγορεύω. Matth. 416. — εἶπα, forma rarior (Buttm. II. 433.), aequae rara εἶπον imperativi III, 6, 3; nec minus rara εἶπας et dubia Anab. II, 5, 23. V, 8, 10; rara et quibusdam dubia εἶπαν Sympos. III, 2. IV, 56. Hellen. III, 5, 24. IV, 1, 31. ubi v. Schneider.

Σὺ δὲ πόσα, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἷε ταύτη δυσάρεκτα καὶ τῇ
 φωνῇ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκ παιδίου δυσκολαίνων καὶ ἡμέρας καὶ
 νυκτὸς πρῶγματα παρασχεῖν, πόσα δὲ λυπῆσαι κάμων; Ἀλλ'
 οὐδεπώποτε αὐτήν, ἔφη, οὐτ' εἶπα οὐτ' ἐποίησα οὐδέν, ἐφ' ᾧ
 ῥσχύνθῃ. Τί δ' οἷε, ἔφη, χαλεπώτερον εἶναι σοι ἀκούειν ὧν
 αὐτὴ λέγει ἢ τοῖς ὑπακριταῖς, ὅταν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἀλλή-
 λους τὰ ἴσχατα λέγωσιν; Ἀλλ' οἶμαι, ἐπειδὴ οὐκ οἶονται τῶν
 λεγόντων οὔτε τὸν ἐλέγχοντα ἐλέγχειν, ἵνα ζημιώσῃ, οὔτε τὸν
 ἀπειλοῦντα ἀπειλεῖν, ἵνα κακὸν τι ποιήσῃ, ῥᾶδίως φέρονσι.
 Σὺ δ' εὖ εἰδώς, ὥς ὃ τι λέγει σοι ἡ μήτηρ, οὐ μόνον οὐδὲν κα-
 κὸν νοοῦσα λέγει, ἀλλὰ καὶ βουλομένη σοι ἀγαθὰ εἶναι ὅσα
 οὐδενὶ ἄλλῳ, χαλεπαίνει; ἢ νομίζεις κακόνουν τὴν μητέρα σοι
 εἶναι; Οὐ δῆτα, ἔφη, τοῦτό γε οὐκ οἶομαι. Καὶ ὁ Σωκράτης, 10
 Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ ταύτην, εὖνουν τέ σοι οὖσαν καὶ ἐπιμελομέ-
 νην ὥς μάλιστα δύναται κάμνοντος, ὅπως ὑγιαίνῃς τε καὶ
 ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδενὸς ἐνδεὲς ἔσῃ, καὶ πρὸς τούτοις
 πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην ἀγαθὰ ὑπὲρ σοῦ καὶ εὐχὰς ἀπο-
 δίδουσαν, χαλεπὴν εἶναι φῆς; ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἰ τοιαύτην μὴ
 δύνασαι φέρειν μητέρα, τὰγαθὰ σε σὺ δύνασθαι φέρειν. εἰπέ 11
 δέ μοι, ἔφη, πότερον ἄλλον τινὰ οἷε δεῖν θεραπεύειν ἢ παρ-
 ισεύασαι μηδενὶ ἀνθρώπων πειρᾶσθαι ἀρέσκειν, μηδ' ἐπε-
 σθαι, μηδὲ πειθεσθαι μήτε στρατηγῶ μήτε ἄλλῳ ἄρχοντι;
 Ναὶ μὰ Δία ἔγωγε, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῷ 12
 γίονι βούλει σὺ ἀρέσκειν, ἵνα σοι καὶ πῦρ ἐναυή, ὅταν τοῦ-
 του δέῃ, καὶ ἀγαθοῦ τέ σοι γίγνηται συλλήπτωρ, καὶ ἂν τι
 σφαλλόμενος τύχῃς, εὐνοϊκῶς ἐγγύθεν βοηθῇ σοι; Ἐγωγε, ἔφη.
 Τί δέ; συνοδοιπόρον ἢ σύμπλον, ἢ εἴ τῳ ἄλλῳ ἐντυγχά-
 ρις, οὐδὲν ἂν σοι διαφέροι φίλον ἢ ἐχθρὸν γενέσθαι, ἢ καὶ
 τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας οἷε δεῖν ἐπιμελεῖσθαι; Ἐγωγε, ἔφη.
 Εἶτα τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι παρεσκευάσαι, τὴν δὲ μητέρα 13
 τὴν πάντων μάλιστα σε φιλοῦσαν οὐκ οἷε δεῖν θεραπεύειν;
 οὐκ οἶσθα, ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς

VII, 4, 4. Neque vero denique optativi, participii et praeter ei-
 πον reliquarum formarum imperativi apud Demosthenem desunt
 exempla. Buttm. s. v. Matth. p. 182. 246. frequentissimum εἴ-
 πατε, ut Anab. II, 1, 21. — ῥσχύνθῃ. Cur non ἂν αἰσχυνθεῖη?
 Matth. 507.

10. ὅπως, v. ad 1, 19. — πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην
 ἀγαθὰ non est: multa diis roventem bona, sed a diis precan-
 tem. quod est Cyrop. I, 6, 5 αἰτεῖσθαι τὰγαθὰ παρὰ τῶν θεῶν.
 V. ad I, 3, 2.

ἐπιμελείται οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς ἐν πεπονθότας χάριν οὐκ ἀποδιδόντας, ἐὰν δέ τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τοῦτο δίκην τε ἐπιτίθῃσι καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἔῃ ἄρχειν τοῦτον, ὥς οὔτε ἂν τα ἱερὰ εὖσεβῶς θνύμενα ἑπὲρ τῆς πόλεως τοῦτου θύοντος, οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν τοῦτου πράξαντος; καὶ νῆ *Αἶα* ἐὰν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμήῃ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς 14 τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις. Σὺ οὖν, ὦ παῖ, ἂν σωφρονῇς, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς μητρός, μὴ σε καὶ οὔτοι νομῶντες ἁχάριστον εἶναι οὐκ ἐθέλωσιν εὖ ποιεῖν· τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὖ φυλάξῃ, μὴ σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμᾶσωσιν, κῆτα ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῇς. εἰ γὰρ σε ὑπο-

13. ἐὰν δέ τις — *θεραπεύῃ*. Lege Solonis qui parentes non alerent, infamia notabantur, et quam dicebant *γραφὴ κακώσεως γονέων* contra omnes dabatur, qui quocunque modo parentibus sive viventibus sive mortuis iusta non praestitissent. — *ἀρχειν*, archontem esse, ut I, 1, 18 *βουλευεῖν*, senatorem esse. Archontum vel eorum, qui archontes creari vellent, examen in foro institutum, *δοκιμασία*, maxime quaerebat de pietate erga parentes, atque adeo si quis impletatis convictus in forum aliumve infamibus istis hominibus interdictum locum prodiisset, in carcerem coniciebatur. Debebant autem Athenis quicumque munus publicum appeterent, de genere, aetate et vita ante acta publice tentandos se praebere. V. III, 5, 20. De Rep. Athen. III, 4. — ὥς — *θνύμενα* — *πράξαντος*. Ad frequentiore genitivi usum revertitur. Demosth. de f. leg. p. 438. *προσεβείας πέμπειν*, ὥς *ἐπιβουλευομένης* μὲν ὑπὸ Φιλίππου τῆς Ἑλλάδος, ὑμῖν δὲ *προσηκόν* προσορᾷ πάντα. Plat. Cjn. 604h. *καλλίστον μὴ ἀγανακτεῖν*, ὥς οὔτε δῆλου ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων, οὔτε εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέροντι, οὔτε τι τῶν ἀνθρωπίνων ἄξιον ὄν μεγάλης σπουδῆς. Bernh. Synt. 135. V. ad I, 2, 20.

14. *κῆτα*. Alii *εἶτα*, quod sine copula quum nonnunquam enuntiationem inferat (IV, 5, 3), rarius id fit mutato subiecto, v. Plat. Theaet. 148 b. *εἰ σε πρὸς δρόμον ἐπαινῶν μηδὲν ἔφη οὐτὸ δρομικῷ τῶν νέων ἐντυγχάνειν*, εἶτα *διαθέων* τοῦ ἀκμάζοντος καὶ ταχίστου ἡττήθης, ἡττόν τι ἂν οἶε ἀληθῆ τόνδ' ἐπαινεῖσαι; ubi vide quam levis sit subiecti mutatio. Cf. ad I, 1, 5. Stallbaum. Plat. Apol. 23 c. — *τοὺς γονεῖς*. Supra legebatur *γονέας*; IV, 4, 20, ubi bis *γονέας* legitur, libri modo hanc modo illam formam habent; III, 5, 19 *ἱππεῖς*. 7, 6 *γυναιεῖς*, *σκυτεῖς*, *χαλκεῖς*. 10, 6 *δρομεῖς*, ut aliis de libris nunc taceam, quorum locos collectos videbis a Bornem. Anab. VII, 4, 22. Poppon. Anab. IV, 3, 3. Cyrop. I, 4, 1. Krüger. Anab. IV, 3, 20. Cf. Plat. Alcib. I. 120 e, ubi in omnibus codicibus est *τοὺς βασιλεῖς*. Nominum quidem in *εὖς* accusativus pluralis apud Atticos solutam habere solet formam, ut propter liberiore usum Xenophon iam ab antiquis interpretibus vituperatus sit, non mirum esse addentibus, si homo multum apud externos et in bello versatus patrium sermonem haud purum servaret. Sed neque tragici, in melicis certe carminibus, eam contractionem spreverunt. Herm. Soph. Al. 283.

λάβοιεν πρὸς τοὺς γονεῖς ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι.

CAPUT III.

Χαιρεφῶντα δὲ ποτε καὶ Χαιρεκράτην, ἀδελφῶ μὲν ὄντε¹ ἀλλήλοιν, ἑαυτῷ δὲ γνωρίμῳ, αἰσθόμενος διαφερομένῳ, ἰδὼν τὸν Χαιρεκράτην, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαιρεκράτες, οὐ δῆπου καὶ σὺ εἰ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, οἳ χρησιμώτερον νομίζουσι χρήματα ἢ ἀδελφούς; καὶ ταῦτα τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων, τοῦ δὲ φρονίμου, καὶ τῶν μὲν βοηθείας δεομένων, τοῦ δὲ βοηθεῖν δυναμένου, καὶ πρὸς τούτοις τῶν μὲν πλεόνων ὑπαρχόντων, τοῦ δὲ ἐνός, θαυμαστὴν δὲ καὶ τοῦτο, εἴ τις τοὺς μὲν ἀδελφοὺς ζημίαν ἡγεῖται, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν κέκτηται, τοὺς δὲ πολίτας οὐχ ἡγεῖται ζημίαν, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν πολιτῶν ἔχει, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν δύναται λογίεσθαι, ὅτι κρεῖττον σὺν πολλοῖς οἰκοῦντα ἀσφαλῶς ἀρκοῦντα ἔχειν, ἢ μόνον διαιτῶμενον τὰ τῶν πολιτῶν ἐπικικιδίως πάντα κεκῆσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἄγνοοι. καὶ οἰκέτας μὲν οἱ δυνάμενοι ὠνοῦνται, ἵνα συνεργῶς ἔχωσι, καὶ φίλους κτείνωται, ὥς βοηθῶν δέουμένοι, τῶν δὲ ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομένους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους. καὶ μὴ πρὸς φιλίαν⁴ μέγα μὲν ὑπάρχει τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φῦναι, μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφεῖναι. ἐπεὶ καὶ ταῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντροφῶν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τιμῶσι τε μᾶλλον τοὺς συναδέλφους ὄντας τῶν ἀναδέλφων καὶ ἦττον τούτοις ἐπιτίθενται. Καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν· Ἀλλ' εἰ μὲν,⁵

CAP. III. Fratres invicem sibi iratos placat et concordiam commendat Socrates.

1. *χρησιμώτερον* praedicatum est commune tanquam res quaedam propositum, quo significatur, quid, non qualia sint χρήματα, qua sententia τί vel χρήμα addi potest. §. 5. ἀγαθὸν γὰρ ἀδελφός. 6, 21. 9, 1. ὡς χαλεπὸν ὁ βίος. III, 8, 6. κόφινος κοπροφόρος κελὸν — χρυσὴ ἀσπίς ἀσχρόν. 9, 6, 12, 3. Thiersch. Aristoph. Plut. 778. ὡς χαλεπὸν εἰσιν οἱ φίλοι. Buttm. 129. 4. Matth. 437. Rost. 100. 4. c. Vid. ad 7, 13. — ἀδελφούς. Pluralis genus significat, sequente singulari τοῦ φρονίμου al. cum quadam fratris, quem habebat Chaerecrates, significatione. Deinde in fine sequentis paragraphi ab singulari ad pluralem transitus est, qui, quum antecesserit εἰ τις — ἡγεῖται, nihil habet insoliti. v. ad 1, 2, 62. Matth. 303, 3. 434.

3. ὥσπερ — γιγνομένους, ὥσπερ εἰ γίγνοιτο. 6, 36. ὥσπερ οὐκ ἐπὶ σοὶ ὄν. Anab. III, 1, 14. ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἔχειν. cf. ad I, 2, 20. Buttm. 145. n. 5. Matth. 569. Rost. 131. 4.

ὦ Σώκρατες, μὴ μέγα εἴη τὸ διάφορον, ἴσως ἂν δέοι φέρειν τὸν ἀδελφὸν καὶ μὴ μικρῶν ἕνεκα φεύγειν· ἀγαθὸν γάρ, ὥςπερ καὶ σὺ λέγεις, ἀδελφός, ὦν ὅλον δεῖ· ὁπότε μέντοι παντὸς ἐνδέοι καὶ πᾶν τὸ ἐναντιώτατον εἶη, τί ἂν τις ἐπιχειροῖη τοῖς ἀδυνάτοις; Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Πότερα δέ, ὦ Χαιρέκρατες, οὐδενὶ ἀρέσαι δύναται Χαιρεφῶν, ὥςπερ οὐδὲ σοί, ἢ ἔστιν οἷς καὶ πᾶν ἀρέσκει; Διὰ τοῦτο γάρ τοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄξιόν ἐστιν ἔμπι μισθὸν αὐτόν, ὅτι ἄλλοις μὲν ἀρέσκειν δύναται, ἐμοὶ δέ, ὅπου ἂν παρῇ, πανταχοῦ καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ζημία μᾶλλον ἢ ὠφέλειά ἐστιν. Ἄρ' οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥςπερ ἵππος τῷ ἀνεπιστήμονι μὲν, ἐγχειροῦντι δὲ χρῆσθαι ζημία ἐστίν, οὕτω καὶ ἀδελφός, ὅταν τις αὐτῷ μὴ ἐπιστάμενος ἐγχειρῇ χρῆσθαι, ζημία ἐστὶ; Πῶς δ' ἂν ἐγώ, ἔφη ὁ Χαιρεκράτης, ἀνεπιστήμων εἶην ἀδελφῷ χρῆσθαι, ἐπιστάμενός γε καὶ εὖ λέγειν τὸν εὖ λέγοντα καὶ εὖ ποιεῖν τὸν εὖ ποιοῦντα; τὸν μέντοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ περῶμενον ἐμὲ ἀντὶν οὐκ ἂν δυνάμην οὐτ' εὖ λέγειν οὐτ' εὖ ποιεῖν, ἀλλ' οὐδέ πειράσομαι. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Θαυμαστά γε λέγεις, ὦ Χαιρέκρατες, εἰ κύνα μὲν, εἰ σοὶ ἦν ἐπὶ προβάτοις ἐπιτήδειος καὶ τοὺς μὲν ποιμέντας ἡσπάζετο, σοὶ δὲ προσιόντι ἐχάλεπαιεν, ἀμελήσας ἂν τοῦ δορυλῆσθαι ἐπειρῶ εὖ ποιήσας πρᾶττειν αὐτόν, τὸν δὲ ἀδελφὸν φῆς μὲν μέγα ἂν ἀγαθὸν εἶναι,

5. ὁπότε μέντοι — ἀδυνάτοις; Haec universe expressa sunt, (ἐνδέοι enim et εἴη et τοῖς ἀδυνάτοις neutralia sunt), ut tamen fratris indoles respiciatur. Anab. V, 9, 31. ἑώρα πλεόνος ἐνδέον. Demosth. Olynth. I. p. 14. v. 22. ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. Persona dativo additur, Anab. VII, 1, 41. πολλῶν ἐνέδει αὐτῶ.

6. ἀρέσκει dicitur de re certa. Vulgo ἀρέσκη. V. ad I, 4, 2. Herm. Soph. Ai. 1200.

8. ἀλλ' οὐδὲ πειράσομαι, quid? quod vel quin ne conabor quidem. Gradatio enim inest, quasi praecesserit οὐ μόνον οὐ; idem in enuntiatione alente sit per particulas ἀλλὰ καὶ. v. 6, 34. Matth. 613. Demosth. Mid. 24. ἄλλως δ' οὐ πονηρός, ἀλλὰ καὶ πάννυ χρηστός. Anab. I, 3, 3 οὗς (θαρεικοὺς) ἐγὼ λαβὼν οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην ἐμοί, ἀλλ' οὐδὲ καθήδυνάθησα.

9. εἰ κύνα μὲν, εἰ — αὐτόν. Interdum adeo triplex est inventur. V. Stallbaum. et Engelh. Plat. Euthyphr. 10 c. supra I, 2, 36; Anab. III, 2, 35 quum alia similia tum simileni αὐτός pronominis post nomen illati usum habes: quo de agitur ad I, 4, 18. Cic. pro I. Manil. XX, 59. Qui quum ex vobis quaereret, si in uno Cn. Pompelo omnia poneretis, si quid de eo factum esset, in quo spem essetis habituri, cepit magnum suae virtutis fructum. Sed quod post ἐπιτήδειος in plurimis libris legitur ὦν, id commendatione sua non caret. Cyrop. II, 3, 13 οὐ γὰρ ἔστι διδάσκαλος τούτων οὐδεις κρείστων ὦν τῆς ἀνάγκης. — ἀμελήσας τοῦ δο-

ὅττα πρὸς σέ οἶον δεῖ, ἐπίστασθαι δὲ ἑμολογῶν καὶ εὖ ποι-
εῖν καὶ εὖ λέγειν οὐκ ἐπιχειρεῖς μηχανᾶσθαι, ὅπως σοι ὡς
βέλτιστος ἔσται. Καὶ ὁ Χαιρεκράτης, *Λίδοικα*, ἔφη, ὦ Σώ-10
κρατες, μὴ οὐκ ἔχω ἐγὼ τσοᾶντὴν σοφίαν, ὥστε Χαιρεφῶντα
ποιῆσαι πρὸς ἐμέ οἶον δεῖ. Καὶ μὴν οὐδέν γε ποικίλον, ἔφη
ὁ Σωκράτης, οὐδὲ καινὸν δεῖ ἐπ' αὐτόν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μη-
χανᾶσθαι· οἷς δὲ καὶ σὺ ἐπίστασαι ἀπὸς οἶομαι ἂν αὐτόν
αἰὼντα περὶ πολλοῦ ποιῆσθαι σε. Οὐκ ἂν φθάνοις, ἔφη, λ-11
γαν, εἴ τι ᾗσθησάι με φίλτρον ἐπιστάμενον, ὃ ἐγὼ εἰδὼς λ-
λῆθα ἑμαυτόν; *Λέγε* δὴ μοι, ἔφη, εἴ τινα τῶν γνωρίμων
βούλοιο κατεργάσασθαι, ὅποτε θύοι, καλεῖν σε ἐπὶ δεῖπνον,

γλίσσασθαι sc. αὐτῷ, omīssa ira. Anab. V, 1, 15 οὗτος ἀμελήσας
τοῦ συλλαβεῖν πλοῖα ἀποδράς ᾤχετο. Cyrop. V, 5, 21.

10. *δέδοικα*, μὴ οὐκ ἔχω, v. ad I, 2, 7. Herm. Vig. p. 796 sq.
Matth. 516. n. 2. Rost. p. 691 sq. Amare Graecis id, quod per
negationem effectum est, potius non effectum negare quam affir-
mare effectum, deinde efficientiae significatione sublata et simplici
enuntiatione in bipartitae locum recepta eandem illam ex duplici
negatione existentem affirmationem adhibere docet Schneider. Plat.
Civ. 427 e. — οὐδέν γε ποικίλον, nihil varium subdolumque,
quod ambagibus facile deludat et difficilem habeat explicatum. *Hein-
dorf*, Plat. Gorg. 491 e. Stallb. Symp. 182 b. 218 c. ubi verbo *ποι-
κίλιν* oppositum est *ἐλευθέρως* *εἰπεῖν*. v. ad II, 9, 6. 6, 21. —
οἶομαι, alii *οἶμαι*. Dicuntur a quibusdam hae formae promiscue
usurpari. Verum tamen is usus obtinet, ut *οἶομαι* sequente infi-
nitivo ponatur, *οἶμαι* directae orationi inseratur. Bremi Demosth.
Phil. I. c. 3. Unde veteres grammatici *οἶμαι* de rebus certis (*ἐπὶ
ἑμολογουμένον*), *οἶομαι* de ambiguis et dubitationi obnoxiiis (*ἐπὶ
ἀμφιβόλου*) dici docuerunt. Bornem. Anab. V, 1, 4. Buttm. gr.
max. II. p. 195. Matth. I. p. 476. Plenae formae usus orationi,
curtatae sermoni aptior videtur Schaefero App. Dem. IV. p. 101;
pleniorē poni, ubi suam quis de aliqua re opinionem expressius
referre studeat, breviorē, ubi id minus curae sit, opinio est satis
probabilis Engelhardti Annot. Demosth. p. 23. Errare autem vi-
dentur illi, qui sequente infinitivo *οἶμαι* dici omnino posse negant.
Unde Reiskium in Demosthenis orationibus saepe correxit Bek-
kerus. Vid. 2, 10. III, 9, 4. 14. 10, 10. IV, 2, 12. Benseler. Isocr.
Areopag. p. 75 sqq. At vero ne illis quidem locis haec brevior
forma neque usu suo, ut facile directae orationi inseri possit,
neque significatione sua modestae opinionis caret. IV, 2, 19 *ᾧμην*
nonnulli ediderunt pro meliore scriptura *ᾧόμην*. Latinorum *credo*
item mediae orationi insereri solitum non solum ironicum usum
habet, quae sententia Zumptii est gr. 777 sq. Obliquae orationi
medium interponi verbum regens exemplis demonstrat Beier. Cic.
Offic. I, 18. 59.

11. οὐκ ἂν φθάνοις λέγων; non ocīus dices? h. e. quin
statim dic. III, 11, 1 οὐκ ἂν φθάνοι' ἀκολουθοῦντες; statim me
sequimini. Herm. Vig. p. 764. Buttm. p. 443. Matth. 553. 2. Rost.
119. 3. b. Est interrogatio, quae non minus alacritatem quandam
animi et aviditatem sciendi exprimit, quam illa τί οὐκ ἔλεξας;
quin tu mihi dicis? h. e. quin statim dic; de qua v. ad III, 11, 15.

ἐποίησεν, ἀφαιμένῳ τούτου τράποιντο πρὸς τὸ διακωλύειν ἀλλήλων, ἢ εἰ τῷ πόδε θεία μοῖρα πεποιημένῳ πρὸς τὸ συνεργεῖν ἀλλήλοις ἀμελήσαντε τούτου ἐμποδίζοιεν ἀλλήλων. οὐκ ἂν πολλὴ ἀμαθία εἴη καὶ κακοδαίμονία τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ πεποιημένοις ἐπὶ βλάβῃ χρῆσθαι; καὶ μὴν ἀδελφῷ γε, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, ὃ θεὸς ἐποίησεν ἐπὶ μέλῳ ὠφελείᾳ ἀλλήλοις ἢ χεῖρέ τε καὶ πόδε καὶ ὀφθαλμῶ καὶ τᾶλλα [τε], ὅσα ἀδελφὰ ἔφρυσεν ἀνθρώποις. χεῖρες μὲν γάρ, εἰ δέοι αὐτὰς τὰ πλέον ὀργυῖας διέχοντα ἅμα ποιῆσαι, οὐκ ἂν δύναιτο· πόδες δὲ οὐδ' ἂν ἐπὶ τὰ ὀγυῖαν διέχοντα ἔλθοιεν ἅμα· ὀφθαλμοὶ δέ, οἱ καὶ δοκοῦντες ἐπὶ πλείστον ἐξικνεῖσθαι, οὐδ' ἂν τῶν ἔτι ἐγγυτέρω ὄντων τὰ ἔμπροσθεν ἅμα καὶ τὰ ὀπίσθεν ἰδεῖν δύναιτο· ἀδελφῷ δέ, φίλῳ ὄντε, καὶ πολὺ διεστῶτε πρᾶττετον ἅμα καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ ἀλλήλοις.

CAPUT IV.

1 Ἦκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου, ἔξ ὧν ἔμοιγε ἰδόκει μάλιστα' ἂν τις ὠφελείῳ πρὸς φίλων κτῆσιν τε καὶ χρεῖαν. τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν ἔφη ἀκούειν, ὥς πάντων κτημάτων κράτιστον ἂν εἴη φίλος σαφῆς καὶ ἀγα-

Neque multo tutius est ταῖν. Cf. Bernhardt Synt. 429sq. Dindorf. Isocr. Panegy. I. c. Schneider. Plat. Civ. 410 e. Schoemann. Isae. p. 345. Quamquam cf. Andocid. Myster. 144. Bekk. ταῖν χερσὶν ταῖν ἔμμαντοῦ. Idem de adiectivis valere docet hic ipse locus. Matth. 436. Idem denique testis est liberioris usus generum et numerorum; sequitur enim ας. Matth. 301. Buttm. 129. 7.

19. οὐκ ἂν πολλὴ ἀμαθία εἴη ineptum ac nimis nudum initium sermonis esse atque οὖν addendum fuisse visum est quibusdam. Sed de particula v. Matth. 514. Buttm. 139. 13. de orationis conformatione Schneiderus comparavit Cyrop. I, 4, 13. 28. III, 1, 43. IV, 4, 5. VII, 5, 25. Adde Herbst. Sympos. III, 9. cf. infra III, 11, 1. — καὶ τᾶλλα τε si recte habet, est: et reliqua etiam. V. ad IV, 2, 28. Alii καὶ τᾶλλα γε. — ὀφθαλμοὶ δὲ οἱ, cf. 6, 18. πόλεις αἱ τῶν τε καλῶν μάλιστα ἐπιμελόμεναι καὶ τὰ αἰσχροῦ ἥκιστα προσέμεναι κτέ.

CAP. IV. Agitur de amicitiae pretio. Comparasse iuvabit Laelii Tulliani capita potissimum 15. et 17.

1. κράτιστον ἂν εἴη. Possis intelligere εἰ τις εἴη. V. ad I, 3, 15. II, 6, 13. Cf. II, 6, 29 μὴ ἀποκρύπτου με, οἷς ἂν βούλοιο φίλος γενέσθαι, sc. εἰ τισι βούλοιο. III, 4, 7. Similia de participiis valent. II, 10, 6. σκοπεῖν, ὃ τι ἂν λέγων ὠφελοῖται, h. e. εἰ τι λέγοι. III, 11, 10. Born. Anab. II, 4, 26. Ib. IV, 1, 26 est ἰδόκει ἐρωτῶν, εἰ τις αὐτῶν ἐστὶν ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἰδέοι ἂν γενέσθαι, h. e. si res vel occasio ferret. Sed saepe etiam, ubi hypothetica enuntiatio sequitur nulla, non opus esse cogitatione addatur, facile tibi apparebit, ubi, quod iam alias suasi, hanc quoque dictionem in rectam tibi converteris. Anab. I, 9, 23 περὶ τούτων λέγειν αὐτὸν

θύς· ἐπιμελουμένους δὲ παντὸς μᾶλλον ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολ-
 λούς ἢ φίλων κτήσεως. καὶ γὰρ οἰκίας καὶ ἄγρους καὶ ἀνδρά-
 ποδα καὶ βοσκήματα καὶ σκευὴ κτωμένους τε ἐπιμελῶς ὁρᾷν
 ἔφη καὶ τὰ ὄντι σώζειν πειρωμένους, φίλον δέ, ὃ μέγιστον
 ἀγαθὸν εἶναι φασιν, ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολλοὺς οὔτε ὅπως κτή-
 σονται φροντίζοντας, οὔτε ὅπως οἱ ὄντες ἑαυτοῖς σώζονται.
 ἀλλὰ καὶ καμνόντων φίλων τε καὶ οἰκετῶν ὁρᾷν τινὰς ἔφη
 τοῖς μὲν οἰκέταις καὶ ἱατροῦς εἰσάγοντας καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς
 ὑγίειαν ἐπιμελῶς παρασκευάζοντας, τῶν δὲ φίλων ὀλιγωροῦν-
 τας, ἀποθανόντων τε ἀμφοτέρων ἐπὶ μὲν τοῖς οἰκέταις ἄχθο-
 μένους καὶ ζημίαν ἡγουμένους, ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις οὐδὲν ὀλο-
 μένους ἐλαττοῦσθαι, καὶ τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων οὐδὲν ἑῶν-
 τας ἀθεράπευτον οὐδ' ἀνεπίσκεπτον, τῶν δὲ φίλων ἐπιμελείας
 δεομένων ἀμελοῦντας. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολ-
 λούς τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων καὶ πάνυ πολλῶν αὐτοῖς ὄν-
 των τὸ πλῆθος εἰδότας, τῶν δὲ φίλων ὀλίγων ὄντων οὐ μὲν-
 τον τὸ πλῆθος ἄγνοοῦντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς πυνθανομένοις
 τοῦτο καταλέγειν ἐγγειρήσαντας, οὓς ἐν τοῖς φίλοις ἔθεσαν,
 πάλιν τούτους ἀνατίθεσθαι· τοσοῦτον αὐτοὺς τῶν φίλων

ἔφασαν, ὅτι τὸ μὲν αὐτοῦ σῶμα οὐκ ἂν δύναίτο τούτοις πᾶσι κο-
 σμηθῆναι. II, 1, 10 ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθά-
 νοιεν ἢ τὰ ὅλα παραδοίησαν, ubi omissa particula omnem per-
 vertes sententiam.

2. φίλον, δ — ἀγαθὸν εἶναι φασιν. Non minus apud
 Graecos quam apud Romanos pronomina ex substantivo praedi-
 cati apta inveniuntur. Quamquam illorum etiam liberior usus est
 quam horum. Plat. Phaedr. 245 c. τοῦτο πηγὴ καὶ ἀρχὴ γενέσεως·
 Cic. Tusc. I, 22, 53. hic fons, hoc principium esse movendi. Vi-
 detur autem a pronomine eius genus substantivi ascisci, in quo
 maior vis est: id quod et hic locus, cum §. 7. κτῆμα, δ καλεῖται
 φίλος comparatus, comprobatur. V. I, 2, 42. III, 11, 6 ὃ τι ἂν ἐν-
 ταῦθα ἐμπέσῃ, τοῦτω τροφὴ χρώνται. ubi cur non sit ταύτη scrip-
 tum, facile est ad intelligendum. Vid. Bornem. Anab. I, 3, 18.
 ubi quod VII, 7, 31 legitur γὺν καὶ τοῦτο κίνδυνος, non difficiliore
 est explicatione. De Graecis v. Matth. 440. 8. Rost. 99. n. 10.,
 de Romanis Zumpt. 372. de Caesare Held. B. C. III, 29. cuius in
 scriptis quod pronomen relativum dicitur substantivum tanquam
 praedicatum cum praecedente aliquo substantivo ita coniungere,
 ut, ubi verbum esse sequatur, pronomen ex praedicto aptum sit,
 ubi verbum appellari vel similia sequantur, praecedentis substan-
 tivi genus asciscat: is usus Iulianus quodammodo ad utriusque
 linguae scriptores omnes pertinet: id quod etiam nostrorum Com-
 mentariorum loci demonstrant. — οὔτε ὅπως οἱ ὄντες κτέ.
 Quid in fine additum exspectabas? V. ad I, 6, 8. De diversitate
 constructionis post ὅπως v. ad II, 1, 19.

4. ἀνατίθεσθαι. Quid exspectabas? Antecedens partici-
 pium ἐγγειρήσαντας, si incepissent, in causam videtur fuisse, ut scri-

σφροντίζειν. καίτοι πρὸς ποῖον κτῆμα τῶν ἄλλων πυραβαλλόμενος φίλος ἀγαθὸς οὐκ ἂν πολλῶν κρείττων φανείη; ποῖος γὰρ ἵππος ἢ ποῖον ζεύγος οὕτω χρήσιμον, ὥσπερ ὁ χρηστὸς φίλος; ποῖον δὲ ἀνδράποδον οὕτως εὖνουν καὶ παραμόνιμον; ὃ ἢ ποῖον ἄλλο κτῆμα οὕτω ἀγχορηστον; ὁ γὰρ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἐλλείπον τῷ φίλῳ καὶ τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς καὶ τῶν κοινῶν πράξεως· καὶ ἂν τέ τινα εὖ ποιῆσαι δέη, συνεπισχύει, ἂν τέ τις φόβος ταράττη, συμβοηθεῖ, τὰ μὲν συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων, καὶ τὰ μὲν συμπειθῶν, τὰ δὲ βιαζόμενος, καὶ εὖ μὲν πρᾶττοντας πλεῖστα εὐφραίνων, σφαλλομένους δὲ πλεῖστα ἑπανορθῶν. ἃ δὲ αἶ τε χεῖρες ἐκάστω ὑπηρετοῦσι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ προορῶσι καὶ τὰ ὦτα προακούουσι καὶ οἱ πόδες διανύτουνσι, τούτων φίλος εὐεργετῶν οὐδενὸς λείπεται· πολλάκις δὲ ἂν προῦς αὐτοῦ τις οὐκ ἐξεργάσατο ἢ οὐκ εἶδεν ἢ οὐκ ἤκουσεν ἢ οὐ διήνυσεν, ταῦτα ὁ φίλος πρὸ τοῦ φίλου ἐξήρκεσεν. ἀλλ' ὅμως ἔνιοι δένδρα μὲν περὶ ὧνται θεραπεύειν τοῦ καρποῦ ἕνεκεν, τοῦ δὲ παμφορωτάτου κτήματος, ὃ καλεῖται φίλος, ἀργῶς καὶ ἀναιμῶς οἱ πλεῖστοι ἐπιμέλονται.

ptor ab incepta oratione deflecteret. — πάλιν ex abundanti additum, ut III, 5, 7. Hell. V, 4, 63.

5. πρὸς ποῖον κτῆμα τῶν ἄλλων, h. e. πρὸς ποῖον τῶν ἄλλων κτημάτων.

6. καὶ τῶν κοινῶν πράξεως. Librorum scripturam καὶ τῶν κοινῶν πράξεων Schneiderus correxit καὶ τῆς τῶν κοινῶν πράξεως. Sed L. Dindorfium sequutus τῆς omisi. Similia disputata sunt ad I, 2, 19. III, 6, 8. 11, 5.

7. τὰ ὦτα προακούουσι. Quum docuerit Porsonus Add. ad Eurip. Hec. 1149, veteres Atticos nisi ubi de animantibus sermo sit, verbum plurale neutris pluralibus non adiungere: hoc ita debuisse dici demonstrat Hermannus Vig. 713. 739, ibi eos id facere, quum in mente habeant nomen, quod non sit generis neutrius. Idem tamen ad Soph. El. 430. omnino de veritate istius regulae dubitat. Certe apud unum Xenophontem haud pauca reperiuntur exempla; contra quam volunt grammatici constituta. Cf. IV, 3, 12. Poppo Cyrop. II, 2, 2. Anab. I, 2, 23. Thueyd. I. 1. p. 97. Krüger. Commentt. Thueyd. p. 246. Anab. I, 7, 20. Matth. 300. Buttm. 129. 1. Rost. 100. 4. Memorabilis locus est 2, 4, ubi quod est τέχνα γένοιτο, in duobus codicibus minus bonis correctum est γένοιτο; cf. Plat. Lach. 179 c. καὶ ἡμῖν τὰ μειράκια παρ᾿ αἰτεῖ. Nostro loco concinnitas orationis pluralem postulare videtur. Mihi quidem ubi pluralis numeri et singularum, quas indicat, rerum notionem attineret urgere ac diserte exprimere, nunquam previssae videntur Attici in eiusmodi dictionibus pluralem numerum. Vide disputantem contra Bekkeri inconstantiam Schneiderum Plat. Civ. 353 b. Arrianeos locos compositos habemus ab Ellendtio Quaest. Arriau. p. 13. sq., qui hoc sibi videtur obser-

CAPUT V.

Ἦκουσα δὲ ποτε καὶ ἄλλον αὐτοῦ λόγον, ὃς ἐδόκει μοι
προτρέπειν τὸν ἀκούοντα ἐξετάζειν ἑαυτὸν, ὁπόσον τοῖς φί-
λοις ἄξιος εἴη. Ἰδὼν γάρ τινα τῶν ξυνόντων ἀμελοῦντα φίλον
πενία πιεζομένου ἤρετο Ἀντισθένη ἐναντίον τοῦ ἀμελοῦντος
αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν, Ἄρα, ἔφη, ὦ Ἀντισθένης, εἰσὶ τι-
νες ἄξιοι φίλων, ὥσπερ οἰκετῶν; τῶν γὰρ οἰκετῶν ὁ μὲν πού
δύο μναῖν ἄξιος ἐστίν, ὁ δὲ οὐδ' ἡμιμναίου, ὁ δὲ πέντε μνῶν,
ὁ δὲ καὶ δέκα· Νίκλας δὲ ὁ Νικηράτου λέγεται ἐπιστάτην εἰς
τὰργύρια πρῆσθαι ταλάντου. σκοποῦμαι δὴ τοῦτο, ἔφη, εἰ

rasse, pluralem neutrius articuli, ubi circumscriptioni inseruiat, nusquam ab Arriano cum verbo plurali constructum esse, ut I, 7, 10 τὰ τῆς ἱππομαχίας ἐξηγγέλθη. — ἃ δέ — οὐδενὸς λείπεται, quae manus cuique ministrant etc., eorum nulla parte amicis beneficentia superatur. 6, 5. ἐλλείπεσθαι ἐν ποιῶν. Matth. 554. — ἐξήρασε. Repete participia verborum praecedentium. Hier. VII, 12 πῶς ἂν τίς ποτε ἐξαρκέσειε τύραννος χρήματα ἐκίλνων, ὅσους ἀρρῆλετο; Cyrop. IV, 5, 44 οὔτε ἐγὼ ἀρκέσω πράττων τι πρὸ ὑμῶν, ὃ τι ἂν δέη, οὔτε ὑμεῖς πρὸ ἡμῶν. Valcken. Eurip. Hippol. 278. — δένδρα μὲν, v. ad I, 6, 11. — ἐπιμέλονται. Supra §. 1. ἐπιμελουμένους, ubi alii ἐπιμελομένους habent. Alteram formam ἐπιμελεῖσθαι licet Attistae improbent, utriusque tamen formae promiscue usurpatae apud Xenophontem ubique occurrunt exempla.

CAP. V. Docet Socrates, explorare se quemque, quanti ab amicis aestimari possit, et ut magni aestimetur, elaborare debere.

1. *Antisthenes*, celeberrimus Socratis discipulus, qui Cynicorum sectam condidit, homo acutus magis quam eruditus iudice Cicerone Att. XII, 37. *Herbst*. — τοῦ ἀμελοῦντος αὐτοῦ. Vulgaris ordo est αὐτοῦ τοῦ ἀμελοῦντος. Cf. IV, 6, 14 καὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς φανερόν ἐγγίνετο τὴληθές. III, 1, 9 unus codex habet ὥστε ἡμῶς ἂν αὐτοῦς, ceteri ὥστε αὐτοῦς ἂν ἡμῶς. qua in re melioribus codicibus obsequendum esse censet Bornemannus cum Schaefero App. Dem. I. 347. 386, esse tamen id pronomen, quod sensus ut erigatur postulet, voce acuendum.

2. τὰργύρια, alii τὰργυρεῖα vel τὰργύρεα hic et III, 6, 12. ἀργύρια credas esse i. q. ἀργυρεῖα, argentifodinas. Ea est etiam lectio codicum De Vectig. IV, 1. ac saepius, nisi quod §. 5. scribendum videtur ἐν δὲ τοῖς ἀργυρεοῖς ἔργοις, ut Demosth. Mid. 588, 18. De rebus Cherson. 100, 27. Philipp. IV. 135, 22 Schaefer. — σκοποῦμαι δὴ. Huic codicum lectioni quum verba Antisthenis parum congruere viderentur, correxerunt quidam σκοπῶμαι, posito post ἀξίαι signo interrogandi. Sed quum interrogatio supra posita verbis aliquibus sit interrupta, hic obliqua oratione excipitur vel repetitur: quæritur igitur, fere ut 6, 16 μέλει μοι. Ac. quod Antisthenes respondet Ναὶ μὰ Δία, id apparet hanc habere sententiam: εἰσὶ καὶ τῶν φίλων ἀξίαι. Σκοπεῖσθαι non est h. l. dubitare, sed perpendere, quaerere: qua quidem significatione eundem fere cum activo habet usum, nisi quod in activo relatio ad obiectum (perlustrare, observare), in medio interni cuiusdam status significatio (reputare, considerare) inest. Krügerus Anab. V, 9, 22 ed. min. comparat ἀπορεῖν et ἀπορεῖσθαι. Cf. ib. V, 2, 20 ἐσχάπου, et

ἄρα, ὥσπερ τῶν οἰκετῶν, οὕτω καὶ τῶν φίλων εἰσὶν ἄξιοι.
 3 Ναὶ μὰ Δι' ἔφη ὁ Ἀντισθένης. ἐγὼ γοῦν βουλοίμην ἂν τὸν
 μὲν τινα φίλον μοι εἶναι μᾶλλον ἢ δύο μνᾶς, τὸν δ' οὐδ' ἂν
 ἡμιμναῖον προτιμησαίμην, τὸν δὲ καὶ πρὸ δέκα μνῶν ἐλοίμην
 ἂν, τὸν δὲ πρὸ πάντων χρημάτων καὶ πόνων πριαίμην ἂν
 4 φίλον μοι εἶναι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἴ γε ταῦτα τοι-
 αῦτά ἐστι, καλῶς ἂν ἔχοι ἐξετάζειν τινὰ ἑαυτὸν, πόσους ἄρα
 τυγχάνει τοῖς φίλοις ἄξιος ὢν, καὶ πειρᾶσθαι ὡς πλείστους
 ἄξιος εἶναι, ἵνα ἥττον αὐτὸν οἱ φίλοι προδιδῶσιν. ἐγὼ γάρ

οἶόν τ' εἶη — σκοποῦμενοίς δ' αὐτοῖς ἔδοξε. Plat. Iach. 185 d. δεῖ
 τὴν σύμβουλον σκοπεῖν, ἄρα τεχνικός ἐστιν εἰς ἐκείνου δραπέταν,
 οὐ ἔνεκα σκοποῦμενοι σκοποῦμεν.

3. ἐγὼ γοῦν. Reliqui cum codicibus habent ἐγὼ γ' οὖν, quod
 tuitus essem, si Socrates antea se pretium amicorum statuere
 certo indicavisset: nam ἐγὼ γε cum oppositione, οὖν cum consen-
 sus significatione dicitur; pertinetque οὖν ad totam sententiam,
 γὰρ ad unum, quod praecedit, vocabulum. Γοῦν particulae autem
 ea vis est, ut ea qui utitur, postquam in universum aliquam rem
 affirmavit, mox eam, ne nimium dixisse videatur, restringat vel
 ad singulare quiddam, veluti ad exemplum, referat. Eadem vo-
 ces restituendae Sympos. IV, 16. Schaeff. App. Dem. III. 125.
 Fritzs. Quaest. Luc. 161. Hermann. Luc. Conscr. Hist. 156.
 Schneider. Plat. Civ. 335 e. — τὸν μὲν τινα, v. ad I, 1, 1. Anab.
 II, 3, 15 τὰς δὲ τινας, alias autem aliquas. III, 3, 19. V, 7, 16. Cy-
 rop. III, 2, 10. 12. Herbat. Sympos. II, 6. — τὸν δὲ πρὸ πάν-
 των χρημάτων — εἶναι. Lectio difficilior et propter πόνων
 et propter πρὸ. Nam quum pretium, quo quid emitur, solo gen-
 itivo exprimi soleat (Matth. 364.), πρὸ offensionem est. Verum quum
 πριασθαι h. l. eandem fere induat significationem, quam quae
 praecedunt verba μᾶλλον βούλεσθαι, προτιμᾶσθαι, αἰρεῖσθαι, ean-
 dem etiam structuram asciscere consentaneum est. Demosth. Ol. I.
 in ἀντὶ πολλῶν χρημάτων αἰρεῖσθαι. Si πριαίμην mutandum cen-
 serem, legerem τιμησαίμην. Thucyd. VI, 10 μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς
 πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμμάχους γενέσθαι. Modo enim solus
 infinitivus sequitur, modo τό cum infinitivo, Cyrop. V, 3, 10,
 modo ὥστε, ib. III, 1, 36 λέξον μοι, πόσους ἂν πρίαιο, ὥστε τὴν
 γυναῖκα ἀπολαβεῖν. ubi quod sequitur καὶ τῆς ψυχῆς πριαίμην, fa-
 cere videtur ad πόνων h. l. defendendum, hac sententia: alius
 denique talis est, cuius ut amicitiam mihi conciliem, omnia bona,
 omnes labores profundam. Alii πόρων. Supra ex Epicharmo II,
 1, 20 τῶν πόνων πολοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰ γὰρ οἱ θεοί. Cf. Plat.
 Phaed. 78 a. μὴτε χρημάτων φειδομένους μῆτε πόνων. Sympos. 206 d.
 ὑπὲρ τούτου κινδύνους τε κινδυνεύειν ἐτοιμοὶ εἰσι πάντας — καὶ
 χρηματ' ἀναλίσκειν καὶ πόνους πονεῖν οὐδυνασούν.

4. ἄξιος εἶναι. Debebat esse ἄξιον εἶναι. Putat illud Bor-
 nemannus ita posse excusari, ut dicas scriptorem in animo habuisse
 ἀναγκασθῆσθαι πειρᾶσθαι vel πειράσεται. Refertur autem nomi-
 nativus ad subiectum, quod latet in verbis καλῶς ἂν ἔχοι ἐξετά-
 ζειν, h. e. καλῶς ἂν ἐξετάζοι — καὶ πειρῶτο. Cf. Demosth. Philipp.
 III, 30, 4 b. Stallbaum. Plat. Apol. 23 a. Lobeck. Phrynich. 755 sq.
 Fritzs. Quaest. Luc. 102 sq. Ubicunque vero nominativus pro
 accusativo positus esse videatur, nominativum vel ad verbum ali-

τοι, ἔφη, πολλάκις ἀκούω τοῦ μὲν, ὅτι προῦδωκεν αὐτὸν φίλος ἀνὴρ, τοῦ δέ, ὅτι μὲν ἀνδ' ἐαυτοῦ μᾶλλον εἴλετο ἀνὴρ, ὃν ᾤετο φίλον εἶναι. τὰ τοιαῦτα πάντα σκοπῶ, μή, ὥς περ ὅταν τις οἰκίτην ποτηρὸν πωλῇ καὶ ἀποδίδωται τοῦ εὐρόντος, οὕτω καὶ τὸν ποτηρὸν φίλον, ὅταν ἔξῃ τὸ πλεῖον τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπαγωγὸν ᾗ προδίδουσαι. τοὺς δὲ χρηστοὺς οὕτε οἰκίτας πάνυ τι πωλουμένους ὁρᾷ οὔτε φίλους προδιδόμενους.

CAPUT VI.

Ἐδόκει δέ μοι καὶ εἰς τὸ δοκιμάζειν φίλους, ὁποίους ἂν πῶσθαι, φρενοῦν τοιαύδε λέγων· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, εἰ δεύμεθα φίλου ἀγαθοῦ, πῶς ἂν ἐπιχειροῦμεν

quod enuntiati secundarii unum cum nomine habens subiectum referri, vel ex verbo aliam habente relationem cogitatione aliud verbum idem habens cum nomine subiectum eximi debere docet Hermann. Diar. litt. Lips. 1829. p. 240 sqq.

5. τὰ τοιαῦτα πάντα σκοπῶ, haec talia meditans metuo, ut sit fere i. q. διὰ τὰ τοιαῦτα. Anab. IV, 1, 21 ταῦτα ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτό σε οὐκ ὑπέμενον. Cyrop. I, 4, 27. De rep. Lac. II, 7. De hoc accusativo pronominis, maxime post verba eundj, causam indicante v. Matth. 467. 14. 472. 7. Plaut. Mil. glor. IV, 4, 22. Id nos ad te venimus. Huius usus originem ex Homero derivat Hermannus Eurip. Hec. 13, ubi est ὁ καὶ με γῆς ὑπέξέμεψεν. Cf. II. III, 176 τὸ καὶ κλαίονσα τέττα, id lacrimans tabesco. Herm. Opusc. I. 198. Alia ratio est ea, qua caussa illius usus dicitur quaerenda esse in accusativis iis, qui locum significant, ut quemadmodum πόθεν διώκεις με; est: unde tua persecutio derivanda est vel orta est? dicatur etiam τί με διώκεις; quo tendit tua persecutio? Schoemannus denique in libello academico altius rem repetit, obiectum verbi externum (γελᾶν τὸν λόγον) et internum (γελᾶν ἡδιστον γέλωτα) discernens atque ex hoc interno, quem dicit, obiecto τί με διώκεις; esse docens τίνα διώξιν με διώκεις; Cuius rationem viri amplexus est Rost. 104. n. 7. Facilem explicatum habet noster locus propter verbum σκοπεῖν, quod adeo aliis locis similibus cogitatione addi potest, ut Plat. Protag. 310 e. αὐτὰ ταῦτα καὶ νῦν ἤκω, h. e. αὐτὰ ταῦτα σκοπῶν ἤκω. Eurip. Phoen. 630 ὡς τί μ' ἱστορεῖς τοδε; h. e. ὡς τί σκοπῶν; Vid. ad 1, 2. — τοῦ εὐρόντος passive dictum, quovis pretio. Aeschin. c. Timarch. p. 281. Bekk. ἀποδίδουσαι τοῦ εὐρόσκοτος. εὐρόσκοειν enim nonnunquam de rebus venalibus dicitur, Hell. III, 4, 24 τὰ χρήματα εὐρε ἑβδομήκοντα τάλαντα. Oecon. II, 3 πόσον ἂν οἰε εὐρεῖν τὰ σά κτήματα πωλούμενα; — τὸ πλεῖον τῆς ἀξίας, maiorem pretii partem. Vid. ad I, 6, 9. Sed quum amicus malus sit nihili, nullius pretii, illorum verborum sententia fere haec est: id quod plus est pretio. Cf. III, 9, 9 ἐξίναι γὰρ αὐτοῖς εἶναι πράξοντας τὰ βελτίω τοιῶν. I, 6, 11 est ἑλαττον τῆς ἀξίας, de quo genitivo v. ad II, 1, 22. Ceterum notum est dici ἡ πολλὴ τῆς στρατιᾶς ac similia, quae ex duabus loquutionibus ἡ πολλὴ στρατιά et τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς prognata dicit Ellendt. Arrian. XVI, 4.

CAP. VI. Agitur de amicis deligendis et conciliandis.

κενοτά, μακρόν.

σκοπεῖν; ἄρα πρῶτον μὲν ζητητέον, ὅστις ἄρχη γαστρός τε καὶ φιλοποσίας καὶ λαγνείας καὶ ἡππου καὶ ἀργίας; ὁ γὰρ ἀπὸ τούτων κρατούμενος οὐτ' αὐτὸς ἐκτιγῶ δύναται ἂν οὕτω φιλῶ τὰ δέοντα πράττειν. Μὰ Δ' οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦ μὲν ὑπὸ τούτων ἀρχομένου ἀρεκτέον δοκεῖ σοι εἶναι; Πάνν μὲν οὖν, ἔφη. Τί γάρ; ἔφη, ὅστις διαπατηρὸς ὢν μὴ ἀντάρκης ἐστίν, ἀλλ' αἰ τῶν πλεονόν δεῖται, καὶ λαμβάνων μὲν μὴ δύναται ἀποδιδόναι, μὴ λαμβάνων δὲ τὸν μὴ δαδόντα μισεῖ, οὐ δοκεῖ σοι καὶ οὗτος χαλεπὸς φίλος εἶναι; Πάνν, ἔφη. Οὐκοῦν ἀρεκτέον καὶ τούτον; Ἀρεκτέον μέντοι, ἔφη. Τί γάρ; ὅστις χρηματίζεσθαι μὲν δύναται, πολλῶν δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ διὰ τοῦτο δυσξύνβολός ἐστι, καὶ λαμβάνων μὲν ἡδέεται, ἀποδιδόναι δὲ μὴ βούλεται; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἄφη, οὗτος ἔτι πονηρότερος ἐκείνου εἶναι. Τί δέ; ὅστις διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ χρηματίζεσθαι μηδὲ πρὸς ἕν ἕλλο σχολὴν ποιεῖται, ἢ ὁπόθεν αὐτὸς κερδανεῖ; Ἀρεκτέον καὶ τούτον, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ· ἀνωφελὲς γὰρ ἂν εἴη τῷ χρωμένῳ. Τί δέ; ὅστις στασιώδης τέ ἐστι καὶ θέλων πολλοὺς τοῖς φίλοις ἐχθροὺς παρέχειν; Φευκτέον νῆ Δία καὶ τοῦτον. Εἰ δέ τις τούτων μὲν τῶν κακῶν μηδὲν ἔχει, εὖ δὲ πάσῃων ἀνέχεται, μηδὲν

1. σκοπεῖν, sc. αὐτόν, et quid ad ζητητέον intelligis, quid ad κατεῖχον §. 11? — ἄρα hic ut sexcenties est i. q. ἄρ' οὐ. Cf. III, 6, 4. 10, 1. 7. 11, 2. Idem valet de ἄρ' οὖν, v. ad II, 7, 5. III, 10, 4. IV, 6, 8. de ἄρ' γε, III, 2, 1. 2. de ἀλλ' ἄρα, III, 3, 2. Neque abhorret linguae latinae usus ne pro nonne dictitans. V. Heindorf. Plat. Cratyl. c. 12. et Horat. Satir. II, 7, 61. Beier. Cic. Offic. III, 17. Matth. 614. — πρῶτον μὲν. Quum non sequatur εἰτα δέ, quid habet, quod sibi respondeat? v. I, 1, 2. De sequente τοῦ μὲν — ἀρχομένου et §. 3. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ et §. 5. οἶμαι μὲν v. ad I, 2, 2.

2. τί γάρ; quid enim? orationis, maxime interrogationum continuationi inservit cum causae aliqua significatione, ut τί δέ; quid vero? cum quadam oppositionis specie (v. ad II, 1, 3.); τί οὖν; quid igitur? (v. §. 8.) cum conclusione transitum facit. III, 3, 6. 7. Matth. 488. 3.

3. μὴ βούλεται, alii οὐ βούλεται. Sed habet ὅστις vim dictionis ei τις. Cf. supra μὴ ἀντάρκης ἐστίν, μὴ δύναται.

4. μηδὲ πρὸς ἕν ἕλλο, fortius quam πρὸς μηδὲν ἕλλο. Cf. οὐδ' ἂν εἰς I, 6, 2. IV, 4, 10. οὐδ' ἕρ' ἐνός II, 7, 14. Matth. 137. — ἔχει — ἀνέχεται. Haec est librorum scriptura. Indicativus rem proponit tanquam veram, optativus tanquam eam, quae sub conditione fieri possit vel quam fieri sumimus. Alii hoc, alii illud corrigi voluerunt. Cyrop. IV, 6, 7 Et οὖν σύ με δέχη καὶ ἐλπίδα τινὰ λάβοιμι. V. ad I, 2, 32. Bernh. Synt. 386 sq. — ἀνωφελὲς per μείωσιν quandam noxium vel damnum significare, ut latinum inutilis, pariterque ἄχρηστος usurpari (Oecon. VIII, 4) docet Heindorf. Plat. Protag. 334 a.

φροντίζων τοῦ ἀντειργεῖν; Ἀποφιλῆς ἂν εἴη καὶ οὗτος. ἀλλὰ ποῖον, ὃ Σώκρατες, ἐπιχειρήσομεν φίλον ποιῆσθαι; Οἶμαι μὲν, ὃς τὰναντία τούτων ἐγκρατῆς μὲν ἐστὶ τῶν διὰς τοῦ σώματος ἡδονῶν, εὐορκος δὲ καὶ εὐξύμβολος ὢν τυγχάνει καὶ φιλότικος πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι εὖ ποιῶν τοὺς ἐτεργετούντας αὐτόν, ὥστε λυσιτελεῖν τοῖς χρωμένοις. Πῶς οὖν ἂν ταῦτα δοκιμάσαιμεν, ὃ Σώκρατες, πρὸ τοῦ χρῆσθαι; Τοὺς μὲν ἀνδριανοποιούς, ἔφη, δοκιμάζομεν οὐ τοῖς λόγοις αὐτῶν τεκμαιρόμενοι, ἀλλ' ὃν ἂν ὀρώμεν τοὺς πρόσθεν ἀνδριάντας καλῶς εἰργασμένον, τούτῳ πιστεύομεν καὶ τοὺς λοιποὺς εὖ ποιήσιν. Καὶ ἄνδρα δὴ λέγεις, ἔφη, ὃς ἂν τοὺς φίλους τοὺς γὰρ πρόσθεν εὖ ποιῶν φαίνεται, δῆλον εἶναι καὶ τοὺς ὑστέρους

5. τὰναντία τούτων, *contra quam illi*. De accusativo v. ad IV, 2, 4. Matth. 432. de genitivo 366. n. 2. I, 2, 60 τούτων neutrum est, ut Cyrop. VIII, 4, 9 τούναντιον τούτου. Lys. or. XXX, 19. σὺ δὲ τούτων τὰναντία πεποίηκας. Herodot. VI, 86 καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποῖετε ὅσια, καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων. — εὐορκος. Magnam probabilitatis speciem habet Ruhnkenii emendatio εὐοργος, h. e. ὁ μὴ ὀργιζόμενος ἐφ' οἷς δεῖ, ἀλλὰ πάντα εὖ φέρων, Hesych. Quamquam vulgatam tuetur quod §. 19. legitur ἀπιστοι. — ἐλλείπεσθαι, usitatus ἐλλείπειν vel ἀπολείπεσθαι. Sed v. Cyrop. VI, 2, 37. De re equi III, 8. Demosth. Polycl. 1224. 24. Isocr. or. c. Soph. p. 260, 29. de quo loco errat Strang. Demonic. 26. V. ad 4, 7. — αὐτόν dictum ex mente Socratis; alii ἐαυτόν. Latine reflectente pronominis utendum est, sed graecorum pronominum liberior usus. Vid. ad IV, 5, 1.

6. τεκμαιρόμενοι, v. ad I, 4, 1. — εἰργασμένον, v. ad III, 10, 9. — τούτῳ πιστεύομεν — ποιήσιν. Cyrop. IV, 5, 46 ὑμεῖς δὲ γ' αὐτὸ διανέματε, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν ὑμῖν καλῶς διανεμημέναι. III, 3, 55. ἔγωγ' οὐδ' ἂν τούτοις ἐπίστευον ἐμμόνοις ἔσισθαι. Plat. Charm. 161a. Τί οὖν Ὀμήρω οὐ πιστεύεις καλῶς λέγειν; Phaedr. 271 c. μὴ πειθώμεθ' αὐτοῖς τέχνη γράφειν. Bernhard. Synt. 93. V. ad IV, 4, 17.

7. δῆλον num neutrum potest esse? Matth. 297. Cf. ad IV, 2, 21. — καὶ γὰρ. In his particulis aliquam inesse ellipsin ex his, quae ad I, 4, 9 annotata sunt, intelligitur. Neque vero ab eo usu abhorret latinum etenim. Cic. Brut. VI, 23: *Dicendi me non tam fructus et gloria quam studium ipsum exercitatioque delectat: quod mihi nulla res eripiet, et praesertim tam studioso. Etenim dicere bene nemo potest, nisi qui prudenter intelligit.* Id quod Const. Matthiae Quaest. Soph. 103 ita explicat: et necessarium hoc erit; dicere enim bene etc. V. ad 1, 3. — χρησιμοποιόν — χρῆσθαι. Alii χρώμενον — χρήσεσθαι. Praesentis autem participium vel ex verbis antecedentibus εὖ ποιῶν (neque enim profecto necesse est prioribus equis vel amicis uti quempiam desiisse) ortum vel ab aliquo, qui participium perfecti praesentis temporis significationem habere indicare vellet, intrusum esse videtur. v. ad I, 2, 9; infinitivum autem praesentis comparatio cap. 8. §. 2. et observationes Hermanni Soph. Ai. 1061. et Stallbaumii Plat. Crit. 52 c. tuebuntur.

ἐπαινεῖσθαι; Καὶ γὰρ ἵπποις, ἔφη, ὅν ἂν τοῖς πρόσθεν ὁρῶ καλῶς κεχηρημένον, τοῦτον καὶ ἄλλοις οἶμαι καλῶς χρησθαι. Εἶεν, ἔφη· ὃς δ' ἂν ἡμῖν ἄξιος φίλος δοκῇ εἶναι, πῶς χρη φίλον τοῦτον ποιῆσθαι; Πρῶτον μὲν, ἔφη, τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἐπισκεπτέον, εἰ συμβουλευουσὶν αὐτὸν φίλον ποιῆσθαι. Τί οὖν; ἔφη, ὅν ἂν ἡμῖν τε δοκῇ καὶ οἱ θεοὶ μὴ ἐναντιῶνται, ἔχεις εἰπεῖν, ὅπως οὗτος θηρατέος; Μὰ Δί' ἔφη, οὐ κατὰ πόδας, ὥσπερ ὁ λαγῶς, οὐδ' ἀπάτη, ὥσπερ αἱ ὄρνιθες, οὐδὲ βίη, ὥσπερ οἱ ἐχθροί. ἄκοντα γὰρ φίλον εἶεν ἐργῶδες· χαλεπὸν δὲ καὶ δήσαντα κατέχειν ὥσπερ δοῦλον· ἐχθροὶ γὰρ 10 μᾶλλον ἢ φίλοι γίνονται οἱ τοιαῦτα πάσχοντες. Φίλοι δὲ πῶς; ἔφη. Εἶναι μὲν τινάς φασιν ἐπιδάς, ὡς οἱ ἐπιστάμενοι ἐπιδόντες οἷς ἂν βούλωνται φίλους ἑαυτοῖς ποιοῦνται· εἶναι δὲ καὶ φίλτρα, οἷς οἱ ἐπιστάμενοι πρὸς οὓς ἂν βούλωνται χρώ- 11 μениοι φιλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. Πόθεν οὖν, ἔφη, ταῦτα μάθοιμεν ἂν; Ἄ μὲν αἱ Σειρήνες ἐπῆδον τῷ Ὀδυσσεῖ, ἤκουσας Ὀμήρου, ὣν ἔστιν ἀρχὴ τοιάδε τις·

Δεῦρ' ἔγε δῆ, πολύναι' Ὀδυσσεῦ, μέγα κῆδος Ἀχαιῶν. Ταύτην οὖν, ἔφη, τὴν ἐπιδηὴν, ᾧ Σώκρατες, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις αἱ Σειρήνες ἐπιδόνσαι κατεῖχον, ὥστε μὴ ἀπέναι ἀπ' αὐτῶν τοὺς ἐκασθέοντας; Οὐκ, ἀλλὰ τοῖς ἐπ' ἄρετῃ φι- 12 λoτιμουμένοις οὕτως ἐπῆδον. Σχεδόν τι λέγεις τοιαῦτα χρῆναι ἐκάστῳ ἐπάδειν, οἷα μὴ νομίει ἀκούων τὸν ἐπαινοῦντα καταγελῶντα λέγειν. οὕτω μὲν γὰρ ἐχθίων τ' ἂν εἴη καὶ ἀπελαύνοι τοὺς ἀνθρώπους ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ τὸν εἰδότα, ὅτι μικρός τε καὶ αἰσχυρός καὶ ἀσθενής ἐστιν, ἐπαινοῖν λέγων, ὅτι καλός τε καὶ μέγας καὶ ἰσχυρός ἐστιν. ἄλλας δὲ τινας οἶσθα ἐπιδάς; 13 Οὐκ, ἀλλ' ἤκουσα μὲν, ὅτι Περικλῆς πολλὰς ἐπλότατο, αἷς

8. Εἶεν, v. ad I, 4, 19. — πρῶτον μὲν non sequenti κεῖται. v. III, 6, 3. IV, 2, 2. 3, 2. 6, 1. Krüger. Anab. I, 9, 14. Goerenz. Cic. Legg. III, 9. p. 241. — ἐναντιῶνται sc. φίλον ποιῆσθαι.

9. De sententia cfr. III, 11, 11.

11. Δεῦρ' ἔγε, Hom. Od. XII, 184. — Ἄ μὲν αἱ Σειρήνες ἐπῆδον. Ubinam habes alia incantamenta, quae his verbis respondeant? — οὐκ, v. ad I, 2, 42.

12. ἐχθίων, μᾶλλον ἐχθρός. v. ad I, 1, 3. — μικρός τε καὶ αἰσχυρός. Vide, quomodo opposita respondeant.

13. εἰ — ἐπλότατο. De optativo in oratione obliqua de tempore praeterito ex mente alius sine ὅν particula posito v. Matth. 499. 529. quo loco simul de subito ex oratione obliqua ad rectam transitu sermo est, cuius hic habes exemplum ἐπλότατο — ἐπλοῖ. Particula autem ibi demum additur, ubi mutata in orationem rectam structura retinendam videmus, ut I, 4, 11.

ἐπαύδων τῇ πόλει ἐποίει αὐτὴν φιλεῖν αὐτόν. Θεμιστοκλῆς δὲ πῶς ἐπαύσει τὴν πόλιν φιλεῖν αὐτόν; Μὰ Δί' οὐκ ἐπαύδων, ἀλλὰ περιώψας τι ἀγαθὸν αὐτῇ. Δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Σώ-¹⁴κρατες, ὥς, εἰ μέλλοιμεν ἀγαθὸν τινα κτήσασθαι φίλον, αὐ-
τοὺς ἡμᾶς ἀγαθούς ὅκ' γενέσθαι λέγειν τε καὶ πράττειν. Σὺ δ' ὦρον, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἶόν τ' εἶναι [καὶ] ποτηρὸν ὄντα¹⁵
χρηστούς φίλους κτήσασθαι; Εὐώρων γάρ, ἔφη ὁ Κριτόβου-
λος, ῥήτοράς τε φαύλους ἀγαθαῖς δημηγόροις φίλους ὄντας,
καὶ στρατηγεῖν οὐχ ἱκανούς πᾶν στρατηγικοῖς ἀνδράσιν ἐταί-
ρους. Ἄρ' οὖν, ἔφη, καὶ περὶ αὐτῶν διαλεγόμεθα, οἷσθ' αἰτίας,¹⁶
οἳ ἀνωφαλεῖς ὄντες ὠφελίμους δύνανται φίλους ποιῆσθαι;
Μὰ Δί' οὐ δὴτ' ἔφη. ἀλλ' εἰ ἀδύνατόν ἐστι ποτηρὸν ὄντα¹⁷
καλοὺς καγαθούς φίλους κτήσασθαι, ἐκεῖνο ἤδη μέλει μοι, εἰ
ἔστιν αὐτὴν καλὸν καγαθὸν γενόμενον ἐξ ἐτοίμου τοῖς καλοῖς
καγαθοῖς φίλον εἶναι. Ὁ ταράττει σε, ὦ Κριτόβουλε, διτι¹⁸
πολλὰκις ἀνδρας καὶ καλὰ πράττοντας καὶ τῶν αἰσχυρῶν ἀπε-
χομένους ὁρᾷς ἀντὶ τοῦ φίλους εἶναι στασιάζοντας ἀλλήλοις
καὶ χαλεπώτερον χρωμένους τῶν μηδενὸς ἀξίως ἀνδρώπων.
Καὶ οὐ μόνον γ' ἔφη ὁ Κριτόβουλος, οἱ ἰδιώται τοῦτο ποι-¹⁹
οῦσιν, ἀλλὰ καὶ πόλεις αἱ τῶν τε καλῶν μάλιστα ἐπιμελόμε-
ναι καὶ τὰ αἰσχυρὰ ἥμιστα προσιέμεναι πολλὰκις πολεμικῶς
ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. ἂν λαγυζόμενος πᾶν ἀδύμως ἔχω πρὸς¹⁹
τὴν τῶν φίλων κτῆσιν· αὐτὲ γὰρ τοὺς ποτηραὺς ὁρᾷ φίλους

14. μέλλοιμεν optativus eo spectat, ut velimus an nolumus, in nostra potestate situm esse significet; indicativus contra velle nos non ponit dubium esse, Bornemann. V. ad III, 6, 14. — λέγειν τε καὶ πράττειν, quae verba vulgo damnantur, ita defendunt Herbstius et Coraë, ut prius verbum ad Periclis eloquentiam, posterius ad Themistoclis egregia facta referri dicant, Adde quae §. 15. sequuntur. — σὺ δ' ὦρον; tunc vero putabas? v. ad II, 9, 2. IV, 2, 24.

17. Ὁ ταράττει σε. Alii ἢ ταράττει σε. Illam scripturam ex codicum optimorum auctoritate restituit Bornemannus, reliquis verbis, quae illi praebeant, οἶδα, ἔφη ὁ Σωκράτης iure spreto, quo de nomine loquentium temere a librariis addito disputavit ad Conviv. p. 88 sqq.; signo interrogationis minus bene posito. Plat. Kathyd. 304 c. δὲ καὶ σοὶ μάλιστα προσήκει ἀκοῦσαι, διτι οὐδὲ τοῦ χρηματίζεσθαι φανερὸν διακωλύειν οὐδέν. Cf. Matth. 432. 5. 478. Buttm. 151. IV. 5. V. ad III, 4, 12.

18. πόλεις-αἱ, urbes, et eae quidem, quae cett. Cf. 3, 19.

19. οὔτε γάρ. Erat §. sq. pergendum οὐτε τοῖς χρηστοῖς τοὺς ποτηροὺς φίλους δυνάμενους εἶναι, vel οὔτ' αὖ — συναρμόσιαν. v. ad 1, 28. Nam τε γάρ, namque, quod Aristotelia aetate frequenter coepit, non tam rarum (Dindorf. Aristoph. Pac. 402) quam incognitum videtur esse in veterum Atticorum scriptis; quibus de

ἀλλήλοις δυναμένους εἶναι· πῶς γὰρ ἂν ἡ ἀγάριστοι ἢ ἀμειλίεις ἢ πλεονέκται ἢ ὑπιστοι ἢ ἀκρατεῖς ἄνθρωποι δύναντο φίλοι γενέσθαι; οἱ μὲν οὖν πονηροὶ πάντως ἔμοιγε δοκοῦσιν τοῖς ἀλλήλοις ἐχθροὶ μᾶλλον ἢ φίλοι περσκέσαι. ἀλλὰ μὴν, ὥσπερ σὺ λέγεις, οὐδ' ἂν τοῖς χρηστοῖς οἱ πονηροὶ ποτε συναρμύσειαν εἰς φίλους· πῶς γὰρ οἱ τὰ πονηρὰ ποιοῦντες τοῖς τὰ τοιαῦτα μισοῦσι φίλοι γένοιτ' ἂν; εἰ δὲ ἀπὸ καὶ οἱ ἀρετὴν ἄσκοῦντες στασιάζουσι τε περὶ τοῦ πρωτεύειν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ φθονοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους, τίνες ἔτι φίλοι ἔσονται, καὶ ἐν τίσιν ἀνθρώποις εὖτοια καὶ πίστις ἔσται; οἱ δὲ ἔχει μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ποικίλως πως ταῦτα, ὁ Κριτόβουλε. φάναι γὰρ ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν φιλικὰ· δέονται τε γὰρ ἀλλήλων καὶ ἑλεῶσι καὶ συνεργοῦντες ὠφελοῦσι καὶ τοῦτο συνιέντες χάριν ἔχουσιν ἀλλήλοις· τὰ δὲ πολεμικά· τὰ τε γὰρ αὐτὰ καλὰ καὶ ἡδέα νομίζοντες ὑπὲρ τούτων μάχονται καὶ διχογνωμονοῦντες ἐναντιοῦνται. πολέμικόν δὲ καὶ ἔρις καὶ ὀργή· καὶ δυσμενὲς μὲν ὁ τοῦ πλεονεκτεῖν ἔξωρος, μισητὸν δὲ ὁ φθόνος. ἀλλ' ὅμως διὰ τούτων πάντων ἡ φιλία διαθρομένη συνάπτει τοὺς καλοὺς τε καὶ κακοὺς. διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν αἰρουῦνται μὲν ἄνευ πόνου τὰ μέτρια κεκτησθαι μᾶλλον ἢ διὰ πόλεμον πάντων κυριεύειν· καὶ δύνανται πεινῶντες καὶ διψῶντες ἀλύπως αἰτοῦ καὶ ποτοῦ κοινωνεῖν καὶ τοῖς τῶν ὠρᾶκων ἀφροδισίοις ἡδόμενοι ἐγκαρτερεῖν, ὥστε οὐ μὴ λυπεῖν, οὐς μὴ προσήκει· δύνανται δὲ καὶ χρημάτων οὐ μόνον τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενοι νομίμως κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις· δύνανται δὲ καὶ τὴν ἔριν οὐ μόνον ἀλόπως, ἀλλὰ καὶ συμφερόντως ἀλλήλοις διατίθεσθαι, καὶ τὴν ὀργὴν κωλύειν εἰς τὸ μεταμελησόμενον προῖναι. τὸν δὲ φθόνον

voculis non satis recte disputatum est a Schaefero Dionys. De Comp. Verbb. p. 409. et Pinzgero Lycurg. Leocr. c. 5. Hic enim τὲ affirmare dicit, fere ut τοῖ, non recordatus liberioris illius constructionis, quam post τὲ saepius illatam videmus.

20. ἑαυτοῖς — ἀλλήλους. v. ad 7, 12. III, 5, 16.

21. ἀλλ' ἔχει μὲν ποικίλως πως ταῦτα, in hoc genere quaedam varietas apprehenditur, Ernesti. V. ad 3, 10. — μισητόν active dici observat Matth. 220 extr. De genere neutro v. id. 437. ad 3, 1.

22. ἡδόμενοι ἐγκαρτερεῖν. Participium id ipsum significat, quo temperantia ostenditur. Matth. 550. — οὐς μὴ προσήκει quomodo explēs? V. ad 1, 52. 7, 6. III, 11, 1.

23. νομίμως, legitimis usuris, Bornem. — εἰς τὸ μεταμελησόμενον, in futuram poenitentiam, usque eo, ut poenitentia sit requiritura, Matth. 570.

νον παντάπασιν ἀφαιροῦσι, τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀγαθὰ τοῖς φίλοις οἰκεία παρέχοντες, τὰ δὲ τῶν φίλων ἑαυτῶν νομίζοντες. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς τοὺς καλοὺς τε κἀγαθοὺς καὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν μὴ μόνον ἀβλαβεῖς, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμους ἀλλήλοις κοινωνοὺς εἶναι; οἱ μὲν γὰρ ἐπιθυμοῦντες ἐν ταῖς πόλεσι τιμῶσθαι τε καὶ ἄρχειν, ἵνα ἔξουσίαν ἔχωσι χρήματά τε κλέπτειν καὶ ἀνδράποους βιάσθαι καὶ ἡδυσπαθεῖν, ἄδικοί τε καὶ πονηροὶ ἂν εἴεν καὶ ἀδύνατοι ἄλλῃ συναρμόσαι. εἰ δέ τις ἐν πόλει τιμῶσθαι βουλόμενος, ὅπως αὐτός τε μὴ ἀδικῇται καὶ τοῖς φίλοις τὰ δίκαια βοηθεῖν δύνηται, καὶ ἄρξας ἀγαθόν τι ποιῇ τὴν πατρίδα πειρᾶται, διὰ τί ὁ τοιοῦτος ἄλλῃ τοιούτῳ οἷα ἂν δύναίτο συναρμόσαι; πότερον τοὺς φίλους ὠφελεῖν μετὰ τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἤττον θυήσεται; ἢ τὴν πόλιν ἐδереγεῖν ὠδυνατώτερος ἔσται καλοὺς τε κἀγαθοὺς ἔχων συνεργούς; ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι δῆλόν ἐστιν, ὅτι, εἴ τις ἐξῇ ταῖς κρατίστοις συνδεμένους ἐπὶ τοὺς χεῖρους ἰέναι, πάντας ἂν τοὺς ἀγῶνας οὗτοι ἐνίκων καὶ πάντα τὰ ἀθλα οὗτοι ἐλάμβανον. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖ μὲν οὐκ ἔωσι τοῦτο ποιεῖν, ἐν δὲ ταῖς πολιτικοῖς, ἐν οἷς οἱ καλοὶ κἀγαθοὶ κρατιστεύουσιν, οὐδαὶς κωλύει, μεθ' οὗ ἂν τις βούληται τὴν πόλιν ἐδереγεῖν, πῶς [οὐδ'] οὐ λυσαιτάι τοὺς βελτίστους φίλους κτησάμενος πολιτεύεσθαι, τούτοις κοινωνοῖς καὶ συνεργοῖς τῶν πράξεων μᾶλλον ἢ ἀνταγωνισταῖς χρώμενον; ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνο δῆλον, ὅτι, κἂν πολεμῇ πᾶς τις, συμμάχων δεήσεται, καὶ τούτων πλειόνων, ἐν καλοῖς κἀγαθοῖς ἀντιτάττεται. καὶ μὴν οἱ συμαχεῖν θέλοντες ἐδ ποιητέοι, ἵνα θέλωαι προθυμείσθαι, πολὺ δὲ κρεῖττον τοὺς βελτίστους ἐλάττους εὖ ποιεῖν ἢ τοὺς χε-

25. εἰ δέ τις — βουλόμενος. Plurimi interpretes participium suspensum et vel intellecto ἐστὶ vel anacolutho interpretandum esse dicunt. Sed iam in Quaest. Xenoph. P. I. p. 8. propositam hanc constitui; εἰ δέ τις — βουλόμενος — καὶ ἄρξας — πειρᾶται. Vid. ad 1, 23. Vocula autem καὶ ante ἄρξας potuit sane deesse propter diversi generis et significatus iuxta se posita participia. — τὰ δίκαια βοηθεῖν. II, 5, 16 συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέροντα. Sympos. VI, 3 ἔχουσιν ἂν τι ἀνδρὶ ἐλεγχόμενῳ βοηθεῖν; Schneider: Plat. Civ. 496 d. — ἄρξας aoristus initium actionis significat: magistratus factus. Krüger. De Authent. et integr. Anab. p. 8. Cf. II, 5, 1 σου στρατηγήσαντος, ubi dux creatus fuerat. Rosi. 117. 3.

26. συνδεμένους. Num oportebat συνδεμένους dici? V. ad I, 1, 9. — οὐν post πῶς cum negligentia quadam repetitum deest in quibusdam libris.

27. ἐλάττους. Ex sequentibus ὄντας intelligendum.

ρονᾶς πλείονας ὕτας· οἱ γὰρ ποιητοὶ πολλὰ πλείονων εἰσ-
αγοισιῶν ἢ οἱ χρηστοὶ δέονται. ἀλλὰ θαρσύν, ἔφη, ὦ Κριτό-
βουλε, πειρώ ἀγαθὸς γίνεσθαι, καὶ τοιοῦτος γιγνόμενος θη-
ρᾶν ἐπιχίρει τοὺς καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς. ἴσως δ' ἂν τί σοι
κἀγὼ συλλαβεῖν εἰς τὴν τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν θήραν ἔχοιμι
διὰ τὸ ἐρωτικὸς εἶναι. θανῶς γάρ, ὣν ἂν ἐπιθυμήσω ἀνδρώ-
πων, ὅλος ὠρμημαι ἐπὶ τὸ φιλῶν τε αὐτοὺς ἀντιφιλεῖσθαι
ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ποθῶν ἀντιποθεῖσθαι, καὶ ἐπιθυμῶν ζυνεῖναι
[καὶ] ἀντεπιθυμεῖσθαι τῆς ζυνουσίας. ὁρῶ δὲ καὶ σοὶ τεθ-
των δέησον, ὅταν ἐπιθυμήσης φιλεῖν πρὸς τινος ποιεῖσθαι.
μὴ σὺ οὖν ἀποκρίπτου με, εἰς ἃν βούλοιο φίλος γενέσθαι·
διὰ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ἀρεῖσαι τῷ ἀρεσκοῦντί μοι οὐκ
ἀπείρως εἶμαι ἔχειν πρὸς θήραν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ Κριτό-
βουλος ἔφη· Καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, τούτων ἐγὼ τῶν μαθη-
μάτων πάσαι ἐπιθυμῶ, ἄλλως τε καὶ εἰ ἔξαρτήσει μοι ἡ αὐτὴ
ἐπιστήμη ἐπὶ τοὺς ἀγαθοὺς τὰς ψυχὰς καὶ ἐπὶ τοὺς καλοὺς
σώματα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ἀλλ' ὦ Κριτόβουλε, οὐκ
ἔνεστιν ἐν τῇ ἐμῇ ἐπιστήμῃ τὸ τὰς χεῖρας προσφέρειν ποι-
εῖν ὑπομένειν τοὺς καλοὺς. πέπεισμαι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Σκύλ-
λης διὰ τοῦτο φεύγειν τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι τὰς χεῖρας αὐ-
τοῖς προσέφερε· τὰς δὲ γε Σειρήνας, ὅτι τὰς χεῖρας οὐδενὶ
προσέφερον, ἀλλὰ πῦσι πόρρωθεν ἐπῆδον, πάντας φασὶν ὑπο-
μένειν καὶ ἀκούοντας αὐτῶν κηλεῖσθαι. Καὶ ὁ Κριτόβουλος
ἔφη· Ὡς οὐ προσέλαοντες τὰς χεῖρας, εἴ τι ἔχεις ἀγαθὸν εἰς

28. γιγνόμενος, γίνεσθαι πειρώμενος. Alii γενόμενος. — ἀντεπιθυμεῖσθαι, aliorum. Licet enim Graecis obiectum, quod ge-
nitivo vel dativo verbis activis additur, ubi passivo utuntur, tan-
quam subiectum addere. Vide supra §. 11, primum at Σειρήνες
τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐπάδουσαι, ac deinde τοὺς ἐπασθέντας, ἐπι-
τιμωθεὶς ἱρρετίσας. Matth. 490, Est igitur ἀντεπιθυμεῖσθαι vicis-
sima expectatio: quo quum accedat τῆς ζυνουσίας, hic genitivus ex con-
structione ἐπιθυμῶν τινος τῆς ζυνουσίας, vera est non Unigenis
dogelren, interpretandus est.

29. καὶ σοὶ τούτων δέησον, etiam tibi haec opus futura
esse, sc. τοῦ ἀντιφιλεῖσθαι etc. v. ad III, 3, 10. — οἷς ἂν βού-
λοιο, εἴ τις βούλοιο. V. ad 4, 1. — πρὸς θήραν, alii θήρας.

31. φεύγειν, ὑπομένειν, κηλεῖσθαι, equat imperfecti in-
finitivi. Matth. 499.

32. προσέλαοντες, sc. μου, Hoc sequatur δόξασι accusati-
vum postulans, Matth. 568, Paulo infra pronomen additum est.
— εὐθὺς — εὐρηκας, en statim, quod parum utile est, dixisti.
Nam εὐθὺς in demonstrando rem indicat, quas primo statim mo-
mento tanquam veram aut falsam se ostendit, ut nostrum gleich,
latium continue, gallicum s'abord. Cf. Hier. 1, 35 37. IX, 4. Unde

φίλων πησιν, δίδασκει. Οὐδὲ τὸ στόμα οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, πρὸς τὸ στόμα προσοίαις; Οὐάρρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδὲ γὰρ τὸ στόμα προσοίαισιν οὐδενί, ἐὰν μὴ καλὸς ᾖ. Εὐθύς, ἔφη, σὺ γε, ὦ Κριτόβουλε, τοῦ θανάτου τοῦ συμφέροντος εἰρηκας· οἱ μὲν γὰρ καλοὶ τὰ τοιαῦτα οὐχ ὑπομένουσιν· οἱ δὲ αἰσχροὶ καὶ ἡδέως προσκίενται, νομίζοντες διὰ τὴν ψυχὴν καλοὶ καλεῖσθαι. Καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη· Ὡς τοὺς μὲν καλοὺς φι- 83 λήσαντές μιν, τοὺς δ' ἀγαθοὺς καταφιλήσαντος, θαρρῶν δίδασκει τῶν φίλων τὰ θηρατικά. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ὅταν οὖν, ὦ Κριτόβουλε, φίλος τινὶ βούλῃ γενέσθαι, ἐάσεις με κατεπεῖν σου πρὸς αὐτόν, ὅτι ἄγασαι τε αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμεῖς φίλος αὐτοῦ εἶναι; Κατηγόρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδένα γὰρ οἶδα μισούντα τοὺς ἐπαινοῦντας. Ἐὰν δὲ σου προσκατη- 84 γορήσω, ἔφη, ὅτι διὰ τὸ ἄγασθαι αὐτοῦ καὶ ἐναῖκῶς ἔχης πρὸς αὐτόν, ἄρα μὴ διαβάλλεσθαι δόξεις ὑπ' ἐμοῦ; Ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μοι, ἔφη, λυγίγνεται εὖναια πρὸς σὺς ἂν ὑπολύβω ἐναῖκῶς ἔχων πρὸς ἐμὴ. Ταῦτα μὲν εἶπεν, ἔφη ὁ Σωκράτης, 85 ἔξεσται μοι λέγειν περὶ σοῦ πρὸς σὺς ἂν βούλῃ φίλους ποιήσασθαι· ἐὰν δὲ μοι ἔτι ἐξουσίαν δῶς λέγειν περὶ σοῦ, ὅτι ἐπιμελής τε τῶν φίλων εἶ καὶ οὐδενὶ αὐτῷ χαίρεις ὥς φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐπὶ τε τοῖς καλοῖς ἔργοις τῶν φίλων ἀγάλλῃ οὐχ ἥττον ἢ ἐπὶ ταῖς ἑαυτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν φίλων χαίρεις οὐδὲν ἥττον ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, ὅπως τε ταῦτα γίγνηται τοῖς φίλοις, οὐκ ἀποκείμενις μηχανώμενος, καὶ ὅτι ἐγνω- 86 κας ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι νικᾶν τοὺς μὲν φίλους εὖ παιοῦντα,

usum habet sat frequentem in exemplis afferendis, fere ut αὐτίκα, v. IV, 7, 2. Ruhnen. Tim. 48. Lips. Koen. Greg. Corinth. p. 416.

34. ἀρα μὴ — δόξεις; num forte te videbor calumniari? so wirst du doch nicht glauben, dass ich dich verleumdete? Ἀρ' οὐ est poene responsionemque habet affirmantem; ἀρα μὴ, num, dubitantes interrogat de eo, quod optamus ut ab respondente negetur. H. I. Socrates, quae eius est ironia, simulat se vereri, ne videatur Critobulum calumniari, non ignorans tamen, se non videri. Plat. Crit. 44 e. ἀρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ; h. e. cupio, ut mei ne curam geras, vereor tamen, ne geras. Herm. Vig. 824. Soph. Antig. 628. Matth. 608. n. 3. III, 11, 4, IV, 2, 10. — ἀλλὰ καί, imple vera, quasi praecesserit οὐ μόνον οὐ δόξαι διαβάλλεσθαι. v. ad 3, 8. — αὐτῷ μοι, v. ad 8, 2. III, 7, 9.

35. ὅπως τε cett. Quum sententiarum cohaerentia non ferat hanc orationis confirmationem; ὅπως τε ταῦτα γίγνεται τοῖς φίλοις, μηχανώμενος, καὶ ὅτι κτλ., erat, ut videtur, certe dicendum ὅπως ταῦτα γίγνεται τοῖς φίλοις, μηχανώμενος, καὶ ὅτι, aut καὶ ὅπως τε ταῦτα γίγνεται τοῖς φίλοις, οὐκ ἀποκείμενις, καὶ ὅτι cett. Cf. ad III, 12, 4. — πάκνυ, v. ad I, 2, 46. — ἐπιτηδεύειν εἶναί με ἀνδρὸς ἀρετῆς. V. ad I, 4, 8.

τοὺς δὲ ἔχθρους κακῶς· πάντῃ ἂν οἶμαι σοι ἐπιτήδειον εἶναι
 36 με σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν φίλων. Τί σὺν, ἔφη ὁ Κριτόβου-
 λος, ἐμοὶ τοῦτο λέγεις, ὥςπερ οὐκ ἐπὶ σοὶ ἔν, δ τι ἂν βούλη-
 ῃ περὶ ἐμοῦ λέγειν; Μὴ Δί' ὅχ; ἕως ποτε ἐγὼ Ἀσπασίας
 ἤκουσα. ἔφη γὰρ τὰς ἀγαθὰς προμνηστρίδας, μετὰ μὲν ἀλη-
 θείας τὰγαθὰ διαγγελλούσας, δεινὰς εἶναι συνάγειν ἀνθρώ-
 πους εἰς κηδεῖαν, ψευδομένας δ' οὐκ ἐθέλειν ἐπαινεῖν· τοὺς
 γὰρ ἔξαπατηθέντας ἅμα μισεῖν ἀλλήλους τε καὶ τὴν προμνη-
 σμένην. ἂ δὲ καὶ ἐγὼ πεσθεὶς ὁρθῶς ἔχην ἡγοῦμαι· οὐκ
 37 ἔξεσθαι μοι περὶ σοῦ λέγειν ἐπαινοῦντι οὐδέν, δ τι ἂν μὴ ἀλη-
 θῆναι. Σὺ μὲν ἄρα, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, τοιοῦτός μοι φίλος
 εἶ, ὃ Σάκρατες, οἷος, ἂν μὲν τι αὐτὸς ἔχω ἐπιτήδειον εἰς τὸ
 φίλους κτήσασθαι, σὺ λαμβάνειν μοι· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἂν ἐθελ-
 οῖς πλάσας τι εἰπεῖν ἐπὶ τῇ ἐμῇ ἀφελείᾳ. Πότερα δ' ἔν,
 ἔφη ὁ Σακράτης; ὃ Κριτόβουλε, δοκῶ σοι μᾶλλον ἀφελεῖν σε
 τὰ ψευδῆ ἐπαινῶν ἢ περὶ τῶν περὶ σοὶ ἀγαθῶν ἄνδρα γε-
 38 νέσθαι; εἰ δὲ μὴ φανερόν ὕψτω σοι, ἐκ τῶνδε σκέψαι· εἰ γὰρ
 σὲ βουλόμενος φίλον ποιῆσαι ναυκλήρῳ ψευδόμενος ἐπαινοῖτο,

36. ὥςπερ οὐκ ἐπὶ σοὶ ἔν, v. ad 3, 3. Participii hunc esse accusativum docet ὥςπερ praecedens. ἔχόν atque alia pro nomi-
 nativis habenda sunt. Rost. 131. 5. — Ἀσπασίας. Hanc femi-
 nam Milesiam, celeberrimam illam Perichs amicam, cuius fami-
 liaritati sapientiae nescio quod studium praetendebat, cum faceta
 quadam ironia Socrates, ut in Menexeno Platónico eloquentiae,
 ita hic nuptiarum vel amicitiarum conciliandarum magistrā suam
 perhibet. — ψευδομένας δ' οὐκ ἐθέλειν ἐπαινεῖν. Lectio
 optimorum librorum. Alii ψευδομένας δ' οὐκ ἀφελεῖν ἐπαινούσας,
 ut οὐκ ἀφελεῖν sit nocere.

37. οἷος, v. ad I, 4, 6. — εἰ δὲ μὴ. Non dixit ἂν δὲ μὴ.
 Ita enim fere semper et altero in membro infertur: qui usus a
 significatione utriusque conjunctionis repetendus est. Et simpli-
 citer ad cogitationem refertur, ἔάν ad experientiae significationem
 adhibetur. Herm. Vig. p. 834. Iam vero ubi duae res cum con-
 ditione sibi opponuntur, illud, quod gravius esse videtur, priorem
 locum tenet: si, quod experientia docebit: idque significatur par-
 ticula ἔάν; altero autem loco conditionis notionem in universum
 repetitis sufficit, poniturque et. Sed si duae res equiparantur,
 ἔάν τε — ἔάν τε dici solet, sive — sive. Engelh. Plat. Menex. p.
 237 sq. Anab. V, 3, 6 ἐπέστειλεν, ἣν μὲν αὐτὸς σιωπῇ, ἐκείνῳ ἀπο-
 δοῦμαι· εἰ δέ τι πάσαι, ἀναδείναι, ubi alii ἣν δέ τι πάσαι habent
 III, 1, 36 alii ἣν, alii et ex codicibus scribunt. Thucyd. I, 44 γέ-
 λον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἣν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦ,
 πολέμῳ τε τὸν ἀντιτάσσοντα, ἣν καὶ τύχη φίλος ὦν. ubi non opus
 est scribatur et καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦν. Rarior multo inversus
 ordo εἰ μὲν — ἣν δέ. Vid. Herodot. III, 36. Alia ratio est loci III,
 6, 18, facilis illa ad investigandum. — οὐκ ἂν ἐθέλοις, quidni
 infinitivo uti perrexisset scriptor?

πράσκων ἀγαθὸν εἶναι κυβερνήτην, ὃ δέ μοι πεισθεὶς ἐπιτρέψει σοι τὴν ναῦν μὴ ἐπισταμένῳ κυβερνᾶν, ἔχεις τινὰ ἐλπίδα μὴ ἂν σπαντὸν τε καὶ τὴν ναῦν ἀπαλέσῃ; ἢ εἴ σοι πείσασαι ποιεῖν τὴν πόλιν ψευδόμενος, ὥς ἂν στρατηγικῶς τε καὶ δικαστικῶς καὶ πολιτικῶς ἐαυτὴν ἐπιτρέψῃ, τί ἂν οἷε σπαντὸν καὶ τὴν πόλιν ἐπὶ σοῦ παθεῖν; ἢ εἴ τινας ἰδίᾳ τῶν πολιτῶν πείσασαι ψευδόμενος, ὥς ὄντι οἰκονομικῶς τε καὶ ἐπιτελεῖ τὰ ἐαυτῶν ἐπιτρέψῃ, ἄρ' οὐκ ἂν πείραν διδόνς ἄμει τε βλαβερός εἴης καὶ καταγέλαστος φαίνοιο; ἀλλὰ συντομωτάτη τὰς καὶ ἀσφαλεστάτη καὶ καλλίστη ὁδός, ὃ Κριτόβουλε, ὅτε εἰς βουλήν δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι, τοῦτο καὶ γενέσθαι ἀγαθὸν πειράσθαι. ὅσαι δ' ἐν ἀνθρώποις ἀρεταὶ λέγονται, σκοποῦμενος εὐρήσεις πάσας μαθήσει τε καὶ μελέτη ἀδυνατούμενος, ἐγὼ μὲν οὖν, ὃ Κριτόβουλε, αἶμαι δεῖν ἡμᾶς ταύτη θηρᾶσθαι· εἰ δὲ σὺ πως ἄλλως γινώσκεις, δίδασκει. Καὶ ὁ Κριτόβουλος, Ἄλλ' αἰσχυνόμην ἂν, ἔφη, ὃ Σώκρατες, ἀντιλέγων ταῖς τοῖς· οὔτε γὰρ καλὰ οὔτε ἀληθῆ λέγοιμ' ἂν.

CAPUT VII.

Καὶ μὴν τὰς ἀπορίας γε τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοίαν ἐπερῶτο γνῶμην ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἐνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν. ἐγὼ δὲ καὶ ἐν τοῦτοις ἂ συννοῖσα

38. τὴν ναῦν, γ. ad I, 1, 9. — ὡς ἂν στρατηγικῶς. Alii ὡς ὄντι στρατηγικῶς. Demosth. c. Neaer. 1352. 27. ὡς ἂν ἐταίρω οὐσα. ubi intelligendum dicit Schaeferus συνέπινε καὶ συνεδείπνε, ut meretrix facere soleat. Olynth. III. c. 7, οὐ γὰρ εὐτρεπῶς οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει, h. e. οὐ γὰρ εὐτρεπῶς ἔχει τὰ παρόντα αὐτῷ οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' ἔχει. pro cor, 322. 26. οὐχ ὡς ἂν εὖνους καὶ δίκαιος πολέτης ἔαχε τὴν γνώμην. quod Matth. gr. p. 1202. et Schaefer. Appar. II. 268 explent: ὡς ἂν εὖνους καὶ δίκαιος πολέτης ἔχοι. Thucyd. VI, 57 εὐθὺς ἀπερισκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλασι δι' ὀργῆς ἔτυπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. intell. τύπτοιεν. Lucian, Char. 1. δειξέεις ἕκαστα, ὡς ἂν εἰδὼς ἅπαντα, tanquam qui omnia cognita habeat, ὡς εἰδὼς ἅπαντα, ut qui omnia cognita habeas. Vid. ad 2, 3. III, 6, 4, 8, 1.

39. οἱ μαι δεῖν — θηρᾶσθαι. Hanc lectionem cum Schützio ex margine editionis romanae accepi, ut qua scripturae varietas optime possit explicari. Vulgo legebatur δεῖν ἡμᾶς ταύτας θηρᾶσθαι, in recentioribus editionibus ex uno codice οὕτως οἱ μαι δεῖν θηρᾶν ἡμᾶς, quas lectio rīde ne sit alterius interpretatio, Sermo est autem de captandis amicis, et ταύτη omnem, quas praecessit, disputationem respicit. Cf. ad I, 2, 24. — πῶς ἄλλως, ita etiam IV, 6, 9; inverso ordine ἄλλως πῶς I, 3, 1 et fere ubique.

CAP. VII. Aristarchum docet Socrates, quomodo amicorum inopiae et angustiis succurrere debeamus.

1. ἐγὼ — αὐτῷ, dicam autem etiam hoc in genere, quae de

αὐτῷ, Ἀρίσταρχον γὰρ ποτε ὀρῶν σκυθρωπῶς ἔχοντα, Ἕοικας, ἔφη, ὃ Ἀρίσταρχε, βαρέως φέρειν τι. χρηὴ δὲ τοῦ βύρους μεταδίδοναι τοῖς φίλοις· ἵσως γὰρ ἂν τί σε καὶ ἡμεῖς κουφίσαιμεν. Καὶ ὁ Ἀρίσταρχος, Ἀλλὰ μήν, ἔφη, ὃ Σώκρατες, ἐν πολλῇ γέ εἰμι ἀπορία. ἐπεὶ γὰρ ἐστασίασεν ἡ πόλις πολλῶν φυγόντων εἰς τὸν Πειραιῶ, συνεληλύθασιν ὥς ἐμέ καταλειμμένοι· ἀδελφοί τε καὶ ἀδελφίδαι καὶ ἀνεψιαὶ τοσαῦται, ὥστ' εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ τεσσαρεσκαίδεκα τοὺς ἐλευθέρους. λαμβάνομεν δὲ οὔτε ἐκ τῆς γῆς οὐδέν, οἱ γὰρ ἐναντιοὶ κρατοῦσιν αὐτῆς, οὔτε ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, ὀλιγανθρωπία γὰρ ἐν τῷ ὕστει γέγονε· τὰ ἔπιπλα δὲ οὐδεὶς ὠνεῖται, οἷδὲ δανείσασθαι οὐδὰ μόνον ἔστιν ἀγρόριον, ἀλλὰ πρότερον ἂν τίς μοι δοκεῖ ἐν τῇ ὁδῷ ζητῶν εὑρεῖν ἢ δανειζόμενος λαβεῖν. χαλεπὸν μὲν ὄν ἔστιν, ὃ Σώκρατες, τοὺς οἰκίους περιορᾶν ἀπολλυμένους,

ipso scio, Horum. συνειδέναι τί τι· primum est, cum aliquo scire aliquid: Demosth. Mid. in. ὁ δῆμος ἅπας σφόδρα ἐσπούδασεν ἐφ' οἷς ἡδίκημένῳ μοι συνῆδει. deinde testem alicuius esse in aliqua re: Anab. VII, 6, 18 πᾶρεσι δὲ καὶ αὐτὸς καὶ ἀκούων συν-οιδέ μοι, εἰ ἐπιορκῶ. unde est συνειδέναι ἑαυτῷ: 9, 6. ὁ δὲ συνειδὼς αὐτῷ πολλὰ καὶ ποικιλὰ πάντ' ἐπολεῖ. Hell. II, 3, 12. ὅσοι ξυνῆδσαν ἑαυτοῖς μὴ ὄντες τοιοῦτοι, οὐδὲν ἤχθοντο. denique de aliquo scire aliquid: Sympos. IV, 62. τί μοι συνοῖσθα τοιοῦτον εἰργασμένῳ. Isocr. Areop. c. 19. συνοῖδα τοῖς πλείστοις αὐτῶν ἥμισυ χαίρουσι ταύτῃ τῇ καταστάσει. Plat. Phaed. 92 d. ἐγὼ δὲ τοῖς διὰ τῶν εἰκόνων τὰς ἀποδείξεις ποιοῦμένοις λόγοις συνοῖδα οὕτων ἀλαζοσι. Matth. 548 extr. — ἡμεῖς, v. ad I, 2, 46.

2, ἐστασίασεν. Intelliguntur turbæ, quæ, postquam Athenis ab Lyandro captis triginta tyrannorum dominatus furere coepit, ab iis, qui statum popularem et pristinam libertatem restitutam vellent, Piræo occupato duce Thrasybulo exortæ sunt. Hell. II, 4. — εἰς τὸν Πειραιῶ. Olim legebatur ὡς τὸν Πειραιῶ. Sed ὡς particula de animantibus tantum ab Atticis loco præpositionis εἰς vel πρὸς usurpari dicitur, et quæ contra testari videntur exempla, vel incerta sunt vel excusationem habent exinde, quod vocabulum, quod sequitur, non locum, sed eos, qui sunt in eo loco, significat. V. Hermann. Soph. Trach. 365. Matth. 578 extr. Buttm. 147. n. 6. Rost. 104. n. 19, — τεσσαρεσκαίδεκα. Talia non moti neque declinati numeralia exempla, magis illa ad Ionismum et ceteriorem Graecitatem pertinentia, collegit Lobeck. Phryn. p. 409 sqq. — τοὺς ἐλευθέρους. Vim articuli ita expressit Ernestius: quatuordecim, et ii quidem liberi homines, ut de servis nihil dicam. Neque observatione indignum est genus masculinum de feminis dictum. Matth. 436. 2. Nimirum ubi ad sententiam nihil interest, quo quis sexu sit definire; uti genere masculino solent. Postquam igitur ad §. usque 8. de genere liberorum hominum disputatum est, illic ubi res commemorantur, quæ femininarum tantum propriae sunt, ut lanificium, alia, feminino genere utitur scriptor. — ὀλιγανθρωπία, Triginta tyranni mille trecentos cives optimum quemque occiderunt, Seneca De tranq. an. c. 3. Atque alii alio aufugerant. Hell. II, 4.

ἀδύνατον δὲ τοσοῦτους τρέφειν ἐν τοιοῦτοις πράγμασιν. Ἀκού-
 σαι οὖν ταῦτα ὁ Σωκράτης, Τί ποτέ ἐστιν, ἔφη, ὅτι ὁ Κερά-
 μων μὲν πολλοὺς τρέφων οὐ μόνον ἑαυτῷ τε καὶ τούτοις
 τὰ ἐπιτήδεια δύναται παρέχειν, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα,
 ὥστε καὶ πλουτεῖν, σὺ δὲ πολλοὺς τρέφων δέδοικας, μὴ δι'
 ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων ἅπαντες ἀπόλησθε; Ὅτι νῆ Δί' ἔφη,
 ὃ μὲν δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἑλευθέρους. Καὶ πότερον, ἔφη, α
 τοὺς παρὰ σοὶ ἑλευθέρους οἶε βελτίους εἶναι ἢ τοὺς παρὰ
 Κεράμῳ δούλους; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη, τοὺς παρὰ ἐμοὶ
 ἑλευθέρους. Οἴκουν, ἔφη, αἰσχροὺν τὸν μὲν ἀπὸ τῶν πονηρο-
 τέρων εὐπορεῖν, σὲ δὲ πολλῷ βελτίους ἔχοντα ἐν ἀπορίαις εἶ-
 ναι; Νῆ Δί' ἔφη, ὃ μὲν γὰρ τεχνίτας τρέφει, ἐγὼ δὲ ἑλευ-
 θερίως πεπαιδευμένους. Ἀρ' οὖν, ἔφη, τεχνίται εἰσιν οἱ χρη-
 σιμὸν τι ποιεῖν ἐπιστάμενοι; Μάλιστα γ' ἔφη. Οὐκοῦν χρη-
 σιμὰ γ' ἄλφαιτα; Σφρόδρα γε. Τί δ' ἄρτοι; Οὐδὲν ἤττον. Τί
 γάρ; ἔφη, ἱμάτια τε ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα καὶ χιτωνίσκοι καὶ
 χλαμύδες καὶ ἔξωμίδες; Σφρόδρα γ' ἔφη, καὶ πάντα ταῦτα
 χρήσιμα. Ἐπειτα, ἔφη, οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται
 ποιεῖν; Πάντα μὲν οὖν, ὡς ἐγῶμαι. Εἰτ' οὐκ οἶσθα, ὅτι ἀφ' ε
 ἐνὸς μὲν τούτων, ἀλφιτοποιίας, Ναυσικύδης οὐ μόνον ἐαυτὸν
 τε καὶ τοὺς οἰκέτας τρέφει, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ὕς πολλὰς
 καὶ βοῦς, καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα, ὥστε καὶ τῇ πόλει πολ-

4. νῆ Δία h. l. partem tantum interrogationis affirmat: Pro-
 fecto ille dives est, ego egenus; ut ad explicandum γάρ, quod
 sequitur, oratio fta fere explenda sit: neque id mirum est. Si-
 millima est §. 14, ubi particulis καὶ μὰ Δία extrema tantum an-
 tecedentis orationis pars affirmatur: Profecto vobis nihil dat, ni-
 hil de suo largitur; ut intelligatur: idque recte facit. Idem nos
 dicimus voce natürlich. Non multum differt ab ἀλλὰ — γάρ. Ne-
 que in ea re quidquam inest miri, propterea quod hae particulae
 cum sequentibus responsi partibus uno tenore cohaerent. Vid. ad
 I, 4, 9. IV, 6, 10.

5. ἄρ' οὖν formula eodem modo, ut οἴκουν, paullatim sim-
 pliciter in affirmatione usurpari coepit, quum initio per interro-
 gationem cum negatione iunctam affirmaret: ἄρ' οὖν εὐ λέγεις;
 nonne ergo recte dicis? h. e. recte sane dicis. Herm. Soph. Antig.
 628. Stallbaum. Plat. Phileb. p. 225. Cf. III, 10, 4. et ad II, 6, 1.
 — ἔπειτα, v. ad I, 4, 11. — πάντα μὲν οὖν, immo vero
 omnia. III, 8, 4. 9, 14. IV, 6, 10. Ἀνδρίων δὲ ἄρα τῶν καλῶν νο-
 μίσεις εἶναι; Καλλίστον μὲν οὖν ἐγὼ γ' ἔφη. Cyrop. VIII, 3, 37. Ἡ
 καὶ οἶκοι τῶν πλουσίων ἦσθα; Πόσιων πλουσίων; τῶν μὲν οὖν σα-
 φῶς ἀποχειροβιώτων. Habent enim illae particulae vel cum con-
 clusione transeundi (ut in notissimo illo πρῶτον μὲν οὖν, ac pri-
 mum quidem) vel cum affirmatione augendi et corrigendi signifi-
 cationem, maxime in responsionibus. Matth. 625. Vömel. Demosth.
 Philipp. II. p. 37.

λάκις λειτουργεῖν, ἀπὸ δὲ ἀρτοποιίας Κέρηβος τὴν τε οἰκίαν
 πῶσαν διατρέφει καὶ τῇ δουλιῶς, Δημίας δὲ ὁ Κολυττιεὺς
 ἀπὸ χλαμυδοργίας, Μένων δ' ἀπὸ χλαυδοποιίας, Μεγαρέων
 δὲ οἱ κλειῖστοι, ἔφη, ἀπὸ ἐξωμυδοποιίας διατρέφονται; Νῆ
 Δ' ἔφη· οὗτοι μὲν γὰρ ὠνούμενοι βαρβάρους ἀνθρώπους
 ἔχουσιν, ὥστε ἀναγκάζειν ἐργάζεσθαι ἢ καλῶς ἔχει· ἐγὼ δ'
 ἑλευθέρους τε καὶ συγγενεῖς. Ἐπει' ἔφη, ὅτι ἐλεύθεροί τ'
 εἶσι καὶ συγγενεῖς σοι, οἷα χρῆναι αὐτοὺς μηδὲν ἄλλο ποιεῖν
 ἢ ἐσθίειν καὶ καθεύδειν; πότερον· καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθέρων
 τοὺς οὕτω ζῶντας ἤμεινον διάγοντας ὁρᾷς καὶ μᾶλλον εὐδαι-
 μονίζεις, ἢ τοὺς ἃ ἐπίσταται χρήσιμα πρὸς τὸν βίον, τού-
 των ἐπιμελούμενους; ἢ τὴν μὲν ἀργίαν καὶ τὴν ἀμέλειαν αἰ-
 σθάνῃ τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τε τὸ μαθεῖν ἢ προσῆκει ἐπί-
 στασθαι καὶ πρὸς τὸ μνημονεῖν ἢ ἂν μάθωσι, καὶ πρὸς τὸ
 θυγαίνειν τε καὶ ἰσχύειν τοῖς σώμασι, καὶ πρὸς τὸ κτήσασθαι
 τε καὶ σώζειν τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ὠφέλιμα ὄντα, τὴν
 οὐδὲ ἐργασίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν οὐδὲν χρήσιμα; ἔμαθον δέ,
 ἢ φῆς αὐτὰς ἐπίστασθαι, πότερον ὥς οὔτε χρήσιμα ὄντα πρὸς
 τὸν βίον οὔτε ποιήσουσαι αὐτῶν οὐδέν, ἢ τοῦναντίον ὥς καὶ
 ἐπιμεληθησόμεναι τούτων καὶ ὠφεληθησόμεναι ἀπ' αὐτῶν;
 ποτέρως γὰρ ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι σωφρονοῖεν, ἀργοῦντες ἢ
 τῶν χρησίμων ἐπιμελούμενοι; ποτέρως δ' ἂν δικαιοτέροι εἴην,
 εἰ ἐργάζονται, ἢ εἰ ἀργοῦντες βουλευόμενοι περὶ τῶν ἐπιτη-
 ρείων; ἀλλὰ καὶ νῦν μὲν, ὥς ἐγὼ οἶμαι, οὔτε σὺ ἐκείνης φι-
 λείς οὔτε ἐκείναι σέ, σὺ μὲν ἡγούμενος αὐτὰς ἐπιζημίους εἶναι
 σεαυτῷ, ἐκείναι δὲ σέ ὁρῶσαι ἀχθόμενον ἐφ' ἑαυταῖς. ἐκ δὲ

6. οἷς τ' ἀναγκάζειν. Expectaveris ἐφ' ὅτε, sub ea condi-
 tione, ut. Sed Graeci interdum effectum exprimunt, ubi alii de
 consilio aut conditione loquuntur. Cyrop. III, 2, 16. Herm. Vig.
 949. Bremi Demosth. Philipp. II. apud Schaefer. App. I. 413. —
 ἢ καλῶς ἔχει. Ad ἢ intellige ἐργάζεσθαι, quae qualia sint, ex
 verbis §. 7. ἢ ἐπίσταται· χρήσιμα πρὸς τὸν βίον intelligi potest.
 Ceterum cf. III, 11, 1. ἐκείνην ἐπιδεικνύειν ἑαυτῆς ὅσα καλῶς ἔχοι.
 V. ad 1, 32.

7. ὠφέλιμα — χρήσιμα. Quidni ὠφελίμους — χρησίμους?
 Matth. 441. 1. Buttm. 129. 5. Ut vero dicitur χρησίμος τι, ad ali-
 quid vel in aliqua re utilis, Cyrop. VII, 2, 29, ita χρήσιμος οὐδὲν
 hic et III, 1, 7. ad 8, 5. 9, 15. πολλὰ χρήσιμος Cyrop. VIII, 3, 48.
 Neque diversa est verbi χρησθαι constructio cum accusativo pro-
 nominaum consilium quoddam vel finem usus significante. IV, 3, 10
 χρησθαι ὅ τι ἂν βούλωνται. Cyrop. VIII, 1, 5. παρέχωμεν ἡμᾶς αὐ-
 τοὺς χρησθαι Κύρῳ ὅ τι ἂν δέη. quod est I, 2, 13 παρέχουσιν ἑαυ-
 τοὺς ταῖς ἀρχαῖς χρησθαι, ἣν τι δέη.

τούτων κτήντος μείζω τε ἀπέχθαι γίνεσθαι καὶ τὴν προγεγονυῖαν χάριν μειοῦσθαι. ἐὰν δὲ προστατήσης, ὅπως ἐνεργοῖ ᾧσι, οὐ μὲν ἐκείνας φιλήσεις, ὁρῶν ὠφελίμους σεαυτῷ οὐσας, ἐκείναι δὲ σὲ ἀγαπήσουσιν, αἰσθόμεναι χαίροντά σε αἰταῖς, πῶν δὲ προγεγονυῖων ἐνεργειῶν ἥδιον μεμνημένοι τὴν ἀπ' ἐκείνων χάριν αὐξήσετε καὶ ἐκ τούτων φιλικώτερόν τε καὶ οἰκώτερον ἀλλήλοις ἔχετε. εἰ μὲν τοίνυν αἰσχροὺς τι ἔμελλον ἐργάσασθαι, θάνατον ἀντ' αὐτοῦ προαιρετέον ἦν· νῦν δὲ ἃ μὲν δοκεῖ κάλλιστα καὶ προσιωδέστατα γυναιξὶν εἶναι, ἐπίστανται, ὥς ἔοικε. πάντες δὲ ἃ ἐπίστανται, ῥᾶστά τε καὶ τάχιστα καὶ κάλλιστα καὶ ἥδιστα ἐργάζονται. μὴ οὖν ὅκνει, ἔφη, ταῦτα εἰσγγεῖσθαι αὐταῖς, ἃ σοὶ τε λυσιτελήσει κάκειναις· καί, ὥς εἰκός, ἡδέως ὑπακούουσιν. Ἀλλὰ νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη ὁ Ἀρί-¹¹σταρχος, οὕτως μοι δοκεῖς καλῶς λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὥστε πρόσθεν μὲν οὐ προσιέμεν δανείσασθαι, εἰδώς, ὅτι ἀναλώσας

9. τὴν ἀπ' ἐκείνων χάριν, ab illis beneficiis profectam benevolentiam, h. e. quae propter beneficia illa debetur. *Herbst.*

10. ἔμελλον ἐργάσασθαι. Maluerunt quidam ἐργάσεσθαι. Sed habere verbum μέλλειν maximam cum verbis θέλω, διανοοῦμαι, ἔοικε, ὁφείλω, ἐλπίζω similitudinem, eorumque alia communiter aoristis, alia futuris adiungi, nullum autem tam fixos terminos habere, ut non aliquando aut in significationem aut in constructionem alterius succedat; atque quum quis cogitet, rem nondum coeptam, nedum perfectam esse, atque hoc etiam verbis exprimere velit, aoristo futurum substituere, docet Lobeck. Phryn. 746 sq. multis ille aoristi datis exemplis. Ubique res subito transitura designanda sit, pene necessario aoristum poni, observat Iherm. Vig. 754. Vid. Elmslei. Eurip. Heracl. 710. Bremi Demosth. Olynth. 1. Schaefer. App. 1. 204 sq. Vid. ad 1, 5, 1. — προαιρετέον ἦν, debebat mors praeferri. Ne ἂν desideres, v. ad 1, 3, 3. — λυσιτελήσει. Plerique libri habent λυσιτελεῖ, fortasse recte.

11. ὥστε — δανείσασθαι. Num haec vera est consequentiae ὥστε conjunctione significari solitae ratio? Quid si dixisset ὥστε, πρόσθεν οὐ προσιέμενος — νῦν (vel νῦν δὲ) μοι δοκῶ? Matth. 622. p. 591. Buttm. p. 429 sq. Tam late igitur patet Graecorum consuetudo enunciata sibi per particulas μὲν — δέ opponendi, ut sententiam secundariam, quam reliquis interici oportebat, una serie cum primaria coniungant. Cf. 1, 2, 9. ubi quae leguntur numquid significant aliud quam λέγων, ὥς μωρὸν εἶη, κυβερνήτη μηδενὸς θέλοντος χρῆσθαι κυμαεντῷ, τοὺς τῆς πόλεως ἀρχοντας ἀπὸ κυάμου καθίσταναι 6, 5. II, 1, 6. III, 9, 8. IV, 3, 4. Simillima sunt Cyrop. II, 2, 5. οὕτω βαρῆς ἤνεγκε τὸ πάθος, ὥστε ἀνῆλθο μὲν αὐτῷ, ὃ εἰλῆφε, ὅρνον, ὃ δὲ ἐτι αὐτῷ λοιπὸν ἦν τοῦ ἐμβάπτεσθαι, δυσθετούμενος ἀνέστρεψεν. Bornem. Cyrop. I, 1, 4. Eurip. Heracl. 700 sq. αἰσχροὺς γὰρ οἰκονομήα γίγνεται τότε, τοὺς μὲν μάχεσθαι, τοὺς δὲ δεῖλῃς μένειν. Hel. 922 sq. αἰσχροὺς τὰ μὲν σε θεῖα πάνι ἐξειδέναι, τὰ τ' ὄντα καὶ μὴ, τὰ δὲ δίκαια μὴ εἰδέναι. Vid. ib. Pflugk. Schaefer. App. Dem. IV, 186. Buttm. p. 429 sq. Vulgari consuetudini accommodatius est IV, 4, 9. ἀρκεῖ γὰρ, ὅτι τῶν

ὅ τι ἂν λάβω, οὐχ ἔξω ἀποδοῦναι, γυν δέ μοι δοκῶ εἰς ἔργων ἀφορμὴν ὑπομένειν αὐτὸ ποιῆσαι.

12 Ἐκ τούτων δὲ ἐπορίσθη μὲν ἀφορμὴ, ἐκινήθη δὲ ἔργα· καὶ ἐργαζόμεναι μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείκνυνται, ἰσχυραὶ δὲ ἀντι-σχυρωπῶν ἦσαν· καὶ ἀντὶ ὑποφωμένων ἑαυτοὺς ἡδέως ἀλλήλους ἐώρων, καὶ αἱ μὲν ὡς κηδεμόνα ἐφίλουν, ὁ δὲ ὡς ὠφελίμους ἡγάπα. τέλος δὲ ἐλθὼν πρὸς τὸν Σωκράτην χαίρων διεγείτο ταῦτά τε καὶ οἱ αἰτιῶνται αὐτὸν μόνον τῶν
13 ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀργῶν ἰσθλίων. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ἐἴτα οὐ

ἄλλων καταγελάς, ἐρωτῶν μὲν καὶ ἐλέγχων πάντας, αὐτὸς δ' οὐδενὶ θέλων ὑπέχειν λόγον οὐδὲ γνώμην ἀποφαίνεσθαι περὶ οὐδενός. Ac videntur Graeci vim enuntiati primarii ea oppositione acuere voluisse. Cf. Cic. N. D. I, 9. Quid est assecutus, quum omnes stulti sint sine dubio miserrimi, maxime quod stulti sunt, deinde quod ita multa sunt incommoda in vita, ut ea sapientes commodorum compensatione leniant, stulti nec vitare venientia possint nec ferre praesentia. V. Matth. or. pro I. Manil. I. 2. Ceterum ὥστε cum indicativo coniunctum consequentiam eam indicat, quae revera fit ac per se constat; quapropter novam enuntiationem ordiri solet. III, 1, 9: id quod Romani quoque, quamquam coniunctivo, ut par est, retento imitati sunt, v. Liv. II, 57; cum infinitivo coniunctum id significat, quod tanquam ex his, quae dicta sunt, sequuturum cogitatur. Cf. II, 2, 3. Rost. 125. n. 12. Neque vero soli indicativo illa in constructione locus est, sed conformatio orationis libera omnino est ab coniunctionis vi, ut quum alia sequantur, tum optativus sequatur cum ἂν, veluti III, 1, 9, ubi quod scriptum est ὥστε ἂν δοί, modestiorem quam indicativus habet formam, ac paullulum discrepat ab iis locis, in quibus eventus ex verisimilitudine tantum aliqua iudicari posse videtur, ut loco ab Herbatio illic excitato Anab. V, 6, 20 πλοῦτα δὲ οὖν παρέσιν, ὥστε ὅπῃ ἂν βούλησθε, ἐξαίρων ἂν ἐπιλέσσιτε. Rost. 125. n. 13. 14. Denique quod statuimus discrimen indicativum inter et infinitivum intercedere, est id ex utriusque modi natura derivandum. Indicativus enim vere fieri, factam vel futuram esse rem indicat; infinitivus eadem fieri posse significat. Cf. Anab. II, 2, 17. κραυγὴν πολλὴν ἐποδὸν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμικοὺς ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμικῶν καὶ ἐκφυγόντων ἐκ τῶν σπηλαιῶν. — ἀφορμὴν. ἀφορμὴ quum sit omnino materia rei perficiendae inserviens (die Mittel), III, 12, 4 praesidia ad vitam honestam necessaria, III, 5, 11 opes et copiae publicae, Oecon. I, 16 privatae; h. l. instrumenta rei textoriae, Hellen. IV, 8, 32 pecunia ad milites mercede conducendos, Vectig. III, 6 in lucrum impensa intelligitur.

12. ἐκ τούτων — ἀλλήλους quomodo h. l. differunt? Matth. 489. III. Cf. 6, 20. III, 5, 16. Masculinum genus dant codices Parisini D. F. Reliqui ἐαυτὰς — ἀλλήλας. Sed quae sequuntur verba Aristarchum simul intelligendum esse demonstrant. — αἰτιῶνται. Expectabatur αἰτιῶντο? Matth. 507.

13. εἴτα, v. ad I, 4, 11. — τὸν τοῦ κυνὸς λόγον, fabulam illam de cane. Matth. 342. Infra III, 6, 10 λέγεις τὴν τῶν θειῶν χρῆσιν. Lucian. Somn. 4. διεγούμαι τὴν σκυτάλην. Bernh. Synt. 161. — θαναμαστόν. Ita τί non solet in his addi, ut si

λέγεις αὐταῖς τὸν τοῦ κυνὸς λόγον; φασὶ γάρ, ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῶα, τὴν οὖν πρὸς τὸν δεσπότην εἰπεῖν· Θανμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν μὲν ταῖς καὶ ἑριά σοι καὶ ἄρνας καὶ τυρὸν παρεχούσαις οὐδὲν δίδως, ὃ τι ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν, τῷ δὲ κυνί, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν σοι παρέχει, μεταδίδως οὐπερ αὐτὸς ἔχεις σίτου. τὸν κύνα οὖν ἀκούσαντα εἰπεῖν· Ναὶ μὰ ¹⁴ Δία· ἐγὼ γάρ εἰμι ὃ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σῶζων, ὥστε μήτε ὑπ' ἀνθρώπων κλέπτεσθαι μήτε ὑπὸ λύκων ἀρπάζεσθαι, ἐπεὶ ὑμᾶς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε, φοβούμεναι, μὴ ἀπύλησθε. οὕτω δὲ λέγεται καὶ τὰ πρόβατα συγχωρῆσαι τὸν κύνα προτιμᾶσθαι. καὶ σὺ οὖν ἐκείναις λέγε, ὅτι ἀντὶ κυνὸς εἰ φύλαξ καὶ ἐπιμελητῆς καὶ διὰ σέ οὐδ' ὑφ' ἐνὸς ἀδικούμεναι ἀσφαλῶς τε καὶ ἡδέως ἐργαζόμεναι ζῶσιν.

CAPUT VIII.

Ἄλλον δέ ποτε ἀρχαῖον ἑταῖρον διὰ χρόνου ἰδὼν, Πόθεν, ἔφη, Εὐθρεῖ, φαίνῃ; Ὑπὸ μὲν τὴν κατὰ λυσιν τοῦ πολέμου,

plurali utuntur, 3, 15 ἄτοπτα λέγεις. quod Plat. Symp. 175 b. est. ἀτοπὸν γε λέγεις. Infra IV, 8, 6 θανμαστὰ λέγεις. V. Fritzscher. Quaest. Luc. p. 93 sq. Stallbaum. Plat. l. c. Vid. ad 3, 1.

14. Ναὶ μὰ Δία, v. ad §. 4. — καὶ ὑμᾶς, οὐ μόνον τὰ ἑριά καὶ τὰς ἄρνας καὶ τὸν τυρὸν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτάς. Cf. ad I, 1, 6 et III, 6, 11. IV, 1, 5. 6, 1, ubi καὶ tueberis soluta oratione οὐ μόνον αὐτὴν τὴν ἐπίσκεψιν, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον αὐτῆς. — προφυλάττοιμι ὑμᾶς. Genitivum hoc verbum ascrivit Hieron. VI, 10. — ἀπύλησθε. Malunt quidam ἀπόλοισθε. Sed conjunctivus rem tanquam quae vere futura cogitetur, proponit. Matth. gr. uber. 520. 8. Herm. Soph. Ai. 272. Bornem. Sympos. II, 11.

CAP. VIII. Euthera mercede operam locantem ad convenientius vitae genus eligendum hortatur Socrates.

1. διὰ χρόνον, post longum tempus. Intelligunt τινός. Matth. 580. d. Cf. IV, 4, 5. Cyrop. I, 4, 28. V, 5, 41. Plat. Phaedr. p. 88. Stallbaumius non satis recte interpretatus est: per aliquod intervallum. Alii πολλοῦ intelligunt: certe διὰ πολλοῦ χρόνου est Isocr. Panegy. c. 12. ubi v. Spohn. Aristoph. Plut. 1046, quod ibid. 98. est πολλοῦ χρόνου, et 1056. διὰ χρόνου, diutule. V. Thiersch. ad v. 1046. Aeschyl. Pers. 727. διὰ μακροῦ χρόνου. — ὑπὸ — πολέμου. Theramenis pax intelligenda est, qua Ol. 93, 3. bello Peloponnesiaco finis impositus est quaque Atheniensibus quae extra Atticae fines possedissent, erepta sunt omnia. Sympos. IV, 3f. — νυνὶ dicitur forma esse attica, et, quum νῦν latius pateat, ad solum praesens pertinere. Timaeus explicat ἐν τῷ ἐνεστώτι χρόνῳ. Sed frequens admodum harum formarum in codicibus permutatio est. Vid. Schneider. Plat. Civ. 347 d. — αὐτόθεν, ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως, ut Demosth. Olynth. I. p. 9. v. 17. ἐνθάδε. §. 3. est ἰλλίκο, ἐκ τοῦ παρακρήμα. — δέεσθαι, v. ad I, 6, 10. — ἐχοντα, v. ad I, 1, 9.

ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκ τῆς ἀποδημίας, νυνὶ μέντοι αὐτόθεν. ἐπειδὴ γὰρ ἀρηρῆσθαι τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτήματα, ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ ὁ πατήρ μοι οὐδὲν κατέλειπεν, ἀναγκάζομαι νῦν ἐπιδημήσας τῷ σώματι ἐργαζόμενος τὰ ἐπιτήδεια πορῆσθαι. δοκεῖ δέ μοι τοῦτο κρεῖττον εἶναι ἢ δέεσθαι τινος ἀνθρώπων, ἅλλως τε καὶ μηδὲν ἔχοντα, ἐφ' ὧν ἂν δανειζοίμην. Καὶ πόσον χρόνον οἶε σοι, ἔφη, τὸ σῶμα ἱκανὸν εἶναι μισθοῦ τὰ ἐπιτήδεια ἐργάζεσθαι; Μὰ τὸν Δι' ἔφη, οὐ πολὺν χρόνον. Καὶ μήν, ἔφη, ὅταν γε πρεσβύτερος γένη, δῆλον ὅτι δαπάνης μὲν δεήσῃ, μισθὸν δὲ οὐδεὶς σοι θέλῃσι τῶν τοῦ σώματος ἔργων διδόναι. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, κρεῖττόν ἐστιν αὐτόθεν τοῖς τοιοῦτοις τῶν ἔργων ἐπιτίθεσθαι, ἃ καὶ πρεσβυτέρῳ γενομένῳ ἐπαρκέσει, καὶ προσελθόντα τῶν τῶν πλείονα χρήματα κεκτημένων τῷ δεομένῳ τοῦ συνεπιμελησο-

2. οἶε — εἶναι. Si insertum esset ἂν, futuri temporis in-esset significatio, cf. §. 6. Quum omissa sit particula, fac scriptorem recta oratione ita dicturum fuisse: πόσον χρόνον σοι τὸ σῶμα ἱκανὸν ἔστι; V. ad 6, 7. — μισθοῦ τὰ ἐπιτήδεια ἐργάζεσθαι, res ad vitam sustentandam necessarias mercede sibi parare; dictio rarior, ut ἐργάζεσθαι sit i. q. ἐργαζόμενον πορῆσθαι; quare sunt, qui τὰ ἐπιτήδεια tanquam adulterina uncis includant. Cf. supra I, 3, 5 ὅλγα ἐργάζεσθαι. Similiter apud alios βλον ἐργάζεσθαι, vitam quaerere. Hesiod. Opp. et DD. 43. θηῖδ' ὡς γὰρ περ καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάσσατο, ubi Graevius docet ex antecedentibus intelligi debere βλον, comparans Andocidem (Myster. 144. Bekk.) ἐργάσασθαι βλον ἐκ τοῦ δικαίου τῇ γνώμῃ καὶ ταῖν χειρῶν, et Demosthenem γαντικῶς ἐργάζεσθαι. Adde De Rep. Athen. I, 15 ὅσον ἔην καὶ ἐργάζεσθαι. Χρήματα ἐργάζεσθαι Platon. Hipp. m. 282 d. 284 a. Lach. 183 a. Aristoph. Equit. 840. Herodot. I, 24. Supra 3, 16 ἀνθρώπους κατεργάζεσθαι, sibi propitios reddere, tractare, sibi conciliare. Absolute eadem vi dictum illud verbum v. Oecon. I, 16. 21. Vect. IV, 22. Scholiasta Aristoph. Plut. 529 τὸν χειροτέγγην interpretatur τὸν διὰ τῶν χειρῶν ἐργαζόμενον. Cf. τὰ γιγνόμενα, proventus, infra 9, 4. De Rep. Athen. II, 12 οὐδὲν ποιῶν ἐκ τῆς γῆς. Ita enim ibi, suspicioso quidem loco, legendum. Quamquam simile illud est, quod legitur Anab. VII, 6, 41 τὰ χρήματα ποιεῖν, labore sibi parare. Ceterum ἐργάζεσθαι nonnunquam idem est quod ποιεῖν. Heindorf. Plat. Gorg. 518 e. De genitivo μισθοῦ v. ad 5, 3.

3. τῷ — τῷ δεομένῳ. Nonnulli articulum damnant; sed utrumque pronomen τίς cum articulo sic recte copulatur, ut aut duae sententiae coarctentur in unam, aut ut res pronomine τίς adumbrata nova per articulum accessione clariore luce perfundatur, ut Thucyd. VII, 2. πλὴν κατὰ βραχὺ τι, τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν. Demosth. Olynth. I. 9, 9. Bekk. νυνὶ δὴ καιρὸς ἔχει τις, οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει. Fritsch. Quaest. Luc. p. 17 sqq. — ἔργων. Quod codex F. habet ἔργοις, quid de eo iudicandum? Matth. 359. 402. d. — ἐπιστατοῦντα rell. De participiorum coactione cfr. I, 1, 18. III, 13, 5.

μέγαν ἔργων τε ἐπιστατούντα καὶ συγκαμίζοντα τοὺς καρποὺς καὶ συμφυλάττοντα τὴν οὐσίαν ὠφελούντα ἀντωφελεῖσθαι. Χαλεπῶς ἄν, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, δουλείαν ὑπομείναιμι. 4 Καὶ μὴν οἷ γε ἐν ταῖς πόλεσι προστατεύοντες καὶ τῶν δημοσίων ἐπιμελόμενοι οὐ δουλοπρεπέστεροι ἔνεκα τούτου, ἀλλ' ἐλευθεριώτεροι νομίζονται. Ὅλως μὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸς ὑπαίτιον εἶναι τινα οὐ πάνυ προσιέμαι. Καὶ μὴν, ἔφη, Εὐθηρε, οὐ πάνυ γε ῥᾷδιόν ἐστιν εὐρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ οὐκ ἂν τις αἰτίαν ἔχοι. χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν, χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντα μὴ ἀγνώμονι χρητῇ περιτυχεῖν· ἐπεὶ καὶ οἷς νῦν ἐργάζεσθαι φῆς, θαυμάζω, εἰ ῥᾷδιόν ἐστιν ἀνέγκλητον διαγίγνεσθαι. χρηὸν οὖν πυρᾶσθαι τοὺς φιλαίτους φεύγειν καὶ τοὺς εὐγνώμονας διώκειν, καὶ τῶν πραγμάτων ὅσα μὲν δύνασαι ποιεῖν, ὑπομένειν, ὅσα δὲ μὴ δύνασαι, φυλάττεσθαι, ὅ τι δ' ἂν πράττης, τούτων ὡς κάλλιστα καὶ προθυμότερα ἐπιμελεῖσθαι. οὕτω γὰρ ἥκιστα μὲν σε οἶμαι ἐν αἰτίᾳ εἶναι, μάλιστα δὲ τῇ ἀπορίᾳ βοήθειαν εὐρεῖν, ῥᾶστα δὲ καὶ ἀκινδυνότατα ζῆν καὶ εἰς τὸ γῆρας διαρκεστάτα.

CAPUT IX.

Οἶδα δὲ ποτε αὐτὸν καὶ Κρίτωνος ἀκούσαντα, ὡς χαλεπὸν ὁ βίος Ἀθήνησιν εἶη ἀνδρὶ βουλομένῳ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. Νῦν γάρ, ἔφη, ἐμέ τινες εἰς δίκας ἄγουσιν, οὐχ ὅτι ἀδικοῦνται ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὅτι νομίζουσιν, ἥδιον ἂν με ἀργύριον

6. τούτων, vulgo τούτου. Matth. 434. Similia v. ad I, 2, 62. II, 3, 2. Oecon. XXI, 7 πρὸς ὅτινα δ' ἂν ἄρχοντα διατεθῶσιν οὕτως οἱ ἐπόμενοι, οὗτοι δὲ ἐρῶμενοι γε ἄρχοντες γίγνονται. Bernh. Synt. 282. — οἶμαι — εἶναι — εὐρεῖν — ζῆν. Praesentis et aoristi infinitivis, sive accedat ἂν sive non, ita utuntur, ut aoristus rei transeunti, praesens duranti adhibeatur. Herm. Soph. Ai. 1061, cuius ex disputatione apparet, non magis hic ἂν particulam desiderari quam 6, 7. et 8, 2. Neque solum post verba μέλλειν, ἐλπίζειν, verum etiam post δοεῖν, νομίζειν, οἰεσθαι, γράναι aoristi infinitivus de futuro tempore usurpatur.

CAP. IX. Socrates Critonem a sycophantis tutum reddit.

1. Ἀθήνησιν, v. ad III, 11, 17. — τὰ ἑαυτοῦ πράττειν cave interpreteris dat. Seinige thun, hoc ut sit officiis suis satisfacere; est vero i. q. τὰ οἰκεῖα πράττειν, rerum suarum satagere, a republica remotum sua negotia curare; opp. τὰ κοινὰ πράττειν, πολυπραγμονεῖν (ut Plat. Gorg. 526 c. De Rep. 433 a.). Plat. Charm. 161 b. σωφροσύνη ἂν εἴη τὸ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. Infra III, 8, 1, 9, 11 est τὰ δέοντα πράττειν. Thiersch. Aristoph. Plut. 910.

τελέσαι ἢ πράγματα ἔχειν. Καὶ ὁ Σικράτης, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κρίτων, κύκλις δὲ τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι; Καὶ μᾶλα, ἔφη· μᾶλλον γάρ μοι λυσίτελεϊ τρέφειν ἢ μή. Οὐκ ἂν οὖν θρέψαις καὶ ἄνδρα, ὅστις ἐθέλοι τε καὶ δύναιτό σου ἀπερύκειν τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀδικεῖν σε; Ἡδέως γ' ἂν, ἔφη, εἰ μὴ φοβοίμην, ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιτο. Τί δ' ἔφη, οὐχ ὁρᾷς, ὅτι πολλῶ ἥδιόν ἐστι χαρίζεσθαι οἷον σοὶ ἀνδρὶ ἢ ἀπαιχθόμενον ὠφελεῖσθαι; εἰ ἴσθι, ὅτι εἰσὶν ἐνθάδε τῶν τοιούτων ἀνδρῶν, οἱ πᾶν ὥν φιλοτιμηθεῖεν φίλῳ σοι χρῆσθαι.

4 Καὶ ἐκ τούτων ἀνευρίσκουσιν Ἀρχιδήμον, πάντῳ μὲν ἱκανὸν εἰπεῖν τε καὶ πράττειν, πάντα δέ. οὐ γὰρ ἦν ὁλος ἀπὸ παντός κερδαίνειν, ἀλλὰ φιλόχρηστός τε καὶ ἔφη ῥῆστον εἶναι ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν λαμβάνειν. τούτῳ οὖν ὁ Κρίτων, ὁπότε

2. Εἰπέ μοι, Κρίτων, κύκλις δὲ τρέφεις; Sage mir, Kriton, Hunde aber hältst du? Hunde hältst du doch? Facile apparet, oppositionis vi et sermone subito ad aliud transeunte ita illatum de dici. Cf. 6, 14 σὺ δ' ᾧ φων κτέ. Cf. I, 3, 13 ὦ μορε, τοὺς δὲ καλοὺς οὐκ ολεῖ φιλοῦντας ἐνέειναι τι, διὰ σὺ οὐχ ὁρᾷς; II, 1, 26. 30. IV, 2, 24 Εἰπέ μοι, ὦ Εὐθύδημε, εἰς Δελφοὺς δὲ ἡδὴ πῶποτε ἀφίκον; Lucian. Diall. Deor. IV, 3 Εἰπέ μοι, Λίος δὲ οὐκ ἤκουσας ὄνομα; ubi Iupiter Pani opponitur; v. ibi Porpo. Non dissimile admodum Homer. II. VI, 86. Ἐκτορ, ἀτὰρ σὺ πόλινδε μετέρχεο. XXII, 331. Ἐκτορ, ἀτὰρ πού τις. Aristoph. Pac. 250 ἴω Σικεῖλα, καὶ σὺ δ' ὥς ἀπόλλυσαι. Nam ponitur particula etiam sermone subito ab alio ad alium converso. Porson. Eurip. Or. 614. Iacobs. Delect. epigr. gr. p. 219. Matth. 616. 2. 312. 3. Bernh. Syntax. gr. 72 sq. — αὐτόν με quomodo differt ab ἐμαυτὸν? Buttm. 127. 3. Matth. 148. n. 1. v. III, 7, 9 αὐτὸς σὺ.

3. οἷον σοὶ ἀνδρὶ, h. e. τοιούτῳ ἀνδρὶ, ὁλος σὺ εἶ. v. ad I, 4, 6. III, 11, 1. Matth. 473. n. 1. Buttm. 143. 6. Rost. 99. 10. Cf. Plat. Lach. 180 d. οἱ ἥλικοι ἐγώ. Parmen. 161 b. περὶ τοῦ τοιούτου ὁ λόγος εἴη, ὅλον τοῦ ἐνός. Aliter paullo explicat Bernh. Syntax. 299.

4. ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν λαμβάνειν, reditum et vectigal habere ex calumniatorum fraudulentia persequenda et vindicanda. Schneider. Eandem significationem λαμβάνειν habet I, 3, 5. II, 7, 2. Ceterum hunc locum, qui est in vexatissimis, unus codex Vossianus ita exhibet: ἀλλὰ φιλόχρηστός τε καὶ εὐφρόνιστος ὢν; quae verba virgulis, ubi par est, post ἀλλὰ et ὢν positae expediri posse arbitror, ut ad εὐφρόνιστος intelligendum sit ἢ ὥστε ἀπὸ παντός κερδαίνειν: cuius comparativi cum positivo coniunctio multo simplicior est, quam quod 7, 10 plurimi codices habent κάλλιστα καὶ περπωδέστερα, quod similia comparans defendit Bernhardy Syntax. 436. Langius et Coraës coniungunt utramque scripturam εὐφρόνιστος ὢν ἔφη ῥῆστον εἶναι ἀπὸ τ. σ. λ. — τῶν ἐν ἀγρῷ γιγνόμενων. Vectig. I, 3 οὐκοῦν τὸ μὲν τὰς ὥρας ἐνθάδε πωροτάτας εἶναι καὶ αὐτὰ τὰ γιγνόμενα μακρυτεῖν. Infra IV, 3, 10 τοῖς ἐκ τῆς γῆς φουμένοις. — τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελεῖτο utrum collatione similis constructionis I, 1, 11. τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα et Matth. gr. 348. n. 2. explicari potest an αὐτοῦ in-

συγκομίζοι ἢ σῆτον ἢ ἔλαον ἢ οἶνον ἢ ἔρια ἢ ἄλλο τι τῶν ἐν ὄργῳ γιγνομένων χρησίμων πρὸς τὸν βίον, ἀφελὼν ἔδωκε· καὶ ὅποτε θύοι, ἐκάλει, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελεῖτο. νομί-
σας δὲ ὁ Ἀρχέδημος ἀποστροφῇν οἱ τὸν Κρίτωνος οἶκον μάλα περιῶπεν αὐτόν. καὶ εὐθὺς τῶν συκαφαντούντων τὸν Κρίτωνα ἀνευρίσκει πολλὰ μὲν ἀδικήματα, πολλοὺς δ' ἐχθρούς· καὶ αὐτῶν τινὰ προσκαλέσατο εἰς δίκην δημοσίαν, ἐν ᾗ αὐτὸν ἔδει κριθῆναι, ὃ τι δεῖ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. ὃ δὲ συνυδῶς αὐτῷ πολλὰ καὶ πονηρὰ πάντ' ἐποίη, ὥστε ἀπαλλαγῆναι τοῦ Ἀρ-

telligendum et accusativus interpretandus est in eiusmodi rebus omnibus? Quid statuendum sit, quum alia tum ἐκάλει (sc. ἐπὶ δειπνον), quod praecessit, te docebit. Quamquam alia etiam eiusmodi verborum cum accusativo, potius rem, quam cura vel efficit vel respicit, quam cuius cura habetur ipsius, significante coniunctorum exempla inveniuntur. Cyrop. VIII, 3, 40 πλεονα ἐπιμελοῦμενον πράγματα ἔχειν. Hellen. V, 4, 4 ὁ μὲν οὖν Φωλλίδας τὰ τε ἅλλα ἐπεμελεῖτο τοῖς πολεμάρχοις etc. Vid. Photius Exc. ex Anton. Diog. τὰ γυναικῶν ἐπιμελοῦνται. Cf. φροντίζειν, ac de ἀμελεῖν v. Musgr. Eurip. Ion, 448, de παραμελεῖν Porpo Cyrop. I, 5, 14. de καταμελεῖν Isocr. Areopag. c. 15. §. 38 Bekk. ἀπάντων τῶν περὶ τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν δοκιμασίαν κατημελημένων. de διγυωρεῖν ib. c. 18. καὶ ταῦτα νομοθετήσαντες οὐδὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἀλιγώρουν, qui locus aliquam cum nostro habet similitudinem. De μεταμελεῖν maior dubitatio; nam apud Photium dubitanti accusativum correxit Bekkerus, fidentius apud Ctesiam c. 56. tuitus est Bährus. Rost. 109. n. 2.

5. ἀνευρίσκει, alii ἀνευρήκει, ut in plusquamperfecto insit celeritatis, qua quid factum esse credas, significatio. Bernh. Synt. 380. Cf. Hellen. VII, 2, 9 τάχα δὴ πᾶσα ἡ ἀκρόπολις ἔρμος τῶν πολεμῶν ἐγένετο. — προσκαλέσατο, vulgo προεκαλέσατο. Vid. Förtsch. Comm. de locis nonnullis Lysiae et Demosth. p. 46 sq. — ὃ τι δεῖ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι, quid aut pati aut pendere oporteret. Formula forensis de criminibus, quibus aestimatio nulla a legibus indicta erat, de quibus iudicium erat τιμῶν, ὃ τι κτλ. Bornem. Conviv. p. 163. Viger. p. 279. Alii scribunt ἀποτίσαι. Sed v. Buttm. II. p. 239.

6. πολλὰ καὶ πονηρὰ, fere i. q. πολλὰ πονηρὰ, quod si dixisset, πονηρὰ substantivum esset, quamquam illud ita dicitur, ut singulae notiones distinguantur; si dixisset πολλὰ τε καὶ πονηρὰ, utraque esset per se nota urgenda. I, 2, 24 ὑπὸ πολλῶν καὶ δυρατῶν κολακείων ἀνδρῶπων διαθροπτόμενος IV, 2, 35 πολλὰ καὶ χαλεπὰ. Matth. 444. 3. In his sunt qui καὶ nos copulam, sed gradationem exhibere dicant, illud ut sit: multa eaque mala. B. Thiersch. Aristoph. Plut. 787. Horat. Sat. II, 3, 9 voltus multa et praeclara minantis. — πάντ' ἐποίη, v. II, 2, 6. Est fere i. q. ἔργον εἶς 10, 6. Viger. 287. Abundat huiusmodi loquutionibus sermo graecus. Dicitur etiam πᾶν ποιεῖν; utriusque rationis exemplum composuit Engelhardt. Plat. Euthyphr. p. 112 sq. πάντα πράττειν Lys. x. Ἔργον. ἐπὶ λ. 367. 7. Bekk. Isocr. Antid. §. 285. τί οὐκ ἐποίησε cum participio Anab. III, 1, 28, ἐπὶ πᾶν ἐρχεσθαι ib. III, 1, 18. εἰς πάντα ἀρπάζει Eurip. Hippol. 286, ubi v. Valcken. idemque ad Herodot. VII, 118. ἐν παντί εἶναι Plat. Sympos.

χειρήμων. ὁ δὲ Ἀρχιδήμος οὐκ ἀπηλλύττετο, ἕως τὸν τε Κρί-
των ἀφῆκε καὶ αὐτῷ χρήματα ἔδωκεν. ἐπεὶ δὲ τοῦτό τε καὶ
ἄλλα τοιαῦτα ὁ Ἀρχιδήμος διεπράξατο, ἤδη τότε, ὥσπερ
ἔσαν νομεῖς ἀγαθὸν κῆρυ ἔχη καὶ οἱ ἄλλοι νομεῖς βούλωνται
πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀγέλας ἰσχύειν, ἵνα τοῦ κυνὸς ἀπολαύσων,
οὕτω καὶ τοῦ Κρίτωνος πολλοὶ τῶν φίλων ἐδέοντο καὶ σφίσι
ἐπαρέχον φύλακα τὸν Ἀρχιδήμον. ὁ δὲ Ἀρχιδήμος τῷ Κρί-
τῳ ἡδέως ἔχαρξτετο, καὶ οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσο-
χίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ. εἰ δὲ τις αὐτῷ τούτων, οἷς
ἀπήχθετο, ἐνιδόξω, ὥς ὑπὸ Κρίτωνος ἀφελούμενος κολακείῳι
αὐτόν, Πότερον οὖν, ἔφη ὁ Ἀρχιδήμος, αἰσχροὺς ἐστὶν εἰερ-
γετούμενον ὑπὸ χρηστῶν ἀνθρώπων καὶ ἀντενεργετούντα τοὺς
μὲν τοιούτους φίλους ποιῆσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς διαφύρε-
σθαι, ἢ τοὺς μὲν καλοὺς κἀγαθοὺς ἀδικεῖν πειρώμενον ἐχθροῦς
ποιῆσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς συνεργοῦντα πειρᾶσθαι φίλους
ποιῆσθαι καὶ χρῆσθαι τούτοις ἀντ' ἐκείνων; ἐκ δὲ τούτου εἰς
τε τῶν Κρίτωνος φίλων Ἀρχιδήμος ἦν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
Κρίτωνος φίλων ἐτιμᾶτο.

194 a. ubi v. Stallbaum. πάντα ποιεῖν καὶ λέγειν Euthyphr. 8 c.
πάντα κάλων κινεῖν Lucian. Alex. 57. πάντα λῆθον κινεῖν, omnem
lapidem movere. ἄνω καὶ κάτω στρέφεσθαι Plat. Lach. 169 b. ἄνω
καὶ κάτω ἐαυτὸν μεταβάλλειν Phaedon. 96 a. παντοδαπὸν γίνεσθαι
Ion. 541 e. παντοῖον γίνεσθαι dictio Herodotea. Vid. Steger. ad
III, 124. Lucian. Diall. Mortt. XXI, 2. Plutarch. Mar. 30. Hein-
dorf. Plat. Soph. p. 271. δεινὰ ποιεῖν Herodot. III, 14. δεινὰ ποιῆ-
σθαι Iacob. Lucian. Tox. p. 111 sq. Krüger. Anab. V, 9, 11. Id
quod luculentius dicitur Anab. VI, 4, 30 δεῖσθαι κατὰ πάντα τρό-
πον. IV, 5, 16 δεῖσθαι πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ, et Iliad. X, 117 πονέ-
σθαι λισσόμενον. Non multum differt ποικίλλειν, de quo v. ad
II, 3, 10. Neque dissimilia sunt Liv. I, 58 versare in omnes par-
tes muliehrem animum. II, 2 agere varie. Caes. B. G. V, 6 omni-
bus precibus petere. Quibus in dictionibus omnibus denique mul-
tiplicis studii nihil intentatum relinquentis, etiam tergiversationis
et astutiae significatio inest.

7. βούλονται, alii βούλονται, ut post ὥσπερ distinguatur
et καὶ sit etiam. Cf. 5, 5. — οἷτω. Alii cum codice F. δῆ sequi
iubent, coll. Cyrop. III, 3, 25. VIII, 1, 6. II, 2, 6. VII, 2, 18. 28.
Quam particulam sunt etiam qui δέ corriganτ. V. Bornem. et
Herbst. Sympos. II, 26. Vid. ad III, 7, 2. 8. IV, 8, 11.

8. οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσοχίᾳ ἦν, nicht dass
Kriton allein Ruhe hatte. Suppleri potest οὐκ ἐρῶ ὅτι; de μὴ ὅτι v.
ad I, 6, 11. Additum μόνος offensioni fuit quibusdam, ut damnarent
adeo: sed quemadmodum dicitur οὐ μόνον ὅτι — ἀλλὰ καί, quum
dici soleat vel οὐ μόνον vel οὐχ ὅτι, Plat. Sympos. 179 b. ὑπεραπο-
θνήσκειν μόνον ἐθέλουσιν οἱ ἐρωῶντες, οὐ μόνον ὅτι ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ
γυναικες. Thucyd. IV, 85. Aristot. Polit. VII, 11: ita hic μόνος respec-
tu ad personam habito nihil per se habet, quod mirum videri de-
beat. Cf. Herm. Vig. p. 790. Matth. 624. Buttm. p. 436. Rost. 139. 9. h.

CAPUT X.

Οἶδα δὲ καὶ Διοδώρῳ αὐτὸν ἑταίρῳ ὄντι τοιάδε διαλε-
χθέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Διόδωρε, ἂν τίς σοι τῶν οἰκετῶν
ἀποδῇ, ἐπιμελῇ, ὅπως ἀνακομίσῃ; Καὶ ἄλλους γε νῆ Δί' ἔ-
φη, παρακαλῶ, σῶστρα τοῦτου ἀνακηρύσσων. Τί γάρ; ἔφη,
ἐάν τίς σοι κάμνη τῶν οἰκετῶν, τούτου ἐπιμελῇ καὶ παρακα-
λεῖς ἰατρούς, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ; Σφόδρα γ' ἔφη. Εἰ δέ τις
σοι τῶν γνωρίμων, ἔφη, πολὺ τῶν οἰκετῶν χρησιμώτερος ὢν
κινδυνεύει δι' ἔνδειαν ἀπολίσθαι, οὐκ οἶε σοι ἄξιον εἶναι ἐπι-
μεληθῆναι, ὅπως διασωθῇ; καὶ μὴν ὁσθ' ἂν, ὅτι οὐκ ἀγνώ-
μων ἐστὶν Ἑρμογένης· αἰσχύνοιτο δ' ἂν, εἰ ὠφελούμενος ὑπὸ
σοῦ μὴ ἀντωφελοῖτό σε. καίτοι τὸ ὑπηρετήν ἐκόντα τε καὶ
εὖνον καὶ πυράμονον καὶ τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ποιεῖν ἔχειν,
καὶ μὴ μόνον τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν, ἀλλὰ δυνά-
μενον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρήσιμον εἶναι καὶ προνοεῖν καὶ προ-
βουλεύεσθαι πολλῶν οἰκετῶν οἷμαι ἀντάξιον εἶναι. οἱ μέντοι ἄ-
γαθοὶ οἰκονόμοι, ὅταν τὸ πολλοῦ ἄξιον μικροῦ ἐξῇ πρία-
σθαι, τότε φασὶ δεῖν ὠνεῖσθαι. νῦν δὲ διὰ τὰ πράγματα εὖω-
τοτάτους ἐστὶ φίλους ἀγαθοὺς κτήσεσθαι. Καὶ ὁ Διόδωρος, ὁ
ἄλλὰ καλῶς γε, ἔφη, λέγεις, ὦ Σώκρατες· καὶ κέλευσον ἐλ-
θεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένην. Μὰ Δί' ἔφη, οὐκ ἔγωγε νομίζω

CAP. X. Docetur Diodorus, amicorum indigentiae beneficiis
occurrentum esse.

1. ἂν τίς σοι τῶν οἰκετῶν ἀποδῇ. Num verbum cum
dativo construitur? Cyrop. I, 4, 13 ἢν τις ἀποδῇ σε τῶν οἰκετῶν.
Matth. 413.8. an dativus eandem rationem habet quam qui deinde
legitur ἐάν τίς σοι κάμνη et III, 6, 2 προσιατεύειν ἡμῖν διανερῶ-
σαι τῆς πόλεως? Matth. 389. f. Rost. 105. n. 3. — ἀνακομίση.
Qui ὅπως cum aoristi medii coniunctivo construi posse negant (v.
ad 1, 19), ii non tam facile hanc formam quam alias in futurum
convertere poterunt.

2. σῶστρα τοῦτου unus codex F. habet, reliqui vel τούτῳ
exhibent vel omittunt: unde fortasse aut his obtemperandum est,
aut illis, ut τούτων legatur.

3. Ἑρμογένης, Hipponici dñssimi filius, pauperrimus ipse,
quum Callias frater solus patris bona possedissee videatur. Nomi-
natur aliquoties et inter studiosissimos disciplinae Socraticae se-
ctatores commemoratur. Vid. IV, 8, 4. Sympos. I, 3. III, 14. IV,
47—50. VI, 2. Apol. 2. Plat. Cratyl. 384 c. 391 c. — παραμόνον.
Usitatior forma παραμόνιος usus est Xenophon 4, 5. III, 11, 11.
Verba quae sequuntur καὶ τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ποιεῖν
damnant plerique, tuetur Bornemannus, nec ingratam nec gravi-
tate quadam destitutam eam repetitionem dicens.

4. μέντοι ironice intelligendum esse dicit Bornemannus. Vid.
Herm. Vig. 844. — διὰ τὰ πράγματα, hoc reipublicae statu,
ut nunc res sunt. Schneider.

γὰρ οὔτε σοὶ πᾶλλον εἶναι τὸ καλέσαι ἐκείνον τοῦ αὐτὸν ἐλ-
θεῖν πρὸς ἐκείνον, οὔτε ἐκείνῳ μείζον ἀγαθὸν τὸ παραχθῆναι
σταῦτα ἢ σοί. Οὕτω δὲ ὁ Διόδωρος ᾤχετο πρὸς τὸν Ἑρμο-
γένην· καὶ ἐφ' πολὺ τελείας ἐκτέθειτο φίλον, ὃς ἔργον εἶχε
σκοπεῖν, ὃ τι ἂν ἢ λέγων ἢ πράττων ἀφελοίη τε καὶ εὐφραί-
νοι Διόδωρον.

6. ἔργον εἶχε σκοπεῖν, curas ei erat, ut observaret. Ages.
XI, 12. Vid. ad 9, 6. — λέγων ἢ πράττων, εἰ λέγοι ἢ πράττοι.
Propterea ἂν additum est. Vid. I, 6, 2 ὥς γοῦν οὕτως, ὡς οὐδ' ἂν
εἰς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διατιώμενος μένῃ. III, 11, 10 καταμανθάν-
εις καὶ ὡς ἂν ἐμβλέπουσα χαρίζοιο καὶ ὃ τι ἂν λέγουσα εὐφραίνου.
Schneider. Plat. Civ. 428 d. An vero illud quodrum pertinet? Vid.
ad I, 4, 14.

Γ.

CAPUT I.

Ὅτι δὲ τοὺς δρεγομένους τῶν καλῶν ἐπιμελεῖς ὧν δρέγοντο ποιῶν ὠφείλει, νῦν τοῦτο διηγήσομαι. ἀκούσας γάρ ποτε Διονυσόδωρον εἰς τὴν πόλιν ἦκειν ἐπαγγελλόμενον στρατηγεῖν δαδάειν, ἔλεξε πρὸς τινὰ τῶν ξυνόντων, ὃν ἡσθάνετο βουλόμενον τῆς τιμῆς ταύτης ἐν τῇ πόλει τυγχάνειν, Διοσχορὸν μέντοι, ὃ νεανία, τὸν βουλόμενον ἐν τῇ πόλει στρατηγεῖν, ἐξὸν τοῦτο μαθεῖν, ἀμελῆσαι αὐτοῦ· καὶ δικαίως ἂν οὕτως ὑπὸ τῆς πόλεως ζημιοῖτο πολὺ μᾶλλον, ἢ εἴ τις ἀνδριάντας ἐργολάβου μὴ μεμαθηκῶς ἀνδριαντοποιεῖν. ὅλης γὰρ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις ἐπιτροπευομένης τῷ στρατηγῷ, μεγάλα τὰ τε ὀρθὰ κατορθοῦντος αὐτοῦ καὶ τὰ κακὰ διαμαρτάνοντος εἰκὸς γίγνεσθαι. πῶς οὖν οὐκ ἂν δικαίως ὁ τοῦ μὲν μανθάνειν τοῦτο ἀμελῶν, τοῦ δὲ αἰρεθῆναι ἐπιμελούμενος ζημιοῖτο; Τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων ἐπεισεν αὐτὸν ἐλθόντα μανθάνειν. ἐπεὶ δὲ μεμαθηκῶς ἦκε, προσέειπεν αὐτῷ λέγων, Οὐ δοκίμα

CAP. I. Quid imperatori scire necessarium sit, Socrates docet.

1. τὰ καλὰ, munera publica. De Rep. Lac. IV, 4. Cyrop. VII, 3, 17. — τοῦτο ut alias introductionis causa praemittitur, ita h. l. alicuius perspicuitatis causa additum videmus. De verborum collocatione v. ad IV, 5, 1. — Διονυσόδωρος Chius, sophista, cum Euthydemo fratre simul artem militarem profitebatur. Plat. Euthyd. 273 c. Neque enim id negotium spernebant sophistae. Vid. Schneider. et Krüger. Anab. II, 1, 7. — ἡκεῖν. Si ἀκοῦειν est fama vel nuncio compere, certior fieri, cum infinitivo construi solet. 5, 9. IV, 2, 4. Matth. 549. 5. n. 5. Rost. 129. 4. c.

3. κατορθοῦν, quod de quolibet successu dicitur, addito tamen obiecto, Hell. VII, 1, 5. ἀποτυγχάνειν, 9. ἀφάλλεσθαι sibi oppositum habet.

4. προσέειπεν de saepius repetito ioco intelligendum. Codices aliquot προσέειπεν praebent, quod tanquam doricum Xenophonte indignum esse dicitur et ad posterioris aevi scriptores, ut Plutarchum, Dionem Chrysostomum, Philostratum, Achillem Tatum, alios relegatur. Vid. Lobeck. Phryn. 240 sq. Quamquam de futuro aliter statuendum. παῖδουται Sympos. IX, 2; quo accedit συμπαίξτω Cyrop. I, 3, 14. Ceterum προσπαίξειν cum da-

ἑμῖν, ὧς ἄνδρες, ὥσπερ Ὀμηρος τὸν Ἀγαμέμνονα γεραρὸν ἔφη εἶναι, καὶ [οὕτω] ὅδε στρατηγεῖν μαθὼν γεραρώτερος φαίνεσθαι; καὶ γὰρ ὥσπερ ὁ καθαρίζων μαθὼν, καὶ ἐὰν μὴ καθαρίῃ, καθαριστὴς ἐστὶ, καὶ ὁ μαθὼν ἰασθαι, κἂν μὴ ἰατρεύῃ, ὁμῶς ἰατρός ἐστιν, οὕτω καὶ ὅδε ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου διατελεῖ στρατηγὸς ὢν, κἂν μηδεὶς αὐτὸν ἔλῃται. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὔτε στρατηγὸς οὔτε ἰατρός ἐστιν, οὐδὲ ἐὰν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἰρεθῇ. Ἀτάρ, ἔφη, ἵνα καὶ ἐὰν ἡμῶν τις ταξιαρχῇ ἢ λοχαγῇ σοι, ἐπιστημονέστεροι τῶν πολεμικῶν ὦμεν, λῆξον ἡμῖν, πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν. Καὶ δς, Ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἔφη, εἰς ὅπερ καὶ ἐτελεύτα· τὰ γὰρ ταπτικὰ ἐμέ γε καὶ ἄλλο οὐδὲν ἐδίδαξεν. Ἀλλὰ μήν, ἔφη ὁ Σιωκράτης, τοῦτό γε πολλοστὸν μέρος ἐστὶ στρατηγίας. καὶ γὰρ

tivo coniunctum v. Plat. Euthyd. 278 b. Legg. VI, 303. X, 66. cum accusativo Menex. 235 c. significatione irridendi; cum duplici accusativo Phaedr. 265 c. ὕμνον προσεπαίσαμεν τὸν Ἑρῶτα, h. e. παίζοντες ὕμνήσαμεν, coll. Eurip. Troad. 150. οἶαν μολπὴν ἐξήρχον θεοῦς. V. Lobeck. Phryn. 462 sq. Hermann. Opusc. III. 221. — Ὀμηρος, II. III, 170. — καὶ [οὕτω] ὅδε. Vocabulum οὕτω damnare videtur locus, quem tenet; quo non magis commendatur trium librorum scriptura καὶ ὥς ὅδε, ut taceam, καὶ ὥς significare solere vel sic (Krüger. Anab. I, 8, 21. quamquam v. Buttm. II. p. 279). οὕτω ante vocalem tuetur Schneider. Plat. Civ. 406 e. Poppo Thucyd. I. 215 sq. Alii scribunt οὕτω καὶ ὅδε, ut infra, quo ex loco Bornemannus nostrum depravatum esse putat, de omisso οὕτως comparans IV, 4, 7. et Thucyd. VIII, 1. καὶ ὥς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποιοῦν ταῦτα. De trajecto καὶ v. ad IV, 7, 7. Quam duritiem haud scio an non lenias comparato versu Baggesenii: *Jegliches Blatt ist ein Bäumchen, für sich betrachtet; auch so sei Jeglicher Vers ein Gesang in dem vollendeten Lied.* — δοκεῖ — φαίνεσθαι, v. ad II, 1, 22. — Post οὔτε στρατηγός verba οὔτε καθαριστὴς excludisse quidam auspicabantur, exigentes illi ad arctas quasdam concinnitatis regulas eius verba libri, cuius natura tam angusta vincula spernere videtur. Verum et alia hic vides neglectae, quam volunt, vel non admodum religiose observatae concinnitatis vestigia, neque quum sermo sit de iis, qui ne tum quidem alicuius rei gnari putandi essent, si omnes homines ad munus, quod expetant, eos delegissent, (v. ad IV, 2, 5), apta foret iustus hominis commemoratio.

5. διδάσκειν. Quando scriptor id agit, ut ipsam actionem, cuius indicatur initium, factam vel faciendam significet, post verbum ἀρχεσθαι infinitivum adhibet; ubi vero de ipsa actione, factane sit, fiat, futura sit, necne, nulla est quaestio, sed agitur tantummodo de modo initii eius, si factam esse vel fieri ponas, ibi utitur participio. Engelhardt. Plat. Euthyphr. p. 92. Cf. 5, 15. 22. 6, 3. IV, 2, 3. Matth. 551. f. Rost. 129. 4. b.

6. πολλοστὸν μέρος, pars rei multas in partes divisae, qualis pars cum tota re comparata non potest non esse exigua, multesima pars, ex multis una, admodum exigua. Cf. IV, 6, 7. Cyrop. I, 6, 12 sqq. VIII, 5, 15. Buttm. gr. max. T. I. p. 288.

παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι χρῆ, καὶ ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις, καὶ μηχανικόν, καὶ ἔργαστικόν, καὶ ἐπιμελῆ, καὶ καρτερικόν, καὶ ἀγχίνου, καὶ φιλόφρονά τε καὶ ὤμόν, καὶ ἄπλοῦν τε καὶ ἐπιβουλον, καὶ φυλακτικόν τε καὶ κλέπτην, καὶ προετικόν καὶ ἄρπαγα, καὶ φιλόδορον καὶ πλεονέκτην, καὶ ἀσφαλῆ καὶ ἐπιθετικόν, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ φύσει καὶ ἐπιστήμῃ δεῖ τὸν εὖ στρατηγήσοντα ἔχειν. καλὸν δὲ καὶ τὸ τακτικόν εἶναι. πολλὸν γὰρ διαφέρει στρατεύμα τεταγμένον ἀτάκτου, ὥσπερ λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως μὲν ἐξοιμμένα οὐδὲν χρησιμὰ ἔστιν, ἐπειδὴν δὲ ταχθῇ κάτω μὲν καὶ ἐπιπολῆς τὰ μῆτε σηπόμενα μῆτε τηκόμενα, οἳ τε λίθοι καὶ ὁ κέραμος, ἐν μέσῳ δὲ αἷ τε πλίνθοι καὶ τὰ ξύλα, ὥσπερ ἐν οἰκοδομίᾳ συντίθενται, τότε γίγνεται πολλοῦ ἄξιον κτίημα οἰκία. Ἀλλὰ πάνυ, ἔφη ὁ νεανίσκος, ὁμοιον, ὃ Σώκρατες, εἴ-8 ρηκας. καὶ γὰρ ἐν τῷ παλέμῳ τοὺς τε πρώτους ἀρίστους δεῖ τάττειν καὶ τοὺς τελευταίους, ἐν μέσῳ δὲ τοὺς χειρίστους, ἵνα ὑπὸ μὲν τῶν ὄγωνται, ὑπὸ δὲ αὐτῶν ὠθῶνται. Εἰ μὲν τοι-9 νυν, ἔφη, καὶ διαγιγνώσκεις σὲ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μή, τί σοι ὄφελος ὧν ἔμαθες; οὐδὲ γὰρ εἴ σε

Schaefer. App. Demosth. IV, 285. Ceterum observatione digna est consuetudo articuli ad haec omissi. Errare igitur Premium Lys. Alcib. I. §. 46. Bekk. demonstravit Fürsch. Observatt. in Lys. 42 sq. — ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις, ad res necessarias militibus comparandas idoneum. Matth. 344.

7. πλίνθοι. Διττὴ πλίνθος ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡμὴ τε καὶ ὀπτῇ· δῆλον δὲ ἐκ τῆς ἐν μέσῳ λεγομένης θέσεως, περὶ τῆς ὡμῆς ἐνθάδε τὸν λόγον εἶναι· τήκοιτο γὰρ ἂν κάτω τιθεμένη. Co-saës. — κέραμος, κεραμίδες.

8. τοὺς πρώτους ἀρίστους δεῖ τάττειν. Simplex dictio est of πρώτοι ἀριστοὶ εἰσιν: quos quis primo loco ponit, eos par est optimos esse, ii optimi sunt. Cyrop. VII, 5, 5 ἀνάγκη τοὺς πρώτους ἀρίστους εἶναι. Cave credas subiectum ita articulo carere. Aliter conformatum voles iniuria locum I, 6, 10 τοῖσας, ὃ ἄντιφῶν, τὴν εὐδαιμονίαν οἰομένην τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν εἶναι, h. e. felicitas consistit in laute vivendo. Infra inverso ordine vel positus ad usitatus loquendi genus reversus dicit scriptor ἐν μέσῳ τοὺς χειρίστους. Cyrop. VII, 5, 65 πάντας τοὺς περὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα θεραπευτήρας ἐποίησατο εὐνούχους, omnes corporis sui ministros ex eunuchorum numero elegit. Vid. ad 10, 1. 14, 6. παρασκευάζεσθαι ὀροποιούς τοὺς ἀρίστα ἐπισταμένους, homines artis suae peritissimos coquos sibi comparare. IV, 5, 7. In his enim propter ea subiecti et praedicati ratio obscuratur, quod aliud verbum, non εἶναι, infertur. V. ad 14, 7. — ὑπὸ μὲν τῶν, Matth. 288. n. 3. Rost. p. 461 sq.

9. ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μή. Notam vides ellipsin, qua in enun-tiationibus, quae ex duplici protasi constant, prioris apodosis re-

ἀργύριον ἐκέλευσε πρῶτον μὲν καὶ τελευταῖον τὸ κάλλιστον τάττειν, ἐν μέσῳ δὲ τὸ χείριστον, μὴ διδάξας διαγινώσκειν τὸ τε καλὸν καὶ τὸ κίβδηλον, οὐδὲν ἂν σοι ὄφελος ᾖν. Ἀλλὰ μὰ Δί' ἔφη, οὐκ ἐδίδαξεν· ὥστε αὐτοὺς ἂν ἡμῶς δέοι τοὺς τε 10 ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς κρίνειν. Τί οὖν οὐ σκοποῦμεν, ἔφη, πῶς ἂν αὐτῶν μὴ διαμαρτάνοιμεν; Βούλομαι, ἔφη ὁ νεανίσκος. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν ἀργύριον δέοι ἀρπάζειν, τοὺς φιλαργυρωτάτους πρῶτους καθιστάντες ὁρθῶς ἂν τάττοιμεν; Ἔμοιγε δοκεῖ. Τί δὲ τοὺς κινδυνεύειν μέλλοντας; Ἄρα τοὺς φιλοτιμοτάτους προτακτέον; Οὗτοι γοῦν εἰσὶν, ἔφη, οἱ ἔνεκα ἐπαίνου κινδυνεύειν ἐθέλοντες. οὐ τοίνυν οὗτοί γε ἄδελοι, ἀλλ' 11 ἐπιφανεῖς πανταχοῦ ὄντες εὐαίρετοι ἂν εἴεν. Αἰτάρ, ἔφη, πότερά σε τάττειν μόνον ἐδίδαξεν, ἥ καὶ ὅποι καὶ ὅπως χρηστέον ἐκάστη τῶν ταγμάτων; Οὐ πάνυ, ἔφη. Καὶ μὴν πολλὰ γ' ἐστί, πρὸς ᾧ οὔτε τάττειν οὔτε ἄγειν ὡσαύτως προσήκει. Ἀλλὰ μὰ Δί' ἔφη, οὐ διεσαφηνίξε ταῦτα. Νῆ Δί' ἔφη, πάλιν τοίνυν ἐλθὼν ἐπανερῶτα· ἦν γὰρ ἐπίστηται καὶ μὴ ἀναιδῆς ἦ, αἰσχυνέεται ἀργύριον εἰληφὼς ἐνδεῶ σε ἀποπέμψασθαι.

ticetur. Quod sit, ubi neglecta illa apodosi, quippe quae facile per se pateat et cogitatione addi queat, veluti εὐ έχει, τί σοι δοκεῖ, alia, ad graviora properat scriptor, apodosin ex priore proposita addendam lectoribus relinquens. Id vocatur σχῆμα ἀναγνώπιδοςον. Ita facile tibi explicabis 9, 11. Anab. VII, 1, 31. 7, 15. Cyrop. IV, 5, 54. VIII, 7, 24. Matth. 617. Buttm. 151. IV. 4. Rost. 139. 8. B. Thiersch. Aristoph. Plut. 464. — ὥστε ἂν δέοι. V. ad 11, 7, 11.

10. τί οὖν οὐ σκοποῦμεν; quin consideramus? V. ad 11, 15. II, 3, 11. — τί δὲ τοὺς κινδυνεύειν μέλλοντας; non rara ellipsis cum vi quadam prolata, ut intelligas οἷ, vel simile aliquid: quid illis faciendum putas? gloriae studiosissimos primo loco collocandos? Non minus dicitur nominativo sequente, Plat. Gorg. 502 b. τί δὲ ἡ σεμνὴ αὐτῇ τραγωδίας ποιήσεις; quid vero gravis illa tragoediae proësis? sc. δοκεῖ σοι; Charmid. 167 d. Δοκεῖ τίς σοι εἶναι τοιαυτῇ (ἡ ὄρις); Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε. Τί δὲ ἀκοήν; sc. λέγεις; quid de auditu dicis? Cf. IV, 2, 14, τί δὲ τὸ κακουργεῖν; 6, 10. Alios alii loci casus postulant. Matth. gr. max. p. 1289. Heindorf. Plat. Gorg. 509 d. Charm. l. c.

11. ὅποι, quod pr. motum significat, qui fit versus aliquem locum, nonnunquam fere i. q. ὅπου esse videtur, non deleta tamen prorsus motus significatione. Hellen. VI, 2, 28. πολλάκις δὲ καὶ, ὅποι μέλλοι ἀριστοποιεῖσθαι τὸ στρατεύμα, ἐπανήγαγεν ἂν τὸ κέρως ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ ταῦτα τὰ χωρία. VII, 4, 18. καὶ οὗτοι, ὅποι ἐδύναντο, εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν Πελλήνην εἰσῆλθον, — ταγμάτων Stobaei lectio est; loco vulgatae τακτέων si non potest ταχιῶν legi, idem sentiendum eat cum Poppone, qui Cyrop. VIII, 3, 28 ταχίος repudians scribi iubet τακτικόν, quod ad ordinem et instructionem pertinet. — οὐ πάνυ, non saepe, h. e. plane non. Cyrop. II, 4, 13. VI, 2, 12. VIII, 2, 24.

CAPUT II.

Ἐντυχὼν δὲ ποτε στρατηγεῖν ἡρημένῳ τῷ, Τοῦ ἔνεκεν,¹ ἔφη, "Ὅμηρον οἶμι τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορεύσαι ποιμένα λαῶν; ἄρα γε ὅτι, ὥσπερ τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σῶαί τε ἔσονται αἱ οἰες καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσιν, [καὶ οὗ ἔνεκα τρέφονται, τοῦτο ἔσται,] οὕτω καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶαί τε οἱ στρατιῶται ἔσονται καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσιν, καὶ οὗ ἔνεκα στρατεύονται, τοῦτο ἔσται; στρατεύονται δέ, ἵνα κρατοῦντες τῶν πολεμίων εὐδαιμονέσθωσι." ἢ τί δήποτε οὕτως ἐνήνευε τὸν Ἀγαμέμνονα εἰπὼν,²

Ἀμφότερον, βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής; ἄρα γε ὅτι αἰχμητής τε κρατερός ἂν εἴη, οὐκ εἰ μόνος αὐτὸς εὐ ἀγωνίζοιτο πρὸς τοὺς πολεμίους, ἀλλ' εἰ καὶ πᾶσι τῷ στρατοπέδῳ τούτου αἴτιος εἴη, καὶ βασιλεὺς ἀγαθός, οὐκ εἰ μόνον τοῦ ἑαυτοῦ βίου καλῶς προεστήκοι, ἀλλ' εἰ καὶ, ὡν βασιλεύει, τούτοις εὐδαιμονίας αἴτιος εἴη; καὶ γὰρ βασιλεὺς αἰρεῖται, οὐχ ἵνα ἑαυτοῦ καλῶς ἐπιμελῇται,³ ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἐλόμενοι δι' αὐτὸν εὐ πράττωσι. καὶ στρατεύονται δὲ πάντες, ἵνα ὁ βλος αὐτοῖς ὡς βέλτιστος ᾖ; καὶ στρατηγούς αἰροῦνται τούτου ἔνεκα, ἵνα πρὸς τοῦτο αὐτοῖς ἡγεμόνες ᾖσι. δεῖ οὖν τὸν στρατηγεῖν τοῦτο παρασκευάζειν⁴ τοῖς ἐλόμενοις αὐτὸν στρατηγόν· καὶ γὰρ οὔτε κάλλιον τούτου ἄλλο ῥάδιον εὐρεῖν οὔτε αἰσχίον τοῦ ἐναντίου. καὶ οὕτως ἐπισκοπῶν, τίς εἴη ἀγαθοῦ ἡγεμόνος ἀρετή, τὰ μὲν ἄλλα περιῆρει, κατέλειπε δὲ τὸ εὐδαιμόνας ποιεῖν ὡν ἂν ἡγῆται.

CAP. II. Imperatoris esse eos, quibus praesit, beatos reddere.

1. Ὅμηρον. Cf. II. II, 243 al. et de altero loco III, 179. — οἰες, vulgo οἰες. Hoc ionicum, illud atticum. V. Anab. IV, 5, 25. Cyrop. I, 4, 7. Supra οἶν II, 7, 13; infra οἶων III, 11, 5. et IV, 3, 10. Accusativus οἰς, ut οἱ βόες, τοὺς βοῦς. Hellen. VI, 4, 29. Cyrop. V, 2, 5. Vid. ad I, 2, 37. Matth. 30. n. 7. Buttm. 50. n. 6. Rost. 43. n. 2.

2. μόνος αὐτός, ipse solus. Lucian. Demon. c. 29. μόνος αὐτός ἐστι. αὐτός μόνος ita dicitur, ut αὐτός aut, in casibus quidem obliquis, sit is, er, et careat pondere, aut solus significet et praepositum vocis μόνος vim adaugeat. Fritzsche. Luc. Diall. Deor. XX, 4. Non ubique tamen illud discrimen videtur observatum esse: sunt enim loci, in quibus pronomini nominativus cum oppositionis vi antepontur. Lys. Epitaph. 50. Bekk. ἡξίουν αὐτοὺς μόνου τὸν κίνδυνον ποιήσασθαι. Sequitur 52. solum αὐτοῖς eadem fere significatione. Vid. ad 14, 3.

4. περιῆρει. Cyrop. II, 1, 21. τῶν πολεμικῶν περιελὼν καὶ τὸ τόξον μελετᾶν καὶ τὸ ἀκοντὶον κατέλειπε τοῦτο μόνον αὐτοῖς, τὸ σὺν μαχαίρᾳ καὶ γέφυρᾳ καὶ θώρακι μαχεσθαι. ubi vide quid aoristus differat ab imperfecto.

CAPUT III.

1 Καὶ ἵππαρχεῖν δέ τινι ἡρημένῳ οἰδᾷ ποτε αὐτὸν τοιάδε διαλεχθέντα. Ἐχοις ἄν, ἔφη, ὦ νεανία, εἰπεῖν ἡμῖν, ὅτου ξενικὰ ἐπεθύμησας ἵππαρχεῖν; οὐ γὰρ δὴ τοῦ πρώτος τῶν ἱππέων ἐλαύνειν· καὶ γὰρ οἱ ἱπποτοξόται τούτου γε ἀξιοῦνται· προελαύνουσι γοῦν καὶ τῶν ἱππάρχων. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ γνωσθῆναι γε· ἐπεὶ καὶ οἱ μαινόμενοι γε ὑπὸ πάντων γιγνώσκονται. Ἀληθές, ἔφη, καὶ τοῦτο λέγεις. Ἀλλ' ἄρα ὅτι τὸ ἱππικὸν οἶε τῇ πόλει βέλτιον ἂν ποιήσας παραδοῦναι, καὶ εἴ τις χρεῖα γίγνοιτο ἱππέων, τούτων ἡγούμενος ἀγαθοῦ τινος αἴτιος γενέσθαι τῇ πόλει; Καὶ μᾶλα, ἔφη. Καὶ ἔστι γε νῆ Δ' ἔφη ὁ Σωκράτης, καλόν, ἐὰν δύνῃ ταῦτα ποιῆσαι. ἡ δὲ ἀρχή που, ἐφ' ἧς ἡρῆσαι, ἵππων τε καὶ ἀμβατῶν ἐστίν. Ἔστι γὰρ οὖν, ἔφη. Ἴδι δὴ λέξον ἡμῖν πρῶτον τοῦτο, ὅπως διανοῇ τοὺς ἵππους βελτίους ποιῆσαι; Καὶ ὅς, Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἔφη, οὐκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκα-

CAP. III. Praefecti equitum esse et equites et equos meliores efficere. Quem peculiarem librum scripsit Xenophon Ἱππαρχικόν, De Officio magistrī equitum, eum cum hoc capite comparasse iuvabit.

1. οὐ γὰρ δὴ simpliciter negantis est: non enim profecto hoc cupies propterea, ut ante alios equo provehāre. Suspiceris fortasse οὐ γὰρ δὴπου. Μὴ γὰρ δὴ esset suspiciōnem remorentis: absit enim, ut existimem, hac de caussa te hoc cupere. Cf. 11, 7. — τοῦ — ἐλαύνειν — τοῦ γνωσθῆναι γε. Quid ex antecedentibus repetendum? De nominativo πρώτος v. ad I, 2, 1.

2. ἄν et ad ποιήσας et ad παραδοῦναι referendum. V. ad I, 4, 14. — ἐφ' ἧς ἡρῆσαι. Quum recte dicatur Ages. I, 37. ὅσον χρόνον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ἔμεινε, quumque simillimum locum habeat Bornemannus Dion. Cass. p. 220, 7. τὴν ἀρχήν, ἐφ' ἧς ἐτέτακτο, quumque, id quod maximum est, demonstrante Lobeck. Phryn. 164. 474. et Bernhard. Synt. 247, praepositione ita substantivi sui genitivo iuncta locus vel honos, quo quis fungitur, significetur, ut ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλῶν, ὁ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὁ ἐπὶ τοῦ θεωρητικοῦ κατασταθείς apud Demosthenem: non est quod in genitivo haereas, licet Cyrop. I, 2, 5 ἐπὶ μὲν τοῖς παισὶν ἐκ τῶν γεραιτέρων ἡρημένοι εἰσὶν dativo, Hellen. V, 1, 5 αἰροῦνται Εὐνομον ναυαρχὸν ἐπ' αὐτᾶς (τὰς ναῦς) accusativo scriptor usus sit. — ἀμβατῶν. De re equ. III, 12 et V, 7. L. Dindorfius scripsit τῶ ἀναβάτῃ. Infra legitur ἀναβατικωτέρους §. 5. ubi ἀμβατικωτέρους in uno c. dice est. Καμμένων, defensum a Schaefero Lamb. Ros. p. 368, non improbatum Lobeckio Phryn. 340, non receperunt nuper editores Cyrop. VIII, 3, 28, habent vero ἐπὶ τῆς ἀμβολιάδος γῆς VII, 5, 12 et (ἵππους) ἀναμβάτους IV, 5, 46.

3. τὸ ἔργον num praedicatum potest esse? v. ad 1, 8. Plat. Politic. 258 c. Σωκρ. τοῦτ' ἡδὴ σὸν, οἶμαι, τὸ ἔργον, ὃ ξέρε, ἀλλ' οὐκ ἐμὸν γίγνεται. Ξέν. Αἰὲ γε μὴν, ὦ Σώκρατες, αὐτὸ εἶναι καὶ σὸν. Contra Cyrop. VIII, 1, 10. αὐτοῦ ἐνόμιζε τοῦτο ἔργον εἶναι.

στον δειν τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου ἐπιμελεῖσθαι. Ἐὰν οὖν, ἔφη δὲ Σωκράτης, παρέχωνται σοι τοὺς ἵππους, οἱ μὲν οὕτως κακὸ-
ποδας ἢ κακοσκελεῖς ἢ ἀσθενεῖς, οἱ δὲ οὕτως ἀτρόφους, ὥστε
μὴ δύνασθαι ἀκολουθεῖν, οἱ δὲ οὕτως ἀναγώνους, ὥστε μὴ
μένειν ὅπου ἂν σὺ τάξῃς, οἱ δὲ οὕτως λακτιστάς, ὥστε μηδὲ
τάξαι δυνατόν εἶναι, τί σοι τοῦ ἵππικοῦ ὄφελος ἔσται; ἢ πῶς
δυσήσῃ τοιούτων ἡγούμενος ἀγαθόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν;
Καὶ ὅς, Ἀλλὰ καλῶς τε λέγεις, ἔφη, καὶ πειράσομαι τῶν ἵπ-
πων εἰς τὸ δυνατόν ἐπιμελεῖσθαι. Τί δέ; τοὺς ἵππεας οὐκ
ἐπιχειρήσεις, ἔφη, βελτίονας ποιῆσαι; Ἐγώ γε, ἔφη. Οὐκοῦν
πρῶτον μὲν ἀναβατικωτέρους ἐπὶ τοὺς ἵππους ποιήσεις αὐ-
τούς; Αἰεὶ γοῦν, ἔφη· καὶ γὰρ εἴ τις αὐτῶν καταπέσοι, μάλ-
λον ἂν οὕτω σώζοιτο. Τί γάρ; εἰναι πον κινδυνεύειν δέῃ, πό-
τερον ἐπαγαγεῖν τοὺς πόλεμους ἐπὶ τὴν ἄμμον κλεῦσαις,
ἢ θάπερ εἰδάτε ἵππεύειν, ἢ πειράσῃ/τάς μελέτας ἐν τοιού-
τοις ποιῆσθαι χωρτοῖς, ἐν οἷσπερ οἱ πολέμιοι γίνονται;
Βελτίων γοῦν, ἔφη. Τί δέ; τοῦ βάλλειν ὥς πλείστους ἀπὸ

Ibi quod legitur II, 1, 11. τὰς ψυχὰς θήγειν αὐτῶν ὑμέτερον τὸ ἔρ-
γον, compara cum Comment. III, 4, 8. οὐκοῦν τὸ μὲν τοὺς ἀρχο-
μένους κατηκούς τε καὶ ἐνπαιθεῖς ἑαυτοῖς παρασκευάζειν ἀμφοτέ-
ρων ἐστὶν ἔργον; Heindorf. Plat. Gorg. 459 e. οὐ γὰρ σὸν ἔργον,
non enim tui muneris est. Valcken. Eurip. Phoeniss. 454 σὸν ἔρ-
γον λέγειν.

4. παρέχεσθαι ἵππον dicuntur qui ex καταλόγου ἵπποτρο-
φοῦσι et quos noster Hellen. III, 4, 15. et Ages. I, 23. ἵπποτροφεῖν
καταλέγεσθαι dicit. De officio civium atticorum ditiorum equos
publicos alendi cf. Hipparch. I, 9. Schneid.

5. βελτίονας; §. 3. βελτίους. V. ad II, 2, 3.

6. οἱ πολέμιοι γίνονται. Quod libri aliquot minoris
fidei habent πόλεμοι, praestare videtur. Exempla verbi cum ead-
em prepositione coniuncti habes de persona Anab. IV, 3, 29, 5,
28, 8, 15. Cyrop. VIII, 5, 28. Hell. VII, 5, 6. Isocr. Panath. c. 19.
39. De re supra I, 2, 53. τῆς ψυχῆς, ἐν ᾗ μόνῃ γίγνεται ἡρόνησις.
Alia ratio est additarum prepositionum ἐπὶ, κατὰ, πρὸς, παρὰ;
alia loci 4, 10. ἀλλ' ἔχθροί γε τοι ἀμφοτέροις γίνονται; Comparavit
Schneiderus Hipparch. I, 5. τοὺς ἵππεας ἀσκητέον, πρῶτον μὲν
ὅπως ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναπηδᾶν δύνωνται· πολλοῖς γὰρ ἤδη ἡ σω-
τηρία παρὰ τοῦτο ἐγένετο· δευτέρον δὲ ὅπως ἐν παντοίοις χωρτοῖς
ἐπακτῶσθαι δυνήσονται· καὶ γὰρ οἱ πολέμιοι ἄλλοτε ἐν ἀλλοίοις τό-
ποις γίνονται. ubi contra codicum fidem Dindorfius scripsit πό-
λεμοι, hic nunc πολέμιοι retinens. — ἐν οἷσπερ. Nonnulli co-
dices praetermissa prepositione dant οἷσπερ, non male. V. ad
II, 1, 32.

7. τί δέ; alii τί γάρ; v. ad II, 6, 2. — τοῦ βάλλειν —
ποιήσεις; num ut quam plurimi ab equis iaculentur, curae tibi
erit? βάλλειν de eadem re dictum est Hipparch. I, 6, 21. — εἰ-
περ ἀλκιμωτέρους ποιεῖν. Haec est codicum lectio tantum
non omnium, quam repetito διαγενοῖσιν interpretabere. Borne-

τῶν ἵππων ἐπιμελείαν τινα ποιήσῃ; Βέλτιον γοῦν, ἔφη, καὶ τοῦτο. Θήγειν δὲ τὰς ψυχὰς τῶν ἱππέων καὶ ἔξοργίζειν πρὸς τοὺς πολέμιους, εἴπερ ἀλκιμωτέρους ποιεῖν, διανερῆσαι; **Εἰ** οὐδὲ μή, ἀλλὰ νῦν γε πειράσομαι, ἔφη. Ὅπως δὲ σοι πεύθωνται οἱ ἱππεῖς, πεφρόντικώς τι; ἄνευ γὰρ δὴ τούτου οὔτε ἵππων οὔτε ἱππέων ἀγαθῶν καὶ ἀλκίμων οὐδὲν ὄφελος. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη· ἀλλὰ πῶς ἂν τις μάλιστα, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τοῦτο αὐτοὺς προτρέψαιτο; Ἐκεῖνο μὲν δήπου οἶσθα, ὅτι ἐν παντὶ πράγματι οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι. καὶ γὰρ ἐν νόσῳ ὃν ἂν ἡγῶνται ἱατρικώτατον εἶναι, τούτῳ μάλιστα πείθονται· καὶ ἐν πλοίῳ οἱ πλέοντες, ὃν ἂν κυβερνητικώτατον· καὶ ἐν γεωργίᾳ, ὃν ἂν γεωργικώτατον. Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν εἰκός, ἔφη, καὶ ἐν ἱππικῇ ὃς ἂν μάλιστα εἰδὼς φαίνεται αἰ δεῖ ποιεῖν; 10 τοῦτ' ἂν μάλιστα ἐθέλῃν τοὺς ἄλλους πείθεσθαι. Ἐὰν οὖν, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, βέλτιστος ὢν αὐτῶν δῆλος ὦ, ἀρκέσει μοι τοῦτο εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἐμοί; Ἐὰν γε πρὸς τοῦτ', ἔφη; διδάξῃς αὐτούς, ὥς τὸ πείθεσθαι σοι κάλλιον τα καὶ σωτηριώτερον αὐτοῖς ἔσται. Πῶς οὖν, ἔφη, τοῦτο διδάξω; Πολὺ νῆ **Α'** ἔφη, ῥῆον ἢ εἴ σοι δέοι διδάσκειν, ὥς τὰ κακά 11 τῶν ἀγαθῶν ἀμείνω καὶ λυσιτελέστερά ἐστι. Λέγεις, ἔφη, σὺ τὸν ἵππαρχον πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιμελεῖσθαι δεῖν καὶ τοῦ λέ-

mannus commate sublato post ποιεῖν ad infinitivos praecedentes πειράσῃ aut simile quid supplet, coll. Cyrop. I, 6, 16. Dindorfius uterque scripsit ὑπὲρ ἀλκιμωτέρους ποιεῖ.

9. ἡγῶνται, alii ἡγήσωνται, quod est in simillimo, quem iam Valckenarius attulit, loco Cyrop. I, 6, 21.

10. εἴ σοι δέοι διδάσκειν. Correxerunt quidam *εἴ σε* δέοι διδάσκειν. Notum est autem, dativum personae cum genitivo rei verbo *δεῖ* addi, ubi significat *opus est*. II, 6, 29. ὁρῶ δὲ καὶ σοὶ τούτων δεῖσθον. Sed ne addito quidem infinitivo dativus repudiandus est, v. Anab. III, 4, 35. δεῖ ἐπιστάει τὸν ἵππον Πέρση ἀνδρῶ. Oecon. VII, 20. VIII, 9. Nec minus dicas *si tibi opus sit docere*. Matth. 412. Non admodum diversa sunt quae leguntur 4, 8. 9. τὸ τοὺς ἀγαθοὺς τιμᾶν ἀμφοτέροις οἶμαι προσήκειν. — Ἀλλὰ φυλακτικῶς τῶν ὄντων οὐκ ἀμφοτέροις εἶναι προσήκει; Diversitatem constructionis facile perspicias. Nimirum nomen vel pronomen modo arctius cum primario vocabulo coniungitur, modo ad infinitivum referendum est. Utramque rationem composuit Isocr. Philipp. §. 127. προσήκει τοῖς μὲν ἄλλοις — ἐκείνην τὴν πόλιν στέργειν, σὲ δ' — ἡπάσαν τὴν Ἑλλάδα πατρίδα νομίζειν. Baier. Isocr. Paneg. §. 28. Neque vero diversa est constructio vocabuli *ἐξέστι*. Plat. Menon. 91a. legendum utique *νῦν τοίνυν ἐξέστι σε μετ' ἐμοῦ κοινῇ βουλευέσθαι*. qua constructione non illud, quod liceat, sed quod nihil impediat, quin ab aliquo fiat, significari observat Buttmannus, coll. Jacobs. Achill. Tat. p. 165, 6. Vid. ad IV, 5, 7.

γινεσθαι; Σὺ δ' ὦσον, ἔφη, χρῆναι σιωπῇ ἱππαρχεῖν; ἢ οὐκ ἐντεθύμησαι, ὅτι ὅσα τε νόμῳ μεμαθήκαμεν κάλλιστα ὄντα, δι' ὧν γε ζῆν ἐπιστάμεθα, ταῦτα πάντα διὰ λόγου ἐμάθωμεν, καὶ εἴ τι ἄλλο καλὸν μαθάνει τις μάθημα, διὰ λόγου μαθάνει, καὶ οἱ ἄριστα διδάσκοντες μάλιστα λόγῳ χρῶνται καὶ οἱ τὰ σπουδαιότατα μάλιστα ἐπιστάμενοι κάλλιστα διαλέγονται; ἢ τόδε οὐκ ἐντεθύμησαι, ὥς, ὅταν γε χορὸς εἰς ἐκίε τῆςδε τῆς πόλεως γίγνηται, ὥσπερ ὁ εἰς Ἀῆλον πεμπόμενος, οὐδείς ἄλλοθεν οὐδαμόθεν τοῦτω ἐφάμιλλος γίγνεται, οὐδέ εὐανδρία ἐν ἄλλῃ πόλει ὁμοία τῇ ἐνθάδε συνάγεται; Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν οὔτε εὐφωνία τοσοῦτον διαφέρεισιν ἡ Ἀθηναῖσι τῶν ἄλλων οὔτε σωμάτων μεγέθει καὶ ῥώμῃ, ὅσον φιλοτιμίᾳ, ἥπερ μάλιστα παροξύνει πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἐντιμα. Ἀληθές, ἔφη, καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν οἶε, ἔφη, καὶ τοῦ ἱπποκοῦ τοῦ ἐνθάδε εἴ τις ἐπιμεληθεῖ, ὥς πολλὸν ἂν καὶ τοῦτω διενέγκοιεν τῶν ἄλλων ὑπλων τε καὶ ἵππων παρασκευῇ καὶ εὐτα-

11. νόμῳ, more et instituto civitatis. Ernesti. Weiskius apte componit Aristot. Rhet. II, 12. οἱ νέοι πεπαιδευμένοι ὑπὸ τοῦ νόμου μόνον. De verbis sequentibus cf. Morus Isocr. Paneg. c. 5. ubi ζῆν docet ille vitam esse ferina meliorem omninoque humaniorem intelligendam. Videtur autem vitae, quae in civitate bene administrata agitur, significatio inesse, ut sit fere i. q. πολιτεύεσθαι. Idemque ad c. 13. λόγον cum ἐμνησκει (IV, 3, 12) comparat, eius dicens esse, qui sensus animi interpretetur oratione et explicet. Vim eloquendi et orationem dici a Cicerone N. D. II, 50. Inv. I, 2; De orat. I, 8.

12. χορὸς εἰς. Eis pro τις ponere usus est scriptorum aevi posterioris. H. l. respice opposita οὐδείς ἄλλοθεν οὐδαμόθεν. — ὁ εἰς Ἀῆλον πεμπόμενος, sc. in legatione sacra, de qua v. ad IV, 8, 2. Intelligitur autem chorus carmina in honorem Apollinis cantans et certamina musica agens. — εὐανδρία. In sacris Panathenaeis venustissimi iuvenes et senes (Sympos. IV, 17) eligebantur, qui Minervae θαλλοφόροι essent.

13. εὐφωνία — μεγέθει καὶ ῥώμῃ. Quidnam singula in antecedentibus habent, quorum pertineant?

14. τοῦτω διενέγκοιεν τῶν ἄλλων. Alii τοῦτο. Sed eandem constructionem v. 6, 18. Hier. I, 7. Quod Thomas Magister praecipit: τί διαφέρει κάλλιον λέγειν, ἢ τί τι διαφέρει, illud ut significet quid differt, (nam altera significatio est quid refert), id quum vim suam sane habeat apud veteres Atticos, ibi tamen effringitur, ubi aliud praecedit aut subsequitur, diciturque dativus, ut apud recentiores scriptores, utraque sententia. Hier. I, 7 οὐκ οἶδ' εἴ τί τι διαφέρει. Plat. Alcib. I, 124 c. οὐ γὰρ ἐστ' ὅτι σου διαφέρω, πλὴν γε ἐνί. Τί τι; Lobeck. Phrynich. 394. V. infra IV, 5, 11. Paulo alia significatione praeditum hoc verbum v. ad 7, 7, 11, ad quam quum facillimus sit a nostra transitus, nil mirum, si usus quoque et structura eius transitus vestigia aliqua retineat. Iam vero τοῦτω hic non ex vi positum est, de qua dictum est ad IV, 7, 5. quaque legitur Hier. VII, 3 δοκεῖ τοῦτω διαφέρειν

εἶα καὶ τῷ ἐτοιμῶς κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους, εἰ νομίσειαν ταῦτα ποιοῦντες ἑπαίνου καὶ τιμῆς τεύξεσθαι; Εἰκὸς ἴσγε, ἔφη. Μὴ τοίνυν ὄκνει, ἔφη, ἀλλὰ πειρῶ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ταῦτα προτρέπειν ἀφ' ὧν αὐτὸς τε ὠφεληθῆσθαι καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται διὰ σέ. Ἀλλὰ νῆ Δία πειράσομαι, ἔφη.

CAPUT IV.

1 Ἰδὼν δὲ ποτε Νικομαχίδην ἐξ ἀρχαιρεσιῶν ἀπιόντα ἤρετο, Τίνες, ὦ Νικομαχίδη, στρατηγοὶ ἤρηνται; Καὶ ὤς, Οὐ γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτοί εἰσιν Ἀθηναῖοι; ὥστε ἐμὲ μὲν οὐχ εἰλοντο, ὃς ἐκ καταλόγου στρατενόμενος κατατέτριμμαι, καὶ λοχαγῶν, καὶ ταξιαρχῶν, καὶ τραύματα ὑπὸ τῶν πολεμίων τοσαῦτα ἔχων· ἡμῶς δὲ τὰς οὐλὰς τῶν τραυμάτων ἀπογυμνούμενος ἐπεδείκνυνεν· Ἀντιθέτην δὲ, ἔφη, εἰλοντο, τὸν ῥῆτι δολίτην πῶποτε στρατευσάμενον, ἐν τε τοῖς ἱππεύσιν οὐδὲν περιβλεπτον ποιήσαντα, ἐπιστάμενόν τε ἄλλο οὐδὲν ἢ χρήματα συλλέγειν. Οἰκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοῦτο μὲν ἀγαθόν, εἴ γε τοῖς στρατιώταις ἱκανὸς ἔσται τὰ ἐπιτήδεια ποιεῖν.

ἀνὴρ τῶν ἄλλων ζῶν, τῷ τιμῆς ὀρέεσθαι, et Anab. V, 6, 2 τοῦτο πρῶτον καλῶς δέχεσθαι, τῷ εὐνους εἶναι. Sed hic τοῦτο in universum est: hac in re, ubi de copiis equestribus agitur; dativis deinde sequentibus eae commemorantur res, in quibus excellere possint Athenienses. Finckhius antiquarum editionum lectionem καὶ τοῦτο διενέγκειεν defendit, ut τὸ ἱππικὸν τὸ ἐνθάδε intelligatur, de aoristi primi optativo Phryn. Praepar. p. 35, 24, de ν ἐπεὶ 9, 11, ubi in nonnullis libris manuscriptis est ὁμολογήσειεν, et Porpon. Prolegg. Thucyd. I. p. 219 conferri iubens. Sed residet νομίσειαν. Subiectum est autem οἱ Ἀθηναῖοι, quorum commemoratio vocabulo, quod praecessit, ἐνθάδε praeparata est: optimeque ita comparatus locus respondet paragrapho antecedenti.

CAP. IV. Bonum choragum et oeconomum posse etiam bonum imperatorem esse.

1. οὐ γάρ τοιοῦτοί εἰσιν Ἀθηναῖοι; nonne tales sunt Athenienses? Finckhius: Sind diess nicht wieder ganz die Athenen? οὐ γάρ particulas vehementiori interrogationi inservire observat Viger. p. 461. 494, nimirum cui velimius affirmative responderi. Cf. I, 3, 10. 4, 14. II, 3, 16. III, 7, 7. IV, 8, 4. Non deest tamen causae significatio. V. ad I, 4, 9. Cyrop. I, 6, 12. ἢ μέμνησαι; οὐ γάρ, ἔφη, μέμνησαι; Soph. Oed. R. 1010 πῶς εἶπας; οὐ γάρ Πέλοπος ἐξέφυσέ με; Luc. Diall. Deor. IV, 2 τί λέγεις; οὐ γάρ κατάξεις με ἥδη εἰς τὴν Ἰδην τήμερον; — ἐκ καταλόγου στρατευσόμενος, ex albo militans, h. e. coactus. Bornem. Thucyd. VIII, 24. ἐκ καταλόγου ἀναγκαστοί. — τραύματα ὑπὸ τῶν πολεμίων τοσαῦτα ἔχων, h. e. τοσαυτάκις ὑπὸ τῶν πολεμίων τραυμένος. V. Bornem. Cyrop. VIII, 6, 13. τοὺς ὑπ' ὑμῶν ἀρχὰς ἔχοντας. Anab. VII, 6, 11. ὑπ' ὑμῶν αἰτίας ἔχω. Platon. Apok. B. 38 c. ὄνομα ἔχετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν δοῦν δορεῖν.

Καὶ γὰρ οἱ ἔμποροι, ἔφη ὁ Νικομαχίδης, χρήματα συλλέγειν ἱκανοὶ εἰσιν· ἀλλ' οὐχ ἕνεκα τούτου καὶ στρατηγὴν δύνανται ἆν. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ἀλλὰ καὶ φιλόνομος Ἀντισθένης ἐστίν, ὃ στρατηγῷ προσεῖναι ἐπιτήδειόν ἐστιν. οὐχ ὁρῶς, ὅτι καὶ δασύς κεχορήγηκε, πᾶσι τοῖς χοροῖς νενίκηκε; Μὰ Δί' ἔφη ὁ Νικομαχίδης, ἀλλ' οὐδὲν ὅμοιον ἐστὶ χοροῦ τε καὶ στρατεύματος προσεσθάναι. Καὶ μὴν, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδὲ ᾧδῆς γε ὁ Ἀντισθένης οὐδὲ χορῶν διδασκαλίας ἔμπειρος ὢν ὅμως ἐγένετο ἱκανὸς εὑρεῖν τοὺς κρατίστους ταῦτα. Καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ οὖν, ἔφη ὁ Νικομαχίδης, ἄλλους μὲν εὐρήσει τοὺς τάξοντας ἀνθ' ἑαυτοῦ, ἄλλους δὲ τοὺς μαχουμένους. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐάν γε καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς τοὺς κρατίστους, ὥσπερ ἐν τοῖς χορικοῖς, ἐξευρήσκη τε καὶ προαιρῇται, ἀκότως ἂν καὶ τούτου νικηφόρος εἴη· καὶ δαπανᾷν δ' αὐτὸν εἰδὼς μᾶλλον ἂν ἐθέλειν εἰς τὴν ζὺν ὅλην τῇ πόλει τῶν πολεμικῶν νίκην ἢ εἰς τὴν ζὺν τῇ φυλῇ τῶν χορικῶν. Λέγεις σύ, ε

2. καὶ γάρ, v. ad I, 4, 9.

3. φιλόνομος. Quod alii habent *φιλόνομος*, quamquam sunt qui *φιλόνομος*, *φιλονικεῖν*, *φιλονικία* omnino repudient; v. Buttm. Plat. Alcib. I. 122 c. Röckh. Pindar. Pyth. IX, 32; quum per se minime habeat quidquam improbabile, tum certe h. l. videri potest tuendum esse. Plura disputata de hac voce a me sunt Quaest. Xenoph. I. p. 11. Dedi tamen *φιλόνομος*, quod vocabulum ut II, 3, 17. 6, 5. ita hic in bonam partem dictum est. — *κεχορήγηκε*. *χορηγός* apud atticos scriptores dicitur proprie, qui suis sumptibus *χορον* comparat, instruit, omnibus rebus ornat, et in eo genere exerceri curat, in quo eum vult certare. *Ernesti*. Ac quos ille vellet in scenam producere, eos per *χοροδιδάσκαλον* erudiendos et exercendos curabat. V. §. sq., ubi ᾧδῆς musicos artifices, cantores, tibicines, alios spectat. — *μὰ Δί'* ἀλλ' οὐδὲν πρέ. v. 7. ad I, 4, 9. — *ὅμοιον* — *τε καί*. V. IV, 8, 10. Buttm. Exc. I. ad Plat. Crit. p. 108 sq.

4. ὅμως, v. ad I, 2, 20. — *στρατιῇ*. Aliquot libri dant *στρατηγεία*. — *τοὺς τάξοντας*. Articulus ita participio additus hominum vel singulorum vel generis certam quandam cogitationem informat legentium animis. Plat. Menex. c. 4. *αἰρεῖσθαι τὸν ἐροῦντα*, eligere qui orationem habeat, oratorem illum publicum; quod c. 1. dictum est *αἰρεῖσθαι ὅστις ἐρεῖ*. Isocr. Panegy. 64 b. πολλοὺς ἕκαστος ἡμῶν εἶχε τοὺς συμπαθήσοντας. Contra Cyrop. III, 1, 2. αὐτὸς δὲ κατασκευασμένους ἐπεμπε, ut supra I, 1, 6 dictum oportuit *μαντευσμένους ἐπεμπεν*. Matth. 268. Buttm. 144. 3. 124. a. 2. Rost. 98. B. b. 130. 5. Blum. Lycurg. Leocr. II, 3. Vid. ad 8, 2.

5. τῶν πολεμικῶν νίκην. Quemadmodum *νικᾷν* cum accusativo pugnae, Anab. II, 1, 4. *τῶν τὴν μάχην νικούντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστίν*; ita *νίκη* cum genitivo coniungitur: eodemque modo paullo ante dictum est τούτου (sc. τῶν πολεμικῶν, v. ad IV, 2, 20.) *νικηφόρος*. Cf. Ages. IX, 7. *νικηφόρος τῶν καλλίστων καὶ μεγάλων πρესπιδάτων ἀγωνισμάτων*. Sympos. II, 5. *νικηφόρος τοῦ παγκρα-*

ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὡς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι χορηγεῖν τε καλῶς καὶ στρατηγεῖν; *Λέγω ἔγωγ' ἔφη*, ὡς οὗτου ἂν τις προστατεύῃ, ἂν γινώσκῃ τε ὧν δεῖ, καὶ ταῦτα πορῆσθαι δύνηται, ἀγαθὸς ἂν εἴη προστάτης, εἴτε χοροῦ εἴτε οἴκου εἴτε πόλεως εἴτε στρατεύματος προστατεύοι. Καὶ ὁ Νικομαχίδης, *Μὴ Δ'* ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν ποτε ᾤμην ἐγὼ σου ἀκούσαι, ὡς ἀγαθοὶ οἰκονόμοι ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ἂν εἴεν. Ἴδε δὴ, ἔφη, ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα ἐκατέρου αὐτῶν, ἵνα εἰδῶμεν, πότερον τὰ αὐτὰ ἐστίν, ἢ διαφέρει τι. Πάνυ γε, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν τοὺς ἀρχομένους κατηκόους τε καὶ εὐπαιδεῖς ἑαυτοῖς παρασκευάζειν ἀμφοτέρων ἐστὶν ἔργον; Καὶ μάλα, ἔφη. Τί δέ; τὸ προσταττεῖν ἕκαστα τοῖς ἐπιτηδεύουσιν πράττειν; Καὶ τοῦτο, ἔφη. Καὶ μὴν καὶ τὸ τοὺς κακοὺς κολάζειν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς τιμᾶν ἀμφοτέροις οἶμαι προσήκειν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ τοὺς ὑπηκόους εὐμενεῖς ποιῆσθαι πῶς οὐ καλὸν ἀμφοτέροις; Καὶ τοῦτ' ἔφη. Συμμάχους δὲ καὶ βοηθοὺς προσάγεσθαι δοκεῖ σοι συμφερεῖν ἀμφοτέροις, ἢ οὐ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀλλὰ φυλακτικὸς τῶν ὄντων οὐκ ἀμφοτέροις εἶναι προσήκει; Σφόδρα γ' ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἐπιμελεῖς καὶ φιλοπόνους ἀμφοτέροις εἶναι προσήκει περὶ τὰ αὐτῶν ἔργα. 10 Ταῦτα μὲν, ἔφη, πάντα ὁμοίως ἀμφοτέρων ἐστίν· ἀλλὰ τὸ μάχεσθαι οὐκέτι ἀμφοτέρων. Ἀλλ' ἐχθροὶ γέ τοι ἀμφοτέροις γίγονται; Καὶ μάλα, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν τὸ περιγενέσθαι 11 τοῦτων ἀμφοτέροις συμφερεῖ; Πάνυ γε, ἔφη· ἀλλ' ἐκείνο παρὲς, ἂν δέη μάχεσθαι, τί ὠφελήσῃ ἢ οικονομική. Ἐνταῦθα

αἶον. Huius autem victoriae honos ad tribum pertinebat, cuius nomine sumtus in chorum facti essent.

7. ὡς — ἂν εἴεν, v. ad II, 4, 1.

8. τὸ προσταττεῖν ἕκαστα τοῖς ἐπιτηδεύουσιν πράττειν, h. e. προσταττεῖν ἕκαστα ἔργα ἢ ἐκάστας πράξεις ἐκείνοις, ὧς ἂν ὡσιν ἱκανοὶ πράττειν αὐτάς. *Corae's*. Bornemannus πράττειν infinitivum et ad προσταττεῖν et ad ἐπιτηδεύουσιν refert, coll. Anab. V, 2, 12 καὶ τοὺς ἐπιτηδεύουσιν ἐπεμψε τοῦτων ἐπιμεληθῆναι. — οἶμαι. Quaedam editiones veteres habent οἶμαι. V. ad II, 3, 10.

9. ἀμφοτέροις εἶναι προσήκει. Supra τὸ τοὺς ἀγαθοὺς τιμᾶν ἀμφοτέροις οἶμαι προσήκειν. V. ad 3, 10.

10. οὐκέτι, non item. Nam quae adhuc recte se habere concessit, non amplius quadrare dicit. Anab. I, 10, 12. ὑπὲρ γὰρ τῆς κόμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνιστρέφοντο οἱ ἀμφὶ βασιλέα, περὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη.

11. παρὲς, alii παρὲς, intellecto λέγον. — οὐχ ἡκιστα, i. q. μάλιστα. 5, 16 est μάλιστα πάντων. Plat. Menon. 99 d. οὐχ ἡκιστα τούτων. Matth. 463. Quod sequitur τούτων alii coll. Cypri. I, 6, 29. Matth. 339. suspensum putant ex ἀπαράσκευος, quod vo-

δήπου καὶ πλεῖστον, ἔφη· ὁ γὰρ ἀγαθὸς οἰκονόμος, εἰδὼς, ὅτι οὐδὲν οὕτως λυσitelές τε καὶ κερδαλέον ἐστὶν ὥς τὸ μαχόμενον τοὺς πολεμίους νικᾶν, οὐδὲ οὕτως ἀλυσitelές τε καὶ ζημιώδες ὥς τὸ ἡττῶσθαι, προθύμως μὲν τὰ πρὸς τὰ νικᾶν συμφέροντα ζητήσῃ καὶ παρασκευάζεται, ἐπιμελῶς δὲ τὰ πρὸς τὸ ἡττῶσθαι φέροντα σκέπεται καὶ φυλάσσεται, ἐνερχῶς δ' αὖ τὴν παρασκευὴν ὅρῃ νικητικὴν οὔσαν, μαχεῖται, οὐχ ἥμισυ δὲ τούτων, ἐὰν ἀπαράσκευος ᾖ, φυλάσσεται συνάπτειν μάχην, μὴ καταφρόνει, ἔφη, ὦ Νικομαχίδη, τῶν οἰκονομικῶν ἀνδρῶν· ἡ γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλήθει μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν, τὰ δὲ ἄλλα παραπλήσια ἔχει· τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι οὔτε ἀνὴρ ἀνθρώπων οὐδετέρα γίγνεται, οὔτε δι' ἄλλων μὲν ἀνθρώπων τὰ ἴδια πράττεται, δι' ἄλλων δὲ τὰ κοινά· σὸ γὰρ ἄλλοις τοῖς ἀνθρώποις οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμελόμενοι χρῶνται· ἢ οἷσπερ οἱ τὰ ἴδια οἰκονομοῦντες· οἷς οἱ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσιν, οἱ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι ἀμφοτέρωθι πλημμελοῦσιν.

CAPUT V.

Περικλεῖ δέ ποτε τῷ τοῦ πάνυ Περικλέους υἱῷ διαλεγόμενος·

causalum nude positum, quum antea παρασκευὴ νικητικὴ commemorata sit, facile habet quo referatur, quodque ut alibi, ita hic vicinae formae insidiatorem habet ἀπαρασκευάστος. Vid. Schneider. Anab. I, 1, 6.

12. τὸ δὲ μέγιστον. Matth. 432. Buttm. pag. ult. Plena locutio est Plutarch. Lysand. et Sull. c. V. in. τὸ δὲ μέγιστον, ὡς ἐγὼ νομίζω, τῶν εἰρημένων ἐκείνῳ ἐστίν, ὅτι κτέ. V. ad II, 6, 17. — In his autem alii hoc enuntiatum τὸ δὲ μέγιστον — τὰ κοινά, alii illud οὐ γὰρ ἄλλοις — οἰκονομοῦντες tanquam additamentum adulterinum eiici voluerunt. Iam vero quamquam negari non potest, inesse in his molestam aliquam repetitionem, ubi tamen primum de hominum genere in universum sermonem esse, deinde, licet diversa sint genera, omnes, sive liberos sive servos, certe homines esse significari reputaverimus, neutrum fortasse repudiabimus.

CAP. V. De revocandis ad pristinam fortitudinem, gloriam et felicitatem Atheniensibus. Qua de re plura dicentem videbis Xenophontem in libro, quem scripsit De Vectigalibus. Pericles, cum quo colloqui hic videmus Socratem, filius celeberrimi illius viri, non legitimo quidem matrimonio natus, sed adulterinus erat, quem Athenienses Pericli legitimis filiis, Xanthippo et Paralao, pestilente isto, qui grassabatur Athenis, morbo sublati aliisque miseriis defuncto gratificaturi ἀνεγράψαντο εἰς τοὺς φράτορας, ὄνομα θέμενοι τὸ αὐτοῦ. Postea praetor factus post pugnam ad Arginusas commissam capitis damnatus est. V. Plutarch. Pericl. c. 37. ad I, 1, 18.

μνος, Ἐγὼ τοι, ἔφη, ὦ Περικλεις, ἐλπίδα ἔχω σοῦ στρατηγῆσαντος ἀμείνω τε καὶ ἐνδοξότεραν τὴν πόλιν εἰς τὰ πολεμικὰ ἵστανθαι καὶ τῶν πολεμίων κρατήσιν. Καὶ ὁ Περικλῆς, Βουλομένη ἂν, ἔφη, ὦ Σωκράτες, ἡ λέγεις· ὅπως δὲ ταῦτα γένοιτ' ἂν, οὐ δύναμαι γινῶναι. Βούλει οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, διαλογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπῶμεν, ὅπου ἤδη τὸ δυνατόν ἐστίν; Βούλομαι, ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθα, ἔφη, ὅτι πληθεῖ μὲν οὐδὲν μίους εἰσὶν Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν; Οἶδα γάρ, ἔφη. Σώματα δὲ ἀγαθὰ καὶ ναλὰ πότερον ἐκ Βοιωτῶν οἶε πλείω ἢ ἐκλεχθῆναι ἢ ἐξ Ἀθηνῶν; Οὐδὲ ταύτη μοι δοκοῦσι λει-

1. σοῦ στρατηγῆσαντος, v. ad II, 6, 25. — ὅπως δὲ ταῦτα γένοιτ' ἂν. Unus codex γένηται. Sed ἂν optativo iunctum quam vim habeat, docere possunt loci I, 6, 2. ἔην γοῦν οὕτως, ὡς οὐδ' ἂν εἰς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διατρώμενος μέλειε, et Oecon. XX, 7. διὰ πολεμίας πορευομένους βέλτιόν ἐστι τεταγμένους πορεύεσθαι οὕτως, ὡς ἂν ἥμισυ μάχιντο. Illa enim quomodo tibi in orationem rectam mutata finges? Sunt enim ex rectae interrogationis forma explicanda, in qua particula optativo additur, ubi sententiam alterius, de qua quaerimus, a conditione aliqua suspensam esse volumus. Stallbaum. Add. Plat. De Rep. Rost. 120. 6. a. a. Coniunctivo hic locus nullus est, quum facile possit addi altera pars hypothetica; adeoque ἂν vocis relativae nondum additum nunquam interpositis quibusdam verbis ne optativo quidem additur. Schneid. Plat. Civ. 428 d. Vid. ad I, 5, 3. II, 2, 6. Rost. 122. a. 8. Thiersch. 347. 5. b. — βούλει — ἐπισκοπῶμεν. Vid. ad II, 1, 1. — ὅπου ἤδη τὸ δυνατόν ἐστίν, ubi statim aita sit facultas; wo gleich die Möglichkeit liegt.

2. ἐκλεχθῆναι, alii ἐκλέγηναι. Dicitur secundus aoristus recentioris Atticismi proprius esse. Valcken. et Porson. Eurip. Phoeniss. 986. Matth. gr. mat. I. p. 8. 346. Sed quamquam vere observaverunt, singulas formas suam habere vel aetatem vel dialectum vel significationem, cavendum est tamen, ne iusto angustiores ei usui fines constituamus. Certe aoristi secundi apud antiquiores Atticos multa sunt exempla, ut Thucydidea ἀπαλλαγῆναι, καταπλαγῆναι, διαφθαρῆναι, σπαρῆναι, σφαλῆναι, φανῆναι, σιγαλῆναι, τραπῆναι, ἀεσθῆναι, μνηῆναι, γραφῆναι, βλαβῆναι, τριβῆναι. Porro Diar. Ien. 1826. 173. Συνελέσθην apud Aristophanem legitur, συνελέγην passim in Anabasi et Historia graeca. Thucyd. VIII, 49 ἐυλλεγόντες. Quamquam Thomae iudicium est: συλλεχθεὶς κάλλιον ἢ συλλεγείς. Thuc. I, 93 ἐγκατελέγην. Quid quod Aristot. Top. VII, 4, 2. VIII, 3, 7 est διελέγην. De infinitivo aoristi cum ἂν particula coniuncto v. Herm. Soph. Ai. 1061. Anab. II, 1, 13 ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὢν, εἰ οἶε τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλείας δυνάμεως. Plat. Menex. 243 d. δόξαν γὰρ δι' αὐτοὺς ἡ πόλις ἔσχε μήποι' ἂν καταπολεμηθῆναι μὴδ' ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων. Schaeff. App. Dem. I. 183. — ἐξ Ἀθηνῶν. Alii ἐξ Ἀθηναίων malunt, immemores illi locorum, quibus nomen urbis pro terra positum est. Cf. Hellen. VII, 1, 23 εἰ δὲ οὕτε Λακεδαιμονίους ἀνευ σιρῶν πώποτε ἐμβαλεῖν ἐς τὰς Ἀθήνας, οὕτε νῦν Θηβαίους ἐλθεῖν ἀνευ Ἀρκάδιον ἐς Λακεδαίμονα. Censor quidam Britannus in Critical Review 1804. III. 347. Ionicam formam Ἀθηναίων adeo Xenophonti vindicat. Schaefer. Greg. Cur. 382. — Ἀθήνησι, v. ad II, 17.

πεσθαι. Ἐθιμνεσιτέρους δὲ ποτιέρονς ἑαυτοῖς εἶναι νομίζεις; Ἀθηναίους ἔγωγε· Βοιωτῶν μὲν γὰρ πολλοὶ πλεονεκτούμενοι ὑπὸ Θηβαίων δυσμενῶς αὐτοῖς ἔχουσιν, Ἀθήνησι δὲ οὐδὲν ὀφῶ τοιοῦτον. Ἀλλὰ μὴν φιλοτιμώτατοί γε καὶ φιλοφρονέστατοι πάντων ἰσὶν· ὕπερ οὐκ ἤκιστα παροξύνει κινδυνεύειν ὑπὲρ εὐδοξίας τε καὶ πατρίδος. Οὐδὲ ἐν τούτοις Ἀθηναῖοι μίμνῃσι. Καὶ μὴν προγόνων γε καλὰ ἔργα οὐκ ἔστιν οἷς μελῶ καὶ πλεῶν ὑπάρχει ἢ Ἀθηναίοις. ὧ πολλοὶ ἐπαιρόμενοι προτρέπονται τε ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄλλοιμοι γίνεσθαι. Ταῦτα μὲν ἄληθῆ λέγεις πάντα, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὀρέξ, ὅτι ἀπ' οὗ ἢ τε σὺν Τολμίδῃ τῶν χιλίων ἐν Λεβαδείᾳ συμφορὰ ἐγένετο καὶ ἡ μετ' Ἱποκράτους ἐπὶ Ἀηλῶ, ἐκ τούτων τεταπείνεται μὲν ἡ τῶν Ἀθηναίων δόξα πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς, ἐπῆρται δὲ τὸ τῶν Θηβαίων φρόνημα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· ὥστε Βοιωτοὶ μὲν, οἱ πρόσθεν οὐδ' ἐν τῇ ἑαυτῶν τολμῶντις

3. ἀλλὰ μὴν — γέ. Ita ad novam rei confirmandae rationem pergitur. V. I, 1, 10. — οὐκ ἔστιν οἷς. V. ad I, 4, 2. — προτρέπονται τε. Quo loco particulam positam expectaveris? Hyperbaton est, quod vocant. Thuc. VI, 6 Ἐγείσθαι τε πρέσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. Bernhardy Synt. 462. Hermann. Soph. Phil. 454. Brachylogiam dicit Schaeferus App. Dem. I. 690. Nimirum προτρέπονται ad singula, quae sequuntur, cogitatione repetendum est.

4. ἐν Λεβαδείᾳ, ad Lebadeam. Matth. 577. Nam ἐν praepositio saepius propinquitatem ad urbem significat, etiam ad mare, τ. Krüger. Anab. IV, 8, 22, ad fluvium, ib. II, 4, 13 secundum unum codicem. Unde frequens praepositionum ἐν, ἐπὶ, πρὸς permutatio est. Krüger. Anab. I, 4, 6. Iacob. Lucian. Alex. c. 19. Voigtlaend. Diall. Mortt. I, 1. Spohn. Niceph. Blemm. p. 29 sqq. Praepositio ad Marathonis nomen saepius deest quam additur, ad Salaminis raro omittitur. Baier. Isocr. Panegy. 91. Illa autem Boeotiae urbs, unde hodie tota provincia Livadia dicitur, quum teste Strabone IX. p. 472. ed. Tzschuck. media fuerit inter Heliconem et Chaeroneam prope Coroneam, nihil mirum, si modo a Coronea (ut Plat. Alcib. I. 112 c. ἐν Κορωνείᾳ) modo a Lebadea nomen traxit pugna, qua Ol. 83. 2. a. Chr. 447 Athenienses duce Tolmida ab exulibus Boeotis atrocissime devicti sunt. Thucyd. I, 113. — ἐπὶ Ἀηλῶ. Pugna ad Delium, quae et ipsa urbs Boetiae est prope Eucrium, belli Peloponnesiaci anno octavo, Ol. 89, 1. a. Chr. 424. non minus infeliciter cessit Atheniensibus, victoriam reportantibus Boeotorum iis, qui a partibus Lacedaemoniorum stabant. Thucyd. IV, 93 sqq. Cui pugnae ipse Socrates interfuisse atque ab Alcibiade, quem ipse olim in pugna ad Potidaeam (a. 432.) conservaverat, conservatus esse dicitur. — ἐκ τούτων in apodosis post ἀπ' οὗ illatum, ut ἐκ τούτου saepe post ἐπεὶ. — πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς, gegen die Böoter, si eos cum Boeotis comparaveris. Vid. ad I, 2, 52. ad III, 8, 5. ad 10, 12. IV, 8, 11 παραβάλλον ἐπ' ἄλλων ἡδὸς πρὸς ταῦτα. Anab. VII, 7, 41. λῆρος πάντα δοκεῖ εἶναι πρὸς τὸ ἀργύριον ἔχειν.

πατρῴα τε ὄντα καὶ προσήκοντα μάλιστα ἂν οὕτως αὐτοὺς
ἐξορμῶμεν ἀντίχεσθαι τούτων· ἐπεὶ δὲ τοῦ μετ' ἀρετῆς πρω-
τεύειν αὐτοὺς ἐπιμαλίσθαι βουλόμεθα, τοῦτ' αὖ δεκτικόν ἐκ
παλαιοῦ μάλιστα προσήκον αὐτοῖς, καὶ ὥς τούτου ἐπιμελόμε-
νοι πάντων ἂν εἰεν κράτιστοι. Πῶς σὺν ἂν τοῦτο διδάσχοι-9
μεν; Οἶμαι μὲν, εἰ τοὺς γε παλαιοτάτους, ὧν ἀκούομεν, προ-
γόνους αὐτῶν ἀναμιμνήσκοιμεν αὐτοὺς ἀκηκοότας ἀρίστους
γεγονέναι. Ἄρα λέγεις τὴν τῶν θεῶν κρίσιν, ἣν οἱ περὶ Κί-10

οἱ παῖλαι vel οἱ παλαιοί, id erunt fortasse qui comprobent. Finck-
hius vero Diar. Darmstad. 1830. 48. verba ita interpretatur: *εἰ*
οἱ ἄλλοι χρήματα εἶχον καὶ ἐβουλόμεθα τούτων αὐτοὺς ἀντιποιεῖ-
σθαι. — οὕτως quemadmodum saepissime post particulas tem-
porales, interdum post conditionales in apodosis infertur, quo quae
in protasi dicta sunt, quasi uno obtutu proponantur, (quam ean-
dem significationem quum nostras particula *so* habeat, nimio usu
contrita flaccescere coepit): ita simili prorsus ratione ponitur post
participia, quorum notioni repetendae inservit. Quod quomodo
differat ab *εἰτα* et *ἐπειτα* particulis similiter post participia inferri
solitis, exponit Engelhardt. Platōn. Lach. c. 19. Euthyphr. c. 11.
Cf. 10, 2 ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἑκάστου κάλλιστα οὕτως ὅλα
τὰ σῶματα καλὰ ποιεῖτε φαίνεσθαι. Utramque particulam *ἐπειτα*
οὕτως post participium illatam v. Anab. VII, 1, 4, ubi v. Krüger.
Videtur enim οὕτως internam, *εἰτα* externam sententiae primariae
cum secundaria cohaerentiam significare. V. ad IV, 2, 25. 8 extr.
Krüger. Anab. III, 2, 31. Matth. 565. 2. Buttm. 144. n. 6. Similem
post participia usum, temporis scilicet notam verbis antecedenti-
bus significatam resumendi, latinum *tum* habet. Liv. II, 29. Utra-
que re satis experta tum demum consules. III, 56. Fundata deinde
et potestate tribunicia et plebis libertate, tum tribuni aggredi sin-
gulos tutum maturumque iam rati — deligunt. XXIV, 31. Re-
ductis in curiam legatis tum consul — inquit. — Quod deinceps
legitur ἐξορμῶμεν, non ἐξορμῶμεν post ἐβουλόμεθα, post cer-
tam conditionem in iis, quae antecedunt, propositam id, quod inde
consequitur, ad praesens tempus pertinere significat: nunc ma-
xime eos excitaremus, Hermann. Viger. 812 sq. Matth. 524. n. 2.
V. ad IV, 2, 24. — προσήκον, Matth. 549. 5.

9. ἀρίστους γεγονέναι tum ex ἀναμιμνήσκοιμεν tum ex
ἀκηκοότας pendere puta: si maiores commonefacimus eos, quum
iam ipsi audiverint, optimos exstitisse. Putant alii ἀναμιμνήσκειν
cum duplici accusativo coniunctum esse, ut Anab. III, 2, 11. coll.
VII, 1, 26. Hell. II, 3, 30. coll. Cyrop. III, 3, 37. Matth. 421. Rost.
104. n. 11. Non esset autem, opinor, αὐτοὺς ἀκηκοότας additum
scripturae, nisi antecederet ἀναμιμνήσκοιμεν et non opus esse do-
cere Athenienses, sed sufficere, si de maioribus commonefierent,
dicere scriptori in animo esset.

10. τὴν τῶν θεῶν κρίσιν, iudicium de diis, de Neptuno et
Minerva, qui quum de Atticae dominio certarent, Cecrops iudex
sumtus deae palmam decrevit. Secundum alios duodecim dii ar-
bitrium tulerunt. Orid. Metam. VI, 70 sqq. De articulo v. ad II,
2, 13. — οἱ περὶ Κέρροπα. Negant hanc dicendi formulam
et similem οἱ ἀμφὶ τινα apud Atticos solum eum, cuius nomen
additum est, significare. Etenim quum οἱ περὶ αἰεὶ ἀμφὶ θαλῆν

κροπα δι' ἀρετὴν ἔκριναν; λέγω γάρ, καὶ τὴν Ἐρεχθίδως γαστροφὴν καὶ γένεσιν, καὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' ἐκείνου γενομένον πρὸς τοὺς ἐκ τῆς ἐχομένης ἡπείρου πάσης, καὶ τὸν ἐπ' Ἡρακλειδῶν πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ Θησέως πολεμθέντας, ἐν οἷς πᾶσιν ἐκεῖνοι δῆλοι γέγονασιν τῶν κατ' αὐτοὺς ἀνθρώπων ἀριστεύσαντες· εἰ δὲ βούλει, ἢ ὕστερον οἱ ἐκείνων μὲν ἀπόγονοι, οὐ πολλὰ δὲ πρὸ ἡμῶν γεγονότες, ἔπραξαν, τὰ μὲν αὐτοὶ κατ' αὐτοὺς ἀγωνιζόμενοι

sint vel Thaletis discipuli vel Thales cum assecclis, apud recentiores scriptores adeo solus Thales ita significatur. Quod quum inde factum sit, quod prae sociis vel comitibus ille tanquam princeps scholae vel sectae nominatus est, sunt etiam apud veteres Atticos quidam lucti, qui quomodo iste usus natus sit, ipsi demonstrant. Plat. Hipp. mai. 281 c. Cratyl. 400 a. Menon. 99 b. Cecropem cum iudicibus assidentibus interpretatur Matthiae gr. mai. p. 1160, fabulae obscuritatem ita indicari opinio est Buttmanni gr. p. 441. Vid. Herm. Vig. 700. Bernh. Synt. 263. — λέγω γάρ. V. ad I, 4, 9. Plat. Menex. 235 c. Τὴς αὐτῆς; ἡ δῆλον διὰ Δασυλείας λέγεις; λέγω γάρ, καὶ Κόννον γε τὸν Μητροβίου. Nam καὶ — γὰρ particulae ut gradationi et responsioni (v. §. 13.), ita plurimum rerum enumerationi inserviunt. — τὴν Ἐρεχθίδως τροφὴν καὶ γένεσιν. De re et collocatione vocabulorum (ὕστερον πρότερον vocant) cf. Hom. II. II, 547. Ἐρεχθῆος, ὅν ποτ' Ἀθήνη θρόνε, Αἰδὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ ζεῖδωρος Ἀλκυόνα. Plat. Civ. 436 a. 470 d. Hermann. Soph. Trach. 234. Alii eum Vulcani, alii Pandionis filium Erichthonique, quem Vulcanus genuerat, nepotem esse dixerunt. Buttm. Plat. Alcib. I, 121 a. De Erechthei bello Morus Isocr. Panegy. c. 9. docet, Thraces illo tempore finitimos Atticae fuisse. Unde c. 19. ὅμοιοι προσοικοῦντες ἡμῖν. Hos Thraces coactos esse ab Atheniensibus recedere versus septentrionem et Graeciae fines promotus; nam inter Thraces et Atticam Boeotiamque ortam esse Thessaliam, Epirum, Macedoniam. — ἐπ' ἐκείνου, illius aetate. Cyrop. I, 6, 31 ἐπὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων. De Vectig. VI, 1 ἐπὶ ἐπ' ἡμῶν. οἱ ἐπ' ἡμῶν, aequales nostri, Anab. I, 9, 12. Hell. IV, 3, 16. οἱ ἐπ' αὐτοῦ De Venat. I, 11. coll. h. l. οἱ κατ' αὐτοὺς ἀνθρωποι. Cyrop. I, 4, 14 οἱ κατ' ἐμέ. — Ceterum quae hic commemorantur bella, nemo fere fuit Atheniensium laudator, quin in oratione sua praedicaret. Herodot. IX, 27. I.ys. orat. funebr. Isocr. Panegy. c. 14. sqq. Plat. Menex. 239 b. sqq.

11, εἰ δὲ βούλει, aut si navis, oder wenn du willst. Haec dictio, quae plena est Plat. Menon. 71 c. ἄλλῃ ἐστὶ παιδὸς ἀρετὴ καὶ προεσβυτέρου ἀνδρός; εἰ μὲν βούλει, ελευθέρου, εἰ δὲ βούλει, δουλοῦ, οὐμῖσο βούλει. Sympos. 212 c. Alcib. I, 114 b., quum proprie rem arbitrio alterius permittat, transitum ad rem potiore vel veriore parat, etiam simpliciter: praeterea, adde et hoc, ut Plat. Phaedr. 230 c. ubi quod legitur εἰ δὲ βούλει, teste Heindorfio Aristaeonetus Ep. I, 3. p. 9. illum locum imitans reddit εἰ δέ. Hipp. mai. 282 c. Lach. 188 c. — οἱ ἀπόγονοι. Athenienses tempore Miltiadis, Themistoclis, Aristidis, victores Persarum. — οὐ δὲ καὶ καὶ γὰρ καὶ οὐτοί, intell. iidem illi, quos non minus inter aequales illorum temporum praecantantissimos fuisse dicit quam maiores, quorum facta antea sunt commemorata. Matth. 477. c.

πρὸς τοὺς κυριεύοντας τῆς τε Ἀσίας πάσης καὶ τῆς Εὐρώπης
μέχρι Μακεδονίας καὶ πλείστην τῶν προγεγονότων δύναμιν
καὶ ἀφορμὴν κεκτημένους καὶ μέγιστα ἔργα κατεργασμένους,
τὰ δὲ καὶ μετὰ Πελοποννησίων ἀριστεύοντες καὶ κατὰ γῆν
καὶ κατὰ θάλατταν· οἳ δὲ καὶ λέγονται πολὺ διενεγκεῖν τῶν
καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων. Λέγονται γάρ, ἔφη. Ταιγυροῦν πολ- 12
λῶν μὲν μεταναστώσεων ἐν τῇ Ἑλλάδι γενομένων διέμειναν ἐν
τῇ ἑωτῶν, πολλοὶ δὲ ὑπὲρ δικαίων ἀντιλέγοντες ἐπέτρεπον
ἐκείνοις, πολλοὶ δὲ ὑπὸ κρειττόνων ὑβριζόμενοι κατέφευγον
πρὸς ἐκείνους. Καὶ ὁ Περικλῆς, Καὶ θανμάζω γε, ἔφη, ὧ 13
Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔκλινεν. Ἐγὼ
μὲν, ἔφη, οἶμαι, ὁ Σωκράτης, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινὲς διὰ τὸ
πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατιστεῦσαι καταρῥαθυμήσαντες ὥστε-
φιζουσι τῶν ἀντιπάλων, οὕτω καὶ Ἀθηναίους πολὺ διενεγκόν-
τας ἀμελεῖσαι ἑωτῶν, καὶ διὰ τοῦτο χεῖρους γεγονέναι. Νῦν 14
οὖν, ἔφη; τί ἂν ποιοῦντες ἀναλάβοιεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετὴν;
Καὶ ὁ Σωκράτης, Οὐδὲν ἀπόκρυφον δοκεῖ μοι εἶναι, ἀλλ' εἰ
μὲν ἔξευρόντες τὰ τῶν προγόνων ἐπιτηδεύματα μηδὲν χεῖρον
ἐκείνων ἐπιτηδεύοιεν, οὐδὲν ἂν χεῖρους ἐκείνων γενέσθαι· εἰ

12. διέμειναν. Hinc Athenienses αὐτόχθονες videri vole-
bant. Plat. Menex. 245 d. αὐτοὶ Ἕλληνες, οὐ μισοδόρβαροι οἰκοῦμεν.
Isocr. Paneg. c. 4. — ἐπέτρεπον, intell. τὰ δίκαια. Hellen. IV,
5, 5. ἐπιτρεφάντες Ἀγροῦλαφ γνῶναι, ὃ τι βούλοιο περὶ σφῶν.

13. θανμάζω, ὅπως miror, qui factum sit, ut. Cf. I, 1, 20.
Plat. Crit. init. θανμάζω, ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμοτηρίου
φύλαξ ὑπακοῦσαι. — Ἐγὼ μὲν, ἔφη, οἶμαι, ὁ Σωκράτης. Ita
secundum libros manuscriptos Bornemannus vulgatum Ἐγὼ μὲν
οἶμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, corrigi iussit, comparans Cyrop. V, 2, 29.
Oecon. I, 18. III, 6. VII, 16. Cic. Brut. c. 23, §. 91. Quid igitur,
inquit, est caussae, Brutus. Nonnulla ex Phaedone Platonico col-
lata eius collocationis exempla v. apud Stallbaum, ad 78 a. e. —
ὥσπερ καὶ — οὕτω καὶ. Ita in comparationibus constanti fere
usu καὶ geminatur. Heindorf. Plat. Phaed. p. 36. Parmenid. 293.
Stallbaum. Euthyphr. 13 a. Vid. I, 6, 3. Non diversi sunt loci,
ubi οὐδὲ ita geminatur. Cyrop. I, 6, 18 λέγεις σύ, δι, ὥσπερ οὐδὲ
γεωργοῦ ἀργοῦ οὐδὲν ὄφελος, οὕτως οὐδὲ στρατηγοῦ ἀργοῦ οὐδὲν
ὄφελος εἶναι. — ἄλλοι τινές, alii ex ingeniosa Weiskii conie-
ctura ἀλλήλα τινές, coll. I, 2, 24. Sed videtur Socrates ut alia-
rum quarundam civitatum, ita Athenarum res negligentia, ex ni-
mia fiducia orta, in peius ruisse demonstrare velle.

14. χεῖρους γενέσθαι. Infinitivus ex δοκεῖ pendet, ut χε-
ρους accusativus sit: unde non raro νομίζω, οἶμαι ad sequentia
pertinendum est. I, 2, 45 codex F. habet βίαν μᾶλλον ἢ νόμον εἶ-
ναι. Cyrop. IV, 2, 38 nonnulli libri ταύτην τὴν εὐωχίαν. ubi v.
Poppo. Infra IV, 3, 10 plerique ἄνθρωποι, ut quod sequitur δο-
κεῖ impersonale sit. Adeo Romani id sibi indulserunt. Cic. Tusc.
V, 5. Non mihi videtur, ad beate vivendum satis posse virtutem.

δὲ μή, τοὺς γε νῦν πρωτεύοντας μιμούμενοι καὶ τοῦτοις τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύοντες, ὁμοίως μὲν τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι οὐδὲν ἂν χείρους ἐκείνων εἶεν, εἰ δ' ἐπιμελέστερον, καὶ βελτίους.

15 Ἀέγυς, ἔφη, πόρῳ που εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκἀγαθίαν. πότε γὰρ οὕτως Ἀθηναῖοι, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι, ἢ πρεσβυτέρους αἰδέσονται; οἳ ἀπὸ τῶν πατέρων ἄρχονται καταφρονεῖν τῶν γεραιτέρων· ἢ σωμασκήσουσιν οὕτως; οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμειοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιμελομένων καταγε-
 16 λῶσι. πότε δὲ οὕτω πείσονται τοῖς ἄρχουσιν; οἳ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν τῶν ἀρχόντων· ἢ πότε οὕτως ὁμοιοῦσουσιν; οἳ γε ἀντὶ μὲν τοῦ συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέροντα ἐπηρεάζουσιν ἀλλήλοις, καὶ φθοροῦσιν ἑαυτοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, μάλιστα δὲ πάντων ἐν τε ταῖς ἰδίαις συνόδοις καὶ ταῖς κοιναῖς διαφέρονται, καὶ πλείστας δίκας ἀλλήλοις δικάζονται, καὶ προαιροῦνται μᾶλλον οὕτω κερδαίνειν ἀπ' ἀλλήλων ἢ συνωφελοῦντες αὐτούς, τοῖς δὲ κοινοῖς ὥσπερ ἄλλοτριους χρώμενοι περὶ τούτων αὐτὰ μάχονται καὶ ταῖς εἰς
 17 τὰ τοιαῦτα δυνάμει μάλιστα χαίρουσιν. ἔξ ὧν πολλὴ μὲν ἀπειρία καὶ κακία τῇ πόλει ἐμφύεται, πολλὴ δὲ ἔχθρα καὶ μῖσος ἀλλήλων τοῖς πολίταις ἐγγίγνεται, δι' ἣ ἔγωγε μάλα φοβοῦμαι εἶ, μή τι μείζον, ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι, κακὸν
 18 τῇ πόλει συμβῇ. Μηδαμῶς, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Περικλέης, οὕτως ἡγοῦ ἀνηκέστω πονηρίᾳ νοσεῖν Ἀθηναίους. οὐχ ὁρᾷς, ὥς εὐτακτοὶ μὲν εἰσιν ἐν τοῖς ναυτικοῖς, εὐτάκτως δ' ἐν τοῖς

ubi v. Davisius. Similiter ad accusativum transitur supra I, 5, 6. II, 8, 1. Sequi autem accusativum cum infinitivo, ubi δοκεῖ μοι est consentaneum nihil esse videtur, satis multi testantur loci. Cyrop. IV, 5, 16 δοκεῖ οὖν μοι ὡς τάχιστα εἶναι τινὰ ὑμῶν εἰς Πέρσας. Plat. Lach. 199 c. οὕτως αὐ μετατίθεσθαι ἢ πῶς λέγεις; ubi responsum Nicias docet intelligi debere δοκεῖ σοι. — πρωτεύοντες qui sint, docet quae sequitur paragraphus. — Quod deinceps modo finito dicitur εἶεν, v. I, 4, 15. — εἰ δ' ἐπιμελέστερον, v. ad II, 1, 12.

15. οἳ, v. ad I, 4, 11. Infra οἳ γε, quippe qui. Hellen. II, 4, 41. Matth. 602. — καταφρονεῖν, v. ad I, 5.

16. συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέροντα, v. ad I, 2, 7. ἑαυτοῖς — ἀλλήλοις num usu differunt? cf. §. 2. II, 6, 20. 7, 12. Matth. 489. III. qui quod Thucyd. III, 81 pronomen reciproci pro reflexivo positum esse putat, v. Poppo I, 1. p. 175. Pertinet autem illa consuetudo reflexivis pro reciprocis utendi ad omnes fere linguas, sive ea est negligentia, quam Graecis quidam imputant, vel optio voluntaria, sive necessitas, ut apud Romanos reciproci pronominis formis peculiaribus carentes. Expressiore forma utuntur Francogalli. — προαιροῦνται μᾶλλον, v. ad II, 1, 2.

γυμνικοῖς ἀγῶσι πείθονται τοῖς ἐπιστάταις, οὐδένων δὲ κατα-
δεξιότερον ἐν τοῖς χοροῖς ὑπηρετοῦσι τοῖς διδασκάλους; Τούτῳ 19
γάρ τοι, ἔφη, καὶ θανμαστόν ἐστι, τὸ τοὺς μὲν τοιοῦτους
πειθαρχεῖν ταῖς ἐφεσιῷσι, τοὺς δὲ ὀπλίτας καὶ τοὺς ἱππεῖς,
οἳ δοκοῦσι καλοκἀγαθία προκεκρίσθαι τῶν πολιτῶν, ἄπειθε-
στάτους εἶναι πάντων. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Ἡ δὲ ἐν Ἀρείῳ 20
κόγῳ βουλή, ὧ Περικλῆς, οὐκ ἐκ τῶν δεδοκιμασμένων καθί-
σταται; Καὶ μάλα, ἔφη. Οἴσθαι οὖν τινες, ἔφη, κάλλιον ἢ
νομιμώτερον ἢ σεμνότερον ἢ δικαιοτέρον τὰς τε δίκας δικά-
ζοντας καὶ τὰλλα πάντα πράττοντας; Οὐ μέφομαι, ἔφη,
τούτοις. Οὐ τοίνυν, ἔφη, δεῖ ἀθνμεῖν, ὥς οὐκ εὐτάκτων ὄν-
των Ἀθηναίων. Καὶ μὴν ἐν γε τοῖς στρατιωτικοῖς, ἔφη, ἔνθα 21
μάλιστα δεῖ σωφρονεῖν τε καὶ εὐτακτεῖν καὶ πειθαρχεῖν, οὐ-
δεν τούτων προσέχουσιν. Ἴσως γάρ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐν τού-
ταις οἱ ἥκιστα ἐπιστάμενοι ἄρχουσιν αὐτῶν. οὐχ ὀρεῖς, ὅτι κι-
θαριστῶν μὲν καὶ χορευτῶν καὶ ὀρχηστῶν οὐδὲ εἰς ἐπιχειρεῖ
ἄρχειν μὴ ἐπιστάμενος, οὐδὲ παλαιστῶν οὐδὲ παγκρατιαστῶν;
ἀλλὰ πάντες, ὅσοι τούτων ἄρχουσιν, ἔχουσι δεῖξαι, ὅπόθεν
ἔμαθον ταῦτα, ἐφ' οἷς ἐφεσιῷσι τῶν δὲ στρατηγῶν οἱ πλεῖ-
στοι αὐτοσχεδιάζουσιν. οὐ μέντοι σέ γε τοιοῦτον ἐγὼ νομίζω 22
εἶναι, ἀλλ' οἷμά σε οὐδὲν ἥττον ἔχειν εἰπεῖν, ὅποτε στρατη-

18. τοῖς ἐπιστάταις, sc. τῶν γυμνασίων, τοῖς παιδοτροφῆαις.
Plat. Crit. 47 b. — οὐδένων, alii οὐδενῶν. Idem genitivus est
Hier. I, 38. eiusdemque pluralis nominativum et dativum invenies
apud Xenophontem. V. Buttm. gr. max. I. 281. Alias οὐδένες δι-
cuntur qui sunt οὐδέν, οὐδαμοῦ, nihili. Herodot. IX, 58 οὐδένες
ἄρα ἔοντες ἐν οὐδαμοῖσι ἔουσι Ἕλλησι ἐναπεδεικνύατο.

19. τοῦτο, v. ad IV, 7, 5.

20. δεδοκιμασμένων, v. ad II, 2, 13. — τούτοις, τοῖς
Ἀρειοπαγίταις. v. ad II, 1, 31. 2, 3. Non raro autem post vocem
βουλή pluralis infertur, ut Hellen. II, 3, 55. Isocr. Areop. c. 16.
ubi post eiusdem senatus commemorationem οἱ (apud alios ἦ),
deinde διανοηθέντες est.

21. αὐτοσχεδιάζουσιν imperatores, qui vel scientiae rei
militaris expertes, ut h. l., vel celeriter, quae opus sunt, reper-
ientes imperium gerunt, ut Thucyd. I, 138 Themistocles vocatur
πρότιτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα. De Rep. Lac. XIII, 5 αὐτοσχε-
διάτης τῶν στρατιωτικῶν opponitur τεχνίτη τῶν πολεμικῶν. Gott-
lob. Plat. Menex. p. 20. Stallbaum. Euthyphr. 5 a. quo loco αὐ-
τοσχεδιάζειν est temere loqui. Temeritatis enim notio in eo verbo
inesse solet, quia quod subito fit, male fere fit. Iuvabit compa-
rasse Caes. B. G. V, 33 Tum demum Titurius, ut qui nihil ante
providisset, trepidare, concursare cohortesque disponere; haec ta-
men ipsa timide atque ut eum omnia deficere viderentur: quod
plerumque his accidere consuevit, qui in ipso negotio consilium
capere coguntur.

γαῖν ἢ ὅποτε παλαίειν ἤρξω μανθάνειν. καὶ πολλὰ μὲν οἶμαι
 σε τῶν πυτρώων στρατηγημάτων παρὶληφότα διασωΐζειν,
 23 πολλὰ δὲ πανταχόθεν συνενηνοχέαι, ὁπόθεν οἶόν τε ἦν μα-
 μνῶν, ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν ἀγνοῶν τι τῶν εἰς στρατηγίαν
 ὠφελίμων· καὶ ἐάν τι τοιοῦτον αἰσθῇ σεαυτὸν μὴ εἰδὼτα,
 ζητεῖν τοὺς ἐπισταμένους ταῦτα, οὔτε δώρων οὔτε χαρίτων
 φειδόμενον, ὅπως μάθῃς παρ' αὐτῶν ἢ μὴ ἐπίστασαι, καὶ
 24 συνεργούς αγαθοὺς ἔχῃς. Καὶ ὁ Περικλῆς, Οὐ λανθάνεις με,
 ὦ Σώκратες, ἔφη, ὅτι οὐδ' οἰόμενός με τούτων ἐπιμελεῖσθαι
 ταῦτα λέγεις, ἀλλ' ἐγχειρῶν με διδάσκειν, ὅτι τὸν μέλλοντα
 στρατηγεῖν τούτων ἀπάντων ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. ὁμολογῶ μὲν-
 25 τοι καὶ γὰρ σοι ταῦτα. Τοῦτο δ' ἔφη, ὦ Περικλῆς, κατανενόη-
 κας, ὅτι πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὕψη μεγάλα, καθήκοντα

23. πολλὰ μεριμνῶν. I, 1, 11 τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα
 μορφαίνοντας ἀπέδεικνε. 4, 11 εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι
 φροντίζειν. Namque μεριμνῶν pro φροντίζειν nonnunquam dicere
 Xenophontem demonstrante Piersono opinio est Moeridis p. 194.
 ed. Lips. — ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν ἀγνοῶν, v. ad I, 2, 34.
 — αἰσθῇ num potest praesens esse? Certe haec verbi αἰσθῆσαι
 forma antiquior hic illic servata restat, ut Anab. II, 5, 4. Thuryd.
 V, 26. VII, 75. Buttm. gr. max. II. 68. Schneider. Plat. Civ. 608 a.
 qui eas formas, quae praesentis propriae sint, ubi a bonis codi-
 cibus oblatae sensui non refragentur, ne a veteribus quidem scrip-
 toribus abiudicandas esse, sed quas praesens cum aoristo com-
 munes habeat, quia αἰσθάνομαι usitatus fuerit, omnes ad aori-
 stum referendas videri docet. Supra I, 2, 29 in uno codice Pa-
 risino pro praesentis forma est αἰσθόμενος, quo nunc accedit Guel-
 ferbytanus. — μὴ εἰδὼτα. Μὴ ad cogitationem refertur. Soph.
 Oed. C. 1157 δίδασκέ με, ὥς μὴ εἰδὼτ' αὐτὸν μηδέν, ὃν σὺ πυνθάν-
 νει, doce me, tanquam si nihil istorum sciam. οὐκ εἰδῶτα esset:
 revera nescientem. Herm. Vig. 804 sqq. Rost. 135. p. 688.

24. οὐ λανθάνεις με, ὅτι — ταῦτα λέγεις. Haec quo-
 modo alias solent conformari? V. Matth. 552. cum observations
 adiecta. Cf. Oecon. I, 19 ὅτι πονηρότατοί γέ εἰσιν, οὐδὲ σὲ λανθάνου-
 σιν. Sympos. III, 13. Cyrop. V, 2, 37. VI, 1, 12. Hier. III, 3.
 V. ad IV, 2, 21. — οὐδ' οἰόμενος. Sunt qui scriptum malint
 οὐκ. Sed respicitur ad οἶμαι, quod supra legitur: ne credens qui-
 dem, i. q. ὅτι καίπερ οὐκ οἰόμενός με τούτων ἐπιμελεῖσθαι ὅμως
 ταῦτα λέγεις, dass du nicht einmal glaubst, — und doch dieses
 sagst; dass du, ohne auch nur zu glauben, — dieses sagst. Anab.
 V, 6, 22 ἀκούω δὲ τινος θύεσθαι ἐπὶ τούτῳ οὐδ' ὑμῖν λέγοντας.
 VII, 7, 10 οὐ γὰρ ἐγὼ εἶμι ἄρχω, ἀλλὰ Λακεδαιμόνιοι, οὓς ὑμεῖς
 παρεδῶκατε τὸ σιγάειν ἀπαγαγεῖν, οὐδὲ ἐμὲ παρακαλεῖσθαι. qui-
 bus locis cave opineris vim vocis οὐδέ ad solum pronomen perti-
 nere. Cf. Apol. 9 ταῦτα οὐδὲ προθυμῆσθαι, haec ne concupiscam
 quidem, nedum faciam. Infra IV, 2, 23.

25. ὕψη μεγάλα. Defendunt aditum Atticae terrae Cithae-
 ron cum montibus Cerastris et aliis. Schneid. Vind. Hellen. V, 4,

ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν, δι' ὧν εἰς τὴν χώραν εἰσδοὶ στεναὶ τε καὶ προσάντειες εἰαί, καὶ ὅτι μέση διέξωσται ὄρεσιν ἑρμυνοῖς; Καὶ μάλα, ἔφη. Τί δέ; σὺ ἐκεῖνο ἀκήκοας, ὅτι Μυσοὶ καλεῖσθαι Πισίδαι ἐν τῇ βασιλείᾳ χώρα κατέχοντες ἑρμυνὰ πάντῃ χωρία καὶ κούφως ὠπλισμένοι δύνανται πολλὰ μὲν τὴν βασιλείᾳ χώραν καταθέοντες κακοποιεῖν, αὐτοὶ δὲ ζῆν ἐλεύθεροι; Καὶ τοῦτό γε, ἔφη, ἀκούω. Ἀθηναίους δ' οὐκ ἂν οἶει, ἔφη, μέχρι τῆς ἐλαφροῦς ἡλικίας ὠπλισμένους κουφοτέροις ὅπλοις καὶ τὰ προκείμενα τῆς χώρας ὄρη κατέχοντας βλαβεροὺς μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι, μεγάλῃν δὲ προβολὴν τοῖς πολίταις τῆς χώρας κατεσκευάσθαι; Καὶ ὁ Περικλῆς, Πάντ' οἶμαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ταῦτα χρήσιμα εἶναι. Εἰ τοίνυν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀρέσκει σοι ταῦτα, ἐπιχειρεῖ αὐτοῖς, ὦ ἄριστε· ὅ τι μὲν γὰρ ἂν τούτων καταπράξης, καὶ σοὶ καλὸν ἔσται καὶ τῇ πόλει ἀγαθόν· ἐὰν δὲ τι ἀδυνατῆς, οὔτε τὴν πόλιν βλάψεις οὔτε σπαντὸν καταισχυνεῖς.

CAPUT VI.

Γλαῦκωνα δὲ τὸν Ἀρίστωνος, ὅτ' ἐπιχειρεῖ δημηγορεῖν, 1

36. 47. Montes terrae Atticae proprii Parnes, Brilessus, Hymettus, Laurium et alii. Schn.

26. Μυσοὶ καὶ Πισίδαι. Eadem narrantur Anab. III, 2, 23. coll. II, 5, 13. — βασιλείᾳ. Ad hoc vocabulum de rege Persarum usurpatum, tanquam si nomen proprium sit, articulus omitti solet. Additur tamen aliquoties, ut Anab. II, 4, 4. 5, 38. Cyrop. I, 4, 1. Thucyd. VIII, 47. 48. Quamquam compluribus locis a librariis additus esse videtur. — πολλὰ τὴν χώραν κακοποιεῖν, v. ad I, 2, 7.

27. ἂν num ad οἶει pertinet? — μέχρι τῆς ἐλαφροῦς ἡλικίας, durante aetate agili. Ita μέχρι aliquoties de tempore durante usurpatur. I, 2, 35. μέχρι πόσων ἐτῶν, intra quot annos. Hellen. III, 1, 17. μέχρι τεσσάρων ἡμερῶν, per quatuor annos. De Venat. VII, 4. μέχρι ἐνιαυτοῦ. Ceterum, demonstrante Boeckhio apud Bornemannum, Atheniensium filii ubi primum inter ephebos recepti sunt, ab hoc tempore duos ephebiae usque ad vigesimum annos in terrae Atticae circuitoribus (περιπόλοις) degerunt, qui in castellis praesidia agebant et fossis aggeribusque faciendis exercitabantur neque tamen extra solum patriae proficiscebantur, quod militiæ genus ex ephebis demum egressi obibant.

CAP. VI. Glauconem imperitum adolescentem a capessenda republica avertit Socrates. Frater is fuit Platonis philosophi: cuius quum propter similitudinem, quam Plato cum Xenophonte exercuisse dicitur, non magis a Xenophonte mentionem fieri dicat A. Gellius N. A. XIV, 3 quam huius ab illo, verius de ea re, huius capitis initium, ubi non sine benevolentiae aliqua significatione Platonis nomen est, non oblitus iudicat Diogenes Laërtius III, 34, variis de iusta, quae dicitur, inimicitia quum alii tum

τίσεν. Ὡς Γλαύκων, ἔφη, προστατεύειν ἡμῖν διαντόνῃσιν τῆς πόλεως; Ἔγωγ' ἔφη, ὦ Σωκράτες. Νῆ Δί' ἔφη, καλὸν γάρ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἐν ἀνθρώποις. δῆλον γὰρ ὅτι, ἐὰν τοῦτο διαπράξῃ, δυνατὸς μὲν ἔσῃ αὐτὸς τυγχάνειν οὗτου ἂν ἐπιθυμῆς, ἱκανὸς δὲ τοὺς φίλους ὠφελεῖν, ἐπαρεῖς δὲ τὸν πατρῷον οἶκον; ἀνέξῃσεις δὲ τὴν πατρίδα, ὀνομαστός δ' ἔσῃ πρῶτον μὲν ἐν τῇ πόλει; ἔπειτα ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἰσῶς δέ; ὥσπερ Θμιστοκλῆς, καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις· ὅπου δ' ἂν ᾖς, πανταχοῦ περιβλεπτός ἔσῃ. Ταῦτ' οὖν ἀκούων ὁ Γλαύκων ἐμεγαλύνετο; καὶ ἡδέως παρέμενεν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σωκράτης, Οὐκοῦν, ἔφη; τοῦτο μὲν, ὦ Γλαύκων, δῆλον; ὅτι, εἴπερ τιμῶσθαι βούλει, ὠφελήτεα σοι ἢ πόλις ἐστίν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πρὸς θεῶν, ἔφη, μὴ τοίνυν ἀποκρύψῃ, ἀλλ' εἰπὼν ἡμῖν, ἐκ τίνος ἄρξῃ τὴν πόλιν εὐεργετεῖν; Ἐπεὶ δὲ ὁ Γλαύκων διεσπώπησεν, ὥς ἂν τότε σκοπῶν, ὁπόθεν ἄρχοιτο, Ἄρ' ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ φίλου οἶκον εἰ ἀνέξῃσαι βούλοιο, πλουσιώτερον αὐτὸν ἐπιχειροῦνς ἂν ποιεῖν; οὕτω καὶ τὴν πόλιν πειρώσῃ πλουσιωτέραν ποιῆσαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν πλουσιωτέρα γ' ἂν εἴῃ προσόδων αὐτῇ πλείονων γενομένων; Εἰκὸς γοῦν, ἔφη. Λέξον δὴ; ἔφη, ἐκ τίνων νῦν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει καὶ πόσει τινές εἰσι; δῆλον γὰρ ὅτι ἔσκεν, ἴνα; εἰ μὲν τινες αὐτῶν ἐνδεῶς ἔχουσιν, ἐκπληρώσῃς; εἰ δὲ παραλείπονται, προσπορίσῃς. Ἀλλὰ μὰ Δί' ἔφη ὁ Γλαύκων, ταῦτά

Socrates, Glaudonem auditorem habuit lubentem, v. ad II, 2, 7. Buttm. 144. n. 7. — ἡμῖν, v. ad II, 10, 1. — νῆ Δί', v. ad I, 4, 9. — εἴπερ τι καὶ ἄλλο, Matth. 617. d. καὶ non solet in his omitti. Est ubi alterum sequitur, Cyrop. V, 1, 6 εἰ τις καὶ ἄλλος ἀνὴρ, καὶ Κύρος ἄξιός ἐστι θαυμάζεσθαι. Sympos. II, 6 ἕτερος δέ τις (εἰπεν), ὥς εἴπερ τι καὶ ἄλλο; καὶ τοῦτο μαθητόν. cf. ad 10, 11. IV, 3, 14. — ἐν ἀνθρώποις, ut nonnunquam post superlativos ἀνθρώπων. Heindorf. Plat. Lys. p. 24 convertit in der Welt. Vid. Erfurd. Soph. Antig. 448. Herbst. Sympos. IV, 12.

3. ἀποκρύψῃ, alii ἀποκρύψῃς. Sed activa forma significationem habet abscondendi, media celandi aliquem aliquid verbis; cum duplici accusativo rei et personae. Videlicet non tam rem ipsam, quam hominis de re sententiam occultari forma media significat. Engelhardt. Plat. Lach. p. 67. Cf. II, 6, 29. IV, 4, 1. Est tamen medium pro activo Cyrop. VIII, 7, 23. — εἰπὼν, v. ad II, 2, 8. Alii εἰπὼν, sed v. Buttmann. Excurs. I. in Plat. Menon. Löbeck. Phryn. 348. — ἄρξῃ — εὐεργετεῖν, v. ad 1, 5.

4. διεσπώπησεν, aliquantum conticuit. cf. IV, 2, 10. — ὥς ἂν τότε σκοπῶν. Intelligunt optativum verbi antecedentis. Cyrop. I, 3, 8; καὶ τὸν Κύρον ἐπερέσθαι προπετῶς, ὥς ἂν παῖς μηδέπω ὑποπτήσων, sc. ἔροιτο. V, 4, 29. ubi v. Burnem. Cf. ad II, 2, 3. 6, 38. III, 8, 1.

ογε οὐκ ἐπισταμμαι. Ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔφη, παρήλπιες, τὴν γε
 δαπάναν τῆς πόλεως ἡμῖν ἐπὶ δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τοῦτων
 τὴν περιστάσιν ἀφαιρῶν διανοῇ. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δι' ἔφη, οὐδὲ
 πρὸς ταῦτά κω ἐσχόλασα. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν πλουσιωτέρων
 τὴν πόλιν ποιεῖν ἀναβαλοῦμεθα· πῶς γὰρ οἷόν τε, μὴ ἄδύνα-
 με τὰ ἀνυλόμενα καὶ τὴν προσόδου ἐπιμεληθῆναι τούτων;
 Ἀλλ' ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Γλαύκων, δευτέρον ἐστὶ καὶ ἀπὸ
 πολέμου τὴν πόλιν πλεονεξῆναι. Νῆ Δία σφόδρα γ' ἔφη ὁ
 Σωκράτης, ἔν τινος αὐτῶν κοίτις ἢ ἥτις δὲ ὧν καὶ τὰ
 οὐκ αἰσθητὰ προσκαποβύλοι ἄν. Αἰχμῶν λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη,
 τὸν γε βολευσόμενον, πρὸς οὔτινας δι' πολέμῳ, τὴν τε τῆς
 πόλεως δύνανται καὶ τὴν τῶν ἐναντίων εἰδέναι δι', ἴνα, ἔν
 μὲν ἢ τῆς πόλεως κοίτις ἢ, συμβουλεύῃ ἐπιχειρῆναι τῷ πο-
 λέμῳ, ἔν δὲ ἥτις τῶν ἐναντίων, εὐλαβεῖσθαι πείθῃ.
 Ὁρῶ δὲ λέγεις, ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἔφη, λέξον ἡμῖν τῆς
 πόλεως τὴν τε περὶ τὴν καὶ τὴν ναυτικὴν δύνανται, ὅσα τῇ
 τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δι' ἔφη, οὐκ ἄν ἔχοιμί σοι οὐ-

6. παρήλπιες. Fingit Socrates, noluisse adhuc Glauconem
 eas res curare. Nam παραλείπειν est de industria praetermittere,
 ἀμελεῖν negligentia aut contemptu negligere. — διανοῇ, alii δια-
 νοεῖ, quam formam ut atticam praetulerunt quidam, maxime in
 verbis contractis. Buttm. Plat. Men. 7 d. Crit. 4 d. Vid. ad I, 6, 5.
 Rost. p. 426. — μὰ τὸν Δι' ἔφη. Ita scribendum, si recte prae-
 ceperunt, debere ante interpunctionem plenam formam esse,
 nec posse vocem, quam interpunctio sequatur, elisionem pati.
 Schaefer. App. Demosth. I. 219. Plutarch. Vit. IV. 272. ἐν τῷ γρά-
 μματι ἔφη. De dictione μὰ Δι' singularis disputatio. Certe γὰρ Δι'
 adeo ante consonas Aristophani vel dedit vel restituit Dindorfius,
 obloquentibus quidem Seidlerio et Hermanno Annal. philol. Lips.
 1831. I. 99 sqq. — πρὸς ταῦτα, ut deinde ἐπιμεληθῆναι τούτων,
 sc. τοῦ — ποιεῖν. De plurali numero pronominis admodum illo
 usitato cf. Plat. Apol. 8. 19 d. ἐκ τούτων γνώσασθε, sc. ἐκ τοῦ
 διδάσκοντος τε καὶ ἠρώδοντος. Vid. ad §. 10. Herbst. Sympos. I. 2. II,
 19. — τὸ ποιεῖν ἀναβαλοῦμεθα. Solum infinitivum habes
 Hellen. I, 6, 10. De futuro cf. Matth. p. 986.

8. ἥτις τῶν ἐναντίων. Ex uno codice Ernesti scriptum
 ἥτις τῶν ἐναντίων. Sed v. II, 4, 6. III, 11, 5. IV, 6, 14.
 Anthe. De pace Lared. 30 τὴν συμμαχίαν ἀποδεικνύοντες ὅσα
 κοίτις ἢ σιγήματα εἰς τὴν Ἐγείσασθαι καὶ τὴν Καταναῖσθαι, ubi
 Reiskius iniuria mavult interponi τῆς. Krüger. Anab. II, 3, 15.
 Matth. 453.

9. τὴν περικύβην δύνανται, copias terrestres. Hell. V, 1, 35
 διελύθη μὲν τὰ περικύβη, διελύθη δὲ καὶ τὰ ναυτικά στρατεύματα. —
 οὕτως, sic statim, so aus dem Kopfe. Plat. Paedr. 235 c. νῦν μὲν
 οὕτως οὐκ ἔγω εἶπεν, sic ut nunc sum, ἐξ ἱστορίας, Heindorf. la-
 cobs. Socr. p. 80. confert Plat. Theaet. 142 e. Ἀπὸ τίνος ἦσαν οἱ
 λόγοι; ἔχουσιν ἄν διηγῆσθαι; Οὐ μὰ τὸν Δία, οὐκ οὕτω γε ἀπὸ
 στόματος. Matth. p. 1234.

τας γε ἀπὸ στόματος εἰπεῖν. Ἀλλ' εἰ γέγραπται σοι, ἔνεγκε, ἔφη· πᾶν γὰρ ἡδέως ἂν τοῦτο ἀκούσαιμι. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δι' ἔφη, οὐδὲ γέγραπται μοι πῶ. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ περὶ πολέμου 10 συμβουλευεῖν τήν γε πρώτην ἐπισχίσομεν· ἴσως γὰρ καὶ διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν, ἕρτι ἀρχόμενος τῆς προστατείας, οἷπως ἐξήτακας. ἀλλὰ τοι περὶ γε φυλακῆς τῆς χώρας οἶδ' ὅτι σοι μεμέληκεν, καὶ οἶσθα, ὁπόσοι τε φύλακαὶ ἐπικαίροισι εἰσι καὶ ὁπόσοι μὴ, καὶ ὁπόσοι τε φρουροὶ ἱκανοὶ εἰσι, καὶ ὁπόσοι μὴ εἰσι· καὶ τὰς μὲν ἐπικαίρους φυλακὰς συμβουλεύσειν μελλο- 11 νας ποιεῖν, τὰς δὲ περιττὰς ἀφαιρεῖν. Νῆ Δι' ἔφη ὁ Γλαῦ- κων, ὑπάσας μὲν οὖν ἔγωγε, ἔνεκά γε τοῦ οὕτως αὐτὰς φυλάττεσθαι, ὥστε κλέπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώρας. Ἐὰν δέ τις ἀφῆλ' ἔφη, τὰς φυλακὰς, οὐκ οἶε καὶ ἀρπάζειν ἑξουσίαν ἔσθαι τῷ βουλομένῳ; ἀτάρ, ἔφη, πότερον ἑλθὼν αὐτὸς ἐξήτακας τοῦτο, ἢ πῶς οἶσθα, ὅτι κακῶς φυλάττονται; Εἰ- 12 κάζω, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ περὶ τούτων, ὅταν μηκέτι εἰκά- ζωμεν, ἀλλ' ἤδη εἰδῶμεν, τότε συμβουλεύσομεν; ἴσως, ἔφη ὁ

10. τὴν πρώτην. Solet ὁρμὴν intelligi, Schaefer. Lamb. Bos. Ind. III. p. 914. Matth. 425. V. Oecon. XI, 1. — αὐτῶν dictum, quasi πολεμικῶν praecesserit. III, 5, 3. Cyrop. I, 3, 16, ubi ταῦτα est praecedente τὴν δικαιοσύνην. Vid. ad §. 6. De singulari v. ad I, 3, 5: — συμβουλεύσειν, alii συμβουλεύσεις. Infinitivus pendet ex οἶδα, quod quum rarius ita construatur (v. Matth. 549. n. 2. Rost. 129. 4. c.), mutatam hic habemus structuram. Hell. IV, 3, 1 ἀγγέλλει Λερκυλλίδας, ὅτι νικῶν τε αὖ Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτῶν μὲν τεθνάναι ὁκτώ, τῶν δὲ πολεμικῶν παμπληθεῖς. Cyrop. I, 3, 13 ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι βούλοιο μὲν ἅπαντα τῷ πατρὶ χαρίζεσθαι, ἀκούοντα μάλιστα τὸν παῖδα χαλεπὸν εἶναι νομίζειν καταλιπεῖν. Thucyd. II, 80. Matth. 533. n. 2. ed. mai. p. 1058. Rost. 122. n. 3. Ac se facile potest abesse, quum praecesserit ὅτι σοι μεμέληκεν. Cf. 5, 14.

11. ἀπάσας μὲν οὖν ἔγωγε, sc. ἀφαιρεῖν συμβουλεύσω. De μὲν οὖν v. ad II, 7, 5: — τὰ ἐκ τῆς χώρας. In formulis ex articulo et nominibus, quibus praepositio aliqua praemissa est, compositis ea ponitur praepositio, quam poni iubet ingenium et natura verborum, quae formulis illis addita sunt. Cyrop. VII, 2, 5: καταδεδραμήκεσαν ἱρπασόμενοι τὰ ἐκ τῶν οἰκιῶν. 5, 23. ὥστε ἀνέγκην εἶναι φεύγειν τοὺς ἀπὸ τῶν οἰκιῶν. Plat. Apol. 32 b. τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας ἐβούλεσθε ἀθρόους χρίνειν. Fischer. Plat. Phaedon. 76 d. Adde Anab. I, 2, 3 τοὺς ἐκ πόλεων λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεας. Sympōs. IV, 31. Matth. 596. Buttm. 138. I. 8. Ceterum quae latissime patere dicitur praepositionum enallage, innumeris illa ubique congestis locis, eam, si qua est, non mirabere, ubi reputaveris Graecos, quae eorum erat alacritas, praepositiones cum accusativo iungere verbis, quae quietem motu partem significant, praepositiones eum dativo verbis, quae motum cum parta quiete indicant. Nitzsch. Plat. Ion. 83 sq. — καὶ ἀρπάζειν. καὶ quid antea intelligendum esse indicat? v. ad II, 7, 14. IV, 1, 5. De nudo infinitivo v. ad II, 1, 25.

12 Γλαύκων, βέλτιον. Εἰς γε μὴν, ἔφη; τὰργύρια οἷδ' ὅτι οὐκ ἀφίξει, ὥστ' ἔχειν εἰπεῖν; διότι νῦν ἐλάττω ἢ πρόσθεν προσέχεται αὐτόθεν. Οὐ γὰρ οὖν ἐλήλυθα, ἔφη. Καὶ γὰρ νῆ Δι' ἔφη ὁ Σωκράτης, λέγεται βαρὺ τὸ χωρίον εἶναι. ὥστε, ὅταν περὶ τούτου δέη συμβουλευεῖν, αὕτη σοι ἢ πρόφασις ἀφίξει.

13 Σκώπτομαι, ἔφη ὁ Γλαύκων. Ἀλλ' ἐκείνου γέ τοι, ἔφη, οἷδ' ὅτι οὐκ ἡμέληκας, ἀλλ' ἔσκεπαι; πόσον χρόνον ἱκανός ἐστιν ὁ ἐκ τῆς χώρας γιγνόμενος σῖτος διατρέφειν τὴν πόλιν, καὶ πόσου εἰς τὸν ἐνιαυτὸν προσδέεται, ἵνα μὴ τοῦτό γε λάθῃ σέποτε ἢ πόλις ἐνδεὴς γενομένη, ἀλλ' εἰδὼς ἔχῃς ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων συμβουλευῶν τῇ πόλει βοηθεῖν τε καὶ σῶζειν αὐτήν. Λέγεις, ἔφη ὁ Γλαύκων; παμμέγεθες πρῶγμα, εἴ γε καὶ

14 τῶν τοιοῦτων ἐπιμελεῖσθαι δεήσει. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδ' ἂν τὸν ἑαυτοῦ ποτε οἶκον καλῶς τις οἰκήσειεν, εἰ μὴ πάντα μὲν εἴπεται, ὧν προσδέεται, πάντων δὲ ἐπιμελόμενος ἐκπληρώσει. ἀλλ' ἐπεὶ ἡ μὲν πόλις ἐκ πλειόνων ἢ μνησίων οἰκίων συνέστηκε, χαλεπὸν δὲ ἔστιν ἓμα τοσούτων οἰκῶν ἐπιμελεῖσθαι, πῶς οὐχ ἕνα, τὸν τοῦ θεοῦ, πρῶτον ἐπιειράθῃς αὐξῆσαι; δέεται δέ. κἂν μὲν τοῦτον δύνῃ, καὶ πλείοσιν ἐπιχειρήσεις· ἕνα δὲ μὴ δυνάμενος ὠφελῆσαι πῶς ἂν πολλούς

12: τὰργύρια, v. ad II, 5, 2. — βαρὺ χωρίον, δυσάερον καὶ νοσώδες. ἔσωσε δὲ καὶ ἡ συνήθεια τὴν λέξιν, Βαρὺν ἀέρα λέγουσα τὸν νοσοποιόν. *Coras.* Est locus pestilens. Gravem locum opponit salubri Cels. l. 3. Liv. X, 31 annus pestilentia gravis. Jacob. Lucian. Tox. p. 104. — σκώπτομαι. Alii σκήψομαι (sc. ταῦτην τὴν πρόφασιν), quod verbum non legitur apud Xenophontem; alii σκέπτομαι, quod verbum temporibus praesente et imperfecto (dicitur autem σκοπῶ σκοποῦμαι, ἐσκόπουν ἐσκοπούμην) attice fere non dicitur, quamquam v. Buttm. gr. max. II. 434 sq.; alii σκέφρομαι. Verum cf. Plat. Alcib. I. 109 d. σκώπτεις, ὦ Σωκράτης. Soph. Antig. 832 οἶμοι γελῶμαι. Aristoph. Pac. 1264 ὑβρίζομεθα. Finckh. Diar. Darmstad. 1829. 108. p. 892.

13. προσδέεται, v. ad I, 6, 10. IV, 8, 11. — τοῦτό γε. Alii ex uno codice τούτου. Sed accusativum recte defendit Zenonius, comparans Cyrop. II, 2, 1 ἐνδεέστεροί τι ἡμῶν διὰ τοῦτο φαίνονται εἶναι οἱ ἑταῖροι. IV, 3, 1 εἴ τίς τι ἐνδεόμενος γινώσῃ. Quibus locis Bornemannus adiecit Menandr. p. 219. Mein. ὅταν ἡ γέρον τις ἐνδεὴς τι τὸν βίον, οὐδ' αὐτὸ θνήσκειν δευρόν. Matth. 422. — γενομένη, v. ad I, 2, 34.

14. μνησίων. Incolas Athenae tum habuerunt 180,000; argentifodinae homines 20,000; reliqua terra attica 300,000. Böckh. Oecon. Attic. I. p. 43. — τοῦ θεοῦ, Charmidae, de quo v. ad c. VII. — πῶς οὐ φανερόν, sc. ἐστὶ. Nam quemadmodum et cum indicativo coniunctum optativus cum ἂν sequitur; v. ad II, 2, 7; ita iisdem illis caussis huc relatis post et cum optativo sequitur indicativus. Cf. II, 6, 14. IV, 8, 11. Bornem. Cyrop. V, 4, 46. Matth. 524. 3.

γε δυνήθεις; ὥσπερ εἴ τις ἐν τάλαντον μὴ δύναιτο φέρειν, πῶς οὐ φανερόν, ὅτι πλείω γε φέρειν οὐδ' ἐπιχειρεῖτον αὐτῷ; Ἀλλ' ἔγωγ' ἔφη ὁ Γλαύκων, ὠφελόλην ἂν τὸν τοῦ θεοῦ οἶ-
 15 κον, εἴ μοι ἐθέλοι πείθεσθαι. Εἶτα, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸν θεῖον οὐ δυνάμενος πείθειν, Ἀθηναίους πάντας μετὰ τοῦ θεοῦ νομίζεις δυνήσεσθαι ποιῆσαι σοι πείθεσθαι; φυλάττου, 16 ἔφη, ὦ Γλαύκων, ὅπως μὴ τοῦ εὐδοξεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τοῦ παντὶος ἐλθῃς. ἢ οὐχ ὕρῃς, ὥς σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἰδέ τις, ταῦτα λέγειν ἢ πράττειν; ἐνθυμοῦ δὲ τῶν ἄλλων, ὅσους οἶσθα τριούτους, οἷοι φαίνονται καὶ λέγοντες ἃ μὴ ἴσασι καὶ πράττοντες, πότερά σοι δοκοῦσιν ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ἐπαίνου μᾶλλον ἢ ψόγου τυγχάνειν; καὶ πότερον θαυμάζεσθαι μᾶλ-
 17 λον ἢ καταφρονεῖσθαι; ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰδότεων ὃ τί τε 17 λέγουσι καὶ ὃ τι ποιοῦσι· καὶ, ὥς ἐγὼ νομίζω, εὐρήσεις ἐν πᾶσιν ἔργοις τοὺς μὲν εὐδοκιμοῦντάς τε καὶ θαυμαζομένους ἐκ τῶν μάλιστα ἐπισταμένων ὄντας, τοὺς δὲ κακοδοξοῦντάς τε καὶ καταφρονουμένους ἐκ τῶν ἀμαθεστάτων. εἰ οὖν ἐπιθυ-
 18 μῆς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κα-
 19 τεργάσασθαι ὥς μάλιστα τὸ εἰδέναι, ἃ βούλει πράττειν· ἐὰν γὰρ τοῦτω διενέγκας τῶν ἄλλων ἐπιχειρῇς τὰ τῆς πόλεως πράττειν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ πάντῃ ῥηδίως τύχοις ὧν ἐπιθυμῆς.

CAPUT VII.

Χαρμίδην δὲ τὸν Γλαύκωνος ὁρῶν ἀξιόλογον μὲν ἄνδρα 1

15. εἶτα, v. ad I, 4, 11. — De infinitivorum, qui sequuntur, coacervatione v. ad II, 1, 6.

16. ἐνθυμοῦ δὲ τῶν ἄλλων. Possis verba οἷοι φαίνονται pro obiecto verbi ἐνθυμοῦ habere: considera vero reliquorum dicta et facta qualia sint, ut explicationis causa accedant illa, πότερα — καταφρονεῖσθαι. Sed totius sententia loci, quum non de indole hominum scientium et inscientium, sed de successu et fortuna eorum sermo sit, et fatua repetitio, quae, si hanc rationem sequeremur, post τοιοῦτους inesset in verbis οἷοι aqg., postulant, ut πότερα et quae sequuntur ex ἐνθυμοῦ apta esse censeamus. Quod est ab initio sequentis paragraphi, similiter videtur explicandum esse, ut ὃ τι non ex εἰδότεων, sed ex ἐνθυμοῦ pendeat, quia non tam in promptu sunt exempla verbi ἐνθυμεῖσθαι cum genitivo personae compositi quam cum genitivo rei. De hoc verbo v. ad I, 1, 17. de ratione huius loci Engelhardt. Plat. Lach. p. 43. et ad I, 1, 12.

17. τῶν εἰδότεων absolute dictum videtur, ut deinde τῶν μάλιστα ἐπισταμένων. v. ad 9, 11. τὸν ἐπιστάμενον. Vide opposita.

18. διενέγκας, v. ad II, 2, 5.

CAP. VII. Charmidem verecundantem ad capessendam rem-

ἄντα καὶ πολλῶ δυνατότερον τῶν τὰ πολιτικὰ τότε πραττόντων, δυνάμει δὲ προσιέναι τῷ δήμῳ καὶ τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαρμίδη, εἴ τις ἱκανὸς ὢν τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾷν, καὶ διὰ τοῦτο αὐτός τε τιμᾶσθαι καὶ τὴν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιματέραν ποιεῖν, μὴ θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποῖον τινα τοῦτον νομίζεις ἂν τὸν ἄνδρα εἶναι; Ἀῖνον ὅτι, ἔφη, μαλακὸν τε καὶ ἀειλόν. Εἰ δέ τις, ἔφη, δυνατὸς ὢν τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελόμενος τὴν τε πόλιν αὔξειν καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο τιμᾶσθαι, δυνάμει δὲ τοῦτο πράττειν, οὐκ ἂν εἰκότως φειδῶς

publicam cohortatur Socrates. Proclus ad Plat. Tim. p. 25 Ἐπεσιδίου παῖδες ἐγένοντο Σόλων καὶ Λαωπίδης· καὶ Λαωπίδου μὲν Κριτίας — Κριτίου δὲ Κάλλαισχος καὶ Γλαυκῶν· Καλλαισχοῦ δὲ αὖ Κριτίας υἱός. Αἱλοῖ δὲ ὁ ἐν Χαρμίδῃ Κριτίας, τὸν Γλαυκῶνα, τὸν Χαρμίδου πατέρα, θεῖον ἑαυτοῦ καλῶν. Γλαυκῶνος δὲ Χαρμίδης καὶ Περικτιόνης, τῆς δὲ Περικτιόνης (ex Aristone) ὁ Ἰλλάτιον (et Glaucio). Traditus Charmides Socrati a Critia tutore in disciplinam est post pugnam ad Potidaeam a. 432. a. Chr. pugnata, id quod apparet ex cognomini Platonis dialogo. In Conviviō Xenophonteo paupertatem suam iactat, et IV, 31 quidem, quum antea dives fuisset, pauperem se factum esse indicat. Una cum Critia occidit Ol. 94, 1. V. Hellen. II, 4, 19.

1. προσιέναι τῷ δήμῳ maxime de oratore ad dicendum surgente dictum est. Cf. εἰσιέναι, εἰσέρχεσθαι, εἰσάγεισθαι. V. Buttm. Demosth. Mid. 170. Blum. Lycurg. Leocr. c. 4. Accedunt ἀναστῆναι Anab. VII, 6, 41. ἀνίστασθαι I, 3, 13. ἀναβῆναι Hell. I, 7, 16. ἐπὶ δικαστήριον Plat. Euthyd. 305 c. 459 Bekk. παρίεναι Isocr. pac. c. 5. ἐξανίστασθαι Soph. Phil. 367, quod nonnulli minus recte ibi interpretantur mente capi, v. ad I, 3, 12. παρέρχεσθαι Isocr. Archid. c. 1. ἐπὶ τὸ βῆμα Aesch. Ctesiph. 12. Locos, qui apud Demosthenem sunt, γ. collectos a Krügero Annot. ad Dem. Phil. I. p. 8. — ἀγῶνας νικᾷν, Matth. 409. 3. στεφανίτας. Duplicis generis fuerunt οἱ ἀγῶνες, alii στεφανίται, alii θεματικοί. Cf. Wesseling. Diodor. T. I. p. 260. Sed priorum certaminum dignitas habita longe maior. Herbst. — δῆλον ὅτι, ἔφη, v. ad IV, 2, 14.

2. δυνάμει δὲ. Particulam restituit Bornemannus, comparans, ut significatio eius — dicitur enim verbi vim oppositi augere — appareat, 8, 2. Anab. V, 8, 13. I, 8, 10. Oecon. XVII, 2. Inest autem in ea particula relatio ad ea, quae praecesserunt, ut illa tanquam uno obtutu comprehendantur. Herbstius cum uno codice δυνάμει δὲ exhibuit. δὲ est simpliciter connectentis et transeuntis, δὲ ordientis quod inprimis attendi oporteat, Schaefer. App. Dem. I. 185. δὲ autem in apodosis eum habet usum, primum ubi duas propositiones extra protasis et apodosis formam spectatae oppositionis speciem per μέν et δὲ exprimendam praebet, ut aērmo, quum formam illam induerit, μέν abiciat, δὲ servet; deinde ubi tota propositio praecedentibus ita opponitur, ut utraque pars, protasis et apodosis, seorsum in praecedentibus habeat, ad quod per oppositionem referatur. Ad prius genus Buttmannus, qui excursu XII. ad Demosth. or. in Midiam ea de re exponit p. 147—160,

νομίζοιτο; Ἰωως, ἔφη. ἀτὰρ πρὸς τί με ταῦτα ἐρωτᾷς; "Οτι, ἔφη, οἶμαί σε, δυνατόν ὄντα, ὀκνεῖν ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ταῦτα ὦν ἀνάγκη σοι μετέχειν πολίτη γε ὄντι. Τὴν δὲ ἐμὴν δύναμιν, ἔφη ὁ Χαρμίδης, ἐν ποίῳ ἔργῳ καταμαθὼν ταῦτά μου καταγινώσκεις; Ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, αἷς σὺνι τοῖς τὰ τῆς πόλεως πράττουσι· καὶ γὰρ ὅταν τι ἀνακοινῶνται σοι, ὁρῶ σε καλῶς συμβουλευόντα, καὶ ὅταν τι ἀμαρτάνωσιν, ὁρῶς ἐπιτιμῶντα. Οὐ ταυτὸν ἐστίν, ἔφη, ὡς Σώκρατες, ἰδίᾳ τε διαλέγεσθαι καὶ ἐν τῷ πλήθει ἀγωνίζεσθαι. Καὶ μὴν, ἔφη, ὃ γε ἀριθμεῖν δυνάμενος οὐδὲν ἥτιον ἐν τῷ πλήθει ἢ μόνος ἀριθμεῖ, καὶ οἱ κατὰ μόνας ἀριστα κηθαρίζοντες οὗτοι καὶ ἐν τῷ πλήθει κρατιστεύουσιν. Αἰδῶ δὲ καὶ φόβον, ἔφη, οὐχ ὁρᾷς ἔμφυτά τε ἀνθρώποις ὄντα καὶ πολλῶ μᾶλλον ἐν τοῖς

refert quae infra §. 8. leguntur, ita solvens: θανμαστόν δὴ τοῦτο· ἐκείνους μὲν ὁρᾷς χειροῖ· τοῦτοις δὲ προσενηχῆναι ὀκνεῖς. V. Hermaph. Soph. Phil. 87. Schneider. Plat. Civ. 393 e.

3. αἷς σὺνι, v. ad II, 1, 32. — ὅταν τι ἀνακοινῶνται σοι. Cf. Cyrop. V, 4, 15. ἀνακοινῶσθαι τι. Hell. VI, 3, 8. περί τινος Plat. Lach. 178 e. Krüger. Anab. V, 6, 36.

4. ἀγωνίζεσθαι dicuntur oratores caussam publice orantes. Plat. Euthyd. 305 c. 459. Bekk. τῶν ἀγωνίσασθαι φεινῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ῥήτωρ τις. Loers. Plat. Menex. 235 d. Plutarch. Demosth. c. 6. τῷ Δημοσθένει συνέβη ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἤδη καθάπερ στεφανίσαις ἀγῶσι πρωτεύειν τῶν ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγωνιζομένων πολιτῶν. Lys. Epitaph. in. ὅμως δὲ ὁ μὲν λόγος μοι περὶ τούτων, ὁ δ' ἀγὼν οὗ πρὸς τὰ τούτων ἔργα, ἀλλὰ πρὸς τοὺς πρότερον ἐπ' αὐτοῖς εἰρηκότας. Similiter Xen. Oecon. XI, 25 πῶς ἀγωνίζη; Nam dicuntur etiam ἀγωνίζεσθαι qui caussam coram iudicibus agunt. Stallbaum. Plat. Euthyphr. p. 20. — κατὰ μόνας, seorsum, privatim. Scribitur etiam καταμόνας, et melius fortasse, quum dubium sit quodnam substantivum sit intelligendum. Buttm. Ind. Plat. Diall. IV. Sunt yero alia vocabula, ut διὰ παντός, διὰ ταχέων, ἐπὶ πολὺ, quae quamquam in libris veteribus coniunctim scripta inveniuntur, certius tamen scriptionem habent seiunctam. — οὗτοι post participium illatum nihil habet insoliti. Cf. IV, 6, 5. Οὐκοῦν οἱ τοῖς νόμοις πειθόμενοι δίκαια οὗτοι ποιοῦσι; 6. 11. Cyrop. II, 1, 13. III, 1, 24. VIII, 1, 4. Ages. IV, 4. X, 1. Sympos. VIII, 33. Hell. II, 3, 43. Herodot. IV, 172 ὁμνύουσι μὲν τοὺς παρὰ σφίσι ἄνδρας δικαιοτάτους καὶ ἀρίστους λεγομένους γενέσθαι τοὺς τῶν τυμβῶν ἀπίόμενοι.

5. Αἰδῶ. Ita ubique scribendum, ut Sympos. VIII, 35. De Rep. Lac. II, 2. Anab. II, 6, 19. Cyrop. VIII, 1, 33. Vid. Buttm. I. p. 187 sq. Rost. 41. — ὄχλοις, concionibus, ut Plat. Gorg. 454 e. quod Heindorfius comparat cum vocabulo σύλλογος ib. 452 e. Unde ἐνοχλεῖν Isocr. Philipp. p. 202. Beatt. est orationes habere; et ἀγωνίσματα Hesychio sunt ὄχλικαὶ ἐπιδέξεις. — καὶ σέ γε διδᾶσκῶν (Matth. 566. 6.) ὥρμημαι, ὅτι κτέ. Sententia loci est: Sunt quidem conciones, in quibus publice dicendum est, sed quae ex insipientissimis et imbecillimis hominibus constant. — ἐν, coram, ut saepe, §. 7. Cyrop. I, 5, 6. III, 3, 56. V, 3, 29. VII, 1, 10. 11.

ὄχλοις ἢ ἐν ταῖς ἰδίαις ὁμίλαις παριστάμενα; Καὶ σέ γε διδάξων, ἔφη, ὠρμημαί, ὅτι οὔτε τοὺς φρονιμωτάτους αἰδοόμενος οὔτε τοὺς ἰσχυροτάτους φοβούμενος ἐν τοῖς ἀφρονεστάτοις τε καὶ ἀσθενεστάτοις ἀσχόνη λέγειν. πότερον γὰρ τοὺς γναφεῖς αὐτῶν ἢ τοὺς σκυτεῖς ἢ τοὺς τέκτονας ἢ τοὺς χαλκεῖς ἢ τοὺς γεωργοὺς ἢ τοὺς ἐμπόρους ἢ τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ μεταβαλλομένους καὶ φροντίζοντας, ὃ τι ἐλάττονος πριάμενοι πλειονος ἀποδῶνται, ἀσχόνη; ἐκ γὰρ τούτων ἀπάντων ἡ ἐκτελῆσις συνίσταται. τί δὲ οἷα διαφέρειν ὃ σὺ ποιεῖς, ἢ τῶν ἀσκητῶν ὄντα κρίντω τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι; οὐ γὰρ τοῖς

6. τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ μεταβαλλομένους, sc. τὰ ὄνια. Intelliguntur institores, dicti μεταβολεῖς, κάπηλοι, παλιγκάπηλοι, μεταπράται, παλιμπράται, ἀγοραῖοι, oppositi τρις ἐμποροῖς. V. Herbst. — ἀποδῶνται. Matth. I. p. 408. scripsit ἀπόδωνται, quod quum nihil per se habeat improbabile, libris tamen invitis recipere dubitavi. V. ad 8, 10.

7. τί δὲ οἷα διαφέρειν — ἢ διαφέρειν sequente ἢ solet esse praestare quam, quum proprie sit aliter se habere quam. Vid. II, 1, 17. III, 11, 14. Stallb. Plat. Phaed. 85 b. Adde I, 3, 2. IV, 4, 14. Si qua re alter praestat alteri, persona genitivo, res dativo significatur, rarius accusativo, nonnunquam ἐν τινι, Cyrop. I, 6, 13. II, 1, 17. VIII, 1, 39. εἰς τι I, 1, 6. 3, 1. De πρὸς et ἐπὶ monuit Schaeferus App. Dem. V. 654. Matth. 358. 400. Vid. etiam ad 3, 14. IV, 5, 11. — ἀσκηταί quum proprie sint qui aliqua in re sunt versati vel exercitati, dicuntur ita maxime athletae; unde hic et Cyrop. I, 5, 10 et Aristoph. Plut. 581. cum horum nomine illud confunditur in libris. Ἀσκεῖν commune verbum esse earum omnium artium, quae ad curam et cultum tam corporis quam animi pertinent, docet Casaubonus Diatr. in Dion. Chrysost. p. 31. Inde ἀσκησις, interprete Schneidero ad III, 14, 3, dicitur vita et victus hominis corpus ex praeceptis gymnasticis exercentis et curantis, quae III, 9, 11 est σωμασκήα. Opposita sunt ἰδιώτης, rudis et imperitus, εἰς Λαίε, ut hic de corporis exercitatione et III, 12, 1. ἰδιωτικῶς τὸ σῶμα ἔχειν, ob neglectam curam et exercitationem corporis male se habere, corpore infirmo et male sano esse. — οὐ γὰρ, v. ad 4, 1. Nonne enim, licet cum principibus civitatis colloquare, dubitas publice ad dicendum surgere? Ita dictum, tanquam si praecesserit οὐδὲν διαφέρει. — τῇ πόλει διαλέγεσθαι, cum civitate colloqui, est publice dicendo civitati consiliari, quod deinde est λέγειν. Nonnunquam enim communis disceptionis notio, quam propriam habet hoc verbum, v. IV, 5, 12, paullulum oblitteratur. Cf. Hellen. II, 2, 11. Unde apud posterioris aetatis scriptores est orationem habere, Plutarch. De Curios. 15. De magistro docente dictum I, 2, 6. III, 3, 11. de discipulo magistrum sectante Plat. Theaet. 179 a. Sophist. 232 d. Vid. ad II, 7, 5 extr. — μηδὲ φροντίσασι. Cur non οὐδὲ φροντίσασι? Videtur in participiorum, quae cogitationis alicuius potestatem habent, compositione liberior paullo usus fuisse; quamquam id potius ad posterioris aevi scriptores pertinet. Plutarch. Cim. 6. προσετίθεντο γὰρ οἱ πλείστοι τῶν συμμάχων ἐκείνῳ τε καὶ Ἀριστείδῃ τὴν χαλεπότητα τοῦ Πλευστάνου καὶ ὑπεροψίαν μὴ φέροντες. Schaefer. V. 142.

πρωτεύουσαι ἐν τῇ πόλει, ὧν ἔνιοι καταφρονοῦσι σοῦ, ῥαδίως διαλεγόμενος, καὶ τῶν ἐπιμελομένων τοῦ τῇ πόλει διαλέγεσθαι πολὺ περιών, ἐν τοῖς μηδὲ πάποτε φροντίσαι τῶν πολιτικῶν μηδὲ σοῦ καταπεφρονηκόσιν ὁκνεῖς λέγειν, θεδιώς, μὴ καταγελασθῆς; Τί δ' ἔφη, οὐ δοκοῦσι σοι πολλάκις οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελαῖν; Καὶ γὰρ οἱ ἔτεροι, ἔφη. διὸ καὶ θαυμάζω σου, εἰ ἐκείνους, ὅταν τοῦτα ποιῶσι, ῥαδίως χειρούμενος, τῶν τοῖς δὲ μηδὲνα τρόπον οἷε δυνήσασθαι προσερχεσθῆναι. ὦγαθέ, μὴ ἀγνοεῖ σεαυτὸν, μηδὲ ἁμάρτανε, ἃ οἱ πλεῖστοι ἁμαρτάνουσιν. οἱ γὰρ πολλοὶ ὥρμηκότες ἐπὶ τὸ σκοπεῖν τὰ τῶν ἄλλων πράγματα οὐ τρέπονται ἐπὶ τὸ ἑαυτοὺς ἐξετάζειν. μὴ οὖν ἀπορῥαθύμει τούτου; ἀλλὰ διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαυτῷ προσέχειν· καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως, εἰ τι δυνατόν ἐστι διὰ σὲ βέλτιον ἔχειν. τούτων γὰρ καλῶς ἐχόντων οὐ μόνον οἱ ἄλλοι πολῖται, ἀλλὰ καὶ οἱ ροὶ φίλοι καὶ αὐτὸς σὺ οὐκ ἐλάχιστα ὠφελήσῃ.

CAPUT VIII,

Ἀριστίππου δὲ ἐπιχειροῦντος ἐλέγχειν τὸν Σωκράτην, ὥςπερ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου τὸ πρότερον ἠλέγχετο, βουλομένου

8. καὶ γὰρ. V. ad II, 1, 3, ubi disputatum est etiam de τὶ δὲ particulis. οἱ ἔτεροι qui sint, discitur ex §§. 3. 7. — τοῦτοις δέ. Cf. ad §. 2. Propius enim ad illam protasis et apodosis constructionem accedit ea, quae fit per participium. V. Buttman. Demosth. Mid. Excurs. XII. p. 149. Neque vero aliis in locis deest μέν particula, ut Thucyd. I, 67. *Ἀνιγνῆται φανερώς μὲν οὐ προσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρούει δὲ οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτάνομοι κατὰ τὰς σπονδὰς.* Cf. infra IV, 8, 11. δέ suam adversandi significationem retinet, *dagegen*; atque eius particulae post pronomina sibi opposita in apodosi illatae simplicissima ratio est Anab. V, 5, 22. *ὃ δὲ ἠπείλησας, ὥς, ἣν ὑμῖν δοκῇ, Κορύλλαν καὶ Παφλαγόναν συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμῶς, ἡμεῖς δέ, ἣν μὲν ἀνάγκη ἦ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις.* Matth. 616. 3.

9. ὦγαθέ, v. ad II, 3, 16. — αὐτὸς σὺ, v. ad II, 9, 2, Anab. V, 6, 24 *ἠγήσομαι δὲ αὐτὸς ἐγώ, ἐνθεν πολλὰ χρήματα λήψεσθε.* — ὠφελήσῃ. Unq. liber habet ὠφελήθησῃ. V. ad I, 6, 14.

CAP. VIII. Captiosis Aristippi quaestiunculis de bono et pulchro respondet Socrates. Postremo doctrinam de pulchro et utili ad domos adhibet.

1. τὸ πρότερον, v. ad I, 2, 60. II, 1. — μὴ πῃ ὁ λόγος ἐπαλλὰχθῇ, ne qua ratione responsum detorqueatur; ne respondeant, quod aliam in partem verti aut quo adversarius abuti possit ad ipsos capiendos. Nimirum captiosae Aristippi astutiae Socrates candidam simplicitatem ac veri, de quo ipsi persuasum est, amorem opponit, non disputans illé quidem cum sophistis, tanquam si vanam *λογομαχίαν* instituat. — ὥς ἂν παπεισμέ-

τοὺς συνόντας ὠφελεῖν ὁ Σωκράτης ἀπεκρίνατο, οὐχ ὥσπερ οἱ φυλαττόμενοι, μή πη ὁ λόγος ἐπαλλαχθῇ, ἀλλ' ὡς ἂν πεπεισμένοι μάλιστα πράττειν τὰ δέοντα. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἤρετο, εἴ τι εἶδεν ἀγαθόν, ἵνα, εἴ τι εἴποι τῶν τοιούτων, οἷον ἡ σιτίον ἢ ποτὶν ἢ χρήματα ἢ ὑγίαν ἢ ῥιόμην ἢ τόλμαν, δεικνύοι δὴ τοῦτο κακὸν ἐνίοτε ὄν. ὁ δὲ εἰδώς, ὅτι, εἰάν τι ἐνοχλῇ ἡμῶς, δεόμεθα τοῦ παύσοντος, ἀπεκρίνατο, ἥπερ καὶ ποιεῖν κράτιστον· Ἀρά γε, ἔφη, ἐρωτᾷς με, εἴ τι οἶδα πυρετοῦ ἀγαθόν; Οὐκ ἔγωγ' ἔφη. Ἀλλὰ ὀφθαλμίας; Οὐδὲ τοῦτο. Ἀλλὰ λιμοῦ; Οὐδὲ λιμοῦ. Ἀλλὰ μῆν, ἔφη, εἴ γ' ἐρωτᾷς με, εἴ τι ἀγαθόν οἶδα, ὃ μηδενὸς ἀγαθόν ἐστιν, οὐτ' οἶδα, ἔφη, οὔτε δέομαι.

Ἡάλιν δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐρωτῶντος αὐτόν, εἴ τι εἶδεν καλόν; Καὶ πολλά, ἔφη. Ἀρ' οὖν, ἔφη, πάντα ὅμοια ἀλλήλοις; Ὡς οἷόν τε μὲν οὖν, ἔφη, ἀνομοιότατα ἔνα. Πῶς οὖν, ἔφη, τὸ τῷ καλῷ ἀνόμοιον καλὸν ἂν εἴη; Ὅτι νῆ Δι' ἔφη, ἔστι μὲν τῷ καλῷ πρὸς δρόμον ἀνθρώπῳ ἄλλος ἀνόμοιος, καλὸς πρὸς πύλην· ἔστι δὲ ἀσπίς, καλὴ πρὸς τὸ προβαλέ-

νοι. Quomodo dictio explenda est? V. ad 6, 4. II, 6, 38. ubi quae composita sunt eius structurae exempla, desiderium articuli lenire possunt. Loquitur enim Xenophon indefinite: *wie Leute antworten würden*, vel: *wie man etwa antwortet*, *wenn* etc. Dindorfius uterque scripsit πεπεισμένος.

2. ὑγίαν, in codicibus aliquot ὑγίαν. Illam formam atticam, hanc hellenicam dicunt Atticistae; sed utriusque tamen formae plurima apud Xenophontem et Platonem exempla sunt. Schneider. Plat. Civ. 332 d. Scribitur autem ὑγία, quia non ex verbo quodam in — εὔω desinente, sed ex adiectivo ὑγιής derivatur; quamquam v. Piermon. Moer. 200. Lips. Meinek. Menandr. p. 333. De forma altera, scribaturne ὑγία, ut solet, an ὑγία, ut videtur necessarium esse, maior dubitatio; v. Lob. Phryn. p. 493. Moer. Attic. p. 280 Lips. — δεικνύοι, vulgo δεικνύη. V. ad I, 1, 8. De δὴ particula v. ad 7, 2. — δεόμεθα τοῦ παύσοντος. Weiskius edidit δεόμεθα τοῦ παύσοντος. Sed v. ad 4, 4. Equidem articulum hic deesse posse perinde nego ac Plat. De rep. 524 e. τοῦ ἐπικρινόντος δὴ δεοί ἂν ἦδῃ (quod est in Lachete c. 8. εἰ τοῦ διακρινόντος δοκεῖ μοι δεῖν ἡμῖν ἢ βουλή) Graserus Adversa. in Plat. p. 75. Quamquam pro ὅτι fortasse legendum δοῦν. Intelligitur autem remedium, quo utitur qui a molesto homine se liberare cupit. Quo refertur etiam quod sequitur ποιεῖν, h. e. ἀποκρίνεσθαι. — ἥπερ καί. Copulam eodem modo post relativa illatam vides I, 1, 2. 2, 31. 47. II, 1, 21.

3. πυρετοῦ. Quam solet casus genitivus habere significationem, eam hic retinet, causalis cuiusdam relationis: bonus, malus, quod attinet, ad febrem, lippitudinem, famem, h. e. utilis, inutilis ad sanandum. — δέομαι, sc. εἶδέναι.

4. μὲν οὖν, v. ad II, 7, 5. — Similem de pulchritudine disquisitionem v. IV, 6, 9. Sympos. V, 3 sq. Plat. Hipp. mai. c. 35.

σθαι, ὡς ἐν ἀνομοιοτάτῃ τῷ ἀκοντίῳ, καλῶ πρὸς τὸ σφόδρα
τε καὶ ταχὺ φέρεσθαι. Οὐδὲν διαφερόντως, ἔφη, ἀποκρίνη μοι,⁵
ἢ ὅτε σε ἠρώτησα, εἴ τι ἀγαθὸν εἰδείης. Σὺ δ' οἶμι, ἔφη,
ἄλλο μὲν ἀγαθόν, ἄλλο δὲ καλὸν εἶναι; οὐκ οἶσθ' ὅτι πρὸς
ταῦτά πάντα καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ ἐστίν; πρῶτον μὲν γὰρ ἡ ἀρετὴ
οὐ πρὸς ἄλλα μὲν ἀγαθόν, πρὸς ἄλλα δὲ καλὸν ἐστίν· ἔπειτα
οἱ ἄνθρωποι τὸ αὐτὸ τε καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ
λέγονται· πρὸς τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων
καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ φαίνεται· πρὸς ταῦτά δὲ καὶ τὰλλα πάντα,
οἷς ἄνθρωποι χρῶνται, καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ νομίζεται, πρὸς
ἅπαν ἂν εὐχρηστοὶ ᾖ. Ἄρ' οὖν, ἔφη, καὶ κόπινος κοπροσφόρος
καλὸν ἐστίν; Νῆ Δί' ἔφη, καὶ χροσὴ γε ὑπὲρ αἰσχροῦ, ἔαν
πρὸς τὰ ἐσντῶν ἔργα ὁ μὲν καλῶς πεποιημένος ᾖ, ἡ δὲ κα-
κῶς. Λέγεις σὺ, ἔφη, καλὰ τε καὶ αἰσχροὶ τὰ αὐτὰ εἶναι; Καὶ
τῇ Δία ἔγωγ' ἔφη, ἀγαθὰ τε καὶ κακὰ· πολλάκις γὰρ τὸ γε
λιμοῦ ἀγαθὸν πυρετοῦ κακόν ἐστι, καὶ τὸ πυρετοῦ ἀγαθὸν
λιμοῦ κακόν ἐστι· πολλάκις δὲ τὸ μὲν πρὸς δρόμῳ καλὸν
πρὸς πάλῃν αἰσχροῦ, τὸ δὲ πρὸς πάλῃν καλὸν πρὸς δρόμον
αἰσχροῦ. πάντα γὰρ ἀγαθὰ μὲν καὶ καλὰ ἐστὶ πρὸς ἃ ἂν εὖ
ἔχη, κακὰ δὲ καὶ αἰσχροὶ πρὸς ἃ ἂν κακῶς.

Καὶ οἰκίας δὲ λέγων τὰς αὐτὰς καλὰς τε εἶναι καὶ χρη-
σίμους παιδεύειν ἡμοῖγ' ἰδὼκει, οἷας χρὴ οἰκοδομεῖσθαι. ἐπε-
σκόπει δὲ ὧδε· Ἄρα γε τὸν μέλλοντα οἰκίαν, οἷαν χρὴ, ἔχειν
τοῦτο δεῖ μηχανᾶσθαι, ὅπως ἡδέιστη τε ἐνδιαιτᾶσθαι καὶ χρη-
σιμωτάτῃ ἔσται; Τούτου δὲ ὁμολογουμένου, Οὐκοῦν ἡδὺ μὲν
θέρους ψυχρινὴν ἔχειν, ἡδὺ δὲ χειμῶνος ἀλειγῆν;⁹ Ἐπειδὴ δὲ
καὶ τοῦτο συμφαῖεν, Οὐκοῦν ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν βλε-

5. τὸ αὐτό. Comparavit Herbstius Plat. Hipp. mai. 295 d. σχεδόν τι πάντα ταῦτα καλὰ προσαγορευόμεν τῷ αὐτῷ τρόπῳ. quem ad locum Heindorfius Memorab. IV, 6, 9 componit. Πρὸς autem indicat relationem boni vel pulchri ad res, in quibus illud conspicuum est, ut Hipp. l. c. et 9, 1. IV, 6, 9. Vid. ad 10, 12. Infra §. 7. luculentius dictum πάντα γὰρ ἀγαθὰ μὲν καὶ καλὰ ἐστὶ πρὸς ἃ ἂν εὖ ἔχη, κακὰ δὲ καὶ αἰσχροὶ πρὸς ἃ ἂν κακῶς. De addito περὶ v. Bornem. Apol. p. 62. Cyrop. I, 6, 15. Quod dici solet χρησιμὸς τι vel οὐδέν (v. ad 11, 7, 7), id IV, 6, 9. 10. est πρὸς τι χρησιμὸς. De sententia universa cf. Plat. Hipp. m. 288 d. 290 e. Stallbaum. Plat. Symp. 204 c. Hermann. Luc. Conscr. Hist. p. 83 ἐκαστον γὰρ δὴ ἰδίον τι καλὸν ἐστίν.

6. καλόν — αἰσχροῦ. v. ad 11, 3, 1.

7. τὸ λιμοῦ ἀγαθόν — λιμοῦ κακόν. Intelligitur cibus et inedia.

8. ἡδέιστη ἐνδιαιτᾶσθαι. v. ad I, 6, 9.

9. ἔπειδ' ἡ — συμφαῖεν, v. ad I, 2, 57. ἐπεὶ διομολογῇ-

πούσαις οἰκίαις τοῦ μὲν χειμῶνος ὁ ἥλιος εἰς τὰς πασιτάδας ὑπολάμπει, τοῦ δὲ θέρους ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν στεγῶν πορευόμενος σκιὰν παρέχει. οὐκοῦν εἴ γε καλῶς ἔχει, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι, οἰκοδομεῖν δὲ ὑψηλότερα μὲν τὰ πρὸς μεσημβρίαν, ἵνα ὁ χειμερινὸς ἥλιος μὴ ἀποκλείηται, χθαμαλότερα δὲ τὰ πρὸς ἄρκτον, ἵνα οἱ ψυχροὶ μὴ ἐμπέκτωσιν ἄνεμοι. Ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ὅπαι πάσας ὥρας αὐτὸς τε ἅψιδιστα καταφεύγοι καὶ τὰ ὄντα ἀσφαλίστατα τίθοιτο, αὕτη ἂν εἰκότως ἥδιστη τε καὶ καλλίστη οἰκησις εἴη. γραφαὶ δὲ καὶ ποικιλίαι πλείονας εὐφροσύνας ἀποστεροῦσιν ἢ παρέχουσι. ναοὶς γε μὴν καὶ βωμοῖς χώραν ἔφη εἶναι πρεπωδεστώτην, ἥτις ἐμφανιστάτη οὖσα ἀστιβεστώτη εἴη· ἡδὺ μὲν γὰρ ἰδόντας προσεῦξασθαι, ἡδὺ δὲ ἄγνῳς ἔχοντας προσιέναι.

σαίτο. III, 9, 11 ὁπότε τις ὁμολογήσειε. Ceterum hic locus ostendit, errare eos, qui ubicunque dicatur ταῦτα συμφάναι, illud in ταῦτα mutari velint. Plat. Gorg. 500 e. αὐτὸ δὲ μοι τοῦτο πρῶτον ἢ σύμφανι ἢ μὴ συμφῆς.

10. ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ut paucis absolvam. v. IV, 3, 7. Ages. VII, 1. ὡς ἐν βραχεὶ εἰπεῖν. Oecon. XII, 19 ὡς συντόμως εἰπεῖν. Demosth. Philipp. I, 7, 41. συνελόντι ἀπλῶς εἰπεῖν. Plat. Sympos. 186 c. ὡς ἐν κεφαλῇ εἰπεῖν. Herodot. II, 37. ὡς εἰπεῖν λόγῳ. I, 61. οὐ πολλῷ λόγῳ εἰπεῖν. Matth. 544. In his dictationibus coniunctio consilium significat; id quod aliis in locis fieri non recte, ut videtur, nonnulli negant. Krüger. Anab. I, 8, 10. — αὐτὸς, dominus. Supra §. 8. τὸν μέλλοντα οἰκίαν ἔχειν. — τίθοιτο, vulgo τιθεῖτο. Ita enim, refragante Goettlingio Aristot. Polit. p. 340, in horum verborum optativis et coniunctivis praeter formam etiam accentus ad vulgarium verborum rationem redit. V. Bekker. Praef. Thucyd. ed. min. Poppo Thucyd. I. 1. 228 sq. Buttm. 107. III. 4. Matth. 213. Rost. 79. 4. σύνθοιτο Anab. I, 9, 7. quamquam ut alias, ita illic parum sibi scriptura codicum constat. Sed quod ita de passivis et mediis valet, in activis quoque conspicuum esse eo magis sciendum est, quo magis ea negligi solent. Cyrop. VIII, 1, 6 et Plat. Euthyphr. 5 b. ἀγῆ. Herodot. IV, 190 ἀγῆ. Vid. quae contulerunt Buttm. gr. max. I. p. 543. Matth. I. 397. — οἰκησίς εἴη. In duobus codicibus οἰκησις ἂν εἴη. Geminatae particulae exempla v. 9, 2. Anab. III, 1, 6. V, 6, 32. VII, 4, 12. 7, 38. Cyrop. I, 6, 13. II, 2, 13. III, 1, 6. V, 2, 23. Apol. 6. ubi v. Bornem. Herm. Vig. 814 sq. Ad infinitivos rarior repetitio, Thiersch. 337. 8, sed v. Cyrop. I, 6, 18. Anab. IV, 6, 13. — ποικιλίας Schneiderus opus intestinum, lacunaria et similia artificia interpretatur. — ἡδὺ μὲν γὰρ κτ. In his Frankius προσεῦξασθαι et προσιέναι transposita mavult. Belle. Sed videsis, num quae edita sunt, possint sic intelligi: Suave enim esse, si praetereuntes conspecto illo loco (χώρα ἐμφανιστάτη) preces facerent, suave vero etiam, si liberi ab omni labe aut piaculo, quod facilius in magna viae celebritate contrahi posset (χώρα ἀστιβεστώτη), ad templa accederent.

CAPUT IX.

Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος, ἡ ἀνδρεία πότερον εἴη διδαχτὸν ἢ ἡ φυσικόν, Οἶμαί μὲν, ἔφη, ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον πρὸς τοὺς πόνοους φέεται, οὕτως καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐξορώμεναι πότερον πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνισθαι. ὁρῶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθει τραφεμένους πολλὸν διαφέροντας ἀλλήλων τόλμη. νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν μάθῃσθαι καὶ μελέτη πρὸς ἀνδρείαν ἀΐεσθαι. δῆλόν μὲν γὰρ ὅτι Σκύθαι καὶ Θράκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἄσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι· φανερόν δὲ ὅτι καὶ Λακεδαιμόνιοι οὐτ' ἂν Θραξὶν ἐν πέλταις καὶ ἀκοντίοις οὔτε Σκύθαις ἐν τόξοις ἐθελοῖεν ἂν διαγωνίζεσθαι. ὁρῶ δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει διαφέροντας ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελεῖα πολλὰ ἐπιδιδόντας. ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν, ὅτι πάντας χρὴ καὶ τοὺς εὐφρευσιτέρους καὶ τοὺς ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν, ἐν οἷς ἂν ἀξιόλογοι βούλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ μανθάνειν καὶ μελετῆν.

Σοφίαν δὲ καὶ σωφροσύνην οὐ διώριζεν, ἀλλὰ τῷ τὰ μὲν καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ γινώσκοντα χρῆσθαι αὐτοῖς καὶ τῷ τὰ

CAP. IX. Sententiae Socratis variae de fortitudine, de sapientia, de invidia, otio, imperio, felicitate.

1. ἡ ἀνδρεία, v. ad I, 1, 16. — ἐν τοῖς νόμοις τε καὶ ἔθει τραφεμένους. Cyrop. I, 6, 33 σὺν τοιούτῳ ἔθει ἐθισθέντες, ubi Schneiderus Platon. Legg. I. 625 a. ἐν τοιούτοις ἔθεισι τέθραφθε comparat.

2. ἐν de quocunque vestitu et habitu corporis; deque armis dicitur. 11, 4 ἐν ἐσθῇτι. Cyrop. II, 3, 14 ἐν μεγάλοις φορτίοις βαδίζειν. Pausan. III, 14, 9 μάχονται δὲ καὶ ἐν χερσίν. Cetera v. Matth. 577. Dissen. Pindar. Isthm. I, 24. ἐν δίσκοις ἰέναι. Neque multum diversa est ratio aliarum linguarum, ut nostrae, Latinae, hebraeae.

3. ἐπιδιδόντας, incrementa capientes. Oecon. III, 10 εὐδύς τε χορήσιοι εἰσι καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόασιν. De agricultura Hier. IX, 7. de pudore Cyrop. I, 4, 12. Demosth. Philipp. II. p. 49 ἐγὼ δέ, ἀπάντων πολλὴν εὐληφῶτων ἐπίδοσιν, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινήσθαι καὶ ἐπιδεδοκέναι. Viger. p. 182. Proprie significat addere, et aequè absolute dicitur ac προστιθέναι, de quo v. Heindorf. Plat. Theaet. 155 a. Stallb. et Engelh. Euthyphr. 3 d.

4. ἀλλὰ τῷ τὰ μὲν κτλ. Libri utrobique τὸν habent, pauciores τό: ita autem si a Xenophonte locus conscriptus est, non videtur ab omni negligentiae crimine absolvi posse. Scripsimus τῷ τὰ μὲν — καὶ τῷ ex conjectura Heindorfii. Alii τὸ τὰ μὲν — καὶ τὸ — σοφῶν τε καὶ σώφρονος vel σοφὸν τε καὶ σώφρον. Ror-nemannus verba σοφὸν τε καὶ σώφρονα damnat. Apté L. Dindorfius componit Hier. I, 17 τοῦτω χρῆνουσιν οἱ πλείστοι ἥδιον ἡμᾶς καὶ πένειν καὶ ἐσθλὴν τῶν ἰδιωτῶν, ὅτι δοκοῦσι καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν

αἰσχροῦ εἰδότα εὐλαβεῖσθαι σοφόν τε καὶ σώφρονα ἔκρινεν. προξερωπώμενος δέ, εἰ τοὺς ἐπισταμένους μὲν, ἃ δεῖ πράττειν, πρῶτοντας δὲ τὰναντία, σοφοὺς τε καὶ ἐγκρατεῖς εἶναι νομίζοι, Οὐδέν γε μᾶλλον; ἔφη, ἢ ἀσόφους τε καὶ ἀκρατεῖς. πάντας γὰρ οἶμαι προαιρουμένους ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, ἃ οἶονται συμφορώτατα αὐτοῖς εἶναι, ταῦτα πράττειν· νομίζω οὖν τοὺς μὴ δόρθως πράττοντας οὔτε σοφοὺς οὔτε σώφρονας εἶναι. Ἔφη δὲ καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην πῦσαν ἀρετὴν σοφίαν εἶναι. τὰ τε γὰρ δίκαια καὶ πάντα, ὅσα ἀρετῇ πράττεται, καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ εἶναι· καὶ οὐτ' ἂν τοὺς ταῦτα εἰδότας ἄλλο ἂντι τούτων οὐδὲν προεἰσθαι οὔτε τοὺς μὴ ἐπισταμένους δύνασθαι πράττειν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἁμαρτάνειν. οὕτω καὶ τὰ καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ τοὺς μὲν σοφοὺς πράττειν, τοὺς δὲ μὴ σοφοὺς οὐ δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἁμαρτάνειν. ἐπεὶ οὖν τὰ τε δίκαια καὶ τὰ ἄλλα καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ πάντα ἀρετῇ πράττεται, δῆλον εἶναι, ὅτι καὶ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἀρετὴ σοφία ἐστί. μανίαν γε μὴν ἐναντίον μὲν ἔφη εἶναι σοφία, οὐ μέντοι γε τὴν ἀνεπιστημοσύνην

δειπνήσαι τὸ ἡμῖν παράτιθέμενον δεῖπνον ἢ τὸ ἑαυτοῖς. Adde IV, 8 οὐ γὰρ τῷ ἀριθμῷ οὔτε τὰ πολλὰ κρίνεται οὔτε τὰ ἱκανά, ἀλλὰ πρὸς τὰς χρῆσεις. Unde Cyrop. III; 3, 19 est αἱ μάχαι κρίνονται μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς ἢ ταῖς τῶν σωμάτων ῥώμας, quod V, 2, 35 est διὰ τοὺς εὐ μαχομένους ἐπὶ καὶ νῦν αἱ μάχαι κρίνονται. — Σοφίαν autem in efficacitate utili ponere Socratem ait B. Thiersch: Aristoph. Plut. 507. Inesse autem in hoc loco anacbluthiam quandam, apparet iam ex positu μὲν particulae atque ex καὶ particula; ad quam a disiunctione illa transitur. V: ad I, 6, 11. Cyrop. I, 4, 3 πολλὰ μὲν ἀνθρώπα, καὶ ὅσα ἐρωτῶτο, ταχὺ ἀπεκρίνατο. — οὐδέν γε μᾶλλον ἢ ἀσόφους τε καὶ ἀκρατεῖς; non magis ego quidem illos puto sapientes esse et temperantes, quam si quis insipiens et intemperans est; h. ē. insipientissimos illos et intemperantissimos esse iudico. Non potest autem sapientia a temperantia secerni; et quum recte agere sciās, contraria facere aequae intemperantis est atque insipientis. Locus omni difficultate careret, si scriptum esset τοὺς ἀσόφους. Cf. 12, 1. Oecon. XII; 17 sq. καὶ τότε μοι δῆλωσον, εἰ οἷόν τε ἐστίν, ἀμελῇ αὐτὸν ὄντα ἄλλους ποιεῖν ἐπιμελεῖς. Οὐ μὰ τὸν Δι' οὐδέν γε μᾶλλον, ἢ ἄμουνσον ὄντα κούδον ἄλλους μουσικοὺς ποιεῖν. — οἶμαι, v. ad II, 3, 10:

5. Conclusionem huius loci ita exposuit Finckhius Annal. philol. Lips. Vol. VI. p. 295: Iustitia et quidquid cum virtute fit; bonum est et honestum; atqui bonum et honestum qui novit, facit; facit igitur nonnisi sapiens; ergo etiam iustitia et quidquid cum virtute fit, sapientia est. V. Dissen. De philosophia morali in Xenoph. De Socrate Commentarii tradita p. 19. — δίκαιοσύνη, v. ad I, 2, 23. Plat. Protag. 323 a. b. δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς — ἐν δὲ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ; aliisque eiusdem dialogi locis. Ages. IV, 1 περὶ τῆς εἰς χρήματα δικαιοσύνης, propter additamentum.

μανίαν ἐνόμιζεν. τὸ δὲ ἀγνοεῖν ἑαυτὸν, καὶ μὴ ἂ οἶδε δοξάζειν τε καὶ οἶσθαι γινώσκειν; ἔγγυτάτω μανίας ἔλογίζετο εἶναι. τοὺς μέντοι πολλοὺς ἔφη; ἂ μὲν οἱ πλείστοι ἀγνοοῦσι; τοὺς διημαρτηκότας τούτων οὐ φάσκειν μαινεσθαι; τοὺς δὲ διημαρτηκότας ὧν οἱ πολλοὶ γινώσκουσι, μαινομένους καλεῖν. ἔάν τε γὰρ τις μέγας οὕτως οἴηται εἶναι; ὥστε κύπτειν τὰς τρύφας τοῦ τείχους διεξιὼν, ἔάν τε οὕτως ἰσχυρός, ὥστ' ἐπιχειρεῖν οἰκίας αἰρεσθαι; ἢ ἄλλῃ τῇ ἐπιτίθεσθαι τῶν πᾶσι δῆλων ὅτι ἀδύνατά ἐστι; τοῦτον μαινεσθαι φάσκειν. τοὺς δὲ μικρὸν διαμαρτάνοντας οὐ δοκεῖν τοῖς πολλοῖς μαινεσθαι; ἀλλ' ὥσπερ τὴν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν ἔρωτα καλοῦσιν; οὕτω καὶ τὴν μεγάλην παράνοϊαν μανίαν αὐτοὺς καλεῖν.

Φθόρον δὲ σκοπῶν, ὃ τι εἴη, λύπην μὲν τινα ἐξεύρισκεις αὐτὸν ὄντα, οὔτε μέντοι τὴν ἐπὶ φίλων ἀτυχίαις οὔτε τὴν ἐπ' ἐχθρῶν εὐτυχίαις γιγνόμενῃν, ἀλλὰ μόνους ἔφη φθονεῖν τοὺς ἐπὶ ταῖς τῶν φίλων εὐπραξίαις ἀνιωμένους. Θανταζόντων δὲ τινων, εἴ τις φίλων τινα ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ αὐτοῦ λυποῖτο, ἐπεμύνησκεν, ὅτι πολλοὶ οὕτως πρὸς τινας ἔχουσιν; ὥστε κακῶς μὲν πράττοντας μὴ δύνασθαι περιορῶν, ἀλλὰ βοηθεῖν ἀτυχοῦσιν, εὐτυχούντων δὲ λυπεῖσθαι. τοῦτο δὲ φρο-

6. καὶ μὴ ἂ οἶδε synchysis quaedam vel hyperbaton. Exspectaveris καὶ ἂ μὴ οἶδε. 10, 5 in optimis libris scriptum est ἀρμόττειν οὐ τοὺς ἀκριβεῖς, ἀλλὰ μὴ τοὺς λυποῦντας, ubi v. Bornem. IV, 2, 20 in uno μὴ τοῦ ἐπισταμένου. Anab. VII, 2, 33 ὅπως ζῶν μὴ εἰς τὴν ἑκείνου τράπεζαν ἀποβλέπων ὥσπερ κυων. Plat. Crit. 47 d. πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαύοντων δόξῃ. ubi post Fischerum et Stallbaumium v. Buttmannus. Caussam huius rei oppositionis cogitationem esse facile patet. Finckhius: *Anderes, als man weiss, annehmen*. Hermann. Soph. Trach. 382. Poppe Thucyd. I. 1. 302 sq. Nonnunquam negatio praeposita ad totum, quod sequitur, enuntiatum pertinet (I, 4, 17), id quod etiam apud Romanos fit. Caesar. B. G. VII, 1 extr. Altera ratio est rhetorica: qua in re traiectione aliorum etiam vocabulorum, ut πάνυ, πολὺ ad comparativum pertinentium nihil frequentius. Vid. Matth. 455. n. 5. Krüger. Anab. III, 1, 22 ed. min. — οἶδε, sc. τις. V. ad I, 5, 5.

7. ὥστε — διεξιὼν, v. ad I, 2, 1. — μικρὸν διαμαρτάνοντας, sc. τούτων, ἂ οἱ πλείστοι ἀγνοοῦσι. Anab. I, 3, 2 μικρὸν ἐξέφυγε τοῦ μὴ καταπετρωθῆναι. Hellen. III, 5, 24 εἰ καὶ μικρὸν τις τῶν χωρίων του ἐπιβαίῃ. VII, 2, 22 ἦν μὲν οὖν τῆς ὥρας μικρὸν πρὸ δυντός ἤλιου. Alii ex uno codice D. μικρῶν.

8. ὅτι εἴη, quid esset invidia. §. sq. τί εἴη, nullo discrimine. Cur non dixit ὅστις? v. Matth. 439. ed. mai. p. 821. — πράττοντας, Matth. 550. Rost. 129. 4. d. — κακῶς μὲν πράττοντας — εὐτυχοῦντων δέ, v. ad II, 7, 11. I, 2, 25. — τοὺς ἡλιόλους δέ, v. ad I, 1, 12. — πάσχειν. Num repeti potest ἄν? Accurate rem cognosces, ubi orationem solveris. Cf. ad 13, 1.

νίμῳ μὲν ἀνδρὶ οὐκ ἂν συμβῆναι, τοὺς ἡλιθίους δὲ ἀεὶ πά-
σχειν αὐτό.

9. Σχολὴν δὲ σκοπῶν, τί εἴη, ποιοῦντας μὲν τι τοὺς πλεί-
στοις ἔφη εὐρίσκειν· καὶ γὰρ τοὺς πετιεύοντας καὶ τοὺς γε-
λωτοποιοῦντας ποιεῖν τι, πάντας δὲ τούτους ἔφη σχολάζειν·
ἐξεῖναι γὰρ αὐτοῖς ἵναί πρᾶξοντας τὰ βελτίω τούτων· ἀπὸ
μέντοι τῶν βελτιόνων ἐπὶ τὰ χεῖρω ἵναί οὐδένα σχολάζειν·
εἰ δὲ τις ᾖ, τοῦτον, ἀσχολίας αὐτῷ οἴσης, κακῶς ἔφη τοῦτο
πράττειν.

10. Βασιλεῖς δὲ καὶ ἄρχοντες οὐ τοὺς τὰ σκεπτρα ἔχοντας
ἔφη εἶναι, οὐδὲ τοὺς ὑπὸ τῶν τυχόντων αἰρεθέντας, οὐδὲ
τοὺς κλήρῳ λαχόντας, οὐδὲ τοὺς βιασαμένους, οὐδὲ τοὺς ἐξα-
11 πατήσαντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπισταμένους ἄρχειν. ὁπότε γάρ τις
ὁμολογήσῃ, τοῦ μὲν ἄρχοντος εἶναι τὸ προστάττειν ὃ τι χρὴ
ποιεῖν, τοῦ δὲ ἄρχομένου τὸ πείθεσθαι, ἐπεδείκνυν ἐν τε νηὶ
τὸν μὲν ἐπιστάμενον ἄρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον καὶ τοὺς
ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας πειθομένους τῷ ἐπιστάμενῳ,
καὶ ἐν γεωργίᾳ τοὺς κεκτημένους ἀγρούς, καὶ ἐν νόσῳ τοὺς
νοσοῦντας· καὶ ἐν σωμαστικῇ τοὺς σωμασκούντας, καὶ τοὺς
ἄλλους πάντας, οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας δεόμενον, ἂν μὲν
αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστασθαι ἐπιμελεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ, τοῖς ἐπι-
σταμένοις οὐ μόνον παροῦσι πειθομένους, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας
μεταπεμπομένους, ὅπως ἐκείνοις πειθόμενοι τὰ δέοντα πρᾶτ-
τωσιν. ἐν δὲ θαλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυν ἄρχουσας
τῶν ἀνδρῶν διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι, ὅπως χρὴ θαλασιουρ-
12 γεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι· εἰ δὲ τις πρὸς ταῦτα λέγοι, ὅτι τῷ

9. ποιοῦντας μὲν τι. Post haec verba Schneiderus ex co-
dice Voss. I. recepit ὅλως ἅπαντας, σχολάζοντας μέντοι. — καὶ
γὰρ, v. ad II, 1, 3. — πρᾶξοντας, v. ad I, 1, 9. — τὰ βελ-
τίω, v. ad I, 6, 9. II, 5, 5. — σχολάζειν. Infinitivi additi ex-
empla dat Lexicon Xenophonticum Cyrop. II, 1, 9 ὥς μὴ σχολά-
ζωσι μήτε μένειν μήτε ἀναστρέφεσθαι. VIII, 1, 18 πολὺν χρόνον
οὐκ ἐσχόλασε τοῖς τοιούτοις ὑπακούειν. V. ad I, 3, 11.

10. ὑπὸ τῶν τυχόντων, ab hominibus de plebe. I, 5, 6 παρὰ
τοῦ τυχόντος; a quovis obvio. III, 11, 4 θεραπεῖε σὺ τῇ τυχοῦσῃ
ornatu non vulgari.

11. τὸν ἐπιστάμενον, qui rerum suarum peritus est. Ita
saepius absolute dictum invenitur, ut II, 1, 28. III, 5, 21. 6, 17:
9, 5. 14, 6. IV, 2, 4. 7, 1. — ἐπιμελεῖσθαι; intell. αὐτοὺς ἐπι-
μελομένους, qua de ellipsi v. ad I, 9. Mirum est enim, si Xeno-
phon a participio ad infinitivum, ab infinitivo ad participium
transire dicatur, commate post ἐπίστασθαι posito. De εἰ δὲ μὴ
post ἂν μὲν illato cf. ad II, 6, 37. — διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι;
v. ad I, 2, 55.

τυράννῳ ἔξεστι μὴ πείθεσθαι τοῖς ὀρθῶς λέγουσι, Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, ἔξῃ μὴ πείθεσθαι, ἐπικειμένης γε ζημίας, ἴάν τις τῷ εὖ λέγοντι μὴ πείθεται; ἐν ᾧ γὰρ ἂν τις πράγματι μὴ πείθεται τῷ εὖ λέγοντι, ἁμαρτήσεται δῆπου, ἁμαρτάνων δὲ ζημιωθήσεται. Εἰ δὲ φαίη τις τῷ τυράννῳ ἔξείναι καὶ ἀπο- 13 κτείνειν τὸν εὖ φρονοῦντα, Τὸν δὲ ἀποκτείνοντα, ἔφη, τοὺς κρατίστους τῶν συμμάχων οἷσι ἀζήμιον γίνεσθαι, ἢ ὥς ἔτυχε ζημιοῦσθαι; πότερον γὰρ ἂν μᾶλλον οἷσι σωῆσθαι τὸν ταῦτα ποιοῦντα, ἢ οὕτω καὶ τάχιστ' ἂν ἀπολέσθαι; Ἐρομένου δέ 14 τιτος αὐτόν, τί δοκοίη αὐτῷ κράτιστον ἀνδρὶ ἐπιτήδευμα εἶναι, ἀπικρίνατο, Εὐπραξίαν. Ἐρομένου δὲ πάλιν, εἰ καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐπιτήδευμα νομίζοι εἶναι, Πᾶν μὲν οἷν τοῦναντίαν ἔγωγ' ἔφη, τύχην καὶ πρῶξιν ἡγοῦμαι· τὸ μὲν γὰρ μὴ ζητοῦντα ἐπιτυχεῖν τινι τῶν δεόντων εὐτυχίαν οἷμαι εἶναι, τὸ μαθόντα τε καὶ μελετήσαντά τι εὖ ποιεῖν εὐπραξίαν νομίζω, καὶ οἱ τοῦτο ἐπιτηδευόντες δοκοῦσι μοι εὖ πράττειν. Καί 15 ὀρίστους δὲ καὶ θεοφιλεστάτους ἔφη εἶναι ἐν μὲν γεωργίᾳ τοὺς τὰ γεωργικὰ εὖ πράττοντας, ἐν δὲ ἱατρείᾳ τοὺς τὰ ἱατρικά, ἐν δὲ πολιτείᾳ τοὺς τὰ πολιτικά· τὸν δὲ μηδὲν εὖ πράττοντα οὔτε χρήσιμον οὐδὲν ἔφη εἶναι οὔτε θεοφιλή.

12. πείθεται. Stobaeus habet πείθεται, quam aoristi formam poeticam Zeunius excusat loco, unde haec verba derivanda sunt, Hesiod. *Erg.* 293 οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ, ἐσθλὸς δ' αὖ κακείνος, ὃς εὖ εἰπόντι πείθεται. Plutarch. *Themist.* c. 7. in. παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς μὲν ἐπεχειρεῖ τοὺς πολλὰς ἐμβροθεῖν εἰς τὰς τριήρεις, καὶ τὴν πόλιν ἐπεισεν ἐκλεπτέως ὥς προσωπία τῆς Ἑλλάδος ἀπαντᾶν τῷ βαρβάρῳ κατὰ θάλατταν. ubi ἐπεισεν (*Themistocles suasit, non persuasit*), quod Schaeferus IV. p. 133. 398 mutavit in ἐπειδεν, defendit C. Sintenis *Themist.* Praef. p. XXI. coll. Diodor. XIII, 3 ἐπεισαν τοὺς Πηγήνους συμμαχεῖν, quod de eadem re est Thucyd. VI, 46 ἤρξαντο πείθειν. V. §. sq.

13. τὸν δὲ ἀποκτείνοντα. Plerique libri dant ἀποκτείνοντα, sed hoc est, eum qui interficere conatur. Tyrannus quidem licet ipse non interfecerit, dicitur tamen ἀποκτείναι, ut Plutarch. *Timol.* c. 5, ad quem locum ἀποκτείνειν graeco dici, qui caedis auctor factus sit, sive caedes perpetrata sive interpellata sit, Schaeferus animadvertit IV. p. 397. Habet igitur ipse aoristus ibi quoque locum, ubi de caede non perpetrata sermo est, ut imperfectum rem coeptam, sed non perfectam significet, unde nomen habet; aoristus rem factam quidem, sed sine successu. Eurip. *Ion.* 1500. Soph. *Ai.* 1105. Vid. Elmslei. Eurip. *Heracl.* 1003. Hermann. *Soph.* I. c. Schaefer. I. c. 398. — ὥς ἔτυχε, *ut ei trīstī*, leviter. Viger. 303.

14. εὐπραξίαν — εὖ πράττειν, v. ad I, 6, 8. Quid differant τύχη et πρῶξις, εὐτυχία et εὐπραξία, ipse locus docet. Finckhii illud interpretatus est *Glück haben, hoc Glück machen*; Brandisii *Mus. Rhen.* 1827. I. 2. p. 136. *Wohlergehen et Wohlerhalten.*

CAPUT X.

1 Ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας ἔχόντων καὶ ἐρ-
 γασίας ἕνεκα χρωμένων αὐταῖς διαλέγοιτό τινι, καὶ τούτοις
 ὠφέλιμος ἦν. εἰσελθὼν μὲν γάρ ποτε πρὸς Παρρῶσιον τὸν
 ζωγράφον καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Ἄρα, ἔφη, ὦ Παρρῶσιε,
 γραφικὴ ἐστὶν ἡ εἰκασία τῶν ὀρωμένων; τὰ γοῦν κοῖλα καὶ
 τὰ ὑψηλά, καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φωτεινὰ, καὶ τὰ σκληρὰ
 καὶ τὰ μαλακὰ, καὶ τὰ τραχέα καὶ τὰ λεῖα, καὶ τὰ νέα καὶ
 τὰ παλαιὰ σώματα διὰ τῶν χρωμάτων ἀπεικάζοντες ἐκμιμῶ-
 μεθα. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Καὶ μὴν τά γε καλὰ εἶδη ἀφομοι-
 οῦντες, ἐπειδὴ οὐ ῥᾶδιον ἐνὶ ἀνθρώπῳ περιτυχεῖν ἄμειπτα
 πάντα ἔχοντι, ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἐκάστου κάλλιστα
 οὕτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε φαίνεσθαι. Ποιοῦμεν γάρ,
 εἴφη, οὕτως. Τί γάρ; ἔφη, τὸ πιθανώτατόν τε καὶ ἥδιστον
 καὶ φιλικώτατον καὶ ποθεινώτατον καὶ ἐρασιμώτατον ἀπομι-
 μῆσθε τῆς φύξης ἥθους; ἢ οὐδὲ μμητόν ἐστι τοῦτο; Πῶς

CAP. X. Cum artificibus de ipsorum arte disserit, atque ita
 prodesset iis studet Socrates. Colloquium cum Parrhasio iuvene
 habitum esse, exinde patet, quod quo tempore florere coepit, mor-
 tuum esse Socratem constat, Ol. 95, 1.

1. τῶν τὰς τέχνας ἔχόντων. Cf. De Rep. Lac. I, 3. Plat.
 Ion. 531 d. ὁ τὴν ἀριθμητικὴν ἔχων. Lys. p. 20. R. ταύτην γὰρ τέ-
 χνην ἔχει. V. Lud. Dindorf. Nam ἔχειν non raro potestatis in-
 stituae vel scientiae significationem habet. I, 6, 13. 14. II, 2, 6.
 Recte comparaveris nostrum *inne haben*, gallicum *posséder*. — τινι,
 aliquot codices *πισι*, quod num ab sequente *τούτοις* postulatur?
 v. ad I, 2, 62. II, 3, 1. — εἰσελθὼν μὲν quid sibi habet respon-
 dens? — εἰδὲ ubi aliud eiusmodi colloquium incipit. — ἄρα, v. ad
 II, 6, 1. — γραφικὴ ἐστὶν ἡ εἰκασία. Hanc codicum scriptu-
 ram, tanquam propter articulum ad subiectum omissum, ad praedi-
 catum adiectum improbabilem, fuerunt qui mutarent: ἡ γραφικὴ
 ἐστὶν εἰκασία. Sed primum ut virtutum et artium nomina non raro
 articulo careant (v. ad I, 2, 23), ita id de iis potissimum valet, quae
 in *ικῇ* desinunt (Stallbaum. Plat. Sympos. 188 b.); deinde nomina,
 quorum vis definienda est, non solent secum articulum habere, v.
 IV, 6, 7 *Ἐπιστήμη ἄρα σοφία ἐστίν;* *Ἐμοιγε δοκεῖ*. Nec denique
 ubi vel huiusmodi subiectum est vel communem quandam notio-
 nem habet, praedicatum autem certum genus significat, ad quod
 illud pertinere dicitur, deesse ad praedicatum videmus articulum.
εἰρήνη ἐστὶ τὰγαθόν apud Matth. 264. not. Sententia est: Nonne
 pictura, quae dicitur, pertinet ad artem illam, qua quae sub ocu-
 los cadunt, effinguntur? V. ad I, 8, 14, 7.

2. οὕτως, v. ad III, 5, 8. — ποιοῦμεν γάρ, v. ad I, 4, 9.

3. τί γάρ, v. ad I, 4, 9. II, 6, 2. — τὸ πιθανώτατον —
 ἥθος. Solus Stobaeus hunc articulum habet, unus codex τὸ ἥθος,
 quae lectio magnam habet veri speciem; ut is sit prolepticus ille,
 qui dicitur, adiectivorum usus; cf. 8. Sympos. II, 6 *ὁρᾷ τε αὖτε*
καὶ θάλλοντα ἀφικνεῖται εἰς τὴν καρπογονίαν. Demosth. Olynth.
 II. c. 2. extr. *μέγας νῦν ἠδὲ* ἔφη, ubi v. Schaefer.

γὰρ ἂν, ἔφη, μιμητὸν εἶη, ὃ Σώκρατες, ὃ μήτε συμμετρίαν μήτε χρῶμα μήτε ὦν οὐδ' εἰπας ἄρτι μηδὲν ἔχει, μηδὲ ὅλως ὁρατὸν ἐστίν; Ἄρ' οὖν, ἔφη, γίγνεται ἐν ἀνθρώπῳ τό τε φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν πρὸς τινας; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦτό γε μιμητὸν ἐν τοῖς ὁμμασιν; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἐπὶ δὲ τοῖς τῶν φίλων ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς ὁμοίως σοι δοκοῦσιν ἔχειν τὰ πρόσωπα οἳ τε φροντίζοντες καὶ οἱ μὴ; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἀγαθοῖς παιδοῖ, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς σκυθρωποὶ γίγνονται. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ταῦτα δυνατόν ἀπεικάζειν; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸς μεγαλοπρεπὲς τε καὶ ἐλευθέριον καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελύθειρον, καὶ τὸ σωφρονικόν τε καὶ φρόνιμον καὶ τὸ ὑβριστικόν τε καὶ ἀπειρόκαλον καὶ διὰ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν σχημάτων καὶ ἐστώτων καὶ κινουμένων ἀνθρώπων διαφαίνει. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα μιμητά; Καὶ μάλα, ἔφη. Πότερον οὖν, ἔφη, νομίζεις ἥδιον ὁρᾶν τοὺς ἀνθρώπους, δι' ὧν τὰ καλὰ τε κάγαθὰ καὶ ἀγαπητὰ ἦθ' φαίνεται, ἢ δι' ὧν τὰ αἰσχροῦ τε καὶ πονηρὰ καὶ μισητά; Πολὺ νῆ Δί' ἔφη, διαφέρει, ὃ Σώκρατες.

Πρὸς δὲ Κλείωνα τὸν ἀνδριαντοποιὸν εἰσελθὼν ποτε

4. ἄρ' οὖν, v. ad II, 7, 5. 6, 1. — τό τε φιλοφρ. Olim legabatur πώποτε φιλοφρ., quod minus, opinor, propter πώποτε particulae usum, de quo v. ad IV, 2, 24, quam propter articulum altero tantum loco positum ex Stobaeo mutaverunt, uti dedimus, viri docti. Neque vero alias solet articulus neque ἐν praepositio in hac locutione addi eadem vel simili sententia. Cyrop. VI, 3, 11 λαβεῖν μοι γένοιτο αὐτόν. VIII, 1, 15 τῷ Κύρῳ ἐγένετο μηδὲν τῶν οἰκείων ἀτημελήτως ἔχειν. nonnunquam ὥστε additur. ib. VIII, 2, 2 ἐγένετο αὐτῷ, ὥστε χρήμασιν εὐεργετεῖν. — τοῦτό γε, vulgo τό γε, quod nescio an defendi debeat, ut quod II, 2, 4 codices tantum non omnes praebebant ἐπεὶ τοῦ γε ἀπολυτόντων μεσITAΙ μὲν αἱ ὁδοί. ubi quamquam proprium esse infimae aetati usum articuli pro demonstrativo docet L. Dindorfius, edi tamen curavit Anab. IV, 6, 3 τό γε δὴ Χειρισόφῃ καὶ Ξενοφῶντι μόνον διάφορον ἐν τῇ πορείᾳ ἐγένετο, ἢ τοῦ ἡγεμόνος κάκωσις καὶ ἀμύλεια. quo in loco parum sibi constant libri. Plat. Euthyd. 291 a. ἀλλὰ μὴν τό γε εὐ οἶδα, ὅτι etc., ubi unus, Polit. 305 c. τό γε δὴ κατανοητέον, ubi quattuor codices dant τόδε. Matth. 286. Rost. p. 461 sq.

5. σωφρονικόν. Codicum fere omnium lectio est σωφρονητικόν, de qua forma dubitant. Sed huiusmodi nominum duplicem formam saepe confusam videbis, οἰκοδομικός et οἰκοδομητικός, ὁμοποιικός et ὁμοποιητικός, alia. V. Lobeck. Phryn. 520. — διαφαίνει, alii διαφέρει. Deinde est φαίνεται. Num debebat esse διαφαίνεται? Saepius dicitur ἡ ἡμέρα ὑποφαίνει, Anab. III, 2, 1. IV, 2, 7. Cyrop. IV, 5, 14. Matth. 496, ubi gr. mai. excitatus est locus. Eurip. El. 1243 ἀλλ' οἶδε δόμων ὑπὲρ ἀρχοτάτων φαίνουσι τινὲς δαίμονες.

καὶ διαλεγόμετο· αὐτῷ, "Οτι μὲν, ἔφη, ὦ Κλείτων, ἄλλοιους ποιεῖς δρομεῖς τε καὶ παλαιστὰς καὶ πύκτας καὶ παγκρατιαστας, ὁρῶ τε καὶ οἶδα· ὃ δὲ μάλιστα ψυχῶν γὰρ διὰ τῆς ὕψους τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ζωτικὸν φαίνεσθαι, πῶς τοῦτο ἐνεργάζηται τοῖς ἀνδράσι; Ἐπεὶ δὲ ἀπορῶν ὁ Κλείτων οὐ ταχὺ ἀπεκρίνατο, Ἄρ' ἔφη, τοῖς τῶν ζώντων εἰδεῖσιν ἀπεικάζων τὸ ἔργον ζωτικωτέρους ποιεῖς φαίνεσθαι τοὺς ἀνδράντας; Καὶ μάλ' ἔφη. Οὐκοῦν τὰ τε ὑπὸ τῶν σχημάτων κατασπώμενα καὶ τὰ ἀνασπώμενα ἐν τοῖς σώμασι, καὶ τὰ συμπεριζόμενα καὶ τὰ διακόμενα, καὶ τὰ ἐντεινόμενα καὶ τὰ ἀνέμενα ἀπεικάζων ὁμοῦ ὅτερά τε τοῖς ἀληθινοῖς καὶ πιθανώτερα ποιεῖς φαίνεσθαι; Πάνν μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ καὶ τὰ πάθη τῶν ποιούντων τι σωματίων ἀπομιμῆσθαι οὐ ποιεῖ τινα τέρψην τοῖς θεωμένοις; Κινδὺς γοῦν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀπειλητικά τὰ ὅμματα ἀπεικαστέον, τῶν δὲ νενικηκότων εὐφραινομένων ἡ ὕψις μιμητέα; Σφόδρα γε, ἔφη. Δεῖ ἄρα, ἔφη, τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τῷ εἶδει προσεικάζειν.

9 Πρὸς δὲ Πιστίαν τὸν θωρακοποιὸν εἰσελθόν, ἐπιδείξαντος αὐτοῦ τῷ Σωκράτει θώρακος εὐ ἐργασμένους, Νῆ τὴν

6. ἀλλοίους. Ingeniosissima coniectura L. Dindorfii est καλὸι οὗς. Retinui tamen ἀλλοίους, quod diversam statuarum figuram et formam significare recte dicit Schneiderus. Tecte tamen simul inesse videtur pulchritudinis significatio: Diversae quidem formae facis cursores, luctatores, pugiles et pancratiastas, omnes vero pulchros; sed quod iucundissimum est etc.

6. ἀπεικαστέον — μιμητέα, v. ad I, 7, 2. Temere hic locus tentatus est; habet sententiam hanc: Nonne pugnantium quoque oculis aliquid furoris et minarum affligendum et assimilandum est, eorumque, qui vicerunt, vultus ita imitandus, ut laetari videantur? Habes ita adiectivi et participii vim tibi explicatam. v. ad §. 3.

9. ἐργασμένους passiva vi dictum, quam non solum hoc participium nonnunquam habet; v. ad I, 2, 10; ut Sympos. V, 4. Oecon. XIX, 8. Mag. Eq. VIII, 8. De re equestri XII, 2. Hellen. V, 3, 3. Cyrop. VIII, 2, 5; quamquam ne activae quidem, quam illud perfectum fere habet (IV, 2, 12), significationis in participio conspicuae exempla desunt, ut Comment. II, 6, 6. III, 5, 11. Sympos. IV, 61, ubi v. Herbst. 62. Vectig. IV, 25: sed aliae etiam huius temporis formae. Passivum exemplo Plat. Legg. 710 d. πάντα ἀπείργασται τῷ θεῷ accedat Xenoph. De re equestri XII, 3 ὁ θώραξ οὕτως ἐργάσθω. — νῆ τὴν Ἥραν, v. ad I, 5, 5. — τὰ μὲν δεόμενα σκέπης τοῦ ἀνθρώπου, partes hominis tegumento egentēs. Thucyd. VI, 18 ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη. Cyrop. V, 2, 27 οὐ οὐ τοῦ νεανίσκου τούτου ὑπερηφανίαν πολλὴν τινα τοῦ τρόπου κατηγορεῖς; Alia v. ad I, 3, 8. Bornemannus Gorgia Platonico 400 c. τῷ ἄρχειν πάντα ἐκείνον δεῖ γέμειν, h. e. δια τὸ ἄρχειν, illaque, quae interpretes ibi demonstraverunt, defendere se

"Ἦσαν, ἔφη, καλὸν γε, ὦ Πιστία, τὸ εὖρημα, τὸ τὰ μὲν διό-
μενα σκέπης τοῦ ἀνθρώπου σκεπάζειν τὸν θώρακα, ταῖς δὲ
χερεῖ μὴ καλύειν χρῆσθαι. ἀτάρ, ἔφη, λέξον μοι, ὦ Πιστία, ¹⁰
διὰ τί οὔτε ἰσχυροτέρους οὔτε πολυτελεστέρους τῶν ἄλλων
ποιῶν τοὺς θώρακας πλείονος πωλεῖς; "Οτι, ἔφη, ὦ Σώκρα-
τες, εὐρυθυμότερους ποιῶ. Τὸν δὲ ῥυθμόν, ἔφη, πότερα μέτρη
ἢ σταθμῷ ἐπιδεικνύων πλείονος τιμᾷ; οὐ γὰρ δὴ ἴσους γε
πάντας οὐδὲ ὁμοίους οἰμαί σε ποιῆν, εἴ γε ἀρμόττοντας ποι-
εῖς. Ἀλλὰ γῆ Δ' ἔφη, ποιῶ· οὐδὲν γὰρ ὄφελός ἐστι θώρα-
κος ἄνευ τούτου. Οὐκοῦν, ἔφη, σώματά γε ἀνθρώπων τὰ μὲν ¹¹
εὐρυθμὰ ἐστί, τὰ δὲ ἄρῥυθμα; Πάνν μὲν οὖν, ἔφη. Πῶς
οὖν, ἔφη, τῷ ἀρῥύθμῳ σώματι ἀρμόττοντα τὸν θώρακα εὐ-
ρυθμον ποιεῖς; "Ωςπερ καὶ ἀρμόττοτα, ἔφη· ὁ ἀρμόττων γάρ
ἐστιν εὐρυθμος. Δοκεῖς μοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ εὐρυθμον ¹²
οὐ κατ' ἰαντὸ λέγειν, ἀλλὰ πρὸς τὸν χρώμενον· ὥςπερ ἂν εἰ

posse putat vulgatam lectionem τῷ τὰ μὲν etc., ut τὸ εὖρημα lo-
ricam, quam Pistias ostenderat Socrati, significet.

10. ἐπιδεικνύων. Malunt alii ἀποδείκνυων. Sed illud est
ostendere specimine rei exhibitō, nec minus de artificis opera sua
spectatoribus proponente dicitur Oecon. X, 1. Cf. Sympos. III, 3.
ubi sequitur εἰς μέσον φέρον. Hier. XI, 10. Quamquam horum
verborum sempiterna in libris permutatio est. Vid. IV, 4, 1. 10. 11.
γνώμην ἀποδείκνυσθαι et similia post γνώμην ἀποφαίνεσθαι. 12,
ubi recte legitur δικαιοσύνης ἐπιδείγμα. 18, ubi Schneiderus loco
vulgati ἐπιδείκνυμι recte ἀποδείκνυμαι restituit. Oecon. III, 1 pri-
mum est ἀποδείκνυω, deinde ἐπιδεικνύω, discrimine ad perspi-
ciendum haud difficili.

11. ἀρμόττοντα adeo quibusdam displicuit, ut damnarent.
Sed recte Finckhii: *Wie kann dein Panzer gut proportionirt sein,
wenn er einem Schlechtproportionirten passt? So gut als er passt.*
Nam quae sequuntur verba, ita explenda sunt; οὕτω καὶ εὐρυθμον
ποιῶ, ut καὶ ante ἀρμόττοντα vel praetermittas vel tuearis. Du-
plex videas Cyrop. V, 5, 46. VIII, 2, 5. Oecon. VI, 3. Cf. ad 6, 2.
II, 2, 2. Per ὥςπερ autem interrogationi πῶς respondetur etiam
IV, 5, 9. Matth. gr. ampl. p. 1287.

12. πρὸς praepositio ut saepe in comparatione usurpatur; v.
ad 1, 2, 52. III, 5, 4; ita multiplicem relationis habet signifi-
cationem: II, 6, 34 εὐνοϊκῶς ἔχειν πρὸς αὐτόν. IV, 2, 15 πρὸς τοὺς
φίλους μόνον ταῦτα ἐρωτᾷν. I, 3, 3. Cyrop. IV, 6, 6 οἷδε γάρ, ὥς
ἐγὼ πρὸς αὐτὸν ἔχω. VIII, 4, 29 τοῖς μυριάρχοις ἐξαιρέτα ἐδίδου
πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκώστω. Anab. VII, 1, 9 ἀδυμεῖν πρὸς τὴν ἐξοδόν.
IV, 3, 10 τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. V. ad 8, 5. — ὥςπερ ἂν εἰ tres
vocalae in unius vim et significationem abierunt, ut etiam unius
particulae speciem referant utque tempus finitum, quod dicitur,
desse possit: quod tamen si additum est, ἂν particula non magis
ad protasin pertinet. Cyrop. I, 3, 2 ἡσπάζετο αὐτόν, ὥςπερ ἂν εἰ
τις πάλοι συντεθραμμένος ἀσπάζοιτο, h. e. ὥςπερ ἂν τις ἀσπάζοιτο,
εἰ πάλοι συντεθραμμένος ἀσπάζοιτο, ubi locum similiter conforma-
tum Hell. III, 1, 14 comparavit Bornemannus. Sympos. IX, 4

φαίης ἀσπίδα, ἥ ἂν ἀρμότῃ, τοῦτο εὐθυμον εἶναι, καὶ
 ἰσχυράμυδα, καὶ τὰλλα ὡσαύτως δοκεῖν ἔχειν τῷ σῶ λόγῳ. Ἰσως
 δὲ καὶ ἄλλο τι οὐ μικρὸν ἀγαθὸν τῷ ἀρμόττειν πρόσκειται.
 Αἰδαξον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἴ τι ἔχῃς. Ἦντιον, ἔφη, τῷ βάρος
 πιέζουσιν οἱ ἀρμόττοντες τῶν ἀναρμόστων, τὸν αὐτὸν σταθ-
 μὸν ἔχοντες. οἱ μὲν γὰρ ἀνάρμοστοι, ἧ ὅλοι ἐκ τῶν ὤμων
 κρεμάμενοι ἢ καὶ ἄλλο τι τοῦ σώματος σφόδρα πιέζοντες,
 δύνεθοροι καὶ χαλεποὶ γίγνονται· οἱ δὲ ἀρμόττοντες, διηλημ-
 μένοι τὸ βάρος τὸ μὲν ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ ἐπωμίδων, τὸ δὲ
 ὑπὸ τῶν ὤμων, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ στήθους, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ νώ-
 του, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς γαστρὸς, ὀλίγου δὲ οὐ φορέματι, ἀλλὰ
 ἰσχυροσθήματι ἰσχυρασιν. Εἰρηκαῖς, ἔφη, αὐτό, δι' ὅπερ ἔγωγε τὰ
 ἐμὰ ἔργα πλείστον ἄξια νομίζω εἶναι. ἔνιοι μὲντοι τοὺς ποι-

ἐπιχορεύσας ὥσπερ ἂν εἴ τις φιλικώτατα, ubi v. Herbst. Vid. Stall-
 baum. Plat. Apol. 17 d. In locis his, quibus non sequitur tempus
 finitum, ὥσπερανεῖ, ut sit quasi, uno tenore scribi solet, Isocr.
 Panegy. 148 διεπορεύθησαν ὥσπερανεῖ προπεμπόμενοι, quod vide
 quomodo differat a §. 69. ὁμοίως διεπύρηνθησαν, ὥσπερ ἂν εἴ πρόσ
 ἀπαντας ἀνθρώπους ἐπολέμησαν. Matth. 523. 2. Cf. ad II, 6, 38. —
 ἥ ἂν ἀρμότῃ. Codices ὥ ἔαν, quod quum fuerint qui more
 attico dictum esse pro ἂν dicerent, hodie nemo facile ab hoc usu
 atticis scriptores abstinuisse negabit. Herm. Vlg. 835. Idem vi-
 tium libri habent IV, 2, 29.

13. ἔχοντες quomodo solvia? Matth. 566. 3. — διηλημ-
 μένοι τὸ βάρος, loricae, quarum pondus distributum inter se
 est a singulis corporis partibus, quarum pondus singulae partes
 aequaliter dispertitum susceperunt. V. Schneider. Hell. I, 7, 20.
 Separatim sumendi vel divisione facta partem accipiendi vel dis-
 pertiendi dictum videas Cyrop. IV, 6, 13. V, 1, 28. Anab. IV, 1,
 23. V, 3, 4. Revocanda est autem constructio ad huiusmodi dicta:
 Cyrop. VII, 5, 13. ὁ Κύρος τὸ στράτευμα κατένειμε δώδεκα μέρη.
 I, 2, 4 διήρηται δὲ αὕτη ἡ ἀγορὰ τέτταρα μέρη. 5. δώδεκα γὰρ καὶ
 Περσῶν φυλαὶ διήρηνται. Plat. Politic. 283 d. διδλωμεν αὐτήν (τὴν
 μετοικήν) δύο μέρη. Poppo Cyrop. I, 2, 4. Heindorf. Plat. Phaedr.
 263 c. Matth. 419. i. coll. 424. 1. Rost. 104. n. 11. — ὀλίγου
 δεῖν, Matth. 354. Rost. 108. 4. a. Ad sententiam cf. De re eque-
 stri XII, 1 τὸν μὲν καλῶς ἀρμόζοντα ὄλον φέρει τὸ σῶμα, τὸν δὲ
 ἄγαν χαλαρὸν οἱ ὦμοι μόνον φέρουσιν, ὃ γε μὴν λίαν στερὸς δε-
 σμός, οὐχ ὅπλον ἐστίν. ubi quod scribitur ἀρμόζοντα, licet eam
 formam iam veteres ab Atticis abiudicaverint, recentiores assen-
 serint; v. Lobeck. Phryn. 241; recte tamen et illic et Cyrop. I,
 3, 17. II, 1, 16 ab editoribus servatum esse videtur; scripserunt
 etiam I, 4, 18.

14. αὐτό, h. e. αὐτὸ τοῦτο. Hac significatione αὐτό emuntia-
 tis praemitti ut apud Platonem non infrequens est, ita apud alios
 scriptores minus usitatum. Thucyd. VII, 34. νομισαντες, δι' αὐτό
 οὐχ ἡσασσθαι, δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἱεροὶ νικᾶν. Id sit fere ita, ut pro-
 nomen relativum sequatur, quo demonstrativum involvitur. Vid.
 tamen Anab. IV, 7, 7 αὐτό ἂν, ἔφη, τὸ θεόν εἶη, ubi v. Bornem.
 Heindorf. Plat. Lys. 204 a. Bernhard. Syntax. p. 289. Matth. 467. 6. 7.

κίλους καὶ τοὺς ἐπιχρύσους θώρακας μᾶλλον ὠνούνται. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, εἰ γε διὰ ταῦτα μὴ ὑρμόττοντας ὠνούνται, κακὸν ἔμοιγε δοκοῦναι ποικίλον τε καὶ ἐπὶ χρυσοῦν ὠνεῖσθαι. ἀτάρ, ἔφη, 15 τοῦ σώματος μὴ μένοντος, ἀλλὰ τοτὲ μὲν κυρτουμένου, τοτὲ δὲ ὀρθουμένου, πῶς ἂν ἀκριβεῖς θώρακες ὑρμόττοιεν; Οὐδαμῶς, ἔφη. Ἀέγεις, ἔφη, ὑρμέττειν οὐ τοὺς ἀκριβεῖς, ἀλλὰ τοὺς μὴ λυποῦντας ἐν τῇ χρεῇ. Αὐτός, ἔφη, τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ πάντῃ ὁρθῶς ἀποδέχῃ.

CAPUT XI.

Γυναικὸς δὲ ποτε οὔσης ἐν τῇ πόλει καλῆς, ἥ ὄνομα ἦν Θεοδότῃ, καὶ οἷας συνεῖναι τῷ πέλδοντι, μηχανήντης αὐτῆς τῶν παρόντων τινὸς καὶ ἐλπόντας, ὅτι κρεῖττον εἴη λόγου τὸ κἄλλος τῆς γυναικός, καὶ ζυγρόφρων φήσαντος εἰσεῖναι πρὸς αὐτὴν ἀπεικασμένους, οἷς ἐκείνην ἐπιδεικνύειν ἑαυτῆς ὅσα καλῶς ἔχει, Ἰτέον ἂν εἴη θεασομένους, ἔφη ὁ Σωκράτης· οὐ γὰρ δὴ ὠνούσασί γε τὸ λόγον κρεῖττον ἔστι καταμαθεῖν. Καί

15. ἀκριβεῖς, accurate factae. λόγου ἀπικριθμένου Inscr. Parg. c. 2. in., ubi v. Morus et Baizer. — ἀλλὰ τοὺς μὴ λυποῦντας, v. ad 9, 6. — αὐτῆς τοῦτο λέγεις, ipse tu, quod res est, quod equidem censeo, eloqueria. Bornemannus αὐτὸ τοῦτο ὁ λέγεις probabilius iudicat coll. Matth. 467. 12. — καὶ πάντῃ. In plerisque libris scriptum est καὶ τὰ νῦν, quam dictionem tamen, quum praeter nostrum nisi loco admodum dubio Cyrop. VII, 2, 27 non inveniatur, ab Xenophonte abiudicant. Born. Cyrop. VI, 3, 17. Reliquorum scriptorum exempla v. Gregor. Corinth. 120 sq. Schaeff. Altera dictio satis quidem est unitata, maxime apud Thucydidem. Fritzsche. Quaest. Luc. p. 6.

CAP. XI. Cum Theodota meretrice, Alcibiadis potissimum consuetudine nobilitata, de arte amatorum vel amicorum allicientorum confabulatur Socrates.

1. οἷας συνεῖναι, v. ad I, 4, 6. II, 9, 3. — κρεῖττον λόγου. ἔργα λόγου μέγῃ Herodot. II, 35. κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου Thucyd. II, 50. Ita enim quae adeo magna sunt, ut eorum magnitudo verbis exprimi nequeat, dicuntur κρεῖσσον sive μέγῃ λόγου. Valcken. Eurip. Hippol. 1216. V. ad II, 1, 22. — ἑαυτῆς, v. ad I, 2, 54. — ὅσα καλῶς ἔχει, sc. ἐπιδεικνύειν. V. ad II, 7, 6 ὥστε ἀναγκάζειν ἐργάζεσθαι, ἢ καλῶς ἔχει. II, 6, 22 ὥστε μὴ λυπεῖν, οὐδὲ μὴ προσήκει. et ad II, 1, 32 τιμῶμαι παρὰ ἀνθρώπους, οἷς προσήκει. — Ἰτέον ἂν εἴη. Quamnam particulam additam expectabas? V. ad II, 3, 19. — θεασομένους quum subiectum exprimat, manifestam eam dicit anacoluthiam Franc. Richter. De praecipuis gr. I. anacoluthis spec. I. p. 25. Apud Athenaeum est θεασομένοις. Cf. Plat. Crit. 49 a. οὐδὲν τῷ φανένῃ ἐχόντας ἀδικοῦντας εἶναι; Gorg. 507 d. τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον καὶ ἀσκητέον. V. Matth. 447. 4. ad I, 7, 2. Cf. quae ad I, 1, 9. disputavimus. — ἀκούσασί, v. ad I, 1, 9. — οὐκ ἂν φθάνοιτε, v. ad II, 3, 11.

1ο διηγησάμενος, ὅτι ἂν φθάνοι? ἔφη, ἀκολουθοῦντες; Οὕτως μὲν δὴ παρευθέντες πρὸς τὴν Θεοδότην καὶ καταλαβόντες ζωγράφου τινὶ παρεστηκυῖαν ἐθεύσαντο. παυσάμενον δὲ τοῦ ζωγράφου, Ὡς ἄνδρες, ἔφη ὁ Σωκράτης, πότερον ἡμᾶς δὲ μᾶλλον Θεοδότῃ χάριν ἔχον, ὅτι ἡμῖν τὸ κάλλος ἐκείνης ἐπέδειξεν, ἢ ταύτῃ ἡμῖν, ὅτι ἐθιασάμεθα; Ἄρ' εἰ μὲν ταύτῃ ὠφελιμωτέρα ἐστὶν ἢ ἐπιδειξ, ταύτῃ ἡμῖν χάριν ἐκτείν, αὐτὸς δὲ ἡμῖν ἢ θία, ἡμᾶς ταύτῃ; Πάντος δὲ τινος, ὅτι δίκαια λέγοι, Ὀγκοῦν, ἔφη, αὕτη μὲν ἤδη τε τὸν παρ' ἡμῶν ἔκαστον κερδαίνει καὶ ἐπειδὴν εἰς πλείους διαγγελλωμεν, πλείω ὠφελήσεται. ἡμεῖς δὲ ἤδη τε ὦν ἐθιασάμεθα, ἐπιθυμοῦμεν ἄψασθαι καὶ ἄπιμεν ὑποκινιζόμενοι καὶ ἀπελθόντες ποθήσομεν. ἐκ δὲ τούτων εὐχὸς ἡμῶς μὲν θεραπεύειν, ταύτῃ δὲ θεραπεύεσθαι. Καὶ ἡ Θεοδότῃ, Νῆ Ἀ' ἔφη, εἰ τόλῃν ταῦθ' αὖθις ἔχει, ἐμὲ ἂν δέοι ὑμῶν τῆς θείας χάριν ἔχειν. Ἐκ δὲ

2. ἔφη, v. ad II, 6, 1. — ταύτῃ ἡμῖν χάριν ἐκτείν. Accusativum ex praecedentibus tibi explica. V. ad I, 7, 2.

3. πλείω. Singularem et intra et extra constructionem, cum numeralibus componi notum est satis. Krüger. Dionys. Historiogr. p. 287. Anab. I, 2, 11. Lobeck. Phryn. 410. Haack. Thucyd. VI, 1. Matth. 437. n. 2: pluralis adverbii vice rarius fungitur. Quamquam in plurali ad verbum ὠφελείν addito nihil inest insoliti: I, 2, 61 τὰ μέγιστα πάντας ὠφέλει. IV, 1, 1 οὐ μικρὰ ὠφέλει τοὺς εὐφρότας αὐτῷ συνείναι. De Rep. Athen. I, 3 πλείω ὠφελήσεται. Hicr. I, 8 μέω πολὺ εὐφραίνονται, πολὺ δὲ πλείω καὶ μέω λυπούνται. 16. IV, 6. Vid. ad I, 2, 7. Ac quod apud Platonem est Civ. 417 b. πολὺ πλείω καὶ μᾶλλον δεδιότες τοὺς ἐνδον ἢ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, Schneiderus recte docuit aliud esse πολλὰ δεδιέναι, quod occasiones timoris indicet, aliud πολὺ. Sed cf. Hellen. II, 2, 16 τρεῖς μῆρας καὶ πλείω, ubi male χρόνον intelligunt, (quamquam Comment. IV, 8, 8 est πλείω χρόνον), quod apud Platonem Menex. 235 c. est ἡμέρας πλείω ἢ τρεῖς, quod retinuit Bekkerus, corrigens tamen cum Heliodoro iniussu codicum Charm. 358 c. βέλτιον σκέψασθαι. Aliis in locis scripturae varietas est. Anab. III, 3, 5. V, 6, 9. VII, 7, 34. Cyrop. II, 1, 5. Hellen. VI, 5, 52. Dubius locus restat Comment. I, 6, 12, ubi in plurimis iidemque optimis libris est ταύτης ἂν οὐκ ἐλάττω τῆς ἀλλας ἀργύριον ἐπράττου, quod nescio an sit, ut pretium postulat, nicht unter dem Werthe, tuente etiam Bernhardt Syntax. 335, damnaante Diandoro Hell. II, 2, 16, qui de eo usu apud Atticos obtinente dubitanti, ut videtur, exposuit, multis ibi et p. 283 adhibitis confusorum in codicibus numerorum singularis et pluralis exemplis. Ac sane negari non potest, ex inferioris aetatis consuetudine plurimis locis veterum scriptorum eiusmodi vitium illatum esse. Denique falluntur qui, ut Pinsger, Element. gr. I. I. 111. apud Atticos neutrum plurale ubique dicunt fuisse πλέω, accusativum singularem πλείω. V. Poppo Thucyd. I. 1. p. 223. Buttm. I. 274. II. 411. — ὠφελήσεται, alii ὠφελήσεται. Illud ex optimis libris restitui. V. ad I, 6, 4.

τούτους δ' Ἰσχυράτης ὁρῶν αὐτήν τε πολυτελῶς κεκοσμημένην, καὶ μητέρα παροῦσαν αὐτῇ ἐν ἐσθῇ τε καὶ θεραπείᾳ σὺ τῇ τυχεύσῃ, καὶ θεραπαίνας πολλὰς καὶ εὐειδέας, καὶ οὐδὲ ταύτας ἡμελημένως ἔχουσας, καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν οἰκίαν ἀφθόως κατασκευασμένην, Εἰπέ μοι, ἔφη, ᾧ Θεοδότῃ, ἔστι σοι ἀγρός; Οὐκ ἔμοιγ' ἔφη. Ἀλλ' ἔρα οἰκία προσόδους ἔχουσα; Οὐδὲ οἰκία, ἔφη. Ἀλλὰ μὴ χειροτέχναι τινές; Οὐδὲ χειροτέχναι, ἔφη. Πόθεν οὖν, ἔφη, τὰ ἐπιτήδεια ἔχεις; Ἐάν τις, ἔφη, φίλος μοι γινόμενος ἐδ' ποιῇν ἐθέλῃ, οὗτός μοι βλος ἔστι. Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη, ᾧ Θεοδότῃ, καλόν γε τὸ κτῆμα ὃ καὶ πολλῷ κρεῖττον οἷών τε καὶ βοῶν καὶ αἰγῶν φίλων ἀγέλην κατέχουσαι. ἀτάρ, ἔφη, πότερον τῇ τύχῃ ἐπιτάβεις, ἢ ἐν τίς σοι φίλος ὥσπερ μὺς προσπτήται, ἢ καὶ αὐτῇ τι μηχανᾷ; Πῶς δ' ἂν, ἔφη, ἐγὼ τούτου μηχανὴν εὐροίμην; Ἡλὸν γὰρ Αἰ' 6

4. *Θεραπείαν*, σκευὴ I, 7, 2. Platon. Phaed. 64 d. τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας, — οἷον ἱματίων διαφερόντων κτήσεις καὶ υποδημάτων καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς τοὺς περὶ τὸ σῶμα. — ἔχουσα, interpretantur παρέχουσα: euntque locutiones non raras, in quibus ἔχειν habere eam vim dicitur. Anab. V, 9, 9 ὅψιν ἔχει. Demosth. Philipp. IV. p. 57 extr. ἀργὴν ἔχειν, aliae; in quibus tamen omnihus demonstravit Hermannus Viger. 753. et Gregor. Cor. 863. ἔχειν suam vim retinere, ut notet, conjunctum quid cum quo esse. — ἀλλὰ μὴ, v. ad II, 6, 34. cf. IV, 2, 10. — οὗτός μοι βλος ἔστι, h. e. ἐπιτεῦθεν ὧν sive τὰ ἐπιτήδεια ἔχει. Pronomen enim ad totum, quod praecedat, enuntiatum pertinet. V. ad II, 4, 2. Apol. 7. extr.

5. γέ particula post iurandi formulas inferri solet. I, 2, 7. Sympos. I, 15. IV, 54. — *κρεῖττον οἷών*. Ex Stephani coniectura nonnulli ἢ praeposuerunt genitivo. Sed est haec brevitas in comparationibus admodum frequens, qua ante genitivum, quem loci conformatio postulat, ἢ omittitur, tanquam si genitivus hanc habeat causam. Vid. IV, 3, 10, ubi non magis necessarium est ἢ ante τῶν φυτῶν. De Rep. Lac. IX, 1, ubi retinendum καὶ γὰρ δὴ ἐπισκοπῶν τις ἂν εὐροί μέλους ἀπαθνήσκοντος τούτου τῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀποχωρεῖν αἰρουμένων. Liberiore usu dicta sunt etiam quae habemus similia II, 6, 8, ubi quum scriptum sit τῶν ἐναντίων, quidam τῆς anteponunt; IV, 6, 14, ubi τῶν ἀντιπάλων est i. q. τῆς τῶν ἀντιπάλων. Notum est autem, liberiore Graecorum consuetudine genitivum etiam ibi post comparativum reperiri, ubi, si ἢ ponatur, genitivo vel dativo utendum sit. Genitivo in illis; dativo Anab. II, 5, 13 Αἰγυπτίους οὐχ ὁρῶ ποίε δύναμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἢν κολάσασθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ πόλεως. Cyrop. VIII, 7, 12 ταῦτα τῷ βασιλεύοντι ἀνάγκη σοὺ μᾶλλον συμπαρομαρτεῖν. Matth. 454. Buttm. 132. n. 5. Rost. 169. n. 6. Alias post comparativum praeter necessitatem interdum poni dicitur ἢ, de qua re v. Hermann. Soph. Antig. 1266. Matth. gr. mai. 450. n. 2. Quae huc pertinere videntur ex Historia Graeca exempla ἢ ex abundanti ante genitivum positi, vel incerta sunt, ut VI, 5, 52, vel alius generis. — οἷών, alii ὅτων. V. ad 2, 1. IV, 3, 10.

ἔφη, προσηκόντως μᾶλλον ἢ αἱ φάλαγγες· οἶσθα γάρ, ὡς
 ἐκείναι θηρώσι τὰ πρὸς τὸν βίον· ἀρόχια γὰρ δῆπου λεπτὰ
 ὑφηνάμεναι, ὅ τι ἂν ἐνταῦθα ἐμπέσῃ, τούτῳ τροφῇ χρῶνται.
 7 Καὶ ἐμὰ εὖν, ἔφη, συμβουλευέμευς ὑφηνασθαι τι θήρατρον;
 Οὐ γὰρ δὴ, [ἔφη], οὕτως γε ἀτέχνως οἰεσθαι χρὴ τὸ πλεί-
 στον ἄξιον ἄγρευμα, φίλους, θηράσειν. οὐχ ὁρᾷς, ὅτι καὶ τὸ
 ἑμικροῦ ἄξιον, τοὺς λαγῶς, θηρώντες πολλὰ τεχνάζουσιν; ὅτι
 μὲν γὰρ τῆς νυκτὸς νέμονται, κύνας νυκτερευτικὰς πορισάμενοι
 ταύταις αὐτοὺς θηρώσιν· ὅτι δὲ μεθ' ἡμέραν ἀποδιδράσκου-
 σιν, ἄλλας πῶνται κύνας, αἵτινες, ἥ ἂν ἐκ τῆς νομῆς εἰς τὴν
 εὐνὴν ἀπέλθῃσι, τῇ δομῇ αἰσθανόμεναι εὐρίσκουσιν αὐτούς·
 ὅτι δὲ ποδώκεις εἰσὶν, ὥστε καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τρέχοντες ἀπο-
 φύγειν, ἄλλας αὖ κύνας ταχίας παρασκευάζονται, ἵνα κατὰ
 πόδας ὁλοκαύκται· ὅτι δὲ καὶ ταύτας αὐτῶν τινες ἀποφεύ-
 γουσι, δίκτυα ἱστῶσιν εἰς τὰς ἀτραπούς, ἧ φεύγουσιν, ἵν' εἰς
 ὅσαυτα ἐμπέπτοντες συμποδίζωνται. Τίνι εὖν, ἔφη, τοιούτῳ
 φίλους ἂν ἐγὼ θηρώῃην; Ἐὰν νῆ Δί' ἔφη, ἀντὶ κυνὸς κτήσῃ
 ὅστις σοι ἰχνεύων μὲν τοὺς φιλοκάλους καὶ πλουσίους εὐρήσει,
 εὐρὼν δὲ μηχανήσεται, ὅπως ἐμβάλη αὐτοὺς εἰς τὰ σὰ δίκτυα.
 10 Καὶ ποῖα, ἔφη, ἐγὼ δίκτυα ἔχω; Ἐν μὲν δῆπου, ἔφη, καὶ
 μῦλα εὖ περιπλεκόμενον, τὸ σῶμα· ἐν δὲ τούτῳ ψυχὴν, ἧ
 καταμανθάνεις, καὶ ὡς ἂν ἐμβλέπουσα χαρίζοιο, καὶ ὅ τι ἂν

6. τούτῳ. Cur non ταύτῃ? V. ad II, 4, 2. — τροφῇ, v. ad I, 2, 56.

7. οὐ γάρ, v. ad I, 4, 9. III, 3, 1. — ἀτέχνως, alii ἀτεχνῶς. Grammatici veteres, quae illorum in his rebus sollertia est, illud ἀνευ τέχνης, ἀμελῶς, hoc εὐήθως, ἀπλάστως, vel ἀληθῶς, ὁντως, vel denique πάνυ, πάντως interpretantur. Zeun. Viger. 368. Stallbaum. Plat. Euthyphr. p. 12. 111 sq. — θηρώσιντες. Schneide-
 rus iubente Heindorfio scripsit καὶ οἱ — θηρώντες, sed τεχνάζουσιν
 universe dictum est: dass man, wenz man etc. Atque ita deinde
 etiam pergit scriptor. Comparavit Bornemannus Anab. I, 9, 5.
 Cyrop. V, 1, 10. V. infra IV, 6, 7 σοφοί εἰσιν. — θηράσειν, v.
 ad I, 2, 24.

8. Ὅτι μὲν κτλ. Compara locum simillimum Cyrop. I, 6, 40,
 ubi idem genus vocabuli κύων generatim dicti (Buttm. I. p. 133.
 V. ad I, 2, 37) et oppositum videbis ἐν σκότει — τὴν ἡμέραν (III,
 3, 25 κατὰ φῶς — νύκτωρ), cuius loco quod hic legimus μεθ'
 ἡμέραν, attice dictum esse pro ἐν ἡμέρᾳ observarunt veteres, per
 hyphen scribendum esse μεθ' ἡμέραν voluerunt recentiores quidam.
 B. Thiersch. Aristoph. Plut. 927. Scripsit illio Poppo κατὰ πόδας.
 Vid. Venat. V, 29. Meatus autem ferae, quem dicit ἀτραπὸν, Cy-
 rop. I. c. πόρον, Venat. VI, 5 δρόμον, X, 7 δρομον vocat.

10. ὡς ἂν ἐμβλέπουσα χαρίζοιο. ἂν positum, quia sup-
 positionis significatio et vis inest in participio. V. ad II, 10, 6. —
 καὶ ἀρῶσθήςσαντός γε, v. ad 5, 10. Alii καὶ ἀρῶσθήςσαντός

λέγουσα εὐφραίνεις, καὶ ὅτι δὲ τὸν μὲν ἐπιμελόμενον ἀσμε-
νως ὑποδέχεσθαι, τὸν δὲ τρυφῶντα ἀποκλείειν, καὶ ἀφρώστη-
σαντός γε φίλου φροντιστικῶς ἐπισκέννασθαι, καὶ καλὸν τι
πράξαντος σφόδρα συνηθῆναι, καὶ τῷ σφόδρα σοῦ φροντί-
ζοντι ὅλη τῇ ψυχῇ κεχαρίσθαι. φιλεῖν γε μὴν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπ-
στασαι οὐ μόνον μαλακῶς, ἀλλὰ καὶ εὐνοϊκῶς· καὶ ὅτι ἀρε-
στοί σοι εἰσιν οἱ φίλοι, οἷδ' ὅτι εὖ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ ἀναπέ-
θεις. Μὰ τὸν Δί' ἔφη ἡ Θεοδότῃ, ἐγὼ τούτων οὐδὲν μηχα-
νῶμαι. Καὶ μὴν, ἔφη, πολὺ διαφέρει τὸ κατὰ φύσιν τε καὶ 11
δρῶντος ἀνθρώπῳ προσφέρεισθαι. καὶ γὰρ δὴ βίᾳ μὲν οὐτ' ἂν
ἔλοις οὔτε κατὰσχους φίλον· εὐεργεσίᾳ δὲ καὶ ἡδονῇ τὸ θη-
ρίον τοῦτο ἀλώσιμόν τε καὶ παραμόνιμόν ἐστιν. Ἀληθῆς λέ- 12
γεις, ἔφη. Λεῖ τοίνυν, ἔφη, πρῶτον μὲν τοὺς φροντίζοντας σου
τοιαῦτα ἀξιοῦν, οἷα ποιῶσιν αὐτοῖς σμικρότατά μὲλῃσι,
ἔπειτα δὲ αὐτὴν ἀμείβεσθαι χαριζομένην τὸν αὐτὸν χρόνον.
οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα φίλοι γίνοντο καὶ πλείστον χρόνον
φιλοῦν καὶ μέγιστα εὐεργετοῦν. χαρίζοιο δ' ἂν μάλιστα, εἰ 13
δεομένοις δωροῖο τὰ παρὰ σεαυτῆς. ὁρᾷς γάρ, ὅτι καὶ τῶν
βρωμάτων τὰ ἥδιστα, ἐὰν μὲν τις προσφέρῃ πρὶν ἐπιθυμεῖν,
ἀηδὴ φαίνεται, κεκορισμένοις δὲ καὶ βδελυγμίαν παρέχει· ἐὰν

τε, v. ad IV, 2, 28. — ἀρεστοί ex coniectura Orellii et Schnei-
deri, coll. Cyrop. II, 3, 7. Sympos. IV, 59. Vulgo ἄριστοι, quod
Bornemannus ita tuetur, ut ὅτι convertendum esse dicat quod at-
tinet ad id quod.

11. πολὺ διαφέρει, magnum facit discrimen, multum inter-
est. V. ad 3, 14. 12, 5 πολὺ διαφέρει ὡς βέλτιστα τὸ σῶμα ἔχειν.
— ἀνθρώπῳ προσφέρεισθαι, uti aliquo, tractare aliquem.
Dativus usitatus. Matth. 402. b. πρὸς v. Anab. VII, 1, 6. Ages.
VII, 3. Isocr. Nicoel. p. 42. Lang.

12. ἀξιοῦν. Schneiderus ex sequentibus intelligi iubet ποιεῖν.
Sed ἀξιοῦν quum significet rogare, postulare, ac secum habeat
accusativum cum infinitivo (v. Anab. I, 1, 8. Hellen. II, 4, 42.
III, 1, 22. V, 3, 10), inter ea verba numerandum videtur esse, quas
cum duplici accusativo construuntur. Matth. 417. d. Rost. 104. 4.

13. δεομένοις. Plat. Phaedr. 233 d. ἐτι δὲ εἰ χρὴ τοῖς δεομέ-
νοις μάλιστα χαρίζεσθαι, προσήκει καὶ τῶν ἄλλων μὴ τοὺς βέλτε-
ρους, ἀλλὰ τοὺς ἀπορωτάτους εὖ ποιεῖν. — τὰ παρὰ σεαυτῆς.
Cyrop. II, 4, 21 τὸ παρὰ Κναξάρου στρατεύμα. V, 5, 13 τὸ παρ'
ἐμοῦ ὄσισμα. VIII, 6, 12 σὺν ἀγαθοῖς τοῖς παρ' ἐμοῦ. Supra II,
2, 12 τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας. Quum haec dicitur esse periphras-
is quaedam genitivi, cave supervacaneam esse putes praepositio-
nem, quae §. aq. cum dativo coniuncta non est quod sollicitetur.
— προσφέρῃ. In priore sede codices aliquot habent προσφέ-
ρηται, non sine magna veri specie. προσφέρεισθαι enim dicitur de
cibo ori admovendo, Sympos. IV, 41. Cyrop. IV, 2, 41. Quam-
quam προσφέρειν recte significat, apportare alicui cibum, ut paullo
infra est προσφέρεις, Cyrop. VII, 1, 1. De re equ. IX, 11.

δέ τις προσφέρῃ λιμὸν ἱμποιήσας, κἄν φανέλτερά ᾤ, πάντ'
14 ἡδέα φαίνεται. Πῶς οὖν ἂν, ἔφη, ἐγὼ λιμὸν ἱμποιεῖν τῷ τῶν
παρ' ἐμοὶ δυνάμην; Εἰ νῆ Δί' ἔφη, πρῶτον μὲν τοῖς κακο-
ρεσμένοις μήτε προσφέροις μήτε ὑπομιμνήσκεις, ἕως ἂν τῆς
πληρομένης παρούμενοι πάλιν δέωνται. ἔπειτα τοὺς δεομένους
ὑπομιμνήσκεις ὥς κοσμιωτάτῃ τε ὁμιλίᾳ καὶ τῷ φαίνεσθαι
βουλομένην χαρίζεσθαι καὶ διαφεύγουσα, ἕως ἂν ὡς μάλιστα
δεηθῶσι. τηλικαῦτα γὰρ πολὺ διαφέρει τὰ αὐτὰ δῶρα, ἣ πρὶν
15 ἱπιδυμῆσαι, δίδόναι. Καὶ ἡ Θεοδότη, Τί οὖν οὐ σὺ μοι, ἔφη,
ὦ Σώκρατες, ἐγένου συνθηρατῆς τῶν φίλων; Ἐάν γε νῆ Δί'

14. προσφέροις sc. τὰ παρὰ σοί. Ille enim genitivus τῶν παρ' ἐμοὶ non ex τῷ, sed ex λιμὸν pendet. πεινῇ χορηγῶντες Sympos. IV, 36. Cyrop. VIII, 3, 39. ἐπαίνου Oecan. XIII, 9. συμμάχων Cyrop. VII, 5, 50. διψῇν ἐλευθερίας Plat. Civ. 562 c. Matth. 356. Rost. 109. 4. c. Ad ὑπομιμνήσκεις autem statim sequens quem casum personae intelligis, quem rei? — βαυλομένην. V. ad 1, 2, 1. Sententia verborum haec est: Si eos, qui amoris deliciis egent, commonescias vel allicias quam honestissima consuetudine atque eo, quod modo gratificari te illis velle, modo refugere videaris, usque dum quam maxime voluptatem amoris appetant. — διαφέρει — ἡ, v. ad 7, 7.

15. Τί οὖν οὐ σὺ μοι ἐγένου συνθηρατῆς τῶν φίλων; Eurip. Hippol. 1060. ὦ θεοί, τί ὅττα τοῦμόν οὐ λύσω ἀτόμα; dictum cum dubitandi vel nolendi significatione. Matth. p. 955. Futuri usus in hac dictione rarissimus, praesentis et aoristi frequentior. Anab. III, 4, 39 ἀλλὰ τί οὐκ ἦγες τοὺς πελταστὰς; Chiriosophus ex Xenophonte ita quaerit, ut significet velle se ab illo cetratos iam adductos. Hellen. IV, 1, 11 τί οὖν οὐ πυρσάρη; Supra 1, 10 τί οὖν οὐ ἀκοποῦμεν; quod quum sit simpliciter; quid igitur non consideramus? exhortationem tamen continet fere eandem, quam sitam esse vidimus in verbis II, 3, 11 οὐκ ἂν φθάνοις λέγων; Sententia est enim: Quid impedit, quominus statim consideremus aut dicamus? Id autem, de quo sermo est, ubi ita est comparatum, ut posse iam factum esse significare velimus, aoristo utuntur scriptores graeci, Cyrop. II, 1, 4 τί οὖν οὐ καὶ τὴν δύναμιν ἔλεξάς μοι; quod quum sit proprie: quid igitur non copias quoque mihi recensuisti? est denique: quid, quod nondum factum miror, statim recense copias. V. ibi Weiskius. VIII, 3, 46 τί οὖν οὐχὶ σὺ γε αὐτίκα μᾶλα εὐδαίμων ἐγένου; quid obstat, quin tute statim sis felix? Non minus ad illustrandum eum usum aptus est locus, qui infra est IV, 6, 14 τί οὖν οὐκ ἐκείνο πρῶτον ἐπισπεύμεθα, τί ἔστιν ἔργον ἀγαθοῦ πολλόν; quae interrogatio quam vim habeat, ex responsō apparet: ποιῶμεν τοῦτο, ut hoc loco: Velim statim mihi fias venandorum amicorum adiutor. Fiam, si mihi persuaseris. Exprimit haec dictio, satis illa quidem apud Xenophontem et Platonem in dialogis usitata, asacritatem quandam animi et aviditatem sciendi; cui quod latine dicitur quia cum indicativo, fere respondet, nisi quod praesente tantum tempore uti aunt Romani. Vellei. II, 7, 2. Quia tu hoc potius facis? Terent. Phorm. II, 3, 82 Quin, quod est ferendum, fers? Liv. I, 57. V. Ramshorn. gr. 174. 1. n. 4. p. 494. Curt. Cic. ad Div. VII, 8, 3. Herzog. Caes. B. G. V, 53. et ne igitur quidem desideratur, Sal-

ἔφη, πείθῃς με σὺ. Πῶς οὖν ἄν, ἔφη, πείσαιμι σε; Ζητήσεις, ἔφη, τοῦτο αὐτὴ καὶ μηχανήσῃ, ἵάν τί μου δέῃ. Εἵσιθι τοῦτον, ἔφη, θαμινά. Καὶ ὁ Σωκράτης ἐπισκώπτων τὴν αὐτοῦ¹⁶ ἀπραγμοσύνην, Ἀλλ' ὦ Θεοδότῃ, ἔφη, οὐ πάντῃ μοι ῥᾷδιόν ἐστι σχολάζειν. καὶ γὰρ ἴδια πράγματα πολλὰ καὶ δημόσια παρέχει μοι ἀσχολίαν· εἰσι δὲ καὶ φίλοι μοι, αἳ οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀφ' αὐτῶν ἐάσουσί με ἀπέναι, φίλτρα τε μανθάνουσαι παρ' ἐμοῦ καὶ ἐκιδάσκει. Ἐπίστασαι γάρ, ἔφη, καὶ¹⁷ ταῦτα, ὦ Σώκρατες; Ἀλλὰ διὰ τί οἶμι, ἔφη, Ἀπολλοδόωρον τε

Iust. Catil. 20. Quin igitur expergiscimini? Denique locus noster ita interpretandus erit: Quin igitur mecum amicos captas? h. e. ocius igitur capta. Tertia persona eadem vi ac potestate praedita invenitur, Plat. Phaedon. 86 d. εἰ οὖν τις ὅμων εὐπορώτατος ἐμοῦ, τί οὐκ ἀπεκρίνατο; h. e. respondeat quamprimum. Locos Xenophonteos v. apud Herbst. III, 1, 10. Poppon. Cyrop. II, 1, 4. Frotacher. Hier. I, 3. Schneider. ad h. l. Platonicos apud Heindorf. Charmid. 154 e. Gorg. 503 b. 509 e. Stallbaum. Phileb. p. 173. Sympos. 173 b. Lörz. Menex. 236 c. Matth. gr. ampl. II. p. 955. Buttm. 137. n. 6. — πῶς οὖν ἄν, alii πῶς ἂν οὖν, usitatione ordine. V. ad I, 6, 12.

16. ἀπραγμοσύνην, v. ad I, 6, 15. — φίλοι, amicos suos et discipulos intelligit. De iisdem accipiendum est φιλονέμερα §. 18. extr. Herbst.

17. Apollodorus Socratis ἐπιδυμητὴς ἰσχυρῶς fuisse dicitur Apol. 28. Cf. Platon. Phaed. 59 a. Sympos. 173 d. Stallbaum. ad utrumque locum. Wolf. Praef. Sympos. p. XL sq. Antisthenes, Cynicorum princeps, Σωκράτει σχολάζων συνδιμερεῖν dicitur Xen. Sympos. IV, 44. Simmias et Cebes nominantur etiam I, 2, 48. Plat. Phaed. 59 c. Fuerunt Thebani, discipuli Philolai, philosophi Pythagorei. — Θῆβηθεν. II, 9, 1. III, 5, 2. IV, 8, 5 Ἀθήνησιν. III, 13, 5 Ἀθήνηθεν. Iota non asciscunt; et licet Ἀθήνησι, Θῆβησιν, alia ex dativo orta concedat, iota tamen subscribi vetat Buttm. gr. max. II. p. 275 sq. Rost. 86. n. 9. — ὀύγων. De his Schneiderus accurate ad h. l. exposuit; unde haec depromsi: Avicula proprie dicitur in cavis arborum nidulans atque insectis victitans, imprimis formicis, quas lingua praelonga projecta glutini eius adhaerentes deglutit, veluti picorum genus. Praeterea avicula, quam Latini *torquillam*, Galli *torcon*, nos *Wendehals* appellamus, gestibus etiam quibusdam mirabilis, caput et collum reflectere et circumrotare potest, reliquo quiescente corpore; quod facit, dum in manibus eam tenemus vivam. Deinde nido suo incubans aut cavea inclusa accedentem hominem territare conatur, dum appropinquans, capite projecto et collo, alisque pendentibus, subito retracto et capite et collo, saltum retro dat, eundemque gestum repetit. Haec avis natura et mores mirabiles antiquitatem rudem in admirationem rei raptam eo adegit, ut virium aliquid extraordinariorum inesse illi et corpori eius crederent, eanique adeo ad usum pelliciendorum hominum ad amorem adhiberent. Avem scilicet rotae quatuor radios habenti illigabant atque ita rotam varfis cum incantationibus versabant. Hinc ipsa rota nomine aviculae appellata fuit. Hinc ἔλκειν ὕψυα ἐπὶ τινα (et ἐπὶ τινι), atque omnino illiciorum genus omne ita vocabant,

τάδε καὶ Ἀντιφόντην οὐδέποτε μου ἀπολείπεσθαι; δὲ τί δὲ καὶ Κίβητα καὶ Συμμίαν Θήβηθεν παραγγέλλεσθαι; εἰ ἴσθι, οὗτα ταῦτα οὐκ ἄντα πολλῶν φιλιτρῶν τε καὶ ἐπαδῶν καὶ ἰσχυρῶν ἴσσι. Χρῆσον τοίνυν μοι, ἔφη, τὴν ἰσχυράν, ἵνα ἐπὶ σοὶ πρώτῃον ἔλθω αὐτήν. Ἀλλὰ μὰ Δεῖ ἔφη, οὐκ αὐτὸς ἔλπεσθαι πρὸς σὲ βούλομαι, ἀλλὰ σὲ πρὸς ἐμὲ πορεύεσθαι. Ἀλλὰ πορεύεσθαι, ἔφη· μόνον ἐποδέχου. Ἀλλ' ἐποδέξομαι σε, ἔφη, ἂν μὴ τις φιλοτέρα σου ἔσθαι ᾗ.

CAPUT XII

Ἐπιγέννη δὲ τῶν ζυγόντων τινά, τίον τε ὄντα καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἔχοντα, ἰδιῶν, ὧς ἰδιωτικῶς, ἔφη, τὸ σῶμα ἔχεις, ὦ Ἐπίγονε. Καὶ ὅς, Ἰδιώτης μὲν, ἔφη, εἰμὶ, ὦ Σώκρατες. Οὐδὲν γε μᾶλλον, ἔφη, τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ μελλόντων ἀγωνίσασθαι· ἢ δοκῇ σοι μικρὸς εἶναι ὁ περὶ τῆς ψυχῆς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγών, ὃν Ἀθηναῖοι θήσουσιν, ὅταν τύχωσιν; καὶ μὲν οὐκ ὀλγοὶ μὲν διὰ τὴν τῶν σωματίων καχεξίαν ἀποθνήσκουσιν τε ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις καὶ ἀσχερῶς σαΐζονται· πολλοὶ δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο ζῶντες ὑλισκονται καὶ ὑλόντες ἦτοι δουλεύουσι τὸν λοιπὸν βίον, ἂν οὕτω τύχωσι, τὴν χαλεωτάτην δουλείαν, ἣ εἰς τὰς ἀνίγκας τὰς ἀλγενοτάτας ἐμπε-

18. αὐτός — σέ, v. ad I, 4, 8. — φιλιτέρα rarior forma. Rostius in gramm. 52. n. 6. a veteribus tres φιλος adiectivi comparativos hoc discrimine usurpari solitos fuisse docet, ut φιλιτερος sit amicitior, φιλιτερος gravior, φιλιτερος magis amatus.

CAP. XII. De bona valetudine, firmitate et robore corporis per exercitia gymnastica quaerendis. Epigenes, quocum Socrates colloquitur, non est filius Critonis, sed Antiphontis. V. Stallbaum. Plat. Phaed. 50 b.

1. ἰδιωτικῶς ἔχειν — ἰδιώτης, v. ad I, 7, 7. — ἰδιώτης μὲν, gymnastica quidem ars ad me non pertinet; animo autem excolendo operam do. *Herbst.* V. ad I, 2, 2. Codex Paris. A. habet ἰδιώτης γὰρ εἰμι. Quae erat sequentura oppositio, ab Socrate occupatur, ut Eurip. *Hel.* 664. Ἐλ. ἀπέπυσσα μὲν λόγον, οἷον οἷον ἐρῶσομαι. *Μενελά.* ὅμως δὲ λέξον. ἡδὺ τοι μόχθῳ κλύειν. Vid. *Pflugk.* — οὐδὲν γε μᾶλλον, v. ad 9, 4. IV, 2, 37. — ὅταν τύχωσιν, v. §. sq. Hoc verbum ut de loco fortuito dicitur, ita etiam de tempore, idque adeo fit ita, ut referatur ad subiectum. *Hellen.* IV, 1, 34 ἂν οὕτω τύχωσιν, ἔστιν οἷα καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. coll. VII, 1, 44. σαφῶς, ὅταν τύχη, πάλιν λαχωνεῖ ἢ πόλις. Saepius multo de loco ac modo. *Anab.* V, 4, 34 ἀρχοῦντο ἐφιστάμενοι ὅπου τύχοιεν. II, 2, 17 ὡς ἐτύγχανον ἑκαστοί, ἠυλόοντο. In his autem per se patet repetendum ad τυγχάνειν esse verbum primum.

2. ἦτοι — ἦ, IV, 6, 13. *Matth.* 619. ἦ — ἦτοι dicitur rarissimum esse ab *Hermann.* Vig. 787. nunquam dici contendit *Lobeck.*

σόντες καὶ ἐκτίσαντες ἐνόησε πλείω τῶν ἀπαρχόντων αὐτοῖς τὸν λοιπὸν βίον ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκῶν ὄντες καὶ κακοπαθοῦντες διαζῶσι· πολλοὶ δὲ δόξαν αἰσχρὰν κτῶνται, διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀδυναμίαν δοκοῦντες ἀποδειλιάν. ἢ καταφρονηῖς τῶν ἐπιτιμίων τῆς καχεξίας τούτων, καὶ ἑαδῶς ἂν οἶκ φέρειν τὰ τοιαῦτα; καὶ μὴν οἶμαι γε πολλῷ ῥάω καὶ ἡδίστῳ τούτων εἶναι ἢ δεῖ ὑπομένειν τὸν ἐπιμελόμενον τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας. ἢ ὑγιεινότερόν τε καὶ εἰς τάλλα χρησιμώτερον νομίζεις εἶναι τὴν καχεξίαν τῆς εὐεξίας; ἢ τῶν διὰ τὴν εὐεξίαν γιγνομένων καταφρονηῖς; καὶ μὴν πάντα γε τὰναντία συμβαίνει τοῖς εὖ τὰ σώματα ἔχουσιν ἢ τοῖς κακῶς. καὶ γὰρ ὑγιαίνουν οἱ τὰ σώματα εὖ ἔχοντες καὶ ἰσχύουσι, καὶ πολλοὶ μὲν διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων σώζονται τε εὐσχημόνως καὶ τὰ δεινὰ πάντα διαφεύγουσι, πολλοὶ δὲ φίλοις τε βοηθοῦσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετοῦσι, καὶ διὰ τὰρ χάριτός τε ἀξιοῦνται καὶ δόξαν μεγάλην κτῶνται καὶ τιμῶν καλλίστων τυχάνουσι, καὶ διὰ ταῦτα τὸν τε λοιπὸν βίον ἡδίων καὶ κύλλιον διαζῶσι καὶ τοῖς ἑαυτῶν παισὶ καλλίους ἀφορμὰς εἰς τὸν βίον καταλείπουσιν. οὗτοι γὰρ, ὅτι ἡ πόλις οὐκ ἀσκήσθαι δημοσίᾳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τοῦτο καὶ ἰδίᾳ ἀμελεῖν,

Soph. Ai. p. 443. Nimirum quod primo loco dicitur, maiore cum vi atque evidentius et tanquam exemplum ante oculos poni solent. Iam veteres grammatici ἤτοι praecedere iusserunt, nisi quod Pindarus semel metri caussa ordinem invertisset. Vid. Nem. VI, 8. *Ἕτοι* autem quid est aliud quam ἢ cum confirmatione quadam?

3. τούτων, τῶν ἐπιτιμίων τῆς καχεξίας, quae sunt mors, ignominia, servitus, egestas.

4. καὶ διὰ ταῦτα τὸν τε λοιπὸν βίον κτλ. Particulae τε non bene satis respondent quae sequuntur; sed similia traiectionis aut ellipticae dicendi rationis exempla contulit Bornemannus ad II, 1, 28. Cf. II, 1, 5. 2, 12. Anab. VII, 6, 16. Cyrop. VIII, 2, 22. 24. Dictum h. l. exspectes καὶ αὐτοὶ τε, sed scriptor vitae, quae illis hominibus reliqua est, tempus post mortem venturum opponit. Sciendum est autem, ubi transposita videatur esse particula, fere solere complura verba tanquam unam cogitationem efficere, ac propterea liberiolem esse particulae sedis eligendae optionem, ut recte habeat Sympos. II, 1 Συρακόσιος ἀνδρῶπιος ἔχων τε αὐλητρίδα ἀγαθὴν καὶ δοχηστρίδα, et ne potuerit quidem ἔχων post καὶ repeti. Cf. Anab. II, 5, 7 μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευσε καὶ συνδείπνον ἐποιήσατο. Ac supra I, 7, 3 quod in codicibus tantum non omnibus est τέ post κυβερνᾶν, propter sequens καὶ αὐτός non tam a sede, quam a sententia excusari videtur. Vid. ad II, 6, 35. IV, 2, 40. — διὰ ταῦτα, nonnullis damnatum, est διὰ τὸ χάριτος ἀξιοῦσθαι κτλ.

5. τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, v. 1, 6 τὰ εἰς τὸν πόλεμον. De re cf. 1, 1. 5, 15. Intelliguntur autem artes et labores athletarum, vel eorum, qui armorum tractationem docebant, ὀπλομαχοί

ἀλλὰ μηδὲν ἤττον ἐπιμελεῖσθαι. εὖ γὰρ ἴσθι, ὅτι οὐδὲ ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἀγῶνι οὐδὲ ἐν πράξει οὐδεμιᾷ μῆον ἔχεις διὰ τὸ βέλτιον τὸ σῶμα παρεσκευάσθαι· πρὸς πάντα γάρ, ὅσα πράττουσιν ἄνθρωποι, χρήσιμον τὸ σῶμά ἐστιν· ἐν πάσαις δὲ ταῖς τοῦ σώματος χρείαις πολὺ διαφέρει ὥς βέλτιστα τὸ σῶμα ἔχειν. ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ δοκεῖς ἐλαχίστην σώματος χρείαν εἶναι, ἐν τῷ διανοεῖσθαι, τίς οὐκ οἶδεν ὅτι καὶ ἐν τούτῳ πολλοὶ μεγάλα σφάλλονται διὰ τὸ μὴ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα; καὶ λήθῃ δὲ καὶ ἀθυμία καὶ δυσκολία καὶ μανία πολλάκις πολλοῖς διὰ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν εἰς τὴν δαίνοιαν ἐμπί-

vel ὀπλομάχαι dicti, quorum de arte multa disceptantur in Platonis Lacheta. Cf. Schneider. et Bornem. ad Anab. II, 1, 7. — ἄνθρωποι, v. ad I, 4, 14. — πολὺ διαφέρει, v. 11, 11.

6. *πολλάκις πολλοῖς*. Est paronomasia sive parechesis; annominationem dicit Quintil. IX, 3, 66; cuius linguae amata. Inprimis autem πολὺς et πᾶς adiectiva ad hanc rem apta fuisse videntur. Cf. IV, 4, 4. et ad IV, 8, 11. Krüger. Anab. I, 9, 2. Loebek. Soph. Al. p. 365 sq. Beier. Cic. Offic. I, 17, 53. 61. — *ἐμπέττουσιν οὕτως*. In libris quibusdam est *ἐμπέττουσι*. De hiatu apud pedestris orationis scriptores tolerabili difficillior disputatio, si ad certam quandam normam omnia velis redigere. At non possunt omnia. Nam quum eiusmodi res aurium iudicio relinquenda sunt, tum diversa admodum hiatus ratio est. Est vero ea res eo minus negligenda, quo facilius, illa bene constituta, de aliis quibusdam rebus cognatis iisdemque dubitationi obnoxii iudicari potest, maxime de vocabulis, quae augmentum ab initio modo asciscunt modo non asciscunt, ut de *ἐθέλειν* et *θέλειν* (v. ad I, 2, 9), de *ποῖος* et *ὁποῖος* (v. ad I, 2, 36), de *οὖ* et *διότι* (v. ad I, 2, 53), de augmento plusquamperfecti (v. ad I, 2, 64), de *ἐκείνος* et *αἰνός*, quae forma certe post ἤ ferri debet, quum eam esse perpetuam pronominis in bonis libris vel elisionem vel crasin dicat Bekkerus Demosth. Phil. I, 4, 9. parum constanter ille quidem apud Demosthenem atque apud Platonem libris obsequutus. Schneid. Plat. Civ. 370 a. Baiter. Isocr. Paneg. p. 17. Iam vero hiatus nonnunquam pausa excusari videtur; non solum apud poetas, v. Jacobs. Del. epigr. gr. III, 33. IX, 60. sed etiam in prosa oratione, Isocr. Panath. c. 19. *τούτοις παραμένονσι, ὧς ἂν ἐν ἐλάχιστοις κατὰ πάσχουσιν τυγχάνωσιν*. supra 2, 1; alibi vi orationis, ut Plat. Euthyphr. 10 c. *φιλεῖται ὑπὸ ὧν φιλεῖται*. Hiatus apud Demosthenem ut molestos refugiant Bremius et Schaeferus App. Dem. I. 186; de Isocrate non consentiunt Strangius Demonic. p. 17. et Baiterus Exc. XI. ad Isocr. Oratt. ed. Brem. et Panegy. p. 6, qui vir satis in ea re diligens hiatum ab Isocrate vitatum dicit in iis orationibus, quae ad voluptatem aurium, non ad iudiciorum certamen scriptae sint, et in epistolis, neque in illis oratorem ab omnibus hiatus generibus abstinuisse. De hiatu Isocrateo diligenter egit Benseler. Areopag. p. 385—416. de Thucydideo Poppo l. 1. 215 sqq. Lys. Epitaph. 45. Bekk. *ὑπὸ ἑλληττων*. De Lucianis verius quam ad Toxar. p. 108 sq. nuper iudicavit Iacobus ad Alex. p. 26. De Xenophontis licentiam Lienen ad ¹ 1, 7 coërcuit Krügerus De authenticia et integr. Anab.

πτοῦσιν οὕτως, ὥστε καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐκβάλλειν. τοῖς δὲ τὰ σώματα εὖ ἔχουσι πολλὴ ἀσφάλεια καὶ οὐδεὶς κίνδυνος διὰ γὰρ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν τοιοῦτόν τι παθεῖν, εἰκὸς δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ ἐναντία τῶν διὰ τὴν καχεξίαν γιγνομένων καὶ τὴν εὐεξίαν χρήσιμον εἶναι. καίτοι τῶν γὰρ τοῖς εἰρημένοις ἐναντίων ἕνεκα τί οὐκ ἂν τις νοῦν ἔχων ὑπομείναιεν; ἀσχερὸς δὲ καὶ τὸ διὰ τὴν ἀμέλειαν γηρᾶσαι, πρὶν ἰδεῖν ἑαυτόν, ποῖος ἂν κάλλιστος καὶ κράτιστος τῷ σώματι γένοιτο. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ἀμελοῦντα· οὐ γὰρ ἐθέλει αὐτόματα γίνεσθαι.

CAPUT XIII.

*Οργιζομένου δὲ ποτὲ τις, ὅτι προσηιών τινα χαίρειν

p. 44; duriores quosdam contulit Bornemannus Anab. VI, 1, 26, quibus addendus Hellen. 1, 2, 8. ἀπὸ ἐτέρων. Hos autem bene observandum est inveniri omnes sequente aspirata vocali. Quapropter spiritus asperi vis tantum valuisse videtur, ut hiatus eo redderetur tolerabilior teretibus Atticorum auribus. Vid. ad I, 4, 14. Dorvill. Charit. 294. 591. Lips. Infra IV, 4, 11 in Iuntina et Aldina est πρᾶτιονσι οἱ δίκαιοι. Unde etiam μέχρι οὐ, quod Bekkeri, Schneideri, Stallbaumii opera in Platonis scriptis legitur, suam habet excusationem, qua de re dicitur ad IV, 7, 2. Denique nihil mirum, si id, quod veteribus hominibus tribuimus, hodie in eorum scriptis minus apparet; aures enim librariorum sensim pedetentimque suae aetatis consuetudine iuxta atque ingenium obtusae culpam rei sustinent.

7. οὐδεὶς κίνδυνος omisso, ut solet, εἶπεν metuumdum est, sequente aut infinitivo, Anab. V, 1, 6. VI, 1, 21. aut μή, ib. IV, 1, 6. VII, 7, 31, quamquam in his locis scripturae diversitas reperitur. — τοιοῦτόν τι, duo codices τοιοῦτό τι, ut II, 7, 13, duo alii praestantiores τοιοῦτό σοι. Videndum, ne Attici neutra talium pronominum auxerint littera paragoga ad hiatus evitandos. Schaefer. App. Dem. III. 508. — καὶ τὴν εὐεξίαν. Expectaveris καὶ εἰκὸς δὲ μᾶλλον, vel etiam μᾶλλον δὲ καὶ εἰκὸς τί. V. ad 13, 6. IV, 7, 7. — καίτοι — γέ, v. ad I, 2, 3. — τοῖς εἰρημένοις. Antea genitivum habebas. Plat. Euthyphr. 5 d. τὸ ἀνόσιον τοῦ ὁσίου παντὸς ἐναντίον. 6 a. αὐτοὶ αὐτοῖς τὰ ἐναντία λέγουσι, quod quo discrimine dictum sit, facile intelliges. Matth. 366. n. 2.

8. γηρᾶσαι. Aeschyl. Choëph. 895. Well. ἐγὼ σ' ἐθρεψα, νῦν δὲ γηρᾶναι θέλω (coll. Soph. Oed. Col. 874. Herm.), Suppl. 871. οὐ γὰρ μ' ἐθρεψαν οὐδ' ἐγήρασαν τροφή. Qui aoristus quum illic subiecti, hic obiecti notionem habeat, nostro loco aut γηρᾶναι videtur legendum aut alteri lectioni γηρᾶσαι subiecti significatio subiicienda esse. V. Buttmann, gr. max. II. p. 98. Bornemannus ἑαυτόν ad γηρᾶσαι retrahit. Sed iam veteres grammatici γηρᾶσαι alteri γηρᾶναι posthabuerunt quidem, ἐλληνικῶς dictum censentes, eandem vero utrique tribuerunt significationem. Moer. Attic. p. 85. ed. Lips. — τῷ σώματι. V. ad IV, 1, 4. — ἐθέλει dicitur de rebus vita et voluntate carentibus, ut fere vim habeat eius, quod vel solet fieri vel potest. Hier. I, 29. IV, 13. Plat. Phaedr. 230 d. item βούλεσθαι Phaedon. 74 d. V. editores Vigeri p. 84. 264. 749. Usus Herodoteum explicavit Steger. ad IV, 131.

CAP. XIII. Varia Socratis commemorantur apophthegmata.

Ἄρ' οὖν, ἔφη, καὶ οἱ οἰκέται σου ἄχθονται πίνοντές τε αὐτὸ καὶ λουόμενοι αὐτῷ; Μὰ τὸν Δι' ἔφη· ἀλλὰ καὶ πολλάκις τεθαύμακα, ὥς ἡδέως αὐτῷ πρὸς ἀμφοτέρωτα ταῦτα χρῶνται. Πότερον δέ, ἔφη, τὸ παρὰ σοὶ ὕδωρ θερμότερον πιεῖν ἔστιν ἢ τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ; Τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἔφη. Πότερον δέ λούσασθαι ψυχρότερον, τὸ παρὰ σοὶ ἢ τὸ ἐν Ἀμφιαράου; Τὸ ἐν Ἀμφιαράου, ἔφη. Ἐνδυμοῦ οὖν, ἔφη, ὅτι κινδυνεύεις δυσ-αφεστότερος εἶναι τῶν τε οἰκτῶν καὶ τῶν ἀρρώστων.

Κολάσαντος δέ τινος ἰσχυρῶς ἀκόλουθον, ἤρετο, τί χα-
λεπαῖνοι τῷ θεράποντι. Ὅτι, ἔφη, δυσοφαγίστατός τε ὢν βλα-
κότατός ἐστι καὶ φιλαργυρώτατος ὢν ἀργότατος. Ἦδη ποτὶ
οὖν ἐπεσκέψω, [ἔφη,] πότερος πλειόνων πληγῶν δέεται, σὺ ἢ
ὁ θεράπων;

Φοβουμένου δέ τινος τὴν εἰς Ὀλυμπίαν δόδω, Τί, ἔφη,
φοβῇ σὺ τὴν πόρεϊαν; οὐ καὶ οἶκοι σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν
περιπατεῖς; καὶ ἐκείσε πορευόμενος περιπατήσας ἀριστήσεις,
περιπατήσας δειπνήσεις καὶ ἀναπαύσῃ. οὐκ οἶσθα, ὅτι, εἰ

Athenis in arce aram eius fuisse, testante Pausania I, 34, 2; prope Oropum templum cum fonte, cuius aqua usi sint aegroti, eundem sequutus Pausaniam narrat Schneiderus. In Aesculapii autem templo aegrotos decubuisse et fonte, qui in eo erat, usos esse notum iam ex Aristophanis Pluto est (v. 653 sq.).

4. δυσοφαγίστατος, ut λαλίστατος, πιωχίστατος, μογοφαγίστατος, Matth. 125. n. Buttm. gr. max. 65. n. 6. — βλακώτατος. IV, 2, 40 βλαχοτέρους. Libri habent ω, quae forma falsa est, quod α longum esse ex Aristoph. Av. 1323. cognovimus. V. Buttm. p. 101. qui βλακωκάτος legi suadet, Matthiae I. p. 252. assentiente. Bornemannus ex Stobaeo βλακίστατος recepit. Inusitatio certe illa forma est, quae facile depravari et immutari potuerit.

5. περιπατήσας δειπνήσεις. Anaphora est ἀσύνδετος, quae non caret sua vi, ut parum opus sit δέ interseri aut καὶ anteponi. V. ad I, 6, 2. IV, 3, 7. Participia autem diversam habentia significationem non magis mirum est copula non interposita coniungi. V. ad I, 1, 18. Anab. V, 2, 4 οἱ δὲ πελισταὶ προδραμόντες στάδια πέντε ἢ ἑξ τῶν ὀπλιτῶν διαβάντες τὴν χαράδραν ὁρῶντες πρόσβατα πολλὰ καὶ ἄλλα χρημάτων προσέβαλλον πρὸς τὸ χωρίον. Herbat. Sympos. I, 14. Stallbaum. Plat. Euthyphr. 4 c. Sympos. 210 d. Hermann. Soph. Oed. C. 172. qui ubi alterum participium alteri adiunctum sit, praecedere illud participium dicit, quod separatim enunciata sententia indicativus verbi esse debeat. — ἐν πέντε ἢ ἑξ ἡμέραις. Ἐν praepositio in temporis significatione non perinde est addatur an non addatur; quumque libri manuscripti minime sibi constant, alii eam tuendam censent; v. Bernhardt Syntax. p. 81; alii delendam; Fürsch. Obs. critt. in Lys. erat. p. 65. Sed, id quod idem Bernhardt p. 209 recte observat, ἔν durante temporis habet notionem; unde fit, ut praepositio ad numeros cardinales poni, ad ordinales omitti soleat. Ἐν πέντε ἡμέραις, intra spatium quinque dierum; πέμπτῃ ἡμέρᾳ, quinto die. Engelh. Plat. Menex. c. 2. extr. Ellendt. Arrian. III, 20, 2. Krü-

ἐκτείναις τοὺς περιπάτους, οὗς ἐν πέντε ἢ ἑξ ἡμέραις περιπατεῖς, ῥαδίως ἂν Ἀθήνηθεν εἰς Ὀλυμπίαν ἀφίκαιο; χαριέστερον δὲ καὶ προέξορμᾶν ἡμέρᾳ μιᾷ μᾶλλον ἢ ἑσπερῆεν. τὸ μὲν γὰρ ἀναγκάζεσθαι περαιτέρῳ τοῦ μετρίου μηκύνειν τὰς ὁδοὺς χαλεπὸν· τὸ δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ πλείονας πορευθῆναι πολλὴν ῥαστώνην παρέχει. κρεῖττον οὖν ἐν τῇ ὁρμῇ σπεύδειν ἢ ἐν τῇ ὁδῷ.

6 Ἄλλου δὲ λέγοντος, ὥς παρετάθη μακρὰν ὁδὸν πορευθεὶς, ἤρετο αὐτόν, εἰ καὶ φορτίον ἔφερε. Μὰ Δ' οὐκ ἔγωγ' ἔφη, ἀλλὰ τὸ ἑμῖτιον. Μόνος δ' ἐπορεύου, ἔφη, ἢ καὶ ἀκόλουθός σοι ἡκολούθει; Ἠκολούθει, ἔφη. Πότερον [ἔφη,] κερὸς ἢ φέρων τι; Φέρων γὰρ Δ' ἔφη, τί τε στρώματα καὶ τᾶλλα σκευή. Καὶ πῶς δὲ, ἔφη, ἀπῆλλαχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ; Ἐμὸς μὲν δοκεῖ, ἔφη, βέλτιον ἑμοῦ. Τί οὖν; ἔφη, εἰ τὸ ἐκείνου φορτίον ἔδει σε φέρειν, πῶς ἂν οἷτι διατεθῆναι; Κακῶς γὰρ Δ' ἔφη· μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν ἡδυνήθην κομίσαι. Τὸ οὖν

ger. Anab. V, 7, 17. ed. min. — μᾶλλον ex abundantia additum, ut videtur. V. ad II, 1, 2. Verba μᾶλλον ἢ ἑσπερῆεν sunt instar supplementi ad superiorem sententiam additi. Idem quum multis aliis in locis sit tum IV, 2, 9. Cyrop. II, 2, 12 πῶς οὐχ οὔτοι ἐσπεῖοις ἂν καὶ εὐχάριτες δικαιοτέρον ὀνομάζοντο μᾶλλον ἢ ἀλαζόνες; 3, 12 τοῖσι γοῦν ὁρῶ αὐτόν, ὃ τι ἂν ἔχη. ἥδιον διδόντα μᾶλλον ἢ αὐτὸν ἔχοντα. Quem legitimum fere particulae comparativae pleonasmus dicit Pflugk. Eurip. Hel. 918. — τοῦ μετρίου, v. ad II, 1, 22. — μιᾷ ἡμέρᾳ πλείονας, uno die plures, numero dierum uno die aucto. Matth. 400 extr. 455. n. 5.

6. ἀλλὰ τὸ ἑμῖτιον. Additum malebant μόνον vel scriptum ἀλλ' ἢ. Sed post negationem saepius ea omittuntur. V. Anab. I, 4, 18 οἱ δὲ Θαρακηνοὶ ἔλεγον, ὅτι οὐπώποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πρὶν εἰ μὴ τοῖσι, ἀλλὰ πλοίοις. III, 2, 13. VI, 2, 2. Plat. Protag. 354 b. Soph. Oed. T. 1328. ἔπεισε δ' αὐτόχειρ νῦν οὕτως, ἀλλ' ἐγὼ τλάμων. — καὶ πῶς δὲ. Plerique codices habent καὶ πῶς τι, quod cavendum est ne πῶς τι scribatur. V. Heindorf. Plat. Hipp. m. 297 c. — καὶ πῶς ἀπῆλλαχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ; quis ist ihm die Reise bekommen? Matth. gr. ampl. 496. 1. Nam ἀπαλλάττειν, subjective dictum, est desungi aliqua re, wegkommen, davon kommen. Cyrop. IV, 1, 5 οἱ μάχεσθαι θέλοντες ὅσον ἀπαλλάττουσιν, felicius discedunt. De re equ. V, 2. Venat. III, 3. χαλεπῶς ἀπὸ τῶν κυνηγεσιῶν ἀπαλλάττουσι. Supra I, 7, 3. Anab. V, 6, 32. Iacob. Lucian. Alex. p. 56 sq. Plat. Civ. 491 d. κάκιον ἀπαλλάττειν, peius affici. Ubi male quidam correxerunt κακίον ἀπαλλάττειν, tanquam si adiectivo opus sit. — μᾶλλον δέ, vel potius, ut verius dicam. V. Cyrop. V, 4, 49. Plat. Crit. 46 a. ἀλλὰ βουλεύου, μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλευέσθαι ἐτι ὦρα, ἀλλὰ βεβουλευέσθαι. Demosth. Mid. 563 a. πῶς οὐ δεκάκις, μᾶλλον δὲ μυριάκις δικάζεις ἐστὶ ἀπολαλέναι; Formula est transitum ad amplificationem vel correctionem parans. Hermann. Luc. Conscr. Hist. p. 61. Exemplum alius rei his verbis post desertum inchoatae orationis ordinem subito subtextae collegit Fritzsche. Quaeest. Luc. p. 62.

τοσούτω ἤτιον τοῦ παιδὸς δύνασθαι ποιεῖν πῶς ἡσχημένον δοκεῖ σοι ἀνδρὸς εἶναι;

CAPUT XIV.

Ὅποτε δὲ τῶν ξυκιάων ἐπὶ δεῖπνον οἱ μὲν μικρὸν ὄψον, οἱ δὲ πολὺ φέροιεν, ἐκέλευεν ὁ Σωκράτης τὸν παῖδα τὸ μικρὸν ἢ εἰς τὸ κοινὸν τιθέναι, ἢ διανέμειν ἐκάστῳ τὸ μέρος. οἱ οὖν τὸ πολὺ φέροντες ἡσχύνοντά τε μὴ κοινωνεῖν τοῦ εἰς τὸ κοινὸν τιθεμένου καὶ τὸ μὴ ἀντατιθέναι τὸ ἑαυτῶν. ἐτίθεισαν οὖν καὶ τὸ ἑαυτῶν εἰς τὸ κοινόν· καὶ ἐπεὶ οὐδὲν πλέον εἶχον τῶν μικρὸν φερομένων, ἐπαύοντο πολλοὺ ὀψωνεύοντες.

Καταμαθὼν δὲ τινα τῶν ξυνδειπνούντων τοῦ μὲν σίτους πεπασμένον, τὰ δὲ ὄψον αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐσθίουσα, λόγου ἄντος περὶ ὀνομάτων, ἐφ' οἷα ἔργῳ ἕκαστον εἶη, ἔχοιμεν ἄν,

CAP. XIV. Sermones Socratis convivales frugalitatem commendant.

1. ἐπὶ δεῖπνοσ. Duo codices τὸν interserunt, sed hoc genus masculinum ad posterioris aevi scriptores ablegatur. V. Bast. Greg. Cor. p. 771 sq. Schaefer. Hic vero articulo facile supersedemus, ut I, 3, 6. Nam in hac dictione, καὶ Tischbe, amitti frequentius est quam addi. Bornem. Sympos. I, 13. Krüger. Anab. VII, 3, 15. — φέρουσι. Accommodatior media forma est, ut deinde τῶν μικρὸν φερομένων, conviviarum parvam portionem secum afferentium. Recte quidem Hellen. IV, 5, 4 τῶν τῇ μὲν φερόντων τὰ σίτια, alia. Dicitur vero etiam πορίζειν, ποιεῖν σίτον, sibi parere. Schaefer. App. Dem. I, 254. Matth. gr. maj. 406. 5. Sermo est de conviviiis collatitiis, quae δεῖπνα συμφορητά dixerunt, — τὸν παῖδα, puerum, h. e. aevum. Plat. Theaet. 143 c. Ἀλλὰ, παῖ, λαβὲ τὸ βιβλίον καὶ λέγε. — τὸ μέρος, suam cuique portionem. Additur enim articulus, ubi debita cuique pars intelligitur. Bornem. Cyrop. III, 3, 6. Scribendum est igitur Hellen. VI, 1, 1 τῶν συμμάχων τὸ μέρος, non τι μέρος. — ἡσχύνοντά τε μὴ κοινωνεῖν. Correxerunt ἡσχύνοντο τὸ μὴ κοινωνεῖν vel ἡσχύνοντοί τε τὸ κοινωνεῖν, ut ad particulam referantur quae sequuntur καὶ ἐπεὶ καὶ, vel etiam ἡσχύνοντο τὸ τε κοινωνεῖν. Articuli defectum tuarctis loco Eurip. Iphig. Aul. 452. ἐγὼ γὰρ ἐκβαλεῖν μὲν αἰδοῦμαι δάκρυ, τὸ μὴ δακρῦσαι δ' αὐθις αἰδοῦμαι τάλας. V. supra I, 2, 10 οὐκοῦν τῶν φρόνησιν ἀσκάπτων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχύον ἀντι γνώμης ἔχόντων τὰ τοιαῦτα πράττειν εἰσίν. ubi non magis opus est correctione τὸ τοιαῦτα vel τὸ τὰ τοιαῦτα. — πολλοὶ δὲ φωνεῖν, magno obsonare, ut copiae simul notio insit. Ernesti malebat πολὺ vel πολλὰ. Plat. Phaed. 110 a. ἐκεῖνα δὲ αὐτῶν τῶν περὶ ἡμῶν πολὺ ἂν εἴη πλέον φανεῖται διαφέρειν. nonnulli codices πολλοὺ habent.

2. ἐφ' οἷα ἔργῳ. Thucyd. II, 34 ἀνὴρ ἡσχυμένος ὑπὸ τῆς πόλεως λέγει ἐπ' αὐτοῖς (ἐπὶ τοῖς ἀποθανούσι Plat. Menex. 234 d.) ἔπαυον τὸν πρέποντα. — ἐπὶ τοῖς ἔργῳ. Cyrop. II, 3, 10 τοῦτο ἐπαύον ἐπ' αὐτῷ τοῦτο παιόμενος. — ἐπὶ τῷ σίτῳ. Cyrop. I, 2, 11 ὅταν κέρδαμον μόνον ἔχωσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ. VI, 2, 27 ἐπὶ τῷ σίτῳ νῦν εὐδὺς ἀρχώμεθα πίνειν ὕδωρ. Adde quod infra est §. 7. ἐπὶ τῷ ταῦτα ἐσθίειν. Diversa consilii vel

ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν, ἐπὶ ποίῳ ποτὲ ἔργῳ ἄνθρωπος ὀψοφάγος καλεῖται; ἰσθίουσι μὲν γὰρ δὴ πάντες ἐπὶ τῷ σίτῳ ὄψον, ὅταν παρῇ· ἀλλ' οὐκ οἶμαι πῶ ἐπὶ γε τούτῳ ὀψοφάγοι καλοῦνται. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη τις τῶν παρόντων. Τί γάρ; ἔφη, ἔάν τις ἄνευ τοῦ σίτου τὸ ὄψον αὐτὸ ἰσθίῃ, μὴ ἀσκήσεως, ἀλλ' ἡδονῆς ἕνεκα, πότερον ὀψοφάγος εἶναι δοκεῖ; ἢ οὐ; Σχολῇ γ' ἂν, ἔφη, ἄλλος τις ὀψοφάγος εἴη. Καὶ τις ἄλλος τῶν παρόντων, Ὁ δὲ μικρῷ σίτῳ, ἔφη, πολλὸν ὄψον ἐπεσθίων; Ἐμοὶ μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ οὗτος δοκεῖ δικαίως ἂν ὀψοφάγος καλεῖσθαι· καὶ ὅταν γε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοῖς θείοις εὐχώνται πολυκαρπῖαν, εἰκότως ἂν οὗτος πολυοφῖαν αἰτῇτο. Ταῦτα δὲ τοῦ Σωκράτους εἰπόντος, νομίσας ὁ νεανίσκος εἰς αὐτὸν εἰρησθαι τὰ λεχθέντα τὸ μὲν ὄψον οὐκ ἐπαύσατο ἰσθίων, ἄρτον δὲ προσέλαβεν. καὶ ὁ Σωκράτης καταμαθὼν, Πυρατηρεῖτ' ἔφη, τοῦτον οἱ πλησίον, ὁπότῃρα τῷ σίτῳ ὄψω, ἢ τῷ ὄψῳ σίτῳ χρήσεται.

5 Ἄλλον δὲ ποτε τῶν συνδείκνων ἰδὼν ἐπὶ τῷ ἐνὶ ψωμῷ πλείονων ὄψων γενόμενον, Ἄρα γένοίτ' ἂν, ἔφη, πολυτελεστέραν ὀψοποιὰ ἢ μάλλον τὰ ὄψα λυμαينوμένη, ἢ ἣν ὀψοποιεῖται ὁ ἄμα πολλὰ ἰσθίων καὶ ἄμα παντοδαπὰ ἡδύσματα εἰς τὸ στόμα λαμβάνων; πλείω μὲν γε τῶν ὀψοποιῶν συμμιγνύσων

causae notio communem in loci, in quo est vel in quem tendit aliquid, significatione habet fontem. Matth. 585. 586.

3. αὐτό, solum ac merum, sine pane, quem σίτον dixit propria vi. Homer. II. VIII, 99 Τυδείδης δ' αὐτός περ ἑὼν προμάχοισιν ἐμύθη. Plat. Lach. c. 11 αὐτός δ' αὐ εὐρεῖν τὴν τέχνην ἀδυνατῶ ἔτι νυνί, h. e. ipse ac solus, sine praeceptore. Menex. c. 17 αὐτοὶ Ἕλληνες, οὐ μισοβάρβαροι οἰκοῦμεν, ubi v. Engelhardt. Parmenid. αὐτοὶ γὰρ ἔσμεν, soli enim sumus, fere ut apud Plaut. Casin. II, 2, 25 hic nunc licet dicere, nos sumus, h. e. solae sumus. Hutchinson. Cyrop. VIII, 4, 2 ὁπότε δὲ αὐτοὶ εἶεν. Αὐτός eandem fere habere vim atque μόνος non mirabere, si oppositionem utriusque vocabuli reputaveris. Hom. Odys. XXIII, 332 ἀπὸ δ' ἐγθίειν ἰσθλοὶ ἐταῖροι πάντες ὁμῶς, αὐτὸς δὲ κακὰς ὑπὸ Κῆρας ἄλυξεν. Si coniunguntur, μόνος αὐτός est ipse solus, er — allein, αὐτὸς μόνος ipse ac solus, nur er allein. V. ad 2, 2. — ἄσκησις, v. ad 7, 7. — ἂν καλεῖσθαι, v. ad II, 1, 15. IV, 8, 7.

4. οἱ πλησίον oppositione additum ad pronomem, quod inest in παρατηρεῖτε. Hell. II, 3, 54 ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἔνδεκα οὐ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράσσετε. Cyrop. VI, 2, 41 ὑμεῖς δὲ οἱ ἡγεμόνες πρὸς ἐμὲ πάντες συμβάλλετε. Anab. I, 7, 7. VI, 6, 14. 16. Cyrop. IV, 1, 14. 3, 5. — ὁπότῃρα — χρήσεται, v. ad I, 2, 56.

5. πλείω μὲν γε. Zennius maluit πλείω μὲν γάρ. Quorum quum particularum frequens sit in libris commutatio, ita eas differre docet Buttmann. Demosth. Mid. 21. f., ut quum quis uno argumento vel exemplo aliquid probet, possit hoc per γάρ parti-

πολυτελέστερα ποιεῖ· ἃ δὲ ἐκείνοι μὴ συμμιγνύουσιν, ὡς οὐχ ἄρμόττοντα, ὁ συμμιγνύων, εἴπερ ἐκείνοι ὀρθῶς ποιοῦσιν, ἁμαρτάνει τε καὶ καταλύει τὴν τέχνην αὐτῶν. καίτοι πῶς οὐ γε-
λοῖον ἐστὶ παρασχευάζεσθαι μὲν ὀψοποιούς τοὺς ἄριστα ἐπισταμένους, αὐτὸν δὲ μὴδ' ἀντιποιοῦμενον τῆς τέχνης ταύτης τὰ ὑπ' ἐκείνων ποιούμενα μετατιθέναι; καὶ ἄλλο δέ τι προσ-
γίγνεται τῷ ἅμα πολλὰ ἐσθλεῖν ἐσθλέντι· μὴ παρόντων γὰρ πολλῶν μειονεκτεῖν ἂν τι δοκῇ ποθῶν τὸ σὺνήθεις· ὁ δὲ συνεισθθεὶς τὸν ἕνα ψωμὸν ἐνὶ ὄψῳ προπέμπειν, ὥστε μὴ πα-
ρεῖν πολλά, δύναται ἂν ἀλύπως τῷ ἐνὶ χρῆσθαι.

Ἔλεγε δὲ καὶ ὥς τὸ εὐωχεῖσθαι ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ ἐσθλεῖν καλοῖτο· τὸ δὲ εὖ προσκεῖσθαι ἔφη ἐπὶ τῷ ταῦτα ἐσθλεῖν, ἅτινα μῆτε τὴν ψυχὴν μῆτε τὰ σῶμα λυποῖν μῆτε δυσχερεῖα εἶναι. ὥστε καὶ τὸ εὐωχεῖσθαι τοῖς κοσμίως διαιω-
μένοις ἀντίθεται.

culam ut sufficiens afferre, addito autem γέ significet, plura quidem posse desiderari, sed hoc unum satis grave esse. Facile autem exspectari, hanc posteriorem formam attica urbanitate usurpari etiam quum uno argumento res revera absolvatur. Nostrum locum a Zeunii arbitrio solo hoc atticismo vindicari. Contra 1, 2, 54 Ernestium recte αἰσίοι τε γὰρ reposuisse non ob codices tantum, sed id ipsum, quod in universum antea loquens Socrates solum in animo habeat, diserte iam subiiciat idem. Cyrop. IV, 3, 18 μέν γε particulas recte tuiti sunt recentiores editores. Herm. Vig. 827. — συμμιγνύουσιν. V. ad 1, 6, 3.

6. τοὺς ἄριστα ἐπισταμένους, v. ad 9, 11. Schneiderus τὸ ὀψοποιεῖν vel τὴν ὀψοποιάν intelligit. De articuli ratione v. ad 1, 8. — προπέμπειν, comitem dare. Coraëus mavult προσπέμπειν. Bornemannus in indice comparat Aesch. Pers. 627 γὰρ τοὺς δ' ἐγὼ τιμὰς προσπέμψω τὰςδε νεώτερας θεοῖς, ubi statim sequitur σὺ τε πέμπε χόας θαλάμους ὑπο γῆς.

7. ὥς τὸ εὐωχεῖσθαι — ἐσθλεῖν καλοῖτο, quod in lingua attica est εὐωχεῖσθαι, hanc vim habet, ut sit ἐσθλεῖν. Simplex dictio τὸ εὐωχεῖσθαι ἐσθλεῖν ἐστίν. V. ad 1, 8. Quapropter non opus est ut sedes infinitivorum permutetur. Suidas: εὐωχεῖται ἀντὶ τοῦ εὐφραίνεται ἐν τροπῇ. Eustath. II. β. p. 212, 37: Ἀχαιοὶ τὴν τροφὴν ὀχὴν λέγουσιν. Hesychius: εὐωχία, εὐφροσύνη. Athenaeus VIII, 363 b: τὰς εὐωχίας ἐκάλουν οὐκ ἀπὸ τῆς ὀχῆς, ἣ ἐστὶ τροφή, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κατὰ ταῦτα εὖ ἔχειν. V. B. Thiersch. Aristoph. Plut. 609. ubi schol. εὐωχεῖσθαι, εὐφραίνεισθαι ὁμοῦ.

Γ.

CAPUT I

1 Οὕτω δὲ ὁ Σωκράτης ἦν ἐν παντὶ πράγματι καὶ πάντα τρόπον ὠφέλιμος, ὥς τε τῷ σκοποῦμένῳ τοῦτο, καὶ [εἰ] μετρίως αἰσθανομένην, φανερόν εἶναι, ὅτι οἰδὲν ὠφελιμώτερον ἦν τοῦ Σωκράτους συνείναι καὶ μετ' ἐκείνου διατρίβειν ὁπποῦν καὶ ἐν ὅποῦν πράγματι· ἐπεὶ καὶ τὸ ἐκείνου μιμηθῆσθαι μὴ παρὲν-

CAP. I. Exponit artes varias, quibus Socrates iuvenes afflicbat eorumque ingenia diversamque indolem tentabat, explorabat et disciplina sua ad virtutem capessendam formatus excitabat omnes.

1. καὶ [εἰ] μετρίως αἰσθανομένην, vel mediocriter intelligenti (v. 5, 6). Quod h. L. dixit Valckenarius καὶ εἰ particulas esse i. q. εἰ καὶ, comprobantibus aliis, in eo errare videtur. Nam καὶ εἰ, etiam, usurpatur de re, quam sumi tantum a nobis ut veram indicamus (καὶ εἰ ἀδύνατος ἦν); εἰ καὶ, quamquam, de re, quam esse veram indicamus (εἰ καὶ θνητός ἐστι). Hermann. Vig. 332. Iam vero nostro loco καὶ particula, ad ipsam conditionem referenda eamque indicans non certam esse, intendendi, quam habet, vim retinet: vel tum, si negligentius rem consideret. Engelhardt. Plat. Apol. Socr. p. 196 sq. 4, 4 εἰ καὶ μετρίως τι τοῦτων ἐποίησε. Sed quas in hoc loco residet difficultas posita in participii post illas particulas collocatione, eam quum similibus exemplis levare non possent, Zeunius εἰ, quod duo codices omittunt, exulare iussit, ortum ratus ex scholio marginali, quo quis indicare vellet, καὶ non copulandi, sed intendendi vim habere. Neque ego ausim fidenter contendere, καὶ εἰ notionem coniunctionis paululum abieciisse, particulae tantum retinere, ut in ὡς περ ἀνελ, alia. L. Diandorus secundum Stobaeum scripsit ὥς τε σκοποῦμένην τῷ καὶ μετρίως αἰσθανομένην. — ὅτι. Plerique libri διότι habent. V. ad 1, 2, 53. — οὐ μὲν ὥς ἐφ' ἑλπίει τοὺς ἐλπίστας, v. ad 1, 2, 7. — ἐκείνου — αὐτῷ — ἐκείνον de eadem persona iuxta se posita. Cyrop. IV, 5, 20 ἦντα οἱ φίλοι αὐτοῦ τοὺς ἐκείνου ἑχθροὺς ἀπολλύουσιν. 2, 12 τέλος δ' εἶπεν, ὅτι ἡγήσονται αὐτοῖς οἱ πειστές, οἱ δὲ ἐπιστάται σὺν τοῖς ἱπποῖς ἐξέλυσεν. Thucyd. I, 132 ἀνὴρ Ἀργείος παιδικὰ ποιεῖν αὐτοῦ καὶ πιστότατος ἐκείνῳ. Stallbaum. Plat. Phaed. 106 b. Förtsch. Obs. critt. in Lysiae oratt. p. 71 sq. Ita enim ἐκείνος nihil est nisi pronomen tertiae personae (v. ad 1, 2, 3) et ad ea, quae loco propiora, cogitatione remotiora sunt, respicit (v. 3, 10): quem usum etiam ille pronomen latinum habet. Gernhard. Cic. Sen. p. 131. Rubnk. Rutil. Lup. p. 126. Lugd. — ἀποδεχομένους ἐκείνον dictum est ut 1, 2, 8 τοὺς ἀποδέχοντες ἐπὶ αὐτὸς ἰδοῦμαι de discipulis placita praeceptoris probantibus. ἀποδέχεται τί τις, etwas von einem annehmen, alicui in aliqua re fidem habere. Stallb. Plat. Euthyphr. c. 11. fin.

τος οὐ μικρὰ ὠφέλει τοὺς εἰσθότας τε αὐτῷ συνεῖναι καὶ ἀποδεχομένους ἐκείνον. καὶ γὰρ παλίων οὐδὲν ἦττον ἢ σπουδάζων ἐλυσσιτέλει τοῖς συνδιατρέβουσι. πολλάκις γὰρ ἔφη μὲν ἂν τιος ἐρῶν, φανερός δ' ἦν οὐ τῶν τὰ σώματα πρὸς ὧραν, ἀλλὰ τῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν εὖ πεφυκότων ἐπιμέμετος. ἐτεκμαίρετο δὲ τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχύ τε μανθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἃ ἂν μάθοιεν, καὶ ἐπιδυμῆν τῶν μαθημάτων πάντων, δι' ὧν ἔστιν οἰκίαν τε καλῶς οἰκεῖν καὶ πόλιν καὶ τὸ ὅλον ἀνθρώποις τε καὶ ἀνθρωπίνους πράγμασιν εὖ χρῆσθαι. τοὺς γὰρ τοιούτους ἡγεῖτο παιδευθέντας οὐκ ἂν μόνον αὐτοὺς τε εὐδαίμονας εἶναι καὶ τοὺς ἐαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἀνθρώπους καὶ πόλεις δύνασθαι εὐδαίμονας ποιεῖν. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ

2. πολλάκις ἔφη ἂν, v. ad I, 1, 16. 7, 2. — ἃ ἂν μάθοιεν. V. ad I, 2, 6. Heindorfius aut μάθοιεν aut. ἂν μάθωσι scriptum volebat. Cf. II, 7, 7 τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ἀμελείαν ἀσθάνῃ τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τὸ μνημονεύειν, ἃ ἂν μάθωσι, ὠφέλιμα ὄντα; Quorum locorum diversitas quanam in re sita est? Vid. F. Haase ad Xenoph. De Rep. Lac. I, 8 καὶ τοῦτ' ὅμον ἐποίησεν, ἥτινα ἂν εὐτεκνον καὶ γενναῖαν ὀρέῃ, πείσαντα τὸν ἔχοντα ἐκ ταύτης τεκνοποιεῖσθαι. ubi ille, Relativum, inquit, hic intelligimus non quod certum aliquod subiectum accuratius definiat, sed quod referatur ad genus aliquod universum, multa complexens individua, quorum omnium commune sit attributum, ita ut unum ex iis eligendi libera potestas sit, aut actio intelligatur in omnibus eodem modo repetita. Nostrium locum idem ita interpretatur: Coniecturam capiebat de bonis ingeniis ex eo, quod celerius discerent ad quas attenderent, et quod memoria tenerent quaecunque didicissent, ad quid didicissent. — ἀνθρωπίνους πράγμασιν εὖ χρῆσθαι. Alii ex quibusdam codicibus τοῖς praeponunt. V. ad I, 4, 14. Non male illud quidem. Sed videntur illa fere sine articulo dici. Lucian. Nav. 29. ἄριστος εἶναι δόξας ἀνθρώπων ἡγεῖσθαι καὶ πράγμασι χρῆσθαι. 41. ὥς περ εἰκὸς ἄνδρα συνετὸν καὶ πράγμασι χρῆσθαι εἰδῶτα. Peregr. 13. γοῆς καὶ τεχνίτης ἀνθρωπος καὶ πράγμασι χρῆσθαι δυνάμενος. V. Hermann. Luc. Conscr. Hist. p. 228. V. II, 1, 16. Sequitur §. 3. ἐπὶ πάντας ἦει. 2, 1. τοῖς δὲ νομίζουσιν — ὥς προσέφεροτο. Infra 6, 5 ἀνθρωπεία πράγματα, v. ad I, 1, 12.

3. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον. δέ ita quarto loco post arctioris coniunctionis vocabula, nec post praepositionem solum et articulum, ponitur. Anab. V, 2, 2 εἰς τοὺς Ἀρβύλλας δὲ προδύμως ἔγον. 4, 13 ἐπὶ τῇ χειρὶ δὲ κράνη σκῦτα. Cyrop. I, 6, 41 ἐν τῷ τοιούτῳ δέ. Porro Thucyd. I. 1. 302. Eurip. Iphig. A. 452 τὸ μὴ δακρύσαι δ' αὖθις αἰδοῦμαι τάλας. Praecedit ἐκβαλεῖν δάκρυ. Lucian. Diall. Morti. V, 1. τὸν γέροντα οἶσα, ᾧ παῖδες μὲν οὐκ εἰσὶν, οὐ τὸν κλῆρον δὲ θηρώντες πεντακισμύριοι; Voigtlaend. p. 15. De re equestri XI, 8 ἐπὶ τῶν τοιούτων ἥδη δὲ ἐπαζόμενοι ἑπῶν καὶ θεῶν καὶ ἥρωες γράφονται insolentiorum ordinem Leonclavium sequutus Dindorfius correxuit δὲ in quartum locum revocato. Vid. ad I, 1, 12. Locum ex Xenoph. Ephes. I, 27, ubi δέ adeo octavam sedem obtinet, commemoravit Ellendt. Arrian. VI, 12, 5. — ἀρε-

πάντας ἤμι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ολομένους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθήσεως δὲ καταφρονοῦντας ἐδίδασκεν, ὅτι αἱ ἄρισται δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δεόνται, ἐπιδεικνύων τῶν τε ἵππων τοὺς εὐφρεσιτάτους, θυμοειδεῖς τε καὶ σφοδροὺς ὄντας, εἰ μὲν ἐκ νέων δαμασθεῖν, εὐχρηστοτάτους καὶ ἀρίστους γιγνομένους· εἰ δὲ ἀδάμαστοι γένοιτο, δυσκαθέκτοτάτους καὶ φανλοτάτους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφρεσιτάτων, φιλοπόνων τε οὐσῶν καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθεσας ἀρίστας γίγνεσθαι πρὸς τὰς θήρας καὶ χρησιμωτάτας, ἀναγώγους δὲ γιγνομένης ματαίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπειθεσιτάτας. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς εὐφρεσιτάτους ἐρῶμενεσιτάτους τε ταῖς ψυχαῖς ὄντας καὶ ἐξεργαστικωτάτους ὧν ἂν ἐγχειρῶσι, παιδευθέντας μὲν καὶ μαθόντας ἃ δεῖ πράττειν, ἀρίστους τε καὶ ὠφελιμωτάτους γίγνεσθαι· πλεῖστα γὰρ καὶ μέγιστα ἀγαθὰ ἐργάζεσθαι· ἀπαιδεύτους δὲ καὶ ἁμαθεῖς γενομένους κακίστους τε καὶ βλαβερωτάτους γίγνεσθαι· κρίνειν γὰρ οὐκ ἐπισταμένους ἃ δεῖ πράττειν πολλὰκις πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασι, μεγαλείους δὲ καὶ σφοδροὺς ὄντας δυσκαθέκτους τε καὶ δυσκαποτρέπτους εἶναι· δὴ δὲ πλεῖστα καὶ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι. τοὺς δὲ ἐπὶ πλούτῳ μέγα φρονοῦντας καὶ νομίζοντας οὐδὲν προσδεῖσθαι παιδείας,

στας γίγνεσθαι. Antea usus est scriptor participio. V. Matth. 530. 2. qui quem demonstravit usum, non est is nimis angustis circumscribendus cancellis. Quod deinde sequitur γιγνομένης, eo scriptor ad structuram antecedentem videri potest redire. Sed praestat hoc participium cum ἀναγώγους coniungi quam ad ἐπιδεικνύων referri. Nam magis etiam mira haec foret fluctuatio in infinitivi et participii vicissitudine, quam III, 9, 11. In iis, quae sequuntur, uti pergit infinitivo, quia verbum supra positum non amplius curans sententiam apto ad eam rem modo, infinitivo, exprimit. Expectaveris quidem τὰς δὲ ἀναγώγους γιγνομένης, ut supra εἰ γένοιτο, infra ἀπαιδεύτους καὶ ἁμαθεῖς γενομένους. Sed recte illud dicitur: sin vero non instituerentur; ac simile quid legitur III, 8, 1.

4. ταῖς ψυχαῖς. Poteratne dici τὰς ψυχάς? Paullo aliter II, 1, 19. similiter II, 1, 31. III, 12, 8. IV, 4, 23. Holl. VI, 4, 11 of τοῖς σώμασιν ἀδυνατώτατοι. Bornem. Cyrop. II, 1, 11. Videtur autem dativo significari, qua in re cernatur robur vel imbecillitas: ad haec enim vocabula saepius ψυχαῖς et σώμασιν vel talia adhibentur; accusativo, quorum spectet ea ratio. Matth. gr. maj. 424. n. 1. Dativum improbat Bernhard. Synt. 118. — ὧν ἂν ἐγχειρῶσι. Ut III, 9, 5 infinitivus πράττειν omisus est, ita haec in Lexico Xenophonteo recte explicantur ἐκείνων, ἃ ἂν ἐγχειρῶσιν ἐργάζεσθαι. — ἐργάζεσθαι infinitivi loco in fine paragraphi plurimi libri habent ἐργάζονται, quod tuetur Bornemannus coll. φ. 5. Anab. I, 3, 14. II, 2, 1. Matth. 529 extr.

ἐξαρκέσειν δὲ σφισι τὸν πλοῦτον οἰομένους πρὸς τὸ διαπράττεισθαι τε ὃ τι ἂν βούλωνται καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐφρένου λέγων, ὅτι μωρὸς μὲν εἶη, εἴ τις οἶεται μὴ μαθὼν τὰ τε ὠφέλιμα καὶ τὰ βλαβερά τῶν πραγμάτων διαγνώσεσθαι· μωρὸς δ' εἴ τις μὴ διαγιγνώσκων μὲν ταῦτα, διὰ δὲ τὸν πλοῦτον ὃ τι ἂν βούληται ποριζόμενος, οἶεται δυνήσεσθαι καὶ τὰ συμφέροντα πράττειν· ἡλίθιος δ' εἴ τις μὴ δυνάμενος τὰ συμφέροντα πράττειν εὖ τε πράττειν οἶεται καὶ τὰ πρὸς τὸν βίον αὐτῷ ἢ καλῶς ἢ ἱκανῶς παρεσκευάσθαι· ἡλίθιος δὲ καὶ, εἴ τις οἶεται διὰ τὸν πλοῦτον μηδὲν ἐπιστάμενος δόξειν τι ἀγαθὸς εἶναι, ἢ μηδὲν ἀγαθὸς εἶναι δοκῶν εὐδοκίμησιν.

CAPUT II.

Ταῖς δὲ νομίζουσι παιδείας τε τῆς ἀρίστης τετυχηκέναι¹ καὶ μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ σοφίᾳ ὥς προσεφέρετο, νῦν διηγέσσομαι. καταμαθὼν γὰρ Εὐθύδημον τὸν καλὸν γράμματα πολλὰ συνελεγμένον ποιητῶν τε καὶ σοφιστῶν τῶν εὐδοκιμημάτων, καὶ ἐκ τούτων ἤδη τε νομίζοντα διαφέρειν τῶν ἡλικιωτῶν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχοντα πάντων διοίσειν τῷ δύνασθαι λέγειν τε καὶ πράττειν, πρῶτον μὲν, ἀλαθανόμενος αὐτὸν διὰ νεότητα οὐπω εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσόντα, εἰ δέ τι βούλοιο διαπράξασθαι, καθίζοντα εἰς ἡνιοποιεῖον τι τῶν ἐγγὺς τῆς ἀγορᾶς, εἰς τοῦτο καὶ αὐτὸς ἦν τῶν μετ' αὐτοῦ τινος

5. οἶεται, v. ad I, 2, 32. — καὶ post δυνήσεσθαι *idem illi libri non exhibent, quod recte explicant καὶ πορίζεσθαι ὃ τι ἂν βούληται καὶ τὰ συμφέροντα πράττειν.* V. ad II, 7, 14. III, 6, 11. IV, 6, 1. — εὖ πράττειν, v. ad I, 6, 8.

CAP. II. Continuat narrationem antecedentis capitis exemplo Euthydemī, quem sapientiae suae opinione inflatum tam diu interrogando versat Socrates, donec confiteatur, omnium se illarum rerum, quas antea callere existimaverat, esse plane ignarum. Euthydemus, Dioclis filius, non est ille sophista Chius, cuius nomine Platonis dialogus inscriptus est.

1. τὸν καλόν. Vulgare atticae urbanitatis blandimentum dicit Heindorf. Plat. Hipp. m. init. Cf. Dorvill. Charit. 212. — συνελεγμένον num etiam passivam habere potest significacionem? Matth. 493. Rost. 114. 2. Cf. §. 10. Plat. Menex. 234 e. ἐπ' αὐτῶν εἴχετο ὑπ' ἀνδρῶν ἐκ πολλοῦ χρόνου λόγους παρεσκευασμένους. 235 c. εἰδὼν ἐκάστοις τούτων λόγους παρεσκευασμένους. Cf. Isocr. Panegy. c. 2. λόγοι ἀπληριθμοῦ. Panath. c. 10. ἀπληριθμοῦ ἐπὶ τοῖς μαθήμασι. Vid. ad I, 2, 10. III, 10, 9. — πρῶτον μὲν, cf. §. 6. Ad καὶ πρῶτον μὲν, quod est §. 2. in., refer §. 3. init. — εἰ δέ νεότητα, v. ad III, 6, 1. — καθίζοντα εἰς ἡνιοποιεῖον. In καθίζειν simul eupridi considendique notio inest. Matth. 409. 4. b. Vid. ad III, 6, 11.

ἔχον. καὶ πρῶτον μὲν πενταπομένον τινός, ποίησον Θεμιστοκλῆς δὴ συνουσίαν τινός τῶν σοφῶν ἢ γράμ. τοσούτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν, ὥστε πρὸς ἐκείνον ἀποβλέπειν τὴν πόλιν, ὅποτε σπουδαίον ἄνδρὸς δεχθῆναι, ὃ Σαυράτης βουλόμενος πυνθῆναι τὸν Εὐθύδημον εἰηθας ἔφη ἂν καὶ τὸ εἶσθαι τὰς μὲν ὀλίγων ἄξιας τέχνας μὴ γίνεσθαι σπουδαίους ἄνευ διδασκάλων ἱκανῶν, τὸ δὲ προσεστῆναι πόλεως, πάντων ἔργων μέρος ὄν, ἀπὸ ταπεινότητος παραγίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις. ἀπάλιν δὲ ποτε παρόντος τοῦ Εὐθύδημου, ὅρῳ αὐτὸν ἀπαχωροῦντα τῆς συνεδρίας καὶ φυλαττόμενον, μὴ δόξῃ τὸν Σαυράτην θανατῶν ἐπὶ σοφία, Ὅτι μὲν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, Εὐθύδημος οἱτοσοὶ ἐν ἡλικίᾳ γινόμενος, τῆς πόλεως λόγον παρὰ τινοσ προτιθείσης, οὐκ ἀφίξεται τοῦ συμβουλευέιν, ἐδὴλόν ἐστιν ἔξ ὧν ἐπιτηδεύει. δοκεῖ δὲ μοι καλὸν προοίμιον τῶν δημηγοριῶν παρασκευάζεσθαι φυλαττόμενος, μὴ δόξῃ μανθάνειν τι παρὰ τοῦ. δῆλον γὰρ ὅτι λέγειν ἀρχόμενος ὧδε προοιμιάσεται. Περὶ οὐδενὸς μὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν ἱμαθον, οὐδ' ἄκεῶν τινὸς εἶναι λέγειν τι καὶ πράττειν ἱκανοὺς ἐζήτησα τοῦτοις ἐντυχεῖν, οὐδ' ἐπιμελήσθην τοῦ διδάσκαλόν τινα μοι γενέσθαι τῶν ἐπισταμένων, ἀλλὰ καὶ τὰναντία· διατετέλεκα γὰρ φεύγων οὐ μόνον τὸ μανθάνειν τι παρὰ τινος, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι. ὅμως δὲ ὃ τι ἂν ἀπὸ ταπεινότητος ἐπὶ μοι, συμβουλευέσω ὑμῖν. ἀρμόσει δ' ἂν οὕτω προοιμιάζεσθαι καὶ τοῖς βουλομένοις παρὰ τῆς πόλεως ἱατρικὸν ἔργον λαβεῖν· ἐπιτηδεύειν γ' ἂν αὐτοῖς εἴη τοῦ λόγου ἀρ-

2. πρὸς ἐκείνον ἀποβλέπειν. V. §. 30, Hell. VI, 1, 8· ἢ σὴ πατοῖς εἰς σὲ ἀποβλέπει. Cyrop. II, 4, 11 πρὸς σὲ πάντα ὁρᾷ. ubi v. Bornem. — τὰς τέχνας, Matth. 409. §. 6. ἄλλο τι ἱκανός, et ὃ τι ἂν βούλωνται δυνατόι γενέσθαι. 10. τί βουλόμενος ἀγαθὸς γενέσθαι. 11. 1, 7, 1.

3. λόγον προτιθείσης. Proëdri quum sententias dicendi potestatem faciunt, dicuntur λόγον vel γνώμης προτιθέναι, solenne autem praeconium hoc est: τίς ἀγορεύειν βούλεται; Schoemann. De comit. Athen. p. 104. Herbst. — προοίμιον. Vid. Gottlieb. et Engelh. Platon. Menex. c. 3.

4. εἶναι, v. ad III, 1, 1. — διατετέλεκα γάρ. Particulam antecedentia quid sibi velint explicantem nos vix reddamus interpretatione. Buttmann. gr. p. 432. Matth. 615. V. §. 22. et I, 1, 6. De antecedente τὰναντία absolute dicto cfr. ad II, 6, §. 7, 8. Cyrop. VIII, 4, 9 ἀλλὰ καὶ μὰ τοὺς θεοὺς, ἔφη, τοῦναντίον τούτου ἀχθομένην ἂν σοι. — ἐπὶ μοι, Matth. 402.

5. ἱατρικὸν ἔργον λαβεῖν, munus medici publici accipere. Erant enim Athenis et publici medici, δημοσιεῦντες, qui gratis operam aegrotis praestarent, et privati, ιδιωτεύοντες. Plat. Gorg.

χεσθαι ἐντεῦθεν· Παρ' οὐδενὸς μὲν πώποτε, ὧς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τὴν ἱατρικὴν τέχνην ἔμαθον, οὐδ' ἐζήτησα διδάσκαλον
ἑμαυτῷ γενέσθαι τῶν ἱατρῶν οὐδένα· διατετέλεκα γὰρ φυ-
λαττόμενος οὐ μόνον τὸ μαθεῖν τι παρὰ τῶν ἱατρῶν, ἀλλὰ
καὶ τὸ δόξαι μεμαθηκέναι τὴν τέχνην ταύτην. ὅμως δέ μοι
τὸ ἱατρικὸν ἔργον δότε· πειράσσομαι γὰρ ἐν ὑμῖν ἀποκινδυ-
νεύων μαθάνειν. Πάντες οὖν οἱ παρόντες ἐγέλασαν ἐπὶ τῷ
προομίῳ. Ἐπεὶ δὲ φανερὸς ἦν ὁ Εὐθυδήμος ἤδη μὲν οἷς ὁ
Σωκράτης λέγει προσέχων, ἔτι δὲ φυλαττόμενος αὐτὸς τι
φθιγγεσθαι, καὶ νομίζων τῇ σιωπῇ σωφροσύνης δόξαν περι-
βάλλεσθαι, τότε ὁ Σωκράτης βουλόμενος αὐτὸν παῦσαι τού-
του, Θανμαστὸν γάρ, ἔφη, τί ποτε οἱ βουλόμενοι κιθαρίζειν
ἢ αὐλαῖν ἢ ἵππευεῖν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἱκανοὶ γενέσθαι
κυρῶνται ὥς συνεχέστατα ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται δυνατοὶ
γενέσθαι, καὶ οὐ καθ' ἑαυτούς, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἀρίστοις δο-
κοῦσιν εἶναι, πάντα ποιοῦντες καὶ ὑπομέροντες ἕνεκα τοῦ μη-
δὲν ἄνευ τῆς ἐκείνων γνώμης ποιεῖν, ὥς οὐκ ἂν ἄλλως ἀξιό-
λογοι γενόμενοι· τῶν δὲ βουλομένων δυνατῶν γενέσθαι λέγειν
τε καὶ πράττειν τὰ πολιτικὰ νομίζουσι· τινες ἄνευ παρασκευῆς
καὶ ἐπιμελείας αὐτόματοι ἐξαίφνης δυνατοὶ ταῦτα ποιεῖν ἔσε-
σθαι. καίτοι γε τοσούτω ταῦτα ἐκείνων δυσκατεργαστότερα τ
φαίνεται, ὅσῳ περ πλειόνων περὶ ταῦτα πραγματευομένων
ἐλάττωτος οἱ κατεργαζόμενοι γίνονται. δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἐπι-
μελείας δέονται πλείονος καὶ ἰσχυροτέρας οἱ τούτων ἐφίεμενοι
ἢ οἱ ἐκείνων. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀκούοντος Εὐθυδήμου τοι-8

455 b. 514 d. e. — ἐπιτήδειόν γ' ἄν, alii ἐπιτήδειον γάρ, ut ἂν
ex antecedentibus repetendum sit; II, 1, 18. Anab. I, 6, 2. IV, 6,
13. Cyrop. II, 4, 7. V, 1, 21. Vid. ad II, 1, 18. 27. — ἀποκιν-
δυνεύων. Schneiderus comparat Plin. H. N. XXIX, 1. Discunt
periculis nostris et experimenta per mortes agunt.

6. Θανμαστὸν γάρ. Causa, quam γάρ indicat (v. ad I,
4, 9), in mente scriptoris reposita nonnunquam postmodo exprimi-
tur. Sententia loci est: Ex iis, qui ad rempublicam accedere
in animum induxerunt, pauciores multo quod ipsis propositum
est, assequuntur, quam ex iis, qui alias artes ediscere cupiunt:
maius est enim, quid sit quod, quum hi continuo se exercent,
illi sponte suae artis se peritos fore existiment. Tyrtaei carmen
Τεθνήμεναι γὰρ καλὸν incipit et quinto demum decimo versu est,
quod primum in mente erat poetae, ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε. — ὥς
οὐκ ἂν ἄλλως ἀξιόλογοι γενόμενοι. V. ad II, 2, 3. Anab.
I, 1, 10 ὥς οὕτως περιγεόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν. V, 2, 8 ὥς
ἀλόντος ἂν τοῦ χωρίου. Matth. 598. b. Buttm. 139. 14. Rost. 131. 4.

7. καίτοι γε, v. ad I, 2, 3.

8. ἀκούοντος Εὐθυδήμου, Euthydemo audiente tantum,
non interrogante aut respondente. Zeux. — γράμματα. Vid.

οὐτούς λόγους ἔλεγε Σωκράτης· ὡς δ' ἥσθετο αὐτὸν ἐτοιμότερον ὑπομένοντα, ὅτε διαλέγοιτο, καὶ προθυμότερον ἀκούοντα, μόνος ἦλθεν εἰς τὸ ἡνιοποιεῖον· παρακαθεζομένου δ' αὐτῷ τοῦ Εὐθύδημου, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημι, τῷ ὄντι, ὥς περ ἐγὼ ἀκούω, πολλὰ γράμματα συνῆχας τῶν λεγομένων σοφῶν ἀνδρῶν γεγονέναι; Νῆ τὸν Δι' ἔφη, ὦ Σώκратες· καὶ ἔτι γε συνάγω, ἕως ἄν κτήσωμαι ὡς ἂν δύνωμαι πλείστα. Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἄγαμαί γέ σου, διότι οὐκ ἀργυ-

Bornem. Cyrop. VIII, 4, 16. — συνῆχας. De hac perfecti forma, quae dicitur parum usitata esse; v. Buttmann. Lexil. I. 297. gr. max. II. 65. Lobeck. Phryn. 287.

9. ἄγαμαί γέ σου, διότι. ἄγασθαι aequè ac θαυμάζειν si cum genitivo personae construitur, contentum plerumque indicare dicitur. Suid. v. θαυμάζω· ὅτε πρὸς γενικὴν συντάσσομεν, τὸ καταγινώσκω σημαίνει, πρὸς δὲ αἰτιατικὴν, τὸ ἐπαινῶ. Parum recte. Pierson. Moer. 1 sq. Is vero genitivus hunc usum habere videtur, ut rei vel personae, ad quam pertinet admiratio, addatur significatio, sive ea exprimitur ipsa accusativo sive universa quaedam sententia, per ὅτι inferri solita. Nam solus accusativus quum nonnunquam addatur, II, 1, 19 ἀγαμένους μὲν ἑαυτούς. Oecon. XXI, 10. Cyrop. II, 3, 19. III, 3, 6. VI, 3, 36. VII, 1, 41. Anab. I, 1, 9. De Rep. Lac. IX, 1. Apol. 5. Sympos. IX, 3. VIII, 8 ἀεὶ μὲν οὖν ἐγὼ γε ἡγάμην τὴν σὴν φύσιν, quod usui illi accommodatius est Plat. Protag. 335 d. ἀεὶ μὲν ἐγὼ γέ σου τὴν φιλοσοφίαν ἄγαμαι, ich bewundere an dir die Weisheit, Bernhard. Syntax. 152: saepissime id ita fit quibus illis casibus coniunctis, Sympos. VIII, 12 ἄλλα τέ σου πολλὰ ἄγαμαι καὶ ὅτι παιδεύεις αὐτόν. Cyrop. IV, 2, 10 διὰ τὸ ἀγασθῆναι αὐτοῦ τὸν τρόπον et sexcenties. Ruhnke. Tim. 8. Lips.: neque quidquam ii loci differunt, in quibus ὅτι est, τὰδε vel alio pronomine vel praegresso, ut Ages. II, 7. VIII, 4, vel non praegresso; eodemque noster locus pertinere videtur, cui satis similia sunt quae leguntur Plat. Hipp. m. 291 e. καὶ νῆ τὴν Ἥραν ἄγαμαί σου, ὅτι μοι δοκεῖς βοηθεῖν. Legg. XII. 948 b. Παδισμάνδρος δὲ περὶ τὴν λεγομένην κρίσιν τῶν δικῶν ἄξιον ἄγασθαι, διότι κατείδε τοὺς τότε ἀνθρώπους ἡγουμένους ἐναργῶς εἶναι θεούς. Matth. 317. n. Rost. 109. n. 1. Quamquam Hell. VII, 4, 10 est ἀγασθέντες δὲ αὐτοὺς οἱ Θηβαῖοι, ὅτι — οὐκ ἤθελον τοῖς εὐεργέταις εἰς πόλεμον καθίστασθαι. Eorum tamen casuum aliam rationem demonstravit libellus de constructione verborum apud Hermann. De em. rat. gr. gr. p. 409, veluti ἄγαμαί σε τοῦ φρονήματος. Cyrop. II, 3, 21 τοῦτον ὁ Κύρος ἀγασθεὶς τῆς τε πραότητος καὶ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐπιμελείας κτλ. Unde nihil adeo miri inest in duorum genitivorum coniunctione. Demosth. pro cor. 296. 5. Schaefer. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιο τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς; Itaque denique factum est, ut cum solo genitivo construeretur, ut II, 6, 33. 34. Oecon. IV, 21 ἄγαμαι τοῦ καταμετρησαντος. Plat. Euthyd. 276 d. ἀγασθέντες τῆς σοφίας αὐτοῖν. Lys. Epitaph. c. 8. τίς τῆς τέλμης αὐτῶν οὐκ ἂν ἡγάσθη; Rarior dativus. Poppo Cyrop. II, 4, 9 οἱαν τιπὲ ἀγασθῶ τῶν στρατιωτῶν. VI, 4, 9. Bernhardy Syntax. 104. Superest ut dicam frustra esse, qui diversam pro casus diversitate significationem esse contendunt speciosius quam verius. Significationes autem omnes ex notione magni faciendi

ρίον καὶ χρυσοῦν προεῖλον θησαυροὺς κεκτήσθαι μᾶλλον ἢ σοφίας· δῆλον γὰρ ὅτι νομίζεις ἀργύριον καὶ χρυσοῦν οὐδὲν βελτίους ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους, τὰς δὲ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας ἀρετῇ πλουτίζειν τοὺς κεκτημένους. Καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα, νομίζων δοκεῖν τῷ Σωκράτει ὀρθῶς μετιέναι τὴν σοφίαν. ὁ δὲ καταμαθὼν αὐτὸν ἡσθέντα τῷ¹⁰ ἐπαίνῳ τούτῳ, Τί δὲ δὴ βουλόμενος ἀγαθὸς γενέσθαι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, συλλέγεις τὰ γράμματα; Ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ Εὐθύδημος σκοπῶν ὃ τι ἀποκρίναιτο, πάλιν ὁ Σωκράτης, Ἄρα μὴ ἱατρός; ἔφη· πολλὰ γὰρ καὶ ἱατρῶν ἔστι συγγράμματα. Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Μὰ Δί' ἔφη, οὐκ ἔγωγε. Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; γνωμονικοῦ γὰρ ἀνδρὸς καὶ τοῦτο δεῖ. Οὐκ οὖν ἔγωγ' ἔφη. Ἀλλὰ μὴ γεωμέτρης ἐπιθυμεῖς, ἔφη, γενέσθαι ἀγαθός, ὥσπερ ὁ Θεόδωρος; Οὐδὲ γεωμέτρης, ἔφη. Ἀλλὰ μὴ ἀστρολόγος, ἔφη, βούλει γενέσθαι; Ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἡρνεῖτο, Ἀλλὰ μὴ ῥαψωδός; ἔφη· καὶ γὰρ τὰ Ὀμήρου σέ φασιν ἔπη πάντα κεκτήσθαι. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ' ἔφη· τοὺς γὰρ τοὶ ῥαψωδοὺς οἶδα τὰ μὲν ἔπη ἀκριβοῦντας, αὐτοὺς δὲ πᾶν ἡλιθίους ὄντας. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Οὐ δῆπου, ὦ¹¹ Εὐθύδημε, ταύτης τῆς ἀρετῆς ἐφίεσαι, δι' ἣν ἀνθρώποι πο-

λιτικοὶ γίνονται καὶ οἰκονομικοὶ καὶ ἄρχιν ἱκανοὶ καὶ ὠφέλιμοι τοῖς τε ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ ἑαυτοῖς; Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Σφόδρα γ' ἔφη, ὦ Σωκράτες, ταύτης τῆς ἀρετῆς θέομαι. Νῆ Δί' ἔφη ὁ Σωκράτης, τῆς καλλίστης ἀρετῆς καὶ μεγίστης ἐφίεσαι τέχνης· ἔστι γὰρ τῶν βασιλέων αὕτη καὶ καλεῖται βα-

derivandae sunt; unde est mirari, laudare, probare! (θαυμάζειν, ἐπαινεῖν); est vero etiam laetari, invidere, contentum esse (ἀγάλλεσθαι, ἡδεσθαι, ἀγαπᾶν, φθονεῖν); unde dativus adiungitur. — μᾶλλον, v. ad II, 1, 2. III, 13, 5.

10. Ἄρα μὴ ἱατρός; ex antecedente interrogatione quomodo ad sequentium rationem explēs? V. ad II, 6, 34. Continuatur interrogatio cum correctione quadam ἀλλὰ μὴ, ut III, 11, 4. — καὶ τοῦτο δεῖ. Accusativus est, cuius usum L. Dindorfius dicit a Porsono ad Eurip. Orest. 659 tractari, in oratione prosa singularem, ut Bornemannus καὶ τούτῳ δεῖ legi malit. Similia sunt quae disputavit Stallbaum. Plat. Gorg. 491 d. τοῦτο μὲν οὐδὲν δεῖ. — ἡλιθίους. Qui maximo olim honore et numero fuissent, paullatim contemni coeperunt, quia, ut Socrates in Xenoph. Sympos. III, 6. dicit, τὰς ὑποβολὰς, h. e. latentes versuum sententias, οὐκ ἐπίστανται. Scilicet dum carmina illorum tantum ore vivebant, summo erant honore; sed ex quo scribi coepta sunt, qui urbes terrasque peragrabant carmina illa praestantissima decantantes, non magis illi fuerunt nobiles et ingenui homines nec pluris aestimati, quam qui hodie nundinarum tempore carmina, licet sint laudatissima, non sine magna vituperatione decantant.

αἰλική. ἀτάρ, ἔφη, κατανεόηκας, εἰ οἶόν τ' ἐστὶ μὴ ὄντα δίκαιον ἀγαθὸν ταῦτα γενέσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη, καὶ οὐχ οἶόν 12 τί γε ἄνεν δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολίτην γενέσθαι. Τί οὖν, ἔφη, σὺ δὴ τοῦτο κατεύργασαι; Οἶμαί γε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, σὺδενδός ἄν ἤττον φανῆναι δίκαιος. Ἄρ' οὖν, ἔφη, τῶν δικαίων ἐστὶν ἔργα ὥσπερ τῶν τεκτόνων; Ἔστι μέντοι, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἔφη, ὥσπερ οἱ τέκτονες ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν ἔργα ἐπιθεῖσθαι, οὕτως οἱ δίκαιοι τὰ ἑαυτῶν ἔχοιεν ἄν διεξηγήσασθαι; Μὴ οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ δύνωμαι ἐγὼ τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα ἐξηγήσασθαι; καὶ νῆ Δί' ἔγωγε τὰ τῆς ἀδικίας· ἐπεὶ οὐκ ὀλέγα ἐστὶ καὶ ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα ὁρᾷν τε καὶ ἀκού- 13 εαν. Βούλει οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, γράψωμεν ἐνταυθὶ μὲν δέλτα, ἐνταυθὶ δὲ ἄλφα; εἰτα ὃ τι μὲν ἄν δοκῇ ἡμῖν τῆς δικαιοσύνης ἔργον εἶναι, πρὸς τὸ δέλτα τιθώμεν, ὃ τι δ' ἄν τῆς ἀδικίας, πρὸς τὸ ἄλφα; Εἴ τί σοι δοκεῖ, ἔφη, προσδεῖν 14 τούτων, ποίει ταῦτα. Καὶ ὁ Σωκράτης γράψας, ὥσπερ εἶπεν, Οὐκοῦν, ἔφη, ἔστιν ἐν ἀνθρώποις τὸ ψεύδεσθαι; Ἔστι μέντοι, ἔφη. Ποτέρωσε οὖν, ἔφη, θώμεν τοῦτο; Δῆλον, ἔφη, ὅτι πρὸς τὴν ἀδικίαν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τὸ ἐξαπατᾶν ἔστι; Καὶ μάλα, ἔφη. Τοῦτο οὖν ποτέρωσε θώμεν; Καὶ τοῦτο δῆλον ὅτι, ἔφη, πρὸς τὴν ἀδικίαν. Τί δὲ τὸ κακουργεῖν; Καὶ τοῦτο,

12. τί οὖν non opus est pone se habeant interrogandi signum, quia cum sequentibus coalescunt, ut unus sit interrogandi tenor; qua re defectum particulae interrogativae, qualis est ἄρα, excusat Buttm. Demosth. Mid. p. 73. τί οὖν, σὺ δεινότερα ἢ τῶν ἄλλων εἰς ἕκαστος πεπονθὼς ἀγανακτεῖς; Latine quidem dixeris: Quid igitur? tunc hoc (iustum esse) effectum et comparatum tibi habes? Distinctior paullo interrogatio est 17. II, 6, 8. — οὐδ' ἐγὼς ἤττον, v. ad I, 5, 6. — μὴ οὐ δύνωμαι. Multi codices δύνωμαι habent. Μὴ oblique interrogantis non est dubium quin coniunctivo iungi debeat, ubi de re praesenti; optativo, ubi de praeterita sermo est. Verum idem etiam indicativum adiunctum habet, ubi rem a nobis pro vera haberi indicare volumus. Hermann. Vig. 810. Negatur a quibusdam coniunctivus ita cum μὴ particula construi posse; nec coniungitur sane per se; sed potest coniungi, ubi coniunctivo opus est. Oecon. IV, 4 ἄρα μὴ ἀσχυρῶμεν; Plat. Civ. 337 b. πῶς λέγεις; μὴ ἀποκρίνωμαι ὡν προεῖπες μηδέν; Vide quomodo differat Hier. XI, 15 οὐ μὴ σοι δύνωνται ἀντέχειν οἱ πολέμιοι. Matth. 516. 608. n. 3.

13. γράψωμεν, v. ad II, 1, 1. — ἐνταυθὶ restitutum a L. Dindorfio. Codices plerique omnes habent ἐνταυθεῖ. ἐνταυθοί, quod edi consuevit, Elmsleius ad Aristoph. Acharn. 152. docet ioticum esse, atticum ἐνταυθεῖ, ut ἐνθαδέ, ἐνθενδέ, ἐντευνθεν. Dissentiunt alii, ut Stallbaum. Plat. Phileb. p. 23.

14. καὶ τοῦτο δῆλον ὅτι, ἔφη. Quod non scripsit δῆλον, ut, antea (idem factum v. III, 7, 1. IV, 4, 23),

ἔφη. Τὸ δὲ ἀνδραποδίσθαι; Καὶ τοῦτο. Πρὸς δὲ τῇ δικαιουσύνῃ οὐδὲν ἡμῖν τούτων κέσσεται, ὦ Εὐθύδημι; Δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, ἔφη. Τί δέ; ἴάν τις στρατηγὸς αἰρεθεὶς ἄδικόν 15 τε καὶ ἐχθρὰν πόλιν ἐξανδραποδίσσεται, φήσομεν τοῦτον ἀδικεῖν; Οὐ δῆτα, ἔφη. Δίκαια δὲ ποιεῖν οὐ φήσομεν; Καὶ μάλα. Τί δ' ἂν ἐξαπατᾷ πολεμῶν αὐτοῖς; Δίκαιον, ἔφη, καὶ τοῦτο. Ἐὰν δὲ κλέπτῃ τε καὶ ἄρπάξῃ τὰ τούτων, οὐ δίκαια ποιήσει; Καὶ μάλα, ἔφη. ἀλλ' ἐγὼ σε τὸ πρῶτον ὑπελάμβανον πρὸς τοὺς φίλους μόνον ταῦτ' ἐρωτᾷν. Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσα πρὸς τῇ ἀδικίᾳ ἐθήκαμεν, πάντα καὶ πρὸς τῇ δικαιουσύνῃ θετέον ἂν εἴη; Ἔοικεν, ἔφη. Βούλει οὖν, ἔφη, ταῦτα οὕτω θέντες διορε- 16 σάμεθα πάλιν, πρὸς μὲν τοὺς πολεμικούς δίκαιον εἶναι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, πρὸς δὲ τοὺς φίλους ἄδικον, ἀλλὰ δεῖν πρὸς γε τούτους ὡς ἀπλούστατον εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος. Τί οὖν; ἔφη ὁ Σωκράτης, ἴάν τις στρατηγὸς ὁρῶν 17 ἀθύμως ἔχον τὸ στράτευμα, ψευσάμενος φήσῃ συμμάχους προσεῖναι, καὶ τῷ ψεύδει τούτῳ παύσῃ τῆς ἀδυσμίας τοὺς στρατιώτας, ποτέρῳθι τὴν ἀπάτην ταύτην θήσομεν; Δοκεῖ μοι, ἔφη, πρὸς τὴν δικαιουσύνην. Ἐὰν δέ τις υἱὸν ἐαντοῦ δέοντα φαρμακείας καὶ μὴ προσεῖμενον φάρμακον ἐξαπατήσας

propterea, quod δηλονότι. Butt. Ind. Diall. Plat. p. 212. §. 39 ἀναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν δηλονότι ἢ ἐμὴ φανουλῆς. Sympos. I, 12 ἀπέβλεψεν εἰς τὸν Αὐτόλυκον δηλονότι ἐπισκοπῶν. Quamquam disjunctam scripturam adeo in iis locis, qualis est Plat. Alcib. II. 149 b. τὸν γὰρ θεὸν οὐκ εἶναι δηλονότι, nostro potius verbum substantivum desiderantium, quam Graecorum talia sine ellipsi intelligentium sensu repugnare nimis acute, ut videtur, docuit Schneider. Plat. Civ. 372 c. Cf. ad III, 10, 12. Denique ut in his rebus et librorum sempiterna fluctuatio et interpretum mira inconstantia est, ita si verum fateri volumus, parvi refert utrum hanc an illam scripturam observemus. Talia enim facile arbitrio hominum, dum vivunt, etiam prudentissimorum conceduntur; eandemque libertatem nostrates sibi vindicant. IV, 6. 7 scribere iuvat ἃ ἐπίστανται δηλονότι. Quamquam οἷδ' εἶμι, οἷδ' εἶμι, alia a nemine iunctim scribuntur. Ast. Additam. ad Commentt. in Plat. Phaedr. ed. Polit. p. 635. Commate autem qui illa discerpit, piaculum sibi contrahit.

15. πρὸς τοὺς φίλους, v. ad II, 1, 1. III, 8, 5. 10, 12. Paullo post πρὸς τοὺς πολεμικούς δίκαιον εἶναι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν. Matth. 415. n. 2. I, 1, 6. II, 3, 10. — πρὸς τῇ ἀδικίᾳ ἐθήκαμεν, πρὸς τὴν ἀδικίαν ἐθήκαμεν, ὥστε κείσθαι πρὸς αὐτῇ. Herbst. — ἐθήκαμεν. Aoristi primi in κα desinentis primam et alteram pluralis numeri personam raro apud Atticos usu fuisse docent grammatici. Butt. p. 219. Tertia sane frequentior, ut I, 1, 9. Anab. V, 5, 14. VII, 7, 37. Cyrop. IV, 6, 12. Thucyd. V, 32.

ὥς σῖτον τὸ φάρμακον διδῷ, καὶ τῷ ψεύδει χρησάμενος οὕτως ἔγια ποιήσῃ, ταύτην αὖ τὴν ἀπάτην ποῖ θείον; Δοκεῖ μοι, ἔφη, καὶ ταύτην εἰς τὸ αὐτό. Τί δ' ἔαν τις, ἐν ἀθυμίᾳ ὄντος φίλου, δείσας, μὴ διαχρήσῃται ἐαυτὸν, κλέψῃ ἢ ἀρπάσῃ ἢ ἕξιος ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, τοῦτο αὖ ποτέρωσι θείον; Καὶ ἰετοῦτο νῆ Δ' ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Αἰγας, ἔφη, σὺ οἷδ' ἐπὶ τοὺς φίλους ὑπαντα θεῖν ἀπλοῦσθαι; Μὰ Δ' οὐ δῆτα, ἔφη· ἀλλὰ μετατίθιμαι τὰ εἰρημένα, εἴπερ ἔστι. Αἰ γέ τοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἔξεῖναι πολλὰ μᾶλλον ἢ μὴ ὀρθῶς τιθέναι. τῶν δὲ δὴ τοὺς φίλους ἑκαπατώντων ἐπὶ βλάβῃ, ἵνα μηδὲ τοῦτο παραλείπωμεν ἄσχετον, πότερος ἀδικώτερός ἐστιν, ὁ ἐκὼν ἢ ὁ ἄκων; Ἀλλ' ὦ Σώκρατες, οὐκέτι μὲν ἔγωγε πιστεύω οἷς ἀποκρίνομαι· καὶ γὰρ τὰ πρόσθεν πάντα τῶν ἄλλως ἔχειν δοκεῖ μοι, ἢ ὥς ἐγὼ τότε ᾤομην. ὅμως δὲ ἀρῶσθαι μοι, ἀδικώτερον εἶναι τὸν ἐκόντα ψευδόμενον τοῦ ἄκοντος. Δοκεῖ δέ σοι μύθησις καὶ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου εἶναι, ὥσπερ τῶν γραμματίων; Ἐμοιγε. Πότερον δὲ γραμματικώτερον κρήνεις, ὃς ἂν ἐκὼν μὴ ὀρθῶς γράφῃ καὶ ἀναγινώσκῃ, ἢ ὃς ἂν ἄκων; Ὅς ἂν ἐκὼν, ἔγωγε· δέναιτο γὰρ ἂν, ὅπῃτε βούλοιτο, καὶ ὀρθῶς αὐτὰ ποιεῖν. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἐκὼν μὴ ὀρθῶς γράφων γραμματικὸς ἂν εἴη, ὁ δὲ ἄκων ἀγράμματος; Πῶς γὰρ οὐ; Τὰ δίκαια δὲ πότερον ὁ ἐκὼν ψευδόμενος καὶ ἑκαπατῶν οἶδεν ἢ ὁ ἄκων; Αἴηλον ὅτι ὁ ἐκὼν. Οὐκοῦν γραμματικώτερον μὲν τὸν ἐπιστάμενον γράμματα τοῦ μὴ ἐπισταμένου φῆς εἶναι; Ναί. Δικαιώτερον δὲ τὸν ἐπιστάμενον τὰ δίκαια τοῦ μὴ ἐπισταμένου; Φαίνομαι· δοκῶ δέ μοι καὶ ταῦτα οἷμαι οἶδ' ὅπως λέγειν. Τί δὲ δῆ, ὃς ἂν βουλόμενος τύληθῇ λέγειν

17. ὕγιᾶ, Stobaeus ὕγιᾶ. v. ad I, 6, 13.

18. γέ τοι certe quidem. Herm. Vig. 828.

19. ᾤομην, alii ᾔμην. V. ad II, 3, 10. — εἰρήσθω, Matth. 500.

20. αὐτὰ ποιεῖν. Heindorfius αὐτό maluit. Cf. Apol. 9, ubi ταῦτα refertur ad τὸ ζητεῖν τὰ ἀποφρευτικά. Contra III, 4, 5 est tούτου, quum antecesserit τοῖς πολεμικοῖς, unde eliciunt τοῦ πολέμου. In plurali autem numero complurium alicuius modi rerum significatio inest. Bernhard. Syntax. p. 288. Plat. Euthyphr. 14 b. τὸδε μέντοι σοι ἀπλῶς λέγω, ὅτι, ἔαν μὲν κεχαρισμένα τις ἐπίστηται τοῖς θεοῖς λέγειν τε καὶ πράττειν εὐχόμενός τε καὶ θύων, ταῦτα ἔστι τὰ δαῖα, καὶ σώζει τὰ τοιαῦτα τοὺς τε ἰδίους οἰκούς καὶ τὰ κοινὰ τῶν πόλεων. — τὰ δίκαια δέ. Sciendum est, ex Socratis sententia iustitiam esse scientiam quandam. Plat. Hipp. m. 375 d. e. — οὐκ οἶδ' ὅπως, nescio quo modo; h. e. concedo, nesciens, qua ratione ad eam sententiam deductus sim.

21. τί δὲ δῆ ad aliam conclusionem transeuntis est. Nam τί

μηδέποτε τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγει, ἀλλ' ὁδὸν τε φρά-
ζων τὴν αὐτὴν τοτὲ μὲν πρὸς ἔω, τοτὲ δὲ πρὸς ἐσπέρων
φράζει, καὶ λογισμὸν ἀποφαινόμενος τὸν αὐτὸν τοτὲ μὲν πλείω,
τοτὲ δ' ἑλάττω ἀποφαινεται, τί σοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος; Ἀγ-
λος γῆ Δ' εἶναι ὅτι ἂ ᾤετο εἰδέναι, οὐκ οἶδεν. Οἶσθα δέ τι-
νας ἀνδραποδώδεις καλουμένους; Ἔγωγε. Πότερον διὰ σο-
φίαν ἢ δι' ἀμαθίαν; Ἀγλὸν ὅτι δι' ἀμαθίαν. Ἄρ' οὖν διὰ
τὴν τοῦ χαλκεύειν ἀμαθίαν τοῦ ὀνόματος τούτου τυγχάνου-
σιν; Οὐ δῆτα. Ἀλλ' ἄρα διὰ τὴν τοῦ τεκταίνεσθαι; Οὐδὲ
διὰ ταύτην. Ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ σκυτεύειν; Οὐδὲ δι' ἐν τού-
των, ἔφη, ἀλλὰ καὶ τούναντιον· οἱ γὰρ πλείστοι τῶν γε τὰ
τοιαῦτα ἐπισταμένων ἀνδραποδώδεις εἰσιν. Ἄρ' οὖν τῶν τὰ
καλὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ δίκαια μὴ εἰδότες τὸ ὄνομα τοῦτ' ἐστίν;
Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν δὲ παντὶ τρόπῳ διατεταμένους;

de est adversantis, vel etiam oratione ad aliud quid pergents;
τί δὲ γ' ἐκπεπληρωμένης et ratiocinantis. Stallbaum. Plat. Phil. p. 6. —
φράζων — φράζει. Quam consuetudinem participium prope
tempus finitum eiusdem verbi ponendi Platoni maxime familiarem
esse dicunt, (Sympos. 196 b. Lach. 185 d. 198 a.), ea non est a
Xenophonte aliena putanda. 6, 3. ὁ τοὺς νόμους τοῦτους εἰδὼς εἰ-
δεῖν ἄν. 6. ὁρῶς ἂν ποτε ἄρα ὀριζομένη, ὀριζόμενοι κτ. Cyrop.
V, 1, 1 τῶν μουσουργῶν ἀκούσας ἐσπέρως ἤκουσα ἡδέως. VI, 1, 4.
VIII, 4, 9 ἀλλ' ὑπακούων σχολῇ ὑπήκουσα. Matth. gr. mai. 558. —
πρὸς ἔω. Quod apud Iones est ἡῖος, minus frequens apud At-
ticos adiectivum est ἡῖος; atque item ἐσπέρως, ut sit occidentalis,
usu magis est ionico quam attico. — τί σοι δοκεῖ ὁ τοιοῦ-
τος; Sympos. I, 12 ἐπισκοπῶν, τί ἐκείνῳ δόξειε τὸ σκῶμμα εἶναι.
Paullo aliter Anab. V, 7, 26 τοῦτους τί δοκεῖτε; — δηλὸς ὅτι
οἶδεν. Non dixit δηλὸν εἶναι (δοκεῖ), ὅτι οἶδεν; neque, quod usi-
tatissimum est, δηλὸς (δοκεῖ) εἶναι εἰδὼς. Krügerus ad Anab. V,
2, 26 comparat Cyrop. I, 4, 2 δηλὸς ἦν πᾶσιν ὅτι ὑπερεφθεῖτο.
IV, 4, 3. Oecon. VII, 8. Adde Cyrop. III, 8, 24. IV, 4, 3. Oecon.
VII, 8. Subiective dictum, ut solet, v. II, 6, 7 καὶ ἄνδρα δὲ λέ-
γεις, ὅς ἂν τοὺς φίλους τοὺς πρόσθεν εὖ ποιῶν φαίνεται, δηλὸν εἶ-
ναι καὶ τοὺς ὑστέρους εὐεργετήσαντα. Simile illud est III, 5, 24
οὐ λανθάνεις με, ὅτι — λέγεις, i. q. λέγων, ut §. 23. ὅπως μὴ λή-
θης σεαυτὸν ἀγνοῶν τι. Distinctius Oecon. I, 19 καὶ ὅτι πονηρό-
τατοί γε εἰσιν οὐδὲ σὲ λανθάνουσιν. Zeun. Vig. 259. V. ad III, 5, 23.

22. οὐδὲ δι' ἐν τούτων, quod dicitur fortius esse quam δι'
οὐδὲν τούτων (atque est sane, ut Hellen. II, 3, 39 ἄετοντος ἀνδρός
καὶ ὄντος καὶ δοκοῦντος ἑκαυτοῦ εἶναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ ἐν. quod
est infra 3, 15 οὐδὲ μικρόν), denique nihil aliud significare quam δι'
οὐδὲν τούτων ipse hic locus docet, in quo quae praecedunt, habent
iam suam responsionem οὐδὲ διὰ ταύτην, ut haec verba omnibus
his, quae huc usque dicta sunt, omnino respondeant. V. I, 6, 2.
II, 7, 14. IV, 3, 15. 4, 10. 6, 9. — τούναντιον, v. ad §. 4.

23. παντὶ τρόπῳ. Potuitne dici πάντα τρόπων, ut I, 2, 59.
IV, 1, 1? παντὶ τρόπῳ est quovis modo, auf jede Weise, auf jeden
Fall. Cyrop. II, 1, 13 Ἀπεῖναι μέντοι οὐδὲ τὰ ἡμέτερα χρή· ἀλλὰ

φεύγειν, ὅπως μὴ ἀνδράποδα ὤμεν. Ἀλλὰ νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πᾶν ὥμην φιλοσοφεῖν φιλοσοφίαν, δι' ἧς ἂν μάλιστα ἐνόμιζον παιδευθῆναι τὰ προσήκοντα ἀνδρὶ καλεσθῆναι γαθίας ὀρεγομένῳ· νῦν δὲ πῶς οἶμι με ἀδύμως ἔχειν, ὁρῶντα ἑμαυτὸν διὰ μὲν τὰ προπεπονημένα οὐδὲ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι δυνάμενον ὑπὲρ ὧν μάλιστα χρὴ εἰδέναι, ἄλλην δὲ ὁδὸν οὐδεμίαν ἔχοντα, ἣν ἂν πορευόμενος βέλτιον γενοίμην;

24 Καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, εἰς Δελφοὺς δὲ ἤδη πώποτε ἀφίκου; Καὶ δὲς γε νῆ Δία, ἔφη. Κατέμαθες οὖν πρὸς τῷ ναῷ που γεγραμμένον τὸ Γνωθὶ σαυτὸν; Ἐγώ γε. Πότερον οὖν οὐδέν σοι τοῦ γράμματος ἐμέλησεν, ἢ προσέσχες τε καὶ ἐπεχειρήσας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν ὅστις εἴης; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. καὶ γὰρ δὴ πᾶν τοῦτό γε ὥμην εἰδέναι· σχολῇ

25 γὰρ ἂν ἄλλο τι ᾔδειν, εἰ γε μὴδ' ἑμαυτὸν ἐγίνωσκον. Πότερα δὲ σοι δοκεῖ γινώσκειν ἑαυτὸν ὅστις τοῦνομα τὸ ἑαυτοῦ μόνον οἶδεν, ἢ ὅστις, ὥς περ οἱ τοὺς ἵππους ὠνούμενοι οὐ πρότερον οἶονται γινώσκειν ὃν ἂν βούλωνται γινῶναι, πρὶν ἂν

παντὶ τρόπῳ δεῖ τῶν ἀνδρῶν θῆγειν πάντως τὸ φρόνημα. Oppositum est οὐδενὶ τρόπῳ, 4, 21; simile ἐκ παντός τρόπου 5, 11. Πάντα τρόποι est omnibus modis, ut παντὶ τρόπῳ quidem poni possit pro πάντα τρόπον, nec tamen item πάντα τρόπον pro παντὶ τρόπῳ. Engelhardt. Plat. Menex. p. 248. ubi quod legitur εἰπέ παντὶ τρόπῳ, in eo inest significatio dubitationis et cunctationis omnis tollendae. — φιλοσοφεῖν est omnino in cogitatione et tractatione alicuius rei versari, praesertim subtilius et certa via. Morus Isocr. Paneg. p. 8. Baiter. — παιδευθῆναι τὰ προσήκοντα, Matth. 424. 1. — οὐδὲ τὸ ἐρωτώμενον, quum videam, studiis meis superioribus ne eo quidem me adductum esse, ut respondere possim cet. Ad haec autem potissimum verba ὑπὲρ ὧν μάλιστα χρὴ εἰδέναι pertinere illud οὐδέ, alii loci docent, in quibus vocabulum, in quo praecipuum robur repositum est, non statim sequitur vocem οὐδέ ne — quidem significantem. V. ad III, 5, 24. IV, 6, 7. — ἀποκρίνασθαι, Matth. 419. h. Rost. 104. 3. a. — ὑπὲρ, i. q. περί. Matth. 562. Bernhard. Syntax. p. 244. Errat igitur Valckenarius, qui 3, 12 περί τῶν μελλόντων scribi mavult. Adeoque Apol. 14. pro Xenophonteis, si qua in eo libro sunt Xenophontea, ἐπερωτώντος ἐν Δελφοῖς περί ἐμοῦ Athenaeus p. 218 habet ὑπὲρ ἐμοῦ. Schaeff. App. Dem. 1. 190. id unum, inquit, interest, quod περί usu frequentissimo teritur, multo rarius usurpatur ὑπὲρ: quod ipsum discrimen inter latinas praepositiones de et super locum obtinet.

24. εἰς Δελφοὺς δὲ ἤδη πώποτε ἀφίκου; δὲ nonnulli praetermittunt. Sed v. ad II, 9, 2. πώποτε, v. ad II, 2, 7. — οὐδέν σοι τοῦ γράμματος ἐμέλησεν, Matth. 348. Rost. p. 539 sq. Sympos. IV, 32 οὐδέν μέλει οὐδενί. — ᾔδειν. Schneiderus scribendum censuit εἰδήν collatis his locis III, 14, 3. IV, 4, 25. At, inquit, sequi debebat ita γινώσχοιμι, ut infra sect. 31. cf. etiam IV, 3, 3. Vid. ad 31. I, 1, 5. II, 2, 7. III, 5, 8.

ἐπισκέψωνται, πότερον εὐπειθής ἐστιν ἢ δυσπειθής, καὶ πότερον ἰσχυρός ἐστιν ἢ ἀσθενής, καὶ πότερον ταχὺς ἢ βραδύς, καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τὴν τοῦ ἵππου χρείαν ἐπιτήδεια τε καὶ ἀνεπιτήδεια ὅπως ἔχει, οὕτως ὁ ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος ὁποῖός ἐστι πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρῆσαν, ἔγνωκε τὴν αὐτοῦ δύναμιν; Οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν ἑαυτόν. Ἐκείνο δὲ οὐ φακερόν, ἔφη, ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι ἑαυτοὺς πλείστα ἀγαθὰ πάσχουσιν ἄνθρωποι, διὰ δὲ τὸ ἔγνυσθαι ἑαυτῶν πλείστα κακά; οἱ μὲν γὰρ εἰδότες ἑαυτοὺς τὰ τε ἐπιτήδεια ἑαυτοῖς ἴσασι καὶ διαγιγνώσκουσιν ἃ τε δύνανται καὶ ἃ μὴ· καὶ ἃ μὲν ἐπίστανται πράττοντες πορῶνται τε ὧν δέονται καὶ εὖ πράττουσιν, ὧν δὲ μὴ ἐπίστανται ἀπεχόμενοι ἀναμάρτητοι γίνονται καὶ διαφρεύουσι τὸ κακῶς πράττειν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους θυνάμενοι δοκιμάζειν καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων χρείας τὰ τε ἀγαθὰ πορῶνται καὶ τὰ κακὰ φυλάττονται. οἱ δὲ μὴ γιγνώσκοντες, ἀλλὰ διεψευσμένοι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως πρὸς τε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τᾶλλα ἀνθρώπινα πρῆγματα ὁμοίως διάκειται· καὶ οὔτε ὧν δέονται ἴσασιν, οὔτε ὅ τι πράττουσιν, οὔτε ὅς γε χρώνται, ἀλλὰ πάντων τούτων διαμαρτάνοντες τῶν τε ἀγαθῶν ἀπατηγγάκουσι καὶ τοῖς κακοῖς περιπίπτουσι. καὶ οὕτως

25. οὕτως ὁ ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος, alii οὕτως ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος. Verum quamquam articulus negligentius illatus est, ut si solum ἢ praecesserit, creditus est tamen, propter similitudinem longioris, quod intercedit, enuntiati conformationem a scriptore positum atque a librariis deletum, quam ab illo omissum esse. — οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως, ita, cum conclusione dictum; *dennach*, ex ratione et argumentatione tua. Cyrop. I, 3, 17. Οὕτως ἐγὼ σοι, ὦ μήτερ, τὰ γε δίκαια παντάπασιν ἤδη ἀκριβῶς. 6, 46. οὕτως ἢ γε ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ οὐδὲν μᾶλλον οἶδε τὸ ἀριστον ἀρεῖσθαι κτλ. V. ad III, 5, 8. Inversum ordinem v. II, 6, 12.

26. ἀνθρώποι, alii οἱ ἄνθρωποι. V. ad I, 4, 14. — ἐψεύσθαι ἑαυτῶν, v. §. sq. Matth. 368. Rost. 108. 5. c. — καὶ post *δοκιμάζειν* ex abundanti additum, non quidem quemadmodum apud Homerum est H. XXII, 247 *ὡς φάμεν καὶ περδοῦν ἡγήσασθην*; Herm. Vig. 772; sed quemadmodum notissimo usu (v. Heindorf. Plat. Phaedon. p. 36. Stallbaum. Euthyphr. p. 84.) in comparationibus καὶ iteratur. ut duae enuntiati partes cogitatione sibi opponantur, sitque huius loci sententia: Ut illa ratione ceteros homines explorare possunt, ita hac ceterorum consuetudine tam bona sibi comparant quam a malis cavent.

27. οἱ δὲ μὴ εἰδότες. Cave intelligas τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως, quae structura antiquorum, tantum poetarum est, Matth. 346. n. 1. Rost. 108. n. 16; quamquam Cyrop. IV, 5, 53 est *εἰδὼς περὶ ἐκάστου*; sed vel τὴν ἑαυτῶν δύναμιν ex sequentibus vel ἑαυτοὺς ex antecedentibus cogitatione addendum est.

φύγειν, ὅπως μὴ ἀνδράποδα ᾤμεν. Ἀλλὰ τῇ τοῦς θεοῦς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πῶς ᾤμην φιλοσοφεῖν φιλοσοφίαν, δι' ἧς ἂν μάλιστα ἐνόμιζον παιδευθῆναι τὰ προσήκοντα ἀνδρὶ καλεσθῆναι γαθίας ὀρεγομένῳ· νῦν δὲ πῶς οἷμι με ἀδύμως ἔχειν, ὁρῶντα ἑμαυτὸν διὰ μὲν τὰ προπεποιημένα οὐδὲ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι δυνάμενον ὑπὲρ ὧν μάλιστα χρὴ εἰδέναι, ἄλλην δὲ ὁδὸν οὐδεμίαν ἔχοντα, ἣν ἂν πορευόμενος βελτίων γενόμην;

24 Καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, εἰς Δελφοὺς δὲ ἤδη πώποτε ἀφίκου; Καὶ δὲς γε νῆ Δία, ἔφη. Κατέμαθες οὖν πρὸς τῷ ναῷ που γεγραμμένον τὸ Γνωθὶ σαυτὴν; Ἔγωγε. Πότερον οὖν οὐδὲν σοι τοῦ γραμματος ἐμέλησεν, ἢ προσέσχες τε καὶ ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν ὅστις εἴης; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. καὶ γὰρ δὴ πᾶν τοῦτό γε ᾤμην εἰδέναι· σχολῇ

25 γὰρ ἂν ἄλλο τι ᾔδειν, εἴ γε μὴδ' ἑμαυτὸν ἐγὼ γινώσκον. Πότερα δὲ σοι δοκεῖ γινώσκειν ἑαυτὸν ὅστις τοῦνομα τὸ ἑαυτοῦ μόνον οἶδεν, ἢ ὅστις, ὥς περ οἱ τοὺς ἵππους ὠνούμεναι οὐ πρότερον οἶόνται γινώσκειν ὃν ἂν βούλωνται γινῶναι, πρὶν ἂν

παντὶ τρόπῳ δεῖ τῶν ἀνδρῶν θῆγειν πάντως τὸ φρόνημα. Oppositum est οὐδενὶ τρόπῳ, 4, 21; simile ἐκ παντὸς τρόπου 5, 11. Πάντα τρόπον est omnibus modis, ut παντὶ τρόπῳ quidem poni possit pro πάντα τρόπον, nec tamen item πάντα τρόπον pro παντὶ τρόπῳ. Engelhardt. Plat. Menex. p. 248. ubi quod legitur εἰπέ παντὶ τρόπῳ, in eo inest significatio dubitationis et cunctationis omnis tollendae. — φιλοσοφεῖν est omnino in cogitatione et tractatione alicuius rei versari, praesertim subtilius et certa via. Morus Isocr. Paueg. p. 8. Baier. — παιδευθῆναι τὰ προσήκοντα, Matth. 424. 1. — οὐδὲ τὸ ἐρωτώμενον, quum videam, studiis meis superioribus ne eo quidem me adductum esse, ut respondere possim cet. Ad haec autem potissimum verba ὑπὲρ ὧν μάλιστα χρὴ εἰδέναι pertinere illud οὐδέ, alii loci docent, in quibus vocabulum, in quo praecipuum robur repositum est, non statim sequitur vocem οὐδέ ne — quidem significantem. V. ad III, 5, 24. IV, 6, 7. — ἀποκρίνασθαι, Matth. 419. h. Rost. 104. 3. a. — ὑπὲρ, i. q. περί. Matth. 562. Bernhard. Syntax. p. 244. Errat igitur Valckenarius, qui 3, 12 περί τῶν μελλόντων scribi mavult. Adeoque Apol. 14. pro Xenophonteis, si qua in eo libro sunt Xenophontea, ἐπερωτῶντος ἐν Δελφοῖς περί ἐμοῦ Athenaeus p. 218 habet ὑπὲρ ἐμοῦ. Schaeff. App. Dem. 1. 190. id unum, inquit, interest, quod περί usu frequentissimo teritur, multo rarius usurpatur ὑπὲρ: quod ipsum discrimen inter latinas praepositiones de et super locum obtinet.

24. εἰς Δελφοὺς δὲ ἤδη πώποτε ἀφίκου; δὲ nonnulli praetermittunt. Sed v. ad II, 9, 2. πώποτε, v. ad II, 2, 7. — οὐδὲν σοι τοῦ γραμματος ἐμέλησεν, Matth. 348. Rost. p. 539 sq. Sympos. IV, 32 οὐδὲν μέλει οὐδενί. — ᾔδειν. Schneiderus ascribendum censuit εἰδελν collatis his locis III, 14, 3. IV, 4, 25. At, inquit, sequi debebat ita γινώσχοιμι, ut infra sect. 31. cf. etiam IV, 3, 3. Vid. ad 31. I, 1, 5. II, 2, 7. III, 5, 8.

ἐπισκέψονται, πότερον ἐθπειθῆς ἐστιν ἢ δυσπειθῆς, καὶ πότερον ἰαχυρός ἐστιν ἢ ἀσθενής, καὶ πότερον ταχὺς ἢ βραδύς, καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὴν τοῦ ἵππου χρεῖαν ἐπιτήδεια τε καὶ ἀνεπιτήδεια ὅπως ἔχει, οὕτως δ' αὐτὸν ἐπισκεψάμενος ὁποῖός ἐστι πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρεῖαν, ἔγνωκε τὴν αὐτοῦ δύναμιν; Οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν αὐτόν. Ἐκεῖνο δὲ οὐ φανερόν, ἔφη, ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι αὐτοὺς πλείστα ἀγαθὰ πάσχουσιν ἄνθρωποι, διὰ δὲ τὸ ἐψεῦσθαι αὐτῶν πλείστα κακά; οἱ μὲν γὰρ εἰδότες αὐτοὺς τὰ τε ἐπιτήδεια αὐτοῖς ἴσασι καὶ διαγγινώσκουσιν ἃ τε δύνανται καὶ ἃ μὴ· καὶ ἃ μὲν ἐπίστανται πράττοντες πορῶνται τε ὧν δέονται καὶ εὖ πράττουσιν, ὧν δὲ μὴ ἐπίστανται ἀπεχόμενοι ἀναμάρτητοι γίνονται καὶ διαφρίγγουσι τὸ κακῶς πράττειν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δυνάμενοι δοκιμάζειν καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων χρεῖας τὰ τε ἀγαθὰ πορῶνται καὶ τὰ κακὰ φυλάττονται. οἱ δὲ μὴ τι εἰδότες, ἀλλὰ διεψευσμένοι τῆς αὐτῶν δυνάμεως πρὸς τε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τἄλλα ἀνθρώπινα πράγματα ὁμοίως διάκειται· καὶ οὔτε ὧν δέονται ἴσασιν, οὔτε ὅ τι πράττουσιν, οὔτε οὗς χρώνται, ἀλλὰ πάντων τούτων διαμαρτάνοντες τῶν τε ἀγαθῶν ἀπατυγχάνουσι καὶ τοῖς κακοῖς περιπίπτουσι. καὶ οὕτως

25. οὕτως ὁ αὐτὸν ἐπισκεψάμενος, alii οὕτως αὐτὸν ἐπισκεψάμενος. Verum quamquam articulus negligentius illatus est, ut si solum ἢ praececesserit, credibilis est tamen, propter similem longioris, quod intercedit, enuntiati conformationem a scriptore positum atque a librariis deletum, quam ab illo omissum esse. — οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως, ita, cum conclusionem dictum; *demnach*, ex ratione et argumentatione tua. Cyrop. I, 3, 17. Οὕτως ἐγὼ σοι, ὦ μῆτερ, τὰ γε δίκαια παντάπασιν ἤδη ἀκριβῶς. 6, 46. οὕτως ἢ γε ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ οὐδὲν μᾶλλον οἶδε τὸ ἀρίστον ἀρεῖσθαι καὶ. V. ad III, 5, 8. Inversum ordinem v. II, 6, 12.

26. ἄνθρωποι, alii οἱ ἄνθρωποι. V. ad I, 4, 14. — ἐψεῦσθαι αὐτῶν, v. §. sq. Matth. 388. Rost. 108. 5. c. — καὶ post δοκιμάζειν ex abundantī additum, non quidem quemadmodum apud Homerum est H. XXII, 247 ὡς φαιμένη καὶ κερφοσύνη ἡγήσεται ἀδρήν; Herm. Vig. 772; sed quemadmodum notissimo usu (v. Heindorf. Plat. Phaedon. p. 30. Stallbaum. Euthyphr. p. 84.) in comparationibus καὶ iteratur, ut duae enuntiati partes cogitatione sibi opponantur, sitque huius loci sententia: Ut illa ratione ceteros homines explorare possunt, ita hac ceterorum consuetudine tam bona sibi comparant quam a malis cavent.

27. οἱ δὲ μὴ εἰδότες. Cave intelligas τῆς αὐτῶν δυνάμεως, quae structura antiquorum tantum poetarum est, Matth. 346. n. 1. Rost. 108. n. 16; quamquam Cyrop. IV, 5, 53 est εἰδὼς περὶ ἐκάστου; sed vel τὴν αὐτῶν δύναμιν ex sequentibus vel αὐτοῖς, ex antecedentibus cogitatione addendum est.

οἱ μὲν εἰδότες ὃ τι ποιοῦσιν, ἐπιτυγχάνοντες ὧν πρόττουσιν, εὐδοχοῖ τε καὶ τίμοι γίγνονται· καὶ οἱ τε ὅμοιοι τούτοις ἡδέως χρώνται, οἱ τε ἀποτυγχάνοντες τῶν πραγμάτων ἐπιθυμοῦσι τούτους ὑπὲρ αὐτῶν βουλευέσθαι, καὶ προῖτασθαι τε ἐαυτῶν τούτους, καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἀγαθῶν ἐν τούτοις ἔχουσι, καὶ διὰ πάντα ταῦτα πάντων μάλιστα τούτους ἀγαπῶσιν. οἱ δὲ μὴ εἰδότες ὃ τι ποιοῦσι, κακῶς δὲ αἰρούμενοι, καὶ οἷς ἂν ἐπιχειρήσωσιν ἀποτυγχάνοντες, οὐ μόνον ἐν αὐτοῖς τούτοις ζημιοῦνται τε καὶ κολάζονται, ἀλλὰ καὶ ἀδοξοῦσι διὰ ταῦτα καὶ καταγέλαστοι γίγνονται, καὶ καταφρονοῦμενοι καὶ ἀτιμωζόμενοι ζῶσιν, ὁρᾷς δὲ καὶ τῶν πόλεων διὸ ὅσαι ἂν ἀγνοήσασαι τὴν ἐαυτῶν δύναμιν κρείττοσι πολεμήσωσιν, αἱ μὲν ἀνάστατοι γίγνονται, αἱ δὲ ἐξ ἐλευθέρων δοῦλαι. Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Ὡς πάνν μοι δοκοῦν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, περὶ πολλοῦ ποιητέον εἶναι τὸ ἐαυτὸν γινώσκειν, οὕτως ἴσθι· ὁπόθεν δὲ χρὴ ὕψισθαι ἐπισκοπεῖν ἐαυτόν, τοῦτο πρὸς σὲ ἀποβλέπω εἰ

28. οἱ ὅμοιοι, similes prudentia et felicitate, *Ernesti*. — καὶ προῖτασθαι τε, alii καὶ προῖτασθαι γε, v. ad III, 5, 10. Particulis enim καὶ — τε accidit, ut mirifice exagitarentur. Quae quum in epica oratione iuxta se positaе significent *und etwa, auch etwa*: in prosa oratione ita scribi debent, ut aliquid intercedat, significantes *atque etiam*, nimirum ut καὶ intendat, *euch, τε* copulet, *und*. V. ad I, 2, 53. II, 3, 19. Diversi quidem loci sunt, in quibus alterum τε, ut in antecedentibus, vel καὶ sequitur, ut §. 33. 4, 1, ubi τε, quod est post ἀρχοῦσι, respondens sibi habet καὶ initio secundae paragraphi positum, censetque Bornemannus proprie perlegendum fuisse καὶ αὐτὸς οὐκ ἐπιτρέψας. *Cyrop.* I, 2, 10 καὶ αὐτὸς τε θηρῶ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖται, ὅπως ἂν θηρῶν. 4, 17. De Rep. Lac. VIII, 4. Qui sunt reliqui, in his sunt qui ubique vel καὶ — δέ, ut *Cyrop.* III, 1, 2. *Anab.* IV, 1, 3. De Rep. Lac. XV, 3. vel καὶ — γε reponi iubeant, ut supra II, 3, 19. Vid. Bornem. *Anab.* I, 8, 3. *Reisig*. *Coniect.* *Aristoph.* I. p. 212. Sed v. *Thucyd.* I, 9 ἔ μοι δοκεῖ ἀγαμέμνων παραλαβὼν καὶ ναυτικῇ τε ἅμα ἐπὶ πλεόν τῶν ἄλλων ἰσχύσας τὴν στρατεῖαν — ποιήσασθαι. VI, 44. VII, 78. *Stallbaum*. *Plat. Phil.* 145.

29. κακῶς αἰρούμενοι, pluribus propositis rebus, quae aut peragendaе sunt aut evitandae, malaе vel infelicem facientes optionem. *Bornem.* — ὅσαι ἂν, vulgo ὅσαι ἐάν. v. ad III, 10, 12.

30. ὥς πάνν μοι δοκοῦν, v. ad I, 2, 20. 3, 2. IV, 6, 15. ubi ὥς item cum accusativo constructum videbis. Sed sequente οὕτως ἴσθι vel simili quadam dictione *plenę* genitivo uti, ut *Anab.* I, 3, 6 ὥς ἐμοῦ οὐν ἰόντος ὅπῃ ἂν καὶ ὑμεῖς, ὅπῃ τὴν γνώμην ἔχετε. Genitivum sequitur eadem dictio *Cyrop.* I, 6, 11. οὕτως γίνωσκε II, 3, 15. *Loebck.* *Soph. Al.* 279. ὥς ὧδ' ἔχοντων τῶνδ' ἐπίστασθαι σε χρὴ. *Apte* ad h. l. comparavit *Ileindorffus Soph. Oed.* I. 848. ἀλλ' ὥς φανέν γε τοῦτος ὧδ' ἐπίστασο. Adde *Philoct.* 415. ὥς μηδέ' ὄντα κείνόν ἐν γαίῃ νόει. *Anab.* I, 3, 15 ὥς μὲν στρατηγήσουσι ἐμὲ ταύτην τὴν στρατηγίαν, μηδὲς ὑμῶν λεγέτω. *Matth.* 568. 569. 2. — εἰ μοι ἐδελέσσαις ἂν ἐξηγήσασθαι, v. ad I, 3, 5, 5, 3.

μοι ἐθελήσαις ἂν ἐξηγήσασθαι. Οἰκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ταῖς
 μὲν ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ὁποῦν ἐστι, πάντως πῶς γινώσκεις.
 Νῆ Δ' ἔφη· εἰ γὰρ μὴδὲ ταῦτα οἶδα, καὶ τῶν ἀνδραπόδων
 φανυλότερος ἂν εἴην. Ἰθὺ δὴ, ἔφη, καὶ ἐμοὶ ἐξηγήσαι αὐτὰ.
 Ἄλλ' οὐ χαλεπὸν, ἔφη· πρῶτον μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ ὑγιαίνειν
 ἀγαθὸν εἶναι νομίζω, τὸ δὲ νοσεῖν κακόν· ἔπειτα καὶ τὰ αἷτια
 ἑκατέρου αὐτῶν, καὶ ποτὰ καὶ βρωτὰ καὶ ξιπιτηδεύματα, τὰ
 μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν φέροντα ἀγαθὰ, τὰ δὲ πρὸς τὸ νοσεῖν
 κακὰ. Οἰκοῦν, ἔφη, καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν, ὅταν μὲν
 ἀγαθοῦ τινος αἷτια γίνηται, ἀγαθὰ ἂν εἴη, ὅταν δὲ κακοῦ,
 κακὰ. Πότε δ' ἂν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν κακοῦ αἷτιον γένοιτο,
 τὸ δὲ νοσεῖν ἀγαθοῦ; Ὅταν νῆ Δ' ἔφη, στρατείας τε αἰ-
 σχρῆς καὶ ναυτικῆς βλαβεραῖς καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων
 οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετασχόντες ἀπόλωνται, οἱ δὲ δι' ἄσθ-
 νειαν ἀπολειφθέντες σωθῶσιν. Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ' ὁρᾷς, ἔφη,
 ὅτι καὶ τῶν ὠφελίμων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετέχουσιν, οἱ δὲ
 δι' ἄσθενειαν ἀπολείπονται. Ταῦτα οὖν, ἔφη, ποτὲ μὲν ὠφε-
 λούντα, ποτὲ δὲ βλάπτοντα τί μᾶλλον ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἐστίν;
 Οὐδὲν μὰ Δία φαίνεται κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν λόγον. Ἄλλ' ἤ
 γέ τοι σοφία, ὦ Σώκρατες, ἀναμφισβητήτως ἀγαθόν ἐστιν.
 ποῖον γὰρ ἂν τις πρᾶγμα οὐ βέλτιον πράττοι σοφὸς ὢν ἢ
 ἀμαθής; Τί δαί; τὸν Δαίδαλον, ἔφη, οὐκ ἀκήκοας, ὅτι λη-

31. εἰ — οἶδα — ἂν εἴην, v. ad II, 2, 7. III, 5, 8. — τὰ
 αἷτια ἐπιτηδεύματα — τὰ μὲν, v. ad I, 2, 24.

32. τί μᾶλλον, quae conjectura Brodaeii exigua librorum
 auctoritate fulcitur, vel οὐ μᾶλλον vel solum μᾶλλον habentium,
 commendationem suam ex sequentibus accipit: qua in re vel qua-
 tenus magis bona quam mala sunt?

33. τί δαί; quid ita? Alii τί δέ; Illam vero dicendi formam
 quum quidam nimium videantur adamasse, sunt alii, ut fit, qui
 eam iusto magis spernant. Certum illud est, ibi demum locum
 eam habere, quum maius quoddam orationis pondus, in miratio-
 nis potissimum et excitandae animi attentionis significatione po-
 situm, exprimi attineat. Nam quamquam grammatici nonnulli,
 veluti Maximus Planudes (Bachmann. Anecd. II. 81, 9), di-
 phthongum a prosae orationis scriptoribus negant poni nisi ante
 punctum, nihil ut differat a τί δέ; in pleniore tamen forma ali-
 quid momenti ac ponderis inesse consentaneum est. H. l. codi-
 ces satis tumentur. Buttm. Ind. Diall. Plat. p. 212. Herm. Vig. 848.
 — τὸν Δαίδαλον. Simplicius paullo infra τοῦτον ὑμνοῦσιν, ὡς
 ἀπόλυσται. V. ad I, 2, 13. IV, 7, 2, 8, 11. — Μένω. Heterocli-
 ton, Buttm. 56. n. 6. b. Matth. 70, n. 3. Rost. p. 129. — ἅμα
 cum voculis τε — καὶ coniunctum supervacaneum videtur esse.
 Anab. VII, 1, 7. ὡς ἀποπέμψων τε ἅμα καὶ ἄριστον ποιήσων. V.
 Bornem. Cyrop. VII, 1, 26. ad III, 4, 3. — εἰς τοὺς βαρβα-
 ρους, ad Cocalum, regem Siculorum. Orid. Metam. VIII, 261. —

φθאים ὑπὸ Μίνω διὰ τὴν σοφίαν ἡγαγκάζετο ἐκείνῳ δουλεύειν, καὶ τῆς τε πατρίδος ἕμια καὶ τῆς ἑλευθερίας ἐστερήθη, καὶ ἐπιχειρῶν ἀποδιδράσκειν μετὰ τοῦ υἱοῦ τὸν τε παῖδα ἀπώλειε καὶ αὐτὸς οὐκ ἠδυνήθη σωθῆναι, ἀλλ' ἀπενιχθεὶς εἰς τοὺς βαρβάρους πάλιν ἐκεῖ ἐδοῦλεν; *Λέγεται γὰρ ἄλ' ἔφη, ταῦτα. Τὰ δὲ Παλαμήδους οὐκ ἀκήκοας πύθη;* τοῦτον γὰρ δὴ πάντες ἔμνοῦσιν, ὥς, διὰ σοφίαν φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς ἀπόλλυται. *Λέγεται καὶ ταῦτα, ἔφη. Ἄλλους δὲ πόσους οἶμι διὰ σοφίαν ἀναρπάστους πρὸς βασιλεῖα γεγονέναι καὶ ἐκεῖ δουλεύειν;* *Κινδυνεύει, ἔφη, ὧς Σώκρατες, ἀναμφιλογώτατον ἀγαθὸν εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν. Εἴ γε μὴ τις αὐτό, ἔφη, ὧς Εὐδοδῆμι, ἐξ ἀμφιλόγων ἀγαθῶν συντιθεῖται. Τί δ' ἂν, ἔφη, τῶν εὐδαιμονικῶν ἀμφιλογον εἴη;* Οὐδέν, ἔφη, εἴ γε μὴ προσθήσομεν αὐτῷ κάλλος ἢ ἰσχύον ἢ πλοῦτον ἢ δόξαν ἢ καὶ τι ἄλλο τῶν τοιούτων. *Ἀλλὰ γὰρ Δία προσθήσομεν, ἔφη· πῶς γὰρ ἂν ὅστις ἕκων τούτων εὐδαιμονοίῃ;* *Νὴ Δι' ἔφη, προσθήσομεν ἄρα, ἐξ ὧν πολλὰ καὶ χαλεπὰ συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις· πολλοὶ μὲν γὰρ διὰ τὸ κάλλος ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς ὠραίοις παρακωνηκῶν διαφθείρονται, πολλοὶ δὲ διὰ τὴν ἰσχύον μείζουσιν ἐργοῖς ἐπιχειροῦντες οὐ μικροῖς κακοῖς περιπίπτουσιν, πολλοὶ δὲ διὰ τὸν πλοῦτον διαθρυπτόμενοί τε καὶ ἐπιβαρυνόμενοι ἀπόλλυνται, πολλοὶ δὲ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα σκακῶν πεπόνθασιν. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, εἴ γε μηδὲ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐπαινῶν ὁρθῶς λέγω, ὁμολογῶ μηδὲ ὅ τι πρὸς τοὺς θεοὺς*

τὰ δὲ Παλαμήδους — πύθη. De Palamede propter detectam Ulyssis simulatam insaniam odio huius hominis lapidibus obruto v. etiam Apol. 26. Verum Cyneg. I, 11 poenam pro laude a diis accipias dicitur, nisi ibi malis cum Diodoro τιμῆς pro τιμωρίας legere. Bornem. Apol. p. 66. — ἀπόλλυται, alii ἀπώλετο. Illud non tam praesens historicum est; Matth. 504. 1. Rost. 117 extr.; quam rem in carminibus, quae Euthydemo aequalibusque hominibus nota erant, enarratam tanquam praesentem significat. — βασιλεῖα, v. ad III, 5, 26.

34. *Κινδυνεύει.* Asyndeton; nova res commemoratur; quam hactenus diaceptaverant, mittitur. V. ad I, 6, 2. III, 13, 5. Memorabile est autem, hoc ipsum verbum *κινδυνεύειν* plus semel huiusmodi dicendi formam inchoare. Cf. Oecon. XVI, 11. Hier. I, 28. quibus de locis videndi editor Frotscherus et Bremius Symbol. philol. Helvet. I. p. 171.

35. *παρακωνηκῶν.* Putabat Casaubonus ad Athenaeum p. 842. ellipsin esse in hoc verbo supplendam vocabulis τοῦ καλοῦ vel τοῦ προσήκουτος, deflectere a via recta. Hic intelligatur qui amore percelli insaniunt. Vig. 184. — *δὲ δόξαν.* Hindenburgium aequum plurimi editores articulum addiderunt. Sed habent ultima verba universalem quandam significationem. Vid. ad I, 4, 5.

εὔχουσαι χρεῖ, εἰδέναι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἕως διὰ τὸ σφόδρα πιστεύειν εἰδέναι οὐδ' ἔοικε· ἐπεὶ δὲ πόλει δημοκρατουμένης παραιοσκευάζη προεστάναι, δῆλον ὅτι δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι. Πάντως δῆπου, ἔφη. Δοκεῖ οὖν σοι δυνατόν εἶναι δημοκρατίαν εἰδέναι μὴ εἰδὸτα δῆμον; Μὰ Ἄ! οὐκ ἔμοιγε. Καὶ τί νομίζεις δῆμον εἶναι; Τοὺς πένητας τῶν πολιτῶν ἔγωγε. Καὶ τοὺς πένητας ἄρα οἶσθα; Πῶς γὰρ οὐ; Ἄρ' οὖν καὶ τοὺς πλουσίους οἶσθα; Οὐδέν γε ἤττον ἢ καὶ τοὺς πένητας. Ποίους δὲ πένητας καὶ ποίους πλουσίους καλεῖς; Τοὺς μὲν, οἶμαι, μὴ ἱκανὰ ἔχοντας εἰς ἃ δεῖ τελεῖν πένητας, τοὺς δὲ πλείω τῶν ἱκανῶν πλουσίους. Καταμιμνά-³⁵ σθης οὖν, ὅτι ἐνίοις μὲν πάνυ ὀλίγα ἔχουσιν οὐ μόνον ἀρκεῖ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ περιποιῶνται ἀπ' αὐτῶν, ἐνίοις δὲ πάνυ πολλὰ οὐκ ἱκανὰ ἐστι; Καὶ νῆ Ἄ! ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὁρθῶς γὰρ με ἀναμνήσκεις, οἶδα γὰρ καὶ τυράννους τινάς, οἳ δι' ἔνδειαν ὥσπερ οἱ ἀπορώτατοι ἀναγκάζονται ἀδικεῖν. Οὐκοῦν,³⁶ ἔφη ὁ Σωκράτης, εἴ γε ταῦτα οὕτως ἔχει, τοὺς μὲν τυράν-
 νους εἰς τὸν δῆμον θήσομεν, τοὺς δὲ ὀλίγα κεκτημένους, ἐὰν οἰκονομικοὶ ᾖσιν, εἰς τοὺς πλουσίους. Καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔφη· Ἀναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν δηλονότι ἢ ἐμὴ φανulότης· καὶ φροντίζω, μὴ κράτιστον ἢ μοι σιγᾶν· κινδυνεύω γὰρ ἀπλῶς οὐδέν εἰδέναι. Καὶ πάνυ ἀθύμως ἔχων ἀπῆλθε, καὶ καταφρονήσας ἑαυτοῦ καὶ νομίσας τῷ ὄντι ἀνδράποδον εἶναι. Πολλοὶ μὲν οὖν τῶν οὕτω διατεθέντων ἐπὶ Σωκράτους οὐκ-⁴⁰ ἐτι αὐτῷ προσήσαν, οὓς καὶ βλακοτέρους ἐνόμιζεν· ὁ δὲ Εὐ-

37. ἔμοιγε. Additur uno in libro καὶ δῆμον ἄρ' οἶσθα τί ἐστιν. Οἶμαι ἔγωγε. Non male. — τοὺς μὴ ἱκανὰ ἔχοντας εἰς ἃ δεῖ τελεῖν, qui non satis habent, quod pendi oporteat. τελεῖν dicuntur cives, qui certae cuidam classi adscripti vectigalia sua solvunt. Iam quoniam dicitur τελεῖν εἰς τὰς τινάς, quasi in ordinem aliquem solvere (quod denique est ordini adscriptum esse), solvenda oratio est τοὺς μὴ ἔχοντας τελεῖν εἰς ταῦτα, εἰς ἃ δεῖ. V. Wachsmuth. Notit. antiq. hellen. I. 1. 324 sqq.

38. καὶ νῆ Ἄ! non est hic, ut solet, cum sequentibus in unam enuntiationem confiatum, quia interposita illa sunt ὁρθῶς γὰρ με ἀναμνήσκεις, ut ait l. q. καὶ μάλα: quamquam haec verba καὶ νῆ Ἄ! οἶδα γὰρ cave putes a Graecis disiuncta cogitari.

40. βλακοτέρους, v. ad III, 13, 4. — ἃ te postulare videtur, ut sequatur καὶ ἃ intellecto deinde ἐνόμιζεν: quamquam particularum vis potius ad εἰδέναι et ἐπιτηδεύειν pertinet. Non est tamen cum Heindorffo inserendum ἃ, sed supplendum cum Schaefero App. Dem. I. 191. Sed si haec ellipsis est, nihil profecto ea frequentius. V. II, 1, 28. ad III, 12, 4. Plat. Phaedon. 86 c. in plerisque libris est ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρμολαὶ αἶτ' ἐν τοῖς φθόγγοις καὶ ἐν τοῖς τῶν θεμιουργῶν ἔργοις παθεῖ.

Θυόδημος ὑπέλαβεν οὐκ ἂν ἄλλως ἀνὴρ ἀξιόλογος γενέσθαι, εἰ μὴ ὅτι μάλιστα Σωκράτει συνεῖη· καὶ οὐκ ἀπελείπετο ἔτι αὐτοῦ, εἰ μὴ τι ἀναγκαῖον εἴη· ἔνια δὲ καὶ ἑμιμείτο ὧν ἐκεῖνος ἐπετήδευεν. ὁ δὲ ὡς ἔγνω αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, ἥκιστα μὲν διετύραττεν, ἀπλούστατα δὲ καὶ σαφέστατα ἐξηγεῖτο, ἃ τε ἐνόμιζεν εἰδέναι δεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν κρῆτιστα εἶναι.

CAPUT III.

1 Τὸ μὲν οὖν λεκτικούς καὶ πρακτικούς καὶ μηχανικούς γίγνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τούτων ᾤετο χρῆναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. τοὺς γὰρ ἄνευ τοῦ σωφρονεῖν ταῦτα δυναμένους ἀδικωτέρους τε καὶ δυνατωτέρους κακουργεῖν ἐνόμιζεν εἶναι. πρῶτον μὲν δὴ περὶ Θεοῦς ἐπειρῶτο σώφρονας ποιεῖν τοὺς συνόντας. ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι παραγενόμενοι διηγοῦντο· ἐγὼ δὲ, ὅτε πρὸς Εὐθύδημον τοιῶδε διελέγετο, παρεγενόμεν. Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἥδη ποτὲ σοι ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆναι, ὡς ἐπιμελῶς οἱ Θεοὶ ὧν οἱ ἄνθρωποι δέονται, κατεσκευάσαι; Καὶ ὅς, Μὰ τὸν Δι' ἔφη, οὐκ ἔμοιγε. Ἀλλ' οἴοθ' αἰ ἔφη, ὅτι πρῶτον μὲν φωτὸς δεόμεθα, ὃ ἡμῖν οἱ Θεοὶ παρέχουσι; Νῆ Δι' ἔφη, ὃ γ' εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν,

CAP. III. Socrates non prius ad rempublicam iuvenes aut quancunque artem capessendam incitandos esse statuebat, quam eorum antequam fuisset praeceptis ad virtutem formatus, cuius fundamentum sit pietas erga deos. Igitur Euthydemum docet hoc capite deos hominibus consulere et propterea colendos esse. — Docetur, quomodo discipulos reddiderit σώφρονας περὶ Θεοῦς; capite 4, quomodo περὶ τὴν δικαιοσύνην; c. 5, quomodo πρακτικούς; c. 6, quomodo διαλεκτικούς; c. 7, quomodo μηχανικούς.

1 Λεκτικούς. Plerique libri quum δεκτικούς habeant, vide ne hoc sit λεκτικούς, h. e. διαλεκτικούς, ut 6, 1. Quamquam semper illarum vocum permutatio est, Pierson. Muer. p. 183. Lips. — τὸ γίγνεσθαι. Accusativi usus similis illi est, de quo diximus ad I, 3, 7. Significatur enim effectus. Quamquam propterea causam sitam videmus in ipso vocabulo σπεύδειν. Cf. Thucyd. VI, 39. μανθάνετε κατὰ σπεύδοντες. Herod. I, 206. παῖσαι σπεύδων τὰ σπεύδεις. Matth. 423. 542. 1. a. Ita vero vim et potestatem verbi tanquam primariam proponi recte docet Roet. gr. p. 642 sq. comparans Thucyd. II, 53 τὸ μὲν προσταλαίωρεν τῷ δόξαντι καλῇ οὐδὲς πρόθυμος ἦν. Apol. 13.

2, διηγόμηντο, narrabant mihi, Anab. II, 1, 14 ἔφασαν. V, 4, 34 ἔλεγον. Hellen. VI, 4, 29. 30. Alii διηγούνται. V. Poppo Cyrop. XXI X.

3, ὃ γ' εἰ, i. q. τοῦτο γὰρ εἰ. Simile illud est, quod ad I, 4, 11 observavimus, Hom. Odys. XVII, 160 ἴστω γῶν Ζεὺς, ὡς ἦτοι Ὀδυσσεὺς ἦδη ἐν πατρὶδι γαίῃ ἔσται· οἷον ἐγὼν οὐκ ἔμμελ' ἐπὶ

ἐνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀναπαύ-
σιώς γε διομένους ἡμῖν νύκτα παρέχῃσιν, κάλλιστον ἀναπαυ-
τήριον. Πάνν γ' ἔφη, καὶ τοῦτο χάριτος ἄξιον. Οἰκοῦν καὶ
ἐπειδὴ ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν τὰς τε ὥρας ἡμῖν τῆς ἡμέ-
ρας καὶ τὰλλα πάντα σαφηνίζει, ἡ δὲ νύξ διὰ τὸ σκοτεινὴ
εἶναι ἀσαφεστέρα ἐστίν, ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν, αἱ ἡμῖν
τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς ἐμφανίζει, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ, ὧν
δεόμεθα, πράττομεν; Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἡ γε σε-
λήνη οὐ μόνον τῆς νυκτός, ἀλλὰ καὶ τοῦ μηνὸς τὰ μέρη φα-
νερά ἡμῖν ποιεῖ. Πάνν μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δ' ἐπεὶ τροφῆς δεό-
μεθα, ταύτην ἡμῖν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόναι, καὶ ὥρας ἀρμοτ-
τούσας πρὸς τοῦτο παρέχειν, αἱ ἡμῖν οὐ μόνον ὧν δεόμεθα
πολλὰ καὶ παντοῖα παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ οἷς ἐφραϊνόμε-
μεθα; Πάνν, ἔφη, καὶ ταῦτα φιλόανθρωπα. Τὸ δὲ καὶ ὕδωρ
ἡμῖν παρέχειν οὕτω πολλοῦ ἄξιον, ὥστε καὶ φυτεῦν καὶ συν-
αὔξαι τῇ γῇ καὶ ταῖς ὥραις πάντα τὰ χρήσιμα ἡμῖν, συν-

νὸς ἡμενος ἐφρασάμην. II. XVIII, 262 οἷος ἐκείνου θυμὸς ὑπέρβιος,
quae eius est superbia, h. e. nam ea est eius superbia. Lys. Epi-
taph. 34 Bekk. τὸ ναυτικὸν τὸ τῶν βαρβάρων, ὃ τίς ἰδὼν οὐκ ἂν
ἐφροσθήθῃ, οἷος [μεγὰς καὶ δεινός] τῆδε τῇ πόλει κίνδυνος ὑπὲρ τῆς
τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἡγωνίσθη. Eurip. Hel. 74 θεοὶ σ' ὅσον μύ-
μη' ἔχεις Ἑλένης, ἀποπτύσαιεν. Matth. 480. n. 3. — ἐνεκά γε
τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν, per oculos ipsos et solos per se
si staret. Cyrop. III, 2, 36 ἐξέσται ἡμῖν ἐκείνου ἔνεκα, per illum
nobis licebit. Hier. XI, 10 καὶ ἐξέη μὲν ἂν σοι ἔνεκεν ἀσφαλείας.
Plat. Theaet. 148 d. προθυμίας ἔνεκεν, si nihil opus est praeter
studium. Heindorf. Charm. 158 e. Pflugk. Eurip. Hel. 1182. Matth.
576. Buttm. p. 441.

4. ἐπειδὴ, olim legebatur ἐπειδάν. V. ad I, 2, 35. — τὰς
ὥρας τῆς ἡμέρας. ὥρα Xenophontis aetate non fuit vicesima
quarta diei pars, quae hora dicitur. Recentioribus demum Grae-
cis ὥραι eodem modo quo apud nos dicuntur. Suid. ὥρα, τὸ δω-
δέκατον τῆς ἡμέρας. Quae posterioris aevi Graecis et Latinis hora
est, eam priores, qui γνῶμονum sciothericorum tantum usum ha-
bebant, σημείον, στοιχείον dixerunt. Casaub. ad Athenaeum p. 5.
694. Noctis ὥραι (IV, 7, 4) distinguuntur tribus illis φυλακαῖς, in
quibus notissima τὸ μεσονύκτιον. Cf. IV, 7, 4, ubi ὥραι μηνός sunt,
quae hic τοῦ μηνός τὰ μέρη, scilicet ἰσταμένου, μεσούντος et φθί-
νοντος. ὥραι denique ἐνιαυτοῦ, quae saepissime, ut §. 5, simplici-
ter ὥραι vocantur, anni tempora dicuntur. Hindenburg. — ὁ μὲν
ἥλιος — ἡ δὲ νύξ. Quae sit enuntiafi ratio, v. not. ad II, 7, 11.
— διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι, v. ad I, 2, 55. — πολλὰ qualia
sint, v. 7, 4.

5. τὸ δ' ἀναδιδόναι sc. τοὺς θεούς. Nominativus est, de
quo v. ad I, 4, 12. Si quia vero responsa consideraverit, quae repo-
sita iam esse in interrogantis mente facile apparet, nihil, opinor,
desiderabit: *Dass sie aber Nahrungsmittel gewähren*, vel: *Nun, die
Gewährung von Nahrungsmitteln? Ist ein Zeichen ihrer Liebe.*

τρέφειν δὲ καὶ αὐτοὺς ἡμῶς, καὶ μὴ γινόμενον πᾶσι τοῖς τρέφουσιν ἡμῶς εὐκατεργαστότερά τε καὶ ὠφελιμώτερα καὶ ἡδίστα ποιεῖν αὐτά, καὶ ἐπειδὴ πλείστον δεόμεθα τούτου, ἀφθονέστατον αὐτὸ παρέχειν ἡμῖν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, προσηγορικόν. Ἦ Τὸ δὲ καὶ τὸ πῦρ πορίσαι ἡμῖν, ἐπικούρου μὲν ψύχους, ἐπικούρου δὲ σκότους, συνεργὸν δὲ πρὸς πᾶσαν τέχνην καὶ πάντα ὅσα ὠφελείας ἔνεκα ἄνθρωποι κατασκευάζονται; ὥς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν, οὐδὲν ἀξιόλογον ἄνευ πυρὸς ἄνθρωποι τῶν πρὸς τὸν βίον χρησίμων κατασκευάζονται. Ὑπερβάλλει, ἔφη, καὶ τοῦτο φιλανθρωπία. Τὸ δὲ τὸν ἥλιον, ἐπειδὴ ἐν χειμῶνι τράπηται, προσιέναι τὰ μὲν ἄδρύνοντα, τὰ δὲ ξηραίνοντα, ὧν καιρὸς διελήλυθεν· καὶ ταῦτα διαπραξάμενον μηκέτι ἐγγυτέρω προσιέναι, ἀλλ' ἀποτρέπεσθαι φυλαττόμενον, μή τι ἡμῶς μᾶλλον τοῦ δέοντος θερμαίνων βλάβῃ· καὶ ὅταν αὖ

7. ἐπικούρου. Anaphora, ut III, 8, 10. 13, 5 not. IV, 2, 33. 3, 9. 4, 8. De constructione cf. Anab. IV, 5, 13 ἐπικούρημα τῆς χιόνης. Eurip. Androm. 28 ἐπικούρησις κακῶν. Matth. 353. γ. — σκότους. Quod Passovius lex. s. v. de genere huius vocabuli neutro parum apud Atticos usitato praecipit, certe de Xenophontis non valet. V. Lex. Xenoph. et interpret. Moer. 261 sq. Lips. — ὥς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν, v. ad III, 8, 10. — In sine paragraphi unus liber hoc habet additamentum: Τὸ δὲ καὶ αἶρα ἡμῖν ἀφθόνως οὕτω πανταχοῦ διαχῦσαι, οὐ μόνον πρόμαχον καὶ σὺντροφον ζωῆς, ἀλλὰ καὶ πελάγη περὶ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλος ἀλλαχόθι καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ στείλλόμενος πορίζεσθαι, πῶς οὐχ ὑπὲρ λόγον; Ἀνέκφραστον. Quae verba dudum observatum est a quopiam inserta esse, qui post terram, aquam, ignem aëris commemorationem desideraret. Displacent multis de causis, et propter singularia, διαχῦσαι (v. Lobeck. Phryn. 725), ἀλλαχόθι, ὑπὲρ λόγον, ἀνέκφραστον, et propter totius loci conformationem, vitiosam multifariam. Ac propter scabritiem loci non ausim emendare, quae manus parum docta scripsisse videatur. Propterea vulgatum ἄλλος — στείλλόμενος intactum reliqui, praesertim quum nominativum, quem absolutum dixeris, apud scriptores sequioris aetatis nonnunquam ita negligentius inferri meminerim. Cf. Lucian. qui fertur Philopatr. T. 9. p. 243 Bip. τὸ δὲ καὶ Αἰθίοψι συνενωχίσθαι καὶ μὴ ἀφίστασθαι, ἀλλ' υποβεβρεγμένος καθεδεῖσθαι παρ' αὐτοῖς, πωγωνὰ τηλικούτων ἔχων, οὐκ αἰσχύνῃς ἄξια; V. A. Wagnowski Initt. theor. cas. absol. I. p. 9 sq.

8. μᾶλλον τοῦ δέοντος, v. ad II, 1, 22. — αὖ πάλιν, deinde πάλιν αὖ. Illud rarius; sed v. Sympos. VII, 1. — τοῦ οὐρανοῦ, Matth. 324. Rost. 106. 2. h. — ἔνθα μάλιστα ἄν cum uno codice scripsi. Reliquorum scripturam ἔνθα ὅν μάλιστα ἡμᾶς ἀφελότη Bornemannus similibus tuetur locis, in quibus optativus post relativa in obliqua oratione infertur, ut Cyrop. I, 6, 19 ἀλλὰ τοῦ μὲν αὐτὸν λέγειν ἃ μὴ σαφῶς εἰδὲν γινώσκουσι δὲ. Stallbaum. Plat. Gorg. 521 c. Herm. Soph. Antig. 666. Schneider. Plat. Civ. 428 d. Matth. 529. — γινόμενα, alii γινόμενοις. V. I, 6, 10 ἰουκας τὴν εὐδαιμονίαν ἀδόμενῃ τροφῇ καὶ πολυτελείᾳ ἔναι. Sym-

πάλιν ἀπιὼν γένηται, ἔνθα καὶ ἡμῖν δῆλόν ἐστιν ὅτι εἰ προσωτέρω ἄπεισιν, ἀποπαγησόμεθα ὑπὸ τοῦ ψυχους, πάλιν αὖ τρέπεται καὶ προσχωρεῖν, καὶ ἐνταῦθα τοῦ αἵσαντος ἀναστρέφεται, ἔνθα μάλιστα ἂν ἡμῶς ἀφελοίῃ; Νῆ τὸν Δί' ἔφη, καὶ ταῦτα παντάπασιν ἔοικεν ἀνθρώπων ἔνεκα γιγνόμενα. Τὸ δ' αὖ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο φανερόν, ὅτι οὐκ ἂν ὑπενέγκαι-θ μὲν οὔτε τὸ καῦμα οὔτε τὸ ψῦχος, εἰ ἐξαπίνης γίγναιτο, οὔτω μὲν κατὰ μικρὸν προσιέναι τὸν ἥλιον, οὔτω δὲ κατὰ μικρὸν ἀπιέναι, ὥστε λανθάνειν ἡμᾶς εἰς ἑκάτερα τὰ ἰσχυρότατα καθισταμένους; Ἐγὼ μὲν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ἤδη τοῦτο σκοπῶ, εἰ ἄρα τι ἐστὶ τοῖς θεοῖς ἔργον ἢ ἀνθρώπους θεραπεύειν· ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐμποδίζει με, ὅτι καὶ τᾶλλα ζῶα τούτων μετέχει. Οὐ γὰρ καὶ τοῦτ' ἔφη ὁ Σωκράτης, φανερόν, ὅτι καὶ 10 ταῦτα ἀνθρώπων ἔνεκα γίγνεται τε καὶ ἀνατρέφεται; τί γὰρ

pos. II, 15 ἐπαινοῦντι ἔοικας τὸν δοχιστοδιδάσκαλον. Sed v. ad I, 4, 6. Anab. III, 5, 13: ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζοντες, quod Stephanus emendabat θαυμάζουσιν. Hellen. VI, 3, 8: ἔοικατε τυραννίδι μάλλον ἢ πολιτείαις ἡδόμενοι. Matth. gr. mai. 555. n. 2.

9. εἰ ἄρα τι ἐστὶν — ἢ. Plat. De rep. 382 c. ὅταν διὰ μά-
ριαν ἢ τινα ἀνοιαν κακὸν τι ἐπιχειρῶσι πράττειν. Crit. 50 c. ταῦτα
ἢ τί ἐροῦμεν; Lucian. Diall. Mort. XIX, 4. φήσει τοῦ θανάτου
σοὶ οὐδένα αἴτιον ἢ σεαυτὸν. In his ἄλλος adiectivum supplendum
esse censent. Lamb. Bos. Ellips. p. 27. Schaeff. Potuit id quidem
addi, adderetur non erat necesse. Non multum discrepat usus
latini pronominis *aliquis*, quem non opus est ab eius vocabuli
origine, quod ex *alius* quis ortum dicunt, deducamus. Gysar.
theor. stil. lat. p. 105. Cic. Off. I, 7 aut ira aut aliqua perturba-
tione incitatus. Orat. II, 42. Fin. I, 1. Caes. B. G. VI, 16. Sup-
plicia eorum, qui in furto aut in latrocinio aut aliqua noxa sint
comprehensi, gratiora diis esse arbitrantur. Neque vero dissimile
est quod ib. c. 24 legitur: quam (silvam Hercyniam) Eratostheni
et quibusdam Graecis fama notam esse video. Cic. Tuscul. I, 1
neque cum Graecia neque ulla cum gente. Cf. de Rep. Ath. III, 8,
ubi of Ἕλληνες sunt ceteri Graeci, Atheniensibus oppositi. — ἄρα
in hac conjunctione concludendi suam significationem retinet: *ob
deum*; quamquam id nonnunquam nimis forte est, debetque le-
nius dici *ob deum* *vohli*. Cf. Anab. III, 2, 22. Et δὲ ταῦτα μὲν γι-
γνώσκετε ὅτι οὕτω κρίττοντα, τοὺς δὲ ποταμούς ἀπορὸν νομίζετε εἶ-
ναι καὶ μεγάλως ἡγείσθε ἐξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα
τοῦτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οἱ βάρβαροι.

10. ἀνθρώποι, alii ὁ ἀνθρώπος secundum duos codices. Sed
docei eum habet usum, de quo dictum est ad III, 5, 14. intelli-
gendumque est τοὺς ἀνθρώπους τῶν ζῶων πλείω ἀπολαύειν ἢ τῶν
φυτῶν. — πλείω τῶν φυτῶν. Zeunium sequuti editores ἢ post
πλείω inseruerant, quod genitivus τῶν φυτῶν non ex comparativo,
sed ex ἀπολαύειν dependet. Sed v. ad III, 11, 5. — ἐκείνων,
v. ad I, 3, 13. — οὐ χρώνται, nonnulli codices οὐ χρῆται. Sed
v. ad I, 4, 13. — ὁμογνωμονῶ σοι καὶ ταῦτο, v. 4, 23. i. q.
ὁμολογῶ καὶ τοῦτο 5, 7. Oecon. XVII, 3. ταῦτα ὁμογνωμονοῦμεν
πάντες οἱ ἄνθρωποι. Alius accusativus praeterquam pronominum

ἄλλο ζῶον αἰγῶν τε καὶ οἰῶν καὶ ἵππων καὶ βοῶν καὶ ὄνων
καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει ὅσα ἄνθρω-
ποι; ἡμεῖς μὲν γὰρ δοκεῖ πλείω τῶν φυχῶν τρέφονται γούν
καὶ χρηματίζονται οὐδὲν ἦτιον ἀπὸ τούτων ἢ ἀπ' ἐκείνων·
πολὺ δὲ γένος ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἐκ τῆς γῆς φυόμενοις εἰς
τροφὴν οὐ χρῶνται, ἀπὸ δὲ βοσκημάτων γάλακτι καὶ τυρῷ
καὶ κρέασι τρεφόμενοι ζῶσι· πάντες δὲ τιθασεύοντες καὶ θα-
μάζοντες τὰ χρήσιμα τῶν ζῴων εἰς τε πόλεμον καὶ εἰς ἄλλα
πολλὰ συνεργοῖς χρώνται. Ὀμογενισμῶ σοι καὶ τοῦτ' ἔφη·
ὁρῶ γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ πολλὰ ἰσχυρότερα ἡμῶν οὕτως ὑπο-
χείρια γιγνόμενα τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε χρῆσθαι αὐτοῖς ὃ τι
11 αὐτῶν βούλονται. Τὸ δ' ἐπειδὴ πολλὰ μὲν καλὰ καὶ ὠφέλιμα,
διαφέροντα δὲ ἀλλήλων ἐστί, προσθεῖναι τοῖς ἀνθρώποις αἰ-
σθηθεῖς ἀρμοττούσας πρὸς ἕκαστα, δι' ὧν ἀπολαύομεν πάν-
των τῶν ἀγαθῶν· τὸ δὲ καὶ λογισμὸν ἡμῖν ἐμφῦσαι, ᾧ περὶ
ἧν αἰσθανόμεθα λογιζόμενοι τε καὶ μνημονεύοντες καταμαν-
θάνομεν, ὅπῃ ἕκαστα συμφέρει; καὶ πολλὰ μηχανώμεθα, δι'
12 τῶν τῶν τε ἀγαθῶν ἀπολαύομεν καὶ τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα· τὸ
δὲ καὶ ἐξηγελᾶν δοῦναι, δι' ἧς πάντων τῶν ἀγαθῶν μεταδι-
δομέν τε ἀλλήλοις διδάσκοντες καὶ κοινωνοῦμεν, καὶ νόμους
τιθέμεθα, καὶ πολιτευόμεθα; Παντάπασιν ἐοίκασιν, ὧ Σώ-
κρατες, οἱ θεοὶ πολλὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι.
Τὸ δὲ καὶ εἰ ἀδυνατοῦμεν τὰ συμφέροντα προνοεῖσθαι ὑπὲρ

vix addatur. Similia quaedam ex latino sermone congescit Zumpt. gr. 385. velut: illud tibi non assentior. Infra §. 15. ἐκεῖνο δὲ ἀδυνάω. Cyrop. VII, 6, 22 τοῦτο μάλιστα θαρσύνετε. Demosth. Cor. 292 ταῦτά λυπεῖσθαι καὶ ταῦτά χαίρειν τοῖς πολλοῖς. Matth. 414. Rost. 104. n. 7. Nec dissimile illud, quod sequitur ὃ τι ἂν βούλωνται, v. ad II, 7, 7. Bornem. Anab. VII, 3, 5.

11. τοῖς ἀνθρώποις — ἀπολαύομεν. Adverte personarum variationem, quae alias alibi habet causas. Hellen. V, 1, 31. Ἀριαξέρξης βασιλεὺς νομίζει — τοῖς ἐγὼ πολεμήσω. Cf. Thucyd. I, 128. 129. Similliora nostris sunt Plat. Gorg. 514 e. εἰ μὴ ἡρώσκομεν δι' ἡμᾶς μηδὲνα βελτίω γεγονότα τὸ σῶμα, οὐ καταγέλαστον ἂν ἦν τῇ ἀληθείᾳ εἰς τοσούτον ἀνόλας ἐλθεῖν ἀνθρώπους; ad quem locum v. Buttman: (p. 493.) et Stallbaum. Cf. Euthyphr. 5 a. οὐδὲν ἂν μου ὕψελος εἴη, οὐδέ τι ἂν διαφέρει Εὐθύφρων τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα πάντα ἀκριβῶς εἰδείην. quo loco quae sit illius varietatis causa, facile est ad intelligendum. Bernhardt Syntax. 423.

12. εἰ ἀδυνατοῦμεν, alii ex coniectura Reiskii satis quidem, ut videtur, probabili ἢ ἀδυνατοῦμεν. Et de re certa dictum v. I, 5, 1. ubi v. annotata. Urbanus enim ita saepe dubitatio exprimitur, vel dubitantiis, quae vera sunt, dicuntur, ut fere sit I. q. ἐπεὶ. Cyrop. V, 6, 20 εἰ πρὸς τοῦτο σιωπᾶν ἡδίων σοι ἢ ἀπο-

τῶν μελλόντων, ταύτη αὐτοὺς ἡμῖν συνεργεῖν, διὰ μαντικῆς τοῖς πυνθανομένοις φράζοντας τὰ ἀποβησόμενα καὶ διδάσκοντας, ἥ ἂν ἄριστα γίγνοιτο; Σοὶ δ' ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοίκασις ἔτι φιλικώτερον ἢ τοῖς ἄλλοις χρῆσθαι, εἴ γε μηδὲ ἐπερωτώμενοι ὑπὸ σοῦ προσημαίνουσί σοι ἃ τε χρῆ ποιεῖν καὶ ἃ μὴ. "Οτι δέ γε ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσῃ, ἂν μὴ ἀναμένῃς,¹³ ἕως ἂν τὰς μορφὰς τῶν θεῶν ἴδῃς, ἀλλ' ἔξαρκῇ σοι τὰ ἔργα αὐτῶν δρῶντι σέβασθαι καὶ τιμᾶν τοὺς θεούς. ἔννοι δέ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ οὕτως ὑποδεικνύουσιν· οἱ τε γὰρ ἄλλοι ἡμῖν τὰγαθὰ διδόντες οὐδὲν τούτων εἰς τοῦμφανές ἰόντες διδόασιν, καὶ ὁ τὸν ὅλον κόσμον συντάττων τε καὶ συνέχων, ἐν ᾧ πάντα [τὰ] καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἔστι, καὶ αἰ μὲν χρωμένοις ἀκριβῆ τε καὶ ὑγιᾶ καὶ ἀγήρατα παρέχων, θῦττον δὲ νοήματος ἀναμαρτήτως ὑπηρετοῦντα, οὗτος τὰ μέγιστα μὲν πρῶτων δρᾶται, τὰδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος ἡμῖν ἔστιν. ἔννοι δέ,¹⁴ ὅτι καὶ ὁ πᾶσι φανερὸς δοκῶν εἶναι ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς δρᾶν, ἀλλ' ἑάν τις αὐτὸν ἀναιδῶς ἐγχευρῇ θᾶσθαι, τὴν ὕψιν ἀφαιρεῖται. καὶ τοὺς ὑπηρέτας δὲ

κρίνασθαι, τὸδε γε, ἔφη, εἰπέ, εἴ τι ἀδικεῖσθαι ἐνόμισας. Reisl. Conlect. Aristoph. I, 113. Quamquam nihil utique vocum et litterarum ei et η confusione frequentius est. Sympos. III, 4 pro vulgato ἡ scribendum esse εἰ καλοκἀγαθία ἐστίν ἡ δικαιοσύνη dixi. Quaest. Xen. I. p. 12 sq., scripsit Dindorfius. Contra supra II, 1, 18 ἡ defendi potest a Budaei lectione εἰ. Quod paullo infra legitur εἴ γε μηδὲ etc. levi quidam auctoritate mutant οἱ γε μηδὲ (v. ad I, 4, 11). Comparat Bornemannus Cyrop. II, 2, 3 τῶνδε μὲν οὐδὲν ἴσον ἐστίν, εἴ γε ἀπ' ἡμῶν γε τῶν ἐν μέσῳ οὐδεὶς οὐδέποτε ἄρξεται. — ὑπὲρ τῶν μελλόντων, v. ad 2, 23. — γίγνοιτο. Aliquot codices γίγνοιτο; sed v. ad II, 4, 7.

13. πάντα [τὰ] καλὰ. Τὰ addidit Weiskius; recte, si haec sunt Xenophontis; dicuntur enim verba ἔννοι δέ — ἀόρατος ἡμῖν ἔστιν, utpote cum tota hac disputatione pugnantia, aliunde illata esse: atque habet sane ea suspicio compluria argumenta. Sin autem haec sunt verba interpolatoris, facile concedi potest τὰ abesse posse, iste ut dicat, quidquid in mundo sit, bonum et pulchrum esse. — χρωμένοις. Potuitne articulus addi? Matth. 276. n. 1. — ὑγιᾶ, vulgo ὑγιῇ, v. ad I, 6, 13. — ἀγήρατα, alii ἀγήρατον ex Stephani emendatione. Sed referendum ad τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ. Simillimus locus est Cyrop. VIII, 7, 22, ubi scribi nunc solet οἱ καὶ τήνδε τὴν τῶν ὅλων τάξιν συνέχουσιν ἀκριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον καὶ ὑπὸ πάντων καὶ μεγέθους ἀδιήγητον. Quamquam duo codices meliora praebent ἀκριβῆ καὶ ἀγήρατον. — θῦττον νοήματος, v. ad II, 1, 22. — τὰδε quum dici posse negaret, correxit Coraës τασάδε. Certe idem pronomen loco Cyropaediae excitato id, quod ante oculos nostros positum est, significat. Qui hanc omnem pulchritudinem ~~invenitur~~ ^{tusuntur} et regunt, interpretatus est Cicero Cat. m. XXIII. 82. Vid. ad I, 7, 5.

τῶν θεῶν εὐρήσεις ἀφανῆς ὄντας· κεραυνός τε γὰρ ὅτι μὲν ἄνωθεν ἀφίεται, δῆλον, καὶ ὅτι οἷς ἂν ἐντύχη πάντων κρατεῖ· ὁρᾶται δ' οὐτ' ἐπιὼν οὔτε κατασκήψας οὔτε ἀπιὼν· καὶ ἄνεμοι αὐτοὶ μὲν οὐχ ὁρῶνται, αἱ δὲ ποιοῦσι φανερά ἡμῖν ἔστι, καὶ προσιόντων αὐτῶν αἰσθανόμεθα. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνθρώπου γε ψυχῇ, ἥ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θεοῦ μετέχει, ὅτι μὲν βασιλεύει ἐν ἡμῖν, φανερόν, ὁρᾶται δὲ οὐδ' αὐτή. αἱ χρεὶ κατανοοῦντα μὴ καταφρονεῖν τῶν ἀοράτων, ἀλλ' ἐκ τῶν γιγνομένων τὴν δύναμιν αὐτῶν καταμανθάνοντα τιμῶν τὸ δαιμόνιον. Ἐγὼ μὲν, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὅτι μὲν οὐδὲ μικρὸν ἀμελήσω τοῦ δαιμονίου, σαφῶς οἶδα· ἐκείνο δὲ ἄθυμῳ, ὅτι μοι δοκεῖ τὰς τῶν θεῶν εὐεργεσίας οὐδ' αὖ ἐῖς ποτε ἀνθρώπων ἀξίαις χάρισιν ἀμείβωμαι. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο ἀθύμει, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε· ὁρᾷς γάρ, ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς θεός, ὅταν τις αὐτὸν ἐπερωτᾷ, πῶς ἂν τοῖς θεοῖς χαρίζοιτο, ἀποκρίνεται, Νόμῳ πύλεως. νόμος δὲ δῆπου πανταχοῦ ἔστι κατὰ δύναμιν ἱεροῖς θεοῖς ἀρέσκεισθαι. πῶς οὖν ἂν τις κύλλιον καὶ εὐσεβέστερον τιμῇ θεούς, ἢ ὡς αὐτοὶ κελεύουσιν, οὕτω ποιῶν; ἀλλὰ χρεὶ τῆς μὲν δυνάμεως μηδὲν ὑφέσθαι· ὅταν γάρ τις τοῦτο ποιῇ, φανερόν δῆπου ἔστι τότε οὐ τιμῶν θεούς. χρεὶ οὖν μηδὲν ἐλλείποντα κατὰ δύναμιν τιμῶν τοὺς θεοὺς θαρσύνειν τε καὶ ἐλπίζειν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ· οὐ γὰρ παρ' ἄλλων γ' ἂν τις μείζω ἐλπίζων σωφρονοῇ ἢ παρὰ τῶν τὰ μέγιστα ὠφελεῖν δυναμένων, οὐδ' ἂν ἄλλως μᾶλλον ἢ εἰ τούτοις ἀρέσκοι. ἀρέσκοι δὲ πῶς ἂν μᾶλλον ἢ εἰ ὡς μάλιστα πείθοιτο αὐτοῖς; Τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων τε καὶ αὐτὸς ποιῶν εὐσεβεστέρους τε καὶ σωφρονεστέρους τοὺς συνόντας παρεσκεύαζεν.

CAPUT IV.

1 Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ δικαίου γε οὐκ ἀπεκρύπτετο ἥ

17. τῆς μὲν δυνάμεως, v. ad I, 2, 2. Qui propter eiusdem sententiae repetitionem haec verba Ἀλλὰ χρεὶ — θεοῖς adulterina iudicant, neque illi similitum locorum meminerunt; Bornemannus excitat Cyrop. IV, 2, 46. V, 2, 9. Anab. VII, 2, 18. III, 1, 20. Plat. Apol. 29 c.; et rationis, qua hunc librum ortum esse probabile est, immemores sunt. — μείζω ἐλπίζων σωφρονοῇ vulgari dictione fore putabat Schneiderus σῶφρων μείζω ἐλπίζοι.

CAP. IV. Iuris civilis et naturalis fontes et causas aperit Socrates cum Hippia disputans. Fuit is celeberrimus illius actus sophista, dialogis etiam Platoniciis nobilitatus.

εἶχε γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐπειδείκνυτο, ἰδίᾳ τε πᾶσι νομί-
μως τε καὶ ὠφελίμως χρώμενος καὶ κοινῇ ἀρχοῦσι τε ἃ οἱ
νόμοι προστάττειεν πειθόμενος καὶ κατὰ πόλιν καὶ ἐν ταῖς
στρατείαις οὕτως, ὥστε διόδοτος εἶναι παρὰ τοὺς ἄλλους εὐ-
τακτῶν, καὶ ὅτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιστάτης γενόμενος οὐκ ἄ-
πέτρειψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφισασθαι, ἀλλὰ σὺν
τοῖς νόμοις ἡναντιώδη τοιαύτην ὁρμῇ τοῦ δήμου, ἣν οὐκ ἂν
οἶμαι ἄλλον οὐδένα ἄνθρωπον ὑπομεῖναι· καὶ ὅτε οἱ τριά-3
κοντα προσέξαίτον αὐτῷ παρὰ τοὺς νόμους τι, οὐκ ἐπέτρετο.
τοῖς τε γὰρ νέοις ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι καὶ
προσταξάντων ἐκείνῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολιτῶν ἀγαγεῖν
τινὰ ἐπὶ θανάτῳ, μόνος οὐκ ἐπεισθη, διὰ τὸ παρὰ σὺς νό-
μους αὐτῷ προστάττεσθαι. καὶ ὅτε τὴν ὑπὸ Μελήτου γραφὴν⁴
ἔφηνε, τῶν ἄλλων ἐλωθότων ἐν τοῖς δικαστηρίοις πρὸς χάριν

1. καὶ ἔργῳ, non sequitur καὶ λόγῳ, sed καὶ ἔλεγε δὲ §. 5.
Cf. Anab. I, 9, 10. — καὶ κοινῇ ἀρχοῦσι τε, v. ad I, 2, 28. —
παρὰ τοὺς ἄλλους, v. ad I, 2, 52.

2. καὶ ὅτε, alii καὶ ποτε. De omni re singulisque verbis v.
ad I, 1, 18.

3. οἱ τριάκοντα, v. ad I, 2, 31. — ἄλλοις τισὶ, quattuor
viris. Plat. Apol. 32 c. ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα
αὐτὸν μεταπεμψάμενοί με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον προσέταξαν
ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμῖνιον, ἢ ἀποθάνοι. Leo
ille, patria quidem Salaminus, sed civitate Atheniensis, sua sponte
in exsiliū abierat Salamina, ne a tyrannis, divitiarum suarum
avidis, occideretur. Stallbaum. Vid. Hell. II, 3, 39. — ἐπὶ θά-
νατῳ, ἢ ἀποθάνοι loco Apologiae Platonicae commemorato, ὡς
ἀποθανούμενον Plat. Epist. 7, ὥστε ἀπολέσθαι Diog. Laërt. II, 5, 24
de eadem re. De praepositione v. ad I, 3, 5, 7, 1. III, 14, 2.
Isocr. Pasarg. §. 154 οὐ Κόρωναν μὲν ἐπὶ θανάτῳ συλλαβεῖν ἐτόλμη-
σαν. ubi quum vulgo scriptum esset θάνατον, Wolfius recte dati-
vum reposuit, ut Muretus pro genitivo Anab. V, 7, 34 ἀγέσθαι
αὐτοὺς ἐπὶ θανάτῳ. Suspiciosior locus est ib. I, 6, 10 ἔλαβον τῆς
ζώνης τὸν Ὀρόντην ἐπὶ θανάτῳ — εἰδότες, ὅτι ἐπὶ θανάτῳ ἄγοιτο.
ad quem Krügerus confert Herodot. III, 14 ἡγεῖσθαι et στείχειν
ἐπὶ θάνατον et Dorvill. Charit. p. 432. Quamquam non magis
illic tolerandum ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο. Dativo enim solennis
dictio efficitur. Matth. 585. β. Lob. Phryn. 475.

4. ὅτε τὴν ὑπὸ Μελήτου γραφὴν ἔφηνε, quum a Me-
leto accusatus esset. φεύγει enim dicitur accusatus, διώκειν ac-
cusator. Demosth. 1. φεύγει νῦν ὑπ' ἐμοῦ ταύτην τὴν δέ-
κην. Cf. Pflugk. Eurip. Hel. 20. ὑπ' αἰετοῦ δῶγμα φεύγων. V. ad
III, 4, 1. Μελήτου, olim Μελίτου. Sed constans codicum au-
ctoritas evicit, ut nomen hominis, qui unus fuit ex accusatoribus
Socratis (v. ad I, 1, 1), nunc ubique fere per η scriberetur. V. 8, 4.
Apol. 11. Errat Eustathius Odys. XIII, 106 nomen a μέλι deri-
vans, refragantibus metrorum rationibus. V. Dobree ad Aristoph.
Ran. p. 371 ed. Lips. Fritsch. Lucian. Demon. p. 260. Engelhardt.
et Bekker. Plat. Euthyphr. 351. 16. Buttm. gr. mai. II. 382. Hueb-
nerus vero in editione Diogenis Laërtii : retinuit (v. Praef. XIII).

τε τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι καὶ κολακεύειν καὶ δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα πολλῶν πολλὰκις ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀφιεμένων, ἐκείνος οὐδὲν ἡθέλησε τῶν εἰωθότων ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τοὺς νόμους ποιῆσαι, ἀλλὰ ῥαδίως ἂν ἀφεθεῖς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίησε, προελλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν ἢ παρανομῶν ζῆν. καὶ ἔλεγε δὲ οὕτως καὶ πρὸς ἄλλους μὲν πολλὰκις,

γραφῇ autem in foro attico est caussa publica, in qua agitur de criminibus ad omnem rempublicam pertinentibus, δίκη caussa quaecunque, maxime privata. — πρὸς χάριν τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι, Apol. 4. ἐπιχαρίως εἰπόντας. Quod ne fieret, lege vetitum erat apud Athenienses. — πολλῶν πολλὰκις, v. ad III, 12, 6. — τῶν εἰωθότων mirum alio nunc quam antea usu inferri. τὰ εἰωθότα sunt solita, usu recepta, ut tamen liceat ποιεῖσθαι hic intelligi, ut loco ab Herbatio commemorato Aristoph. Ran. 1. εἰπὼ τι τῶν εἰωθότων potest intelligi λέγεσθαι. Cf. Dionys. Halic. De Thucyd. XVIII, 1 τοὺς εἰωθότας ὀλοφωμούς ἐπ' αὐτοῖς ἐχρῆν λέγεσθαι. Thuc. II, 51. III, 38. Eurip. Hec. 356 οὐκ εἰωθός ην. Interpret. Aristoph. l. 1. et Gregor. Corinth. 138 sqq. Schaeef. — ἂν ἀφεθεῖς, v. ad I, 4, 14. — μᾶλλον, v. ad II, 1, 2.

5. οὕτως, alii οὕτω. V. ad I, 3, 1. — διὰ χρόνου, v. ad II, 8, 1. — τό, v. ad II, 1, 8. — διδάσκειν, curare sibi erudiendum, vel institutione sibi efficere, effingere. Timaeus p. 79. Koch. ἐδίδαξα· ἐπαίδευσα αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ. ἐδιδάξμην· ἐπαίδευσάμην δι' ἑτέρου, αὐτὸς ἐπιμεληθεὶς τούτου. coll. p. 71. Plat. Menon. 93 d. Θεμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν υἱὸν ἱππέα μὲν ἐδιδάξματο ἀγαθόν. quod est Aeschin. dial. I, 4. Θεμιστοκλῆς τὸν υἱὸν ἱππέα ἐδιδάξματο σοφὸν εἶναι καὶ ἀγαθόν. Coniuncta utraque forma est Plat. De rep. 421 e. τοὺς υἱεῖς ἢ ἄλλους, οὓς ἂν διδάσκῃ, χεῖρους δημιουργοὺς διδάσκειται. Matth. 420. n. 3. Quo de verbo non accurate disputasse Heindorfium Plat. Protag. p. 517 et Porsonum Eurip. Med. 297 demonstrare nuper instituit Constant. Matthiae Quaest. Soph. p. 95 sq: Neque enim, si de magistro medium, de patre activum usurpetur, medium cum activo confundi, neque, ubicunque pater filium διδάσκεισθαι dicatur, hoc medium per *lassem* explicandum esse. Vertitur autem is usus in cuiusque loci ratione et vi. διδάσκεισθαι est sibi docere, quod ubi de patre dicitur filium disciplinae magistri tradente, est sibi docendum curare. V. Fritsch. Quaest. Luc. XIV. Steigenthal. Luc. Somn. p. 17. — φασὶ — διδάξόντων. Haec verba a Ruhnkenio et Valckenario, viris summis, damnata plurimi editores recentiores secluserunt vel abiecerunt. Patroni exstiterunt Voigtlaenderus Obs. I. p. 20 sqq. et Bornemannus, ille φάναι δὲ τινὰς vel φάησαν δάτινες scribi iubens, hic transitum fieri docens ab obliqua ad rectam orationem, comparansque Cyrop. I, 6, 14 (v. supra III, 13, 1. IV, 1, 4): quod quum fiat negligentius, infinitivo εἰδέναι melius ex θανμαστόν quam ex φασίν apto, neque tamen in sententia quidquam insolens inest, et quod post verba εἰ μὲν τις βούλοιο scriptor infert εἰν δὲ τις βούληται, id eam sententiam comprobabat. De constructione v. ad II, 2, 4. τούτου γε τῶν ἀπολυσόντων μεστὰ αἱ ὁδοί. — δίκαιους. δίκαιος dicitur, in quo neque nimium est neque deficit quidquam, quod ad rem aptum et tale est, quale esse debet, diciturque aequae de re ac de homine. Cy-

οἶδα δέ ποτε αὐτόν καὶ πρὸς Ἰππῖαν τὸν Ἡλείον περὶ τοῦ
δικαίου τοιαύδε διαλεχθέντα. διὰ χρόνου γὰρ ἀφικόμενος ὁ
Ἰππίας Ἀθήναζε παρεγένετο τῷ Σωκράτει λέγοντι πρὸς τινας,
ὥς θαυμαστὸν εἶη τό, εἰ μὲν τις βούλοιο σκυτεὰ διδάσασθαι
τινα ἢ τέκτονα ἢ χαλκεύα ἢ ἱππέα, μὴ ἀπορεῖν, ὅποι ἂν πέμ-
ψας τούτου τύχοι· φασὶ δέ τινες καὶ ἵππον καὶ βοῦν τῷ βου-
λομένῳ δικαίους ποιήσασθαι πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδάζόν-
των· ἐὰν δέ τις βούληται ἢ αὐτὸς μαθεῖν τὰ δίκαιον ἢ οὖδεν
ἢ οὐκ ἔτι διδάσασθαι, μὴ εἰδέναι, ὅποι ἂν ἐλθὼν τύχοι τού-
του. Καὶ ὁ μὲν Ἰππίας ἀκούσας ταῦτα ὥσπερ ἐπισκώπτων
αὐτόν, ἔτι γὰρ σὺ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις,
ἃ ἐγὼ πάλαι ποτέ σου ἤκουσα; Καὶ ὁ Σωκράτης, Ὁ δέ γε
τούτου δεινότερον, ἔφη, ὦ Ἰππία, οὐ μόνον αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω,
ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. σὺ δ' ἴσως διὰ τὸ πολυμαθὲς εἶ-
ναι περὶ τῶν αὐτῶν οὐδέποτε τὰ αὐτὰ λέγεις. Ἀμέλει, ἔφη,
πειρῶμαι καινόν τι λέγειν αἰεὶ. Πότερον, ἔφη, καὶ περὶ ὧν
ἐπίστασαι; οἷον περὶ γραμμάτων ἐὰν τις ἔρηται σε, πόσα καὶ
ποῖα Σωκράτους ἐστίν, ἄλλα μὲν πρότερον, ἄλλα δὲ νῦν πειρᾶ
λέγειν; ἢ περὶ ἀριθμῶν τοῖς ἐρωτῶσιν, εἰ τὰ δις πέντε δέκα
ἐστίν, οὐ τὰ αὐτὰ νῦν ἢ καὶ πρότερον ἀποκρίνη; Περὶ μὲν
τούτων, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὥσπερ σὺ καὶ ἐγὼ αἰεὶ τὰ αὐτὰ

rop. II, 2, 26 ἄρμα δίκαιον, currus, qui usum habet idoneum, et
ἵπποι ἄδικοι, equi parum apti, parum morigeri. VIII, 3, 38 γῆδιον
δικαιοτάτον, quæ est apud Virgil. Georg. II, 447 iustissima tellus.
Bene autem ludere scriptorem in ambigua vocis significatione,
quum hic de iustitia sermo sit, observat Voigtlaenderus.

6. ἐξεῖνα τὰ αὐτά, v. I, 2, 37. Plat. Gorg. c. 101. Sympos.
221 e, Fritzsche. Quaest. Luc. p. 129. — διὰ τὸ πολυμαθὲς
εἶναι, v. ad I, 2, 55. Quamnam haec verba vim habeant neque
per se difficile est intellectu et docent verba quæ sequuntur περὶ
ὧν ἐπίστασαι.

7. Πότερον. Quamquam quod sequitur ἢ non efficit alter-
ram interrogationis partem, ita tamen verba οὐ τὰ αὐτὰ νῦν ἢ καὶ
πρότερον ἀποκρίνη dicta sunt, ut hanc videantur sententiam effi-
cere: Utrum novi quiddam etiam de iis rebus, quarum gnarus et
peritus es, dicis, ut de litteris, an eadem respondes de numeris?
Quod videtur voluisse dicere ἢ οὐ τὰ αὐτὰ νῦν ἢ καὶ πρότερον
ἀποκρίνη; οἷον περὶ ἀριθμῶν κτλ. licet exempla allata non esse
inter se diversa facile appareat. Πότερον autem in simplici inter-
rogatione posita exempla apud Bornemannum sunt Platon. I.ys.
205 a. Alcib. I. 107 a, Phaedon. 78 b. Aristoph. Ran. 1063. 1152.
Dindorf. — γραμμάτων. Litteræ intelliguntur, ex quibus no-
men Socratis constat, quod exempli caussa etiam Oecon. VIII, 14.
Plat. Alcib. I. 113 d. commemoratur. — δύναται ἀντειπεῖν
non ex more dictum. Verum illud est οὐτ' ἄν σὺ δύναιο οὐτ' ἄν
ἄλλος δύνατο. Matth. 290. n. Rost. 100. 5.

λέγω· περὶ μέντοι τοῦ δικαίου πάντο οἶμαι τῶν ἔχειν εἰπεῖν, σπρόδος αὖ οὔτε σὺ οὔτ' ἂν ἄλλος οὐδείς δύναται ἀντιπεῖν. Ἐπὶ τὴν Ἑραν, ἔφη, μέγα λέγεις ἀγαθὸν εὐρησθῆναι, εἰ παύσονται μὲν οἱ δικασταὶ δίχα ψηφισόμενοι, παύσονται δὲ οἱ πολῖται περὶ τῶν δικαίων ἀντιλέγοντες τε καὶ ἀντιδικοῦντες καὶ στασιάζοντες, παύσονται δὲ αἱ πόλεις διαφερόμεναι περὶ τῶν δικαίων καὶ πολεμοῦσαι. καὶ ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἀπολειφθῇ σου πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τηλικούτου ἀγαθοῦ εὐρηκότος. Ἀλλὰ μὰ Δί' ἔφη, οὐκ ἀκούσῃ, πρὶν γ' ἂν αὐτὸς ἀποφῇ, ὃ τι νομίζεις τὸ δίκαιον εἶναι. ἀρκεῖ γάρ, ὅτι τῶν ἄλλων καταγελάς ἑρωτῶν μὲν καὶ ἐλέγχων πάντας, αὐτὸς δὲ οὐδενὶ θάλῳ ὑπέχειν λόγον οὐδὲ γνώμην ἀποφαίνεσθαι περὶ οὐδενός. Τί δέ; ὦ Ἰππία, ἔφη, οὐκ ἤσθησαι, ὅτι ἐγὼ αὖ δακεῖ μοι δίκαια εἶναι, οὐδέν παύομαι ἀποδεικνύμενος; Καὶ ποῖος δὴ σοι, ἔφη, οὗτος ὁ λόγος ἐστίν; Εἰ δὲ μὴ λόγῳ, ἔφη, ἀλλ' ἔργῳ ἀποδεικνύμι. ἥ οὐ δοκεῖ σοι ἀξιοτεμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον εἶναι; Πολύ γε νῆ Δί' ἔφη· δίκαια μὲν γὰρ λέγοντες πολλοὶ ἄδικοι ποιοῦσι· δίκαια δὲ πράττων οὐδ' ἂν εἰς ἄδικος εἴη. Ἥσθησθαι οὖν πῶποτε μου ἢ ψευδομαρ-

8. παύσονται μὲν sqq., v. ad 3, 7. — οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἀπολειφθῇ σου. V. ad II, 2, 6. III, 5, 1. et ad I, 3, 5. 5, 3. Anab. III, 1, 40 οὐκ οἶδα, ὃ τι ἂν τις χρήσαιο αὐτοῖς.

9. πρὶν γ' ἂν ἀποφῇ, v. ad I, 2, 22. Quod deinde sequitur γνώμην solet in ea dictione in altera ἀποδείκνυσθαι sine articulo dici. Krüger. Anab. I, 6, 9. et Annot. ad Demosth. Philipp. I. Sed v. 7, 1. Cyrop. IV, I, 4. γνώμην non additum est Comment. II, 1, 21. Oecon. II, 5. XVI, 7. Baehr. Plutarch. Pyrrh. p. 161. Solent autem Graeci etiam additis pronomibus ἑαυτοῦ et similibus media uti forma. Stallbaum. Plat. Gorg. 466 c. V. ad III, 10, 10. — ἀρκεῖ. nec μοί nec σοί intelligendum. V. ad II, 1, 8. — τῶν ἄλλων, h. e. ἐμοῦ δὲ οὐ καταγελάσῃ. Ceterum de hac Socratis consuetudine cf. Plat. De rep. 337 a. αὕτη ἐκείνη ἡ εἰσδυῖα εἰρωνεία Σωκράτους· καὶ ταῦτ' ἐγὼ ἤδη τε καὶ τούτοις προὔλεγον, ὅτι σὺ ἀποκρίνασθαι μὲν οὐκ ἐδελήσαιο, εἰρωνεύσοιο δὲ καὶ πάντα μᾶλλον ποιήσοις ἢ ἀποκρίνω, εἰ τίς σε ἑρωτᾷ. Sunt verba Thrasymachi; v. ipsius Socratis Theaet. 150 c. ἄγονός εἰμι σοφίας, καὶ ὅπερ ἤδη πολλοὶ μοι ἀνείδισαν, ὥς τοὺς μὲν ἄλλους ἑρωτᾷ, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀποκρίνομαι περὶ οὐδενός, διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν σοφόν, ἀληθὲς ἀνείδουσι. Τὸ δὲ αἴτιον τούτου τόδε· μαίευσθαι με ὁ θεὸς ἀναγκάζει, γεννᾶν δὲ ἀπεκάλυπεν κίε.

10. οὐδὲν παύομαι dictum pro οὐ παύομαι displicebat Ernestio. Sed graviores illam negationem cum hoc verbo coniunctam vide etiam locis ab Herbstio excitatis Cyrop. I, 6, 16. Oecon. XI, 23. Schaef. App. Dem. IV, 287 interpretatur: nullo non tempore ostendo. οὐδέν τι est I, 2, 42.

11. πῶποτε, v. ad II, 2, 7. — ψευδομαρτυροῦντος cett. V. II, 2, 1 αἰσθόμενος λαμπροκλέα πρὸς τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα.

τυραννικος, ἢ στυφαινοῦντος, ἢ φίλους ἢ πόλιν εἰς στάσις ἐμβάλλοντος, ἢ ἄλλο τι ἕδικον πράττοντος; Οὐκ ἔγωγε, ἔφη. Τὸ δὲ τῶν ἀδίκων ἀπέχεσθαι οὐ δίκαιον ἤγῃ; Δῆλος εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ νῦν διαφεύγειν ἐγχειρῶν τὸ ἀποδείκνυσθαι γνώμην, ὃ τι νομίζεις τὸ δίκαιον· οὐ γὰρ ἂν πράττασιν οἱ δίκαιοι, ἀλλ' ἂν μὴ πράττουσι, ταῦτα λέγεις. Ἀλλ' ὥμην ἔγωγε, ¹² ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ μὴ θέλειν ἀδικεῖν ἱκανὸν δικαιουσίνης ἐπίδειγμα εἶναι. εἰ δέ σοι μὴ δοκεῖ, σκέψαι. ἔάν τῷδε σοι μῦθον ἀρίστη· φημί γὰρ ἐγὼ τὸ νόμιμον δίκαιον εἶναι. Ἀρα τὸ αὐτὸ λέγεις, ὦ Σώκρατες, νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι; Ἐγώ γε, ἔφη. Οὐ γὰρ αἰσθάνομαι σε, ὅποιον νόμιμον ἢ καὶ ὅν ¹³ δίκαιον λέγεις. Νόμους δὲ πόλις, ἔφη, γιγνώσκεις; Ἐγώ γε, ἔφη. Καὶ τίνας τούτους νομίζει; Ἀ οἱ πολλοὶ, ἔφη, συνθέμενοι ἢ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἂν ἀπέχεσθαι, ἐγράψαντο. Οὐκοῦν, ἔφη, νόμιμος μὲν ἂν εἴη ὁ κατὰ ταῦτα πολιτευόμενος, ἄνομος δὲ ὁ ταῦτα παραβαλὼν; Πάνν μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ δίκαια μὲν ἂν πράττοι ὁ τούτους πευθέμενος, ἄδικα δ' ὁ πρὸς τοῖς ἀπειθῶν; Πάνν μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἂν μὲν τὰ δίκαια πράττων δίκαιος, ὁ δὲ τὰ ἄδικα ἄδικος; Πῶς γὰρ οὐ; Ὅ μὲν ἂν νόμιμος δίκαιός ἐστιν, ὁ δὲ ἄνομος ἄδικος. Καὶ ὁ Ἰππίας, ¹⁴ Νόμους δ' ἔφη, ὦ Σώκρατες, πῶς ἂν τις ἡγήσαιο σπονδαῖον πρῶγμα εἶναι ἢ τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς, οὓς γε πολλὰς αἰετοὶ οἱ θέμενοι ἀποδοκιμάσαντες μετατίθενται; Καὶ γὰρ πόλεμον, ἔφη ὁ Σωκράτης, πολλὰς ἀράμεναι αἱ πόλεις πάλιν εἰρήνην

IV, 4, 20. Matth. 549. 4. Rost. 108. n. 11. — διαφεύγειν, v. ad I, 3, 7. — πράττουσιν, v. ad III, 12, 6.

12. σκέψαι, ἔάν. Post verba deliberandi et similia et particula, ut latina *an*, dubitationis vel ambiguitatis cuiusdam significationi etiam ibi inservit, ubi is, qui loquitur, plane non dubitat de dicti veritate. Vide supra II, 2, 2. ἔάν autem, quod ad experientiae significationem adhibetur, de re futura dici solitum, in his locis sollicitudinem aliquam et spem metumve de eventu indicat. Herm. Vig. 835. Buttm. p. 427 sq. Matth. 526. Rost. 121. n. 15.

13. Οὐ γὰρ αἰσθάνομαι. Malunt quidam οὐκ ἄρα. quos refutat Bornemannus supplende καὶ λέγεις. — ὅποιον — ποῖον, v. ad I, 2, 36. IV, 6, 2. — τίνας, v. ad I, 2, 42. II, 4, 2. De conjunctione cum pronomine demonstrativo cf. Cypri. II, 2, 22 ἄλλος δ' ἀντίρροτο, τοῦτον εἰνα λέγει. — ἐγράψαντο, v. ad I, 2, 45.

14. οὓς γε, v. ad I, 4, 11. — καταλυθεῖεν ἂν. Non est de vera quadam legum dissolutione sermo, sed de qua cogitare quispiam possit. Idem de verbis *ὅτι γένοιτο ἂν εἰρήνη* sentiendum est. Errat igitur Bernhardy prius illud ἂν deleri iubens, Syntax. 409, locum aliquanto dissimilem Demosth. c. Lacr. p. 933 ἀποκρίνεται, *ὅτι οὐκ ἂν οἱ οἱ εἴσαν ἀποδοῦναι* excitans. De *ὅτι* non antecedente verbo dicendi positō v. Matth. 624. f. b.

ποιούντων. Καὶ μᾶλα, ἔφη. Διάφορον ὅτι τι οἷμ ποιῶν, ἔφη, τοὺς τοῖς νόμοις παιδομένους φασίλιν, ὅτι καταλυθεῖν ἂν οἱ νόμοι, ἢ εἰ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτακτοῦντας ψέγοις, ὅτι γένουτ' ἂν εἰρήνη; ἢ καὶ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις ταῖς πατρίσι ὑποδύμως βοηθοῦντας μέμνη; Μὰ Δι' οὐκ ἔγωγ' ἔφη. Λυκοῦργον δὲ τὸν Λακεδαιμόνων, ἔφη ὁ Σωκράτης, καταμεμάθηνας, οὐδὲν ἂν διάφορον τῶν ἄλλων πόλεων τὴν Σπάρτην ἐποίησιν, εἰ μὴ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνεργάσατο αὐτῆς; τῶν δὲ ἀρχόντων ἐν ταῖς πόλεσιν οὐκ οἶδα ὅτι οἵτινες ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώτατοι ὦσι τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι, οὗτοι ἄριστοι εἰσι, καὶ πόλις, ἐν ᾗ μάλιστα οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πείθονται, ἐν εἰρήνῃ τε ἄριστα διάγει καὶ ἐν πολέμῳ ἀνθεύστατός ἐστιν; ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμόνοιά γε μέγιστον τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς πόλεσιν εἶναι καὶ πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἰ τε γεροντοί καὶ οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακλειύονται τοῖς πολίταις ὁμονεῖν; καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολίτας ὁμονεῖναι ὁμονήσκειν, καὶ πανταχοῦ ὁμόνοοι τὸν θεόν τοῦτον. οἶμαι δ' ἐγὼ ταῦτα γίγνεσθαι οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς

15. τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι. Potuitne hic τοῦ omitti, ut est omissum in uno libro? Infinitivus post αἰτιος sine articulo infatus finem tantum et consilium, quo quid sit vel factum est, significat; articulus autem vere fieri vel factum esse, cuius quis auctor dicitur fuisse, demonstrat. Quamquam ita quoque nonnunquam articulum omitti videmus, ut Hellen. VII, 4, 19 ὅςπερ αἰτιος ἰδοκεῖ εἶναι τὴν μάχην συναίρει. ubi quod recte haberet, si scriptum legeretur in codicibus, τοῦ sine necessitate addi voluit Schneiderus, ut 5, 17 αἰτιοὶ μὲν ἐγένοντο τὰ ἔξω πάντα σωθῆναι. Sequitur ibi statim αἰτιος γεννημένος τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμόνους καὶ Ἀρκάδας κτλ. Plat. Lach. 191 c. ἐγὼ αἰτιος μὴ καλῶς σε ἀποκρίνασθαι. 190 c. ἐγὼ αἰτιος τὸ σὲ ἀποκρίνασθαι μὴ τοῦτο, ὃ διανοούμενος ἠρόμην, ἀλλ' ἕτερον. quod non multum abesse patet ab iis, quae ad I, 3, 7 disputata sunt. Infinitivum igitur sine articulo dici posse ubique facile intelligitur. Matth. gr. mai. p. 1064. Errare autem, si qui articulum, ubi non est additus, omissum putent, compluria alia simplicis infinitivi rem effectam denotantis exempla demonstrare possunt. V. ad II, 1, 25. IV, 7, 1. quumque dicatur αἰτιος τι et οὐδέν, infinitivus non minus est pro accusativo habendus. Krüger. Anab. VI, 4, 8 ἔλεγον, ὅτι τὸ δόγμα εἰη αἰτιος τὸ τοῦ στρατεύματος ταῦτα γενέσθαι. Schaefer. Mell. crita. 23. App. Dem. II. 144.

16. κρίνωσιν, ut hisdem choris victoriam omnes tribuant. Ernesti. Deinde αἰρώνται, ut hisdem poetis praemia decernant in ludis scenicis Baccho sacra. Schneider. Idem illud esse quod ἐγκρίνωσιν vel προκρίνωσιν animadverterunt alii, coll. Eurip. Troad. 928. Ἥρα δ' ὑπέσχετο Ἀσιάδ' Εὐρώπης δ' ὄρους τυραννίδ' ἔσειν, εἰ σφε κρινέειν Ἰάτρης, et Hellen. I, 7, 34 τούτων δὲ διαχει-

αὐτοὺς ἀλλήτας ἐπαινώσιν, οὐδ' ὕπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἰρῶνται, οὐδ' ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡδῶνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται. τούτοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων αἱ πόλεις ἰσχυρόταται τε καὶ εὐδαιμονέσταται γίνονται· ἄνευ δὲ ὁμο-
νοίας οὐτ' ἂν πόλεις εὖ πολιτευθῇ οὐτ' εἰκος καλῶς οἰκηθῇ. ἰδίᾳ δὲ πῶς μὲν ἂν τις ἦττον ὑπὸ πόλεως ζήμοιτο, πῶς δ' 17
ἂν μᾶλλον τιμῶτο ἢ εἰ τοῖς νόμοις πείθοιτο; πῶς δ' ἂν ἦτ-
τον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἦτῶτο, ἢ πῶς ἂν μᾶλλον νικῶν;
τίνα δ' ἂν τις μᾶλλον πιστεύσειε παρακαταθῆσθαι ἢ χρήματα
ἢ αἰδὸς ἢ θυγατέρας; τίνα δ' ἂν ἡ πόλις ὅλη ἀξιοπιστότερον
ἡγήσαιτο τοῦ νομίμου; παρὰ τίνος δ' ἂν μᾶλλον τῶν δικαίων
τύχοιεν ἢ γονεῖς ἢ οἰκτεῖαι ἢ οἰκέται ἢ φίλοι ἢ πολῖται ἢ ξέ-
νοι; τίνα δ' ἂν μᾶλλον πολέμιοι πιστεύσειαν ἢ ἀνοχὰς ἢ σπον-
δὰς ἢ συνθήκας περὶ εἰρήνης; τίνα δ' ἂν μᾶλλον ἢ τῷ νο-
μίμῳ σύμμαχοι ἐθέλοιεν γίνεσθαι; τῷ δ' ἂν μᾶλλον αἱ σύμ-
μαχοι πιστεύσειαν ἢ ἡγεμονίαν ἢ φρουραρχίαν ἢ πόλεις; τίνα
δ' ἂν τις εὐεργετήσας ὑπολάβοι χάριν κομῆσθαι μᾶλλον ἢ
τὸν νόμιμον; ἢ τίνα μᾶλλον ἂν τις εὐεργετήσειεν, ἢ παρ' οὗ
χάριν ἀπολήψασθαι νομίζει; τῷ δ' ἂν τις βούλοιο μᾶλλον
φίλος εἶναι ἢ τῷ τοιούτῳ, ἢ τῷ ἦττον ἐχθρός; τῷ δ' ἂν τις
ἦττον πολεμήσειεν, ἢ ὃ ἂν μάλιστα μὲν φίλος εἶναι βούλοιο,
ἥκιστα δὲ ἐχθρός, καὶ ὃ πλείστοι μὲν φίλοι καὶ σύμμαχοι
βούλοιντο εἶναι, ἐλάχιστοι δ' ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι; ἐγὼ μὲν 18
οὖν, ὦ Ἰηπία, τὸ αὐτὸ ἀποδείκνυμαι νόμιμόν τε καὶ δίκαιον
εἶναι· ἐν δ' εἰ τὰναντία γινώσκεις, δίδασκε. Καὶ ὁ Ἰηπίας,
Ἀλλὰ μὰ τὸν Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ μοι δοκῶ τὰναντία

ροτονομένων τὸ μὲν πρῶτον ἔκριναν τὴν Εὐρυπτολέμου (γνώμην)·
ὑπομοσάμενον δὲ Μενεκλέους καὶ πάλιν διαχειροτονίας γενομένης
ἔκριναν τὴν τῆς βουλῆς. Ibidem I, 7, 22 recte a novissimo editore
κριθέντα πρὸ κατακριθέντα restitutum est. — ὅπως — ἔκα, v. ad
II, 1, 19.

17. τῶν δικαίων, Plat. Menex. 236 d. τὰ προσήκοντα. — οὐ-
κέται, v. ad I, 2, 48. — πιστεύσειαν ἀνοχὰς cett. Primum
cum infinitivo, deinde cum accusativo obiecti conjunctum est ver-
bum πιστεύειν. Utraque constructio invenitur etiam Sympos. VIII,
36. Sed quem hic habemus accusativum, is amplioris est obiecti,
quod Lexicon cum loco, qui est De Vectig. II, 4 εἰς τὰς μάχας
αὐτοῖς μᾶλλον πιστεύειν ἢ ἄλλοδαποῖς, apte componit. Vid. ad II,
6, 6. I, 1, 5. — τίνα — νόμιμον; quoniam hi accusativi refe-
rendi? χάριν κομῆσθαι et χάριν ἀπολαμβάνειν non diversa. —
καὶ ὃ — βούλοιντο. De ἂν repetendo v. ad II, 1, 18, 27. Prius
autem ἂν contra Bernhardi suspicionem Syntax. p. 399. defendit
Fr. Haase De rep. Lac. I, 9.

18. ἀποδείκνυμαι, v. ad §. 9. et III, 10, 10.

19 γινώσκων οἷς ἐρεῖας περὶ τοῦ δικαίου. Ἀγράφους δὲ τινὰς οἰοῦσα, ἔφη, ὦ Ἰησοῦ, νόμους; Τούς γ' ἐν πάσῃ, ἔφη, χώρα κατὰ ταῦτα νομιζομένους. Ἐχοὺς ἂν οὖν εἰπεῖν, ἔφη, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὺς ἔθεντο; Καὶ πῶς ἔν, ἔφη, οἱ γε οὔτε συνελθεῖν ἄπαρτες ἂν δυνηθεῖεν οὔτε ὁμόφωνοι εἶσι; Τίνας οὖν, ἔφη, νομίζεις τεθεικέναι τοὺς νόμους τούτους; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, θεοὺς οἶμαι τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι καὶ γὰρ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις πρῶτον νομιζεται θεοῦς σέβειν.
20 Οὐκοῦν καὶ γονέας τιμᾶν πανταχοῦ νομιζεται; Καὶ τοῦτο, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ μήτε γονέας παισὶ μὴνυσθαι μήτε παῖδας γονεῦσιν; Οὐκέτι μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὗτος θεοῦ νόμος εἶναι. Τί δὲ; ἔφη. Ὅτι αἰσθάνομαι τινὰς, ἔφη, παραβαίνοντας αὐτόν. Καὶ γὰρ ἄλλα πολλά, ἔφη, παρανομοῦσιν· ἀλλ' ὧν δίκην γέ τοι δίδουσιν οἱ παραβαίνοντες τοὺς ὑπὸ τῶν θεῶν κεμένους νόμους, ἣν οὐδενὶ τρόπῳ δυνατόν ἂν

19. ἔθεντο — τεθεικέναι — θεῖναι, v. ad I, 2, 45. — πρῶτον νομιζεται, prima omnium lex est. Schneider. Cf. II, 3, 16 πανταχοῦ νομιζεται, iustum ubique habetur, ut §. sq. quod §. 24 est πανταχοῦ νόμιμον ἐστὶ. Νομίζειν θεοῦς I, 1, 1, 2, 64 non solum esse deos esse credere, sed etiam deos more publico receptos colere. Cf. I, 1, 3 μαντικὴν νομίζειν, artem vaticinandi esse credere. Valckenarius et Schneiderus articulum ad infinitivum, quippe qui esset instar substantivi positus, additum desiderabant. Sed v. II, 3, 15. Sympos. I, 15. VIII, 13. ubi v. Bornem. Matth. 642.

20. οὐκέτι, v. ad III, 4, 10. — τί δὲ; quid tandem? Hoc loco motus esse Matthiaeus videtur, ut dicat τί δὲ significare *warum nicht?* gramm. mai. 488. 8. Sed aequè hoc vertitur in totius orationis conformationem atque quum dicitur τί γάρ; quid enim? eandem habere significationem; v. ib. 9. Herm. Vig. 729. Τί δὲ h. l. est *Warum doch? Wie denn so?* quo significatur, nondum interroganti satisfactum esse; quamque propriam habet vim ratiocinandi et concludendi, ea ne hic quidem caret; transitus enim sit ad conclusionem, quapropter in sequentibus οὖν retineadum omnino est.

21. ἀλλ' οὖν — γέ τοι. Particularum in apbdoxi frequens usus est. Isocr. Demonic. 39 οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων εἰ μὴδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλλείπει γε σπουδαίαις ὑπερέχουσιν. Xenoph. Cynege. II, 1. Hier. II, 9. Bornem. Cyrop. I, 4, 19. Pflugk. Eurip. Heracl. 689. Matth. 613. Plat. Lach. 180 b. εἰ τις ἑμὶν ἐαυτῷ διδάσκαλον μὲν οὐ φησὶ γεγονέναι, ἀλλ' οὖν ἔργα αὐτοῦ τοῦ ἔχει εἰπεῖν, ubi quod γέ non additum est, vim aliquam fortio-rem detrahit particulis, quibus, quamquam conceditur aliquid, res tamen asseveratur, quae cum conclusionis specie ante dictis opponitur. H. l. ἀλλὰ indicat oppositionem (quamvis leges violent), οὖν conclusionem (quia leges violent), γέ vim in vocabulo δίκην et in omni dictione δίκην δίδοναι repositam acuit: quo accedit affirmativum τοι. — χειμένους, neutrum pro passivo. Matth. 496. 3. — ὥς περ quum dicitur oppositum introducere (Matth. gr. mai. p. 1287), id quid sibi velit, in promptu est dicere.

θρόνῳ διαφύγειν, ὥσπερ τοὺς ἐπ' ἀνθρώπων κεκμένους νόμους ἔνοι παραβαίνοντες διαφεύγουσι τὸ δίκην δίδουσι, οἱ μὲν λανθάνοντες, οἱ δὲ βιαζόμενοι. Καὶ ποίαν, ἔφη, δίκην, αἶσα Σώκρατες, οὐ δύνανται διαφεύγειν γονεῖς τε παῖσι καὶ παῖδες γονεῦσι μὴνύμενοι; Τὴν μεγίστην νῆ Δ' ἔφη. τί γὰρ ἂν μείζον πάθοιεν ἄνθρωποι τεκνοποιοῦμενοι τοῦ κακῶς τεκνοποιεῖσθαι; Πῶς οὖν, ἔφη, κακῶς οὗτοι τεκνοποιεῦνται, οὗς γε αὖ οὐδὲν πλεονεκτήματα ἀγαθοῦς αὐτοῦς ὄντας ἐξ ἀγαθῶν παιδοποιεῖσθαι; Ὅτι νῆ Δ' ἔφη, οὐ μόνον ἀγαθοῦς δεῖ τοὺς ἐξ ἀλλήλων παιδοποιουμένους εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀκμαζόντας τοῖς σώμασιν· ἢ δοκεῖ σοι ὁμοία τὰ σπέρματα εἶναι τὰ τῶν ἀκμαζόντων τοῖς τῶν μὴπω ἀκμαζόντων ἢ τῶν παρηκμακότων; Ἀλλὰ μὰ Δ' ἔφη, οὐκ εἰκὸς ὁμοία εἶναι. Πότερα οὖν, ἔφη, βελτίω; Ἀῖῃλον ὅτι, ἔφη, τὰ τῶν ἀκμαζόντων. Τὰ τῶν μὴ ἀκμαζόντων ἄρα οὐ σπουδαῖα; Οὐκ εἰκὸς μὰ Δ' ἔφη. Οὐκ οὖν οὕτω γε οὐ δεῖ παιδοποιεῖσθαι; Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Οὐκ οὖν οἱ γε οὕτω παιδοποιούμενοι ὥς οὐ δεῖ παιδοποιεῖσθαι; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Τίνες οὖν ἄλλοι, ἔφη, κακῶς ἂν παιδοποιεῖντο, εἴ γε μὴ οὗτοι; Ὁμογενωμονῶ σοι, ἔφη, καὶ τοῦτο. Τί δέ; τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀντενεργεῖν οὐ πανταχοῦ νόμιμόν ἐστι; Νόμιμον, ἔφη. παραβαίνεται δὲ καὶ τοῦτο. Οὐκ οὖν καὶ οἱ τοῦτο παραβαίνοντες δίκην δίδουσι φίλων μὲν ἀγαθῶν ἔρημοι γιγνόμενοι, τοὺς δὲ μισοῦντας ἑαυτοῦς ἀναγκαζόμενοι διώκειν. ἢ οὐχ οἱ μὲν εὖ ποιοῦντες τοὺς χρωμένους ἑαυτοῖς ἀγαθοὶ φίλοι εἰσιν, οἱ δὲ μὴ ἀντενεργετοῦντες τοὺς τοιοῦτους διὰ μὲν τὴν ἀχαριστίαν μισοῦνται ὑπ' αὐτῶν, διὰ

23. Ἀλλὰ μὰ Δ' ἔφη, οὐκ εἰκὸς ὁμοία εἶναι adstricta coniunctione dictum. Pertinet enim negatio ad verbum. Item deinde οὐκ εἰκὸς, natürlich nicht. — δῆλον ὅτι, ἔφη, v. ad 2, 14.

24. φίλων ἔρημοι. 7, 10 ἔρημον συμβουλῆς θεῶν. Anab. I, 3, 6 ὑμῶν ἔρημος ὢν, quod interpretatur vulgata lectio ἔρημοθεῖς. Plat. Phaed. 68 c. ἔρημος ἐτελεύτα φίλων. Isocr. Paneg. 71 b. ἔρημους δὲ συμμάχων γεγενημένους. Eurip. Med. 513. φίλων ἔρημος. 52. πῶς σοὺ μόνη Μήδεια λείπεσθαι θέλει; Matth. 351. Rost. p. 532. — δῖω ξειν, studioso sectari. — θεοῖς. Plurimi codices habent θεοῖς, quod optime cum §§. 19. 20. convenire recte dicit Bornemannus; esse autem homericum εἶκε, decet, convenit, ab attico sermone alienum docet Elmslei. Eurip. Heracl. 681. Attulerunt quidem Hindenburgius ad h. l. et Bornemannus ad Anab. VI, 5, 17 locum Plat. Legg. IX, 16. p. 879 εἶκε δὲ νέφ' παντὶ ὑπὸ γέροντις πληγέντι θεοδύμως ὀργὴν ὑποφέρειν. Sed hic non attinet dici, quid deceat deos, sed quid a diis fieri consentaneum sit, quid a diis expectari debeat. — ἢ κατ' ἀνθρώπων, quam pro hominum rationibus. v. ad 1, 7, 4.

δὲ τὸ μάλιστα λυσιτελεῖν τοῖς τοιοῦτοις χρῆσθαι τούτους μάλιστα διώκους; Νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκратες, ἔφη, θεοῖς ταῦτα πάντα ἔοικε· τὸ γὰρ τοὺς νόμους αὐτῶν τοῖς παραβαίνουσι τὰς τιμωρίας ἔχειν βελτίονος ἢ κατ' ἀνθρώπον νομοθετεῖν δοκεῖ μοι εἶναι. Πότερον οὖν, ὦ Ἰππία, τοὺς θεοὺς ἡγῇ τὰ δίκαια νομοθετεῖν ἢ ἄλλα τῶν δικαίων; Οὐκ ἄλλα μὰ Δί' ἔφη. σχολῇ γὰρ ἂν ἄλλος γέ τις τὰ δίκαια νομοθετήσκειν εἰ μὴ θεός. Καὶ τοῖς θεοῖς ἄρα, ὦ Ἰππία, τὸ αὐτὸ δίκαιόν τε καὶ νόμιμον εἶναι ἀρέσκει.

Τοιαῦτα λέγων τε καὶ πρῶττων δικαιότερους ἐποίησε τοὺς πλησιάζοντας.

CAPUT V.

1. Ὡς δὲ καὶ πρακτικότερους ἐποίησε τοὺς συνόντας αὐτῷ, οὗν αὐ τοῦτο λέξω. νομίζων γὰρ ἐγκράτειαν ὑπάρχειν ἀγαθὸν εἶναι τῷ μέλλοντι καλὸν τι πράττειν, πρῶτον μὲν αὐτὸς φανερός ἦν τοῖς συνοῦσιν ἡσυχῶς ἑαυτὸν μάλιστα πάντων ἀνθρώπων· ἔπειτα διαλεγόμενος προειρέπετο πάντων μάλιστα τοὺς συνόντας πρὸς ἐγκράτειαν. Αἰ μὲν οὖν περὶ τῶν πρὸς ἀρετὴν

25. ἄλλα τῶν δικαίων, quae a iustis diversa sunt. Pertinet enim ἄλλος ad ea adiectiva, quae quum diversitatem aliquam significant, genitivum postulant, ut διάφορος (v. §. 15), ἄλλοιός, ἁλλότριος, ἑτερος, ἐναντίος. Rost. gr. 108. n. 19. Thiersch: gr. 255. 11. Matth. 366. Quem usum a tragicis abiudicanti Porroño refragatus est Pflugk. Eurip. Androm. 6.

CAP. V. Intemperantiae mala ostenduntur. Temperantiam commendari vidimus I, 5.

1. τοὺς συνόντας αὐτῷ, alii ἑαυτῷ, ut I, 2, 8. 51. 52. IV, 7, 1 τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνεται Σωκράτης πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας αὐτῷ. Sed v. I, 2, 49. II, 6, 5. — οὗν post τοῦτο positum exspectes. Sed v. III, 1, 1. IV, 7, 1. Alia eiusmodi exempla atque unum inversi ordinis ex Mag. Eq. II, 1 ταύτην οὖν ἥδη πειράσσομαι δηλοῦν composuit Herbat. Sympos. VIII, 23. Quamquam nostro loco si postpositum esset, oratio ita fere procederet: καὶ τοῦτο οὖν λέξω, v. 6, 1. — ὑπάρχειν non otiosum esse dicit Bornemannus verba ita construens: νομίζων γὰρ ἀγαθὸν εἶναι ὑπάρχειν ἐγκράτειαν. V. idem ad Cyrop. VIII, 8, 20. ad quem locum Schneiderus De Rep. Athen. III, 9. De Venat. XIII, 17 excitat. — ἔπειτα, v. ad I, 2, 1. — προειρέπειο. I, 2, 64. II, 1, 1. 5, 1. III, 3, 15. IV, 7, 9 activum est; I, 2, 32. 4, 1. III, 3, 8. IV, 8, 11 medium. V. ad I, 2, 64. Matth. 496. n. 3. Medium Constant. Matthiae Quaest. Soph. p. 97. explicat sibi impellere aliquem, sibi conciliare, in suas partes ducere. — πάντων neutrum est. Matth. 459. n. V. ad IV, 8, 11.

2. περὶ alii omittunt. Cyrop. I, 6, 12 τῶν ἄλλων — ἡ μένησαι; et paullo post οὐδ' οὐτοῦν περὶ τούτου ἐπεμνήσθη. Platon. Menex. 239 c. τούτων περὶ μοι δοκεῖ χρῆναι ἐπιμνήσθηναι. Matth.

χρησίμων αὐτός τε διετέλει μεμνημένος καὶ τοὺς συνόντας πάντας ὑπομνήσκων· οἶδα δὲ ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς Εὐθύδημον περὶ ἐγκρατείας τοιαύδε διαλεχθέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄρα καλὸν καὶ μεγαλεῖον νομίζεις εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ πόλει κτῆμα ἑλευθερίαν; Ὡς οὖν τέ γε μάλιστα, ἔφη. Ὅς-α τις οὖν ἄρχεται ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν καὶ διὰ ταύτας μὴ δύναται πράττειν τὰ βέλτιστα, νομίζεις τοῦτον ἑλευθερὸν εἶναι; Ἡκιστα, ἔφη. Ὡς γὰρ ἑλευθερὸν φαίνεται σοι τὸ πράττειν τὰ βέλτιστα· εἴτα τὸ ἔχειν τοὺς κωλύοντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἀνελεύθερον νομίζεις; Παντάπασι γε, ἔφη. Παντάπασι ἄρα σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκρατεῖς ἀνελεύθεροί εἶναι; Νῆ τὸν Δ' ἔφη, εὐκρίτως. Πότερον δέ σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκρατεῖς κωλύεσθαι μόνον τὰ κάλλιστα πράττειν, ἢ καὶ ἀναγκάζεσθαι τὰ αἰσχίστα ποιεῖν; Οὐδὲν ἥττοσ' ἔμοιγ' ἔφη, δοκοῦσι ταῦτα ἀναγκάζεσθαι ἢ· ἐκεῖνα κωλύεσθαι. Ποίους δὲ τινας δεσπότας ἡγῇ τοὺς τὰ μὲν ἄριστα κωλύοντας, τὰ δὲ κάκιστα ἀναγκάζοντας; Ὡς δυνατὸν νῆ Δ' ἔφη, κακίστους. Δουλείαν δὲ ποίαν κακίστην νομίζεις εἶναι; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, τὴν παρὰ τοῖς κακίστοις δεσπόταις. Τὴν κακίστην ἄρα δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσιν; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Σοφίαν δὲ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν οὐ δοκεῖ σοι ἀπεργουσα τῶν ἀνθρώπων ἢ ἀκρασία εἰς τὸνναντίον αὐτοὺς ἐμβάλλειν; ἢ οὐ δοκεῖ σοι προσέχειν τε τοῖς ὠφελοῦσι καὶ καταμανθάνειν αὐτὰ κωλύειν ἀφελκῶσα ἐπὶ τὰ ἥδεια, καὶ πολλάκις αἰσθανομένους τῶν ἀγαθῶν τε καὶ τῶν κακῶν ἐκπλήξασα ποιεῖν τὸ χεῖρον ἀντὶ

347. n. 1. — *ὡς οὖν τέ γε*. Postrema particula displicuit Schneidero, ut 2, 11 Valckenario. Cf. infra §. 5. Defendit Schaefer. App. Demosth. I. 543.

3. *διὰ τοῦ σώματος*. Stobaeus *διὰ* omisit, ut est Hell. IV, 8, 22 *αἱ τοῦ σώματος ἡδοναί*. Apol. 16. *ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις*. Sed additam videat praepositionem I, 5, 6. II, 6, 5. Infra §. 11. Plat. Civ. 328 d. *αἱ κατὰ σὸ σῶμα ἡδοναί*. Alia similia praepositionis exempla v. I, 4, 5. — *εἴτα* sine copula illati exempla ex Platon. Theaet. 148 b. Apol. 23 c. καὶ αὐτοὶ πολλάκις ἐμὲ μιμοῦνται, εἴτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν. Lycurg. Or. p. 184. affert Schneiderus ad II, 2, 14. Vid. ad I, 1, 5. — *ἔχειν τοὺς κωλύοντας*, habere qui impediunt. Matth. 270. Rost. 198. B. h. — *γέ* in fine paragraphi cum Stobaeo omitti malit Schneiderus. Sed quam vim in responsis habeat, v. Matth. 602. Addi rei cum aliqua accessione vel limitatione confirmandae caussa docet Hermann. Vig. 825.

4. *ταῦτα ἀναγκάζεσθαι — ἐκεῖνα κωλύεσθαι*, v. ad II, 1, 2. 30.

6. *ἐκπλήξασα*, v. ad I, 3, 12.

τοῦ βελτίονος αἰρεῖσθαι; Γίγνεται τοῦτο, ἔφη. Σωφροσύνην δέ, ὦ Εὐθύδημι, τίς ἂν φαίμεν ἦττον ἢ τῷ ἀκρατεῖ προσήκειν; αὐτὰ γὰρ δῆπου τὰ ἐναντία σωφροσύνης καὶ ἀκρασίας ἔργα ἐστίν. Ὁμολογῶ καὶ τοῦτο, ἔφη. Τοῦ δ' ἐπιμελεῖσθαι ὧν προσήκει οἷε τι κωλυτικώτερον ἀκρασίας εἶναι; Οὐκ οὖν ἔγωγε, ἔφη. Τοῦ δὲ ἀντὶ τῶν ὠφελούντων τὰ βλάπτοντα προαιρεῖσθαι ποιούντος, καὶ τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι, ἐκείνων δὲ ἀμελεῖν πείθοντος, καὶ τοῖς ἀσωφρονοῦσι τὰ ἐναντία ποιεῖν ἀναγκάζοντος οἷε τι ἀνθρώπου κάκιον εἶναι; Οὐδέν, ἔφη. 8 Οὐκοῦν τὴν ἐγκράτειαν τῶν ἐναντίων ἢ τὴν ἀκρασίαν εἰκὸς τοῖς ἀνθρώποις αἰτίαν εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν ἐναντίων τὸ αἷτιον εἰκὸς ἄριστον εἶναι; Εἰκὸς γάρ, ἔφη. Ἔοικεν ἄρα, ἔφη, ὦ Εὐθύδημι, ἄριστον ἀνθρώπου ἢ ἐγκράτεια εἶναι; Εἰκότως γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Ἐκείνο δέ, ὦ Εὐθύδημι, ἥδη πώποτε ἐνεθυμήθης; Ποῶν; ἔφη. Ὅτι καὶ

7. Σωφροσύνην. Scribi solet σωφροσύνης, quod quamquam codicum auctoritate caret, usu tamen comprobari videtur. V. §§. 10, 11. Nam hoc est: continentia pertinet ad aliquem, est aliquis continentiae particeps. Eurip. Bacch. 1294 Πενθεὶ δὲ τί μέρος ἀφροσύνης προσήκ' ἐμῆς; Cyrop. IV, 2, 40 οὐδ' ὥς ἡμῖν νῦν προσήκει οὔτε πλημονῆς πω οὔτε μέθης. Idem ac μετέσσι μοι dicit esse Matth. 326. Rost. 108. n. 5. Sed quamquam nominativus significare videtur: continentia convenit vel prodest alicui: tamen quam facilis sit ab altera ad alteram constructionem transitus, in promptu est videre. Aristoph. Pac. 617 οὐδ' ὅπως αὐτῇ προσήκει Φειδίας ἀκρόη. Thucyd. II, 29 Τηρεὶ δὲ τῷ Πρόκλῳ χάοντι γυναικα προσήκει ὁ Τήρης οὗτος οὐδέν. V, 66 τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δραμέου πολλοῖς προσήκει. Stob. ed. Gaisford. p. 417 sq. Gesn. 127. Meinek. Menand. 4. Finckh. Diar. Darmst. 1830. 48. Bernhard. Syntax. 150. V. ad III, 3, 10. — αὐτὰ γὰρ τὰ ἐναντία, *gerade das Gegenheil*. Matth. 467. Herm. Viger. 733. II. Rariorem in his pluralem esse, comparans tamen Aristot. Rhet. I, 7, 4. Plat. Cratyl. 432 a. Soph. 225 c., docet Bernhardt Syntax. 289. De articulo praedicati vocabulo addito v. ad III, 1, 8, 10, 1. 14, 7. — ὧν προσήκει, v. ad II, 1, 32.

8. ἢ post ἐναντίος illatum est etiam III, 12, 4. Anab. V, 8, 24. Matth. 366. n. 2. — τῶν ἐναντίων genitivi traectio similis est II, 1, 18. Casaubon. Theophr. Char. VII, 4.

9. Προῖον; Plat. Alcib. I. 130 a. καὶ μὴν τόδε γε οἶμαι οὐδένα ἂν ἄλλως διηγήσθαι. Τὸ ποῖον; Μὴ οὐ τριῶν ἐν γέ τι εἶναι τὸν ἀνθρώπον. Quibus in locis animadvertenda est diversitas brevis interrogationis intermediae. Matth. 266. n. Herm. Vig. 705 sq. V. ad I, 2, 36. Ceterum Matthiaeus gr. mal. 472. 2. c. nostrum locum cum iis componit, in quibus pronomen demonstrativum introductioni inservit. — De verbi ἐνεθυμείσθαι diversa constructione v. ad I, 1, 17. — ὥς περ interrogationi πῶς respondet etiam III, 10, 11. Plat. Phaed. 90 a. Πῶς λέγεις; ἤν' δ' ἔγω. Ὡς περ, ἢ δ' ὅς, περὶ τῶν σφόδρα μικρῶν καὶ μεγάλων. Matth. p. 1287. — δ' ἔψαν, alii δίσφος. Zonar. lex. p. 526. δίσφος καὶ δίσφα, ἐκατέ-

ἐπὶ τὰ ἡδέα, ἐφ' ἅπερ μόνα δοκεῖ ἡ ἀκρασία τοῦς ἀνθρώ-
πους ἄγειν, αὐτὴ μὲν οὐ δύναται ἄγειν, ἡ δ' ἐγκράτεια πάν-
των μάλιστα ἡδεσθαι ποιεῖ. Πῶς; ἔφη. Ὡςπερ ἡ μὲν ἀκρα-
σία οὐκ ἔωσα καρτερεῖν οὔτε λιμὸν οὔτε δίψαν οὔτε ἀφροδι-
σίων ἐπιθυμίαν οὔτε ἀγρυπνίαν, δι' ὧν μόνων ἔστιν ἡδέως
μὲν φαγεῖν τε καὶ πιεῖν καὶ ἀφροδισιάσαι, ἡδέως δ' ἀναπαύ-
σασθαι τε καὶ κοιμηθῆναι, καὶ περιμεινάντας καὶ ἀνασχομέ-
νους, ἕως ἂν ταῦτα ὡς ἐν ἡδίστῳ γένηται, κωλύει τοῖς ἀναγ-
καιοτάτοις τε καὶ συνεχεστοτάτοις ἀξιολόγως ἡδεσθαι· ἡ δ'
ἐγκράτεια μόνῃ ποιοῦσα καρτερεῖν τὰ εἰρημένα μόνῃ καὶ ἡδε-
σθαι ποιεῖ ἀξίως μνήμης ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις. Παντάπασιν,
ἔφη, ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλὰ μὴν τοῦ μαθεῖν τι καλὸν καὶ ἀγα-
θόν, καὶ τοῦ ἐπιμελεσθῆναι τῶν τοιούτων τινός, δι' ὧν ἂν
τις καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα καλῶς διοικήσῃ, καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶ-
κον καλῶς οἰκονομήσῃ, καὶ φίλοις καὶ πόλει ὠφέλιμος γέ-
νοιτο, καὶ ἐχθρῶν κρατήσῃ, ἀφ' ὧν οὐ μόνον ὠφέλειαι,
ἀλλὰ καὶ ἡδοναὶ μέγισται γίνονται, οἳ μὲν ἐγκρατεῖς ἀπο-
λαύουσι πράττοντες αὐτά, οἳ δὲ ἀκρατεῖς οὐδενὸς μετέχουσι.
τῷ γὰρ ἂν ἤττον φῆσαιμεν τῶν τοιούτων προσήκειν, ἢ ᾧ ἡμι-
στα ἔξεστι ταῦτα πράττειν, κατεχομένῳ ἐπὶ τῷ σπουδάζειν
περὶ τὰς ἐγγυτάτω ἡδονάς; Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Δοκεῖς μοι, 11
ἔφη, ὦ Σώκρατες, λέγειν, ὡς ἀνδρὶ ἤττονι τῶν διὰ τοῦ σῶ-

πως λέγεται, μᾶλλον δὲ τὸ οὐδέτερον. ubi v. Tittmann. In libris
autem antiquior forma feminina librorum culpa alteri non raro
cessisse videtur. V. Poppo Cyrop. II, 3, 13. Supra I, 4, 13 erat
δῖφος, quod vocabulum in codicibus quibusdam Platoniciis scribi
solet δῖφος, non improbatum Schneidero Civ. 438 e. 585 a. — ἐνι.
Formam praepositionis ionicam, ut significet ἐνεστι, tolerari no-
tum est. Buttm. 117. 3. 2. De constructione v. Matth. 461.

10. τοῦ μαθεῖν — οἱ ἐγκρατεῖς ἀπολαύουσι, Bornemannus intelligit ὠφελείας καὶ ἡδονάς μεγίστας. Hanc esse verbi
ἀπολαύειν constructionem ostendimus ad I, 6, 2. — ἐχθρῶν, alii
minore auctoritate ἐχθρούς. V. ad I, 5, 1. — πράττοντες αὐτά,
sc. τὸ μαθεῖν τι καλὸν cett. Eodemque spectare ἀφ' ὧν iam ex
his apparet, quae de constructione verbi ἀπολαύειν dicta sunt.
τῶν τοιούτων, ut supra δι' ὧν cett. ταῦτα, ut αὐτά. — κατε-
χομένῳ ἐπὶ τῷ σπουδάζειν, quia occupatur et tenetur in
studio voluptatum. Praepositione simul locus, circa quem versatur
cupido, ac finis, quem habet illa, significari videtur. V. ad
III, 14, 2. — περὶ τὰς ἐγγυτάτω ἡδονάς. De sententia v.
ad II, 1, 20. de forma Schneider. ad Anab. II, 2, 17. coll. Hellen.
V, 4, 66 ἐν ταῖς ἐγγυτάτω νήσοις. Negaverat autem Zeunius ad
Cyrop. IV, 1, 3 ἐγγυτάτω aliter quam absolute dictum, ἐγγυτάτω
aliter quam cum genitivo coniunctum apud Xenophontem inveniri.

11. ἤττον, v. ad I, 5, 1. — τί γὰρ, quidam libri dant τίτι
γάρ. V. ad III, 3, 14. — καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ, alii καὶ λόγῳ

ματος ἡδονῶν κάμπαν οὐδεμιῶς ἀρετῆς προσήκει. Τί γὰρ διαφέρει, ἔφη, ὡς Εὐθύδημε, ἄνθρωπος ἀκρατὴς θηρίου τοῦ ἀμεισιτάτου; ὅστις γὰρ τὸ μὲν κράτιστα μὴ σκοπεῖ, τὸ ἡδίστα δ' ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ ποιεῖν, τί ἂν διαφέρει τῶν ἀφρονιστάτων βοσκημάτων; ἀλλὰ τοῖς ἐγκρατέσι μόνους ἐξεσθι σκοπεῖν τὸ κράτιστα τῶν πραγμάτων, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ διαλέγοντας κατὰ γένη τὸ μὲν ἀγαθὸν προαιρεῖσθαι, τῶν δὲ 12 κακῶν ἀπέχεσθαι. Καὶ οὕτως ἔφη ἀρίστους τε καὶ εὐδαιμονιστάτους ἄνδρας γίνεσθαι καὶ διαλέγεσθαι δυνατωτάτους, ἔφη δὲ καὶ τὸ διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ συνόντας κοινήν βουλευέσθαι διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ πράγματα. δεῖν οὖν περιῶσαι ὅτι μάλιστα πρὸς τοῦτο ἑαυτὸν ἔτοιμον παρασκευάζειν, καὶ τούτου μάλιστα ἐπιμελεῖσθαι· ἐκ τούτου γὰρ γίνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους.

CAPUT VI.

1 Ὡς δὲ καὶ διαλεκτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας, περιόσομαι καὶ τοῦτο λέγειν. Σωκράτης γὰρ τοὺς μὲν εἰδότας, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι· τοὺς δὲ μὴ εἰδότας οὐδὲν ἔφη θαυμαστόν εἶναι αὐτοῖς τε σφάλλεσθαι καὶ ἄλλοις σφάλλειν. ὧν ἕνεκα

καὶ Ἰσὺν, qui est solemnis ordo. Sed libri conspirant in servando illo ordine Cyrop. IV, 1, 12; non omnino ib. II, 4, 10. Comment. II, 3, 6. 15. atque hoc loco. Addit Bornemannus ad II, 3, 6 locum Demosth. c. Neaer. 1345, 8. Schaefer. — διαλέγοντας, v. ad I, 1, 9.

12. εὐδαιμονιστάτους. Schaeferus App. Dem. III. 192. ascribendum censet δακμονιστάτους. Sed eadem huius vocabuli cum ἄριστος coniunctio est 8, 11. — καὶ διαλεκτικωτάτους post Suevernum De Aristoph. Nub. p. 5. damnaverunt Herbetius et Bornemannus tanquam ex sequente capite huc illata atque huic ratiocinationi officientia. Sed omni hoc enunciato ἐκ τούτου γὰρ cett. repetitio verborum καὶ οὕτως ἔφη simulque transitus ad sequentia continetur: qua in re quum negari non possit inesse negligentiam haud exiguam, tamen neque prius illud enunciatum potest deleri et posterius habet, quo se defendat, quam ex totius libri indole tum ex huius loci ratione, quippe severa argumentationis continuatione carentia. Facilius autem te mecum consentientem habebo, quum πρὸς τοῦτο, τοῦτον et ἐκ τούτου non tam ad διαλέγεσθαι quam ad διαλέγειν κατὰ γένη τὰ πράγματα retulerō. De arte dialectica vide quae disputavit C. Fr. Hermann. Lucian. Conscrib. Hist. p. 207 sqq.

CAP. VI. Artem bene et recte de re quacunque proposita disserendi docet familiares suos Socrates.

σκοπῶν σὺν τοῖς συνοῦσι; τί ἕκαστον εἶη τῶν ὄντων, οὐδέ-
ποτ' ἔλγη. πάντα μὲν οὖν, ἢ διωρίζετο; πολὺ ἔργον ἂν εἶη
διεξελεσθῆν· ἐν ὅσοις δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐπισκέψεως δη-
λαῶσαι οἶμαι, τοσαῦτα λέξω. πρῶτον δὲ περὶ εὐσεβείας ὡδέα
πως ἐσκόπει· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ποῖόν τι νομίζεις
εὐσεβίαν εἶναι; Καὶ ὅς, Κάλλιστον νῆ ΔΙ' ἔφη. Ἐχει οὖν
εἰπεῖν, ὁποῖός τις ὁ εὐσεβής ἐστιν; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, ὁ
τοὺς θεοὺς τιμᾶν. Ἐξεστὶ δὲ ὃν ἂν τις βούληται τρόπον τοῦς
θεοὺς τιμᾶν; Οὐκ, ἀλλὰ νόμοι εἰσὶ, καθ' οὓς δεῖ τοῦτο ποι-
εῖν. Οὐκοῦν ὁ τοὺς νόμους τούτους εἰδὼς εἰδείη ἂν, ὡς δεῖ
τοὺς θεοὺς τιμᾶν; Οἶμαι ἔγωγ' ἔφη. Ἄρ' οὖν ὁ εἰδὼς τοὺς
θεοὺς τιμᾶν οὐκ ἄλλως οἶεται δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ὡς οἶδεν;
Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Ἄλλως δὲ τις θεοὺς τιμᾷ ἢ ὡς οἶεται δεῖν;
Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς α
νομίμως ἂν τοὺς θεοὺς τιμῶη; Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὁ γε
νομίμως τιμᾶν ὡς δεῖ τιμᾶ; Πῶς γὰρ οὐ; Ὁ δὲ γε ὡς δεῖ
τιμᾶν εὐσεβής ἐστι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ περὶ
τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς δρθῶς ἂν ἡμῖν εὐσεβής ὠρισμένος
εἶη; Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δοκεῖ.

Ἀνθρώποις δὲ ἄρα ἔξεστιν ὃν ἂν τις τρόπον βούληται
χρῆσθαι; Οὐκ, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτους ὁ εἰδὼς ἂ ἐστι νό-
μιμα, καθ' ἃ δεῖ πως ἀλλήλοις χρῆσθαι, νόμιμος ἂν εἶη.

1. οὐδέποτε, alii οὐδεπώποτε. Brunnkii sententiam οὐδέποτε
cum futuro tantum construi, cum praeterito οὐδεπώποτε conten-
dentis ad Aristoph. Eccles. 384. refutavit Lobeck. Phryn. 458, al-
latis ex Xenophonte exemplis Ages. XI, 6. Anab. II, 6, 13. Oecon.
XX, 22. Hell. VII, 1, 34, ubi Schneiderus Brunnkium sequutus
vulgatum οὐδέποτε emendavit. Theophr. Char. 17. ἀλλ' οὐ θησαν-
ρόν εὐρηκα οὐδέποτε, ubi Astius οὐδεπώποτε scripsit. Alteram for-
mam v. II, 2, 8. coll. I, 2, 60. 63. IV, 8, 2. — καὶ τὸν τρό-
πον, v. ad II, 7, 14.

2. ποῖόν τι — ὁποῖός τις, v. ad I, 2, 36. IV, 4, 13.

3. εἰδὼς εἰδείη, v. ad 2, 21. — ἄρ' οὐ, v. ad II, 6, 1.
Nam οὐκ ἄλλως ἢ est i. q. οὕτως, ὡσαύτως; et quod sequitur οὐ
γὰρ οὖν, eo negatur praecedens ἄλλως. Plat. Euthyphr. c. 13. extr.
Οὕτω φῶμεν, ἢ ἄλλως σοι δοκεῖ; Οὐκ, ἀλλ' οὕτω. cf. c. 12, ubi si-
milia bis leguntur. V. etiam infra §. 11. Nec minus III, 3, 6,
ubi respondetur βέλτιον γοῦν, ea responsio ad proximam tantum
interrogationis partem respicit.

5. πῶς, aliquo modo, quod ad verba ὃν τρόπον referendum
videtur, quibusdam offensioni fuit. Bornemannus προσἀλλήλοις
scribendum proponit, in auxilium vocato Schneidero T. VI. p. 474.
De re equestri IV, 3 δεῖ λίθους ἔχοντα κατορρωγμένους προσἀ-
λλήλους παραπλησίους ὀπλαῖς τὸ μέγεθος. Nisi forte voculam illam
a quopiam illatam dicas, qui quid καθ' ἃ, quod solet scribi καθ' ἃ,
significet, indicare vellet. — οὕτω, v. ad III, 7, 4.

Ὅτι οὐκ αἶψα πάντες χράμενοι ἀλλήλους ὥς δὲ χράνται;
 Πῶς γὰρ οὐ; Ὅτι οὐκ αἶψα ὥς δὲ χράμενοι πολλοὺς χράνται;
 Πάντα μὲν οὖν, ἔφη. Ὅτι οὐκ αἶψα ὥς γε τοῖς ἀνθρώποις πολλοὺς
 χράμενοι πολλοὺς πρῆξτε τὰ ἀνθρώποις πρῆγματι; Εἰκός γ'
 ἔφη. Ὅτι οὐκ αἶψα τοῖς νόμοις καθόλου δίκαια εἶναι ποιοῦσι;
 Πάντα μὲν οὖν, ἔφη. Δίκαια δὲ εἶναι, ἔφη, ὅσα πολλοὶ;
 Ἄ οἱ νόμοι πλείουσιν, ἔφη. Οἱ ἄρα ποιοῦντες, ἃ οἱ νόμοι
 πλείουσιν, δίκαιά τε ποιῶσι καὶ ἃ δέ; Πῶς γὰρ οὐ; Ὅτι οὐκ
 αἶψα καὶ τὰ δίκαια ποιοῦντες δίκαιαί εἰσι; Οἷμαι ἔγωγ' ἔφη.
 Οἷμα οὖν πως περὶ πάντας τοὺς νόμους, μὴ εἰδότες, ἃ οἱ νό-
 μοι πλείουσιν; Οὐκ ἔγωγ' ἔφη. Εἰδότες δέ, ἃ δέ ποτε, οἷα
 τινὲς εἰσθῆναι δεῖ μὴ ποιῶν τούτων; Οὐκ εἷμαι, ἔφη. Οἷδας
 δὲ πως ἄλλα ποιοῦντας, ἢ ἃ εἰσθῆναι δεῖ; Οὐκ ἔγωγ' ἔφη.
 Οἱ ἄρα τὰ περὶ ἀνθρώπων νόμους εἰδότες τὰ δίκαια οὕτως
 ποιοῦσι; Πάντα μὲν οὖν, ἔφη. Ὅτι οὐκ αἶψα γε τὰ δίκαια ποι-
 οῦντες δίκαιαί εἰσι; Τίνας γὰρ ἄλλας; ἔφη. Ὅρθως ἔν ποτε
 ἄρα ὁρῶμεντα ὁρῶμεντα δικαίους εἶναι τοὺς εἰδότες τὰ περὶ
 ἀνθρώπων νόμους; Ἐπείγετε δοκῶ, ἔφη.

τ. Σοφίαν δὲ τί ἂν ᾔρησιμεν εἶναι; εἰπέ μοι, πότερά σοι
 δικαιοῦν οἱ σοφοὶ ἃ ἐπισκάνται, πάντα σοφοὶ εἶναι, ἢ οἱ
 τινες ἃ μὴ ἐπισκάνται, σοφοί; Ἄ ἐπισκάνται θελοῦναι, ἔφη.
 πῶς γὰρ ἔν τις ἃ γε μὴ ἐπισκάνται, πάντα σοφός εἴη; Ἄρ'
 εἶναι οἱ σοφοὶ ἐπιστήμη σοφοὶ εἶσι; Τίνα γάρ, ἔφη, ἄλλω τις
 ἔν εἴη σοφός, ἢ γε μὴ ἐπιστήμη; Ἄλλο δὲ τι σοφίαν οἷα
 εἶναι ἢ ὅ σοφοὶ εἶσι; Οὐκ ἔγωγε. Ἐπιστήμη ἔρα σοφία

6. Οὐκοῦν αἶψα γε τὰ δίκαια ποιοῦντες δίκαιοι εἰσιν;
 quae his leguntur, priore loco post Weiskium plerique damna-
 verunt. Sed Langius duplicem syllogismum ex hoc loco compo-
 nit, alteram: Qui faciunt legitima circa homines, faciunt iusta;
 qui iusta faciunt, sunt iusti; ergo qui legitima circa homines fa-
 ciant, iusti sunt. Alteram: Qui iusta noverunt, eos facere quo-
 que iusta oportet; iam qui iusta faciunt, iusti sunt; ergo iusti
 sunt, qui iusta noverunt. In utroque syllogismo medius ternarius
 est: qui iusta faciunt, sunt iusti: prior argumentatio definitionem
 iusti hominis efficit; altera evincitur, iusta facere et iusta novisse
 esse idem. — οἷδας, quae forma additamentum habere solet de,
 unde οἷσθε fit, rariore apud Atticos usu est. ἢς apud antiquiores
 scriptores sere non erat in usu, ἔφη minus usitatum. Vid. Rei-
 sig. Comm. crit. Soph. Oed. Col. 878. Lobeck. Phryn. 140. 236 sq.,
 ubi paucæ formarum οἷδας et ἡδεῖς ex bonæ notæ scriptoribus
 exempla composita sunt. De depravato οἷσθε v. Pearson. Moer.
 p. 268. Lips. Ansh. II, 4, 6 in plurimis libris est οἷσθεν. Oceron.
 XX, 14 in omnibus οἷσθεν. Böttger. gr. max. I. 578. Matth. gr.
 min. I. p. 366. 450. Rost. p. 423.

7. σοφοὶ εἰσιν illatum post τίς (v. ad I, 2, 62. II, 3, 1);

ἐστίν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι ἀνθρώπῳ δυνατόν εἶναι τὰ ὄντα πάντα ἐπίστασθαι; Οὐδὲ μὰ Δί' ἔμοιγε πολ-
λοστόν μέρος αὐτῶν. Πάντα μὲν ἄρα σοφὸν οὐχ οἷόν τε ἀν-
θρῶπον εἶναι; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. Ὁ ἄρα ἐπίσταται ἕκα-
στος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν; Ἐμοιγε δοκεῖ.

Ἄρ' οὖν, ὦ Εὐθύδημε, καὶ τὰγαθὸν οὕτω ζητητέον ἐστί;⁸
Πῶς; ἔφη. Δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον εἶναι; Οὐκ
ἔμοιγε. Τί δέ; τὸ ἄλλῳ ὠφέλιμον οὐ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλῳ
βλαβερόν εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλο δ' ἂν τι φαίης ἀγα-
θὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλιμον; Οὐκ ἔγωγ' ἔφη. Τὸ ἄρα ὠφέ-
λιμον ἀγαθόν ἐστιν ὅτι ἂν ὠφέλιμον ᾖ; Δοκεῖ μοι, ἔφη.

Τὸ δὲ καλὸν ἔχοιμεν ἂν πως ἄλλως εἰπεῖν ἢ, εἰ ἐστιν,⁹
ὀνομάζεις καλὸν ἢ σῶμα ἢ σκεῦος ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν, ὃ οἶσθα
πρὸς πάντα καλὸν ὄν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ' ἔφη. Ἄρ' οὖν
πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ᾖ, πρὸς τοῦτο ἐκάστῳ καλῶς
ἔχει χρῆσθαι; Πάνν μὲν οὖν, ἔφη. Καλὸν δὲ πρὸς ἄλλο τι
ἐστίν ἕκαστον ἢ πρὸς ὃ ἐκάστῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι; Οὐδὲ
πρὸς ἓν ἄλλο, ἔφη. Τὸ χρήσιμον ἄρα καλὸν ἐστὶ πρὸς ὃ ἂν
ᾖ χρήσιμον; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

Ἀνδρίαν δέ, ὦ Εὐθύδημε, ἄρα τῶν καλῶν νομίζεις εἶναι;¹⁰
Κάλλιστον μὲν οὖν ἔγωγ' ἔφη. Χρήσιμον ἄρα οὐ πρὸς τὰ

nisi malis oī σοφοί intelligere, quae verba putabat Hindenburgius excidisse; simili scilicet errore, quo a Bastio Spec. crit. de Sympos. Plat. p. 77 sq. correcto in Platon. Euthyphr. c. 12. nunc legitur διότι φιλεῖται ὑπὸ θεῶν, φιλούμεγόν ἐστι καὶ θεοφίλεις τὸ θεοφίλεις, quoque Mosch. Europ. post v. 113. omissi propter eundem versuum duorum exitum quattuor versus sunt, a Gaisfordio reperti, a Naekio restituti. Cf. Platon. Theaet. 145 d. Σοφία δὲ γ' οἶμαι σοφοὶ οἱ σοφοί. Ibi eadem est sapientiae definitio: Ταῦτ' οὖν σοφία καὶ ἐπιστήμη. Sed h. l. σοφοὶ εἰσιν universe dictum videtur: homines sapientes sunt. V. ad III, 11, 7. — σοφία, v. ad I, 2, 23. III, 10, 1. — οὐδὲ ad πολλοστόν potissimum pertinet, v. a 2, 23. de πολλοστόν v. ad III, 1, 6.

8. τὸ ἄλλῳ ὠφέλιμον. Addi ὅν maluit Weiskius, quae eadem fuit sententia Schneideri I, 4, 10 ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον ἀξιοῖ σε θεραπεύειν, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ τιμητέον αὐτό (τὸ δαιμόνιον), ubi v. annotata; Weiskii item Sympos. IV, 25 καὶ γὰρ ἀπληστόν καὶ ἐλπίδας τινὰς γλυκέας παρέχει. V. Bornem. ad eum locum.

9. ἢ, εἰ ἐστιν, vel, si fieri potest. Locus est paullo diffi-
ciliior, multifariamque eum tentaverunt. Alii aliter auxiliati sunt:
ego malim εἰπεῖν, τί ἐστιν, ἢ ὀνομάζεις. Herbstius codicem unum
et Weiskium sequutus scripsit ἢ ἔχους τι ὀνομάζειν. — πρὸς
πάντα καλὸν ὄν. V. ad III, 8, 5.

10. Ἀνδρίαν, alii ἀνδρείαν. Illud auctoritate codicum et loci
natura de notione vocabuli primitivi propria quaerentis motus re-
tinuei. Ceterum v. ad I, 1, 16. Rückert. Platon. Conviv. p. 108. —

τε τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ νόμους τῶν πόλεων ἀρχὴν βασι-
λειαν ἤγειτο, τὴν δὲ ἀκόντων τε καὶ μὴ κατὰ νόμους, ἀλλ'
ὅπως ὁ ἀρχὼν βούλοιστο, τυραννίδα. καὶ ὅπου μὲν ἐκ τῶν
τὰ νόμιμα ἐπιτελούντων αἱ ἀρχαὶ καθίστανται, τὰύτην τὴν
πολιτείαν ἀριστοκρατίαν ἐνόμιζεν εἶναι· ὅπου δ' ἐκ τιμημά-
των, πλουτοκρατίαν· ὅπου δ' ἐκ πάντων, δημοκρατίαν.

Εἰ δέ τις αὐτῷ περὶ τοῦ ἀντιλέγοι μηδὲν ἔχων σαφές 13
λέγειν, ἀλλ' ἄνευ ἀποδείξεως ἤτοι σοφώτερον φάσκων εἶναι,
ὃν αὐτὸς λέγοι, ἢ πολιτικώτερον ἢ ἀνδρεώτερον ἢ ἄλλο τι
τῶν τοιούτων, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανήγεν ἄν πάντα τὸν
λόγον ὧδε πῶς· Ὡς σὺ ἀμείνω πόλιν εἶναι, ὃν σὺ ἐπαι- 14
νεῖς, ἢ ὃν ἐγὼ; Φησὶ γὰρ οὐκ. Τί οὖν οὐκ ἐκείνο πρῶτον
ἐπισκεψάμεθα, τί ἐστὶν ἔργον ἀγαθοῦ πολίτου; Ποιῶμεν
τοῦτο. Οὐκοῦν ἐν μὲν χρημάτων διοικήσει κρατοῖ ἂν ὁ
χρήμασιν εὐπορώτεραν τὴν πόλιν ποιῶν; Πάνυ μὲν οὐκ,
ἔφη. Ἐν, δέ γε πολέμῳ ὁ καθυπερτέραν τῶν ἀντιπάλων;
Πῶς γὰρ οὐ; Ἐν δὲ πρεσβείᾳ ἄρα ὅς ἂν φίλους ἀντὶ πολε-
μίων παρασκευάσῃ; Εὐκότως γε. Οὐκοῦν καὶ ἐν δημηγορίᾳ
ὁ στάσεις τε παύων καὶ ὁμόνοιαν ἐμποιῶν; Ἐμοίγε δοκεῖ.
Οὕτω δὲ τῶν λόγων ἐπαναγομένην καὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν
αὐτοῖς φανερόν ἐγγίγνεται τάληθές. ὅποτε δὲ αὐτὸς τι τῷ 15

622. med. explicavit. — πλουτοκρατίαν, Stobaeus πλουτοκρά-
τειαν. Quod nonnunquam haec substantiva diphthongum recipiunt:
hanc mihi erroris caussam invenisse videor, quod fallax nominis
consuetissimi ἀρχαία imago scribentes luderet, non animadver-
tentes, huic terminationi subiectum esse habitum quendam natu-
rae in adiectivi forma designatum, vitae autem civitatisque con-
ditionem proprie notari terminatione *ια*, quae in rarioribus facile
oblitteratur, in communibus autem δημοκρατία, ἀριστοκρατία etc.
usu fixa est. Lobbeck. Phryn. 626.

13. εἰ — ἀντιλέγοι — ἐπανήγεν ἄν. V. ad I, 3, 4. Ha-
bet autem imperfectum eam significationem, de qua dictum est
ad I, 1, 16. — ἤτοι — ἢ, v. ad III, 12, 2. — ὃν αὐτὸς λέγοι.
Weiskius malebat οὐ. Sed post σοφώτερον comparativum facili-
est, quod par est, intelligere. Finge initio sequentis paragraphi
verba ἢ ὃν ἐγὼ deesse.

14. ἐπισκεψάμεθα, alii ἐπισκεψόμεθα, alii ἐπισκευόμεθα.
Sed v. ad III, 11, 15. — τῶν ἀντιπάλων. V. ad III, 6, 8 ἡ-
των τῶν ἐναντίων. 11, 5. — τοῖς ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς, v. ad
II, 5, 1.

15. διὰ τῶν μάλιστα ὁμολογουμένων, per ea, de qui-
bus prorsus non ambigitur. Alibi participium praesentis pro prae-
terito positum videtur, variantque et libri et editores in scriptura
ὁμολογούμενος et ὁμολογημένος. Stallbaum. Plat. Crit. 48 b. Gra-
ser. Adverss. Plat. p. 77. Ceterum verba eundi ac similia cum
διὰ praepositione magnam dictionum numerum efficiunt. Infra διὰ
τῶν δοκούντων τοῖς ἀνθρώποις ἄγειν τοὺς λόγους. V. Krüger. Anab.

λόγῳ διεξίλοι, διὰ τῶν μάλιστα ὁμολογουμένων ἐπορεύετο, νομίζων ταύτην [τὴν] ἀσφάλειαν εἶναι λόγον. τοιγαροῦν πολὺ μάλιστα ὣν ἐγὼ οἶδα, ὅτε λέγοι, τοὺς ἀκούοντας ὁμολογούντας παρῆχεν. ἔφη δὲ καὶ Ὅμηρον τῷ Ὀδυσσεὶ ἀναθεῖναι τὸ ἀσφαλῆ ῥήτορα εἶναι, ὡς ἱκανὸν αὐτὸν ὄντα διὰ τῶν δοκούντων τοῖς ἀνθρώποις ἄγειν τοὺς λόγους.

CAPUT VII.

- 1 Ὅτι μὲν οὖν ἀπλῶς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνεται Σωκράτης πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας αὐτῷ, δοκεῖ μοι δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων εἶναι· ὅτι δὲ καὶ αὐτάρχεις ἐν ταῖς προσηκούσαις πράξεσιν αὐτοὺς εἶναι ἐπιμελεῖτο, νῦν τοῦτο λέξω. πάντων μὲν γὰρ ὣν ἐγὼ οἶδα μάλιστα ἐμελεν αὐτῷ εἰδέναι, ὅτου τις ἐπιστήμων εἴη τῶν συνόντων αὐτῷ· ὣν δὲ προσήκει ἀνδρὶ καλῷ κάγαθῷ εἰδέναι ὃ τι μὲν αὐτὸς εἰδείη, πάντων προθυμότερα ἰδίδασκεν, ὅτου δὲ αὐτὸς ἀπειρότερος εἴη,

III, 2, 8. Koerner. Eurip. Androm. 175. Matth. 580. e. — ταύτην [τὴν] ἀσφάλειαν. Articulum damnaverunt Schaeferus App. Demosth. III. 517. V. 289. Coraës et L. Dindorfius. Herodot. IV, 65 ταύτην ἀνδραγαθήν λέγοντες. Xen. Apol. 3 ἦν περ νομίζω μελέτην εἶναι καλλίστην ἀπολογίας. Supra 4, 20 οὐκέτι μοι δοκεῖ οὗτος θεοῦ νόμος εἶναι. V. ad II, 4, 2. Forsitan defenditur eo, quod porro sermo est de hac ἀσφαλείᾳ: hanc esse illam, quam scimus, certam et evidentem disputandi demonstrandique rationem. Cf. Blum. Animadversas. ad Thucyd. p. 8 sq. — Ὅμηρον. Hindenburgius comparat II. III, 217—224. Zeunius Odys. VIII, 171 ὃ δ' ἀσφαλῆως ἀγορεύει, coll. Dionys. Halic. De arte rhetor. XI, 8. — ὡς ἱκανὸν αὐτὸν ὄντα. Vid. ad I, 2, 20. IV, 2, 30.

CAP. VII. Demonstrat Socrates, quid et quantum in arte quaque, velut geometria, astronomia, arithmetica, medica, discendum sit, adeo ut, quaestionibus intellectu difficilibus usque inanibus neglectis, discipulos eas tantum res cognoscere iubeat, quae ad vitam domesticam civilemque recte instituendam gerendamque pertinent. In diiudicanda autem Socratis de artibus illis sententia recordari consentaneum est, Socratem mores hominum corrigi et excoli quam artes ad res intellectu humano altiores accommodari maluisse.

1. τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνεται, v. ad 4, 9. — αὐτοὺς εἶναι. In hoc infinitivo sine articulo post ἐπιμελεῖτο illo effectus in obiecto conspicui significatio inest. Qua in re mirum non esset si τὸ additum videremus, ut de Rep. Lac. V, 7 ἀναγκάζονται τὸ ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι ἐπιμελεῖσθαι. Si sola indicatur cura, quam quis in suis rebus ponit, addi solet, τοῦ, ut I, 2, 56. III, 3, 11. 7, 7. Matth. 542. n. 1. b. Quamquam eadem sententia I, 6, 15 est εἰ ἐπιμελομένην τοῦ ὡς πλείστους ἱκανοὺς εἶναι. — νῦν τοῦτο λέξω, v. ad 5, 1. Dictum, ac si oratio ita sit composita: νῦν δὲ τοῦτο λέξω, ὅτι καὶ αὐτάρχεις rel. Meminit autem scriptor promissi sui: pertinet enim haec disputatio ad discipulos μηχανικούς reddendos, v. 3, 1.

πρὸς τοὺς ἐπισταμένους ἦγεν αὐτοὺς. εἰδὼσθε δὲ καὶ, μέ-
 χρι ὅτου δέοι ἔμπειρον εἶναι ἐκάστου πράγματος τὸν ὀρθῶς
 πεπαιδευμένον. αὐτίκα γεωμετρίαν μέχρι μὲν τούτου. ἔφη
 δεῖν μαρθάνειν, ἕως ἱκανὸς τις γένοιτο, εἴ ποτε δεήσῃ, γῆν
 μέτρῳ ὀρθῶς ἢ παραλαβεῖν ἢ παραδοῦναι ἢ διανεῖμαι, ἢ
 ἔργον ἀποδείξασθαι. οὕτω δὲ τοῦτο ῥάδιον εἶναι μαθεῖν,
 ὥστε τὸν προσέχοντα τὸν νοῦν τῇ μετρήσει ἅμα τὴν τε γῆν
 ὁπόση ἐστὶν εἰδέναι καὶ ὥς μετρεῖται ἐπιστάμενον ἀπύειναι.

2. *μέχρι ὅτου*. Unus codex offert *μέχρως*. Sed forma *μέ-
 χρι* adeo displicuit Atticistis, ut atticam esse negarent, gramma-
 ticoorumque veterum iudicium sequuti fuerunt qui *μέχρως* apud At-
 ticos ubique tollendum censerent. Verum ut librorum incredibili-
 lis in ea re est fluctuatio et inconstantia, ita vel aurium voluptas
 vel scriptorum diversitas alteram, quae damnatur, formam ferre
 vel excusare videtur. Ex aurium iudicio utique legendum Plat.
 Menex. 239 a. *μέχρι Σκυθῶν*. Xen. Hell. I, 2, 16 *μέχρι σκώτος
 ἀπέλειτο*. Quid si hiatum ante spiritum asperum, cuius talem vim,
 paullatim, ut videtur, obliteratam, librarii parum senserunt, fe-
 rendum iudicemus? Vid. ad I, 4, 14. III, 12, 6. Unde *μέχρι οὐ*
 et *μέχρι οἷου* omni carent dubitatione. *μέχρως οὐ* apud tragicos
 non invenitur. Hermann. Soph. Ai. 568. *μέχρι οὐ* in Platonis li-
 bis scripserunt Bekkerus et Schneiderus, ut Rep. IV. 423 b. Me-
 nex. 245 a.; idemque Bekkerus cum Stallbaumio Phileb. 18c. *μέ-
 χρι ἐνός*. Apud Xenophontem ubicunque *μέχρως οὐ* datum ab edi-
 toribus videris, id non fieri sine codicum quadam repugnancia
 scito. Vid. Bornem. Anab. I, 4, 13. 7, 6. V, 1, 1. L. Din-
 dorf. Anab. I, 4, 13. Hellen. I, 1, 3. Poppa Thucyd. I. 1. 215. Lo-
 beek. Phryn. 14 sq. Schaefer. App. Dem. III. 353. Stallbaum. Plat.
 Sympos. 210 e. Phaed. 109 b. — *ἔργον ἀποδείξασθαι* Sue-
 vernius de Aristoph. Nub. p. 18. de aedificiorum exstruktionem et
 describenda et efficienda deque similibus operibus interpretatur,
 comparans Herodot. II, 101. 148, ubi est *ἔργων ἀπόδειξις*. Verum
 apud Herodotum *ἔργα ἀποδείξασθαι*, addito fere *μεγάλα* vel *λό-
 γον ἄξια*, significat facinora magna edere: quod sane quum satis
 apud Herodotum habeat frequentem usum, dici solet de aedificio-
 rum monumentis. Finckhiius Diar. Darmstad. 1830. 48. apte com-
 parat imitationem Maximi Tyrī XXXVII, 7. *οὕτως ἀμείλει καὶ
 γεωμετρίαν — οἱ μὲν πολλοὶ — μέχρι τοῦ περὶ τὴν χρεῖαν ἀναγ-
 καίου δοκοῦντος προσέρναι, διαμετρήσαι γῆν καὶ ἀναστῆσαι τετ-
 χίον καὶ πᾶν, ὅσον εἰς χειρουργίαν αὐτῆς συντελεῖ, δοκιμάζοντες,
 πρῶτον δὲ αὐτῶν ὁρῶντες. — τὴν γῆν ὁπόση ἐστὶν εἰδέναι*. No-
 tum attractionis exemplum. Buttin. 151. I. 6. Matth. 296. Vid. ad
 I, 2, 13. 4, 13. IV, 2, 33. 8, 11. Ratio, qua Bernhardt Syntax.
 p. 466. eam attractionem explicavit, subiectum suspensi enuntiati
 tanquam obiectum ad primariam enuntiationem traiectionem dicens,
 parum quibusdam sufficit, potius ac rectius eius usus caussam in
 eo sitam volentibus, quod obiectum non totum respiciatur, sed
 id tantum, quod de eo praedicatur. Quodsi Homericā ἦδεε γὰρ
 κατὰ θυμὸν ἀδελφῶν, ὥς ἐπονείτο dicas ἦδεε ἀδελφῶν πονομε-
 νον: τὸ εἰδέναι non referri nisi ad τὸ πονεῖσθαι τοῦ ἀδελφοῦ; sed
 quum haec quae dicitur attributiva ratio nimis ampla sit et vaga,
 enuntiatum secundarium effici, retento tamen ad verbum prima-
 rium obiecto.

τὰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ περιφορᾷ ὄντα καὶ τοὺς πλάνητάς τε καὶ ἀσταθμήτους ἀστέρας γινῶναι, καὶ τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὰς περιόδους καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν ζητοῦντας κατατρίβεισθαι, ἰσχυρῶς ἀπέτρεπεν. ὠφέλειαν μὲν γὰρ οὐδεμίαν οὐδ' ἐν τούτοις ἔφη ὁρᾶν· καίτοι οὐδὲ τούτων γε ἀνήκοος ἦν· ἔφη δὲ καὶ ταῦτα ἱκανὰ εἶναι κατατρίβειν ἀνθρώπου βίον καὶ πολλῶν καὶ ὠφελίμων ἀποκωλύειν. ὅλως δὲ τῶν οὐρανίων, ἧ ἕκαστα ὁ θεὸς μηχανᾶται, φροντιστὴν γίγνεσθαι ἀπέτρεπεν· οὔτε γὰρ εὐρετὰ ἀνθρώποις αὐτὰ ἐνόμιζεν εἶναι, οὔτε χαρῖσθαι θεοῖς ἂν ἠγείτο τὸν ζητοῦντα, ἀ ἐκείνοι σαφηνίσαι οὐκ ἐβουλήθησαν. κινδυνεύσαι δ' ἂν ἔφη καὶ παραφρονῆσαι τὸν ταῦτα μεριμνῶντα, οὐδὲν ἥττον ἢ Ἀναξαγόρας παρεφρόνησεν ὁ μέγιστος φρονήσας ἐπὶ τῷ τὰς τῶν θεῶν μηχανὰς ἐξηγεῖσθαι. ἐκεῖνος γὰρ τῶν λέγων μὲν τὸ αὐτὸ εἶναι πῦρ τε καὶ ἥλιον ἠγνόει, ὥς τὸ μὲν πῦρ οἱ ἄνθρωποι ῥαδίως καθορῶσιν, εἰς δὲ τὸν ἥλιον οὐ δύνανται ἀντιβλέπειν, καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ ἡλίου καταλαμπόμενοι τὰ χρώματα μελάντερα ἔχουσιν, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς οὐ.

sitio, non tam raro ad infinitivum omittitur articulus, quam creditur. Schaefer. App. Demosth. I. 561. Engelh. Aunott. Demosth. 53. — καίτοι — γέ, v. ad I, 2, 3.

6. De Anaxagorae placitis v. Fischer. Plat. Apol. S. 26 d.

7. τὰ χρώματα μελάντερα ἔχουσιν. Adiectivum sine articulo pone substantivum positum pro praedicto habendum est. Vid. I, 4, 13 ὁ θεὸς τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε. II, 1, 30 τὰς στρωμνάς μαλακὰς παρασκευάζῃ. Hell. I, 7, 18 τὴν αἵταν κοινὴν ἔχουσιν. Anab. VI, 3, 26 οἱ δὲ πολέμοι ὑπέμενον, νομίζοντες καλὸν ἔχειν τὸ χαλεπόν. Nostrae linguae eadem libertas est, usus non idem; gallicae utrumque, ut: il a les cheveux roux; in latina quominus idem luculente appareat, defectus articuli impedit. Nam quod Caes. B. G. V, 58 legitur: habuit post id factum Caesar quietiorem Galliam, numquid ad rem diversum est? Matth. 277. b. — αὐτὸν, v. ad I, 2, 42. — ἠγνόει δὲ ὅτι καί. Post Schneiderum duos codices, qui non sunt optimi, sequenti scripserunt ἠγνόει δὲ καὶ ὅτι. Sed traiectione καὶ particulae nihil fere frequentius est. Vid. praeter locos supra excussos III, 1, 4, 12, 7. Cyrop. I, 6, 10. III, 2, 26, 3, 39. Anab. V, 1, 8. Vid. I. A. Merz. lectt. Xenoph. spec. I. p. 15 — 20. — λαμπρότατος. Adiectivi superlativum non genitivi additi, sed substantivi sui, quo referatur, genus asciscere solere, vetus observatio est. Hom. III. XXII, 139. Κέρκος ἐλαφρότατος πετεηνῶν. Plat. Tim. 29 a. ὁ κόσμος κάλλιστος τῶν γεγονότων. Plutarch. Consol. 162 c. ἡ λύπη χαλεπωτάτη παθῶν. Menand. p. 193 v. 3. νόσων χαλεπωτάτος φθόρος. quod quum Bentleius voluerit χαλεπωτάτη emendari, iure refutatus est a Meinekio ad eum locum et a Porsono Eurip. Phoen. 1730, ubi videndus etiam Schaeferus est. Bernhard. Syntax. 439. Catull. IV in. Phaselus ille, quem videtis, hospites, ait fuisse navium celerissimus.

ἡγνόνει δὲ ὅτι καὶ τῶν ἐκ τῆς γῆς φνομένων ἄνευ μὲν ἡλίου αὐτῆς οὐδὲν δόναται καλῶς αὔξασθαι, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς θερμαινόμενα πάντα ἀπόλλυται· φάσκων δὲ τὸν ἡλίον λίθον διάπυρον εἶναι καὶ τοῦτο ἡγνόνει, ὅτι λίθος μὲν ἐν πυρὶ ὦν οὔτε λάμπει οὔτε πολὺν χρόνον ἀντέχει, ὁ δὲ ἥλιος τὸν πάντα χρόνον πάντων λαμπρότατος ὦν διαμένει. ἐκέλευε δὲ καὶ λογισμοὺς μανθάνειν· καὶ τούτων δὲ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐκέλευε φυλάττεσθαι τὴν μάταιον πραγματείαν. μέχρι δὲ τοῦ ὠφελίμου πάντα καὶ αὐτὸς συνεπεσκόπει καὶ συνδιέξῃ τοῖς συνοδοῖσι. 9 προέτρεπε δὲ σφόδρα καὶ ὕμνας ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνόντας, παρὰ τε τῶν εἰδόντων μανθάνοντας, ὅσα ἐνδέχοιτο, καὶ ἑαυτῷ ἕκαστον προσέχοντα διὰ παντὸς τοῦ βίου, τί βρωμα ἢ τί πόμα ἢ ποῖος πόνος συμφέροι αὐτῷ, καὶ πῶς τούτοις χρώμενος ὑγιενότατ' ἂν διάγοι. τὸν γὰρ οὕτω προσέχοντα ἑαυτῷ ἔργον ἔφη εἶναι εὖρεῖν ἱατρὸν τὰ πρὸς ὕλεις συμφέ- 10 ροντα αὐτῷ μᾶλλον διαγιγνώσκοντα ἑαυτοῦ. εἰ δέ τις μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν ὠφελείσθαι βούλοιτο, συνεβούλευε μαντικῆς ἐπιμελεῖσθαι. τὸν γὰρ εἰδότα, δὲ ὦν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν πραγμάτων σημαίνουσιν, οὐδέ ποτ' ἔρημον ἔφη γήγεσθαι συμβουλῆς θεῶν.

CAPUT VIII.

1 **Εἰ δέ τις, ὅτι, φάσκοντος αὐτοῦ, τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ**

8. λογισμούς, τὴν λογιστικὴν, quæ quomodo ab arithmetica differat, indicat ipse Plato Gorg. 451 c. διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα πῶς ἔχει πλήθους, ἐπισκοπεῖ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον ἢ λογιστικῇ. Cum γεωμετρικὰ componuntur λογισμοί Plat. Civ. 510 c. 526 d. ubi v. Schneider. 536 d. cum ἀριθμῷ λογισμός Phaedr. 274 c.

9. τί — συμφέροι καὶ πῶς — ἂν διάγοι. Altero loco particulam abesse, altero poni debuisse intelliges, ubi orationem tibi rectam sinxeris. V. I, 1, 16. 3, 3. 7, 4. Aliter paullo comparatus est locus Hell. II, 3, 27 εἰ μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἐγίνωσκε, πολέμιος μὲν ἦν, οὐ μένοι πονηρός γ' ἂν δικαίως ἐνομίζετο. V. ad II, 1, 18. — τὸν — προσέχοντα. Haec unius codicis scriptura est, reliquorum τοῦ — προσέχοντος, quod Weiskius volebat ex μᾶλλον pendere; sed ita non minorem molestiam creat αὐτοῦ quam si genitivum cum ἔργον coniungas; accedit quod ἔργον ἔστι fere absolute dicitur, nisi quod Hellen. VII, 1, 31 additus est dativus personae.

10. μᾶλλον ἢ κατὰ, v. ad I, 7, 4. IV, 4, 24. — ἔρημον συμβουλῆς, v. ad IV, 4, 24.

CAP. VIII. Demonstratur Socratem capitali iudicio condemnatum minime mendacii de daemone sibi significante, si quid sit omittendum aut faciendum, coargui. Ad extremum sit brevis repetitio argumentorum, quæ per hos commentarios sunt tractata.

προσημαίναν, ἃ τε δεῖαι καὶ ἃ μὴ δεῖαι ποιεῖν, ἐπὶ τῶν δικαστῶν κατεγνώσθη θάνατος, οὔτε αὐτὸν ἐλέγχεσθαι περὶ τοῦ δαιμονίου ψευδόμενον, ἐννοησάτω πρῶτον μὲν, ὅτι οὕτως ἤδη τότε πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν, ὥστ' εἰ καὶ μὴ τότε, οὐκ ἂν πολλῷ ὕστερον τελευτῆσαι τὸν βίον· εἴτα ὅτι τὸ μὲν ἀχθεινότετον τοῦ βίου καὶ ἐν ᾧ πάντες τὴν διάνοιαν μειοῦνται, ἀπέλειπεν, ἀντὶ δὲ τούτου τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην ἐπιδειξάμενος ἐκκλειαν προσεκτήσατο, τὴν τε δίκην πάντων ἀνθρώπων ἀληθέστατα καὶ ἐλευθεριώτατα καὶ δικαιοτάτα εἰπὼν καὶ τὴν κατὰ γνῶσιν τοῦ θανάτου πραδῆτα καὶ ἀνδραδῆστατα ἐνεγκών. ὁμολογεῖται γάρ, οὐδένα πώποτε τῶν μνημονομένων ἀνθρώπων κάλλιον θάνατον ἐνεγκεῖν. ἀνάγκη μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ μετὰ τὴν κρίσιν τριάκοντα ἡμέρας βιῶναι διὰ τὸ Δῆλια μὲν ἐκείνου ταῦ μηνὸς εἶναι, τὸν δὲ

1. κατεγνώσθη θάνατος copulari debent cum verbis αὐτοῦ φράσκοντος. Schneid. Immo αὐτοῦ cogitatione repetendum. V. ad §. 5. Vid. Matth. 378. Rost. 109. n. 4. Sine genitivo dictum Plat. Euthyphr. 2 b. οὐ γὰρ που ἐκείνῳ γε καταγνώσσομαι, ὡς σύ γε ἔτερον (γραφὴν γέγραψαι). — ἡ δὲ ἰότης. τότε omittunt duo codices. Non rara istarum vocularum coniunctio est. II, 9, 7. Ast. Plat. Legg. VI, 20. p. 326. τ— πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν, septuaginta annos natus, teste Diogene et Maximo Tyrio. Schneid. — ἀπέλειπεν. Ita duo codices scriptum dant, reliqui ἀπέλειπεν. V. ad I, 2, 64. Sed cf. Apol. 32 τοῦ μὲν γὰρ βίου τὸ χαλεπώτατον ἀπέλειπε. — ἐνεγκών. Paucorum auctoritas librorum ἐνέγκας commendat. V. ad II, 2, 5.

2. οὐδένα πω. Alii ex uno codice οὐδένα πώποτε. Plat. Gorg. 448 a. οὐδεὶς μὲ πω ἠρώτησε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν, ubi scholiastes τὸ οὐδεὶς πω, inquit, ἀντὶ τοῦ οὐδεὶς πώποτε. Καὶ Θουκυδίδης· οὐδεὶς πω καταγνούς. Heindorfius composuit locos Thueyd. I, 32. 37. 76. Plat. De Rep. II. 358 d. τὸν δὲ ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης λόγον, ὡς ἄμεινον ἀδικίας, οὐδενὸς πω ἀκήρως ὡς βούλομαι. Addimus ex Xenophonte Anab. I, 2, 26. VI, 5, 14. VII, 5, 16. Cyrop. II, 1, 5. — βιῶναι hic, ut solet, praesentis temporis habet significationem. Buttm. II. p. 90. — Δῆλια. Plat. Phaed. 58 ἔτυχε γὰρ τῇ προτεράῃ τῆς δίκης ἡ πρῦμμα ἐστεμμένη τοῦ πλοῦτον, ὃ εἰς Ἀῆλον Ἀθηναῖος πέμπουσι. — τοῦτ' ἐστὶ τὸ πλοῖον, ὡς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δις ἐπὶ ἐκείνους ὤχετο ἄγων καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἔσωθη. τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὐξάντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξεν εἰς Ἀῆλον· ἦν δὲ καὶ νῦν ἐτι ἐξ ἐκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. ἐπειδὴ οὖν ἄρξονται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρῶς τὴν πόλιν καὶ δημοσίαν μηδὲνα ἀποκτινύναι, πρὶν ἢ εἰς Ἀῆλόν τε ἀφικηται τὸ πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο· τοῦτο δ' ἐνδοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίγνεται, διὰ τὴν τύχην ἀνεμοὶ ἀπολαβόντες αὐτοὺς. ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὴ ὁ ἱερὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στήβη τὴν πρῦμναν τοῦ πλοῦτον· τοῦτο δ' ἔτυχε, ὥσπερ λέγω, τῇ προτεράῃ τῆς δίκης γεγονός. διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ ἢ μετὰ τὸ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου.

νόμον μηδένα ἔαν δημοσίᾳ ἀποθνήσκῃν, ἕως ἄν ἡ θεωρία ἐκ Διγίου ἐπανέλθῃ, καὶ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπᾶσι τοῖς συνή-
θῃσι φανερὸς γένητο οὐδὲν ἄλλοιότερον διαβιοῦς ἢ τὸν ἔμ-
προσθῆν χρόνον· καίτοι τὸν ἔμπροσθέν γε πάντων ἀνθρώ-
πων μάλιστα ἐθαιμύετο ἐπὶ τῷ εὐδύμῳ τε καὶ ἐκούλῳ
3 ζῆν. καὶ πῶς ἄν τις κάλλιον ἢ οὕτως ἀποθάνοι; ἢ ποῖος
ἄν εἴη θάνατος κάλλιον ἢ ὃν [ἄν] κάλλιστά τις ἀποθάνοι;
ποῖος δ' ἄν γένοιτο θάνατος εὐδαιμονέστερος τοῦ κάλλιστου;
4 ἢ ποῖος θεοφιλέστερος τοῦ εὐδαιμονεστάτου; Αἰξω δὲ καὶ
αἰ Ἑρμογένους τοῦ Ἰπποκρίτου ἤκουσα περὶ αὐτοῦ. ἔφη γάρ,
ἦδη Μελέτιου γεγραμμένου αὐτὸν τὴν γραφήν, αὐτὸς ἀκούων

3. ἢ ὃν ἄν. Particulam ab uno libro Victoriano omissam sustulit L. Diandorfius. — εὐδαιμονέστερος, codices fere omnes εὐδαιμονέστατος. Permutatione autem comparativi et superlativi in libris nihil usitatus. Atque eum quidem superlativum hoc libro libentius se quam quovis alio laturum proficitur Bornemannus. Vid. ad I, 2, 46. — At vero quum omnes hi commentarii, quae eorum fuit conscribendorum ratio, multis a veritate ac fide scripturae et singularum partium compositione obnoxii sint dubitationibus, tum nulla pars magis in suspicionem incidit quam hoc caput ultimum. Ac sane nonnullorum eius membrorum cohaerentia et decursus tam maucus est et hiulus, ut vix eam disputationem conscriptam a Xenophonte putes. Sed quae nobis displicent, non sunt illa propterea ab scriptore aliquo abiudicanda. V. ad §. 9. Qui cetera salva iudicant, certe hanc tertiam paragraphum propter molestam syllogismi compositionem absonam et a Xenophonte alienam esse putaverunt. Disputari de hoc loco in Quaest. Xenoph. P. I. p. 6: Οὕτως pertinere ad verba *πραότατα καὶ ἀνδρωδέστατα*, docet initium paragraphi secundae, quae pro interiecta habenda est. *Καλός* in his duplicem habet significationem: Mors illa est pulcherrima, quam quis honestissime moritur. Pulchritudinem autem ad graecorum philosophorum exemplum dici de interno animi decore docet Goerenz. Cic. Fin. II, 14, 17. *Κάλλιστα* autem et ipsum ad antecedentia illa verba *πραότατα καὶ ἀνδρωδέστατα* refertur. Denique ratiocinationem scriptor hanc instituit: Non mentitus est Socrates de daemonio, nam non erat quod a daemonio moneretur, quia mors non erat ei malum. Tulit vero ille mortem animo maxime tranquillo ac forti; nemo illo melius mortem tulit. Nam quis melius moriatur, quam qui maxime tranquillo fortique animo mortem obit? hac tam honesta morte nulla beatior est, beata nulla diis acceptior. Verba *ἢ ποῖος ἄν εἴη θάνατος κάλλιον ἢ ὃν [ἄν] κάλλιστά τις ἀποθάνοι*; nihil nisi amplificanti sententiam. Ceterum hunc locum non rectius explicavit Weiskius, qui sortem in eo invenire sibi visus est, quam similem, qui est Cic. Offic. III, 8, 35, Faccioliatus. De duplici repetiti vocabuli significatione v. ad I, 3, 4. 6, 8. II, 1, 1. IV, 4, 4.

4. Ἑρμογένους, v. ad II, 10, 3. — ἤκουσα. Ipse enim Xenophon aberat cum Cyro in Asia militans. Ceterum cum hoc loco compara simillimum vel eundem Apol. 2 sqq. — γεγραμμένου αὐτὸν τὴν γραφήν. Matth. 421. n. 2. Rost. 104. n. 6. Stallbaum. Plat. Euthyphr. p. 6. — αὐτός — τὸν δέ. V. ad I, 4, 8. — οὐ γάρ, v. ad III, 4, 1.

αὐτοῦ πάντα μᾶλλον ἢ περὶ τῆς δίκης διαλεγομένου λέγειν αὐτῷ, ὡς χρὴ σκοπεῖν, ὅ τι ἀπολογήσεται. τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον εἰπεῖν· Οὐ γὰρ δοκῶ σοι τοῦτο μελετῶν διαβεβαιώ-
 κεναι; ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἤρετο, ὅπως, εἰπεῖν αὐτόν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιῶν διαγεγνήσθαι ἢ διασκοπῶν μὲν τὰ τε δίκαια καὶ τὰ ἄδικοι, πράττων δὲ τὰ δίκαια καὶ τῶν ἀδίκων ἀπεχόμενος· ἦνπερ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολογίας εἶναι. Αὐτὸς δὲ πάλιν εἰπεῖν· Οὐχ ὁρᾷς, ὦ Σώκρατες, ὅτι οἱ Ἀθηῆνσι δι-
 κασται πολλοὺς μὲν ἤδη μηδὲν ἀδικοῦντας λόγῳ παραχθέν-
 τες ἀπέκταναν, πολλοὺς δὲ ἀδικοῦντας ἀπέλυσαν; Ἀλλὰ νῆ τὸν Δία, φάναι αὐτόν, ὦ Ἐρμόγενης, ἤδη μου ἐπιχειροῦν-
 τος φροντίσαι τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας ἡναντιώσῃ τὸ δαιμόνιον. Καὶ αὐτὸς εἰπεῖν· Θαυμάστα λέγεις. τὸν δέ, 6
 Θαυμάζεις, φάναι, εἰ τῷ θεῷ δοκεῖ βέλτιον εἶναι, ἐμὲ τε-
 λευτῶν τὸν βίον ἤδη; οὐκ οἶσθ' ὅτι μέχρι μὲν τοῦδε τοῦ χρόνου ἐγὼ οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην ἂν οὔτε βέλτιον οὔθ' ἥδιον ἐμοῦ βεβιωκέναι; ἄριστα μὲν γὰρ οἶμαι ζῆν τοὺς ἄρι-
 στα ἐπιμελομένους τοῦ ὡς βελτίστους γίνεσθαι, ἥδιστα δὲ τοὺς μάλιστα αἰσθανομένους, ὅτι βελτίους γίνονται. ἂ ἐγὼ τ
 μέχρι τοῦδε τοῦ χρόνου ἡσθάνομην ἐμαυτῷ συμβαίνοντα,

5. λόγῳ παραχθέντες nullam fere a codicibus habet auctoritatem. Habent illi ἀχθεσθέντες. Vid. Apol. 4, unde haec omnia, quae a paragrapho tertia leguntur, concinnata, immo de-
 torta esse suspicatur Bornemannus, illa certe verba unciniis se-
 cludens. Utriusque libri locos inter se conferre tam erit utile quam iucundum. Desiderabant addita ad ἀπέλυσαν verba Apolo-
 giae ἢ ἐξ τοῦ λόγου οἰκίσαντες ἢ ἐπιχαρίως εἰπόντας. V. ad I, 6, 8. — ἡναντιώσῃ. Apol. 4. additum est μοί. Matth. 561. Rost. 131. n. 2. Similia v. Cyrop. I, 4, 2. 20. Anab. II, 4, 24. 6, 3. V, 2, 24.

7. πρὸς τοὺς ἄλλους, v. ad I, 2, 52. — οὕτως ἔχοντες. Addiderunt alii ex codice uno Vossiano I γνώμης. Vid. Krüger. Anab. I, 3, 6. VI, 4, 12 οὕτως ἔχων τὴν γνώμην, quo loco Schnei-
 derus genitivum malebat, ita articulum non solere addi oblitus. Cyrop. VII, 5, 55 οὕτω τρόπον ἔχεις. Hell. II, 1, 14 ὡς εἶχε φι-
 λίας πρὸς τὴν πόλιν. IV, 5, 15 ὡς τᾶρους ἕκαστος ἔχειν. Matth. 337. ἔχειν autem quamlibet hominis et rei conditionem et vel corporis vel animi statum et affectionem habitumque significat, ut sit saepe i. q. διακίεσθαι. I, 2, 38. ὡς ἔχον πρὸς ἀλλήλους. III, 9, 8. Cyrop. I, 2, 7. περὶ θεοῦ μάλιστα ἀμελῶς ἔχει. 6, 16. οὕτω καὶ τὸ περὶ τῶν ἐλπίδων ἔχει. Oecon. II, 12. οὕτω δὴ καὶ ἐμοὶ ἔχει περὶ τῆς οἰκονομίας. — διόπερ καὶ αὐτοὶ ἂν οἴονται ἐμοὶ συνόντες βέλτιστοι γίνεσθαι. Schneiderus vel γενέσθαι legi vel ἂν deleri voluit. Sed v. Hier. XI, 4 sq. Προσόδους δὲ ποτέρας ἂν δοκεῖς πλείονας γίνεσθαι, εἰ τὰ σὰ ἰδὲ μόνον ἐνεργῶ ἔχως ἢ εἰ τὰ πάντων τῶν πολιῶν μεμηχανημένος εἴης ἐνεργῶ εἶναι; V. ad II, 11, 15. I, 7, 4. III, 14, 3.

καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐντυγχάνων καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους παραθεωρῶν ἑμαυτὸν ὅτις διατετίλεα περὶ ἑμυτοῦ γυνώσκων. καὶ οὐ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ φίλοι ὅτις ἔχοντες περὶ ἐμοῦ διατελοῦσιν, οὐ δαὶ τὸ φιλεῖν ἐμέ, καὶ γὰρ οἱ τοὺς ἄλλους φιλοῦντες ὅτις ἄν εἶχον πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους, ἀλλὰ διόπερ καὶ αὐτοὶ ἂν οἶονται ἐμοὶ συν-
 8 ὁντις βέλτιστοι γίνεσθαι. εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρους ἐπιτελείσθαι, καὶ ὁρᾷν τε καὶ ἀκοῦναι ἥτιον, καὶ διανοεῖσθαι χείρον, καὶ δυσχερότερον καὶ ἐπιλησμοτότερον ἀποβαίνειν, καὶ ὢν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χείρω γίνεσθαι. ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένη μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος, αἰσθανόμενος
 9 δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χείρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν; ἀλλὰ μὴν εἴ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκτείνουσιν αἰσχρὸν ὢν εἴη τοῦτο· εἰ γὰρ τὸ ἄδικα αἰσχρὸν ἐστὶ, πῶς οὐκ αἰσχρὸν καὶ τὸ ἀδίκως ὄντων ποιεῖν; ἐμοὶ δὲ τί αἰσχρὸν τὸ ἐτίρους μὴ δύνασθαι περὶ ἐμοῦ τὰ δίκαια μῆτε
 10 γινῶναι μῆτε ποιῆσαι; ὁρῶ δ' ἔγωγε καὶ τὴν δόξαν τῶν προγεγονότων ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἐπιγιννομένοις οὐχ ὁμοίαν πατα-

8. ἀβίωτος ὁ βίος, vita non vitalis. Cf. Cyrop. III, 3, 52. Plat. Apol. 38 a. Crit. 47 c., Menex. 246 d. Legg. XI. 926 b. Politic. 299 c. Dictio Euripidea est. V. Monk. Hippol. 823. ἀβίωτορ pro οὐκ ἄξιόβιωτορ Hellen. IV, 4, 6 restituit Dindorf.

9. Cum hac et sequente paragrapho compara Apol. 26 sqq. Verba εἰ γὰρ — ποιεῖν damnaverunt Schneiderus et G. Dindorfius; Bornemannus et Herbstius ediderunt εἴγε τὸ ἀδικεῖν αἰσχρὸν ἐστὶ, coteris damnatis. Quid vero! num quae ipse aliter scripturus esses, scripta damanda aut corrigenda censebis? At solet scriptor ubi rem per ratiocinationem vult efficere, membra interserere non admodum necessaria, sed quae nolit tamen ad rem exhauriendam praetermittere. — ἐμοὶ δὲ τί αἰσχρὸν τὸ ἐτίρους μὴ δύνασθαι rell. Anab. II, 3, 11 ὥστε πᾶσιν αἰσχρὸν εἶναι, μὴ οὐ ἀσπονδάζειν. De rep. Lacod. VI, 2 αἰσχρὸν ἐστὶ μὴ οὐκ ἄλλας πληγὰς ἐμβάλλειν τῷ νόμῳ. Quibus in locis μὴ οὐ lenius rem exprimit, ut si germanice dicas: Es ist Schande, wenn man nicht mit helfen wollte. Es ist schimpflich, wenn der Vater dem Sohne nicht noch neue Schläge geben wollte. Quod si μὴ solum positum esset, hoc diceretur, quod fortius est et gravius: Es ist Schande nicht mit zu helfen. Es ist schimpflich, dem Sohne nicht noch neue Schläge zu geben. Nostro loco non potuit non dicere μὴ δύνασθαι: Mihi vero num turpe est, si alii nequeunt iusti erga me esse? μὴ οὐ, quia res certa est, non magis dici poterat, quam si latine dicere velles: Mihi num turpe est, nisi alii iusti erga me esse possunt? Hermann. Vig. 799 sq.

10. ὁμοίαν — τα — καί, v. ad III, 4, 3 — μερυσθήσεσθαι; v. ad I, 1, 8, 6, 14. III, 7, 9. 11, 3. — ἐπειρώμην, v. ad I, 2, 64.

λειπομένην τῶν τε ἀδικησάντων καὶ τῶν ἀδικηθέντων. οἶδα δέ, ὅτι καὶ ἐγὼ ἐπιμελείας τεύξομαι ὑπ' ἀνθρώπων, καὶ ἐὰν γῆν ἀποθάνω, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἐμὲ ἀποκτείνουσιν. οἶδα γάρ, αἰεὶ μαρτυρήσεσθαι μοι, ὅτι ἐγὼ ἡδίκησα μὲν οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὐδὲ χεῖρω ἐποίησα, βελτίους δὲ ποιεῖν ἐπειρώμεν αἱ πούς ἐμοὶ συνόντας. Τοιαῦτα μὲν πρὸς Ἑρμογένην τε διελέχθη καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους. τῶν δὲ Σωκράτην γι-11 γνωσκόντων, οἷος ἦν, οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκείνον, ὡς ὠφελιμώτατον. ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν. ἐμοὶ μὲν δὴ, τοιοῦτος ὢν, οἷον. ἐγὼ διήγημαι, εὐσεβῆς μὲν οὕτως, ὥστε μηδὲν

11. οἷος ἦν. V. ad I, 2, 13. IV, 7, 2. — οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες. Ita collocati πάντες sententia ad praedicatum refertur. Cf. Apol. 20, ubi ordinem verborum πάντες οἱ Ἀθηναῖοι a duobus codicibus datum iniuria probavit Schneiderus. V. Stallb. Plat. Phil. p. 48. Sed quod πάντες — πάντων composuit, eam parechesin tam in hoc vocabulo quam in πολὺς videtur adamasse. Cf. 2, 38. 7, 7. ad III, 12, 6. Cyrop. II, 1, 13. Apol. 20. Anab. I, 9, 2. II, 5, 7. IV, 5, 29. V. Beier. Cic. Offic. I, 17, 53. Ceterum πάντων referri ad subiecti τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων classem satis apertum est. Idem iudicandum est de IV, 5, 1. ubi quod posteriore loco positum est, neutrum est ad πρὸς ἐγκράτειαν pertinens. Matth. 459. n. Ad obiecti classem refertur eadem dictio IV, 2, 28. — πρὸςδέεσθαι, alii προσδεῖσθαι. V. ad I, 6, 10. III, 6, 13. 14. Buttm. gr. II. 108. — ἐδόκει δέ. Particulam, quam Iuntina cum quattuor libris praebet, non ausim damnare post tot verba, quae intercedunt. V. ad III, 7, 2. 8. Ita enim non raro post parenthesin vel interiecta aliquot verba corrigendi habet significationem; qui usus non raro apud Herodotum invenitur. V. Steger. ad III, 80. Post participium item δέ illatum videbis. Anab. VI, 6, 16. χαλεπὸν, εἰ οἰόμενοι ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐπαύρου καὶ τιμῆς τεύξεσθαι, ἀντὶ δὲ τούτων οὐδ' ὅμοιοι τοῖς ἄλλοις ἐσόμεθα. Alia δὲ particulae post coniunctiones temporales aliasque, post εἰ, ἐὰν, ὅτι, post pronomen relativum, iunctum maxime cum οὕτως, illatae exempla contulit Voigtlaender. Obs. in Xen. P. II. p. 26. Etenim ubicunque aut verbis perspicuis, aut sensu certe quidem ipso res ante capitur iis, quae sequuntur, contraria, quam indita μὲν liceat explanare, ibi graeci scriptores paulo post δέ inferunt. Fritsch. Quaest. Luc. p. 46. — τοιοῦτος, οἷος ἂν εἴη ἀριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. Haec quomodo solent contrahi et adstrictius dici? Plat. Apol. 23 a. πολλὰ μὲν ἀπέχθη μοι γεγονόσι καὶ οἷα χαλεπώταται καὶ βαρύνται. Matth. 445. b. 461. Vid. ad I, 4, 6. — ἀρέσκει. Editiones veteres cum duobus codicibus dant ἀρέσκη. Sed v. ad I, 4, 4. Quod inde quidam effecerunt ἀρέσκει, loco, qui supra legitur II, 6, 14 et Cyropaediae fine defendunt, qui ita est constitutus: εἰ δέ τις τὰναντία ἐμοὶ γιγνώσκει, τὰ ἔργα αὐτῶν ἐπισκοπῶν εὐρήσει αὐτὰ μαρτυροῦντα τοῖς ἐμοῖς λόγοις. Sed conferri equidem malim quod supra legitur III, 5 extr. εἰ ἀρέσκει σοι ταῦτα, ἐπιχειρεῖ αὐτοῖς. — ἄλλων. Plurimi libri ἄλλου habent, annominationem, ut videtur, evitaturi. — οὕτω, v. ad III, 5, 8.

ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν, δίκαιος δέ, ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρησμένους αὐτῷ, ἐγκρατής δέ, ὥστε μηδέποτε προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δέ, ὥστε μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χείρω μηδὲ ἄλλον προσδέεσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τούτων γνώσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε καὶ ἁμαρτάνοντας ἐξελέγξαι καὶ προτρέψασθαι ἐπὶ ἀρετῇ καὶ καλοκαγαθίᾳ, ἰδούκει δὲ τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. εἰ δέ τι μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλων ἥθος πρὸς ταῦτα οὕτω κρινέτω.

INDEX ANNOTATIONUM.

A. A.

ἀβλωτος IV, 8, 8 n.
ἄγασθαι IV, 2, 9 n. II, 1, 19, 6, 33, 34.
ἄγειν de canibus IV, 1, 3 n.
 De coniugationis huius verbi formis v. ad IV, 2, 8 n.
ἀγῆρατος IV, 3, 13 n.
ἄγωνίσεσθαι III, 7, 4 n.
accentus coniunctivorum et optativorum verbi in *μι* desinentis III, 7, 6 n. III, 10 n. nominum propriorum III, 13, 2 n.
accusativus singularis nominum in *εως* et *ης* desinentium I, 6, 13 n. II, 7, 2. III, 1, 11. IV, 2, 17, 3, 13. pluralis eorundem II, 2, 14 n. III, 5, 19, 7, 6. IV, 6, 20. vocabuli *αἰδώς* III, 7, 5 n. comparativorum solutus et contractus II, 2, 3 n. — post dativum illatus I, 5, 5 n. pro genitivo III, 6, 13 n. adverbii loco positus II, 6, 5 n. *διά* praepositione intellecta explicari solitus II, 5, 5 n. ex quibusdam adiectivis aptus IV, 2, 2 n. 6. 10. absolutus post adiectiva III, 8, 5 n. cum infinitivo manente eodem subiecto I, 4, 8 n. II, 6, 35. IV, 8, 4. post *δοκεῖν* I, 2, 45. 5, 5. II, 8, 1. III, 5, 14 n. IV, 3, 10 n. unde pendeat, quaeritur I, 2, 19 n. IV, 4, 17 n. singulari usu IV, 2, 10 n. insolentiore loco positus I, 6, 13 n. accusativi pronominum liberior usus II, 1, 2 n. II, 5, 5. IV, 3, 10 n. 5, 4.
actium pro medio III, 14, 1 n.
Acumenus III, 13, 2 n.
additamentum codicis suspectum IV, 2, 37 n. 3, 7 n. 13 n. 17 n. 4, 5 n. 6, 6 n. compluria IV, 8.
adiectivum singulari numero genere neutro sine *τί* dicitur II, 7, 13 n. alius generis nominibus

additum II, 3, 1 n. 5. 6, 2 n. 9, 1. III, 8, 6. 9, 6. 12, 3. plurali II, 7, 7 n. ex pronomine relativo aptum, quum neutro genere positum expectaveris, IV, 2, 40. 7, 4 n. in praedicto I, 4, 13. II, 1, 30 n. IV, 7, 7 n. 8, 11 n. superlativo positum genus substantivi sui, non genitivi asciscit IV, 7, 7 n. insolentius postpositum II, 4, 5 n. Adiectivorum usus prolepticus III, 10, 3 n. 8. verbalium constructio I, 7, 2 n. II, 1, 28 n. III, 6, 3. 10, 8. 11, 1 n. 2.
ἀέτ transpositum I, 6, 7 n.
ἀεργίη I, 2, 56 n.
aetas, qua licuerit Atticis ad rempublicam accedere, I, 2, 40. III, 6, 1 n. IV, 2; 1. ad militiam, III, 5, 27 n.
Ἀθήνησιν II, 9, 1. III, 11, 17 n. III, 5, 2. IV, 8, 5.
Ἀθήνηθεν III, 13, 5.
αἰδώς accus. III, 7, 5 n.
αἰρεῖσθαι de praemiis ludorum scenicorum IV, 4, 16 n.
αἰρεῖσθαι *κακώς* IV, 2, 29 n.
αἰρετέος dub. I, 1, 7 n.
αἰσθάνεσθαι c. particip. gen. IV, 4, 11 n. acc. II, 2, 1. IV, 4, 20. *αἰσθεσθαι* III, 5, 23 n.
αἰσχροός II, 6, 32 n.
αἰσχυρεσθαι sq. infinit. cum articulo III, 14, 1 n.
ἀκούειν c. infin. III, 1, 1 n. 5, 9. IV, 2, 4.
Alcibiadis filius I, 3, 8 n.
aliquis IV, 3, 9 n.
ἄλλεσθαι aor. I, 3, 9 n.
ἄλλὰ I, 2, 27 n. solum post *οὐ μόνον* I, 6, 2 n. pro *ἀλλ' ἢ* vel *ἄλλὰ μόνον* III, 13, 6 n. *ἄλλὰ* — *γέ* I, 2, 12 n. 27 n. *ἄλλὰ καὶ* et *ἄλλ' οὐδέ* non praecedente *οὐ μόνον* (*οὐ*) II, 3, 8 n. 6, 34 n. *ἄλλὰ* — *μέν* I, 2, 2 n. *ἄλλὰ μή* in interrogazione III, 11, 4. IV,

- 2, 10. ἀλλὰ μὴν — γέ I, 1, 10.
 III, 5, 3 n. ἀλλ' οὖν — γέ IV, 4, 21 n.
 ἄλλοις III, 10, 6 n.
 ἄλλος supplendum IV, 3, 9 n.
 alius et aliquis ib. ἄλλος cum genit. IV, 4, 25 n. πρὸς ποῖον πῆμα τῶν ἄλλων II, 4, 5 n. οἱ ἄλλοι dub. III, 5, 8 n. ἄλλοι dub. III, 5, 13 n. ἄλλο ἢ, ubi solet ποιεῖν intelligi, II, 3, 17 n. τὰλλα II, 1, 18 n.
 ἄλλως τε I, 2, 59 n. II, 6, 30, 8, 1.
 ἄμα supervacaneum IV, 2, 33 n.
 ἀμβατής III, 3, 2 n. ἀμβατικός III, 3, 5.
 ἀμελεῖν c. gen. infin. II, 3, 9 n. c. accus. II, 9, 4 n. quid differat a παραλείπειν III, 6, 6 n.
 ἀμφοτέρως neutr. I, 1, 5 n.
 ἄν cum indicativo coniunctum I, 1, 16 n. 3, 4, 7, 2 n. IV, 1, 2, 6, 13. — cum relativo et optativo in oratione obliqua I, 2, 6 n. IV, 1, 2. quando sit optativo in oratione obliqua addendum, I, 4, 11. II, 6, 13 n. in enuntiato relativo III, 5, 1 n. optativo primum non additum, deinde vero additum IV, 7, 9 n. cum optativo post ὅπως III, 5, 1 n. cum optativo praetermissa enuntiatii hypothetici parte altera II, 4, 1 n. 6, 13. 29. 10, 6. III, 4, 7. IV, 4, 14 n. — post participium cum optativo coniunctum II, 10, 6 n. III, 11, 10 n. cum participio, ut videtur, coniunctum I, 4, 14 n. IV, 4, 4. participio futuri additum II, 2, 3 n. aoristi IV, 2, 6 n. — infinitivo non adhaerens II, 8, 2 n. infinitivo primum non additum, deinde vero additum I, 1, 16. 3, 3 n. 7, 4. cum infinitivo praesentis coniunctum I, 6, 4 n. 7, 4 n. II, 1, 15 n. III, 5, 27. 13, 1. 14, 3 n. IV, 8, 7 n. aoristi III, 6, 2 n. et ad infinitivum et ad participium pertinens III, 3, 2 n. — geminatum III, 8, 10 n. 9, 2. — suspectum I, 3, 15 n. IV, 4, 14 n. 8, 3 n. 7 n. — repetendum ex antecedentibus ad optativum II, 1, 18 n. ad infinitivum I, 3, 15. II, 1, 27 n. IV, 2, 5 n. 4, 17 n. — num possit omitti ad coniunctivum post relativa I, 6, 13 n. omissum in enuntiatis hypotheticis I, 3, 3 n. II, 7, 10 n. omitti solitum post coniunctiones finales I, 4, 6 n. — ἄν et ἤν I, 2, 36 n. — ἄν et εἰ ἄν conf. III, 10, 12 n. IV, 2, 29.
 ἀναβάλλεσθαι, III, 6, 6 n.
 ἀναγκάζειν et ἀναγκάζεσθαι c. accus. II, 1, 30 n. IV, 5, 4 n.
 anacoluthon III, 9, 4 n. 11, 1 n.
 ἀνακοινοῦσθαι III, 7, 3 n.
 anaphora III, 13, 5 n. IV, 3, 7 n. 4, 8.
 Anaxagoras IV, 7, 6 n.
 ἀνδρεία I, 1, 16 n. ἀνδρεία ib. III, 9, 1. IV, 6, 10 n.
 ἀνερθετίζεσθαι dub. III, 5, 7 n.
 ἀνθρωπος sine articulo I, 4, 14 n. IV, 2, 25 n.
 ἀνθρώποις et ἀνθρώποις I, 1, 12 n. ἀνθρώποις πράγμασι χρῆσθαι IV, 1, 2 n.
 annominatio, v. parechesis.
 ἀντεπιθυμεῖσθαι II, 6, 28 n.
 ἀντιποιεῖσθαι II, 1, 7 n.
 Antisthenes III, 11, 17 n. II, 5, 1.
 Antiphon I, 6.
 ἀνυπόδητος I, 6, 2 n.
 ἄξιος c. gen. et dat. I, 1, 1; n. 3, 3. II, 1, 34. 3, 6.
 ἀξιοῦν II, 1, 9 n. III, 11, 12 n.
 aoristus significans praeteritum perfectum I, 6, 14 n. initium actionis II, 6, 25 n. rem sine successu factam III, 9, 13 n. cum alacritate in interrogatione positus III, 11, 15 n. IV, 6, 14. suspectus III, 9, 12 n. 13 n. aoristus primus verborum in μὲν quomodo flectatur, I, 1, 9. IV, 2, 15 n.
 ἀπαλλάττειν I, 7, 3. III, 13, 6 n.
 ἀπαράσχευος III, 4, 11 n.
 ἀπὸ κυάμου I, 2, 9 n. — ἄπο I, 2, 25 n.
 ἀποβλέπειν IV, 2, 2 n.
 ἀποδεικνύειν et ἐπιδεικνύειν conf. III, 10, 10 n. ἀποδεικνύσθαι ἔργον IV, 7, 2 n. sine γνώμην III, 10, 10 n. IV, 4, 18.
 ἀποδέχεσθαι IV, 1, 1 n.

ἀποδοῖδράσκειν II, 10, 1 n.
 apodosis deest III, 1, 9 n. 9, 11.
 ἀποκαλεῖν I, 6, 13 n. τὸ
 ὄνομα II, 2, 1 n.
 ἀποκινδυνεύειν IV, 2, 5 n.
 ἀποκρίνεσθαι, deantworten,
 IV, 2, 23 n. ἀποκρίνεσθαι et ὑπο-
 κρίνεσθαι I, 3, 1 n.
 ἀποκρύπτειν II, 3, 14 n.
 an ἀποκρύπτειν III, 6, 3 n. II,
 6, 29. IV, 4, 1.
 ἀποκτείνειν III, 9, 13 n.
 ἀπολαύειν c. gen. et acc. I,
 2, 29. 6, 2 n. IV, 3, 10. 5, 10 n.
 ἀπολείπειν IV, 8, 1 n.
 Apollodorus III, 11, 17 n.
 ἀπομνημονεύειν I, 2, 31 n.
 ἀποστρέφειν quomodo con-
 struatur, I, 7, 5 n.
 ἀποτρέπειν cum infinitivo,
 articulo vel addito vel non ad-
 dito, IV, 7, 5 n.
 ἀποφαίνεσθαι vel addito
 γνῶμην vel non addito II, 1, 21.
 IV, 4, 9 n. 7, 1.
 appositio pronominis in verbo
 latentis III, 14, 4 n. subiecti in
 universo enuntiato sita III, 9,
 4 n. partis ad totum II, 1, 4 n.
 ἄρα pro ἄρ' οὐ II, 6, 1 n.
 III, 6, 4, 10, 1. 7, 11, 2. Eodem
 modo dicta ἄρα γε III, 2, 1. 2.
 ἄρ' οὐ II, 6, 1 n. 7, 5 n. III, 10,
 4. IV, 6, 3. 8. ἀλλ' ἄρα III, 3, 2.
 — ἄρα μή II, 6, 34 n. III, 11,
 4. IV, 2, 10 n.
 ἄρα IV, 3, 9 n.
 ἀρχύρια II, 5, 2 n.
 Aristarchus II, 7.
 Aristippus mercede docens I,
 2, 60 n. II, 1. III, 8, 1.
 Aristodemus I, 4, 2 n.
 ἄριστος et ἄρεστος conf.
 III, 11, 10 n.
 ἀρχειν absolute, ut videtur,
 dictum II, 1, 8 n. 2, 6. IV, 4,
 9 n. addi solet μόνον I, 1, 15 n.
 ἀρμόττειν III, 10, 11 n. et
 ἀρμόζειν III, 10, 13 n. I, 4, 8.
 articulus non sine vi additur,
 I, 1, 9 n. II, 2, 7 n. 3, 19. 6,
 18 n. 38. 7, 2 n. 13 n. 9, 11. III,
 5, 10 n. 14, 1 n. — non repeti-
 tus I, 1, 19 n. II, 1, 20. 2, 5.
 4, 6 n. in comparatione III, 6,
 8 n. necessario repetitus I, 1,
 19 n. III, 10, 3 n. 5. — non ad-

ditus virtutum et artium nomi-
 nibus I, 2, 23 n. III, 9, 5 n. 10,
 1 n. IV, 6, 7. vocibus ἀνθρώπος
 al. I, 4, 14 n. III, 12, 5. IV, 1,
 2 n. 2, 26. 6, 6. γῆ II, 1, 28.
 τελευταῖα I, 5, 2 n. ἄρα II, 1, 22 n.
 βασιλεὺς III, 5, 26 n. IV, 2, 33.
 δόξα IV, 2, 35 n. γνῶμη IV, 4,
 9 n. δειπνῶν III, 14, 1 n. πρᾶγ-
 μα IV, 1, 2 n. πολλοσύν με-
 ρος III, 1, 6 n. IV, 6, 7. ad vo-
 cem ζημία modo additus modo
 non additus I, 2, 62. II, 2, 3 n.
 non additus adiectivo praedicam
 IV, 7, 7 n. nominibus, quorum
 vis definienda est III, 10, 1 n.
 IV, 6, 7. pronomini interrogativo
 IV, 5, 9 n. participio IV, 3, 13 n.
 — cum infinitivo coniunctus quo
 casu dicatur, I, 2, 1 n. 55 n.
 qua vi IV, 7, 5 n. infinitivo nunc
 additus nunc non additus I, 2,
 10 n. III, 14, 1 n. non additus
 II, 3, 15. IV, 4, 19 n. 7, 1 n.
 additus sine necessitate III, 6,
 6 n. cum potestate voculae ὥστε
 I, 3, 7 n. — qua vi cum parti-
 cipio coniungatur, II, 2, 4 n.
 III, 4, 4 n. 8, 2 n. 14, 6. a par-
 ticipio suo separatus II, 1, 8 n.
 IV, 4, 5. — pronomini relativo
 praemissus IV, 6, 11 n. univer-
 sae enuntiationi praemissus I, 2,
 44 n. — post pronomen demon-
 strativum suspectus IV, 6, 15 n.
 iniuria omissus IV, 3, 13 n. ne-
 gligentius illatus IV, 2, 25. a sub-
 iecto ad praedicatum transisse
 visus III, 1, 8 n. 3, 3 n. 10, 1 n.
 14, 7 n. IV, 5, 7. — comparativo
 iunctus I, 6, 9 n. II, 5, 5 n. III,
 9, 9. — post τίς II, 8, 3 n. post
 verba nominandi I, 7, 5 n. II, 2,
 1 n. 1, 6.
 ἄρχειν II, 2, 13 n. 6, 25 n.
 ἄρχεσθαι c. infin. et particip. III,
 1, 5 n. 5, 15.
 ἀσχητὴς III, 7, 7 n. ἀσκητός
 III, 14, 3.
 Aspasia II, 6, 36 n.
 asyndeton I, 6, 2 n. II, 3, 19 n.
 III, 13, 5 n. IV, 2, 34 n.
 ἀσχολία I, 3, 11 n.
 ἀτέλως et ἀτεχνῶς III, 11,
 7 n.
 Athenarum incolae quot fue-
 rint, III, 6, 14 n. II, 7, 2 n.

adnatio substantivi ad antecedens verbum I; 2, 13 n. 4, 13 n. IV, 2, 33 n. 7, 2 n. 8, 11. genitivi in compactionibus II, 1, 22 n. pronomini relativi ad sequentia II, 1, 25 n. 3, 10. adiectivi ad pronomen relativum IV, 2, 40. 7, 4 n. participii modo observata I, 1, 9 n. 2, 49. III, 11, 1. modo neglecta I, 1, 9 n. II, 6, 28. III, 9, 9, 12, 8. IV, 5, 11. verbi *ἰδέναι* cum genitivo coniuncti I, 1, 11 n. constructionis I, 2, 19 n. 21. II, 1, 15 n. 2, 2 n. IV, 8, 7.

αν πάλεν IV, 3, 8 n.

augmentum verborum ad *εν* incipientium I, 3, 2 n. II, 2, 3 n. verbi *δύνασθαι* III, 6, 1 n. IV, 2, 33. in plusquamperfecto omissum I, 2, 64 n.

αὐτόθεν II, 8, 1 n. 3.

αὐτός, ubi *αὐτοῦ* expectaveris, I, 2, 49 n. 52. II, 6, 5. IV, 5, 1 n. omissum I, 2, 49. 4, 18 n. II, 1, 8 n. 5, 9 n. 6, 1 n. IV, 8, 1 n. suspiciosa vel ex abundanti positum I, 4, 10. 18 n. 2, 30. 7, 3 n. II, 5, 9. III, 6, 14. 9, 8. personalia involvit II, 3, 15 n. III, 10, 15 n. post se habet II, 6, 34. 9, 2 n. III, 7, 9 n. postpositum II, 5, 1 n. III, 1, 9. IV, 6, 14. iuxta *ἐκείνος* positum IV, 1, 1 n. de domino III, 8, 10 n. ex subiecto suo aptum I, 4, 8 n. IV, 8, 4. nostrum *gerade* IV, 5, 7 n. *ipse ac solus* III, 14, 3 n. *αὐτός μόνος* III, 2, 2 n. *αὐτό* enuntiativis praemissum III, 10, 14 n. *αὐτό τοῦτ' ὃ λέγεις* an *αὐτός τοῦτο λέγεις* legendum sit dubium III, 10, 15 n. *τὸ αὐτό* absolute dictum III, 8, 5 n.

αὐτοσχεδιάζειν III, 5, 21 n.

ἀφαιρεῖσθαι quomodo construatur, I, 5, 3 n. 7, 5 n.

ἀφορμή, II, 7, 11 n.

ἀφοροδιαίξειν πρὸς τινα I, 3, 14 n.

B.

βάλλειν III, 3, 7 n.

βαρύς, III, 6, 12 n.

βασίλειός articulo vel addito

vel omissio III, 5, 26 n. IV, 2, 33.

βιάζομαι I, 2, 10 n.

βίος III, 11, 4 n. *ἀβίωτος* IV, 8, 8 n.

βιοῦν. *βιώναι* cum praesentis significatione IV, 8, 2 n.

βλάξ quem comparativum habeat, III, 13, 4 n. IV, 2, 40.

βούλεσθαι. *βούλει σκοπῶμεν* II, 1, 1 n. III, 5, 1. IV, 2, 13. et *δὲ βούλει* III, 5, 11 n.

βούλεται I, 1, 18 n.

βοῦς acc. gen. fem. I, 2, 37 n. IV, 1, 3.

Γ.

γὰρ rationem reddit sententiae vel expressae vel intellectae I, 3, 10. 4, 9 n. II, 6, 15. III, 5, 10 n. 10, 2 n. ut antea quaedam intelligantur, postulat I, 2, 31 n. 7, 2 n. II, 7, 4 n. IV, 4, 13 n. vix redditur interpretatione IV, 2, 4 n. coniunctum cum *καὶ* II, 6, 7. III, 4, 2. *οὐ* I, 3, 10. III, 4, 1 n. 11, 7. IV, 8, 4. sequente *καὶ* — *γέ* III, 5, 10 n. causam indicat, quae postmodo exprimitur, IV, 2, 6 n. *γὰρ* et *γέ* conf. I, 2, 54. III, 14, 5 n. *γὰρ* et *γ'* *αν* conf. IV, 2, 5 n.

γέ a *γὰρ* quomodo differat, III, 14, 5 n. pronomini relativo additum I, 4, 11 n. II, 3, 15. IV, 4, 14. 19. 23. post iurandi formulas illatum I, 2, 7. III, 11, 5 n. IV, 3, 3 n. in responsis IV, 5, 3 n. quibusdam displicuit IV, 2, 11. 5, 2 n. 3 n. *γέ μήν* I, 6, 6 n. *γέ τοι* IV, 2, 18 n.

γῆ intelligitur II, 3, 13 n.

γηράσκειν. *γηρᾶσαι*, al. *γηρᾶναι* III, 12, 8 n.

γίγνεσθαι num sine *γ* scribatur, I, 2, 53 n. *γίγνεσθαι* et *γενέσθαι*, III, 3, 6 n. 4, 10. sequente *ἐν* aliisque praepositionibus III, 3, 6 n. infinitivo III, 10, 4 n. *τὰ γιγνόμενα*, proventus.

γιγνώσκειν constr. cum accusativo vel cum *πρὸς* et genitivo I, 1, 17 n. num sine *γ* scribatur, I, 2, 53 n.

γνώμην ἀποφαίνεσθαι vel *ἀποδείκνυσθαι* sine articulo IV, 4, 9 n. cum articulo IV, 7, 1. ipsum *γνώμην* non additum II,

1, 21. IV, 4, 18. γνώμης cum dubitatione adiectum IV, 8, 7 n.
 γούν II, 6, 3 n.
 γράμμα IV, 4, 7 n.
 γράφειν, edicere, I, 2, 31 n.
 45 n. γράφεισθαι IV, 4, 13.
 γραφή IV, 4, 4 n. γράφεισθαι
 γραφήν IV, 8, 4 n.
 γυμνοπαίδεια I, 2, 60 n.

C.

casuum varietas I, 1, 20 n. suspensorum insolita collocatio I, 2, 19 n. 6, 13 n. II, 2, 4 n.
 Cebes III, 11, 17 n. I, 2, 48.
 Cecrops III, 5, 10 n.
 Circe I, 3, 7.
 Cocculus IV, 2, 33 n.
 comparationis liberior usus II, 1, 22 n. III, 6, 8 n. 11, 1 n. 5 n. IV, 3, 8, 10 n. 13. 6, 14.
 comparativi formae modo contractae modo solutae. μέλλων I, 7, 4. II, 2, 3 n. III, 6, 10. γελῶν II, 6, 26. 27. πελῶν III, 3, 3. 5. 9, 9. — comparativus ibi positus, ubi μᾶλλον cum positivo expectaveris, I, 1, 3 n. 6, 8. II, 6, 12 n. cum positivo compositus II, 9, 4 n. cum superlativo II, 7, 10. cum eo permutatus IV, 8, 3 n. id quod nimium est exprimens III, 13, 3 n.
 concinnitas orationis, ut videtur, turbata I, 6, 8 n. II, 4, 2. 7, 1. III, 1, 4 n. IV, 8, 3 n. 5 n. nudo initio II, 3, 19 n.
 contunctivus post praeteritum I, 1, 8 n. post pronomina relativa cum αὐ I, 6, 13 n. post βούλει II, 1, 1 n. IV, 2, 13. post εἰ I, 4, 4 n. IV, 8, 11 n. confutativo dubitanter interrogatur I, 2, 15 n. 45. II, 1, 21. 23.
 contractio subiecti liberior II, 1, 17 n.
 contractio dorica I, 2, 30 n.
 crasis αὐ I, 6, 7 n. II, 1, 18 n.
 Critias I, 2, 24 n.
 Crito II, 9.

Δ. D.

δαιμόσιον I, 1, 2 n. 3, 5 n.
 datus pro accus. absol. II, 1, 31. III, 12, 8. IV, 2, 4 n. ethicus

II, 10, 1 n. III, 6, 2. nomen, quae festos dies significant, I, 2, 61 n. dativi absoluti I, 6, 7 n.
 δέ dub. I, 1, 3 n. inverso quodam ordine I, 1, 12 n. 2, 14. 24. 42. III, 9, 8. IV, 5, 11. quarto loco positum IV, 1, 3 n. post relativa I, 1, 15 n. 2, 43. post particulas copulativas II, 1, 28 n. in interrogatione I, 3, 13. II, 1, 26. 9, 2 n. IV, 2, 24 n. in apodosis II, 8, 7 n. III, 7, 2 n. 8 n. post interiecta aliquot verba IV, 8, 11 n. non additum vocibus εἰτα et ἔπειτα post πρῶτον μὲν III, 6, 2 n. pro γάρ, ut videtur, dictum II, 1, 1 n. III, 3, 7 n. εἰ δὲ βούλει III, 5, 11 n.
 δέεσθαι soluta forma I, 6, 10 n. II, 8, 1. III, 6, 13. IV, 8, 11. δεόμενος III, 11, 13 n.
 δείκνυειν, opt. II, 8, 2 n. δέιν ex abundanti positum II, 1, 9 n. cum γάρ et dat. II, 6, 29 n. III, 3, 10 n. c. accus. IV, 2, 10 n. δίλυν III, 10, 13 n.
 δειπνῶν articulo carens III, 14, 1 n. num. dicatur δ δειπνός, ib.
 Deikum III, 8, 4 n.
 deponentia I, 2, 10 n.
 δὴ augeat I, 2, 53 n. confirmat et intendit I, 5, 1. II, 9, 7 n. praecedentia comprehendit III, 7, 2 n. post parenthesis I, 2, 56 n. 58. αὐ δὴ καὶ III, 5, 11 n.
 δῆλια III, 3, 12 n. IV, 8, 2 n.
 δῆλος subiective dicitur II, 6, 7 n. sequente δτι IV, 2, 21 n. δῆλον δτι IV, 2, 14 n. 39.
 δηλοῦν I, 2, 32 n.
 δημότης I, 2, 58 n.
 δημοτικός I, 2, 60.
 διά quissimum a Stobaeo IV, 5, 3 n. articulum post se modo habet modo non habet IV, 2, 35 n. in multis dictionibus cum eandem verbis similibusque conspicua est praepositio IV, 6, 15. διά στόματος I, 4, 5 n. διά σώματος I, 5, 6. II, 6, 5. IV, 5, 3 n. 11. διά καρτερίας II, 1, 20. διά χρόνον II, 8, 1 n. IV, 3, 5. διά ταῦτα post participium I, 3, 7 n. aspectum III, 12, 4 n. διά τὰ πρῶτα II, 10, 4 n.
 διάγραμμα IV, 7, 3 n.

- διαθυλείσθαι I, 1, 2 n.
 διακρίσθαι III, 5, 5 n.
 διαλαμβάνειν III, 10, 13 n.
 διαλέγεσθαι I, 7, 5 n. II, 4, 1. III, 7, 7 n. IV, 5, 12.
 διαλεκτικός dub. IV, 5, 12 n.
 διασιωπᾶν III, 6, 4 n. IV, 2, 10.
 διατίθεσθαι I, 6, 13 n.
 διαφαίνειν III, 10, 5 n.
 διαφέρειν c. dat. et acc. III, 3, 14 n. 6, 18. 9, 1. IV, 5, 11 n. seq. ἡ III, 7, 7 n. II, 1, 7. III, 11, 14. I, 3, 2. IV, 4, 14. πολὺ III, 11, 11 n. 12, 5. partic. aor. I. III, 6, 18. II, 2, 5 n.
 διαφύγειν τό c. inf. IV, 4, 11.
 διδάσκειν et διδάσκεισθαι IV, 4, 5 n.
 δέειμι, διᾶν dub. II, 1, 24 n.
 δίκαιος IV, 4, 5 n. 17 n.
 Diodorus II, 10.
 διομολογείσθαι I, 2, 57 n.
 Dionysodorus III, 1, 1 n.
 διότι num dici possit pro ὅτι, I, 2, 53 n. IV, 1, 1 n.
 δίψα IV, 5, 9 n. δίψος I, 4, 13.
 διώκειν, studuisse peccari, IV, 4, 24 n.
 δοκεῖν liberius constructum sequente acc. c. inf. I, 2, 45 dub. III, 5, 14 n. IV, 3, 10 n. I, 6, 6. II, 8, 1. cum φαίνεσθαι conjunctum II, 1, 22 n. III, 1, 4. cum εἰκέναι I, 4, 6. omissum III, 1, 10 n. IV, 6, 10 n. sine εἶναι illatum I, 1, 6.
 δοκιμασία II, 2, 13 n. III, 5, 20.
 δουλεύειν δουλείαν I, 5, 6 n. IV, 5, 5.
 δύνασθαι. De augmento v. I, 4, 14 n. III, 6, 1 n. IV, 2, 33.
 dualis cum plurali permutatus I, 2, 33 n. genere masculino de femininis II, 3, 18 n.
- E. E.**
- εἶν I, 2, 36 n. post verba deliberandi IV, 4, 12 n. repetitum II, 3, 9 n. non dicitur pro ἄν simpliciter III, 10, 12 n. IV, 2, 29. non construitur cum participio II, 1, 23 n.
 εἰ αὐτοῦ pro reliquarum personarum pronomibus positum I, 4, 9. II, 1, 31 n. τὰ αὐτοῦ πράττειν II, 9, 1 n. αὐτῶν et ἀλλήλων non differunt II, 6, 20. 7, 12 n. III, 5, 2. 16 n.
 ἐγγύς. αἱ ἐγγυτάτω ἴδοναι IV, 5, 10 n.
 ἐγκαρτερεῖν c. part. II, 6, 22 n.
 ἐγκράτεια II, 1, 1 n.
 ἐγὼ οὖν dub. II, 5, 3 n.
 ἐθέλειν I, 2, 9 n. III, 12, 8 n.
 ἐθίζειν c. duplici accus. II, 1, 2 n.
 εἰ duplex vel triplex II, 3, 9 n. rem certam indicans I, 6, 1 n. IV, 3, 12 n. post verba dubitandi I, 1, 8 n. 3, 5 n. post verba animi affectum significantia I, 1, 13 n. εἰ et ἐάν post verba deliberandi IV, 4, 12 n. omissio deinde verbo II, 1, 12 n. omissa apodosi III, 1, 9 n. non potest per se cum participio construi II, 1, 23. 6, 25 n. cum indicativo et optativo II, 6, 4 n. 14 n. cum indicativo, sequente ἄν cum optativo, II, 2, 7 n. III, 5, 8 n. IV, 2, 31. cum optativo, sequente imperfecto cum ἄν I, 3, 4 n. IV, 6, 13 n. indicativo II, 6, 14 n. III, 6, 14 n. IV, 8, 11. num possit cum conjunctivo construi, I, 4, 4 n. II, 1, 12 n. IV, 8, 11 n. — εἰ ἄν I, 3, 5 n. 5, 3 n. IV, 2, 30. εἰ ἄρα IV, 3, 9 n. εἰ μὴ ἄρα ironice I, 2, 8 n. εἴγε II, 1, 17 n. 5, 4. III, 8, 9. IV, 3, 12 n. εἰ δέ post εἰ τε II, 1, 28 n. εἰ δὲ βούλει III, 5, 11 n. εἰ δὲ μὴ post ἄν illatum II, 6, 37 n. III, 9, 11. εἰ ἔστιν, si fieri potest, dub. IV, 6, 9 n. εἰ καὶ et καὶ εἰ IV, 1, 1 n. εἰ καὶ, si etiam, I, 6, 12. 7, 1. II, 6, 20. III, 2, 2. εἴτε γὰρ I, 4, 4 n. — εἰ et ἡ conf. II, 1, 18. IV, 3, 12 n. — εἰ pro ἡ I, 6, 5 n. II, 6, 6 n.
 εἰδέναι cum infin. III, 6, 10 n. οὐκ οἶδ' ὅπως IV, 2, 20 n. sequente optativo cum ἄν IV, 4, 8 n. οὐκ οἶδ' εἰ sq. opt. cum ἄν I, 3, 5 n. οἶδας IV, 6, 6 n. ἥδε suspectum quibusdam IV, 2, 24 n. εἰδώς quomodo construitur, IV, 2, 27 n.
 εἶναι omissum I, 6, 12 n. 7,

- 3 n. ad *δεσείν* I, 1, 5 n. *δὲν* omis-
sum post nomen neutrius gene-
ris I, 4, 10 n. 6, 2. 5. IV, 6, 8 n.
post adiectiva I, 5, 1. 6, 2 n. 5 n.
additum post imperfectum eius-
dem verbi II, 3, 9 n. intelligen-
dum II, 6, 27 n. τὰ *δὲν*α, *quas*
vere sunt, II, 1, 28 n. *ἔστι* se-
quentibus omnis generis relati-
vis I, 4, 2 n. II, 3, 6 n. III, 5, 3.
εἰεν, al. *εἴησαν* I, 4, 19 n. 6, 7.
III, 5, 14. *εἰεν*, *οὐτο*, II, 6, 8.
εἰπεῖν cum accus. II, 2, 8 n.
aoristus primus II, 2, 8 n. III,
6, 3 n.
εἰρησθαι. *εἰρήσθω* IV, 2, 19 n.
εἰς, ubi alii habent *αἰς*, II, 7,
2 n. ubi *ἐν* expectaveris, I, 2,
61 n. *εἰς* τό cum participio II,
6, 23 n. cum infinitivo III, 6, 2 n.
τὰ *εἰς* τὸν πόλεμον III, 1, 6. 12, 5 n.
εἰς pro *τις*, ut videtur, III, 3,
12 n.
εἶτα et *ἔπειτα* negligentius
cum καὶ coniunctum I, 1, 5 n.
sine καὶ illatum II, 2, 14 n. IV,
5, 3 n. sine δέ post πρώτων μὲν
I, 2, 1 n. 4, 11. 7, 2. III, 6, 2 n.
9. 8, 5. 11, 12. 14. IV, 2, 31. 5,
1. 8, 1. cum vituperandi vel cor-
rigendi significatione I, 2, 26. 4,
11 n. II, 7, 5. 13.
εἶωθα. Participium dupli-
citer usu positum IV, 4, 4 n.
ἐ* vel *ἐξ* pro *ἐν* III, 6, 11 n.
ἐκ καταλόγου στρατεύεσθαι III, 4,
1 n. *ἐκ τούτων* in apodosis II, 5,
4 n.
ἐκείνος tertiae personae pro-
nomen I, 2, 3 n. in verbo ordine
positum I, 3, 13 n. IV, 3, 10.
iuxta αὐτός positum IV, 1, 1 n.
ἐκλέγειν aor. pass. III, 5, 2 n.
ἐκπλήττειν IV, 5, 6 n.
ἐκπορεύειν I, 4, 13 n.
ἐλάττω pro *ἐλαττον* I, 6, 12.
III, 11, 3 n.
ἐλλείπεισθαι c. partic. & q.
ἐλλείπειν vel *ἀπολείπεισθαι* II, 6,
5 n.
ellipsis post *εἰ* III, 1, 9 n. post
τὸ δέ; III, 1, 10 n. post τὸ δὲ
μέγιστον III, 4, 12 n. post pro-
nom. relat. II, 6, 17 n. τὴν πρῶ-
την III, 6, 10 n.
ἐν ad, *prope*, III, 5, 4 n. *eorum*
III, 7, 5 n. *ἐν ἀνθρώποις* III, 6,
2 n. de vestitu et similibus III,
9, 1 n. 11, 4. in temporis signi-
ficatione III, 13, 5 n. post *γίγνε-
σθαι* III, 3, 6 n.
ἐναρτίος. *ἐναρτία* I, 2, 60.
II, 6, 5 n. IV, 2, 4 n. 22. cum
genitivo II, 6, 5 n. c. dat. III,
12, 7 n. seq. ἢ III, 12, 4. IV, 5,
8 n.
ἐνδεής. *ἐνδεῶ* accus. III, 1,
11. constr. c. accus. III, 6, 13 n.
ἐνδεῖ neutraliter dictum II,
3, 5 n.
ἐνεῖναι I, 2, 54. 4, 17 n.
ἐνεκα, *per*, IV, 3, 3 n. intel-
ligitur ex antecedentibus III, 3,
1 n. *ἐνεκεν* ante consonantem I,
2, 46 n. II, 4, 7.
ἐνδύμεσθαι constr. c. gen.
I, 1, 17 n. III, 6, 16 n. c. acc.
pronom. IV, 5, 9.
ἐνι IV, 5, 9 n.
ἐνταυθεῖ IV, 2, 13 n.
ἐξαρχεῖν c. partic. II, 4, 7 n.
ἐξεστί sq. accus. vel dat. I,
1, 9 n. II, 3, 10 n. IV, 5, 11.
ἐξιστάειν I, 3, 12 n. II, 1, 4.
ἐξουσία cum solo infinitivo
II, 1, 25 n. III, 6, 11 n.
ἐοικε, *convenit*, IV, 4, 24 n.
ἐοικέναι cum partic. I, 6, 10. c.
nominat. I, 4, 6 n. IV, 3, 8 n.
ἐπακλήττειν III, 8, 1 n.
ἐπειδὴ non potest loco al-
terius conjunctionis *ὅτι* particula
carentia poni, I, 2, 35 n. IV, 3,
4. 6. 9.
ἐπειδὴ c. opt. I, 2, 57 n. III,
8, 9 n. 9, 11. 12. 13. 19. 1.
ἐπεσθαι, *adiungi*, I, 2, 37 n.
epexegesis post pronom. de-
monstr. III, 5, 19 n. IV, 5, 9.
7, 5 n.
ἐπὶ cum dativo pretium vel
conditionem indicat II, 2, 8 n.
consilium et finem III, 14, 2 n.
locum et finem IV, 5, 10 n. cum
dativo pro accus. I, 3, 5 n. 7. 1
n. III, 14, 2. IV, 4, 3 n. cum
genitivo III, 5, 10 n. c. gen. pro
dat. III, 3, 2 n.
Epicharmus II, 1, 20 n.
ἐπιδεικνύειν c. infinitivo
II, 3, 17 n. c. adiect. I, 5, 6.
ἐπιδ. et *ἀποδεικνύειν* conf. III,
10, 10 n. IV, 4, 1. 10. 11. 12. 18.
ἐπιδιδόναι III, 9, 3 n.

structura post *ὅτι* illatus III, 6, 10 n. in aliam constructionem mutatus III, 13, 1. post participium illatus II, 4, 4 n. IV, 1, 3 n. — cum necessitatis significatione I, 2, 31 n. 34. 35. 5, 5 n. II, 2, 1. 11. III, 9, 4. effectum denotans II, 1, 25 n. III, 6, 11 n. IV, 7, 1 n. 5 n. — emphaticus I, 4, 12 n. IV, 3, 5—12. ampliare vi I, 4, 12 n. III, 4, 8 n. — cum *μή* IV, 8, 9 n. cum *ἄν* I, 7, 4 n. II, 1, 15 n. III, 13, 1 n. 14, 3. IV, 8, 7 n. sine *ἄν* III, 9, 8 n. 13, 1 n. — cogitatione addendus II, 1, 32 n. 6, 22 n. 7, 6 n. III, 9, 5. 11, 1 n. IV, 1, 4 n. 5, 7. — infinitivi concervati II, 1, 6 n. III, 6, 16. IV, 5, 12.

interrogandi formae rectae in obliqua oratione I, 2, 36 n. 6, 4. II, 1, 21 n. III, 1, 10. 5, 7. IV, 3, 16. 4, 13. 6, 2. — interrogationes duae una comprehensae II, 2, 3. aptae ex voce relativa I, 4, 14. ex participio II, 2, 1 n. *ἵνα* producit I, 2, 56 n. non subscribitur vocabulis *Ἀθήνησαν*, *Ἀθήνηθεν*, *Θάβηθεν* III, 11, 17 n. *ὅπως* III, 11, 17 n.

iustitia ex sententia Socratis IV, 2, 20 n.

K.

καθίλειν IV, 2, 1 n.
καθίσταται I, 2, 9 n. II, 1, 12 n. *καθίστασθαι* I, 2, 9 n.
καί intendendi copulandique simul habet significationem II, 1, 4 n. negligentius a scriptore additum I, 1, 5 n. sine necessitate a quibusdam adiectum II, 1, 30 n. in comparatione ex abundanti additum II, 2, 2. III, 6, 2 n. 10, 11 n. IV, 2, 26 n. geminatum III, 5, 13 n. ut quaedam antea intelligantur, postulans et superiora respiciens I, 1, 6 n. 3, 1 n. II, 7, 14 n. III, 6, 11. IV, 1, 5 n. 6, 1. 11 n. oppositionem respiciens I, 1, 7 n. ad exemplum proferendum pergens I, 1, 7 n. II, 1, 5. — traiectione III, 1, 4 n. 12, 7 n. IV, 7, 7 n. duobus adiectivis interpositum II, 9, 6 n. IV, 2, 35. post relativa illatum III, 8, 2 n.

I, 1, 2. 2, 31. 47. II, 1, 21. post disiunctionem III, 9, 4 n. — *καί* et articulus conf. II, 1, 50 n. — *καί* ἄλλος III, 6, 2 n. IV, 3, 14. *καί* γάρ I, 4, 9 n. II, 6, 7 n. III, 4, 2. pro *καί* γάρ *καί* II, 1, 3 n. III, 1, 6. 8. 7, 8. 9, 9. *καί* — γέ I, 2, 53 n. III, 5, 10 n. *καί* — δέ I, 1, 3. 15 n. III, 9, 15. *καί* εἰ et εἰ *καί* quomodo differant, IV, 1, 1 n. num possint cum participio coniungi, ib. n. *καί* μήν — γέ. I, 4, 12 n. II, 2, 4 n. *καί* — μέντοι IV, 7, 4 n. *καί* γῆ *Ἄλφα* — γάρ IV, 2, 38 n. *καί* πάνυ III, 10, 15 n. *καί* — τέ I, 2, 53 n. II, 3, 19 n. III, 11, 10 dub. IV, 2, 28 n. 4, 1. *καίτοι* γέ I, 2, 3 n. IV, 2, 7. alia voce interposita I, 2, 3 n. III, 12, 7. IV, 7, 5. — *κακίως* I, 1, 3 n. 2, 24 n.

κακοποιεῖν c. duplici accusativo I, 2, 7 n. III, 5, 26.

κακοῦργος c. gen. I, 5, 3 n.

κακῶς αἰρεῖσθαι IV, 2, 29 n.

καλός duplici significatione IV, 8, 3 n. *καλόν* quid sit, III, 8, 5 n. *τὸ καλόν*, III, 7, 4 n. IV, 6, 9. *τὰ καλά* III, 1, 1 n.

κατὰ μόνας III, 7, 4 n. 11, 8 n.

καταγιγνώσκειν IV, 8, 1 n.

κατέχεσθαι ἐπὶ τῷ σπασμένῳ IV, 5, 10 n.

κατορθοῦν III, 1, 3 n.

καῖσθαι de legibus IV, 4, 21 n.

κέραμος III, 1, 7 n.

κινδυνεύειν asyndeton efficit IV, 2, 34 n.

κίνδυνος. οὐδείς *κίνδυνος* III, 12, 7 n.

κοίτη μαλακή II, 3, 16 n.

κρατεῖν c. acc. I, 5, 1 n. IV, 5, 10 n.

κρίνειν de palma choris tribuenda pro compositis dictum IV, 4, 16 n. quomodo construat, I, 2, 25 n.

κτᾶσθαι praegnanti significatione I, 6, 9 n.

κωλύεσθαι c. acc. IV, 5, 4 n.

A. L.

λαμβάνειν II, 9, 4 n. I, 3, 5. II, 7, 2.

Lamprocles II, 2.

λανθάνειν insolito modo constructum III, 5, 23 n. aoristo etiam praesentis participium adiungi potest, I, 2, 34 n. III, 5, 23, 6, 13.

Lebadea III, 5, 4 n.

λέγειν τι II, 1, 12 n. *λέγειν* et *εὖ λέγειν* c. accus. II, 2, 8 n. 9, 3, 8.

λείπεσθαι II, 4, 7 n.

λεπτικός IV, 3, 1 n.

λεωργός I, 3, 9 n.

Lichas I, 2, 61 n.

λιμός c. gen. III, 11, 14 n.

λογισμός IV, 7, 8 n.

λόγος. *λόγῳ* καὶ *ἐγγῶ*, v. *ἐργον*.

λοῦεσθαι num patiatur apud Xenophontem solutam formam, III, 13, 3 n. IV, 5, 4.

M. M.

μᾶ (τόν) *Ἄνα* negandi vim retinet I, 4, 9 n. III, 4, 3, 7, 13, 3, IV, 6, 10 n.

magnitudo pars pulchritudinis II, 1, 22 n.

μάλα ab adiectivo diremtum I, 2, 46 n.

μᾶλλον ex abundanti positum II, 1, 2 n. III, 5, 16, 13, 5 n. IV, 2, 9, 4, 4. *μᾶλλον δέ* III, 13, 6 n. *μᾶλλον ἢ κατὰ* IV, 7, 10.

μαστιγοῦσθαι II, 1, 17 n.

μέγας. *μέλζων* modo soluta modo contracta forma II, 2, 3 n. III, 6, 10.

medici publici IV, 2, 5 n.

Melanippides I, 4, 3 n.

μέλει μοί τινος IV, 2, 24 n.

Meletus I, 1, 1 n. IV, 4, 4 n. 8, 4.

μέλλειν c. inf. aor. II, 7, 10 n.

μέν et *δέ* particularum vis quam late pateat, I, 6, 5, II, 1, 6 n. 7, 11 n. III, 9, 8, IV, 3, 4. *μέν* laxiore vincolo cum *δέ* coniunctum I, 3, 1 n. II, 6, 11 n. III, 10, 1 n. non sequente *δέ* I, 2, 2 n. 5, 5, II, 6, 1 n. 5, III, 5, 9, 12, 1 n. IV, 3, 17 n. deest ante *δέ* II, 1, 12 n. IV, 6, 12 n. insolito positu I, 6, 11 n. II, 4, 7, III, 9, 4 n. post praepositionem III, 1, 8 n. — *μέν οὖν* II,

7, 5 n. III, 6, 11, 8, 4, 9, 14, IV, 6, 10.

μέντοι II, 1, 12 n. ironicum II, 10, 4 n. *μέντοι ἦδη* II, 1, 14 n. καὶ — *μέντοι* IV, 7, 4 n.

μεριμνᾶν III, 5, 23 n.

μετά. *μεθ' ἡμέραν* III, 11, 8 n. *μεταβάλλεσθαι* III, 7, 6 n.

μέχρι et *μέχρις* IV, 7, 2 n.

μέχρι ante aspiratam vocalem III, 12, 6 n. de tempore durante III, 5, 27 n. I, 2, 35.

μή duplex I, 2, 7 n. — post verba vetandi, negandi, al. I, 2, 33 n. post eadem non additum ib. 44, 3, 6, 7 n. IV, 4, 11, 21. post *ὅστις* II, 6, 3 n. — cum infinitivo IV, 8, 9 n. cum participio III, 5, 23 n. cum coniunctivo pro optativo II, 7, 14 n. — in interrogatione II, 6, 34 n. III, 11, 4, IV, 2, 10, 12 n. — per hyperbaton antepositum III, 9, 6 n. 10, 15, IV, 2, 20. — *μή οὐ* I, 2, 7 n. II, 3, 10 n.

μηδ' αὐτοῦ εἶναι I, 2, 52 n.

μηδέ cum participio III, 7, 7 n. *μηδέ εἰς* II, 6, 4 n.

μεινῆσκειν. *μεινῆσθαι περί*

τινος IV, 5, 2 n.

Μίνως IV, 2, 33 n.

μισητός II, 6, 21 n.

modus finitus post infinitivum illatus I, 4, 15, III, 5, 14 n.

moechorum poena I, 1, 5 n.

μόλις et *μόγισ* I, 3, 13 n.

μόνος αὐτός III, 2, 2 n. *μόνον* omissum post *ἀλλά* III, 13, 6 n.

ex abundanti ad *ἀρκεῖν* additum I, 1, 15 n. 4, 13, II, 2, 6.

Mysi III, 5, 26 n.

N. N.

καὶ μὰ *Ἄνα* II, 5, 2 n. 7, 14 n.

νατεῖν II, 1, 20 n.

negatio transposita IV, 4, 23 n. proxima tantum respiciens IV, 6, 3 n. 11.

νή *Ἄνα*, v. ad I, 4, 9, III, 6, 2, IV, 6, 10 n. partem interrogationis affirmat II, 7, 4 n. mediae orationi insertum II, 1, 2, 3.

καὶ *νή* *Ἄνα* — γάρ IV, 2, 38 n. — *νή τῶν* *Ἑρῶν* I, 5, 5 n. III, 10, 9, 12, 5, IV, 2, 9, 4, 8.

Nicomachides III, 4.
νίκη et *νίκηφόρος* c. gen. II, 4, 5 n. *νικῶν ἄνθρωπος* III, 7, 1 n.
nimium quod est quomodo dicatur graece, III, 13, 3 n.
nomen urbis pro terrae nomine positum III, 5, 2 n.
νομίζειν θεός I, 1, 1. 2, 64.
μαρτυρήν I, 1, 3. *νομίζεται* II, 3, 16. IV, 4, 19 n. 20.
νομίμως II, 6, 23 n.
nomina propria accentu ab appellativis distinguuntur, III, 13, 2 n.
nominativus absolutus, qui dicitur, I, 2, 24 n. cum infinitivo I, 2, 1 n. II, 5, 4 n. IV, 8, 4 n.
νόμος νόμῳ III, 3, 11 n. *νόμους γράψαι* et *γράφεσθαι*, *τιθέναι* et *τίθεσθαι* I, 2, 45 n. IV, 4, 19.
νυκτοδῆρας dub. IV, 7, 4 n.
νῦν transpositum III, 1, 1. IV, 5, 1 n. 7, 1 n. — *νυνὶ* II, 8, 1 n.
numerals neque motum neque declinatum II, 7, 2 n.
numerosum permutatio vel enallage. V. singularis, pluralis, dualis.

X.

Xanthippe II, 2.
Xenophanis sententia I, 1, 14 n.
Xenophon patrum sermonem non servavit purum II, 2, 14 n. abfuit in Asia, quo tempore mortuus est Socrates, IV, 8, 4 n.

O. O.

Obiectum in omni quadam enuntiatione situm III, 6, 16 n.
ὅδε ad sequentia spectat I, 7, 5 n. raro ad antecedentia, ib. IV, 3, 13 n. introducit infinitivum I, 2, 35. 4, 6. substantivum I, 2, 37. cum sequente γάρ I, 1, 6 n.
οἱ περὶ Κέχροπα III, 5, 10 n.
οἶδαι, v. *εἰδέναι*.
οἰκεῖν administrari I, 2, 64 n.
οἰκέτης I, 2, 48 n. IV, 4, 17.
οἶμαι et *ὀλομαι* II, 3, 10 n. III, 9, 4. IV, 2, 19 n. 6, 11 n. praetermissum III, 1, 10 n.
οἶος cum articulo IV, 6, 11 n. cum tempore finito I, 3, 44. II,

1, 15. III, 6, 16. IV, 8, 11 n. cum infinitivo I, 4, 6 n. 12. II, 1, 15. 9, 4. III, 11, 1. cum infinitivo et tempore finito II, 6, 37 n. attractione cum pronomine coniunctum II, 9, 3 n.
ὄϊς III, 2, 1 n. II, 7, 13. III, 11, 5. IV, 3, 10.
ὀλλέγου δεῖν III, 10, 13 n.
ὀμογνωμονεῖν c. accus. pron. IV, 3, 10 n. 4, 23.
ὁμοιος IV, 2, 28 n. *ὁμοιος* — *τε* — *καὶ* III, 4, 3. IV, 8, 10 n.
ὁμολογεῖν cum medio et composito I, 2, 57 n. IV, 3, 10 n. Particip. praes. pro praet. IV, 6, 15 n.
ὁμως cum antecedentibus arcte coniunctum I, 2, 20 n. II, 1, 4 n. III, 4, 4. ab initio enuntiatum positum II, 1, 15.
ὅποι pro *ὅπου* III, 1, 11 n.
ὁποῖος et *ποῖος* IV, 4, 13 n. 6, 2.
oppositionis inversa ratio II, 6, 12 n.
optativus verborum in *μι* desinentium III, 8, 2 n. 10 n. optativi formae rariores I, 4, 19 n. optativus sine *ἄν* I, 1, 6 n. 9 n. 3, 2. II, 6, 13 n. primum sine *ἄν*, deinde cum *ἄν* IV, 7, 9 n. post *εἰ* positus quomodo ab indicative differat II, 6, 14 n. post relativa in obliqua oratione illatus IV, 3, 8 n. pro imperfecto, ut videtur, positus III, 5, 8 n.
ὅπως II, 1, 19 n. 2, 10. 4, 2. I, 2, 37. II, 10, 1 n. cum *ἄν* et optat. II, 2, 6 n. III, 5, 1 n. IV, 4, 8 n. sine *ἄν* I, 4, 6 n. cum *ἵνα* compositum II, 1, 19. IV, 4, 16. *θαυμάζω ὅπως* III, 5, 13 n. I, 1, 20. *οὐδ' ὅπωςτιοῦν* I, 6, 11 n.
oratio recta post obliquam II, 1, 17 n. 6, 13 n. obliqua in rectam conversa III, 13, 1. IV, 1, 4 n. 4, 5 n.
ordo verborum insolitus III, 5, 10 n.
ὄς cum vi illatum I, 2, 64. 4, 11 n. III, 5, 15 n. IV, 3, 3. *ὄς γε* I, 4, 11 n. II, 3, 15. III, 5, 15 n. IV, 3, 3 n. ubi γάρ involvitur. 4, 14. 19. 23. *ὅ* elliptice ab initio enuntiationis positum II, 6, 17 n. *ὅτ' ὅγ' καὶ* III, 5, 11 n.

δαρ non sequente comparativo I, 3, 13 n.

ἄτε pro *δοτες* III, 9, 8 n. *δοτε* quod attinet ad id, quod III, 10, 11 n.

οὐ pertinet ad remotiora I, 2, 39 n. non suo loco positum I, 2, 55 n. in fine enuntiat I, 2, 42 n. IV, 7, 7. *οὐκ* item II, 6, 12. 13. IV, 6, 2. 5. 11. *οὐ γὰρ* in interrogatione III, 4, 1 n. I, 3, 10. 4, 14. II, 3, 16. III, 7, 7 n. IV, 8, 4. *οὐ γὰρ δὴ* III, 3, 1 n. 11, 7. *οὐ μόνον, ἀλλὰ* I, 6, 2 n. *οὐ πάνυ* III, 1, 11 n. *οὐκ ἂν φθάνοις* II, 3, 11 n. III, 11, 1. *οὐκ εἰκός* IV, 4, 23 n. *οὐκ ἀφελείν, nocere*, II, 6, 36 n. *οὐκ ἥμισυ* III, 4, 11 n. *οὐκ ἔτι, sequente μόνος* II, 9, 8 n. *οὐδέ* pro *οὐ* cum participio positum III, 5, 24 n. IV, 2, 23. transpositum videtur IV, 2, 23 n. 6, 7 n. *οὐδέ εἰς* I, 6, 2. II, 7, 14. IV, 2, 22 n. 4, 10.

οὐδέ τις plurali numero III, 5, 18 n. *οὐδέ τις κέρδυνος* III, 12, 7 n. *οὐδὲν* fortius quam *οὐ* IV, 4, 10 n. *οὐδὲν γε μάλλον* III, 9, 4 n. 12, 1. IV, 2, 37. *οὐδενὸς ἦτιον* I, 5, 6 n. IV, 2, 12.

οὐδέποτε et *οὐδὲ πώποτε* IV, 6, 1 n.

οὐκέτι, non item, III, 4, 10 n.

οὐν non additum II, 3, 19 n. III, 11, 1 n. negligenter repetitum II, 6, 26 n. *οὐν ἂν* pro *ἂν* *οὐν* I, 6, 12 n. II, 6, 6. III, 5, 9. 11, 14. 15 n. IV, 3, 16. aliis vocibus interpositis I, 2, 17. 19. II, 6, 11. III, 1, 3. IV, 4, 23.

οὐτε negligenter repetitum I, 2, 31 n. *οὐτε* — *οὐδέ* II, 2, 5. 6, 19 n.

οὐτος genere ex sequente vocabulo aptum I, 2, 42. II, 4, 2 n. III, 11, 4 n. IV, 4, 13. non aptum III, 11, 6. perspicuitatis causa additum III, 1, 1 n. post participium illatum III, 7, 4 n. IV, 6, 5. 6. 11. cum circumscriptioe, ut videtur, dictum I, 1, 8 n. supervacaneum esse videtur II, 1, 19 n. ad praecedentia referri solet, I, 7, 5 n.

οὗτω ante vocalem III, 1, 4 n.

οὗτως ante conspnam I, 3, 1 n. IV, 4, 5. post particula et in

apodosi III, 5, 8 n. 10, 2. IV, 2, 25 n. non additum post *ὥς* vel *ὥσπερ* II, 2, 2 n. III, 1, 4 n. 10, 11 n. IV, 4, 7. sic statim III, 6, 9 n. in conclusione dictum IV, 2, 25 n.

ὅχλος III, 7, 5 n.

II. P.

παιδεύειν c. accus. IV, 2, 23 n.

παῖς, servus, III, 14, 1 n.

Palamedes IV, 2, 33 n.

πάλιν ex abundanti positum II, 4, 4 n. III, 5, 7. *πάλιν αὖ* IV, 3, 8 n.

παρά cum accus. significationem comparandi habet, I, 2, 52 n. 4, 14. IV, 4, 1. temporis durantis II, 1, 2 n. cum dativo suspectum III, 11, 13 n. 14. cum genitivo non supervacaneum III, 11, 13 n. II, 2, 12.

παρακινεῖν IV, 2, 55 n.

παραλέπειν III, 6, 6 n.

παράμονος II, 10, 3 n. i. q.

παράμυθιος, quod est II, 4, 5. III, 11, 11.

παρασκευάζεσθαι, I, 6, 5 n. II, 1, 30 n.

παρέχεσθαι ἔππον III, 3, 4 n.

parechesis III, 12, 6 n. IV, 2, 28. 4, 4. 7, 7. 8, 11 n.

paronomasia, v. *parechesis*,

Parrhasius III, 10.

participium absolute positum I, 4, 1 n. III, 4, 11 n. 9, 11 n. 11, 7 n. non positum pro tempore finito II, 1, 23 n. suspensum ex *εἰ* esse videtur II, 6, 25 n. participium praesentis cum conandi significatione II, 6, 28 n. III, 9, 13 n. pro praeteriti participio II, 6, 7 n. IV, 6, 15 n. pro infinitivo substantivi loci positum II, 6, 23 n. participia praesentis et aoristi diversa II, 2, 7 n. III, 6, 2 n. participium perfecti passivi et passiva et media significatione IV, 2, 1 n. participium futuri cum articulo III, 4, 4 n. 8, 2 n. IV, 5, 3 n. Participium suspectum III, 4, 11 n. sine articulo IV, 3, 13 n. cum articulo casu suo positum I, 2,

19 n. II, 2, 4 n. IV, 4, 5 n. iuxta tempus finitum eiusdem verbi positum IV, 2, 21 n. 6, 3. 6. Participia sine copula coniuncta I, 1, 18 n. II, 8, 3. III, 13, 5 n. diversa inter se coniuncta I, 2, 25 n. II, 2, 13. Participium *ὢν* sine causa desideratur I, 4, 10 n. IV, 6, 8 n.

πᾶς. *πάντα τρόπον* et *παντὶ τρόπῳ*, v. *τρόπος*. *πάντα ποιεῖν* et similia II, 9, 6 n. *πάντων* quo genere dictum sit quaeritur IV, 8, 11 n.

passiva subiective dicuntur, licet obiectum genitivo aut dativo activis addatur, II, 6, 11. 28 n. *πάσχειν* de poena publica II, 1, 5 n. *πάσχειν ἢ ἀποθνήσκειν* II, 9, 5 n.

παύειν III, 6, 1 n.

περιχέειν III, 6, 9 n.

πέτθειν pro *ἀναπέτθειν* I, 2, 23. 3, 6 n. *πέτθειν* et *πέτθεσθαι* aor. III, 9, 12 n.

Πειραιεύς accus. I, 6, 13 n.

πειρᾶν I, 2, 29 n.

perfecti passivi participium et *passiva* et media significatione IV, 2, 1 n.

περὶ diversam habet constructionem I, 1, 20 n. a quibusdam omissum IV, 5, 2 n. *ὁ περὶ* III, 6, 10 n. *περὶ* et *ὑπέρ* IV, 2, 23 n. *περὶ πλείονος ποιεῖσθαι* I, 1, 18 n.

περικαίρειν III, 2, 4 n.

Pericles filius III, 5.

Pisidae III, 5, 26 n.

πιστεύειν cum infin. et accus. IV, 4, 17 n. cum dativo sequente infinitivo II, 6, 6 n.

Plato III, 6.

πλείων cum articulo I, 6, 9 n. II, 5, 5 n. plurali genere neutro pro adverbio III, 11, 3 n.

πλέθος III, 1, 7 n.

πλούτοκρατία et *πλουτοκρατία* IV, 6, 12 n.

pluralia cum duali commutatus I, 2, 33 n. pro singulari positus I, 2, 46 n. 4, 13 n. II, 1, 31 n. 7. 1. 8, 6 n. III, 5, 20 n. 6, 6 n. 10 n. IV, 2, 26 n. 3, 10. post *ἵς* flatus I, 2, 62 n. II, 3, 1 n. III, 10, 1 n. genus significans sequente singulari II, 5, 1 n. post singularem II, 3, 1 n. IV, 6, 7 n.

post dualem II, 3, 18 n. Pluralis adiectivi pro singulari tanquam adverbium III, 11, 3 n. I, 6, 12. verbi post nomina neutrius generis II, 4, 7 n. IV, 3, 12 n. post voces collectivae I, 4, 13 n. IV, 3, 10 n. usus rarior IV, 5, 7 n. *plusquamperfectum* altero augmento carens I, 2, 64 n. celeritatem actionis significans II, 9, 5 n.

ποιεῖν c. dat. II, 3, 13 n.

ποιεῖσθαι περὶ πλείονος II, 1, 18 n.

ποικιλία III, 8, 10 n.

ποῖος et *ὁποῖος* IV, 4, 13 n.

6, 2. sine articulo IV, 5, 9 n.

πόλεμος et *πολέμιος* conf. III, 3, 6 n.

πολλοστός III, 1, 6 n. IV, 6, 7.

πολλοῦ θύων III, 14, 1 n.

Polyctetus I, 4, 3 n.

πόνος dub. II, 1, 1 n. 5, 3 n.

positivus pro comparativo III, 13, 3 n.

πότερον nude positum I, 6, 5 n. *ἢ* vel non sequente vel alia vi illato IV, 4, 7 n.

πράγμασι χορῆσθαι IV, 1, 2 n.

praedicati collocatio IV, 8, 11 n. Cf. adiectivum.

praepositio iterata diversa significatione I, 1, 20 n. et constructione I, 3, 4 n. non repetita II, 1, 32 n. III, 3, 6 n. 7, 3. modo repetita modo non repetita in epexegeci IV, 7, 5 n. Praepositionum usus unde pendeat III, 6, 11 n.

praesens pro futuro II, 1, 14 n. praes. et aoristus conf. III, 3, 9 n. IV, 2, 33 n.

πράξις dub. II, 3, 14 n.

πράττειν τὰ ἐαυτοῦ II, 9, 1 n.

τὰ δέοντα III, 8, 1. 9, 11. *πράττεισθαι* cum duplici accusativo I, 2, 5 n. 6, 11.

πρὶν quomodo construatur, I, 2, 22 n. IV, 4, 9.

πρό de pretio II, 5, 3 n.

Procrustes II, 1, 14 n.

Prodicus II, 1, 21 n.

pronomén demonstratióu neutro genere, etius loca aliud expectaveris, I, 3, 5 n. perspicuitatis causa additum III, 1, 1 n. introductioni enuntiationis inseriens III, 3, 14 n. IV, 7, 6 n.

personale praetermissa verba pos-
situm I, 6, 4 n. supplendum IV,
8, 5 n. in verbo commutatum
IV, 4, 7 n. variatum IV, 3, 11 n.
interrogativum et demonstrati-
vum coniuncta IV, 4, 13 n. cum
articulo IV, 5, 9 n. duplici forma
IV, 4, 13 n. 6, 2 n. *reflexivum* et
indefinitum praetermittuntur I, 11,
4 n. Pronomina ex substantivo
praedicati apta I, 4, 42 n. II, 4,
2 n. 7. IV, 4, 13. 6, 15. non apta
III, 11, 6. *αὐτός* et *ἐκεῖνος* iuxta
ae posita IV, 1, 1 n.

προπέμπειν III, 14, 6 n.
πρός cum accusativo compa-
randi significationem habet I, 2,
52 n. III, 5, 4 n. 10, 12 n. IV, 8,
7. 11. relationis I, 1, 6. 2. 61 n.
3, 3. 14 n. II, 1, 1 n. 6. 3, 10,
6, 34. III, 8, 5 n. 7. 9, 1. 10, 12 n.
IV, 2, 15. 6, 9. 10. *πρός* τὸν
πόλεμον III, 12, 5 n. cum geni-
tivo II, 3, 15 n. cum dativo pro
accus. IV, 2, 15 n. cum accusa-
tivo pro dat. I, 2, 61 n.

προσαίτειν I, 2, 29 n.
προσδέσθαι soluta forma
III, 6, 13 n. IV, 8, 11 n.
προσῆκει cum genitivo dub.
IV, 5, 7 n. 10, cum dativo et ac-
cusativo cum infinitivo III, 3, 10
n. praetermissa infinitivo dici so-
litum cum pronomine relativo II,
1, 32 n. 6, 22 n. IV, 5, 7. *προσ-
ῆκον* III, 5, 8 n.

προσιέναι τῷ δήμῳ III, 7, 1 n.
προσκαλεῖσθαι II, 9, 5 n.
προσπνῆσθαι I, 2, 30 n.
προσπαίζειν III, 1, 4 n.
προσφέρειν III, 11, 13 n.
προσφέρεισθαι III, 11, 11 n.
πρόσω et *πόδῳ* I, 4, 6 n.
προτιθέναι λόγον IV, 2, 3 n.
προτρέπειν cum infin. I, 2,
64 n. II, 1, 1. III, 3, 15. IV, 7, 9.
προτρέπεσθαι I, 2, 32. 4, 1.
III, 3, 8. IV, 5, 1 n. 8, 11.
προφυλάττειν c. acc. II,
7, 14 n.

πρωτεύειν III, 5, 14 n.
πρώτος τὴν πρῶτην III, 6,
10 n. πρῶτον μὲν I, 1, 2 n. v.
εἶτα. non sequente *εἶτα* δέ. II, 6,
1 n. 7 n. III, 6, 2 n. IV, 2, 2. 3,
2. 6, 1. sequente μετὰ δὲ ταῦτα
III, 1, 2. 3.

pulchritudinis disquisitio III, 8,
5 n.

πῶ dub. IV, 8, 2 n.
πῶς in interrogationibus
II, 2, 7 n. III, 10, 4 n. IV, 2, 24.
4, 11. Vñ. ad IV, 6, 1.
πῶς adverbio antepositum II,
6, 39 n. IV, 6, 9. postpositum I,
5, 1. dub. IV, 6, 5 n.
πῶς οὐ I, 1, 5 n.

P. R.

ῥαδίος ex pronomine relativa
aptum, IV, 7, 4 n.
ῥαψοῖ contemti IV, 2, 10 n.
ῥησολύδυνος I, 3, 10 n.

S. S.

Sciron II, 1, 14 n.
Simmias I, 2, 48 n. III, 11, 17 n.
singularis verbi numerus pro
plurali II, 2, 4 n. 4, 7 n. parti-
cipii dub. IV, 7, 4 n. pronominis
post pluralem III, 4, 5 n. IV, 2,
20 n.

Sais II, 1, 14 n.
σίττον II, 1, 24 n.
σάδωντες III, 6, 12 n.
σπεύς I, 7, 2 n.
σχοπέσθαι II, 5, 2 n.
σκότος IV, 3, 7 n.
σκόπτειν III, 6, 12 n.
Sophocles I, 4, 3 n.
σοφία III, 9, 4 n.
σπεύδειν seq. inf. c. artic.

IV, 3, 1 n.
spiritus asperi vis et dignitas
I, 4, 14 n. III, 12, 6 n. IV, 4,
11. 7, 2 n.
στρατιά et *στρατηγία* conf.
III, 4, 4 n.
subiectum mutatum I, 2, 9 n.

II, 1, 8 n.
syllogismus duplex IV, 6, 6 n.
molestus IV, 8, 3 n.
σύμβολα I, 1, 3 n.
συνάγειν *συνῆκα* IV, 2, 8 n.
συνειδέναι τί τι II, 7, 1.
συνεργεῖν c. acc. et dat.
III, 5, 16 n.
synchysis III, 9, 6 n.
superlativi formae insolitae I,
2, 12 n. III, 13, 4 n. usus sin-
gularis pro comparativo I, 2, 46

n. IV, 8, 3 n. adiectivorum genus IV, 7, 7 n.

σχολάζειν III, 9, 9 n.

Σωκράτης, accus. I, 1, 1 n.

dativ. ib. Socratis accusatores I, 1, 1 n. filii et uxores II, 2, 2 n.

ἐκείνη III, 11, 16 n. Quid ei criminis data sit, I, 2, 51 n. Fuit ἐκείνη I, 1, 18 n. IV, 4, 2. ad rempublicam non accessit I, 6, 15 n. III, 11, 16. interfuit pugnae ad Delium III, 5, 4 n. septuaginta annos natus perit IV, 8, 1 n. quibus utatur exemplis I, 2, 37 n. IV, 4, 6.

σώστρον c. gen. II, 10, 2 n.

σώφρονικός et σώφρονητικός conf. III, 10, 5 n.

T. T.

τάγμα dub. III, 1, 11 n.

τάλλα II, 1, 18 n.

ταύτη I, 7, 3 n. II, 6, 39 n.

IV, 3, 12.

ταχύς. ἄπτον νόηματος IV, 3, 13.

τὴ particulae non bene respondent sequentia I, 7, 3 n. II, 6, 35 n. III, 12, 4 n. IV, 2, 40 n.

τὴ suspectum I, 2, 53 n. cum pleonasmō quodam positum II, 1, 28 n. τὴ — τὴ I, 1, 14 n. 2, 4, 3, 1. II, 1, 9. τὴ — καὶ post ὁμοίως III, 4, 3 n. IV, 8, 10. τὴ γὰρ II, 6, 19 n.

τεκμαίρεσθαι I, 4, 1 n. II, 6, 6.

τελείν IV, 2, 37 n.

τελευτή sine articulo I, 5, 2 n.

tempus finitum post infinitivos in oratione obliqua illatum IV, 1, 4 n. 4, 5 n.

τεσσαρεςκαίδεκα neque motum neque declinatum II, 7, 2 n.

τιθέναι et τίθεσθαι νόμους I, 2, 45 n. IV, 4, 19.

τις cum pronomibus coniunctum I, 1, 1 n. 2, 42 n. II, 5, 3 n. III, 6, 5, 7, 1. IV, 5, 5. cogitatione additur I, 2, 56 n. 4, 14 n. (ad participium). 5, 5 n. II, 1, 8 n. 20 n. 3, 1 n. III, 9, 6, 12, 8. oblique aliquem indicat I, 2, 60 n. sequente articulo II, 8, 3 n. non sequente ἄλλος IV, 3, 9 n. — λέγων τε II, 1, 12 n.

τις in duplici interrogatione II, 2, 1 n. — τί γάρ; II, 6, 2 n. III, 10, 5. τί δα; IV, 2, 33 n. τί δέ; II, 1, 3 n. 6, 2 n. III, 7, 8. cum τί γάρ conf. III, 5, 7 n. cum ellipsis dictum III, 1, 10 n. 14, 3 n. τί δὲ δὴ; IV, 2, 21 n. τί δὴ; IV, 4, 20 n. τί et τίνα διαφέρει; III, 3, 14 n. IV, 5, 11 n. τί δοκεῖ σοι; IV, 2, 21 n. τί μᾶλλον; IV, 2, 32 n. τί οὖν; II, 6, 2 n. 8. III, 3, 6. 7. IV, 2, 12 n. 17. τί οὖν οὐ σκοποῦμεν; al. III, 1, 10 n. seq. aor. 11, 15 n. IV, 6, 14 n. τὸ γὰρ pro τοῦτο γὰρ II, 2, 4 n. III, 10, 4 n.

τὸ δὲ μέγιστον ellipticum III, 4, 12 n.

τολῶν I, 4, 13 n. 6, 9. II, 1, 9 n.

τοιοῦτος sine articulo I, 5, 2 n. ironice dictum III, 4, 1 n. ad antecedentia referri solet I, 7, 5 n. neutrius forma III, 12, 7 n. II, 7, 13.

τόπος, locus scriptoris, II, 1, 20 n.

τότε dub. IV, 8, 1 n.

τοῦτο et τοῦτο conf. III, 3, 14 n.

traiectio, v. hyperbaton.

ὅς τριάκοντα I, 2, 31 n. IV, 4, 3.

τρόπος. πάντα τρόπον I, 2, 50. IV, 1, 1. παντὶ τρόπῳ IV, 2, 23 n. οὐδενὶ τρόπῳ IV, 4, 21. ἐκ παντός τρόπου IV, 5, 11.

τυγχάνειν de loco et tempore fortuito. III, 12, 1 n. 2. ὡς ἐτυχε III, 9, 13 n. ὁ τυχών I, 5, 6. III, 9, 10 n. 11, 4.

Y.

ὕψιστα et ὑψέτα III, 8, 2 n.

ὕγις c. acc. I, 3, 13 n. ὑγιᾶ accus. IV, 2, 17. V. ad I, 6, 13, 3, 13.

ὕδριον I, 2, 30 n.

ὕπαρχειν non otiosum IV, 5, 1 n.

ὕπαικειν II, 3, 16 n.

ὕπερ i. q. περί IV, 2, 23 n. 3, 12.

τις in duplici interrogatione II, 2, 1 n. — τί γάρ; II, 6, 2 n. III, 10, 5. τί δα; IV, 2, 33 n. τί δέ; II, 1, 3 n. 6, 2 n. III, 7, 8. cum τί γάρ conf. III, 5, 7 n. cum ellipsis dictum III, 1, 10 n. 14, 3 n. τί δὲ δὴ; IV, 2, 21 n. τί δὴ; IV, 4, 20 n. τί et τίνα διαφέρει; III, 3, 14 n. IV, 5, 11 n. τί δοκεῖ σοι; IV, 2, 21 n. τί μᾶλλον; IV, 2, 32 n. τί οὖν; II, 6, 2 n. 8. III, 3, 6. 7. IV, 2, 12 n. 17. τί οὖν οὐ σκοποῦμεν; al. III, 1, 10 n. seq. aor. 11, 15 n. IV, 6, 14 n. τὸ γὰρ pro τοῦτο γὰρ II, 2, 4 n. III, 10, 4 n.

τὸ δὲ μέγιστον ellipticum III, 4, 12 n.

τολῶν I, 4, 13 n. 6, 9. II, 1, 9 n.

τοιοῦτος sine articulo I, 5, 2 n. ironice dictum III, 4, 1 n. ad antecedentia referri solet I, 7, 5 n. neutrius forma III, 12, 7 n. II, 7, 13.

τόπος, locus scriptoris, II, 1, 20 n.

τότε dub. IV, 8, 1 n.

τοῦτο et τοῦτο conf. III, 3, 14 n.

traiectio, v. hyperbaton.

ὅς τριάκοντα I, 2, 31 n. IV, 4, 3.

τρόπος. πάντα τρόπον I, 2, 50. IV, 1, 1. παντὶ τρόπῳ IV, 2, 23 n. οὐδενὶ τρόπῳ IV, 4, 21. ἐκ παντός τρόπου IV, 5, 11.

τυγχάνειν de loco et tempore fortuito. III, 12, 1 n. 2. ὡς ἐτυχε III, 9, 13 n. ὁ τυχών I, 5, 6. III, 9, 10 n. 11, 4.

Y.

ὕψιστα et ὑψέτα III, 8, 2 n.

ὕγις c. acc. I, 3, 13 n. ὑγιᾶ accus. IV, 2, 17. V. ad I, 6, 13, 3, 13.

ὕδριον I, 2, 30 n.

ὕπαρχειν non otiosum IV, 5, 1 n.

ὕπαικειν II, 3, 16 n.

ὕπερ i. q. περί IV, 2, 23 n. 3, 12.

ὑπό non coniunctum cum passiva verbi forma III, 4, 1 n.

ὑπόβαθρον II, 1, 30 n.

ὑποκορίζεσθαι II, 1, 26 n.

ὑποκρίνεσθαι I, 3, 1 n.

ὑπομιμνήσκειν sine casu III, 11, 14 n.

ὑστερον πρότερον III, 5, 10 n.

σθαι I, 2, 9 n. II, 6, 7 n. cum duplici dativo sine ὡς I, 2, 56 n.

II, 1, 30 n. cum accusativo II, 7, 7 n. IV, 3, 10.

χρήσιμος οὐδέν II, 7, 7 n.

III, 1, 7. 8, 5 n. 9, 15. seq. πρὸς IV, 6, 9. 10.

ψ.

ψεύδεσθαι c. gen. IV, 2, 26 n.

V.

verbale, v. adiectivum.

verbum ex antecedentibus repetendum I, 6, 12 n. II, 1, 12 n.

3, 16 n. III, 6, 4 n. 11 n. 8, 7, 9, 4 n. vid. εἶναι. Verba depontentia I, 2, 10 n. Verborum in

mi coniugatio I, 1, 11 n. 6, 3 n. III, 8, 2 n. 10 n. 14, 5. IV, 2, 15 n.

Φ.

φέρειν pro φέρεσθαι III, 14, 1 n. Partic. aorist. prim. I, 2, 53.

II, 2, 5 n. III, 6, 18. IV, 8, 1 n.

φεύγειν IV, 4, 4 n.

φήμαι I, 1, 3 n.

φημί. ἔφη postpositum I, 2, 9 n. II, 1, 18. ex abundanti positum I, 6, 4 n. importuno loco positum III, 5, 13 n.

φθάνειν οὐκ ἂν φθάνοις λέγων; II, 3, 11 n. 11, 1.

φίλια dub. II, 3, 14 n.

φιλόγεικος et φιλόνηκος III, 4, 3 n.

φίλος. φιλοτέροσταιος forma III, 11, 18 n.

φιλοσοφεῖν IV, 2, 23 n.

φροντίζειν cum accusativo coniunctum I, 1, 11 n. II, 1, 34.

φύσις dub. II, 3, 14 n.

X. Ch.

Chaerephon et Chaerecrates II, 3.

χαρίζεσθαι. κεχερωμένοι I, 2, 10 n.

Charmides III, 6, 7.

χάρις de gratia iudicium IV, 4, 4 n. χάριν χουρίζεσθαι IV, 4, 17 n.

χιών II, 1, 30 n.

χορηγός et χορηγεῖν III, 4, 3 n.

χρησθαι. κεχρησθαι pro χρη-

Ω.

ὠγαθέ I, 4, 17. II, 3, 16 n. III, 7, 9.

ὥδε ad sequentia respicit I, 7, 5 n.

ὥρα sine articulo II, 1, 22 n. ὥραι τῆς ἡμέρας IV, 3, 4 n. anni tempora 5. μηνός et νυχτός IV, 7, 4.

ὥς cum participii genitivo I, 1, 4 n. accusativo I, 2, 20 n. 3, 2. IV, 2, 30 n. 6, 15. utroque

casu II, 2, 13 n. casu ex substantivo apto II, 2, 3 n. 7, 8.

Quando participii recto casui iungatur ὥς et ὥστε, I, 2, 1 n. III, 9, 7. 11, 8. ὥς ἂν cum participio

elliptico coniunctum II, 2, 3 n. 6, 38 n. III, 6, 4 n. 8, 1 n. IV, 2, 6 n. ὥς cum infinitivo, ὥς συν-

ελόντι εἰπεῖν III, 8, 10 n. IV, 3, 7. praetermissum, ut videtur, I, 2, 49. 56 n. II, 1, 12. 30 n. 6, 26.

III, 11, 6. 14, 4. cum adiectivo solo I, 6, 5 n. non solet ἂν sequi I, 4, 6 n. ὥς pro εἰς II, 7, 2 n.

ὥς, sic, III, 1, 4 n.

ὥς αὐτως inserto δέ I, 7, 3 n.

ὥς περ oppositum introducitur IV, 4, 21 n. cum participio coniunctum II, 3, 3 n. 6, 36. post

πῶς illatum III, 10, 11 n. IV, 5, 9 n. ὥς περ ἂν εἰ III, 10, 12 n.

ὥς τε intendit vim verbi I, 3, 6 n. non solito more cum infi-

nitivo coniunctum II, 7, 11 n. quid differat additum infinitivo et indicativo, ib. n. pro ἐφ' ᾧ τε

II, 7, 6 n.

ὠφελεῖν cum duplici accusativo I, 2, 7 n. IV, 1, 1. 3, 17.

8, 11. futurum habet passivum duplici forma I, 6, 14 n. III, 7, 9 n. 11, 3 n.

INDEX SCRIPTORUM.

- Aeschylus** Pers. ad III, 14, 6. Prometh. ad I, 3, 9.
Andocides Myster. ad II, 3, 18. De pac. Lac. ad III, 6, 8.
Aristophanes Pac. I, 2, 29. Plut. III, 7, 7. Ran. IV, 4, 4.
Demosthenes pr. cor. II, 6, 38. Neaer. ib. Olynth. ib. I, 3, 8.
Euripides Androm. I, 3, 4. 5. El. I, 6, 6. Hel. III, 12, 1. Phoen.
 II, 6, 5.
Herodotus I, 3, 4. IV, 6, 15. 7, 2.
Hesiodus Opp. I, 2, 56. II, 1, 20. 8, 2.
Homerus II. IV, 3, 3.
Isocrates Areopag. III, 5, 20. Euag. I, 7, 2. Pac. H, 3, 18. Panath.
 ib. Paneg. ib. III, 10, 12. IV, 4, 3. Soph. II, 6, 5.
Leonidas epigr. ap. Iacoba. I, 3, 4.
Lucianus Char. II, 6, 38. Diall. DD. II, 9, 2.
Lysias Epitaph. II, 2, 2.
Menander IV, 7, 7.
Moschus Europ. IV, 6, 7.
Plato Alcib. I. II, 2, 1. 14. Alcib. II. I, 2, 19. Apolog. I, 2, 55. II,
 2, 7. III, 6, 6. Charm. III, 1, 10. 11, 3. Civ. I, 4, 8. III, 8, 2.
 11, 3. 13, 6. Crit. II, 6, 34. III, 9, 6. Euthyd. III, 10, 4. Euthy-
 phr. I, 1, 19. III, 5, 21. 12, 6. IV, 6, 7. 8, 1. Gorg. I, 2, 61. II,
 2, 1. III, 1, 10. 10, 9. IV, 7, 5. 8, 2. Lach. I, 3, 8. II, 2, 7. III,
 5, 14. 14, 3. IV, 4, 15. 21. Legg. I, 3, 8. Menex. III, 4, 4. 11,
 3. IV, 2, 23. 7, 2. Menon. I, 2, 44. II, 1, 9. III, 3, 10. Phaedon.
 I, 1, 19. 4, 12. III, 14, 1. IV, 2, 40. Phaedr. II, 1, 22. III, 1,
 4. Phil. 1, 2, 25. 57. Politic. III, 10, 4. Protag. II, 5, 5. IV, 2, 9.
 Theaet. II, 2, 14.
Plutarchus Themist. III, 9, 12.
Sophocles Oed. C. III, 5, 23. Phil. III, 7, 1. Trach. 1, 2, 53.
Theophrastus Char. IV, 6, 1.
Thucydides I, 2, 1. 4, 8. II, 6, 37. 38.
Xenophon Anab. I, 1, 3. 19. 2, 37. 46. 56. 3, 7. 9. 15. 4, 14. 5, 3.
 6, 7. 9. II, 1, 9. 30. 2, 6. 3, 13. 4, 1. 2. 6, 37. 7, 11. III, 5, 24.
 7, 8. 8, 10. 10, 4. 14. IV, 3, 8. 4, 3. 24. 8, 7. Apol. I, 2, 31. III,
 5, 24. IV, 2, 20. 23. 6, 15. 8, 5. 11. Cyrop. I, 2, 12. 37. 56. 3,
 4. 5. 4, 9. 6, 11. II, 1, 1. 20. 2, 7. II, 3, 13. III, 1, 8. 11. 2,
 2. 5, 14. 6, 4. 10. 7, 7. 9, 4. 10, 12. 13. 15. 13, 6. 14, 5. IV,
 3, 3. 13. 4, 5. 8, 11. Hellen. I, 2, 24. 64. 3, 4. 6. 7. 9. 4, 8. 14.
 17. 6, 7. 7, 5. II, 1, 18. 7, 11. III, 5, 27. 9, 7. 11, 3. 5. 12, 6.
 14, 1. IV, 4, 15. 16. 6, 1. 7, 2. 9. 8, 8. Hier. I, 3, 8. Hipparch.
 II, 3, 6. Oecon. I, 2, 53. 3, 6. III, 10, 10. IV, 2, 21. De re eque-
 stri I, 2, 9. III, 10, 9. 13. IV, 1, 3. De rep. Athen. I, 2, 53.
 58. II, 8, 2. IV, 3, 9. De rep. Laced. I, 3, 7. III, 5, 21. 11, 5.
 IV, 7, 1. Sympos. I, 2, 10. 29. 53. 3, 8. 4, 14. II, 1, 22. III, 12,
 4. IV, 2, 9. 3, 12. 6, 8. De Vectig. II, 5, 2. 7, 11. IV, 4, 17.
 De Venat. I, 7, 1. 5. IV, 2, 33.

APPENDIX CRITICA.

Quem codicem Guelpherbytanum L. G. Schneiderus in epistola ad G. H. Schaeferum tomo quinto operum Xenophonteorum a se editorum praemissa p. XI. profitetur multum sibi in opera critica Ageilaq̄ adhibenda profuisse, praeter capta aliquot *Απομνημονεύματα* Agesilaum elegantissime ex bono libro descriptum habentem, atque in locis plerisque omnibus cum libro Harleiano consentientem; eius opera quum nemo adhuc in edendis Commentariis usus esset, operae pretium mihi videbar, si quae in eo invenitur diversitas scripturae, hanc cum hominibus ad huiusmodi res cognoscendas curiosis communicarem. Etenim quae Schneiderq̄ laudanda fuit Langeri humanitas, a quo, ultro sibi Agesilaum edituro oblatum eum codicem agnosceret: eadem mihi virtus praedicanda est in Frid. Guil. Schneidewio, Quaestionum Lyricarum scriptore doctissimoq̄, qui quum abhinc tribus annis alium in usum parari a me Commentariorum editionem comparisset, ultro mihi misit enotatam a se diversitatem scripturae, quae reperitur in codice Augustanoq̄ 56, 22, octavae formae, membrano, seculo XV. scripto, primum librum Commentariorum continente; atque eam ad editionem Schneideri anni 1816. collatam transcribi hic curavi.

Codex incipit ita:

Ξενοφάντος ἀπολογία περὶ σωκράτους· ἐκ τῶν ἀπομνημονευτικῶν λόγος πρῶτος.

Cap. I. 1. ποτε. τοιαύτῃς. 2. πῶτα ποτὲ χορήσασθαι· τὲ γὰρ. 3. ὅδ. οὐδὲν κακώτερον. κακείκως. δ' ὥσπερ. 4. ἐφη σημαίνει.

τὰ μὲν — τὰ δὲ ab. eadem manu. 5. καὶ οὐ φρενόμενος ἐφαίνετο. 8. τὸ δὲ μέγιστον τῶν ἐν τούτοις. οὔτε γὰρ τοι τῷ καλῶς. ἐν

εὐφραδίζηται. δῆλον — λαβόντι qm. 9. ἀδέμιατα. 10. τοπολὶ. οὐν

11. οἶδεν. οὐδὲ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως. ὅπως ὁ καλοῦμενος. γίνεται. ἐπεδείκνυε. 12. τὰνθρώπινα. ἀνθρώπινα παρέντες. 13. ἐθαύμαζε δ' εἰ. 14. οὐτ' ἄλλο. τοῖς δ' ὥσπερ. ταῖς δ' οὐδὲν. οὔτ' ἀπολείψαι. 15. καὶ οἶον. δ' ἐν ἄλλου. 16. ἀνδρεία. τοὺς δ' ἀγροῦντας. 18. φράσσων. 19. τὲ δ' οὐκ εἰδέναι. Σωκράτης. δὲ πάντα μὲν ἤγειτο.

Cap. II. 1. ὅς καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοισι. 3. συνδιατρέβοντες αὐτῷ. 4. τοὺς τ' ἀμελοῦντας. ὅσα ἡδέως ἢ ψυχῇ. 5. τοὺς δὲ αὐτοῦ ἐξοι

ἐπιθυμοῦντας. 7. ἐθαύμαζε δ' εἰ τις χάριν ἔχη. 8. Σωκράτης δ'

ἐπηγγέλλετο. διαφορά ἐστίν. 9. καθίστασθαι. κεχορησθαι. 12. Σωκράτης καὶ ὁμιλήτα. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης. πάντων πλεονεχίστατος τε καὶ βιαϊστάτος. Ἀλκιβιάδης δὲ αὐτῶν. ἀκρατέστατος καὶ ὑβριστό-
τατος. MEMOR.

τατος. καὶ βιωτάτος om. 15. ὁμιλησέτην. 16. αὐτοῖς. συγγινόμε-
των. 17. ὁρῶ αὐτοὺς. 18. συνήτην. 19. οὐτε δὲ ὁ σωφρων. γινώ-
σκω. 20. ἐργουσιν ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ἡμῶς. ἀπ' ἐσθλά.
διδάξαι. συμμιγῆς. 21. ἐγγινόμενην. ὃ ἐπιλαθόμενον. 23. ἐν γὰρ

αὐτῷ τῷ σώματι. 24. Σωκράτην συνήτην. ^{ος} ~~πρωμένους~~ (os man.
sec.). ἡμέλησεν ἑαυτοῦ. 25. δὲ ἐπὶ θυνάμει. 26. παρέσχετο σώ-
φρονε. 27. ἱκανοὺς ποιῆσαι, τῶν πρόσθεν αἰτιαται. παρ' αὐτῶ
υστερῶ. αὐτοῖς συνόντες. 28. εἰ δ' αὐτὸς. 29. αἰσθόμενος. τὰ ἀφρο-
οὔτε

δίσια. 30. οἱ νύκον δοκῶν. προσκινᾶσθαι. 31. ἐγώγε αὐτὸς τοῦτο
πῶποτε. 32. θανμαστόν σοι δοκεῖ εἶναι. 33. τῷ δὲ γάτην. 34. νο-
μίζοντες σὺν τοῖς μὴ δοθῶς. 36. ὁπόσου πολεῖ. ἐκν ἰδω. 37. ἐπι-
μένων τοῖς τοῦ τε δικαίου. τῶν ἄλλων τῶν δικαίων; 38. ὀργίζοντο
Σωκράτει. 39. συνόντες. 40. εἰκοσι ἐτών. ὄντι αὐτοῦ. 41. ὡς ἐγὼ
ἀκούων. 42. ἄτε δὴ ποιεῖν. πότερον τὰγαθὰ δὲ ἐνόμωσαν. τὰ κακὰ

δὲ οὐ. 43. ὅσα δ' ἂν. 44. μὴ ποιήσας (m. sec.). αὐτοῦ δοκῇ. ἀναγ-
κάσει. γὰρ τοι ὅσα. 45. ποιεῖν τινα. τῶν χρημάτων. 46. Χαιρεσι-
κράτης. καὶ Ξημοκράτης om. καλοὶ καγαθοί. οὐτε αἰτίαν. 48. τοὺς
συνόντας. σωφωτέρους ποιεῖν. 50. καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς φίλοις.
51. Σωκράτης, ἔφη ὁ κατήγορος. συνοῦσι. 52. τοὺς αὐτῶ συνόντας.
πρὸς αὐτὸν. 53. Ἐγὼ δ' αὐτὸν. πατέρων καὶ. 54. ἔλεγε δ' οἱ.

αἰ
ἀφρεῖ (m. sec.). αὐτοὶ τέ γε αὐτῶν. 55. ταῦτ' οὖν ἔλεγεν. ἐστὶ
παρεκάλει. ὑπὸ ἄλλου τινός. ἂν βούλοιο. 56. τοὺς συνόντας. ἔρ-
γον οὐδὲν. ἀεργίῃ. κελεύει. 57. ἐπειδὴ ὁμολογήσαιτο. ἐργάζεσθαι
ἔφη. ἄλλο τι. ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίῃ δὲ τὸ ὄνειδος. 58. ὄντινα
δ' αὐ δημου ἰσθόρα — βούλντα. 59. μήτ' ἔργω. καὶ om. μήτ'
αὐτῶ τῷ δήμῳ. ἄλλως τε ἂν. 60. ἀλλὰ Σωκράτης τε τὰναντία. τῶν
αὐτοῦ. 61. γυμνοπαιδείας. συγγινόμενους. 63. πολέμου τε κακῶς.
οὐτ' ἄλλου. 64. οἴκους.

Cap. III. 1. (In codice nulla incisio.) ὁπόσων ἂν. 2. εὐχeto
δὲ (καὶ om.). τοὺς δ' εὐχομένους. 3. ἂν om. καθδυναμῖν. καθδ. δ'
ἔρδειν. 4. παρὰ τὰ τῶν θεῶν σημαινόμενα. 5. θαρβாலῶς καὶ
ἀσφαλῶς. οὐκ ἂν ἀποστερήσειε. τὰ σωκράτεια ἀρκούντα. ἐπὶ τοῦτο.
παρεσκευασμένος εἴη. ἦν μὴ διαῖ. 6. ἐφύλαττε. τὰ πείθοντα. λε-
μνιόμενα. 7. ἐπισκώπτων τὴν Κίρκην. τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν. οὐδὲ
γενέσθαι ἔν. 8. τὸν τοιοῦτων ἀπτόμενον. 9. θερμουργότατον εἶναι.
10. ποιοῦντα τοιαῦτα. βυφοκίνδυνον. 11. τί ἄρ' οἶει. μὲν ἀν' ἑλευ-
θέρου εἶναι. ἐπιμεληθῆναι. δ' ἀναγκασθῆναι. 13. ἔαν τις αὐτὸ θεᾶ-
ται. ἐνέησι τε καὶ. πάνν πόρρωθεν. καὶ πόρρωθεν. οὐ δὲ ὁ Κρι-
σί
τόβουλε. 14. ἀρροδιάζειν.

Cap. IV. 1. (In codice continuatur sermo) δ' ἐπ' αὐτήν. εἰ
ante ἱκανός om. 2. θύοντα τοῖς θεοῖς μηχανώμενον, οὐτε μαντιὰ.
4. ἀλλ' ὑπὸ. ταῦτα γένηται. γινόμενα. 3. ὁ ante ἐξ ἀρχῆς om.
προειδέθσαν. καὶ πάντων διὰ στόματος. 6. ἔργον ἐοικέναι. θηροῶσαι
ἡθμόν. καὶ στόμα μὲν. πορρωτάτω. 7. οὐ μὰ Δί' ἔφη. 8. ἔχειν;
ἔρωτα γούν καὶ ἀποκρινόμεναι. ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν οἷε φρό-
νημος εἶναι. καὶ ταῦτ' εἰδώς. ἔχεις οὐσης. μόνον ἄρα. πῶς δοκεῖς.
καὶ τάδε ὑπερμεγέθη (cum lacuna). τινα ὡς οἶε. 9. γινόμενον.
οὐδὲ γνώμη. 10. οὐτι ἐγὼ ἔρη. ἦ om. καὶ ante τιμητέον om.
12. καὶ μὴν γλώτταν γε. 13. ἢ ἀνθρώποι. προσφυλάττεσθαι. 14. ἂν

οὐ
θρωποι (om. ol.). ἐδύναντ' ἂν. ἄφρονα δ' ἐστὶ. ἄφροτέρων. 15. ὅταν

πέμπωσιν. ὥσπερ σὺ φής. καὶ σὺ δοκεῖς. 16. καὶ ἀνθρώπους. 17. ἐκ παρτὶ. 18. γινώσκης. ἐπιμελεῖσθαι αὐτούς.

Cap. V. 1. (In codice non interrumpitur oratio) ἐκράτειν. ἂν αἰσθανώμεθα. ἢ πόνων. τοῦτον αἰρούμεθα. 2. εἰς ταῦθ' ἡγησόμεθα τὸν ἀκρατῆ. ἐπίστασιν. 4. τῷ τοιοῦτῳ δαίδει. ἢ τῷ ὄψῳ. 5. τί ἀγαθόν. εὐτόν εἶναι. τοιοῦτου δούλου. 6. τὸν παρ' αὐτοῦ τυχόντος.

Cap. VI. 1. (Codex non dirimit a praegressis) δ' αὐτοῦ. 2. γίνεσθαι. γὰρ om. 3. πτώμενος εὐφραίνει. 4. δοκεῖς μοι (ἐφη om.). ἰσθι οὖν (sed s. erasum est). τοῦμοῦ. 5. ὃ ἂν μὴ βούλωμαι. παρασκευάζῃ. ἐμοὶ λέγω. οὐκ. 6. διὰ ψυχούς. 8. μὴδ' ὑπνῳ καὶ λαιτρεῖα. οἱ δ' ἡγούμενοι. 9. ποτέρῳ ἢ πλείων σχολῇ. ὅτι τῶν χαλεπωτάτων δειόμενος μᾶλλον ἢ τοῖς θάστοις θάστω ἐντυγχάνειν. 10. δεῖσθαι. τὸ δ' οὕτως ἐλαχίστων. τὸ δ' ἐγγυτάτων. 11. σὲ μὲν δέκατον νομίζω. γινώσκειν. 12. οὐκ ἐλάττω. 13. παρ' ὑμῖν. 14. ἀλλήλοις φίλοι γινώμεσθαι. 15. μὲν ἡγείται. πράττει. ἐπίσταται. ἢ ἐπιμελομένην.

Cap. VII. 1. (Continuatur in codice series disputationis) ἐπ' εὐδοξία. ἀγαθός τε γένοιτο καὶ δοκεῖν βούλοιο. 2. Ἐνθυμώμεθα γὰρ ἂν ἐφη. τὰ ἄξια τῆς τέχνης. μὴδὲν ἀφελούμενος. 3. κυβερτᾶν τε κατασταθεῖς. ἀσχερῶς τε καὶ κακῶς. 6. ἐκάλει τὸν οὐ μικρόν μὲν· οὐδ' εἰ τις.

Addit haec vir ille doctus: Codex elegantissime et emendatissime scriptus olim fuit Guarini Veronensis, cuius nomen in fronte ascriptum est. Continet praeter primum librum Ἀπομνημονευμάτων etiam Agesilaum, quem Schneiderus non satis accurata contulit. Folis constat 65: Memorabilia complent 33 et unaquaeque pagina versus habet 22. Membrana tenuis et levis. Videtur scriba fuisse homo Italus.

Habet vero is codex pauca, quae ipsius ac solius propria iudicari debeant: et bona quidem 1, 1, 8 οὔτε γὰρ τοι τῷ καλῶς ἀγρόν φντευσσάμενῳ δῆλον, quibus lectio Bornemanni egregie comprobatur. 5, 1 ἢ πόνων. 6, 5 οὐκ ἀνάγκη διαλέγεσθαι ο ἂν μὴ βούλωμαι, quod non multum abfuit quin reciperem. Vitia 6, 3 πτώμενος. 8. μὴδ' ὑπνῳ καὶ λαιτρεῖα. 13. παρ' ὑμῖν, alia. Accedit lacuna 1, 8, qua verba δῆλον — λαβόντι desunt. Digna vero praeterea quae commemorentur 1, 10 οὐδὲ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως omisso γάρ. 2, 1 ὅς καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοι. Nequaquam vero is codex spernendus est; nam consentire eum plurimis locis cum optimis libris diversitatem scripturae componenti facile apparet, atque ad complures locos recte constituendos satis multum affert momenti. Pauca ad eam rem demonstrandam propono. 1, 12 bis habet ἀνδρώπινα, quo lectio mea comprobatur. 14 in abiicienda ante vocalem vocali cum optimis libris conspirat. 15 καὶ ὅτου δ' ἂν ἄλλου δέονται τῶν τοιούτων. v. annot. 18 Θράσυλλον. 19 Σωκράτης δὲ πάντα μὲν ἡγεῖτο θεοὺς εἰδέναι. Denique cum Parisinis maxime conspirat, plerumque cum codicibus A et H. Cum codice F non plus habet similitudinis quam reliqui, ut bellissimus ille codex omni ex parte singularem suam praestantiam integram conservet.

